

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย
และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมายสำหรับ
เป้าหมายที่ 16: การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคน
เข้าถึง ความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

โดย

จิรวัดน์ สุริยะโชติชยางกูร

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

หัวหน้าโครงการ

นณริฎ พิศลยบุตร

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ที่ปรึกษาโครงการ

มิถุนายน 2560

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมายสำหรับ เป้าหมายที่ 16: การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึง ความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

คณะผู้วิจัย

สังกัด

จิรวัดน์ สุริยะโชติชยางกุล

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

หัวหน้าโครงการ

นณริฎ พิศลยบุตร

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ที่ปรึกษาโครงการ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ได้โดยความอนุเคราะห์จากบุคลากรหลายท่าน คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ทำให้การศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ครอบคลุมสังคมที่สงบสุข การเข้าถึงความยุติธรรม และสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการ สามารถเกิดขึ้นได้โดยสามารถคงไว้ซึ่งความเป็นอิสระทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.ดร. ปัทมาวดี โพชนุกูล รองผู้อำนวยการด้านการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ และรักษาการผู้อำนวยการฝ่ายชุมชนและสังคม สกว. และ อ.ชล บุนนาค ที่ช่วยจุดประกายหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ตลอดจน ดร. นณริฎ พิศลยบุตร และ ดร. เตือนเด่น นิคมบริรักษ์ มุลินธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ที่ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัยนี้

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ทุกท่านที่สละเวลาเพื่อให้ข้อมูลแก่คณะผู้วิจัย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์ กระทรวงการต่างประเทศ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กรมราชทัณฑ์ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ความเห็นต่อร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเนื้อหาเพื่อจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์นี้

จิรวัดน์ สุริยะโชติชยางกุล

หัวหน้าโครงการวิจัย

มิถุนายน 2560

บทสรุปผู้บริหาร

ในปี ค.ศ. 2515 สหประชาชาติได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) โดยเปลี่ยนจากกรอบคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบ 3 เสาหลัก (pillars) มาสู่กรอบคิดใหม่ที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (dimensions) เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญเชื่อมโยงกันเพื่อลดข้อจำกัดของการส่งเสริมการพัฒนาในแบบแยกส่วนที่ได้รับอิทธิพลจากกรอบความคิดแบบเสาหลัก

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบวิกฤตการณ์ด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งหลายกรณีมีสาเหตุมาจากหรือมีความเชื่อมโยงกับความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เป็นธรรม เช่น แม้การขยายตัวอย่างรวดเร็วของระบบเศรษฐกิจจะช่วยให้คนหลุดพ้นจาก “เส้นความยากจน” มากขึ้น แต่ก็ทำให้ช่องว่างทางรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจนเพิ่มมากขึ้นเพราะความที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจในระดับรากฐาน และแม้ในระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีการลงทุนและการค้ากับต่างชาติมากขึ้น มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี อุตสาหกรรมการผลิต เครื่องมือและเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ ฯลฯ ทว่าความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวยังคงไม่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ การทุจริตและเอารัดเอาเปรียบไม่ได้หายไปไหน หากแต่ได้กลายรูป มีความยืดหยุ่นและลื่นไหลมากขึ้น ซึ่งแม้จะช่วยลดทอนการต่อต้านหรือการลุกฮือขานานาใหญ่ลงได้ระดับหนึ่ง แต่หลายกรณีก็ก่อให้เกิดการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้อง “ความเป็นธรรม” อย่างต่อเนื่อง

ภายใต้สถานการณ์ไม่เป็นธรรมของกลุ่มประชากรชายขอบ ทั้งที่เป็นชาติพันธุ์กลุ่มน้อย คนไร้รัฐ คนพลัดถิ่น แรงงานข้ามชาติ คนหลากหลายทางเพศ ผู้ป่วยเอดส์ คนพิการ ผู้ติดยาเสพติด คนยาก คนจน พ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยว ฯลฯ ทำให้ยังคงประสบกับปัญหาการถูกรอนหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ไม่ได้รับหรือถูกบิดเบือนความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรม การต่อสู้เรียกร้องเพื่อสิทธิในการร่วมจัดสรรทรัพยากรของสังคม การไม่ได้รับการยอมรับอย่างเสมอภาค เท่าเทียมในอดีต ลักษณะที่แตกต่าง เป็นต้น อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งทำให้การปกครองโดยหลักนิติธรรมในสังคมนิติธรรมของประเทศไทยจึงพัฒนาได้ช้ามาก และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับประกันกระบวนการยุติธรรมที่เปิดเผยโปร่งใสและเป็นธรรม อีกทั้งบทบาทและการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมโดยอาศัยหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาลจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยขยายบริบทของการใช้หลักการข้างต้นไปยังภาคส่วนต่างๆ นับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ และระดับระหว่างประเทศ รวมถึงจะต้องใช้กับภาคเอกชนด้วย ทั้งนี้ เป้าหมายที่ 16 แม้ว่าจะมีขอบเขตที่กว้างแต่ก็เป็นหลักการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความสงบสุขและความยุติธรรมของสังคม

เป้าหมายที่ 16 จะเป็นหัวใจสำคัญอันนำไปสู่การสร้างความเป็นสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง โดยจะเชื่อมโยง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สังคมที่สงบสุข 2) การเข้าถึงความยุติธรรม และ 3) สถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการ ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดนิยามให้ชัดเจนว่าทั้ง 3 องค์ประกอบมีความหมายและขอบเขตว่าอย่างไร มีปัจจัยอะไรที่ไปสู่ความหมายขององค์ประกอบเหล่านี้ ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศก็มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบเหล่านี้ที่แตกต่างหลากหลายกันออกไปตามบริบทและวัฒนธรรมของประเทศ เช่น นิยามคำว่า หลักนิติรัฐของโลกตะวันตก ก็มีความแตกต่างและไม่สอดคล้องกับนิยามของประเทศไทย เพราะมีนักวิชาการบางท่านสนับสนุนให้เรียกว่า นิติธรรมมากกว่าจะเป็นนิติรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังจะต้องมีการกำหนดเป้าประสงค์พร้อมด้วยตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ 16 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายที่ 16 ซึ่งประกอบด้วยเป้าประสงค์ (target) ทั้งสิ้น 10 เป้าประสงค์ ดังนี้

1. ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ
2. ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรง และการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก
3. ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน
4. ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี พ.ศ. 2573
5. ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ
6. พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิผล มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ
7. สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ
8. ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล
9. จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีสติบัตร ภายในปี พ.ศ. 2573
10. สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์ดังกล่าวยังประกอบด้วยการนำไปปฏิบัติอีก 2 ข้อ ได้แก่

- 1) เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม
- 2) ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 3) นอกจากนี้ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่ 16 ยังประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งสิ้น 23 ตัวชี้วัด¹ ดังนี้

- ตัวชี้วัด 16.1.1 จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนาต่อจำนวนประชากร 100,000 คน จำแนกตาม เพศและอายุ
- ตัวชี้วัด 16.1.2 การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อประชากร 100,000 คน (จำแนกตาม อายุ เพศ และคดี)
- ตัวชี้วัด 16.1.3 สัดส่วนของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
- ตัวชี้วัด 16.1.4 สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง
- ตัวชี้วัด 16.2.1 สัดส่วนของเด็กอายุ 1-17 ปี ที่เคยถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มขู่ทางจิตใจโดยผู้ดูแลในเดือนที่ผ่านมา
- ตัวชี้วัด 16.2.2 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามเพศ อายุ และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์
- ตัวชี้วัด 16.2.3 สัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เคยถูกกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปี
- ตัวชี้วัด 16.3.1 สัดส่วนของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ถูกรายงานการกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้ (สามารถเรียกว่าอัตราการรายงานอาชญากรรมได้อีกด้วย)
- ตัวชี้วัด 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด
- ตัวชี้วัด 16.4.1 มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐ)

¹ <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Democratic%20Governance/Virtual%20Network%20on%20Goal%2016%20indicators%20-%20Indicators%20we%20want%20Report.pdf>

- ตัวชี้วัด 16.4.2 สัดส่วนของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่ถูกยึดได้ ซึ่งมีการบันทึกและติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ
- ตัวชี้วัด 16.5.1 สัดส่วนของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่มีการให้สินบนหรือถูกเรียกสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา
- ตัวชี้วัด 16.5.2 สัดส่วนขององค์กรธุรกิจที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สินบน หรือถูกเรียกสินบน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา
- ตัวชี้วัด 16.6.1 การใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานคิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว จำแนกเป็นภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณ หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน)
- ตัวชี้วัด 16.6.2 สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ
- ตัวชี้วัด 16.7.1 สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และกลุ่มประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สถานิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการสาธารณะ และคณะตุลาการ) เทียบกับการกระจายตัวในระดับชาติ
- ตัวชี้วัด 16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่องและกลุ่มประชากร
- ตัวชี้วัด 16.8.1 สัดส่วนของสมาชิก และสิทธิการออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ
- ตัวชี้วัด 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ
- ตัวชี้วัด 16.10.1 จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมานผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริง ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
- ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ
- ตัวชี้วัด 16.a.1 จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความเป็นอิสระและสอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles)

ตัวชี้วัด 16.b.1 สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิด ใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติ ภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

เป้าหมายดังกล่าวสามารถทำได้ยากในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ตัวชี้วัดบางตัวของเป้าประสงค์ทั้ง 10 ในเป้าหมายที่ 16 นั้นยังไม่มีหน่วยงานใดเป็นผู้เก็บข้อมูล อีกทั้ง การเก็บข้อมูลนี้เป็นการเก็บข้อมูลรายประเทศ ความสอดคล้องกันระหว่างตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 กับข้อมูลที่จัดเก็บภายใต้บริบทของประเทศไทยก็อาจจะยังคงไม่สมบูรณ์เพียงพอหรือไม่มีเลย แม้ว่าจะได้มีความพยายามจากองค์กรของต่างประเทศบางกลุ่มที่ได้พัฒนาเครื่องมือบางประการซึ่งอาจจะเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 16 ได้ อาทิ การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรม (WJP Rule of Law Index) โดยองค์กร the World Justice Project, รายงาน Global Integrity โดยองค์กร Global Integrity, การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านคอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index) โดย Transparency International (TI), การจัดทำดัชนีชี้วัด Freedom in the World โดยสถาบัน Freedom House, การจัดทำดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Indicators: WGI) โดยธนาคารโลก เป็นต้น หรือในกรณีของประเทศไทยเอง ข้อมูลที่พอจะนำไปวัดผลเป้าหมายที่ 16 ส่วนมากจะเป็นดัชนีที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงาน เช่น โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งดัชนีเหล่านี้มักเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายการดำเนินงานของหน่วยงาน นอกจากนี้ ดัชนีที่จัดทำโดยองค์กรเอกชนที่ไม่ใช่ภาครัฐ มีเพียง “ดัชนีคอร์รัปชัน” (Corruption Situation Index: CSI) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ “ดัชนีความเป็นธรรมทางสังคม” ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการชี้วัดเชิงเมตริกซ์ที่น่าจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการวัดผลการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ได้ แต่ก็ยังคงไม่เพียงพอสำหรับการประเมินวัดผลของประเทศไทยได้

การสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยในปัจจุบัน ประสบปัญหาหลายด้าน ทั้งนิยามเชิงปฏิบัติการของเป้าประสงค์ตัวชี้วัดของเป้าหมายที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การขาดการบูรณาการของข้อมูลความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในปัจจุบัน และการขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการกำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่เหมาะสม อันเป็นเหตุให้การวางแผนยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนงานอย่างมีส่วนร่วม ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทยยังไม่บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการวิจัยชิ้นนี้ มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสถานะของเป้าประสงค์ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่

ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบและครอบคลุมในทุก ระดับเพื่อนำผลที่ได้ไปจัดลำดับความพร้อมและความสำคัญของตัวชี้วัด อันจะเป็นประโยชน์ในการ กำหนดมาตรการ ที่จะเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษานิยามและความหมายของเป้าประสงค์และตัวชี้วัดภายใต้ เป้าหมายที่ 16 และความสอดคล้องกับ บริบทของประเทศไทย สถานะปัจจุบันของเป้าหมายที่ 16 ใน บริบทของประเทศไทย การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันเกี่ยวกับเป้าหมายที่ 16 ในบริบท ของประเทศไทย ความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 การจัดลำดับความสำคัญ และ การสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมาย เพื่อบรรลุ เป้าหมายที่ 16 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ในส่วนของนิยามและความหมายของเป้าประสงค์ที่ 16 นั้นได้มีการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ตลอดจนบริบทสากลในการวัดผลที่ทางสหประชาชาติได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งจากการศึกษาข้างต้น คณะผู้วิจัยพบว่าบริบทสากลในเป้าประสงค์ที่ 16 ไม่ได้สอดคล้อง เหมือนกับบริบทของประเทศไทย ทุกประการ ซึ่งวิเคราะห์รายเป้าประสงค์ได้ดังนี้

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.1 จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนาต่อจำนวนประชากร 100,000 คน จำแนกตาม เพศและอายุ สำหรับประเทศไทยนั้น การฆ่าโดยเจตนา หมายความว่า การ กระทำอันเป็นเหตุให้คนตาย หรือการกระทำที่บุคคลที่มีชีวิตอยู่ถึงแก่ความตาย (ประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 288) ทั้งนี้ ประเทศไทยไม่ได้จำกัดลักษณะของการกระทำในการฆ่าไว้ โดยผู้กระทำจะ กระทำด้วยวิธีการใดๆ ก็ได้ นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) รายงานว่า มีการจัดเก็บ ข้อมูลเรื่องนี้ในรูปของจำนวนคดีที่รับแจ้งและจำนวนเหยื่อไว้แล้ว ในส่วนนี้ จากการศึกษา สัมภาษณ์ และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีความสอดคล้องกับ บริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.1 ได้อย่างเหมาะสมและ ครบถ้วน

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.2 การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อประชากร 100,000 คน (จำแนกตาม อายุ เพศ และคดี) สำหรับประเทศไทยนั้น การตายอันเนื่องมาจากความขัดแย้งมิได้ หลายกรณี และไม่ได้ให้นิยามเอาไว้ อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งที่ชัดเจนในประเทศไทย คือ การเสียชีวิต อันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ (การก่อการร้าย) นั้นได้มีการนำมาจัดเก็บและสามารถนำมาวัดผลความตายที่เกิดจากความขัดแย้งเพื่อนำมาวัดผลใน ส่วนนี้ได้ ซึ่งทั้ง 2 กรณีเข้าข่ายองค์ประกอบตามนิยามสากลที่กำหนดเอาไว้เกี่ยวกับการตายที่ เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและ/หรือความรุนแรง ดังนั้น จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดม ความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีการเสียชีวิตจากความรุนแรงได้ในหลาย รูปแบบ แต่ความรุนแรงที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดน

ได้นั้นมีข้อมูลและสามารถนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.1.2 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงาน ตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริม ตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.3 สัดส่วนของประชากรที่ได้รับ ความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทยนั้น ความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศนั้นได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายรับรองเอาไว้อยู่ในประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับความผิดต่อเพศ (มาตรา 276-287) ความผิดต่อร่างกาย (มาตรา 295-300) อีกทั้ง ยังได้มีการรับรองความรุนแรงที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งรับรองโดย พรบ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 อย่างไรก็ตาม พบว่าความรุนแรงทางจิตใจไม่ได้มีการกำหนดเอาไว้ว่า รวมถึงกรณีใดบ้าง แม้จะมีการรับรองเอาไว้ในกฎหมายบ้าง แต่ไม่ครอบคลุมทั้งหมด เช่น กรณี ประทุษร้ายทางวาจา (Hate speech) ยังไม่มีกฎหมายรับรองว่าเป็นความผิด มีแต่เฉพาะความผิดฐานหมิ่นประมาทเท่านั้น (มาตรา 326-333) ความรุนแรงดังกล่าวได้มีการเก็บข้อมูลไว้บ้าง ไม่ว่าจะเป็นสถิติความรุนแรงเด็ก-สตรี สถิติคดีความรุนแรงในครอบครัว สถิติความรุนแรงทางเพศ หรือสถิติคดีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีการจำแนกตามกลุ่มต่างๆ ที่เปราะบางและต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษอยู่แล้ว เพียงแต่ข้อมูลดังกล่าวจัดเก็บจากหน่วยงานต่างรายกัน และบางครั้งก็มีการเก็บที่ซ้ำซ้อนกันด้วยเช่นกัน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ได้มีการรายงานว่ามีการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้เอาไว้ ในขณะที่กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สศ.) รายงานว่า ได้จัดเก็บข้อมูลเฉพาะเรื่องคนในครอบครัวที่ถูกกระทำ ความรุนแรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ที่เข้ารับบริการจาก สศ. ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ สศ. ได้ขอข้อมูลจาก สตช. ในส่วนของการรับแจ้งคดี ดังนั้น ทาง สตช. จะไม่มีข้อมูลในกรณีที่ไม่ได้มีการร้องทุกข์ ทั้งนี้ สศ. ได้มีการประสานข้อมูลกับ สธ. (ศูนย์พึ่งได้) กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมกิจการเด็กและเยาวชน และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ขณะเดียวกัน สำนักงานกิจการยุติธรรม (สจธ.) รายงานว่า มีการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชน (Victimization Survey) ซึ่งผนวกเรื่องนี้ เป็นหนึ่งข้อคำถามในการสำรวจแต่ไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่องทุกปี นอกจากนี้แล้ว สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ก็ได้รายงานว่าได้ร่วมกับ สศ. ในการทำการสำรวจ Violence against Women (VaW) ซึ่งปัจจุบันได้ตั้งคณะทำงานแล้ว และเสนอให้ สจธ. ร่วมคณะทำงานด้วย และ Victimization Survey ต้องได้จากระเบียบวิธี (Methodology) ที่มีมาตรฐานสากลในระดับ Global เพราะฉะนั้น การสำรวจของ สจธ. เป็นเพียงระดับ National แต่อาจจะนำมารายงานเป็นตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) ได้ จากข้อมูลทั้งหมดรวมทั้งจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีการรับรองเรื่องความรุนแรงทางกาย จิตใจและทางเพศเอาไว้แล้ว และสามารถนำข้อมูล

เหล่านั้นมาวัดผลได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.1.3 ได้

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.4 สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง สำหรับประเทศไทยนั้น ความปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพังได้มีการรับรองเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาบางประการ ได้แก่ ความผิดที่เกี่ยวกับการลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ไปจนถึงการชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ (มาตรา 334-340 ตริ) ความผิดที่เกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน (มาตรา 209-216) และความผิดที่เกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน (มาตรา 217-239) เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวอาจจะยังไม่ครบถ้วน อาจจะต้องอาศัยข้อมูลอื่นมาประกอบ โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม (สจธ.) รายงานว่า ในส่วนนี้ได้มีการจัดเก็บข้อมูลเอาไว้ซึ่งผนวกเป็นข้อคำถามในการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชน (Victimization Survey) และในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) ได้มีการสำรวจความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม (Fear of Crime) แต่ข้อมูลอาจมีปัญหาเรื่องความไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากอาจไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ จากข้อมูลทั้งหมดรวมทั้งจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีการรับรองเรื่องความปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพังเอาไว้แล้วบ้างบางส่วน และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.4 ได้ และหากข้อมูลใดที่ยังขาดอยู่ก็สามารถใช้รายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.1 สัดส่วนของเด็กอายุ 1-17 ปี ที่เคยถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลในเดือนที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่าผู้ดูแลยังไม่ได้มีความหมายที่ชัดเจน และในประเทศไทยได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลและผู้ได้รับการดูแลในหลายๆ ลักษณะ ไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์คนเสมือนไร้ความสามารถ ผู้อนุบาลคนไร้ความสามารถ บุพการี หรืออาจจะหมายถึงผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์ ผู้ดูแลในสถานพักฟื้น หรือบ้านพักคนชราและพี่เลี้ยงเด็กที่รัฐจัดบริการไว้ให้หรือจ้างเองโดยเอกชน นอกจากนี้ผู้ดูแลอาจหมายความรวมถึงผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าบริการทางเพศก็เป็นได้เช่นกัน ทั้งนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สป.พม.) แม้จะได้มีการรายงานว่ามีการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้เอาไว้ซึ่งเป็นข้อมูลของผู้รับบริการ แต่ก็ยังไม่สามารถระบุขอบเขตค่านิยามของคำว่า caregiver ที่แน่ชัดว่าผู้ดูแลหมายถึงใคร ตลอดจนความชัดเจนของการข่มเหงทางจิตใจด้วยเช่นกัน ในขณะที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) ได้รายงานว่าข้อมูลของเด็กที่ถูกกระทำ ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจจากเด็กที่เข้ารับบริการที่บ้านพักเด็กจำนวน 77 จังหวัด และบางส่วนจากศูนย์ช่วยเหลือสังคมของ สป.พม. และศูนย์พึ่งได้ของกระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลเหล่านี้รวมทั้งจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบท

ของไทยมีการรับรองเรื่องถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลเอาไว้แล้วบ้าง บางส่วน และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.1 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัย รายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.2 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตาม เพศ อายุ และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ สำหรับประเทศไทยนั้น มีการรับรองการค้ามนุษย์ไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งให้นิยามของคำว่า 1) “แสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบ” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือ สื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอกทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม และ 2) “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เชือดด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เอาไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาใน รายละเอียดจะพบว่ามีความคล้ายคลึงกันกับบริบทสากลข้างต้นอยู่แล้ว ทั้งนี้ หากพิจารณาในประเด็น ของการค้ามนุษย์ที่มีรูปแบบที่ต้องจับตามองเป็นพิเศษในประเทศไทย ได้แก่ กรณีการค้าบริการทาง เพศ กรณีแรงงานบังคับให้ขายดอกไม้ ขอกทาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง หรือกรณีที กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยยังเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิง หรือทำหน้าที่สอดแนม หรือกรณีภาคอุตสาหกรรมประมง สถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับกลุ่ม เปราะบางทั้งเด็ก และสตรี และไม่ว่าจะมีสัญชาติไทย หรือจะเป็นต่างด้าวก็ตาม ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็น ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นและมีลักษณะเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ

นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สป.พม.) รายงานว่า มีการจัดเก็บข้อมูลเรื่องการค้ามนุษย์ใน 2 ลักษณะ คือ (1) ด้านคดี สป.พม. เป็น focal point ในการจัดทำฐานข้อมูลจำนวนคดีร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด และในอนาคตจะมีศาลยุติธรรมเข้าร่วม และ (2) ด้านสังคม เป็นการเก็บ จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เข้ารับบริการที่สถานคุ้มครอง โดยมีการจำแนกตามเพศ อายุ สัญชาติ รูปแบบการแสวงหาประโยชน์ ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ดังนั้นข้อมูลที่มีดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีความสอดคล้องกับบริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.2 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมา วัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.2.2 ได้

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.3 สัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เคยถูกระทำ ความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปี สำหรับประเทศไทยนั้น ความรุนแรงทางเพศได้มีการบัญญัติ รับรองเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 276-287) และ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งได้กำหนดความผิดจากการล่วงละเมิดทางเพศตั้งแต่อายุไม่ถึง 15 ปี หรือเป็นบุคคลในครอบครัว ดังนั้นจึงมีความครอบคลุมมากกว่าสากลที่วัดผลเฉพาะช่วงวัยรุ่น ตั้งแต่อายุ 18-24 ปีที่เคยถูกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ เป้าประสงค์ที่ 16.2 ก็กำหนดเอาไว้ชัดเจนว่าเน้นไปที่ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก ดังนั้น ผู้เยาว์ที่มีอายุ 18 ปีลงไปก็ควรที่จะได้รับการสำรวจด้วยเช่นกันเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายอย่างแท้จริง นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สป.พม.) รายงานว่ากรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว มีการจัดเก็บข้อมูลในประเด็นนี้ เนื่องจากสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 5 เรื่องความเท่าเทียมทางเพศโดยสามารถนำ Roadmap ของเป้าหมายที่ 5 มาปรับใช้ได้ ในขณะที่กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ก็ได้ให้ข้อมูลต่อไปว่ามีการจัดเก็บข้อมูลความรุนแรงตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และมีการจำแนกช่วงอายุ ซึ่งสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากเครือข่ายของ สค. แต่ถ้าเป็นภาพรวมของประเทศไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้เอาไว้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) รายงานว่า จากการพิจารณาแล้ว Metadata ระบุว่าข้อมูลส่วนนี้ได้มาจากการสำรวจครัวเรือนเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ดังนั้น ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกันในระดับ Global ส่วนที่ สป.พม. รายงานจะเป็นตัวตอบโจทย์ระดับประเทศเท่านั้น โดยเห็นว่า Victimization Survey ของ สกธ. ควรจะครอบคลุมเรื่องนี้ด้วย ข้อมูลดังกล่าว รวมทั้งจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยให้นิยามและมีข้อมูลการรับรองเรื่องความรุนแรงทางเพศของวัยรุ่นและวัยเยาว์เอาไว้แล้ว และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.3 ได้ แต่อาจจะต้องดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.3.1 สัดส่วนของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ถูก รายงานการกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับ อย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้ (สามารถเรียกว่าอัตราการรายงานอาชญากรรมได้อีกด้วย) สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่าเหยื่อความรุนแรงได้มีการบัญญัติรับรองเอาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดว่า “ผู้เสียหาย” หมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง และ พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 กำหนดว่า "ผู้เสียหาย" หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกาย หรือจิตใจเนื่องจากการทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำความผิดนั้น ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับตัวชี้วัดที่ 16.1.3

และ 16.2.3 เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรุนแรงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม นิยามของนิติธรรมไม่ได้หมายความว่าถึงเพียงแค่ว่าเหยื่อของความรุนแรงอย่างเดียวกัน แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ การจำกัดอำนาจของรัฐบาล (Constraints on Government Powers) การปลอดจากคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) การมีรัฐบาลที่เปิดกว้าง (Open Government) การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) การมีความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย (Order and Security) การบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Enforcement) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) และกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นทางการ (Informal Justice) เป็นต้น ดังนั้น การวัดผลเฉพาะเหยื่อความรุนแรงที่สากลกำหนดมานั้นจึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว โดยรายงานของโครงการ World Justice Project ได้ทำดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) โดยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นใน 102 ประเทศ แบ่งออกเป็นสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปจำนวน 100,000 คน และของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2,400 คน โดยใช้ตัวบ่งชี้ที่แบ่งออกเป็น 9 หมวด เพื่อบ่งชี้ว่าประเทศใดมีการดำรงคงอยู่ของหลักนิติธรรมหรือไม่ ทั้งนี้ประเทศไทยก็ได้มีการวัดผลหลักนิติธรรม ไว้ด้วยเช่นกัน โดยข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้และวัดผลประเทศได้เลย อีกทั้งยังครอบคลุมการวัดผลความเป็นนิติธรรมของประเทศได้รอบด้านมากกว่า ดังนั้น จากข้อมูลรวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยไม่ได้มีการกำหนดความหมายของเหยื่อ แต่ได้นิยามของคำว่าผู้เสียหายซึ่งคล้ายคลึงกับเหยื่อในบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.3.1 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.3 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) เข้ามาเสริม ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่าผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์นั้นรวมถึงผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี อยู่ระหว่างสอบสวน อยู่ระหว่างไต่สวน และอยู่ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ดังนั้น จึงมีความหมายสอดคล้องกันกับตัวชี้วัดที่ 16.3.2 อย่างไรก็ตาม นิยามของนิติธรรมไม่ได้หมายความว่าถึงเพียงแค่ว่าเหยื่อของความรุนแรงอย่างเดียวกัน แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ การจำกัดอำนาจของรัฐบาล (Constraints on Government Powers) การปลอดจากคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) การมีรัฐบาลที่เปิดกว้าง (Open Government) การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) การมีความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย (Order and Security) การบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Enforcement) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) และกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นทางการ

(Informal Justice) เป็นต้น ดังนั้น การวัดผลเฉพาะเพื่อความรุนแรงที่สากลกำหนดมานั้นจึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว โดยรายงานของโครงการ World Justice Project ได้ทำดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) โดยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นใน 102 ประเทศ แบ่งออกเป็นสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปจำนวน 100,000 คน และของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2,400 คน โดยใช้ตัวบ่งชี้ที่แบ่งออกเป็น 9 หมวด เพื่อบ่งชี้ว่าประเทศใดมีการดำรงคงอยู่ของหลักนิติธรรมหรือไม่ ทั้งนี้ประเทศไทยก็ได้มีการวัดผลหลักนิติธรรม ไว้ด้วยเช่นกัน โดยข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้และวัดผลประเทศได้เลย อีกทั้งยังครอบคลุมการวัดผลความเป็นนิติธรรมของประเทศได้รอบด้านมากกว่า ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าตัวชี้วัดที่ 16.3.2 ภายใต้บริบทของไทยมีความสอดคล้องกันกับบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.3.2 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.3 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) เข้ามาเสริม ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.4.1 มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐ) สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่ากระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายได้รับการรับรองเอาไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกำหนดไว้ว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า (1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน (เช่น แต่ไม่จำกัดแต่เพียงเท่านั้น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด/ เพศ/ การฉ้อโกงประชาชน/ การยกยอกทรัพย์สินตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน/ การทุจริต/ การกรรโชก/ ภาษี/ การก่อการร้าย เป็นต้น) (2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2) ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัวบทเทียบกับนิยามสากลข้างต้นก็พบว่ามีความหมายสอดคล้องกันกับตัวชี้วัดที่ 16.4.1 เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่ารูปแบบของกระแสเข้าออกที่ผิดกฎหมายมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยตลอด ซึ่งจะต้องสร้างกลไกป้องกันกระแสเงินเข้าออกเหล่านี้ให้ครอบคลุมอยู่ตลอดเวลา เช่น ปัญหาการฟอกเงินจากกลุ่มที่ใช้สกุลเงินเหมือนจริงที่เรียกว่า บิทคอยน์ (Bitcoin) หรือการฟอกเงินจากตั้งทรัพย์สินในต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) รายงานว่า มีการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินการยึดทรัพย์ การที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน และคดีส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นใน

ประเทศไทย ส่วนข้อมูลเรื่องเงินผิดกฎหมายนั้นยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล แต่หากจะดูทางอ้อมอาจจะต้องพิจารณาทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นเงินจากการค้า และเงินที่ผ่านการเข้าออกจากสถาบันทางการเงิน เป็นต้น ในขณะที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) รายงานว่า สตช. จะแจ้งเป็นข้อหาคดีอาญาหลัก และแจ้งข้อหาตาม 23 มุลฐาน ขณะนี้อยู่ระหว่างการกลั่นกรองอยู่ว่าคดีจริงๆ มีจำนวนเท่าใด ซึ่งพยายามรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานอัยการสูงสุดและศาลยุติธรรม เบื้องต้นจะต้องใช้จำนวนคดีก่อนแล้วค่อยพัฒนาระบบข้อมูลต่อไปในอนาคต ดังนั้นข้อมูลที่มีดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์ และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีความสอดคล้องกับบริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.4.1 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.4.1 ได้

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.4.2 สัดส่วนของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่ถูกยึดได้ ซึ่งมีการบันทึกและติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ สำหรับประเทศไทย นั้น คำว่าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบายังไม่ได้มีการกำหนดนิยามเอาไว้ตามกฎหมายไทย คือ พ.ร.บ. อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ทั้งนี้ ประเทศไทยสามารถศึกษาคำนิยามของคำว่า อาวุธขนาดเล็ก (Small arms) และอาวุธเบา (Light weapons) จากสนธิสัญญาเกี่ยวกับอาวุธ 2-3 ฉบับ เพื่อช่วยให้ประเทศไทยสามารถใช้เป็นกรอบในการบันทึกอย่างมีระบบได้ นอกจากนี้ กรมการปกครอง (กปค.) รายงานว่าได้มีการจัดเก็บข้อมูลอาวุธที่ให้ประชาชนถือครองได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถูกบันทึกไว้ในระบบตาม พ.ร.บ. อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ในขณะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) รายงานว่า ได้จัดเก็บข้อมูลในส่วนของอาวุธปืนและปอกกระสุนจากการกระทำ ความผิดเอาไว้ ข้อมูลดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.4.2 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.4.2 ได้

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.5.1 สัดส่วนของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่มีการให้สินบนหรือถูกเรียกสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทยนั้น แม้ว่าจะไม่ได้ให้นิยามคำว่าสินบนเอาไว้ แต่มีการรับรองโดย พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 กำหนดให้ "ทุจริตต่อหน้าที่" หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้มีตำแหน่ง หรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งนิยามของสินบนในบริบทสากลข้างต้นมีความสอดคล้องกันกับคำว่าทุจริต

ต่อหน้าที่ของไทย จึงสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.5.1 ได้ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รายงานว่า มีการจัดเก็บข้อมูลเรื่องการทุจริตและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐในระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไป ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐในระดับต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง เป็นความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาบริบทสากลจะพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐในความหมายของตัวชี้วัด คือเจ้าหน้าที่รัฐทุกคน และข้อมูลต้องได้จากการสำรวจครัวเรือน ดังนั้น การรายงานของป.ป.ช. จึงเป็นเพียงข้อมูลระดับประเทศเท่านั้น จากข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษาสัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.5.1 ได้ และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป อาทิดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน” (Corruption Perceptions Index: CPI) ที่ประเมินภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันของ 175 ประเทศทั่วโลก โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารรายงานงานวิจัย และสถิติต่างๆ ที่รวบรวมโดยหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล จำนวน 12 แห่ง หรือดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชัน (Corruption Situation Index: CSI) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเข้ามาประกอบร่วมด้วย ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.5.2 สัดส่วนขององค์กรธุรกิจที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้งเพื่อให้สินบน หรือถูกเรียกสินบน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา แม้ว่าอาจจะไม่ได้ให้นิยามคำว่าสินบนเอาไว้ แต่มีการรับรองโดย พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 123/5 กำหนดให้ "ผู้ใดให้ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลใดและกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น นิติบุคคลนั้นมีความผิดตามมาตรานี้ และต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่า แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลตามวรรคสอง ให้หมายความถึง ลูกจ้าง ตัวแทน บริษัทในเครือ หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อหรือในนามของนิติบุคคลนั้น ไม่ว่าจะมิอำนาจหน้าที่ในการนั้นหรือไม่ก็ตาม" ซึ่งนิยามของสินบนในบริบทสากลข้างต้นมีความสอดคล้องกันกับองค์การธุรกิจที่

เกี่ยวข้องกับการทุจริตต่อหน้าที่ของไทย จึงสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.5.2 ได้ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รายงานว่า มีการจัดเก็บข้อมูลเรื่องการทุจริตและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาบริบทสากลจะพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐในความหมายของตัวชี้วัด คือ เจ้าหน้าที่รัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับภาษี (Tax Officials) อาทิ กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลต้องมาจากการสำรวจครัวเรือน การรายงานของ ป.ป.ช. จึงเป็นเพียงข้อมูลระดับประเทศเท่านั้น ดังนั้น การรายงานของ ป.ป.ช. จึงเป็นเพียงข้อมูลระดับประเทศเท่านั้น จากข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.5.2 ได้ และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป อาทิ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน” (Corruption Perceptions Index: CPI) ที่ประเมินภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันของ 175 ประเทศทั่วโลก โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารรายงาน งานวิจัย และสถิติต่างๆ ที่รวบรวมโดยหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล จำนวน 12 แห่ง หรือดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชัน (Corruption Situation Index: CSI) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเข้ามาประกอบร่วมด้วย นอกจากนี้ เห็นควรให้เพิ่มสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ในฐานะภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตและจัดทำตัวชี้วัดดังกล่าว ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.6.1 การใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานคิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว จำแนกเป็นภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณ หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) สำหรับประเทศไทยนั้น เรื่องงบประมาณการใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานมีการเก็บข้อมูลอยู่แล้ว โดยสำนักงบประมาณ อย่างไรก็ตาม การเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่มีอยู่ในหลักธรรมาภิบาล ซึ่งไม่ได้หมายความถึงเพียงแค่เรื่องงบประมาณการใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักความคุ้มค่า ทั้งนี้หลักการดังกล่าวได้รับการรับรองไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 พรบ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายดังกล่าวได้วางแนวทางการธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลขึ้น พร้อมทั้งมีการทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วม

ในการบริหารส่วนราชการ และท้ายที่สุดประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การวัดผลเฉพาะงบประมาณการใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานที่สภาที่กำหนดมานั้น จึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำดัชนีของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลในประเด็นนี้ของประเทศไทย คือ 1) ดัชนีรายงานความสามารถในการแข่งขันของโลก” (The Global Competitiveness Report) โดย World Economic Forum (WEF) ซึ่งได้ทำความร่วมมือกับคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยให้ทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิแบบออนไลน์ จากแบบสอบถามดังกล่าว มีการวัดผลคุณภาพของสถาบัน (Institutions) ของประเทศไทย และ 2) ดัชนีความรู้เรื่องของสถาบันเลกาทัม (Legatum Institute) ซึ่งได้มีการจัดอันดับเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศ ภายใต้เป้าประสงค์ในการวัดความเจริญรุ่งเรือง (Prosperity) ของแต่ละประเทศ ซึ่งได้จำแนกองค์ประกอบออกเป็น 8 สาขา โดยรวมถึงสาขาธรรมาภิบาล (Governance) เอาไว้ โดยข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้และวัดผลประเทศได้เลย อีกทั้งยังครอบคลุมการวัดผลความเป็นสถาบันที่มีประสิทธิผล มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสของประเทศ ได้รอบด้านมากกว่า ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยให้นิยามของการเป็นสถาบันที่มีประสิทธิผล มีความรับผิดชอบต่อสังคม และโปร่งใสภายใต้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.6.1 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.6 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีรายงานความสามารถในการแข่งขันของโลก หรือดัชนีความรู้เรื่องเข้ามาเสริมด้วยเช่นกัน ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.6.2 สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ สำหรับประเทศไทยนั้น เรื่องความพึงพอใจกับการบริการสาธารณะไม่ได้มีการกำหนดเป็นนิยามเอาไว้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) รายงานว่า มีการสำรวจร้อยละความพึงพอใจของประชาชนจากงานบริการของภาครัฐ ประกอบด้วย ในส่วนราชการมี 63 งานบริการจากส่วนราชการ และในจังหวัด มี 3 งานบริการ จาก 76 จังหวัด โดยสำนักงาน ก.พ.ร. จะขอความร่วมมือ สสช. ดำเนินการดังกล่าว แม้ว่าจะมีการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว แต่ตัวชี้วัดSDGs จะวัดจากจำนวนประชากร ในขณะที่ผลการสำรวจของสำนักงาน ก.พ.ร. นั้นจะเป็นคะแนนความพึงพอใจทำให้ได้ผลที่ไม่ตรงกันกับบริบทสากลได้

นอกจากนี้ ความพึงพอใจกับการบริการสาธารณะเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สามารถนำมาวัดผลธรรมาภิบาลของประเทศ ซึ่งไม่ได้หมายความถึงเพียงแค่เรื่องความพึงพอใจกับการบริการ

สาธารณะอย่างเดียวกัน แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ทั้งนี้หลักการดังกล่าวได้รับการรับรองไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 พรบ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายดังกล่าวได้วางแนวทางการอบรมภาคีบาลเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลขึ้น พร้อมทั้งมีการทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ และท้ายที่สุดประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การวัดผลเฉพาะความพึงพอใจกับการบริการสาธารณะที่สากลกำหนดมานั้นจึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยให้นิยามของการเป็นสถาบันที่มีประสิทธิผล มีความรับผิดชอบต่อสังคม และโปร่งใสภายใต้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.6.2 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.6 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.7.1 สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และกลุ่มประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สถานนิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการสาธารณะ และคณะตุลาการ) สำหรับประเทศไทยนั้น การคัดสรรบุคคลากรเข้าทำงานในสถาบันของรัฐโดยไม่เลือกปฏิบัตินั้นได้รับการรับรองอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ซึ่งกำหนดว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” และมาตรา 40 วรรค 1 และ 3 ยังได้กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ. . .การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา” นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) รายงานว่า กพ. มีฐานข้อมูลของข้าราชการ พลเรือนสามัญ ในส่วนราชการสังกัดกระทรวง 20 กระทรวง โดยจำแนกตามเพศและอายุเท่านั้น ส่วนข้อมูลกำลังพลภาครัฐ และในส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นข้อมูลทุติยภูมิซึ่งได้ข้อมูลมาจากแบบสำรวจที่ทางหน่วยงานต่างๆ ตอบมา โดยจำแนก

เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง แต่ไม่สามารถระบุอายุได้ เนื่องจากไม่มีฐานข้อมูล นอกจากนี้ อาจมีการเพิ่มประเด็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายในแบบสอบถามด้วย ขณะเดียวกัน สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สป.พม.) รายงานว่าไม่มีการเก็บข้อมูลตำแหน่งของบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย แต่มีการจัดเก็บข้อมูลจำนวนการจ้างบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายในภาครัฐ แต่ไม่ได้จำแนกเพศและอายุ ดังนั้น ข้อมูลที่มีดังกล่าวสามารถนำมาวัดผลได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สมบูรณ์เพียงพอเพราะยังไม่ได้มีการจำแนกข้อมูล

อย่างไรก็ตาม การมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีนั้นไม่จำกัดแต่เฉพาะการคัดสรรบุคคลากรเข้าทำงานในสถาบันของรัฐโดยไม่เลือกปฏิบัติแต่เพียงเท่านั้น เพราะการมีส่วนร่วมที่ขาดการออกแบบให้ดีและไม่ครอบคลุมทุกมิติก็อาจจะไม่ช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น ปัญหาการมีส่วนร่วมของสตรี² หรือในบางกรณีอาจถึงขั้นส่งผลเสียต่อความเหลื่อมล้ำ เช่น ทำให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม และกลุ่มที่ถูกกีดกันออกไปแย่ง³ ดังนั้น จึงควรเน้นย้ำให้ภาครัฐคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายว่าได้เข้ามามีส่วนร่วม (ไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านตัวแทน) แล้วหรือยัง⁴ และภาครัฐก็ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน (ไม่ว่าจะก่อน ระหว่าง หรือหลังดำเนินการ) ในขณะเดียวกัน การกำหนดจำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้าร่วมนั้นควรคำนึงถึงทั้งผู้มีส่วนได้เสียในแง่ของผลประโยชน์ (interest) และในแง่ภูมิศาสตร์ (place)⁵ ด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ องค์ประกอบด้านความมีส่วนร่วมทั้งหมดจะประกอบด้วย 1) หน่วยงานมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน โดยการให้ข้อมูลของหน่วยงานนั้นควรจะต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มผู้รับข้อมูลนั้นคือใคร มีการใช้สื่อในการให้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีความถี่ในการให้ข้อมูลมากขนาดไหน และมีช่องทางใดในการเข้าถึงข้อมูล 2) หน่วยงานควรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยการรับฟังนั้นต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ เช่น กลุ่มบุคคลที่หน่วยงานรับฟังความคิดเห็นนั้นเป็นกลุ่มไหน หน่วยงานเต็มใจ ตั้งใจ เห็นคุณค่าในการรับฟังความคิดเห็นหรือไม่ หน่วยงานมีการทิ้งช่วงการตัดสินใจหลังการรับฟังความคิดเห็นหรือไม่ 3) หน่วยงานมีการเปิดโอกาส

² Lijphart, A (1997) 'Unequal Participation: Democracy's Unresolved Dilemma'. *The American Political Science Review*, 91 (1), pp. 1-14.

³ Karpowitz, C. F., Mendelberg, T. and Shaker, L. (2012) 'Gender Inequality in Deliberative Participation', *American Political Science Review*, 106 (3), pp. 533-547.

⁴ สันติ วิลาสศักดานนท์. (2552). ธรรมนูญการแก้ปัญหาองค์กรปชช. ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการเลือกตั้ง. น. 12.

⁵ Eversole, R. (2011) 'Community Agency and Community Engagement: Retheorising Participation in Governance', *Journal of Public Policy*, 31, pp 51-71, doi: 10.1017/S0143814X10000206.

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและ/หรือทางอ้อมในการวางแผน และตัดสินใจซึ่งหน่วยงานจะต้องพิจารณาถึงกระบวนการตัดสินใจว่าจะต้องมีกระบวนการอย่างไรจึงจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด มิติของเวลากับการตัดสินใจเหมาะสมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่ กลุ่มบุคคลใดเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกระบวนการใช้กรรมกรในการตัดสินใจมีความยุติธรรมหรือไม่ 4) หน่วยงานมีการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) หน่วยงานมีการปฏิบัติภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน 6) หน่วยงานส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ 7) การมีส่วนร่วมนั้นช่วยในการหาฉันทามติระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ 8) การมีส่วนร่วมนั้นเป็นการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ (ไม่ใช่เป็นเพียงการมีส่วนร่วมเพียงผิวเผินเพื่อประโยชน์ทางการเมือง) 9) การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเท่าเทียมสำหรับทุกกลุ่ม เช่น เท่าเทียมทั้งเพศชายและหญิง 10) การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องมีเสรีภาพทั้งในการเข้าร่วมและแสดงออก 11) สังคมมีภาคประชาสังคมที่ดี และ 12) สังคมมีความเชื่อมั่นว่าปัจเจกบุคคลสามารถสร้างความแตกต่างในกระบวนการต่อต้านคอร์รัปชันได้

ดังนั้น การวัดผลเฉพาะการคัดสรรบุคคลากรเข้าทำงานในสถาบันของรัฐโดยไม่เลือกปฏิบัติที่สากลกำหนดมานั้นจึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยให้นิยามของกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.7.1 ได้อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.7 ได้และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่องและกลุ่มประชากร สำหรับประเทศไทยนั้น การมีสิทธิตัดสินใจของประชาชนได้รับการรับรองอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ซึ่งกำหนดว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” รวมทั้งๆ สิทธิในการตัดสินใจอื่นๆ ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้

แม้ประเทศไทยยังไม่มีการวัดผลในส่วนนี้ แต่รายงานของโครงการ World Justice Project ได้ทำดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) โดยได้มีการสำรวจความคิดเห็นใน 102 ประเทศ แบ่งออกเป็นสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปจำนวน 100,000 คน และของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2,400 คน โดยใช้ตัวชี้วัดที่แบ่งออกเป็น 9 หมวด และ หนึ่งในนั้น คือ การมีรัฐบาลที่เปิดกว้าง (Open Government) อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมที่ตั้งอยู่บนหลักนิติธรรม มิติที่แสดงถึงการมีรัฐบาลที่เปิดกว้าง ได้แก่ มีการเผยแพร่กฎหมายและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับรัฐบาล ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วม ในกิจกรรมของรัฐ และมีกระบวนการให้ประชาชนสามารถร้องเรียนและปกป้องสิทธิของตนได้ ทั้งนี้การมีรัฐบาลที่เปิดกว้างจะช่วยประกันความมีประสิทธิภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการปกป้อง เสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของการรวมกลุ่มและสิทธิที่จะเข้าแข่งขันกับรัฐบาล อีกทั้ง ประชาชนสามารถมีสิทธิมีเสียงเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องให้ข้อมูลที่เพียงพอและข้อสังเกตต่างๆ เกี่ยวกับคำตัดสินซึ่งมีผลกระทบต่อสังคม โดยข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้และวัดผลประเทศและตัวชี้วัดที่ 16.7.2 ได้เลย ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษาสัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยแม้จะให้นิยามของการมีสิทธิตัดสินใจของประชาชนเอาไว้ แต่ยังไม่ได้มีการวัดผลแต่อย่างใด ซึ่งในส่วนนี้จำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.8.1 สัดส่วนของสมาชิก และสิทธิการออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีการกำหนดนิยามเอาไว้ในเป้าประสงค์นี้ อย่างไรก็ตาม กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) รายงานว่า ตัวชี้วัดนี้เหมือนกับเป้าประสงค์ที่ 10 ในส่วนของเป้าประสงค์นี้ ทาง กต. ได้ดำเนินการส่งเสริมให้มีการขยายการมีสิทธิออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนาในเวทีระหว่างประเทศ ส่วนตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดระดับสากล หากเป็นองค์การระหว่างประเทศภายใต้องค์การสหประชาชาติ ทุกประเทศมี 1 เสียงเท่ากัน แต่หากเป็นระบบการจัดการการเงินเบรตตันวูดส์ อาทิ ธนาคารโลก IMF สัดส่วนการออกเสียงขึ้นอยู่กับจำนวนเงินสนับสนุนของประเทศ และขึ้นอยู่กับสัดส่วนของประเทศอื่นๆ ในสถาบันนั้น ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศและธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้ต่อไป

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีการรับรองการเกิดไว้ใน พรบ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 และ ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา 20/1 แห่ง พรบ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรบ. การทะเบียนราษฎร (ฉบับที่2) พ.ศ. 2551 นอกจากนี้ กรมการปกครอง (กปค.) รายงานว่า

ปัจจุบัน กปค. ดำเนินการจดทะเบียนแจ้งเกิด 2 กรณี คือ (1) จดทะเบียนและออกสูติบัตรให้ และ (2) กรณีคนที่ไม่เข้าเงื่อนไข โดย กปค. จะทำหนังสือรับรองการเกิดให้โดยทั้ง 2 กรณี เด็กจะมีเลข 13 หลัก แต่มีเงื่อนไขว่าเด็กต้องเกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งคิดเป็น 100% เนื่องจาก ถ้าเด็กยังไม่ได้มาจดทะเบียน หาก กปค. พบก็จะจดทะเบียนให้ทันที นอกจากนี้ ยังได้รายงานเพิ่มเติมว่า กระทรวงสาธารณสุขมีการจัดเก็บข้อมูลคนที่เกิดในสถานพยาบาลทุกราย แต่ถ้าเกิดนอกสถานพยาบาลหรือเด็กชายขอบจะไม่มีหน่วยงานใดจัดเก็บข้อมูลส่วนนี้ ขณะเดียวกัน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) รายงานว่า จากการพิจารณาบริบทของสากลพบว่า ข้อมูลส่วนนี้ได้มาจากการสำรวจครัวเรือน ซึ่งทาง สสช. มีการสำรวจสถานการณ์เด็กในประเทศไทย (Multiple Indicator Cluster Survey: MICS) จึงจะใช้ผลสำรวจนี้เป็นตัวรายงานระดับโลกแทน เนื่องจากน่าจะสอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากกว่า เพราะยังมีเด็กชายขอบ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กไร้รัฐ ที่ยังไม่ได้จดทะเบียนแจ้งเกิด

ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยแม้จะให้นิยามของการรับรองการเกิด และมีการจัดเก็บข้อมูลแล้ว แต่ข้อมูลดังกล่าวยังไม่ครบถ้วน เพราะขาดเด็กบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงการจดทะเบียนได้ อย่างไรก็ดี ประเทศไทยสามารถอาศัยข้อมูลการจดทะเบียนการเกิดทั้งจากของกรมการปกครอง และการสำรวจสถานการณ์เด็กในประเทศไทย (Multiple Indicator Cluster Survey: MICS) เพื่อกลั่นกรองและคัดเลือกข้อมูลให้มีความถูกต้องและเหมาะสมที่สุดในการวัดผลเป้าประสงค์ที่ 16.9.1 นี้

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.10.1 จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมานผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริงในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทย นั้น คดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยวและการทรมานได้รับการรับรองเอาไว้ อยู่ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดที่เกี่ยวกับเสรีภาพ (มาตรา 309-321/1) และความผิดต่อร่างกาย (มาตรา 295-300) ทั้งนี้ ยังไม่ปรากฏว่าได้มีการนิยามผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด ตัวชี้วัดนี้ เป็นการวัดผลความปลอดภัยของผู้ที่เรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานของตน โดยจำแนกกลุ่มผู้มีความเสี่ยงเพียง 3 กลุ่มข้างต้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยเห็นว่า ในบริบทของประเทศไทยยังมีกลุ่มอีกบางกลุ่มที่ถูกละเมิดสิทธิในลักษณะเดียวกัน เช่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือการถูกพรากเสรีภาพทางวิชาการของนักวิชาการอันนำมาซึ่งการลี้ภัยทางการเมือง หรือกรณีของผู้แจ้งเบาะแส (whistleblower) ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวประเทศไทยควรที่จะต้องจัดทำเพื่อให้ครอบคลุมกับเป้าประสงค์ที่ 16.10 ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (กคส.) รายงานว่า เรื่องจำนวนคดีดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับ สตช. แต่มีปัญหาเรื่องการจำแนกฐานความผิด เนื่องจากไม่ได้ถูกตราเป็นกฎหมาย มีข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับสูญหายและการทรมานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญา

ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ ที่ กคส. รับผิดชอบอยู่ ในขณะที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) รายงานว่ามีจัดเก็บข้อมูลเรื่องการฆาตกรรม (Killing) และการลักพาตัว (Kidnapping) และเสนอให้เพิ่ม NGO เช่น Human Rights Watch เป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลด้วย ท้ายที่สุดคือ สำนักงานสิทธิแห่งชาติ (สสช.) รายงานว่า ตัวชี้วัดนี้เน้นกรณีพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริง (Verified case) และเฉพาะที่เกิดขึ้นกับ (1) ผู้สื่อข่าวบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ (2) สมาชิกของสหภาพแรงงาน และ (3) ผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งการประเมินจำนวนการละเมิดสิทธินั้นมีความอ่อนไหวต่อความสมบูรณ์ของการรายงานเหตุการณ์ของบุคคล ข้อมูลเหล่านี้จึงอาจจะประเมินต่ำกว่าความเป็นจริงได้ (หรือบางครั้งก็อาจจะประเมินสูงกว่าความเป็นจริง) โดยทั่วไปแล้ว จำนวนของคดีที่ได้รับรายงานจะขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงข้อมูล แรงจูงใจและความหนาแน่นขององค์กรภาคประชาสังคมและสื่อในพื้นที่นั้นๆ

ในส่วนนี้ จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยยังขาดนิยามบางส่วน และมีข้อมูลบางประการที่จะสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.10.1 ได้ และหากข้อมูลใดที่ยังขาดอยู่ก็สามารถใช้รายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) ได้ เช่น ข้อมูลจากองค์กร Human Rights Watch หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะสำหรับประเทศไทยนั้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) รายงานว่า ตั้งแต่ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาจนถึง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ก็ได้มีการรับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของรัฐ รวมถึงมี พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 รับรองเรื่องนี้ไว้เช่นกัน ดังนั้นการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะได้รับการรับรองเอาไว้ภายในกฎหมายของประเทศ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดระดับโลก เนื่องจากใช้วัดจำนวนประเทศ ในส่วนนี้ จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยมีข้อมูลในส่วนนี้แล้ว แต่อาจจะต้องไม่ครอบคลุมในการวัดผลซึ่งอาจจะต้องอาศัยข้อมูลอื่นบางประการเพื่อมาเสริมหนุนการวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.10.2 ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น เช่น คุณภาพและระยะเวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยในการเข้าถึงข้อมูล และการพิจารณาอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลที่อาศัยพิจารณาอันเป็นอติวิสัยของคณะกรรมการ เป็นต้น

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.a.1 จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความเป็นอิสระและสอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles) สำหรับประเทศไทยนั้น หลักการปารีสเป็นหลักการว่าด้วยสถานะและหน้าที่ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และมีรูปแบบของของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการสิทธิ

มนุษยชน (Human Rights Commissions) ผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา (Ombudsman) และสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษ (Specialized Institutions) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) รายงานว่า ที่ผ่านมา กสม. เป็นองค์กรอิสระที่มีกฎหมายรับรอง และมีการเสนอแนะกฎหมาย นโยบายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้กับรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการปารีส การทำงานของกรรมการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเรื่องหลักการปารีสมีอยู่ 2 ประการ คือ 1) การสรรหาผู้แทน และ 2) หลักการทำงานที่เป็นอิสระ ซึ่งอิสระทั้งด้านบุคลากร และงบประมาณ (เพียงพอ) ทั้ง 2 ส่วนมีความก้าวหน้าพอสมควร โดยพิจารณาจากรัฐธรรมนูญที่มีความพยายามแก้ประเด็นนี้ โดยเฉพาะกระบวนการสรรหา จะเน้นให้มีความหลากหลาย ซึ่งรัฐได้เข้ามาพยายามแก้ไข และน่าจะ เป็นทิศทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังได้ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ อีกด้วย

ในส่วนนี้ จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยมีข้อมูลที่จะสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.a.1 ได้เลย และสอดคล้องกับบริบทสากลอยู่แล้ว

การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.b.1 สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ามีสิทธิถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้น การถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิด ปรากฏตามข้อเท็จจริงโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (กคส.) ว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการถูกเลือกปฏิบัติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2558 กคส. ได้มีการขอข้อมูลจากศาลยุติธรรม ซึ่งมีคดีฟ้องร้องและศาลตัดสินแล้วจำนวน 6 คดี และเสนอให้เพิ่มหน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนประเภทนี้และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูล ซึ่งที่ผ่านมา กคส. ยังไม่เคยได้รับเรื่องร้องเรียนประเภทนี้เลย ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) รายงานว่า มีข้อมูลเฉพาะในส่วนของจำนวนเรื่องร้องเรียนต่อ กสม. ซึ่งไม่มีสภาพบังคับเป็นคดีของศาล ทางด้านของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ก็ได้รายงานว่า ตัวชี้วัดนี้ เหมือนกับตัวชี้วัดที่ 10.3.1 (สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ามีสิทธิถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ) และยังมี Metadata จึงเห็นว่าการเลือกปฏิบัติและการล่วงละเมิดน่าจะหมายถึงรวมถึงที่เกิดขึ้นกับทุกคน (รวมทั้ง ผู้ต้องขังในเรือนจำด้วย)

จากการพิจารณาบริบทสากลจะพบว่าข้อมูลต้องได้จากการสำรวจครัวเรือน ดังนั้น การรายงานข้างต้นจึงเป็นเพียงข้อมูลระดับประเทศเท่านั้น และยังไม่ครอบคลุม จากข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.b.1 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับ

บริบทสากลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการผลที่ได้จากการวัดผลตัวชี้วัดที่ 10.3.1 เข้ามาประกอบพร้อมด้วย
ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป

ดังที่ได้นำเสนอมาก่อนหน้านี้ ตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 16 และความสอดคล้องกับบริบท
ประเทศไทยนั้นมีแค่บางตัวชี้วัดที่ประเทศไทยสามารถจัดเก็บข้อมูลและวัดผลได้ทันที และในกรณีที่
ประเทศไทยจัดเก็บหรือมีข้อมูลที่สามารถวัดผลได้เพียงบางส่วน ก็จะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน
(proxy) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดในบริบทของ
สากลที่กำหนดขึ้นมานั้น บางตัวไม่สามารถวัดผลเป้าประสงค์นั้นๆ ได้ทั้งหมด อาจจะต้องใช้ข้อมูลอื่น
ใดมาสนับสนุนในการวัดผล ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นอาจจะเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปของตัวชี้วัดหนุนเสริม
(supplementary indicator) มีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) ใน
กรณีที่เป้าประสงค์นั้นมีความซับซ้อนในการวัดผล ซึ่งในส่วนนี้จะขึ้นอยู่กับประเทศต่างๆ ในการ
กำหนดขึ้นมาให้เข้ากับบริบทของประเทศนั้นๆ

สถานะปัจจุบันของเป้าหมายที่ 16 ในบริบทของประเทศไทย ขณะนี้มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับ
เป้าหมายดังกล่าวจำนวน 10 ตัวชี้วัด และจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบตัวชี้วัดที่เหลืออีก 13 ตัวชี้วัดว่า
เหมาะสมหรือไม่ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัด ในกรณีนี้ มีหน่วยงานรัฐหลายหน่วยงานที่เข้าไป
เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลและตัวชี้วัด โดยกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวง
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ดำเนินการหลักในการบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ยังมี
หน่วยงานอื่นๆ เข้ามาเสริมเพื่อให้การวัดผลสอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากล ไม่ว่าจะเป็น
เป็น กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน
ศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นต้น

ในปัจจุบัน สถานการณ์มีข้อมูลตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 ได้มีการรวบรวมและกลั่นกรอง
ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าวสอดคล้องกับสากลหรือไม่ หรือเป็นเพียงข้อมูลที่ใช้
อ้างอิงได้ในระดับประเทศเท่านั้น โดยตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16 ที่รวบรวมและเผยแพร่ในระบบ
นำเสนอของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แล้วได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่
พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด ตัวชี้วัด 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิด
กับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ และ ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับ
การเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ ทั้งนี้ สถานะของข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ 1) ข้อมูล
ตัวชี้วัดมีครบถ้วน 2) ข้อมูลตัวชี้วัดมีบางส่วน 3) ยังไม่มีข้อมูลตัวชี้วัดและไม่เสนอตัวชี้วัดแทน 4) ยัง
ไม่มีข้อมูลตัวชี้วัดและเสนอตัวชี้วัดแทน 5) ไม่เกี่ยวข้องกับบริบทประเทศไทย 6) ยังไม่ชัดเจน และ 7)

ไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูล (เพิ่มโดยคณะผู้วิจัย) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 นั้นพบว่าไม่มีข้อมูลกระจายตามปัญหาจากการจัดเก็บข้อมูลข้างต้น ดังนี้

ตารางที่ 1 เป้าหมายและตัวชี้วัดภายหลังการกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัด

ลำดับ ความพร้อม	เกณฑ์ในการพิจารณาความพร้อมของประเทศ	ตัวชี้วัด
1.	มีข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดครบถ้วน	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.3.2 16.5.1 16.5.2 16.7.1 16.9.1 16.10.2 และ 16.a.1
2.	ข้อมูลพร้อมจัดทำตัวชี้วัด แต่ยังไม่มีการประมวลผลเป็นตัวชี้วัด หรือข้อมูลขาดความต่อเนื่องในการจัดทำตัวชี้วัด หรือขาดผู้รับผิดชอบประมวลผลข้อมูลเป็นตัวชี้วัด SDGs เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นมาประมวลผลร่วมกับข้อมูลหน่วยงานตน จึงจะเป็นตัวชี้วัด	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.4
3.	มีข้อมูลบางส่วนในการจัดทำตัวชี้วัด แต่ไม่ครบถ้วน เนื่องจากต้องมีการจัดทำข้อมูลเพิ่ม/ รวบรวม หรือบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่งให้เป็นข้อมูลภาพรวมในระดับประเทศ (Integration)	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.3 16.2.2 16.2.3 และ 16.3.1
4.	ตัวชี้วัดยังไม่มีรายละเอียดชัดเจนถึงแหล่งข้อมูลที่จะใช้และรายละเอียดของการจัดทำข้อมูลของประเทศ ซึ่งต้องประสานความร่วมมือในรายละเอียดเพิ่มเติมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการพัฒนา และจัดทำตัวชี้วัดให้ครบถ้วน ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ (methodology) และสอดคล้องกับกรอบการจัดทำตัวชี้วัดของสากล	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.1 16.4.1 และ 16.4.2
5.	ขาดข้อมูลในการจัดทำตัวชี้วัด	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.7.2 16.10.1 และ 16.b.1
6.	ข้อมูลหลายตัวยังไม่มีการจำแนกข้อมูลในระดับพื้นที่และในมิติที่สำคัญ เช่น เพศ อายุ และความพิการ	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.1 16.2.2 16.7.1 และ 16.7.2
7.	ไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูล	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.2 16.2.1 16.6.1 16.6.2 และ 16.8.1

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันเกี่ยวกับเป้าหมายที่ 16 ในบริบทของประเทศไทยนั้น พบว่า ในต่างประเทศ ได้มีการกำหนดมาตรฐานและแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลซึ่งจะช่วยให้วัดผลได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการสำรวจและวัดผลในระดับประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ซึ่งริเริ่มโดยภาครัฐ ได้แก่ การประเมินธรรมาภิบาลในประเทศ (Rwanda Governance Scorecard (RGS) ของประเทศรวันดา การสำรวจกับการเลือกปฏิบัติระดับชาติเรียกว่า National Survey on Discrimination in Mexico ของประเทศเม็กซิโก และการวัดผลความเป็นประชาธิปไตยในประเทศ เรียกว่า Measuring Democracy in Indonesia ของประเทศอินโดนีเซีย ตลอดจนการดำเนินการขององค์กรระหว่างประเทศที่ดำเนินการสำรวจวัดผลทั่วโลก สำหรับในประเทศนั้น พบว่ามีหน่วยงานทั้งที่เป็นภาครัฐและไม่ใช่อำนาจรัฐดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 โดยเป้าหมายที่ 16 จะสอดแทรกอยู่ในแผนพัฒนาประเทศ ปรัชญาเศรษฐกิจหรือดัชนีในประเทศต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานและดัชนีชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดัชนีชี้วัดด้านสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561) เป็นต้น นอกจากนี้ ภาคส่วนอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐ ก็ได้มีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น ภาคเอกชน อย่างการก่อตั้งเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประเทศไทย (Global Compact Network Thailand) เพื่อยกมาตรฐานการประกอบธุรกิจโดยเคารพสิทธิมนุษยชนและคำนึงถึงการพัฒที่ยั่งยืน ซึ่งมีคล้ายคลึงกับองค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Thailand Business Council for Sustainable Development : TBCSD) แต่มุ่งเน้นไปที่การทำงานมิติสิ่งแวดล้อมมากกว่า และการปราบปรามคอร์ปชั่นขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) ภาควิชาการ ที่ได้มีการจัดทำดัชนีต่างๆ เพื่อนำมาวัดผลในระดับประเทศซึ่งมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 16 เช่น ดัชนีชี้วัดคอร์รัปชันโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ดัชนีความเป็นธรรมทางสังคมโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ ดัชนีประสิทธิผลประเทศไทย (Thailand Effectiveness Index – TE Index) สำหรับภาคความร่วมมือระหว่างประเทศนั้น คณะผู้วิจัยพบว่า มีดัชนีบางตัวที่จัดทำโดยภาควิชาการและภาคประชาสังคมที่น่าจะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเป้าหมายที่ 16 บางประการ ได้แก่ แนวทางการจัดทำและการใช้ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้การวัดผลดังกล่าวสามารถนำมาใช้วัดผลเป้าหมายที่ 16 ในส่วนที่เป็น proxy หรือ ตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) ในกรณีที่เป้าประสงค์นั้นมีความซับซ้อนในการวัดผลก็ได้

ในส่วนความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 นั้น การจะประเมินความพร้อมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 16 นั้น ควรจะคำนึงปัจจัยในหลายๆ ปัจจัย ในที่นี้คณะผู้วิจัยได้อาศัยแนวทาง 3 แนวทางในการประเมิน ได้แก่ ความพร้อมจากแนวทางสภาพปัญหา

ของการวัดผล ความพร้อมจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล และความพร้อมของข้อมูลที่มีอยู่ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์พบว่าประเทศไทยยังคงขาดความพร้อมในการวัดผลและบรรลุเป้าหมายที่ 16 เพราะแนวทางทั้ง 3 แนวทางยังคงขาดความสมบูรณ์ มีเฉพาะแนวทางที่ 2 ที่ดีพร้อมมากกว่าแนวทางอื่นๆ แต่การบูรณาการร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ยังคงมีข้อจำกัด และยังคงต้องประสานความร่วมมือต่อไปเพื่อทำให้การวัดผลมีประสิทธิภาพและสะท้อนภาพรวมของประเทศในเป้าหมายที่ 16 อย่างถูกต้องและเหมาะสม

เมื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่มีข้างต้นทั้งหมด จะนำมาซึ่งการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 ผนวกกับการสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 และประเมินในเชิงคุณภาพของคณะผู้วิจัย ซึ่งได้จัดลำดับความสำคัญจะแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ 1) จัดลำดับตามการสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย 2) จัดลำดับตามมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที 3) จัดลำดับตามมิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ และ 4) จัดลำดับตามมิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และนำกังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึงไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ โดยท้ายที่สุดเมื่อนำมาประมวลผลแล้ว คณะผู้วิจัยได้จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 โดยแบ่งออกมาได้ 3 ลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ เป้าประสงค์ที่อยู่ในมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที กับ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับต้นเท่านั้น ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 2 เป้าประสงค์ที่ 5 เป้าประสงค์ที่ 10 เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 1 เป้าประสงค์ที่ 3 เป้าประสงค์ที่ 7 และเป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 2

ลำดับที่ 2 คือ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับรอง ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 และเป้าประสงค์ที่ 6 และ

ลำดับสุดท้าย คือ มิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และนำกังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึงไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 4 เป้าประสงค์ที่ 8 และ เป้าประสงค์ที่ 9

ในส่วนสุดท้าย คือ การสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมาย เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ประเมินสถานการณ์ภาพรวมเป้าหมายที่ 16 ของประเทศในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างภูมิคุ้มกันประเทศไทยโดยอาศัยเป้าหมายที่ 16 การสำรวจมุมมองของผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสถานการณ์ในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย และการจัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16 โดยคณะผู้วิจัยพบว่า การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา (ระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-

2559) ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ วิกฤตทางด้านสังคม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหา การบริหารการจัดการภาครัฐ โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาข้างต้นมาจากความอ่อนด้อย ประสิทธิภาพในการสร้างสังคมที่สงบสุข เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการมีสถาบันที่มีความ รับผิดชอบในประเทศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างสังคมที่สงบสุข การเข้าถึง ความยุติธรรม และสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการที่ดียิ่งขึ้น โดยจะต้อง พัฒนาทั้งทางด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและตรวจสอบได้ ด้านความร่วมมือร่วมใจและด้านความคุ้มค่า เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างมี คุณภาพ มีความเป็นธรรม มีความยั่งยืน และมีความเข้มแข็ง ทั้งนี้ จากการสำรวจความคิดเห็นของ ผู้เข้าร่วมประชุมผ่านแบบสอบถามออนไลน์ในประเด็น “สถานการณ์ในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย” ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เป้าหมายที่ 16 นั้นมี ความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทย แต่ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการบรรลุการพัฒนาที่ ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 อยู่ โดยอาจจะเป็นเพราะประเทศไทยมีกฎหมายกฎระเบียบและมาตรฐานต่างๆ ที่บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่ปานกลางอยู่ อีกทั้ง ภาคส่วนต่างๆ นอกเหนือจากภาครัฐ (ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ฯลฯ) ได้ให้ความสำคัญกับ การพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่มากน้อยแตกต่างกันออกไป ทำให้การขับเคลื่อน การบรรลุเป้าหมายที่ 16 เป็นไปในระดับปานกลางไปจนถึงล่าช้า ด้วยเหตุดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้ จัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16 เพื่อที่จะหามาตรการที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าหมายที่ 16 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี สาระสำคัญเรียงลำดับตามอันดับความสำคัญรายเป้าประสงค์ได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 ได้แก่ เป้าประสงค์ที่อยู่ในมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที กับ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุ เป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับต้นเท่านั้น ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 2 เป้าประสงค์ที่ 5 เป้าประสงค์ที่ 10 เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 1 เป้าประสงค์ที่ 3 และ เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 2 จำแนกตามรายเป้าประสงค์ได้ดังนี้

มิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที

- เป้าประสงค์ที่ 2 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) ความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยเผชิญกับปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีรูปแบบที่ต้องจับตา

มองเป็นพิเศษ ได้แก่ กรณีการค้าบริการทางเพศ กรณีแรงงานบังคับให้ขายดอกไม้ ขอบทาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง หรือกรณีในกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยยังเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนม หรือกรณีภาคอุตสาหกรรม การประมง ในการนี้ รัฐบาลได้อาศัยอำนาจมาตรา 44 ในการปราบปรามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐ

2) ที่ผ่านมา ประเด็นดังกล่าวมีการให้ความสำคัญในระดับโลก โดยประเทศสหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการจัดทำรายงานการค้ามนุษย์ Trafficking in Persons (TIP) Report ซึ่งเป็นรายงานประจำปีที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ จะต้องจัดทำตามกฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act - TVPA) ค.ศ. 2000 โดยประเมินสถานการณ์และการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกรวม 188 ประเทศ กฎหมาย TVPA ได้รับการอนุมัติโดยรัฐสภาสหรัฐฯ เมื่อปี ค.ศ. 2000 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของสหรัฐฯ โดยมีการจัดตั้งสำนักงานเพื่อการตรวจสอบและต่อสู้กับการค้ามนุษย์ Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons (J/TIP) ขึ้นภายใต้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ มีหน้าที่หลักในการตรวจสอบและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งภายในสหรัฐฯ และประเทศต่าง ๆ โดยหนึ่งในหน้าที่หลักของสำนักงาน TIP Office ก็คือ การจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อรัฐสภาสหรัฐฯ ในเดือนมิถุนายนของทุกปี และในรายงานการค้ามนุษย์ปี 2559 ประเทศไทยถูกเลื่อนอันดับจากบัญชี 3 สู่ 'บัญชีที่ 2 ต้องจับตา' หลังจากเมื่อปี 2558 อยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3 (Tier 3) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ระดับเลวร้ายที่สุดอันเป็นผลมาจากผลสืบเนื่องจากความมุ่งมั่นของรัฐบาลนั่นเอง

- เป้าประสงค์ที่ 5 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ สมการคอร์รัปชันอันเป็นผลมาจากแนวคิดของ Robert Klitgaard⁶ นักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายสาเหตุของการคอร์รัปชันไว้ว่า “คอร์รัปชัน” มาจากผลรวมของการมีอำนาจผูกขาด (Monopoly) กับการใช้ดุลยพินิจ (Discretionary) หักออกด้วยความรับผิดชอบ

⁶ R. Klitgaard, *Corrupt City: A Practical Guide to Cure and Prevention* (Oakland: ICS Press, 2000), pp. 31-34

ต่อหน้าที่ในตำแหน่ง (Accountability) $C = M + D - A$ ดังนั้นหากสามารถลด M กับ D และเสริม A ให้มีประสิทธิภาพก็จะไม่เกิด C อย่างแน่นอน ทั้งนี้ ในการที่จะลด M นั้น คือ การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังได้แก่ พรบ. แข่งขันทางการค้า พรบ. อำนาจความสะอาดในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ เป็นต้น ในขณะที่การลด D นั้น สามารถจะกระทำได้โดยการเปิดช่องการใช้วิจารณ์ญาติให้น้อยที่สุด เพราะเป็นเรื่องของอติวิสัย และพิสูจน์ได้ยากว่าเป็นธรรมและเท่าเทียมหรือไม่ ทั้งนี้ อาจจะทำหลักการทางสถิติซึ่งมีข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างเหมาะสม ในส่วนสุดท้าย คือ การเสริม A นั้น จะต้องมีการปรับกฎหมายที่ให้คุณและให้โทษในการทุจริตอย่างจริงจัง และส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลที่โปร่งใส และสามารถเข้าถึงข้อมูล (เป้าประสงค์ที่ 6) รวมทั้งการสร้างกลไกคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ให้ข้อมูล (เป้าประสงค์ที่ 10) ก็จะช่วยลดปัญหาทุจริตซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันทีเพราะมีกฎหมาย และสถาบันในการกำกับดูแลอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและจัดให้มีมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหรือเบาะแสอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างแรงจูงใจในการแจ้งกับเจ้าหน้าที่

- เป้าประสงค์ที่ 10 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) การเปิดเผยข้อมูลตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารควรมีลักษณะเป็น Open government data คือ การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะให้มากที่สุดผ่านการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้น้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่าข้อมูลใดจำเป็นต้องเปิดเผยบ้าง และข้อมูลเหล่านั้นจะต้องเปิดเผยให้หมดบนเว็บไซต์โดยที่ไม่ต้องรอคำตัดสินจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถือครองข้อมูลหรือจากคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (ก.ว.ฉ.)
 - 2) ปรับปรุง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร “ราชการ” ให้เป็น พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร “สาธารณะ” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงข้อมูลข่าวสารของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจที่สำคัญซึ่งอาจส่งผลดี/ผลเสียต่อสาธารณะด้วย
 - 3) สำหรับกระบวนการวินิจฉัยว่าข้อมูลนั้นควรเปิดเผยหรือไม่ ควรจะปรับใช้มาจากกระบวนการที่ได้มาตรฐานสากล เช่น การประเมินผลได้ผลเสีย (prejudice test) ของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารแห่งสหราชอาณาจักร (Information Commissioner’s Office: ICO) ซึ่งหลักการและกระบวนการวินิจฉัยของ ICO นั้นมีการประกาศชัดเจนบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อสร้างความโปร่งใสในขั้นตอนการพิจารณา เช่น มีการให้ข้อมูล

ว่าข้อมูลที่เปิดเผยไม่ได้มีที่ชนิด และข้อมูลเหล่านั้นจะต้องผ่านกระบวนการทดสอบใดบ้างเพื่อพิสูจน์ว่าควรเปิดหรือไม่ควรเปิดเผย มีการยกตัวอย่างกรณีที่ผลการร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลได้รับการอนุมัติพร้อมแสดงเหตุผลว่าเหตุใดจึงได้รับการอนุมัติ และกรณีตัวอย่างที่ผลการร้องขอไม่ผ่านการอนุมัติพร้อมเหตุผล

- 4) ควรมีการเพิ่มโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปกปิดข้อมูลให้มีความรุนแรงกว่าโทษของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เนื่องจากในปัจจุบันโทษของผู้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นรุนแรงกว่าโทษของผู้ที่ปกปิดข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีแรงจูงใจที่จะปกปิดข้อมูลข่าวสารมากกว่า
- 5) ปรับโครงสร้างให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารราชการ (สขร.) เป็นหน่วยงานอิสระมีอำนาจชี้ขาดว่าข้อมูลใดเปิดเผยได้หรือไม่ และมีอำนาจในการลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยหรือไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เนื่องจากในปัจจุบันนั้น สขร. เป็นหน่วยงานราชการในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและไม่มีอำนาจบังคับคำวินิจฉัยด้วยตนเอง แต่ต้องอาศัยอำนาจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในการบังคับ การบังคับให้เปิดเผยข้อมูลจึงมีความเสี่ยงที่จะถูกแทรกแซงได้
- 6) ควรมีการปรับปรุงระบบและมาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลให้มีความทันสมัย เพื่อมารองรับข้อมูลจำนวนมากที่จะต้องเปิดเผยตามหลักการ open government data ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้ข้อมูลสำคัญขาดหายไปและลดเวลาในการสืบค้นให้สั้นลง
- 7) เพื่อปกป้องสื่อจากการแทรกแซงของรัฐผ่านการให้เงินสนับสนุน รัฐควรมีกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของรัฐเพื่อให้การซื้อโฆษณาของรัฐมีการหวังผลทางการเมืองน้อยลง เช่น ให้มีการกำหนดแผนงานโฆษณาประชาสัมพันธ์และวงเงินล่วงหน้าในแต่ละปีงบประมาณก่อนการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อป้องกันไม่ให้รัฐหยุดสนับสนุนสื่อที่วิจารณ์รัฐบาลหรือนำงบประมาณไปสนับสนุนสื่อที่เป็นฝ่ายเดียวกับตนได้อย่างอิสระ ยิ่งไปกว่านั้นกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของรัฐควรกำหนดให้ภาครัฐจะสามารถใช้จ่ายเกี่ยวกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้ก็ต่อเมื่อเนื้อหาของโฆษณาเกี่ยวข้องกับบทบาทและพันธกิจของหน่วยงาน และการโฆษณานั้นจะต้องไม่มีรูปหรือชื่อของบุคคลผู้ซื้อสื่อปรากฏอยู่ เพื่อป้องกันมิให้รัฐใช้เงินแผ่นดินไปกับการโฆษณาส่วนตัว

- 8) สำหรับการส่งเสริมบทบาทของสื่อ ควรมีการกำหนดให้บรรณาธิการข่าวขององค์กรสื่อต่าง ๆ จะต้องแยกออกจากโครงสร้างของฝ่ายธุรกิจและฝ่ายบริหาร ควรมีการสนับสนุนให้ทุกองค์กรสื่อมีการจัดตั้งสหภาพผู้สื่อข่าวเพื่อเพิ่มอำนาจให้กับผู้สื่อข่าวในระดับล่างในการต่อรองกับผู้บริหารขององค์กร ซึ่งอาจจะถูกแทรกแซงจากภาคการเมืองและภาคธุรกิจ
 - 9) ด้านการพัฒนาบทบาทของสมาคมวิชาชีพสื่อ ควรให้สมาคมวิชาชีพสื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้สื่อข่าว มีกรรมการที่เป็นตัวแทนจากภาคส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในวงการสื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลและการจัดอบรมสื่อในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับอัตราส่วนของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ เจ้าของสื่อและบรรณาธิการ และ
 - 10) ควรมีการปรับใช้กฎหมายป้องกันการฟ้องร้องเพื่อรีดถอนการมีส่วนร่วมของสาธารณะ (Anti-Strategic Lawsuit Against Public Participation: Anti-SLAPP) โดยรายละเอียดของกฎหมายอาจเป็นดังนี้ ในขั้นต้น จำเลยจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ก่อนว่าประเด็นที่ตนถูกฟ้องนั้นเป็นประเด็นสาธารณะหรือไม่ หากพิสูจน์ได้แล้วโจทก์จะต้องพิสูจน์กลับว่าการฟ้องของตนมีมูลอย่างไร ข้อแก้ตัวจำเลยฟังไม่ขึ้นอย่างไร หากพิสูจน์ไม่ได้หรือพิสูจน์ได้แต่ศาลเห็นว่าการฟ้องของโจทก์ยังคงเป็นไปเพื่อปกป้องประโยชน์ส่วนตัวเพียงอย่างเดียวคดีจะถูกยกฟ้องทันที นอกจากนี้หากโจทก์แพ้คดีโจทก์จะต้องจ่ายค่าใช้จ่ายให้กับจำเลยทั้งหมด และทนายฝ่ายจำเลยจะได้ค่าตอบแทนเป็นอัตราส่วนของผลตอบแทนการชนะคดีเพื่อจูงใจให้ทนายมีแรงจูงใจให้ช่วยจำเลยมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น หากจำเลยพิสูจน์แล้วว่าประเด็นที่ตนวิพากษ์วิจารณ์นั้นเป็นประเด็นสาธารณะ ในระหว่างกระบวนการฟ้องร้องนั้นโจทก์จะไม่สามารถดำเนินการในประเด็นที่จำเลยวิจารณ์ได้อีก
- เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 1 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) ควรสนับสนุนให้องค์กรอิสระที่มีหน้าที่พัฒนาธรรมาภิบาลของหน่วยงานอื่นมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงในการดำเนินงาน ซึ่งสามารถสนับสนุนได้ด้วยมาตรการ 2 ประการ คือ หนึ่ง การสร้างความหลากหลายในคณะกรรมการสรรหาและคณะกรรมการองค์กรอิสระ และสอง การปรับปรุงระบบจัดสรรงบประมาณ สำหรับประเด็นด้านความหลากหลายของคณะกรรมการนั้น คณะกรรมการสรรหาและคณะกรรมการองค์กรอิสระเองควรมีความหลากหลายมากขึ้น ควรให้ผู้สรรหาและคณะกรรมการขององค์กรอิสระมีที่มา

จากหลายสาขาวิชาชีพ นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรอิสระ ควรที่จะมีความเหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับเพื่อให้องค์กรมีทรัพยากรในการทำงานเพียงพอและควรให้ที่มาของงบประมาณมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร โดยอาจทำได้หลายวิธี เช่น การรับประกันงบประมาณขั้นต่ำที่องค์กรอิสระจะได้ การกำหนดให้องค์กรอิสระเสนอของงบประมาณผ่านรัฐสภาแทนที่จะเสนอขอจากฝ่ายบริหาร หรือการกำหนดงบประมาณโดยอัตราส่วนเทียบเคียงจากภาษีสรรพสามิต รายได้ประชาชาติ หรือจำนวนประชากร เป็นต้น

- 2) ด้านการสร้างสายความรับผิดชอบต่อประชาชน ควรกำหนดให้องค์กรอิสระเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดการสืบสวนสอบสวนทั้งในอดีตและปัจจุบันเท่าที่ไม่ขัดกับ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ แก่สาธารณชนภายในระยะเวลาที่กำหนดตายตัวแน่นอน เพื่อให้กลไกความรับผิดชอบถูกเชื่อมโยงไปสู่ประชาชนในที่สุด และ
- 3) การเสนอ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.... ซึ่งจะกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน อันจะเป็นการสอดคล้องกับหลักการปารีสที่เกี่ยวข้อง 2 เรื่อง 1. การสรรหาผู้แทน 2. หลักการทำงานที่เป็นอิสระ ซึ่งอิสระทั้งด้านบุคลากร และงบประมาณ (เพียงพอ) ทั้งซึ่งในร่าง พรบ. ดังกล่าวจะกำหนดกระบวนการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนซึ่งจะเน้นให้มีความหลากหลาย โดยรัฐได้เข้ามาพยายามแก้ไข และน่าจะเป็นทิศทางที่ดีขึ้น

มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานในระดับต้นสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือ บรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ

- เป้าประสงค์ที่ 3 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) การสังคายนากฎหมายนั้นจะต้องดำเนินการโดยหน่วยงานกลาง มิใช่ให้กระทรวงซึ่งดูแลกฎหมายเป็นผู้เสนอขึ้นมา หากประเทศไทยต้องการการชำระกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติจะต้องมีหน่วยงานกลางที่เข้ามาดำเนินการ และต้องมีกระบวนการในการเปิดรับและกลั่นกรองข้อเสนอจากภาคธุรกิจและจากสาธารณชนด้วย
 - 2) การวางระบบสังคายนากฎหมายจะสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ในระยะแรก (Phase I) จะเป็นการวางแผนการปฏิบัติการ (Operational Plan) ซึ่งจะมีรายละเอียดของแผนตั้งแต่เรื่องหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการ

สังคายนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลักการและแนวทางในการประเมินกฎหมาย แนวทางในการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้เสียและการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้การดำเนินการมีความโปร่งใส และสุดท้ายคือโรดแมปในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของกิจกรรม วิธีการดำเนินการและงบประมาณที่ต้องใช้ เนื่องจากในการจัดทำแผนดังกล่าวจำเป็นต้องมีการศึกษาแนวโน้มนโยบายและหลักการในการประเมินกฎหมาย สภาพแวดล้อมในเชิงสถาบันและในเชิงกฎหมาย กระบวนการและขั้นตอนที่เป็นทางการตลอดจนข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ฯลฯ สำหรับกระบวนการสังคายนาในระยะที่สอง (Phase II) นั้น จะเป็นการนำพิมพ์เขียวมาปฏิบัติใช้ ขั้นตอนนี้อาจใช้เวลาประมาณ 1-3 ปีขึ้นอยู่กับว่าต้องการให้กระบวนการครอบคลุมกฎหมายหลักและกฎหมายรองจำนวนมากน้อยเพียงใด เช่น บางประเทศให้ความสำคัญเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ บางประเทศให้ความสำคัญแก่กฎหมายด้านภาษี เป็นต้น โดยการดำเนินการในระยะที่สองจะมีผลผลิตออกมาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบของผลการประเมินผลกระทบ และความคุ้มค่าของกฎหมายแต่ละฉบับพร้อมข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายเหล่านั้น หรือไม่ อย่างไร

- 3) การกำหนดระยะเวลาและ/หรือการออกแบบการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ให้มีความเหมาะสม (Right timing/Design) โดยต้องกำหนดให้การทำRIA เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่ต้องทำการปฏิรูปรูป และต้องมีเป้าหมายในการนำ RIA มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้แก่หน่วยงานราชการด้วย
- 4) การออกแบบขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำ RIA ให้มีความเหมาะสม (Right method) โดยขั้นตอนแรกต้องกำหนด ขอบเขตของกฎหมาย ที่จะประเมินว่าเป็นกฎหมายประเภทใด เนื่องจากปัจจุบันมีการประเมินกฎหมายเฉพาะในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น ดังนั้น จึงควรขยายขอบเขตให้ครอบคลุมถึงกฎหมายประเภทที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ร่างกฎหมายที่เสนอโดยภาคประชาชน และกฎหมายลำดับรอง รวมทั้งกฎระเบียบของหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลด้วย เมื่อกำหนดขอบเขตของกฎหมายที่จะประเมินแล้ว ขั้นตอนลำดับต่อไปควรเป็นการกำหนดระยะเวลาในการประเมินซึ่งเป็นการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือที่เกี่ยวข้องโดยควรมีการกำหนดให้มีการดำเนินการรวมจำนวน 3 ครั้ง คือ การรับฟังความคิดเห็น “ก่อนการยกร่างกฎหมาย” เพื่อเป็นการตรวจสอบความ

จำเป็นในการร่างกฎหมาย การรับฟังความคิดเห็น “เมื่อมีการร่างกฎหมายแล้ว” เพื่อประเมินผลกระทบทางกฎหมายและทางเลือกอื่นๆ การรับฟังความคิดเห็น “เมื่อมีการปรับปรุงร่างกฎหมายแล้ว” เพื่อพิจารณารายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ของกฎหมาย และขั้นตอนการทำ RIA ลำดับสุดท้ายคือ ต้องกำหนดเนื้อหาสาระของการประเมิน และหลักการในการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณชน โดยรูปแบบของเนื้อหาสาระที่จะทำการประเมินหรือวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมายนั้น ควรกำหนดกรอบหรือเป้าหมายในการประเมินให้ชัดเจน โดยเฉพาะรูปแบบของเรื่องที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ควรกำหนดวิธีการในการประเมินให้ชัดเจน โดยพิจารณาเฉพาะเรื่องที่สำคัญ โดยวิธีการในการประเมินควรดำเนินการในรูปแบบฟอร์มมาตรฐาน (Spreadsheet) แทนคำถามปลายเปิดที่เป็นกากบาท (tick the box) และควรเน้นการประเมินในเชิงคุณภาพโดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นเป็นหลัก ส่วนหลักการในการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณชน สามารถนำหลักของประเทศในกลุ่ม OECD มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

- 5) การคัดเลือกองค์กรในการตรวจสอบการทำ RIA ให้มีความเหมาะสม (Right Institution) เพื่อให้คุณภาพของการทำ RIA เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการส่งเสริม ติดตาม และการตรวจสอบการประเมินหรือวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมายโดยเฉพาะซึ่งหน่วยงานดังกล่าวต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับภาคเอกชนและภาคประชาชนเป็นอย่างยิ่ง
- 6) หลังการทำการปรับปรุงและแก้ตัวบทของกฎหมายผ่านทางกรใช้กระบวนการ RIA แล้ว กฎหมายที่จะทำการออกมาใหม่ควรมีการตั้งระยะเวลาหรืออายุของตัวบทกฎหมาย เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการที่จะออกกฎหมายใหม่ออกมา นอกจากนี้การตั้งระยะเวลาของการทบทวนกฎหมาย (การจัดทำกฎหมายอาทิตย์อัสดง (sunset legislation)) ควรกำหนดให้จริงจังและมีระยะเวลาการทำการทบทวนกฎหมายใหม่ที่ชัดเจน
- 7) การกำหนดระยะเวลาของกฎหมายควรกำหนดตามประเภทและความสำคัญของกฎหมายนั้น ๆ ด้วย อาทิเช่นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตไม่ควรมีการกำหนดวันหมดอายุของตัวบทกฎหมายเนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อยจะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ และ

- 8) นอกจากการกำหนดอายุของตัวบทกฎหมายเองแล้วการจัดทำกฎหมายอาติตยอัสตงยังสามารถใช้ในการกำหนดอายุของตัวหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาได้อีกด้วยว่าหน่วยงานนั้น ๆ มีอายุเท่าไร และตั้งมาตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยการกระทำเช่นนี้สามารถทำให้ทางรัฐบาลสามารถกำหนดงบประมาณที่จะอนุมัติให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น และสามารถลดความซ้ำซ้อนของการทำงานกันในตัวของหน่วยงานเองอีกด้วย
- เป้าประสงค์ที่ 7 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) ควรให้คณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.) มีอำนาจในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจจะถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองได้
 - 2) ให้อำนาจ กอสส. มากขึ้นในการให้คุณให้โทษโครงการ อย่างน้อยต้องมีอำนาจบังคับให้หน่วยงานเจ้าของโครงการออกมาชี้แจงต่อสาธารณะในกรณีที่ผลการตัดสินใจของโครงการไม่ตรงกับคำแนะนำของ กอสส. และหากเจ้าของโครงการหรือผู้เกี่ยวข้องปฏิเสธที่จะร่วมมือจะต้องมีการกำหนดความผิดทางอาญาไว้ด้วย
 - 3) กอสส. ควรมีการติดตามผลการดำเนินการของโครงการที่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงเป็นระยะๆ และ กอสส. ควรมีอำนาจให้คำแนะนำใหม่ได้อีกเรื่อยๆ
 - 4) การตัดสินใจปกปิดหรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงนั้น ให้เป็นไปตามหลักการของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ
 - 5) หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคนเข้าร่วมทำประชาพิจารณ์ให้ประกาศต่อสาธารณะ โดยควรมีการจัดประเภทผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์เป็นหมวดหมู่ และในกรณีที่มีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมทำประชาพิจารณ์เป็นจำนวนมาก ให้แต่ละหมวดหมู่ส่งตัวแทนเข้าร่วม หรือต้องให้ความสำคัญแก่กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยก่อน
 - 6) ควรประกาศรายชื่อผู้มีโอกาสได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการประชาพิจารณ์ออกสู่สาธารณะก่อนจะทำการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ แล้วจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายแสดงความเห็น วิจารณ์และเปลี่ยนแปลงรายชื่อ

กรรมการในระยะเวลาหนึ่ง จนเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายแล้วจึงแต่งตั้ง คณะกรรมการประชาพิจารณ์ชุดดังกล่าว

- 7) การทำงานของคณะกรรมการประชาพิจารณ์จะต้องอำนวยความสะดวกด้าน ข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมทำประชาพิจารณ์และประชาชนทั่วไปในการเข้าถึงข้อมูล สำคัญเกี่ยวกับโครงการและนโยบายนั้นๆ
 - 8) ให้มีการทำปรับบทบาทและขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ให้อำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น (อปท.) ขัดแย้งกับหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการจัดทำ บริการสาธารณะ
 - 9) ให้มีการทำการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมาย (RIA) การสังคายนา กฎหมายเก่า (Regulatory Guillotine) เพื่อแก้ไขความขัดแย้งระหว่าง กฎหมายลูกที่รับรองหลักการสิทธิชุมชนที่จะออกมาใหม่กับกฎหมายเก่าที่มี อยู่แล้ว เพื่อให้อำนาจหน้าที่ของ อปท. และความต้องการของชุมชน ไม่ ขัดแย้งกับหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น และ
 - 10) ปรับปรุงกฎหมาย พ.ร.บ. เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อลดต้นทุนแก่ ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น
- เป้าประสงค์เพื่อนำไปปฏิบัติที่ 2 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็น ทางการ ได้แก่ ศาล องค์การตรวจสอบ ผู้นำชุมชน ฯลฯ โดยพิจารณาถึง วิธีการที่จะทำให้มีความสะดวกขึ้นในการเข้าถึงกลไกแก้ไขความเดือดร้อนที่ เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ
 - 2) สร้างแรงจูงใจสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่จัดการเลือกปฏิบัติหรือ กลไกรับเรื่องร้องเรียนและวัดผลการดำเนินการขององค์กรด้วย KPI ทั้งนี้ หากองค์กรใดประสบความสำเร็จได้รับงบประมาณเพิ่มเติมในปีถัดไปเพื่อ ทำงานตอบสนองภารกิจของตนเองต่อไป หรือในกรณีที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ก็ จะถูกลดงบประมาณและสะท้อนความน่าเชื่อถือขององค์กรนั้นๆ ในการ จัดการกับภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของตน
 - 3) การสร้างสันติภาพตามแนวทางสันติวิธี เพราะสันติวิธีจะทำให้เกิดความสงบ ความสมานฉันท์และความพอใจร่วมกัน ทั้งนี้จะต้องสร้างกิจกรรม กระบวนการ /มาตรการต่างๆ นอกเหนือจากการใช้กำลังอาวุธที่คู่ขัดแย้งได้

ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยอาจร่วมกับภาคส่วนต่างๆด้วย เพื่อ
ยุติความรุนแรงสร้างสังคมที่ทุกฝ่ายพอยู่ร่วมกันได้

- 4) ประเทศไทยเป็นภาคีสัญญาวาดำเนินการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อเชื้อชาติใน
ทุกรูปแบบ (ICERD) โดยรัฐสมาชิกมีหน้าที่นำส่งรายงานฉบับแรก (Initial
Report) ภายใน 1 ปีหลังจากที่อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทาง
เชื้อชาติมีผลบังคับสำหรับประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยลงนามและให้
สัตยาบันในปี 2546 (2003) โดยจะต้องส่งรายงานให้คณะกรรมการ ICERD
เพื่อตรวจสอบความเป็นไปของการนำ ICERD มาใช้ทุกๆ 4 ปี หลังจากที่ยื่น
รายงานฉบับแรก (Initial report) นอกจากนั้นคณะกรรมการฯ ยังอาจจะ
ร้องขอให้รัฐบาลส่งรายงานเฉพาะตามเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ถูกหยิบ
ยกเป็นข้อกังวลนั้นๆ โดยคณะกรรมการฯ จะทำหน้าที่ตรวจสอบการนำ
อนุสัญญาไปปฏิบัติใช้ ทั้งนี้ในมาตรา 14 ของอนุสัญญากล่าวถึงมาตรการ
พิเศษในการร้องเรียน (Individual communication) หลักการเรื่องสิทธิ
มนุษยชนเป็นการสร้างพันธะระหว่างรัฐกับประชาชนในรัฐ และกำหนดให้รัฐ
ต้องทำหน้าที่การสร้างความปลอดภัย การปกป้องคุ้มครองการเลือกปฏิบัติ และ
การทำให้เป็นจริงตามอนุสัญญา

ลำดับที่ 2 คือ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/
หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับรอง ได้แก่
เป้าประสงค์ที่ 1 และเป้าประสงค์ที่ 6 จำแนกตามรายเป้าประสงค์ได้ดังนี้

- เป้าประสงค์ที่ 1 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best
practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) การสนับสนุนให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและสังคม
กล่าวคือ หากประชาชนมีรายได้ที่ดีและได้รับการยอมรับจากสังคม ไม่ถูก
เลือกปฏิบัติ หรือถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง ก็จะช่วยลดพฤติกรรมก้าว
อาชญากรรมได้
 - 2) แก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมได้เมื่อพ้นโทษ โดยจัดให้มี
การศึกษา การดำเนินพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เนื่องจากการสำรวจพบว่าผู้ต้องขัง
บางรายกระทำความผิด เพราะขาดความยั้งคิด หรือผู้ต้องขังบางรายเกิด
ภาวะความเครียดจากการต้องถูกจำกัดบริเวณ ขาดอิสระภาพ อดทนยอมรับ
การถูกกักขังไม่ได้ ประกอบกับความแออัดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน จึงต้อง
พัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ เช่น การอบรม
ผู้ต้องขังโดยใช้คำสอนของศาสนา การฟื้นฟูจิตใจด้วยวิธีชุมชนบำบัด การจัด

กิจกรรมทางศาสนา ประเพณี การอบรมวิปัสสนา การอบรมโดยวิทยากร และตัวแทนหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ด้านจิตวิทยา การจัดกิจกรรมด้านบันเทิง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาชีวิตผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยนักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ การสร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชน การให้ความช่วยเหลือทางการเงินและการประกอบอาชีพภายหลังเมื่อพ้นโทษ ตลอดจนหามาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการทำซ้ำ

- 3) การกำหนดบทลงโทษโดยมุ่งผลในการป้องกันก่อให้เกิดการชกขวัญและตัดโอกาสในการกระทำความผิดบนพื้นฐานของความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และโทษที่เหมาะสม
 - 4) การสร้างสันติภาพตามแนวทางสันติวิธี เพราะสันติวิธีจะทำให้เกิดความสงบ ความสามัคคีและความพอใจร่วมกัน ทั้งนี้จะต้องสร้างกิจกรรม กระบวนการ /มาตรการต่างๆ นอกเหนือจากการใช้กำลังอาวุธที่ขัดแย้งได้ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยอาจร่วมกับภาคส่วนต่างๆด้วย เพื่อ ยุติความรุนแรงสร้างสังคมที่ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันได้ ทั้งนี้ กลไกแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี ที่มี การกำหนดไว้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (5) ให้มี “กลไกแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งควรมีการจัดทำ รายละเอียดในทางปฏิบัติ ถอดบทเรียนจากการทำงานของกลไกที่เคยมีการ จัดตั้งมาเพื่อคลี่คลายความขัดแย้งในอดีต เพื่อวางแนวทางในการจัดตั้ง กลไก ใหม่นี้ให้ได้รับการยอมรับจากสาธารณะ กำหนดองค์ประกอบที่ครอบคลุม ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง วางกรอบการทำงานที่จะทำให้กลไกนี้สามารถเป็น เครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดค่านิยมของการใช้สันติวิธีและแนวทางปฏิบัติ ในการป้องกันการใช้ความรุนแรงในการจัดการความขัดแย้งได้จริง และ
 - 5) การบรรลุเป้าประสงค์ในข้อ 3 (หลักนิติธรรม) จะเป็นพื้นฐานมีส่วนช่วยให้บรรลุผลในเป้าประสงค์นี้
- เป้าประสงค์ที่ 6 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) กำหนดกฎระเบียบทางการคลังและวิธีการประเมินความคุ้มค่าของโครงการ ให้เป็นกฎหมายที่ชัดเจน โดยในปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ส่วน หลักๆ คือ พ.ร.บ. ร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน และร่าง พ.ร.บ. การเงินการคลังของรัฐ สำหรับ พ.ร.บ. ร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน

นั้นควรจะระบุถึงมิติของการวิเคราะห์ประเมินความคุ้มค่าอย่างชัดเจน ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการคำนึงถึงมิติทางด้านความเสี่ยงรวมอยู่ด้วย ใน ส่วนของร่าง พ.ร.บ. การเงินการคลังของรัฐนั้น เป็นกรอบกฎหมายที่จะ ควบคุมการบริหารจัดการงบประมาณของรัฐบาลไม่ให้อ่อนแอหรือพินทุทาง การคลังในระยะยาวที่มากเกินไป เช่น การกำหนดวงเงินขั้นต่ำที่รัฐบาลจะต้อง สำรองไว้สำหรับจ่ายหนี้สาธารณะ การกำหนดข้อจำกัดและเพดานในการตั้ง งบประมาณส่วนกลาง และการกำหนดข้อจำกัดของรัฐบาลในการบริหาร จัดการวงเงินนอกงบประมาณจากรัฐวิสาหกิจและธนาคารของรัฐ

- 2) โครงการลงทุนขนาดใหญ่ควรมีการสร้างระบบความรับผิดชอบ (accountability) ที่ชัดเจน โดยในส่วนของ การดำเนินการของภาครัฐนั้น ควรเป็นไปอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ ผ่านการเปิดเผยข้อมูลและผล การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการให้แก่สาธารณชนและสื่อมวลชนรวมถึง นักวิชาการได้ตรวจสอบ และติดตามความคืบหน้า เช่น จำนวนโครงการ ก่อสร้างที่เข้าโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (COST) สัดส่วนต่อ จำนวนโครงการที่ไม่ได้เข้าโครงการต่อปี ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลได้จาก กระทรวงการคลัง และจำนวนข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) ที่มี การลงนามร่วมกัน 3 ฝ่าย ระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐเจ้าของโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการเสนอราคา และผู้สังเกตการณ์ซึ่งสามารถ รวบรวมข้อมูลได้จากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
- 3) ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความยั่งยืนทางการคลังซึ่ง จัดทำโดยสถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภาควบคู่กับผลการ วิเคราะห์วิจัยจากหน่วยงานภาครัฐ
- 4) ปรับเปลี่ยนประมวลจริยธรรมที่ถูกนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการขึ้น เงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งหรือการเข้ารับตำแหน่งให้มีความชัดเจนทั้งหมด และควรอยู่ในรูปของรายการที่บ่งชี้คุณลักษณะของจริยธรรมที่ไม่ดี (negative list) เช่น ไม่ควรกำหนดว่าผู้เข้ารับตำแหน่งเป็นผู้มีจริยธรรมอันดี แต่ควรกำหนดว่าผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องไม่มีญาติพี่น้องดำรงตำแหน่งอยู่ใน ภาคธุรกิจหรือภาคราชการที่อาจก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่ควร กำหนดเพียงแค่ว่าผู้ดำรงตำแหน่งต้องมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ในด้านที่เกี่ยวข้อง แต่ควรกำหนดว่าผู้ดำรงตำแหน่งต้องมีประสบการณ์ ทำงานในด้านนั้นๆ มากี่ปี ในกรณีของผู้ทรงคุณวุฒิควรมีการกำหนดให้ ชัดเจนว่าผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านควรมาจากตัวแทนวิชาชีพใด เป็นต้น

- 5) ควรกำหนดให้มีช่องทางที่ประชาชน ภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้เกี่ยวข้องสามารถร้องขอให้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลจริยธรรมใหม่ได้ และเมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขควรจะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับล่าง ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการยกร่างด้วย เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของประมวลจริยธรรม โดยการออกแบบประมวลจริยธรรมนั้นควรเน้นการนำไปปฏิบัติที่ง่ายเป็นหลัก แทนที่จะเน้นความเป็นอุดมคติ
- 6) กำหนดทุกหน่วยงานต้องเผยแพร่ประมวลจริยธรรมของตนเองบนเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ประชาสังคมหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถใช้ประมวลจริยธรรมเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ง่ายขึ้น และ
- 7) คณะกรรมการจริยธรรมของแต่ละหน่วยงานนั้นควรจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานที่ตนประจำอยู่ หรือในกรณีใดๆ ก็ตาม และจำเลยในคดีความที่ตนรับผิดชอบมีความเกี่ยวข้องกับตน คณะกรรมการควรจะหมดสิทธิในการวินิจฉัยคดี

ลำดับสุดท้าย คือ มิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และน่ากังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึงไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 4 เป้าประสงค์ที่ 8 และ เป้าประสงค์ที่ 9 ซึ่งทั้ง 3 เป้าประสงค์นี้ไม่จำเป็นต้องมีจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์เหล่านี้ เนื่องจากมีมาตรการและระบบที่ดีอยู่แล้ว ไม่น่ากังวล จึงเสนอให้ดำเนินการในลักษณะเดิมต่อไป

ทั้งนี้ หากสังคมไทยประสบความสำเร็จในการสร้างภูมิคุ้มกัน (เป้าหมายที่ 16) ที่กล่าวถึงข้างต้น ก็จะช่วยทำให้ประเทศไทยมีความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง โดยการพัฒนากรอบกฎหมายและโครงสร้างของรัฐ รวมถึงการปรับปรุงระบบคุณธรรม ระบบจริยธรรม มาตรฐานด้านความโปร่งใส และการทำให้ภาครัฐมีความรับผิดชอบต่อประชาชน การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา จะช่วยให้เกิดระบบการปกครองที่ดี นำมาซึ่งนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เกิดการพัฒนาทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมีภาคประชาสังคมเป็นฐานในการตรวจสอบถ่วงดุลและกดดันให้ภาครัฐมีการพัฒนาธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และ ทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสถานะปัจจุบันของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 16 ของประเทศไทย โดย สังคมที่สงบสุข การเข้าถึงความยุติธรรม และสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการเป็นหัวใจสำคัญของเป้าหมายนี้ ภายใต้เป้าหมายที่ 16 นั้นประกอบด้วยเป้าประสงค์หลายเป้าประสงค์ที่จะต้องบรรลุผล ในขณะที่ข้อมูลที่มีอยู่นั้นไม่เพียงพอต่อการวัดผลของประเทศไทยโดยไม่ทิ้งใครอยู่เบื้องหลังของการพัฒนาได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่เพื่อที่จะได้จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 ที่ประเทศไทยควรจะให้มีความสำคัญในการดำเนินการในระยะแรกๆ (3-5 ปี) บนพื้นฐานของศักยภาพของประเทศ อีกทั้ง โครงการนี้ยังได้กำหนดให้ศึกษาถึงแนวทางที่ควรจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุผล จัดทำข้อเสนอแนะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะมาตรการเชิงสถาบันเพื่อการดำเนินการ ทั้งนี้ ผลที่ได้จากโครงการนี้คือความเข้าใจในนิยามและเป้าประสงค์ของเป้าหมายที่ 16 ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยและเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทยเพื่อบรรลุในเป้าประสงค์และเป้าหมายดังกล่าวผ่านตัวชี้วัดที่กำหนด

Abstract

Research project on “A Survey on the Status of SDG 16 in the Thai Context and a Suggestion on Economic, Social and Institutional Measures for Implementation” is aimed to study the current status of Thailand related to the goal 16 of SDG. Peace, justice and strong institution are the core concentration. Under this goal, there are many targets to be fulfilled, while the existing resources in Thailand are inadequate to indicate how Thailand could successfully achieve the goal without leaving no one behind. Therefore, it is necessary to review such resources in order to prioritize the targets Thailand should pay attention primarily for implementation in the next 3-5 years based on the competency of Thailand. Also, this research requires to identify on what needs to be done, suggestion on economic, social and institutional measures for implementation in particular. The outcome of the project is to understand the definition and targets of the goal 16 that are met with the Thai context and; to provide recommendation for Thailand in order to achieve the whole targets and goal with the complete set of indicator.

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ.....	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	1-15
1.3 ขอบเขตการศึกษาและแนวทางการดำเนินการศึกษา	1-16
1.4 ระเบียบวิธีวิจัยและกรอบในการวิเคราะห์.....	1-17
1.5 ขอบเขตของโครงการและวิธีการดำเนินงาน	1-19
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	1-22
บทที่ 2 นิยามและความหมายของเป้าประสงค์และตัวชี้วัดภายใต้ เป้าหมายที่ 16 และความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย	2-1
เกริ่นนำ	2-1
2.1 ความสำคัญของเป้าหมายที่ 16.....	2-1
2.2 แนวคิดหลักการต่างๆ อันเป็นองค์ประกอบของเป้าหมายที่ 16 จากการทบทวนวรรณกรรม.....	2-7
2.3 นิยามตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 16 และความสอดคล้องกับบริบทประเทศไทย.....	2-55
2.4 สรุป	2-92
บทที่ 3 สถานะปัจจุบันของเป้าหมายที่ 16 ในบริบทของประเทศไทย	3-1
เกริ่นนำ	3-1
3.1 ตัวชี้วัดของไทยที่มีอยู่ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16.....	3-1
3.2 ข้อเสนอจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิภายในหน่วยงานของรัฐที่จัดทำตัวชี้วัด เป้าหมายที่ 16.....	3-8
บทที่ 4 การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันเกี่ยวกับเป้าหมายที่ 16 ในบริบทของประเทศไทย	4-1
เกริ่นนำ	4-1
4.1 มาตรฐานและแนวทางสากลในการวัดผลเป้าหมายที่ 16	4-1
4.2 กรณศึกษาของภาครัฐในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16	4-24
4.3 กรณศึกษาของภาคส่วนอื่นๆ ในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16.....	4-32
4.4 ภาคส่วนในประเทศและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการบรรลุเป้าหมายที่ 16	4-58
4.5 ข้อเสนอผลการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็น.....	4-104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16	5-1
เกริ่นนำ	5-1
5.1 ความพร้อมจากแนวทางสภาพปัญหาของการวัดผลความพร้อมของประเทศไทย ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16.....	5-1
5.2 ความพร้อมจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อสร้างความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16.....	5-4
5.3 ความพร้อมของข้อมูลที่มีอยู่เพื่อพิจารณาความพร้อมของประเทศไทย ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16.....	5-8
5.4 สรุป	10
บทที่ 6 การจัดลำดับความสำคัญ	6-1
เกริ่นนำ	6-1
6.1 การสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญ ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16.....	6-1
6.2 การจัดลำดับความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 โดยการประเมินในเชิงคุณภาพของคณะผู้วิจัย.....	6-5
6.3 การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 จากผลรวมที่ได้จากทั้ง 2 รูปแบบ.....	6-8
6.4 สรุป	6-9
บทที่ 7 การสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคมและ กฎหมาย เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16	7-1
เกริ่นนำ	7-1
7.1 สถานการณ์ภาพรวมเป้าหมายที่ 16 ของประเทศในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม	7-1
7.2 การสร้างภูมิคุ้มกันประเทศไทยโดยอาศัยเป้าหมายที่ 16	7-6
7.3 การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16.....	7-10
7.4 การจัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16	7-13
7.5 สรุป	7-26
บทที่ 8 สรุป	8-1
บรรณานุกรม	บ-1
ภาคผนวก	ผ-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	หน่วยงานหลักในการดำเนินการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่ 16..... 1-12
ตารางที่ 2.1	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการทุจริตกับประเภทผู้จ่ายสินบน ประเภทกิจกรรมของรัฐที่เกี่ยวกับการเกิดทุจริต ตัวอย่างของเหตุผลที่ต้องตัดสินใจ และประเภทของเจ้าหน้าที่ผู้รับสินบน 2-30
ตารางที่ 2.2	เปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของ 6 องค์กรชั้นนำของต่างประเทศ 2-40
ตารางที่ 2.3	แนวทางเสนอแนะในการวัดผลตัวชี้วัดภายในบริบทของประเทศ 2-92
ตารางที่ 3.1	สถานภาพข้อมูลและตัวชี้วัดของไทย 3-1
ตารางที่ 3.2	สถานะข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16..... 3-2
ตารางที่ 3.3	หน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16..... 3-2
ตารางที่ 3.4	อักษรย่อหน่วยงาน 3-3
ตารางที่ 4.1	การเชื่อมโยงเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับเป้าประสงค์ในเป้าหมายการพัฒนาย่างยั่งยืนที่ 16 4-62
ตารางที่ 4.2	การเปรียบเทียบเป้าหมายการพัฒนาย่างยั่งยืนกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4-73
ตารางที่ 4.3	เปรียบเทียบค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมทั้งประเทศปี 2554 – 2556 4-78
ตารางที่ 4.4	ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2556 4-79
ตารางที่ 4.5	ค่าน้ำหนักและค่าเฉลี่ยภาพรวมของดัชนีชี้วัดความเป็นธรรมทางสังคม เปรียบเทียบระหว่างผลการศึกษารอบที่ 1 และผลการศึกษารอบที่ 2..... 4-98
ตารางที่ 5.1	หน่วยหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบเพื่อสร้างความพร้อมของประเทศไทย ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16..... 5-5
ตารางที่ 5.2	เป้าหมายและตัวชี้วัดภายหลังการกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัด 5-9
ตารางที่ 6.1	ประเด็นหลักของเป้าหมายที่ 16..... 6-2
ตารางที่ 6.2	คะแนนเฉลี่ยการจัดลำดับความสำคัญในแต่ละตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16..... 6-3
ตารางที่ 6.3	ประเด็นที่ประเทศไทยควรจัดลำดับความสำคัญตัวชี้วัดที่ได้คะแนนสูงสุด 5 อันดับแรก 6-4
ตารางที่ 6.4	หน่วยหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบเพื่อสร้างความพร้อมของประเทศไทย ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16..... 6-6
ตารางที่ 8.1	เป้าหมายและตัวชี้วัดภายหลังการกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัด 8-3

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2.1 องค์ประกอบธรรมาภิบาลขององค์กรสหประชาชาติ.....	2-33
รูปที่ 2.2 กรอบแนวคิด National Integrity System (NIS) framework.....	2-37
รูปที่ 2.3 ธรรมาภิบาลของ Global Integrity.....	2-39
รูปที่ 3.1 ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อ จำนวนนักโทษทั้งหมด	3-4
รูปที่ 3.2 ตัวชี้วัด 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ.....	3-5
รูปที่ 3.3 ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ.....	3-5
รูปที่ 4.1 ผังของการจัดทำดัชนีความเป็นประชาธิปไตยของประเทศอินโดนีเซีย.....	4-31
รูปที่ 4.2 “บันไดลิง” และ “งูที่อยู่ในอุโมงค์”	4-60
รูปที่ 4.3 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ในแผนฯ 12 กับเป้าหมายที่ 16.....	4-66
รูปที่ 4.4 องค์ประกอบความเชื่อมโยงของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	4-69
รูปที่ 4.5 ดัชนีประสิทธิผลภาครัฐเปรียบเทียบกับระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้เชี่ยวชาญ.....	4-100
รูปที่ 6.1 การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 ที่ประเทศไทยควรมุ่งดำเนินการก่อน.....	6-10

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในปี ค.ศ. 2515 สหประชาชาติได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) โดยเปลี่ยนจากกรอบคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบ 3 เสาหลัก (pillars) มาสู่กรอบคิดใหม่ที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (dimensions) เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญเชื่อมโยงกัน เพื่อลดข้อจำกัดของการส่งเสริมการพัฒนาในแบบแยกส่วนที่ได้รับอิทธิพลจากกรอบความคิดแบบเสาหลัก

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อ 241 ข้อย่อถูกเสนอขึ้นโดยคณะทำงานของสหประชาชาติ ว่าด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Open Working Group on SDGs) โดยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ใน 17 หัวเรื่อง ซึ่งเริ่มต้นใช้ในต้นปี พ.ศ. 2559 จนถึงปี พ.ศ. 2573 เป็นระยะเวลา 15 ปี ทั้งนี้ ตัวชี้วัดของ SDGs มีการประกาศใน <http://www.sdgindex.org/data/index> โดยจะแสดงให้เห็นว่าแต่ละประเทศนั้นอยู่ที่ลำดับที่เท่าใดของการพัฒนาและแต่ละประเทศบรรลุเป้าหมายไปอย่างไรบ้าง ปัจจุบันไทยอยู่ในลำดับที่ 61 ได้คะแนน 62.17 คะแนนจาก 100 คะแนน

ประเทศไทยซึ่งมีบทบาทอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาระหว่างประเทศมาโดยตลอด ได้บรรลุเป้าหมาย MDGs ในหลายประการ ทำให้ได้รับการยอมรับและความสนใจจากองค์การสหประชาชาติ และจากประเทศที่มีระดับการพัฒนาน้อยกว่าที่ประสงค์จะเรียนรู้ประสบการณ์ความสำเร็จของประเทศไทย เพื่อนำไปปรับใช้กับประเทศตน ประเทศไทยยังมีบทบาทโดดเด่นในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ด้วยการเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน ทั้งในภูมิภาคเดียวกันและต่างภูมิภาค การที่ไทยได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและวิชาการในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ ทำให้ประเทศพัฒนาแล้วประสงค์จะร่วมมือกับไทย ในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ซึ่งบทบาทดังกล่าวเป็นบทบาทที่ไทยสามารถดำเนินการได้อย่างแข็งขันในเวทีระหว่างประเทศ ในการร่วมกันกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 ซึ่งจะเสริมสร้างสภาพและบทบาทของไทยให้เป็นที่ยอมรับและสร้างค่านิยมในบรรดาประเทศต่างๆ ยิ่งขึ้นไป

ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศไทยจึงได้จัดตั้งคณะทำงานอย่างจริงจังโดยมีนายกรัฐมนตรีนั่งเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ครั้งที่ 1/2558 ภายหลังจากการประชุมปรากฏผลการประชุมสรุปสาระสำคัญว่า นายกรัฐมนตรีได้มอบนโยบายให้เร่งการขับเคลื่อนให้เป็นไป

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ตามที่ประเทศไทยได้ให้ความมุ่งมั่นไว้กับประชาคมโลก ในการประชุมสหประชาชาติเพื่อรับรองวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้เป็นรูปธรรม อีกทั้ง ที่ประชุมได้พิจารณาแนวทางการทำงานของคณะกรรมการ กพย. แล้วมีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งอนุกรรมการขับเคลื่อน 3 ชุด ได้แก่ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (บูรณาการการดำเนินงานและจัดลำดับความสำคัญในการขับเคลื่อน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน) คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมิน ผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน) และคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปรับปรุงกลไก มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมและกฎหมาย เพื่อส่งเสริม การพัฒนาที่ยั่งยืน)

นอกจากนี้ ที่ประชุมเห็นชอบมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำหนังสือเศรษฐกิจพอเพียงที่บูรณาการประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืน การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติ โดยจัดให้มีกลไกการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการจัดระบบติดตามและทบทวนผล (Follow-up and Review) รวมทั้งให้มีการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลเชิงสถิติ โดยจัดระบบฐานข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้และน่าเชื่อถือ ยกกระดับความร่วมมือของภาครัฐกับภาคเอกชนในการจัดทำฐานข้อมูลในแต่ละด้าน รวมทั้งสร้างระบบติดตามประเมินผลในระดับหน่วยงานรัฐ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังได้มอบหมายหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พิจารณาแนวทางสานต่อภารกิจที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

อนึ่ง เอกสารของกระทรวงการต่างประเทศระบุว่า ประเทศไทยควรให้ความสำคัญในวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 และต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDGs⁷ โดยประเด็นที่ไทยควรให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว มีดังนี้

⁷<http://mfat.go.th/main/th/issues/42458-เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ.html>

ประการที่หนึ่ง ในหลักการนั้นควรยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และมีการขจัดความยากจนเป็นเป้าหมายหลัก ครอบคลุมประชาชนจากทุกภาคส่วน ทั้งใน ส่วนของกระบวนการจัดทำ SDGs และการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ให้ ความสำคัญต่อบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมในวาระการพัฒนา เรียนรู้จากประสบการณ์ของ MDGs และตอบสนองต่อสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ การเกิดโรคภัยใหม่ๆ และปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น

ประการที่สอง เอกสารของกระทรวงการต่างประเทศยังระบุด้วยว่า วาระการพัฒนาภายหลัง ปี ค.ศ. 2015 ควรครอบคลุมประเด็นหลัก 5 ประเด็น ดังนี้

การรับประกันความยั่งยืน (Ensuring sustainability) ปัญหาสำคัญได้แก่ ปัญหาวิกฤต เศรษฐกิจที่ทำให้ประชาชนที่หลุดพ้นจากสภาวะยากจนแล้ว ต้องกลับสู่สถานะเดิม เนื่องจากไม่มีงาน ทำ ดังนั้น การสร้างความเจริญเติบโตที่ยั่งยืน ผ่านการสร้างงาน โดยเฉพาะการสร้างงานที่มีคุณค่า จึงมีความสำคัญ รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาที่เน้นคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของ ตลาดแรงงาน โดยความเติบโตทางเศรษฐกิจควรคำนึงถึงความยั่งยืนในเชิงสิ่งแวดล้อม โดยมีหัวใจ หลักคือ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่จะเหลือไปถึงคนรุ่นหลัง นอกจากนี้ ยังมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ ประเด็นความมั่นคงด้านน้ำ อาหาร และพลังงาน

สร้างศักยภาพในการฟื้นตัว (Building resilience) โดยเฉพาะเพื่อบรรลุในเป้าหมาย ด้านสุขภาพ MDGs ที่ผ่านมายังคงไม่บรรลุและสำคัญต่อศักยภาพของมนุษย์ในการตอบสนองต่อสิ่ง ท้าทายใหม่ๆ ดังนั้น Post-2015 Development Agenda ควรมีประเด็นเรื่อง Universal Health Coverage ที่ไทยมีบทบาทนำ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับประเทศอื่น นอกจากนี้ ยังมี ประเด็นด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงและบรรเทาภัยจากเหตุภัยพิบัติ เนื่องจากได้เกิดขึ้นถี่และ รุนแรงขึ้น ทำให้การบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องชะงัก หรือถดถอยลง ทั้งนี้ ประเทศไทยสามารถ ก้าวผ่านวิกฤตมหาอุทกภัยและสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริหารจัดการน้ำกับประเทศ ต่างๆ

ลดความไม่เท่าเทียมและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (Reducing inequality and promoting human rights) การเข้าถึงคนจากทุกภาคส่วนในสังคมสำคัญต่อนโยบายที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการลดความไม่เท่าเทียมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ รัฐจะต้อง ให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่กลุ่มคนด้อยโอกาสในสังคม (vulnerable groups) โดยเฉพาะเด็ก สตรี

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ผู้พิการ และผู้สูงอายุ ซึ่งยังคงถูกละเลยอยู่มาก และเพื่อบรรลุการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน และลดความไม่เสมอภาค

วิธีการดำเนินการ (Means of implementation) การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล (good governance) และหลักนิติธรรม (rule of law) เป็นวิธีการนำไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมและยั่งยืน โดยต้องตระหนักว่าการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่อาจเกิดขึ้นได้ หากประเทศปราศจากความสงบสุข และขาดไว้ซึ่งสันติภาพ

การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และนักวิชาการ

สำหรับเป้าหมายที่ 16 ซึ่งเน้นไปที่ความสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็งนั้นจะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบกฎหมายและโครงสร้างของรัฐ รวมถึงการปรับปรุงระบบ คุณธรรม ระบบจริยธรรม มาตรฐานด้านความโปร่งใส และการทำให้ภาครัฐมีความรับผิดชอบต่อ ประชาชน การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกิดระบบการปกครองที่ดี นำมาซึ่งนโยบาย และโครงการต่าง ๆ ของรัฐที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เกิดการพัฒนาทั้งในมิติของ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมีภาคประชาสังคมเป็นฐานในการตรวจสอบถ่วงดุลและ กดดันให้ภาครัฐและภาคเอกชนมีการพัฒนาธรรมาภิบาลมากขึ้น ทั้งนี้ เป้าหมายของการพัฒนาที่ ยั่งยืนตามแนวทางของสหประชาชาติ เป็นพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติอันจะก่อให้เกิด ประโยชน์ในมิติต่างๆ ทั้งในมิติระหว่างประเทศและในประเทศ ในมิติระหว่างประเทศ อาทิ ช่วยสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดีก่อให้เกิดความเชื่อถือให้กับชุมชนโลกและความน่าเชื่อถือดังกล่าวส่งผลต่อการเพิ่ม บทบาทระหว่างประเทศหรือการช่วยเหลือระหว่างประเทศ ช่วยดึงดูดนักลงทุนต่างประเทศให้เข้ามา ลงทุน ไม่ถูกมองเป็นเป้าหมายทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจเพราะขาดความเป็นนิติธรรม เป็น ประเทศต้นแบบให้กับประเทศอื่นๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำความธรรมในสังคม ช่วยลดความขัดแย้ง ระหว่างรัฐจากการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ เช่น การใช้ทรัพยากรร่วมระหว่างประเทศ หรือการสร้าง ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมวัดความเข้มแข็ง เป็นต้น ในขณะที่มิติในประเทศนั้น การบรรลุในเป้าหมาย ที่ 16 ของประเทศไทยช่วยสะท้อนความเป็นสังคมที่ปลอดภัยและสร้างสันติสุขให้กับประชาชน มีความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและปฏิบัติตามกฎหมายและมีความเป็นประชาธิปไตย เศรษฐกิจ เติบโตจากเม็ดเงินจากนักลงทุนต่างประเทศ เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ลดการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ และการคอร์รัปชัน สิทธิขั้นพื้นฐานได้รับการคุ้มครองและเท่าเทียมกัน อีกทั้งกระบวนการยุติธรรม และการวินิจฉัยกฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่วาระ 2030 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้รับการรับรองโดยมติของ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UN General Assembly) จึงก่อให้เกิดประเด็นทางกฎหมายว่า มติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติทำให้เกิดพันธกรณีผูกพันประเทศสมาชิกอย่างไร สมัชชาใหญ่แห่ง สหประชาชาติ ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดของสหประชาชาติ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 192 ประเทศ มีสมัยประชุมสามัญประจำปี ละ 1 สมัย ซึ่งจะใช้เวลา 3 เดือน สมัชชาอาจอภิปรายปัญหาใดๆ หรือ เรื่องใดๆ ที่กำลังเกิดขึ้นในโลกนี้ก็ได้ ขึ้นอยู่กับช่วงเวลา สถานการณ์ของโลกในขณะนั้น เช่น ความ มั่นคงระหว่างประเทศ ภาวะเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาความ ยากจน การศึกษา สิทธิมนุษยชน เป็นต้น ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 ประเด็นที่ถูกขานขึ้นมาและเป็นวาระ ก็คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ในการประชุมของสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะมี คณะเนนเสียงประเทศละ 1 คณะเนน ซึ่งมีเท่ากันในทุกประเทศ การตัดสินใจปัญหาที่สำคัญจะใช้ การตัดสินใจโดยคณะเนนเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมและลงคะแนนเสียง ตัวอย่างของปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาของการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การเลือกตั้งสมาชิกไม่ประจำของคณะมนตรีความมั่นคง การเลือกตั้งสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจ และ สังคม การรับสมาชิกใหม่ การระงับการใช้สิทธิและเอกสิทธิ์แห่งสมาชิกภาพ การขับไล่สมาชิกและ ปัญหางบประมาณ เรื่องอื่นๆ รวมทั้งการกำหนดประเภทปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยด้วยเสียงข้างมาก 2 ใน 3 เพิ่มเติม นั้น จะกระทำโดยเสียงข้างมากของสมาชิกที่มาประชุมและลงคะแนนเสียงหรือที่เรียกว่า การลงมติเสียงข้างมาก (majority resolution)⁸

ข้อมติ (resolutions) ขององค์การระหว่างประเทศ⁹ คือ การแสดงเจตนารมณ์ขององค์การ ระหว่างประเทศในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งต้องผ่านกระบวนการวิธีต่างๆ ตามที่ตราสารก่อตั้ง องค์การระหว่างประเทศได้ระบุไว้ อาทิ จำต้องกระทำโดยมีการประชุมร่วมกันในองค์การระหว่าง ประเทศ โดยมีรัฐสมาชิกที่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมโดยครอบงำประชุม มีการถกแถลง แลกเปลี่ยนความคิด เห็นและอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปตามหัวข้อที่ปรากฏอยู่ในวาระการประชุม ตลอดจนได้มีการ

⁸ ปณิธีร์ปทุมวัฒน์ “ความทั่วไปเกี่ยวกับข้อมติขององค์การระหว่างประเทศ”, กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย, สถาบันนิติบัญญัติ แห่งชาติ <http://click.senate.go.th/wp-content/uploads/2014/11/ความทั่วไปเกี่ยวกับ-ข้อมติระหว่างประเทศ.pdf>
เมื่อ 20 มกราคม 2559

⁹ เพิ่งอ้าง

ลงคะแนนเสียงตามวิธีการที่กำหนดไว้ ภายหลังจากที่มีการลงคะแนนเสียงแล้วย่อมมีข้อมติของ องค์การระหว่างประเทศนั้นปรากฏขึ้น ดังนั้น ข้อมติขององค์การระหว่างประเทศย่อมถือเป็นการ แสดงเจตนารมณ์ที่มีใช้ของรัฐสมาชิกโดยเอกเทศ แต่ถือว่าเป็นข้อมติขององค์การระหว่างประเทศ ออกในนามขององค์การระหว่างประเทศนั้นๆ

มีข้อสังเกตว่า ข้อมติอาจมีชื่อเรียกขานที่แตกต่างกันไป เช่น คำประกาศ (Declaration) คำ วินิจฉัย (Decision) คำเสนอแนะ (Recommendation) กฎบัตร (Charter) หรือกฎข้อบังคับ (Regulation) ฯลฯ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าข้อมติขององค์การระหว่างประเทศมีการเรียกขานเป็น ประการต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่การพิจารณาถึงผลทางกฎหมายย่อมต้องพิจารณาถึงสภาพทาง กฎหมายของข้อมติ

กฎเกณฑ์อันเกิดจากองค์การสหประชาชาติไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม ย่อมไม่อาจถือ ว่าเป็นบ่อเกิดของกฎหมายในลักษณะของจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และไม่ถือเป็นบ่อเกิดของ กฎหมายระหว่างประเทศในรูปของสนธิสัญญา ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ (*lex lata*) แต่ก็ไม่ สามารถปฏิเสธได้เช่นกันว่ากฎเกณฑ์อันเกิดจากองค์การสหประชาชาติที่ได้รับการรับรองโดยทั่วไปนั้น มีลักษณะของการพัฒนาที่ก้าวหน้าของกฎหมายระหว่างประเทศ (*progressive development of international law*) ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายที่ควรจะเป็น (*lex ferenda*) และมีแนวโน้มว่ากฎเกณฑ์ที่ เกิดจากองค์การสหประชาชาติเหล่านี้จะพัฒนาเป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญา ต่อไปได้ในอนาคต

“การที่ข้อมติใดจะมีสถานะเป็นกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศได้นั้น ต้องพิจารณา จากเนื้อหาของข้อมตินั้นเป็นหลักว่าได้รับการรับรองจากนานาประเทศอย่างกว้างขวางหรือไม่”¹⁰

เมื่อพิจารณาถึงวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) คือ การจัดทำเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDGs จะเห็นได้ว่าไม่มีสภาพบังคับให้ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตาม เป็น เพียงแนวทางปฏิบัติที่ทางองค์การสหประชาชาติต้องการให้ประเทศสมาชิกรับไปปฏิบัติตามเท่านั้น หากปฏิบัติตามก็จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศนั้นๆ แต่หากประเทศสมาชิกใดไม่นำเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติตามก็จะไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ เลย สถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ ยั่งยืนจึงไม่มีผลผูกพันต่อประเทศสมาชิก

¹⁰ เฟ็งอ้วง

ดังนั้น หากเปรียบเทียบกับมาตรการภายในประเทศแล้วคงจะคล้ายๆ กันกับนโยบายของ รัฐบาล หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เป็นเพียงหลักการอย่างกว้างๆ ให้แต่ละ หน่วยงานเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ แต่ประเทศสมาชิกก็มีความ ผูกพันในทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่จะต้องผลักดันให้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนบรรลุผล อันเป็นเป้าหมายร่วมกันของประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบวิกฤตการณ์ด้านต่างๆ อย่าง ต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งหลายกรณีมีสาเหตุมาจาก หรือมีความเชื่อมโยงกับความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เป็นธรรม เช่น แม้การขยายตัวอย่างรวดเร็วของ ระบบเศรษฐกิจจะช่วยให้คนหลุดพ้นจาก “เส้นความยากจน” มากขึ้น แต่ก็ทำให้ช่องว่างทางรายได้ ระหว่างคนรวยกับคนจนเพิ่มมากขึ้นเพราะความที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจในระดับรากฐาน และแม้ในระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีการลงทุนและการค้ากับต่างชาติมากขึ้น มีความก้าวหน้า ทางด้านเทคโนโลยี อุตสาหกรรมการผลิต เครื่องมือและเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ ฯลฯ ทว่า ความสามารถในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวยังคงไม่เท่าเทียม กัน นอกจากนี้ การทุจริตและเอารัดเอาเปรียบไม่ได้หายไปไหน หากแต่ได้กลายรูป มีความยืดหยุ่น และลึกลับมากขึ้น ซึ่งแม้จะช่วยลดทอนการต่อต้านหรือการลุกฮือขานานใหญ่ลงได้ระดับหนึ่ง แต่หลายกรณีก็ก่อให้เกิดการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้อง “ความเป็นธรรม” อย่างต่อเนื่อง

กล่าวได้ว่า สังคมไทยเกิดความเหลื่อมล้ำ และความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรม เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับกฎหมายเลือกปฏิบัติ ทำให้คนยากจนไม่สามารถเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมได้ โดยสาเหตุเกิดจากโครงสร้างทางสังคม /การกระทำของคนในสังคม และกลุ่ม อำนาจทางสังคม เช่น ผู้เกี่ยวข้องกับกฎหมายมีการเลือกปฏิบัติ ทำให้เกิดความยุติธรรมสองมาตรฐาน และผู้ที่มีฐานะยากจนไม่สามารถเข้าถึงการจัดการในกระบวนการยุติธรรม เช่น ไม่มีเงินประกันตัว และไม่มีโอกาสพบทนายความเพื่อต่อสู้คดี นอกจากนี้ภาครัฐยังไม่มีกระบวนการสืบสวนสอบสวน และขั้นตอนทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีผู้บริสุทธิ์ถูกควบคุมตัวในเรือนจำ / บางกรณี มีอำนาจทางการเมืองแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม และมีการจับผู้ต้องสงสัยโดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติในสถานการณ์ฉุกเฉิน

แม้ว่าภาคประชาสังคม และการเมืองภาคประชาชนเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมไทย โดยเฉพาะการขยายตัวของสิทธิทางการเมือง (political right) และสิทธิพลเมือง (civil right) นำไปสู่ การเคลื่อนไหวเรียกร้องและผลักดันประเด็นปัญหาภายใต้ แนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพ ประชาธิปไตย และความเป็นธรรมในมิติของความเท่าเทียมเสมอภาคกันทางสังคม ทั้งจากประเด็นเรื่องสิทธิ

มนุษยชน คุณภาพชีวิต การเข้าถึงบริการ สาธารณสุขพื้นฐาน การแก้ปัญหาความยากจน ความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชาย ประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สิทธิชุมชน ฯลฯ เหล่านี้ล้วนทำให้ประเด็นความเป็นธรรมทางสังคมกลายเป็นประเด็นถกเถียงและถูกผลักดันอย่างกว้างขวางในสังคมตลอดมา อย่างไรก็ตาม ในภาคปฏิบัติการของวัฒนธรรมยุติธรรมในสังคมไทยนั้น ความเท่าเทียมเสมอภาคกันในสังคมไทยยังเป็นเพียงอุดมคติของความเป็นธรรมทางสังคม เนื่องจากมักจะพบเห็นสถานการณ์ที่ไม่เป็นธรรมในชีวิตประจำวันได้เสมอ โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรชายขอบทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นกรณีคนยากจน ได้แก่ ชาวนาชาวไร่ เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน แรงงานรับจ้าง คนที่ไม่มีที่อยู่อาศัย ฯลฯ ที่ถือได้ว่าเป็นประชากรชายขอบในมิติของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และมักจะต้องเสียสละหรือถูกเอารัดเอาเปรียบในนามของการพัฒนา ขณะเดียวกันก็ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเหล่านั้นน้อยมาก กิจกรรมเหล่านี้ ไม่ได้ดำเนินไปอย่างอิสระบนพื้นฐานความยุติธรรมเสมอไป หากแต่สัมพันธ์อย่างยิ่งกับมิติทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรม

ภายใต้สถานการณ์ไม่เป็นธรรมของกลุ่มประชากรชายขอบ ทั้งที่เป็นชาติพันธุ์กลุ่มน้อย คนไร้รัฐ คนพลัดถิ่น แรงงานข้ามชาติ คนหลากหลายทางเพศ ผู้ป่วยเอดส์ คนพิการ ผู้ติดยาเสพติด คนยากคนจน พ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยว ฯลฯ ทำให้ยังคงประสบกับปัญหาการถูกรอนหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ไม่ได้รับหรือถูกบิดเบือนความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรม การต่อสู้เรียกร้องเพื่อสิทธิในการร่วมจัดสรรทรัพยากรของสังคม การไม่ได้รับการยอมรับอย่างเสมอภาค เท่าเทียมในอัตลักษณ์ที่แตกต่าง เป็นต้น อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งทำให้การปกครองโดยหลักนิติธรรมในสังคมนิติธรรมของประเทศไทยจึงพัฒนาได้ช้ามาก และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับประกันกระบวนการยุติธรรมที่เปิดเผยโปร่งใสและเป็นธรรม อีกทั้งบทบาทและการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมโดยอาศัยหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาลจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยขยายบริบทของการใช้หลักการข้างต้นไปยังภาคส่วนต่างๆ นับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ และระดับระหว่างประเทศ รวมถึงจะต้องใช้กับภาคเอกชนด้วย ทั้งนี้ เป้าหมายที่ 16 แม้ว่าจะมีขอบเขตที่กว้างแต่ก็เป็นหลักการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความสงบสุขและความยุติธรรมของสังคม

ทั้งนี้ เป้าหมายที่ 16 จะเป็นหัวใจสำคัญอันนำไปสู่การสร้างความสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง โดยจะเชื่อมโยง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สังคมที่สงบสุข 2) การเข้าถึงความยุติธรรม และ 3) สถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการ ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดนิยามให้ชัดเจนว่าทั้ง 3 องค์ประกอบมีความหมายและขอบเขตว่าอย่างไร มีปัจจัยอะไรที่ไปสู่ความหมายขององค์ประกอบเหล่านี้ ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศก็มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบเหล่านี้ที่แตกต่างหลากหลายกันออกไปตามบริบทและวัฒนธรรม

ของประเทศ เช่น นิยามคำว่า หลักนิติรัฐของโลกตะวันตก ก็มีความแตกต่างและไม่สอดคล้องกับ นิยามของประเทศไทย เพราะมีนักวิชาการบางท่านสนับสนุนให้เรียกว่า นิติธรรมมากกว่าจะเป็นนิติรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังจะต้องมีการกำหนดเป้าประสงค์พร้อมด้วยตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่ 16 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายที่ 16 ซึ่งประกอบด้วยเป้าประสงค์ (target) ทั้งสิ้น 10 เป้าประสงค์ ดังนี้

1. ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ
2. ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรง และการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก
3. ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน
4. ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี พ.ศ. 2573
5. ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ
6. พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ
7. สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ
8. ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล
9. จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีสูติบัตร ภายในปี พ.ศ. 2573
10. สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์ดังกล่าวยังประกอบด้วยการนำไปปฏิบัติอีก 2 ข้อ ได้แก่

- 1) เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม

- 2) ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 3) นอกจากนี้ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่ 16 ยังประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งสิ้น 23 ตัวชี้วัด¹¹ ดังนี้
 - ตัวชี้วัด 16.1.1 จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนาต่อจำนวนประชากร 100,000 คน จำแนกตาม เพศและอายุ
 - ตัวชี้วัด 16.1.2 การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อประชากร 100,000 คน (จำแนกตาม อายุ เพศ และคดี)
 - ตัวชี้วัด 16.1.3 สัดส่วนของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทาง เพศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
 - ตัวชี้วัด 16.1.4 สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง
 - ตัวชี้วัด 16.2.1 สัดส่วนของเด็กอายุ 1-17 ปี ที่เคยถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลในเดือนที่ผ่านมา
 - ตัวชี้วัด 16.2.2 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตาม เพศ อายุ และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์
 - ตัวชี้วัด 16.2.3 สัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เคยถูกกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปี
 - ตัวชี้วัด 16.3.1 สัดส่วนของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ถูกรายงานการกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้ (สามารถเรียกว่าอัตราการรายงานอาชญากรรมได้อีกด้วย)
 - ตัวชี้วัด 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด
 - ตัวชี้วัด 16.4.1 มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐ)

¹¹ <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Democratic%20Governance/Virtual%20Network%20on%20Goal%2016%20indicators%20%20Indicators%20we%20want%20Report.pdf>

- ตัวชี้วัด 16.4.2 สัดส่วนของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่ถูกยึดได้ ซึ่งมีการบันทึก และติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่าง ประเทศ
- ตัวชี้วัด 16.5.1 สัดส่วนของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่มีการให้สินบนหรือถูกเรียกสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วง ระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา
- ตัวชี้วัด 16.5.2 สัดส่วนขององค์กรธุรกิจที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้งเพื่อให้สินบน หรือถูกเรียกสินบน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วง ระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา
- ตัวชี้วัด 16.6.1 การใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานคิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว จำแนกเป็นภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณ หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน)
- ตัวชี้วัด 16.6.2 สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตน ได้ใช้บริการ
- ตัวชี้วัด 16.7.1 สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ บุคคลที่มีความ บกพร่องทางร่างกาย และกลุ่มประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สภานิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการสาธารณะ และคณะ ตุลาการ) เทียบกับการกระจายตัวในระดับชาติ
- ตัวชี้วัด 16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความ บกพร่องและกลุ่มประชากร
- ตัวชี้วัด 16.8.1 สัดส่วนของสมาชิก และสิทธิการออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนา ในองค์กรระหว่างประเทศ
- ตัวชี้วัด 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงาน ของรัฐ จำแนกตามอายุ
- ตัวชี้วัด 16.10.1 จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมานผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว ว่าเป็นความจริงในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
- ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ

ตัวชี้วัด 16.a.1 จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความเป็นอิสระและสอดคล้อง กับหลักการปารีส (Paris Principles)

ตัวชี้วัด 16.b.1 สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วง ละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้าม เลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ตัวชี้วัดเพื่อการเฝ้าสังเกตทั่วโลกทั้ง 23 ตัวชี้วัดที่กล่าวมาข้างต้น มีหน่วยงานต่างๆ ที่เป็น หน่วยงานหลักในการดำเนินการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด ตามตารางที่ 1.1 ดังนี้

ตารางที่ 1.1 หน่วยงานหลักในการดำเนินการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่ 16

ตัวชี้วัด	หน่วยงานหลักใน การดำเนินการ หรือวิธีการเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.1.1 จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนาต่อจำนวน ประชากร 100,000 คน จำแนกตาม เพศและอายุ	UNODC และ TST Working Group
ตัวชี้วัด 16.1.2 การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อประชากร 100,000 คน (จำแนกตาม อายุ เพศ และคดี)	TST Working Group, OHCHR และ United Nation Mine Action Service
ตัวชี้วัด 16.1.3 สัดส่วนของประชากรที่ได้รับ ความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา	ยังไม่มีข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.1.4 สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ ที่อาศัยเพียงลำพัง	ยังไม่มีข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.2.1 สัดส่วนของเด็กอายุ 1-17 ปี ที่เคยถูกทำร้ายทาง ร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลในเดือน ที่ผ่านมา	ยังไม่มีข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.2.2 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามเพศ อายุ และรูปแบบการแสวงหา ประโยชน์	UNODC, TST Working Group และ OHCHR
ตัวชี้วัด 16.2.3 สัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เคย ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปี	UNICEF
ตัวชี้วัด 16.3.1 สัดส่วนของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ถูกรายงานการกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการ ยอมรับอย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้ (สามารถเรียกว่าอัตราการรายงานอาชญากรรมได้อีก ด้วย)	UNODC และ OHCHR
ตัวชี้วัด 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อ จำนวนนักโทษทั้งหมด	UNODC และ TST Working Group

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ตัวชี้วัด	หน่วยงานหลักใน การดำเนินการ หรือวิธีการเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.4.1 มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐ)	UNODC, TST Working Group และ OHCHR
ตัวชี้วัด 16.4.2 สัดส่วนของอาชญากรขนาดเล็ก และอาชญากรที่ถูกยึดได้ ซึ่งมีการบันทึกและติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย และมาตรฐานระหว่างประเทศ	ยังไม่มีข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.5.1 สัดส่วนของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ อย่างน้อย 1 ครั้ง ที่มีการให้สินบนหรือถูกเรียกสินบน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา	UNODC, TST Working Group และ OHCHR
ตัวชี้วัด 16.5.2 สัดส่วนขององค์กรธุรกิจที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้งเพื่อให้สินบน หรือถูกเรียกสินบน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา	ยังไม่มีข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.6.1 การใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานคิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว จำแนกเป็นภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณ หรือที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกัน)	TST Working Group
ตัวชี้วัด 16.6.2 สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะ ครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ	OHCHR
ตัวชี้วัด 16.7.1 สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และกลุ่มประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สถานนิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการสาธารณะ และคณะตุลาการ) เทียบกับการกระจายตัวในระดับชาติ	TST Working Group และ OHCHR
ตัวชี้วัด 16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่องและกลุ่มประชากร	ยังไม่มีข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.8.1 สัดส่วนของสมาชิก และสิทธิการออกเสียงของ ประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ	TST Working Group
ตัวชี้วัด 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ	UNICEF, TST Working Group และ UNFPA
ตัวชี้วัด 16.10.1 จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขัง หน่วงเหนี่ยว การทรมานผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้าน สิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริง ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา	TST Working Group , OHCHR และ UNESCO

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ตัวชี้วัด	หน่วยงานหลักใน การดำเนินการ หรือวิธีการเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูล สาธารณะ	UNESCO
ตัวชี้วัด 16.a.1 จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความเป็นอิสระ และสอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles)	OHCHR
ตัวชี้วัด 16.b.1 สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตาม ข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติภายใต้ กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	TST Working Group

จะเห็นได้ว่าเป้าหมายดังกล่าวสามารถทำได้ยากในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ตัวชี้วัดบางตัวของ เป้าประสงค์ทั้ง 10 ในเป้าหมายที่ 16 นั้นยังไม่มีหน่วยงานใดเป็นผู้เก็บข้อมูล อีกทั้ง การเก็บข้อมูลนี้ เป็นการเก็บข้อมูลรายประเทศ ความสอดคล้องกันระหว่างตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 กับข้อมูลที่ จัดเก็บภายใต้บริบทของประเทศไทยก็อาจจะยังคงไม่สมบูรณ์เพียงพอหรือไม่เลย แม้ว่าจะได้มีความ พยายามจากองค์กรของต่างประเทศบางกลุ่มที่ได้พัฒนาเครื่องมือบางประการซึ่งอาจจะเชื่อมโยงกับ เป้าหมายที่ 16 ได้ อาทิ การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรม (WJP Rule of Law Index) โดยองค์กร the World Justice Project, รายงาน Global Integrity โดยองค์กร Global Integrity, การจัดทำ ดัชนีชี้วัดด้านคอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index) โดย Transparency International (TI), การจัดทำดัชนีชี้วัด Freedom in the World โดยสถาบัน Freedom House, การจัดทำดัชนีชี้ วัตธรรมภิบาลโลก (Worldwide Governance Indicators: WGI) โดยธนาคารโลก เป็นต้น หรือใน กรณีของประเทศไทยเอง ข้อมูลที่พอจะนำไปวัดผลเป้าหมายที่ 16 ส่วนมากจะเป็นดัชนีที่จัดทำโดย หน่วยงานของรัฐ เพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงาน เช่น โดย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งดัชนีเหล่านี้มักเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายการดำเนินงานของหน่วยงาน นอกจากนี้ ดัชนีที่จัดทำโดยองค์กรเอกชนที่ไม่ใช่ภาครัฐ มีเพียง “ดัชนีคอร์รัปชัน” (Corruption Situation Index: CSI) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ “ดัชนีความเป็นธรรมทางสังคม” ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ ชี้วัดเชิงเมตริกซ์ที่น่าจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการวัดผลการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ได้ แต่ก็ยังคงไม่ เพียงพอสำหรับการประเมินวัดผลของประเทศไทยได้

ยิ่งไปกว่านั้น เกณฑ์การวัดและและเป้าประสงค์ของการวัดต่างๆ ของสากลนั้นย่อมไม่อาจใช้ได้ทั้งหมดในทางปฏิบัติเนื่องจากการกำหนดและพัฒนาตัวชี้วัดและเป้าประสงค์นั้นอาศัยบริบททาง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมที่มีความพร้อมในระดับที่แตกต่างกัน เช่น โครงสร้างในทาง กฎหมายของประเทศมาจะระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน การมีระบบกฎหมายพื้นฐานที่เป็นแบบ common law ก็มีความแตกต่างจากประเทศที่มีพื้นฐานของระบบกฎหมายเป็นแบบ code law หรือ โครงสร้างของหลักกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ สิทธิ-เสรีภาพของรัฐและประชาชนที่ แตกต่างกัน ดังนั้น การจะเข้าใจหลักเกณฑ์ดังกล่าว จะต้องเข้าใจเชื่อมโยงกับระบบกฎหมายและ พัฒนาการของรัฐนั้นๆ ประกอบด้วยเพื่อให้การวัดผลมีความถูกต้อง แม่นยำและสมบูรณ์

การสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทยในปัจจุบัน ประสบปัญหา หลายด้าน ทั้งนิยามเชิงปฏิบัติการของเป้าประสงค์ตัวชี้วัดของเป้าหมายที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้ เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การขาดการบูรณาการของข้อมูลความรู้ ที่มีอยู่อย่างกระจุกกระจายในปัจจุบัน และการขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนใน การกำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่เหมาะสม ทั้งนี้ เนื่องจากตัวชี้วัดเกี่ยวกับความยุติธรรมมักจะ เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ ในขณะที่ในประเทศที่ประสบความสำเร็จในส่วนที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ 16 ในหลายๆ ตัวชี้วัด เกิดจากภาคประชาสังคม อาทิ เช่น ด้านการคุ้มครอง ผู้บริโภค ด้านบริการพื้นฐาน ทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าว จึงสมควรที่จะต้องมีการวางแผน ยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนงานอย่างมีส่วนร่วม ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทยยังไม่บรรลุ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการวิจัยชิ้นนี้ มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสถานะของเป้าประสงค์ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุก ระดับเพื่อนำผลที่ได้ไปจัดลำดับความพร้อมและความสำคัญของตัวชี้วัด อันจะเป็นประโยชน์ในการ กำหนดมาตรการ ที่จะเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสถานะปัจจุบันของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Goal) เป้าหมายที่ 16 ที่มุ่งส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและ

ครอบคลุมในทุกกระดับโดยมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเป้าประสงค์ (Targets) ที่ กำหนดให้ และการปรับและกำหนดเป้าประสงค์ใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทประเทศไทย

1.2.2 เพื่อจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ (Targets) ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ ยั่งยืนที่ 16 โดยพิจารณาความสำคัญและความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุ เป้าหมาย

1.2.3 เพื่อประเมินสถานะด้านมาตรการที่ภาครัฐและหน่วยงานในภาคส่วนอื่นๆ ดำเนินการอยู่ สำรวจข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยของไทยเกี่ยวกับมาตรการด้าน เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย และประสบการณ์จากต่างประเทศที่สามารถใช้ เป็นทางเลือกของมาตรการในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

1.3. ขอบเขตการศึกษาและแนวทางการดำเนินการศึกษา

1.3.1 กำหนดนิยาม ความหมาย คำจำกัดความของเป้าประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

1.3.2 ความสอดคล้องระหว่างเป้าประสงค์และตัวชี้วัดดังกล่าวกับบริบทของประเทศไทย และเสนอเป้าประสงค์ ตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยโดยสังเขป (เนื่องจากจะมีการพัฒนาตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยต่อไปในอนาคต)

1.3.3 สำรวจสถานะปัจจุบันของเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด รวมถึงช่องว่างระหว่าง สถานะปัจจุบันกับเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด สัดส่วนผู้คน/พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ระดับ ความรุนแรงของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ และตัวชี้วัด

1.3.4 สำรวจสถานะปัจจุบันของเป้าประสงค์ในด้านการดำเนินงานในปัจจุบัน หมายรวมถึง กิจกรรม โครงการ แผนงาน นโยบาย กฎหมาย ฯลฯ ที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และองค์กรระหว่างประเทศได้ดำเนินการอยู่ในประเทศไทย

1.3.5 ประเมินความพร้อมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยความพร้อม หมาย รวมถึงความพร้อมด้านองค์ความรู้ ด้านข้อมูลสถิติ ด้านกฎหมายและการบังคับใช้ ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาคส่วนต่างๆ ด้านทรัพยากร งบประมาณ กำลังคนและศักยภาพบุคลากร ทั้งในภาครัฐและนอกภาครัฐ ด้านการมีส่วนร่วมและ บูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ) ในการบรรลุเป้าหมาย

- 1.3.6 การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ต่างๆ ในเป้าหมายนั้น โดยอาศัยผล การศึกษาข้างต้น
- 1.3.7 สำรวจมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมาย (หรือเชิงสถาบัน) ทั้ง จากในประเทศและต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นมาตรการที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์นั้นๆ

1.4. ระเบียบวิธีวิจัยและกรอบในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยวิธีการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้จากเอกสาร องค์ความรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไปในส่วนที่ 5 ขอบเขตของโครงการและวิธีการดำเนินงาน ต่อไป ในประเด็นเป้าหมายการส่งเสริมการเติบโตของเศรษฐกิจและการจ้างงานที่เหมาะสม โดยมี จุดประสงค์เพื่อกำหนดเป้าประสงค์ในบริบทของประเทศไทย สำรวจสถานะของเป้าประสงค์ และ พิจารณาลำดับความสำคัญ เพื่อนำมาเสนอแนวทางการปฏิบัติในอนาคต

ในภาพรวม การวิเคราะห์จะอาศัยวิธีการที่เรียกว่า “การวิเคราะห์ช่องว่าง” หรือ Gap analysis โดยวิธีการดังกล่าวจะทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา และการดำเนินการที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน เทียบกับ การดำเนินงานที่ควรจะเป็น (desired) เพื่อ ตอบสนองต่อความต้องการสังคม ซึ่งช่องว่างดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดบทบาทของประเทศไทยที่ เหมาะสม ในรูปของการพัฒนาตัวชี้วัดต่อไป

เพื่อที่จะวิเคราะห์ช่องว่างข้างต้น ขั้นตอนดำเนินการที่สำคัญ ขั้นตอนแรก จะเป็น การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งคณะผู้วิจัยจะ อาศัย การทบทวนเอกสารการดำเนินงานของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเป็นสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของประเทศไทย การศึกษา ในขั้นตอนนี้จะช่วยให้ทราบถึงหน่วยงานหลักๆ ในการดำเนินการแต่ละเป้าประสงค์ของเป้าหมายที่ 16 และยังช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันทำให้เห็นมุมมองที่ชัดเจนขึ้นว่ายังมีเรื่องอะไรบ้างที่ยัง ไม่ได้ดำเนินการ หรือปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

ในขั้นตอนที่สอง จะเป็นการประเมินการดำเนินงานที่ควรจะเป็น ซึ่งอ้างอิงจากเอกสารของ องค์การ/สถาบันระหว่างประเทศด้านการสร้างความสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง โดยแบ่งเป็นรายประเด็นประกอบด้วย (ก) กรอบแนวคิดความเกี่ยวพันระหว่างหลักนิติธรรมกับ

การพัฒนาที่ยั่งยืน (ข) กรอบแนวคิดว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และ (ค) กรอบนโยบายหรือแผนงานของ ประเทศไทยต่างๆ

ในส่วนนี้ จะมีเป้าประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การประมวลความต้องการด้านการสร้างความสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็งที่สังคมควรได้รับ ซึ่งจะอาศัยการทบทวนวรรณกรรมจากต่างประเทศ ร่วมกับ งานวิจัยในไทยที่เกี่ยวข้อง
2. การประมวลบทบาทที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ซึ่งจะเป็นการประเมินว่าความต้องการด้านการสร้างความสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็งที่สังคมควรจะได้รับใน เป้าประสงค์แรกนั้น ได้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ตอบสนองแล้วมากน้อยเพียงใด โดยจะแบ่ง เกณฑ์ออกเป็น ได้รับการตอบสนองแล้วอย่างสมบูรณ์ ได้รับการตอบสนองแล้วบางส่วน และยังไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งในสองกรณีหลังจะเป็นช่องว่างที่ประเทศไทยจะได้หา แนวทางเข้าไปร่วมดำเนินงาน หรือเข้าไปมีบทบาทหลักในการตอบสนองได้
3. การประมวลความต้องการเพิ่มเติม หรือ ที่ควรมุ่งเน้น โดยอาศัยการวิเคราะห์ สถานการณ์ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคมไทย ซึ่งในส่วนนี้จะจำแนกผลกระทบ ออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ ผลกระทบต่อความมั่นคง ผลกระทบต่อความมั่งคั่ง และ ผลกระทบต่อความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของประเทศไทยของรัฐบาลในช่วงปี 2558-2563 และทำการประเมินความต้องการเช่นเดียวกันกับใน 2 เป้าประสงค์ข้างต้น

ในขั้นตอนที่สาม จะเป็นการวิเคราะห์ช่องว่าง โดยอ้างอิงจากผลการศึกษาในขั้นตอนที่หนึ่ง และขั้นตอนที่สอง เพื่อวิเคราะห์หาบทบาทของประเทศไทยที่ควรจะเป็น โดยในขั้นตอนนี้ จะอาศัย การวิเคราะห์จากคณะผู้วิจัยเป็นจุดตั้งต้น แล้วทำการพัฒนาข้อเสนอแนะให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผ่านการจัดประชุมระดมความคิดเห็น และ/หรือ การสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ เกี่ยวข้อง

โดยผลการจัดประชุม และ/หรือการสัมภาษณ์จะนำไปสู่การประเมินความพร้อมในการบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ต่างๆ ในเป้าหมายนั้น ตลอดจน มาตรการที่น่าจะเป็นค่านึงได้ หรือวิธีการที่ดีที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์นั้นๆ ได้ในขั้นตอน สุดท้าย

ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น จะทราบถึงลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 ซึ่งจะยึด หลักพิจารณาตามความสามารถในการบรรลุเป้าประสงค์อย่างรวดเร็ว โดยจะพิจารณาจากความ

พร้อมในการพัฒนาเป้าประสงค์และความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าประสงค์นั้นเป็นหลัก ไม่ว่าจะโดย อาศัยหลักความเป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นต้นแบบให้กับการศึกษาในลักษณะอื่นๆ ที่ ใกล้เคียงกันต่อไปในอนาคต หรือจะเป็นการศึกษาโดยหลักการบรรจบกันของช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยพิจารณาว่าทิศทางของประเทศในปัจจุบันใดบ้างที่สอดคล้องและนำมาใช้ร่วมกันกับเป้าประสงค์ที่ 16 นี้ได้ ทั้งนี้ โดยวิธีการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในอนาคต

1.5 ขอบเขตของโครงการและวิธีการดำเนินงาน

ที่ปรึกษารับผิดชอบการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1.5.1 ทบทวนเอกสารการดำเนินงานของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้าน การสร้างความสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็งในช่วงที่ผ่านมาเป็นอย่างไร โดยเอกสาร เหล่านี้จะช่วยวิเคราะห์ว่ายังมีเป้าประสงค์ใดบ้างที่ได้ดำเนินการและบรรลุผลแล้ว หรือกำลัง ดำเนินการอยู่ หรือเป้าประสงค์นั้นยังไม่มีดำเนินการ โดยปรากฏอยู่ในเอกสาร ดังนี้

ก) ข้อมูลเชิงประจักษ์ อาทิ สถิติข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรมและความคิดเห็น และ/หรือความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมของไทย สถิติและการจัดเก็บ ฐานข้อมูลด้านอาชญากรรม สถิติเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ผลการสำรวจความคิดเห็น ของประชาชนต่อการบริการสาธารณะและการทำงานของหน่วยงานต่างๆ พ.ศ. 2557 และสรุปผล การสำรวจ พ.ศ. 2546 – 2557 สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย สถานการณ์การทุจริตใน ประเทศไทย

ข) การดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมไทย อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานปราบปราม การฟอกเงิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน ภาครัฐ กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม สถาบันทนายความ คณะอนุกรรมการสถิติ สาขาสวัสดิการสังคม คณะอนุกรรมการสถิติสาขาหญิงและชาย และคณะอนุกรรมการสถิติสาขา ยุติธรรม ความมั่นคง การเมืองและการปกครอง ทั้งในการดำเนินงานของหน่วยงานเองและของระบบ ยุติธรรมโดยรวม ตลอดจนการศึกษาเกี่ยวกับกลไก หรือช่องทางการทำงานร่วมระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 การเข้าถึงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และการเข้าถึงการบริการสาธารณะ สำหรับประชาชนทั่วไป

ค) ข้อมูลจากหน่วยงานที่ไม่อยู่ในระบบเนื่องจากข้อมูลบางอย่างอาจจะไม่ปรากฏอยู่ในหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานที่อยู่ในระบบ รวมถึงการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากองค์กรหรือหน่วยงานในระดับท้องถิ่น

ง) การดำเนินการของภาคเอกชน โดยคำนึงบริบท ดังนี้

- ดัชนีชี้วัดคอร์รัปชันโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ดัชนีความเป็นธรรมทางสังคมโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1.5.2 ศึกษา และวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการสร้างความสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็งที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย รวมทั้งบทบาทของประเทศไทยที่พึงเป็น ทั้งนี้ เอกสารดังกล่าวจะเชื่อมโยงสอดคล้องกับการบรรลุผลในเป้าหมายที่ 16 ทั้งในเรื่องของการสร้างสันติสุข ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่เข้มแข็ง และสามารถนำมาวิเคราะห์ว่าจะสนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลและเหมาะสมในบริบทของประเทศไทยได้อย่างไร โดยคำนึงถึงบริบทที่สำคัญ ดังนี้

ก) กรอบแนวคิดความเกี่ยวพันระหว่างหลักนิติธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะศึกษาจากเอกสาร อาทิ

- หลักนิติธรรม ความหมาย สาระสำคัญ และผลของการฝ่าฝืน
- หลักนิติธรรม: ความชอบธรรมตามกฎหมาย
- ดัชนีชี้วัดแสดงหลักนิติธรรม
- The United Nations Rule of Law Indicators Implementation Guide and Project Tools
- Report of the Secretary-General on the Rule of Law and Transitional Justice in Conflict and Post-Conflict Societies
- Rule of Law Reform and Development
- การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรมโดย World Justice Project
- การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรมโดย Millennium Challenge Corporation (MCC)
- การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรมโดย The Heritage Foundation (HF)
- การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรมโดย World Economic Forum (WEF)
- การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านคอร์รัปชันโดย Transparency International (TI)
- การจัดทำดัชนีชี้วัด Freedom in the World โดยสถาบัน Freedom House

- การจัดทำดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Indicators: WGI) โดยธนาคารโลก
- ข) กรอบแนวคิดด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะศึกษาจากเอกสาร อาทิ
 - แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557–2561)
 - แผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2565
 - กฎหมายรัฐธรรมนูญ ปีพ.ศ. 2550
 - อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนทั้ง 7 ฉบับที่ประเทศได้ลงนามเป็นภาคี ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กติการะหว่างประเทศว่าด้วย สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ
 - รายงานการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยได้รับและค้ำมั่นโดยสมัครใจของ ไทยภายใต้กลไก Universal Periodic Review ครั้งที่ 2 ข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการประจำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีที่ เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน
 - มาตรฐานสากลสิทธิมนุษยชนอื่นๆ
- ค) กรอบนโยบายหรือแผนงานของประเทศไทยต่างๆ โดยคำนึงถึงบริบทที่สำคัญ ดังนี้
 - ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)
 - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12
 - แผนพัฒนาประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และ มาตรการ ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2554-2559) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)

1.5.3 สัมภาษณ์นักวิชาการ ในประเด็นความพร้อม ความสำคัญของตัวชี้วัดในประเทศไทย และข้อเสนอแนะสำหรับมาตรการในการบรรลุเป้าหมายองค์ความรู้เดิม จากตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และองค์กรทางสังคมที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงพัฒนา

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สถาบันยุติธรรม สถาบันการเมือง สถาบัน วิชาการ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมต่างๆ

1.5.4 จัดให้มีการประชุมเพื่อนำเสนอผลการสังเคราะห์ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น อย่าง น้อยจำนวน 1 ครั้ง โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องและ ผู้แทนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 25 คน

1.5.5 จัดทำรายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

- นิยาม ความจำกัดของเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในบริบทของประเทศไทย
- องค์ความรู้เชิงบูรณาการของสถานะและลำดับความสำคัญ ของเป้าประสงค์ตัวชี้วัด ในนิยามใหม่
- มาตรการหรือแนวทางการพัฒนาการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในหัวข้อการ เติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานที่เหมาะสม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นิยามของเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในบริบทที่เหมาะสมกับประเทศไทย
2. องค์ความรู้แบบบูรณาการเกี่ยวกับสถานะปัจจุบัน ความสำคัญ และความพร้อมในการ บรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดการสร้างความสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็งที่เหมาะสม
3. มาตรการแนวทางบรรลุเป้าหมายการสร้างความสงบสุข ความยุติธรรม และสถาบันที่ เข้มแข็งที่เหมาะสม ที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์และการพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนา อย่างยั่งยืนของประเทศไทยในอนาคต

บทที่ 2

นิยามและความหมายของเป้าประสงค์และตัวชี้วัดภายใต้

เป้าหมายที่ 16 และความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

เกริ่นนำ

ในการจัดทำการสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึง ความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ คณะผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาว่า เป้าหมายที่ 16 สามารถประกันความยั่งยืน และเสริมหนุนเป้าหมายอื่นๆ ในกรอบของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไร อีกทั้งจะต้องจำแนกองค์ประกอบพื้นฐานที่เกี่ยวข้องของเป้าหมายที่ 16 เพื่อทำความเข้าใจถึงขอบเขตของเป้าหมายนี้ นำไปสู่การวิเคราะห์ว่าประเทศไทยได้มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ 16 โดยอาศัยองค์ประกอบพื้นฐานเหล่านี้หรือไม่ ในการนี้ จะได้มีการนำเสนอความสำคัญของเป้าหมายที่ 16 และการจำแนกองค์ประกอบพื้นฐานเป้าหมายดังกล่าวซึ่งจะได้ศึกษาแนวคิดขององค์ประกอบพื้นฐานเหล่านั้นผ่านการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารต่างๆ หลังจากนั้นจึงนำมาพิจารณาว่าเปรียบเทียบระหว่างนิยามสากลตาม Metadata และบริบทของประเทศไทยที่มีอยู่ เพื่อวิเคราะห์ว่านิยามใดเหมาะสมกว่าในการนำมาใช้ภายในประเทศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 ความสำคัญของเป้าหมายที่ 16

ย้อนกลับไปในช่วงที่ยังคงมีเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals หรือ MDGs) ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 นั้น จะพบว่าเป้าหมายในช่วงดังกล่าว ยังไม่ได้มีการให้ความสำคัญกับเป้าหมายที่ 16 แต่อย่างใด จนกระทั่งก่อนการสิ้นวาระในปี ค.ศ. 2015 องค์การสหประชาชาติได้ริเริ่มกระบวนการหารือว่าใช้กรอบการพัฒนาใดมาแทนที่เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ภายหลังจากการหารือซึ่งใช้เวลาถึง 2 ปี จึงได้มีการกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 (post-2015 development agenda) ขึ้นซึ่งได้รับความเห็นชอบในเดือนกันยายน ค.ศ. 2015

การหารือว่าด้วยวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 นั้นได้มีความเห็นพ้องตรงกันว่ากรอบการพัฒนานั้นจะต้องให้ความสำคัญไม่เพียงแต่เฉพาะความยั่งยืนและการลดความยากจนและหิวโหยเท่านั้น แต่จะต้องมุ่งเน้นในประเด็นสังคมที่เป็นสุข ยุติธรรมและมีธรรมาภิบาลด้วยเช่นกัน โดย

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

กระบวนการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น UN ได้ดำเนินการจัดตั้ง Open Working Group on Sustainable Development Goals (OWG on SDGs)¹² ซึ่งเป็นคณะทำงานระหว่างรัฐบาลเพื่อจัดทำ SDGs ให้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (The United Nations General Assembly หรือ UNGA) ได้นำเอาเป้าหมายที่ 16 ว่าด้วยสังคมที่เป็นสุขและไม่แบ่งแยกมาใส่ไว้ในวาระการพัฒนา¹³ ทั้งนี้ เลขานุการแห่งสหประชาชาติได้ยืนยันถึงความสำคัญของวาระแห่งสันติภาพซึ่งปรากฏอยู่ใน รายงานสังเคราะห์ของตนด้วยเช่นกัน¹⁴ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐสมาชิกส่วนใหญ่ในองค์การสหประชาชาติ จะสนับสนุนวาระเพื่อสันติภาพอย่างยั่งยืน การจะกำหนดขอบเขตของเป้าหมายที่ 16 ก็ยังคงเป็นเรื่อง เปราะบางสำหรับรัฐสมาชิกบางราย เพราะระบอบการปกครองที่แตกต่างทำให้หลักการสากล บางอย่าง เช่น สิทธิมนุษยชน อาจจะไม่สอดคล้องหรือไปด้วยกันกับการปกครองของรัฐนั้นๆ ได้

การที่จะจัดความยากจนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่อาจจะเกิดขึ้นได้เลย หากปราศจาก การจัดการกับความขัดแย้งและความไม่มั่นคง ทั้งนี้ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการเพื่อ บรรลุเป้าหมายของ MDGs นั้น พบว่ายังคงมีช่องว่างระหว่างรัฐซึ่งมีอยู่ในระดับที่สูงและมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น โดยช่องว่างดังกล่าวเกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากความรุนแรงและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ¹⁵ ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลาที่ 15 ปีที่ผ่านมา เกิดสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบกระจายตัวไปทั่ว โลก เช่น การปฏิวัติประชาธิปไตยในอาหรับ (Arab Spring) ความขัดแย้งที่ยังคงมีอย่างต่อเนื่องใน ฉนวนกาซา การเกิดขึ้นและการรวมกลุ่มของผู้ก่อการร้ายในประเทศอิรัก ซีเรียและบางส่วนในทวีป แอฟริกา การยิงกราดและการก่อจลาจลในประเทศสหรัฐฯ และกรณีล่าสุดคือวิกฤติการณ์ผู้ลี้ภัยใน ทวีปยุโรป นอกจากนี้ OECD ได้ทำการสำรวจการดำเนินการของแต่ละประเทศและพบว่าประเทศ

¹² เอกสาร A/67/L.48/Rev1, 15 January 2013, draft decision submitted by the President of the General Assembly, Open Working Group of the General Assembly on Sustainable Development Goals

¹³ United Nations, Report of the Open Working Group of the General Assembly on Sustainable Development Goals, 12 August 2014 (A/68/970). โปรดดู <https://sustainabledevelopment.un.org/focussdgs.html>.

¹⁴ The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet. Synthesis report of the Secretary-General on the post-2015 sustainable development agenda, December 2014 (A/69/700), p.19. โปรดดู http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A%2F69%2F700&Submit=Search&Lang=E.

¹⁵ United Nations System Task Team on the Post-2015 UN Development Agenda, Peace and Security: Thematic Think Piece (United Nations Peacebuilding Support Office, 2012), p. 5.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ทั้งหมด 7 ประเทศที่ไม่อาจบรรลุเป้าหมายของ MDGs ได้เลยภายในปี ค.ศ. 2015 อันเนื่องมาจาก ปัญหาความรุนแรงอย่างเข้มข้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา¹⁶

อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงและความไม่มั่นคงล้นแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของ ประชาชนทั่วทุกประเทศ ไม่ใช่เพียงแต่เฉพาะประเทศที่เผชิญกับความขัดแย้งเท่านั้น¹⁷ เช่น กรณีใน ประเทศบราซิลนั้นมีอัตราการฆาตกรรมสูงที่สุดในโลก¹⁸ โดยมีผู้เสียชีวิตจากการฆาตกรรมอย่างทารุณในปี ค.ศ. 2012 เป็นจำนวนถึง 56,000 ราย¹⁹ ในขณะที่ประเทศแอฟริกาใต้ อัตราการฆาตกรรมจากปี ค.ศ. 2014 สูงถึง 5 เท่าเมื่อเทียบกับอัตราเฉลี่ยของโลกในปีค.ศ. 2013²⁰ และในประเทศ สหรัฐอเมริกา มีจำนวนผู้เสียชีวิตในปีค.ศ. 2013 เท่ากับ 4.9 คน ต่อประชากร 100,000 คนเลย ที่เดียว (เทียบกับอัตราเฉลี่ยการฆาตกรรมซึ่งอยู่ที่ 0.8 คน ต่อประชากร 100,000 คนในประเทศที่ พัฒนาแล้ว)²¹ บ่อยครั้งที่ผู้ที่อยู่ในกลุ่มของชายขอบของสังคมมักจะได้รับผลกระทบจากความรุนแรง อีกทั้ง ในกรณีของประเทศที่ยากจนที่สุดของโลกก็ไม่อาจที่จะลดความยากจนลงอย่างมีนัยสำคัญ หรือ ทำให้เศรษฐกิจเติบโตได้หากยังคงปรากฏความรุนแรงและความไม่มั่นคงอยู่เช่นนี้ ทั้งนี้ ภายในปี

¹⁶ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), *Fragile States 2014: Domestic Revenue Mobilisation in Fragile States* (Paris, 2014), p. 17.

¹⁷ Geneva Declaration on Armed Violence and Development, *More Violence, Less Development: Examining the Relationship between Armed Violence and MDG Achievement* (Geneva, 2010), p. 4.

¹⁸ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), *Better Life Index, Brazil*. โปรดดู <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/brazil/>.

¹⁹ Robert Muggah and Ilona Szabo de Carvalho, "For Brazilians, security is their No. 1 concern", *The Toronto Star's Commentary Section*, 4 June 2014. โปรดดู http://www.thestar.com/opinion/commentary/2014/06/04/for_brazilians_security_is_their_no_1_concern.html.

²⁰ Institute for Security Studies and Africa Check, "Fact sheet: South Africa's Official Crime Statistics for 2013/14", Africa Check, AFP Foundation, 2014. Available from <http://africacheck.org/factsheets/factsheet-south-africas-official-crime-statistics-for-201314/>.

²¹ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Global Study on Homicide 2013: Trends, Contexts, Data* (United Nations publication, Sales No. 14.IV.1), p. 43.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ค.ศ. 2030 มีการประมาณกันว่า 75% ของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่แร้นแค้นจะอาศัยอยู่ในประเทศที่มีความเสี่ยงจากความรุนแรงในระดับที่สูง²²

นอกเหนือจากอัตราการขาดการเข้าถึงน้ำที่กังวลแล้ว ยังมีข้อเท็จจริงและสถิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ไม่ว่าจะเป็น 1) สถาบันยุติธรรมอ่อนแอ โดยพบว่าศาลและตำรวจเกี่ยวพันกับการทุจริต 2) การทุจริต การรับสินบน การโจรกรรมและการหลีกเลี่ยงภาษีสร้างความเสียหายกับประเทศกำลังพัฒนาคิดเป็นมูลค่าถึง 1.26 ล้านล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ซึ่งมูลค่าดังกล่าวสามารถนำมาช่วยเหลือผู้คนที่ดำรงชีวิตซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 1.25 เหรียญสหรัฐต่อวัน ได้ถึงหกปีเป็นอย่างน้อย 3) อัตราเด็กที่ต้องออกจากโรงเรียนประถมศึกษากลางคันในประเทศที่มีความขัดแย้งสูงถึง 50% ในปี ค.ศ. 2011 ซึ่งมีจำนวนถึง 28.5 ล้านคน ซึ่งแสดงถึงผลกระทบของสังคมที่ไม่มีเสถียรภาพ อันเนื่องมาจากการขาดการศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 4) หลักนิติธรรมและการพัฒนามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และเสริมหนุนซึ่งกันและกัน จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในประเทศและต่างประเทศ²³

สังคมที่สงบสุข เป็นธรรมและไม่แบ่งแยกจึงเป็นหัวใจสำคัญอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ประชาชนทั่วโลกต่างก็ต้องการที่จะมีอิสระ ปลอดภัยจากความรุนแรงทุกรูปแบบ และรู้สึกปลอดภัยในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ความเชื่อหรือเพศใดก็ตาม ในการที่จะขับเคลื่อนเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น การมีสถาบันที่มีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วม คือปัจจัยที่จะส่งผลต่อการให้บริการทางการศึกษาและสาธารณสุขได้อย่างมีคุณภาพ มีนโยบายเศรษฐกิจที่เป็นธรรมและการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม²⁴

ในแง่ของการสร้างสังคมที่เป็นสุขและไม่แบ่งแยกนั้น ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ UN Global Compact (UNGC) ได้ให้ความเห็นว่า รัฐบาลมีหน้าที่หลักในการประกันสันติภาพและความมั่นคง อย่างไรก็ตาม ภาคธุรกิจเองก็สามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่

²² Laurence Chandy, Natasha Ledlie and Veronika Penciakova, “ The Final Countdown: Prospects for Ending Extreme Poverty by 2030”, Policy Paper 2013-04, No. 42, Global Views Series (Washington D.C., The Brookings Institution, 2013).

²³ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/>

²⁴ http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2017/01/16-00055p_Why_it_Matters_Goal16_Peace_new_text_Oct26.pdf

16 นี้ได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะธุรกิจไม่สามารถเติบโตได้ในสังคมที่มีแต่ความระส่ำระสาย อีกทั้ง สังคมที่ไม่มีเสถียรภาพจะส่งผลร้ายต่อตลาดโลก ข้อเท็จจริงดังกล่าวได้รับการยืนยันโดย Melissa Powell²⁵ ผู้อำนวยการธุรกิจเพื่อสันติภาพ UNGC ว่าความขัดแย้งทางสังคมและข้อพิพาทที่มีความรุนแรงจะสร้างความยุ่งยากต่อการผลิต การขายและการลงทุน โดยในรายงานของ UNGC ระบุว่าเศรษฐกิจโลกตกต่ำอันเนื่องมาจากข้อพิพาทที่มีความรุนแรงสร้างความเสียหายคิดเป็นมูลค่า 9.8 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปีค.ศ. 2014²⁶ ที่ผ่านมา ในทางปฏิบัติบริษัทจะสร้างกลไกภายในองค์กรเพื่อลดความขัดแย้ง และสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะเป็น ผู้ถือหุ้น ลูกจ้าง ชุมชน ผู้บริโภค คู่ค้า หรือห่วงโซ่อุปทานของตนผ่านรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) การมีธรรมาภิบาลที่ดี (Corporate Governance : CG) หรือจริยธรรมทางการค้าเพื่อช่วยในการบริหารจัดการความเสี่ยงและภาพลักษณ์ ตลอดจนชื่อเสียงขององค์กร

ด้วยเหตุดังกล่าว สันติภาพ ความยุติธรรมและการมีธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ จึงกลายเป็นประเด็นที่ผู้คนให้ความสำคัญมากขึ้นไม่ใช่เพียงเพราะเป็นกุญแจไปสู่การพัฒนาเท่านั้น แต่ยังเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการพัฒนาด้วยเช่นกัน ซึ่งในความเป็นจริง จากการสำรวจผู้คนมากกว่า 7 ล้านคน รวมทั้งผู้ซึ่งมาจากประเทศที่ต้องสงสัยที่เข้าร่วมการสำรวจที่ชื่อว่า “My World, a global United Nations Survey” พบว่า การป้องกันอาชญากรรมและความรุนแรง และการมีรัฐบาลที่จริงจังและตอบสนองถูกจัดลำดับให้เป็นปัจจัยสำคัญที่อยู่ในหกอันดับแรกของการพัฒนา²⁷

กรอบวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 ได้มีการกำหนดให้ประชาชนเป็นหัวใจในวาระแห่งสันติภาพ โดยให้ทุกๆ คนสามารถที่จะดำรงชีวิตอย่างสันติ และปราศจากความขัดแย้งที่มีความรุนแรงและไม่มั่นคง ประชาคมนานาชาติจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับรองสันติภาพที่ยั่งยืนในเชิงบวก ไม่ใช่แค่สันติภาพในเชิงลบที่จะมุ่งเน้นแต่การขจัดความรุนแรงเท่านั้น เนื่องจากความรุนแรงจะนำไปสู่ความไม่มั่นคงต่างๆ ได้ ในกรณีที่รับรองสันติภาพที่ยั่งยืนในเชิงบวกได้นั้น รัฐทุกรัฐจะต้องลดความเสี่ยงไม่ให้เกิดความขัดแย้งที่มีความรุนแรงและความไม่มั่นคง โดยส่งเสริมประเด็นต่างๆ เช่น การลดปัญหาการทุจริต การเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม การไม่แบ่งแยกและเลือกปฏิบัติในกลุ่มต่างๆ ของสังคมทุกรูปแบบ

²⁵ <http://ccbriefing.corporate-citizenship.com/2014/11/07/business-plays-critical-role-advancing-peace/>

²⁶ <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/our-work/governance/peace>

²⁷ โปรดดู United Nations, My World survey.ได้จาก <http://data.myworld2015.org/>.

ในส่วนของการรับรองเป้าหมายที่ 16 นั้น ได้มีการเกริ่นนำไปแล้วก่อนหน้านี้ว่า การกำหนดขอบเขตเป้าหมายที่ 16 เป็นประเด็นการหารือที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เป้าหมายที่ 16 เป็นเป้าหมายที่มีเป้าประสงค์มากที่สุดในบรรดาเป้าหมายทั้งหมด คือ มีจำนวนเป้าประสงค์ถึง 10 เป้าประสงค์ แต่ในทางกลับกัน เป้าหมายดังกล่าวกลับมีแนวทางในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 น้อยที่สุดซึ่งมีเพียงแค่ 2 แนวทางเท่านั้น ดังนี้ การหารือจึงจำเป็นที่จะต้องหาหนทางที่จะรับรองไม่ให้เกิดประเด็นต่างๆ ที่รัฐบางประเทศได้หยิบยกขึ้นมาจากการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ลงไปในวาระของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ หนึ่งในประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมานั้นก็คือ สันติภาพจะนำไปสู่ “การสร้างความมั่นคง” พร้อมด้วยความช่วยเหลือซึ่งมีขึ้นเพื่อยกระดับความมั่นคงภายในให้กับประเทศนั้นๆ มากกว่าที่จะส่งเสริมการพัฒนาเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง รัฐสมาชิกพึงที่จะปลดเปลื้องความกังวลดังกล่าวด้วยการยอมรับในหลักการร่วมกัน เช่น เป้าหมายที่ 16 เกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์และสันติภาพภายในสังคมมากกว่าจะเป็นเรื่องของความมั่นคงระหว่างรัฐ นอกจากนี้ รัฐสมาชิกบางรายก็เกรงว่า สันติภาพสำหรับทุกฝ่ายจะนำมาซึ่งการละเมิดอำนาจอธิปไตยของรัฐได้ ทั้งนี้ วาระของการพัฒนาที่ยั่งยืนแม้ว่าจะไม่ได้เป็นการผูกพันรัฐให้ต้องปฏิบัติตาม แต่วาระดังกล่าวก็มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแสวงหาหนทางให้ประเทศเหล่านั้นสามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศของตนมากกว่าจะเป็นเรื่องของสร้างแรงกดดันระหว่างประเทศให้กับประเทศสมาชิก

อนึ่ง รัฐบางรัฐก็ได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนานั้นส่งเสริมให้เกิดสันติภาพ และในทางตรงกันข้ามเช่นกัน แม้ว่าการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจะสามารถจัดการกับสาเหตุของปัญหาข้อพิพาทที่มีความรุนแรงและความไม่มั่นคงได้ แต่จากหลักฐานมากมายก็บ่งชี้เช่นเดียวกันว่าความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ปัจจัยข้างต้นก็เป็นได้ทั้งคุณและโทษ ความหวาดวิตกดังกล่าวได้ถูกหยิบยกกว่าเป้าประสงค์ที่เกี่ยวกับสันติภาพนั้นอาจจะนำไปสู่เงื่อนไขของการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบใหม่ ในขณะที่สันติภาพนั้นไม่อาจจะวัดผลได้ทำให้กระทบต่อการได้รับความช่วยเหลือ อย่างไรก็ตาม ข้อกังวลเหล่านี้ไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญเท่าใดนัก เนื่องจากความเสี่ยงจากเงื่อนไขเหล่านั้นอยู่ในระดับต่ำเพราะถูกจัดสรรลงในเป้าประสงค์ทั้งหมดของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างเท่าๆ กัน และแม้ว่าในปัจจุบันจะยังคงมีช่องว่างเชิงศักยภาพอยู่ แต่สันติภาพก็สามารถที่จะนำมาวัดผลได้ในหลายๆ บริบทเช่นกัน

เอกสารของคณะทำงาน OWG ว่าด้วย SDGs ได้มีการจำแนกองค์ประกอบพื้นฐานอันนำไปสู่สันติภาพซึ่งสะท้อนอยู่ในเป้าประสงค์ของเป้าหมายที่ 16 ไม่ว่าจะเป็นการลดความรุนแรง ความขัดแย้ง ความยุติธรรม การทุจริต ความโปร่งใส เสรีภาพขั้นพื้นฐานและกระบวนการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ประเด็นทิศทางการเงินด้านอาวุธและการกระทำที่ผิดกฎหมายยังได้มีการอ้างถึงเพื่อกำหนดให้มีการดำเนินการและประสานงานร่วมกันทั้งประชาคมโลก องค์ประกอบพื้นฐานของ

สันติภาพไม่เพียงแต่พิจารณาจากเป้าประสงค์เท่านั้น แต่จะพิจารณาไปถึงเป้าหมายการพัฒนาอื่นๆ ทั้งหมดเพื่อสร้างความผาสุกให้กับประชาชนทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประเด็นเรื่องเพศในเป้าหมายที่ 5 ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มซึ่งเกี่ยวพันกับเป้าหมายที่ 1 และเป้าหมายที่ 10 ด้วยเช่นกัน

ในการที่จะทำให้กรอบวาระการพัฒนายั่งยืนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงได้นั้น จะต้องสร้าง กรอบบนพื้นฐานของความเป็นสากล มิฉะนั้นจะทำให้รัฐบาลต่างๆ ไม่มีความมุ่งมั่นพอที่จะดำเนินการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนายั่งยืนที่ตนได้แสดงเจตจำนงไว้ และเพื่อให้บรรลุในเป้าหมาย และเป้าประสงค์เหล่านั้น การมีตัวชี้วัดที่ส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการและการเปรียบเทียบระหว่าง ประเทศต่างๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินการตามกรอบวาระการพัฒนายั่งยืน และวัดผลด้วยตัวชี้วัดดังกล่าวไม่ควรที่จะมองข้ามแนวทางหรือมาตรการต่างๆ ที่ได้มีการอยู่ แล้วและเกี่ยวข้องกับ การสร้างสังคมที่เป็นสุขทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ ประสบการณ์จาก ประเทศอื่นๆ ก็มีมีส่วนช่วยให้ประเทศต่างๆ สามารถเรียนรู้เพื่อจัดทำแนวทางของตนเองเพื่อให้บรรลุ ในเป้าหมายและเป้าประสงค์ของวาระการพัฒนายั่งยืนได้

กล่าวโดยสรุป มีประชากรราว 50 ล้านคนในปัจจุบันที่ไร้ที่อยู่อันเนื่องมาจากความรุนแรง และความขัดแย้งที่ปรากฏขึ้นทั่วโลก ดังนั้น การร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ²⁸ กรอบวาระการพัฒนายั่งยืนภายหลังปี ค.ศ. 2015 ได้นำเสนอแนวทางเพื่อให้เกิดการดำเนินการ ร่วมกันของพหุภาคีเพื่อการพัฒนาและให้คุณค่ากับประชาชนเป็นสำคัญเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่มี ความรุนแรง

2.2 แนวคิดหลักการต่างๆ อันเป็นองค์ประกอบของเป้าหมายที่ 16 จากการทบทวน วรรณกรรม

ในการที่จะเข้าใจในบริบทของสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคน เข้าถึง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับอย่างถ่อง แท้นั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาองค์ประกอบพื้นฐานที่เป็นส่วนเสริมเป้าหมายที่ 16 ตลอดจน โดย

²⁸ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Global Trends 2013 (Geneva, 2014), p. 2.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

การจะจำแนกองค์ประกอบดังกล่าว จะพิจารณาจากเป้าหมายและเป้าประสงค์ที่ 16 ซึ่งมีนิยามและ สาระสำคัญดังนี้

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการห้ามทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ โหดร้ายไร้ มนุษยธรรม หรืออ่ำยศักดิ์ศรี (ทารุณโหดร้าย)

“การทรมาน” ตามความหมายของสหประชาชาติมีสถานะเป็นสิทธิอันไม่สามารถจากพราก ได้ (Absolute Right) หมายความว่า การทรมานไม่สามารถกระทำได้ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้สถานการณ์ ใดๆ ก็ตาม แม้กระทั่งยามสงคราม การทรมานก็ไม่ได้รับการอนุญาต และ การทรมานก็ไม่สามารถ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการลงโทษภายใต้กระบวนการยุติธรรม

ความหมายของการทรมานที่คณะผู้วิจัยพอจะศึกษาและรวบรวมได้มีดังนี้

“การทรมาน” หมายความว่า การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือ ความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้ กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือเพราะเหตุผลใดใดบนพื้นฐานของ การเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำ โดย หรือด้วยการยุ้ง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือของบุคคลอื่น ซึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรือ อันเป็นผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษที่ขบถด้วยกฎหมาย²⁹

“การทรมาน” หมายความว่า การกระทำที่ก้าวร้าว และเปลี่ยนไปเป็นความโหดร้าย ทำลาย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม³⁰

“การทรมาน” หมายความว่า การกระทำโดยเจตนาให้เกิดความเจ็บปวด หรือความทุกข์ อย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจ แก่บุคคลที่ถูกคุมขังหรือภายใต้การควบคุม ของผู้ถูกกล่าวหา

²⁹ ความหมายตามอนุสัญญาห้ามการทรมานและการประตบัติหรือการลงโทษอย่างอื่นที่โหดร้าย ไร้ มนุษยธรรมหรือเลวทราม ค.ศ.

1984 (The United Nations against torture and other cruel, inhuman or degrading treatment of punishment 1984) หรือเรียกย่อว่า CAT ข้อ 1.

³⁰ A Practitioner’s Guide to the European Convention on Human Rights 2nd Edition, Karen Reid, Published in 2004 by Sweet & Maxwell Ltd, “Torture, inhuman and degrading treatment” Page 520.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

แต่การทรมานไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นโดยปกติ หรือเป็น ผลสืบเนื่องจากการลงโทษโดยชอบด้วยกฎหมาย³¹

คำจำกัดความที่กล่าวข้างต้นเหล่านี้ยืนยันได้ว่า การทรมานเป็นการก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ที่มีความรุนแรงในระดับหนึ่งสิ่งสำคัญ ความทุกข์อาจเป็นทางจิตใจหรือทางกายก็ได้

ในขณะที่เดียวกัน กฎหมายระหว่างประเทศ ไม่มีการนิยามคำว่า “การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี” ไว้ อย่างไรก็ตาม คำว่า “การทรมาน” อาจจะไม่จำเป็นต้องทำให้ถูกจำกัดอยู่ในกรอบความคิดที่คับแคบ อย่างไรก็ตาม จากการปฏิบัติของหน่วยงานติดตามการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและในระดับภูมิภาค อาจอธิบายในเชิงลบได้ว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำที่โหดร้ายที่ไม่มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนตามนิยามการทรมานที่อธิบายข้างต้น³² ดังนั้น สภาพการกักขังที่อาจก่อให้เกิด ความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัสแต่ปราศจากความมุ่งประสงค์ (หรือการเลือกปฏิบัติ) ในลักษณะตามที่ปรากฏในนิยามการทรมาน ก็ถือว่าการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีได้ วิธี การสอบปากคำที่ละเมิดสิทธิ ซึ่งมีความมุ่งประสงค์ที่ต้องห้ามอย่างชัดเจนสำหรับ “การได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำสารภาพ” แต่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานซึ่งไม่อาจถือได้ว่า “สาหัส” ก็ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีได้ สิ่งที่ต้องเน้นอีกประการหนึ่งคือ ตามกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว การทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีเป็นสิ่งที่ต้องห้ามในทุกเวลาและในทุกสถานการณ์ อย่างน้อย การกระทำที่จงใจให้เกิดการปฏิบัติอย่างโหดร้าย อย่างเช่น “การปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรม” ตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ³³ ก็ถือเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ

³¹ ความหมายตามอนุสัญญากรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (The Rome Statute of the International Criminal Court 1998 หรือ ICC Statute) ข้อ 7(2) (จ).

³² ในกรณีของการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ความหมายนี้ชัดเจนอยู่แล้ว เนื่องจาก วิธีนี้ครอบคลุมถึงความมุ่งประสงค์ของ “การลงโทษ” อยู่แล้ว หากบัญญัติให้ตรงตามหลักเกณฑ์ในข้อ 1(1) ทั้งหมดแล้ว บทบัญญัตินี้ก็จะเป็นการใช้ถ้อยความซ้ำซ้อนและไม่มีความหมาย

³³ โปรดดูรายงานของผู้รายงานพิเศษสหประชาชาติว่าด้วยการทรมานว่าด้วยการเดินทางไปเยี่ยมสหพันธรัฐรัสเซีย UN Doc E/CN.4/1995/34/Add.1, 16 พฤศจิกายน 2537 ย่อหน้า 71 โดยผู้รายงานให้ความเห็นต่อสภาพการควบคุมตัวในเรือนจำบางแห่งโดยระบุว่า “เป็นสภาพที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ซึ่งมีลักษณะการทรมาน การที่ต้องสงสัยถูกกักตัวไว้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการสอบสวน โดยขัดกับความสมัครใจของพวกเขา โดยมุ่งประสงค์เพื่อให้ได้คำสารภาพและข้อมูลสนเทศ อาจถือได้ว่าพวกเขากำลังถูกทรมาน” ศ.ท่านเซอร์ Nigel S. Rodley ซึ่ง เป็นผู้รายงานพิเศษฯ อธิบายในภายหลังว่า หากปราศจากหลักฐานที่

“การทรมาน” และ “การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยี ศักดิ์ศรี (ทารุณโหดร้าย)” มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ตามหลักเกณฑ์สากล “การทรมาน” เป็น หลักเกณฑ์สากล ที่ต้องห้ามกระทำทุกแห่งหน “การทรมาน” ไม่ใช่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกฎหมาย ระหว่างประเทศ หากแต่ยังเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมสากล บทบัญญัติ ในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยี ศักดิ์ศรี ได้กำหนดโทษบังคับใช้ต่อ “การทรมาน” ของเจ้าหน้าที่รัฐไว้เป็นการเฉพาะ (stricto sensu) ในขณะที่การลงโทษที่ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยี ศักดิ์ศรีของเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่มีการกำหนดให้รัฐภาคีต้อง บัญญัติกฎหมายเพื่อกำหนดโทษ นอกจากนี้ยังพบว่า “ระดับการใช้กำลังทำร้าย” และ “ระดับของ ความเจ็บปวดทรมาน ทุกข์ทรมาน”³⁴ ยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจำแนกความแตกต่างระหว่าง “การทรมาน” และ “การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (ทารุณ โหดร้าย)”

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการห้ามทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ โหดร้ายไร้ มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (ทารุณโหดร้าย) มีหลายฉบับ ได้แก่

- (1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights)
- (2) อนุสัญญายุโรปว่าด้วยการป้องกันการทรมาน การลงโทษหรือการปฏิบัติที่ โหดร้าย หรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ (European Convention for the Prevention of Torture and inhuman or Degrading treatment or Punishment) มาตรา 3 กำหนดว่า “ไม่มีบุคคลใดจะถูกกระทำทรมานและปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี” อนุสัญญานี้ มุ่ง ประสงค์ที่จะปกป้องมิให้มีการกระทำทารุณกรรม การลงโทษหรือการปฏิบัติที่ โหดร้ายหรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ ดังนั้น จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อ การป้องกันการทรมาน หน้าที่ของคณะกรรมการนี้อำนาจในการเยี่ยมและตรวจตรา

ชี้ให้เห็นถึงความมุ่งประสงค์แล้ว เขาไม่สามารถสรุป ได้ว่าเป็นการทรมาน และจึงบรรยายสภาพนั้นตามกฎหมายว่าเป็นสภาพที่ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี คำว่า “มีลักษณะการทรมาน” เป็นการแสดงความเห็นตามความรู้สึกของผู้รายงานพิเศษ มากกว่าเป็นความเห็นทางกฎหมาย โปรดดู Nigel S. Rodley, “The Definition(s) of Torture in International Law”, 55 Current Legal Problems 465 (2002)

³⁴ Mind the Gap: Purpose, Pain, and the Difference between Torture and Inhuman Treatment

สถานที่ต่างๆ ที่เป็นที่คุมขัง กักขังบุคคลไม่ว่าจะเป็นเรือนจำ ห้องขัง สถานีตำรวจ สถานพินิจเยาวชน ศูนย์กักกันผู้เข้าเมือง ค่ายหรือเรือนจำทหาร หรือแม้กระทั่ง โรงพยาบาลประสาทหรือสถานฟื้นฟูจิตใจ ฯลฯ วัตถุประสงค์ในการรวบรวมหาข้อมูล ของคณะกรรมการฯ ก็เพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งในการคุ้มครองบุคคลผู้ถูกควบคุม ตัวไม่ให้ถูกทารุณกรรม ซึ่งถือว่าการช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ประเทศสมาชิกให้ บรรลุถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

- (3) กฎบัตรของสิทธิของสหภาพยุโรป (The Charter of Fundamental Rights of the EU) มาตรา 4 บัญญัติว่า “บุคคลต้องไม่ถูกกระทำทรมาน หรือปฏิบัติ หรือ ลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม”³⁵ บทบัญญัตินี้ก็เป็นอีกบทบัญญัติหนึ่งซึ่งถือได้ ว่าเป็นการกำหนดสิทธิพลเมืองอย่างชัดเจน
- (4) อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้ มนุษยธรรม หรือที่ย้ายศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman and Degrading Treatment or Punishment) มีวัตถุประสงค์ เพื่อในการระงับและยับยั้งการทรมาน รวมทั้งป้องกันมิให้องค์กร หรือเจ้าหน้าที่ของ รัฐกระทำการใด อันเป็นการทรมานโดยเจตนาให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ ทรมานอย่างสาหัสไม่ว่าทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อให้ได้มา เพื่อข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม รวมทั้งการบังคับขู่ เชิญและการลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้น หรือบุคคลที่สาม กระทำ หรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ นอกจากนี้จะยกคำให้การใดที่พิสูจน์ได้ว่าเป็น คำให้การที่ให้โดยเป็นผลจากการทรมานขึ้นอ้างเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีมิได้ เว้นแต่จะใช้เป็นหลักฐานผูกมัดเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำการทรมาน
- (5) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC) ประกอบด้วยบทบัญญัติ 54 ข้อ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสิทธิของเด็กโดยตรง โดย เน้นหลักพื้นฐาน 4 ประการ ซึ่งมีหลักการสำคัญของอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ

³⁵ The Charter of Fundamental Rights of the EU Article 4 Prohibition of torture and inhuman or degrading treatment or punishment no one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.

เสรีภาพของประชาชน ได้แก่การ ให้ความสำคัญต่อสิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์สังคมของเด็ก

- (6) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Woman - CEDAW) โดยมีวัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญานี้คือการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ รวมทั้งการประกันว่าสตรีและบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติ และดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน และมี หลักการในการปกป้องสิทธิเสรีภาพของสตรีโดยให้ความสำคัญต่อการป้องกันความรุนแรงต่อสตรี ในสถานที่ทำงาน
- (7) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) โดยในถ้อยแถลงบางส่วน ของของส่วนที่ 2 กล่าวถึง พันธกรณีของรัฐบาลที่รับรองจะเคารพและประกันสิทธิของบุคคล บุคคลที่ถูกละเมิดจะได้รับการเยียวยา ไม่ว่าจะบุรุษหรือสตรีจะได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การห้ามการลิดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการห้ามการตีความกติกานี้ในอันที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ และ ถ้อยแถลงบางส่วนของส่วนที่ 3 กล่าวถึง สาระของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิ พลเมือง และสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุม โดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกลิดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม ทั้งนี้ที่สำคัญ คือ ตามข้อบทที่ 7 ของอนุสัญญาดังกล่าวระบุ ว่า “ไม่มีบุคคลใดต้องตกอยู่ภายใต้ การกระทำการทรมาน การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีไม่มีบุคคลใดต้องตกอยู่ภายใต้การทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์ โดยปราศจากความยินยอมโดยอิสระของบุคคลดังกล่าว”
- (8) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Culture Rights - ICESCR) ประกอบด้วย วรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ 31 ข้อ แบ่งเป็น 5 ส่วน โดยมีถ้อยแถลงบางส่วนของส่วนที่ 3 กล่าวถึงสาระของสิทธิได้แก่สิทธิที่จะมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียง สิทธิที่จะมีสุขภาพด้านกายและใจที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้
- (9) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination) โดยถ้อยแถลงใน ส่วนที่ 1 บางส่วน กล่าวถึงคำ จำกัดความ “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” ว่า

หมายถึงการจำแนก การกีดกัน การจำกัด หรือการเอื้ออำนาจพิเศษ เพราะเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสาย หรือชาติกำเนิด หรือเผ่าพันธุ์ และการดำเนิน มาตรการเพื่อขจัด การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เช่น การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อ การ ประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้กฎหมาย ทั้งในด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเยียวยาเมื่อถูกละเมิด

หลักการต่อต้านการทรมานถือเป็นแนวคิดสากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ การต่อต้านการทรมานที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ย่อมต้องเริ่มต้นที่การทำความเข้าใจถึง ความหมายและความแตกต่างของคำว่า “การทรมาน” กับ “การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (ทารุณโหดร้าย)” เนื่องจากอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีกำหนด ห้ามกระทำการทรมาน อย่างเด็ดขาด แต่สำหรับการทารุณโหดร้ายถือว่าเป็นเพียงข้อหลีกเลียงหรือเป็นข้อกำหนดที่รัฐภาคี จะต้องป้องกันมิให้เกิดการกระทำทารุณโหดร้ายเท่านั้น ดังนั้น จึงทำให้ เห็นว่า “การทรมาน” กับ “การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (ทารุณโหดร้าย)” จึงเป็น การกระทำที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน และการกำหนดบทลงโทษแก่ เจ้าหน้าที่รัฐผู้กระทำจึงควรมี ความแตกต่างกันด้วย

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์

แถลงการณ์ของคณะกรรมการยุโรปในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2539³⁶ เกี่ยวกับการค้า หูยง เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศได้ให้คำนิยามการค้าเพื่อการแสวงหา ประโยชน์ทางเพศว่า “การค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศครอบคลุมไป ถึงหญิงซึ่งถูกข่มขู่ และ/หรือ ถูกกระทำทารุณกรรมจากการค้ามนุษย์ ความยินยอมในเริ่มแรกอาจไม่ เกี่ยวข้องเนื่องจากบางคนเข้ามาอยู่ในวงจรการค้ามนุษย์โดยที่ทราบว่าจะทำงานเป็นโสเภณี แต่ต่อมา ถูกลิดรอนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส”

³⁶ อ้างถึงใน องค์การสากลต่อต้านความเป็นทาส. การค้ามนุษย์สิทธิมนุษยชนกับนิยามใหม่ของการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ. กรุงเทพฯ : บริษัท ตาลาถ ครีเอท ทราเวลเอเจนซี จำกัด, 2546, หน้า 23

องค์การระหว่างประเทศเพื่อการย้ายถิ่น (International Organization for Migration)³⁷ ได้กำหนดนิยามของตนขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2542 โดยพิจารณาว่าการค้ามนุษย์นั้นเกิดขึ้นเมื่อ “ผู้ย้ายถิ่นได้รับการจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย (ถูกจัดหา ถูกลักพา ขาย เป็นต้น) และ/หรือถูก เคลื่อนย้าย ไม่ว่าจะภายในประเทศหรือข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ (และ) ในระหว่างส่วนใดของ กระบวนการนี้ ตัวกลาง(นักค้ามนุษย์) ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์อื่น โดยการใช้อุปายหลอกลวง การบีบบังคับ และ/หรือการแสวงหาประโยชน์อื่นโดยการใช้อุปายหลอกลวง การบีบบังคับและ/หรือการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่นภายใต้เงื่อนไขซึ่งละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ของผู้ย้ายถิ่น”

ส่วนพิธีสารว่าด้วยการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2543 (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) ได้ให้การให้นิยามว่า การค้ามนุษย์ นั้นประกอบด้วยประเด็นต่างๆดังนี้

- ก) การจัดหา ขนส่ง โยกย้าย ให้พักอาศัย หรือรับบุคคล ด้วยวิธีการคุกคามข่มขู่ หรือ การใช้กำลัง หรือการบีบบังคับในรูปแบบอื่น การลักพา การฉ้อโกง การใช้อุปาย หลอกลวง หรือการใช้อำนาจหรือสภาพที่อ่อนแอประการบางในทางมิชอบ หรือ การให้หรือการได้รับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้ความยินยอมของบุคคลที่มีความ ควบคุมเหนือบุคคลอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์จะรวมถึงอย่างน้อยที่สุดการแสวงหาประโยชน์จากการค้า ประเวณีของบุคคลอื่น หรือการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การใช้ แรงงาน หรือบริการโดยกดขี่ทารุณ การเป็นทาส หรือการปฏิบัติอื่นที่คล้ายกับ การเป็นทาส การตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส หรือการตัดอวัยวะออก
- ข) ในกรณีที่มีการใช้วิธีใดตามที่ระบุในย่อหน้า (ก) ไม่จำเป็นต้องนำความยินยอมของผู้ตก เป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ เพื่อการแสวงหาประโยชน์ที่ต้องการตามที่ได้ระบุไว้ใน ย่อหน้าย่อย (ก) ของมาตรานี้มาพิจารณา

³⁷ อ้างถึงในเล่มเดียวกัน, หน้า 23

- ค) การจัดหา การขนส่ง การโยกย้าย การให้ที่พักอาศัย หรือการรับเด็ก เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ จะถือว่าเป็น “การค้ามนุษย์” แม้ว่าจะไม่เกี่ยวกับวิธีใดๆ ที่ได้ระบุไว้ในย่อหน้า (ก) ในมาตรานี้
- ง) “เด็ก” หมายถึง บุคคลใดก็ตามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

พันธมิตรทั่วโลกด้านการค้าหญิง (GAATW)³⁸ ได้นำเสนอนิยามของคำว่า การค้ามนุษย์ ว่า หมายถึง การกระทำและความพยายามใดๆ ที่เป็นการจัดหา ขนส่ง ลำเลียงภายในหรือข้ามพรมแดน การซื้อขาย การส่งต่อ หรือการรับ หรือกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลด้วยการล่อลวง การบังคับ รวมทั้ง การใช้การขู่ที่จะใช้กำลัง หรือใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหรือการผูกมัดด้วยภาระหนี้สิน เพื่อกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลนั้นให้ตกอยู่ในภาวะจำยอม (เช่น ในรูปแบบของงานรับใช้ในบ้าน งานบริการทางเพศ หรืองานบริการการเจริญพันธุ์) ไม่ว่าจะมิหรือไม่มีค่าจ้างก็ตาม เพื่อบังคับใช้แรงงาน หรือเป็นแรงงานติดหนี้ หรือทำให้ตกอยู่ในสภาพการทำงานเยี่ยงทาสในชุมชนอื่นที่มีใช้ภูมิลำเนาที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ในขณะที่เกิดการล่อลวง บังคับ หรือมีหนี้สินผูกมัดขึ้น

“การค้ามนุษย์” (การทำให้มนุษย์กลายเป็นสินค้า) นั้นมีมาตั้งแต่การค้าทาสในสังคมก่อนสมัยใหม่เพื่อใช้เป็นแรงงานในกระบวนการผลิตแบบเกษตรกรรม และการสงคราม และมีพัฒนาการเรื่อยมาจนถึงยุคล่าอาณานิคม เช่น การล่าอาณานิคมและการกวาดต้อนผู้คนมาเป็นทาส การค้าทาสชาวผิวดำ หรือชนเผ่าพื้นเมืองมาเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์โดยตรง ผ่านมาในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เริ่มขึ้นในยุโรปตะวันตกตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ก็ยังคงพบเห็นปรากฏการณ์การค้ามนุษย์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ปัญหาการค้ามนุษย์มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่มีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ “มนุษย์” ถูกลดทอนศักดิ์ศรีของความเป็นคนให้เป็นเพียง “สินค้า” ที่มีการซื้อขาย และเอาไรต์เอาเปรียบโดยไม่คำนึงถึงสภาพร่างกาย จิตใจและความรู้สึก ปัญหาการค้ามนุษย์จึงเป็นเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการไร้ซึ่งมนุษยธรรม

³⁸ ศูนย์ข้อมูลคนหาย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ http://www.backtohome.org/autopage-new/show_page.php?h=7&s_id=13&d_id=13

ในยุครัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาการค้า มนุษย์มากขึ้นอย่างชัดเจน เนื่องจากประเทศไทยถูกกดดันจากนานาชาติจากปัญหาการค้ามนุษย์ใน ธุรกิจประมงและปัญหาการค้ามนุษย์ของผู้หนีภัยชาวโรฮิงจา โดยเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 รัฐบาล ได้ประกาศให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ³⁹ และต่อมาเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2558 รัฐบาล คสช. ได้ออกกฎหมายสำคัญสองฉบับเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ คือ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 เพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในการประมง ขอทาน และแรงงานต่างชาติ และออก พ.ร.บ. การประมง พ.ศ. 2558 เพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ใน แรงงานประมง โดยก่อนหน้านี้ สหภาพยุโรปได้ขึ้นบัญชีไทยเป็นประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือใน การต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย โดยไม่รายงานและไร้การควบคุม ซึ่งสหภาพยุโรปได้ให้เวลา ไทย 6 เดือนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว⁴⁰ และทำให้ประเทศไทยต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง และทำให้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาปรับระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2559 โดยให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม-tier 2 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำขึ้น⁴¹

2.2.3 แนวคิดหลักนิติรัฐ/นิติธรรม⁴²

องค์การสหประชาชาติได้ส่งเสริมให้ประเทศภาคีสมาชิกและองค์การระหว่างประเทศต่างๆ มี การยอมรับหลักนิติธรรม โดยถือว่านิติธรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สร้างเสริมสันติภาพ รับรองสิทธิ มนุษยชน และการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ดังจะเห็นได้จากกฎบัตรสหประชาชาติ (The Charter of the United Nations) ที่รับรองหลักการ บางประการที่เป็นองค์ประกอบของหลักนิติรัฐไว้ในหลายข้อบท นอกจากนี้ องค์การหลักของ สหประชาชาติ ทั้งสมัชชาใหญ่ (The United Nations General Assembly) และคณะมนตรีความ มั่นคง (The United Nations Security Council) ต่างผลักดันหลักการดังกล่าวเพื่อการผดุงรักษา

³⁹ รัฐบาลไทย. (2558). นายกรัฐมนตรีประกาศ “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2560, จาก http://www.thaigov.go.th/index.php?option=com_k2&view=item&id=91126:91126&Itemid=339&lang=th

⁴⁰ โพสต์ทูเดย์. (2558). อียูแจกใบเหลืองไทยทำประมงผิดกม. ใจเร่งแก้ไขใน 6 เดือน. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2560, จาก <http://www.posttoday.com/biz/gov/360478>

⁴¹ http://nwnt.prd.go.th/centerweb/news/NewsDetail?NT01_NewsID=WNPOL5906300020006 สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2560

⁴² ในงานวิจัยนี้ จะมีการใช้คำว่า นิติรัฐ/นิติธรรม เพราะมีที่มาและความหมายไม่เหมือนกัน โดยส่วนนี้จะใช้คำว่า นิติรัฐ เฉพาะบริบท ที่มาจากการทบทวนวรรณกรรมในต่างประเทศ และ นิติธรรม ในบริบทที่มาจากทบทวนวรรณกรรมในประเทศ อย่างไรก็ตาม ใน ส่วนนี้จะใช้คำว่า “นิติธรรม” เป็นหลักในรายงานวิจัย เนื่องจากเป็นคำที่ได้มีการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

และส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงแห่งสิทธิเสรีภาพของปวงชน ผ่านการลงมติรับรองหลักนิติรัฐไว้ในมติต่างๆ หลายมติด້วยกัน เช่น มติที่ A/RES/61/39 มติที่ A/RES/62/70 และมติที่ A/RES/63/128 ว่าด้วยการอนุวัติการข้อบทว่าด้วยหลักนิติรัฐในระดับชาติและนานาชาติมติที่ SC Res. 1325 และมติที่ SC Res. 1820 ว่าด้วยสตรี สันติภาพ และความมั่นคง หรือมติที่ SC Res. 1325 และมติที่ SC Res. 1820 ว่าด้วยเด็กและความขัดแย้งทางอาวุธ เป็นต้น⁴³

เลขาธิการสหประชาชาติได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักนิติรัฐไว้ว่า “สำหรับสหประชาชาติ หลักนิติรัฐมีความเกี่ยวข้องกับหลักการของการปกครองที่บุคคลทุกคน ทั้งที่เป็นสาธารณชนหรือปัจเจกชนรวมทั้งรัฐ มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ได้ประกาศใช้ การบังคับใช้กฎหมายต้องเสมอภาค การพิจารณาคดีจะต้องเป็นอิสระสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่นานาชาติยอมรับ ต้องมีมาตรการที่สร้างความเชื่อมั่นในหลักการว่ากฎหมายเป็นสิ่งสูงสุด บุคคลมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อกฎหมาย มีความเป็นธรรมในการใช้กฎหมาย มีการแบ่งแยกอำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของส่วนรวม กฎหมายต้องมีความชัดเจนแน่นอน ปราศจากการกระทำตามอำเภอใจ กระบวนการต่างๆ ตามกฎหมายต้องมีความโปร่งใส”⁴⁴

ศาสตราจารย์ไดซี่ (A.V. Dicey) นักกฎหมายรัฐธรรมนูญผู้มีชื่อเสียงของอังกฤษ ได้ให้ความหมายของหลักนิติรัฐไว้ในตำราเรื่อง Introduction to the Study of the Law of the Constitution⁴⁵ ไว้ว่า มีหลักการภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญแบบจารีตประเพณีของอังกฤษที่สำคัญอยู่ 2 หลัก ได้แก่ (1) อำนาจสูงสุดของรัฐสภา (Supremacy of Parliament) โดยมีระบบรัฐบาลที่มาจากผู้แทนของราษฎร เป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตย และ (2) หลักนิติรัฐที่กำหนดหน้าที่กำกับควบคุมรัฐบาลที่มาจากผู้แทนของราษฎรอีกทีหนึ่ง ในแง่นี้ ไดซี่เชื่อว่าหลักนิติรัฐจะทำหน้าที่กำกับการใช้อำนาจรัฐต่อประชาชน โดยหลักนิติรัฐมีกำเนิดมาจากกฎหมายจารีตประเพณีหรือคอมมอนลอว์ที่พัฒนาขึ้นจากคำพิพากษาของศาล โดยไม่จำเป็นต้องบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญหรือในต้วบทกฎหมาย ในความเห็นของไดซี่ หลักนิติรัฐ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) กฎหมายที่ใช้บังคับจะต้องมีความแน่นอนและชัดเจน เกี่ยวกับว่าการกระทำได้ที่ประชาชนควรหรือไม่ควรประพฤติ และกฎหมายจะต้องไม่มีผลย้อนหลังไปลงโทษ (2) บุคคลต้องไม่

⁴³ United Nations and the Rule of Law, <http://www.un.org/en/ruleoflaw/>

⁴⁴ Report of the Secretary-General on the Rule of Law and Transitional Justice in Conflict and Post-Conflict Societies, S/2004/616, <http://www.un.org/en/ruleoflaw/>

⁴⁵ Dicey, A.V., Introduction to the Study of the Law of the Constitution, Macmillan, London, Chapter 4.

อยู่เหนือกฎหมาย และคนทุกคนต้องมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย และ (3) หลักนิติรัฐต้องมี กำเนิดมาจากคำพิพากษาของศาล

จอห์น ล็อกให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักนิติรัฐในมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองว่า หลักนิติ รัฐเป็นหลักการสำหรับการคุ้มครองทรัพย์สินของเอกชน ให้ปลอดจากการล่วงละเมิดโดยอำนาจแห่ง รัฐหรืออำนาจอื่น โดยหลักนิติธรรมจะต้องเป็นหลักการที่สอดคล้องกับปัจจัยเงื่อนไข 3 ประการ คือ (1) เป็นหลักกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบร่วมกันของประชาชน (2) มีศาลที่เป็นอิสระคอยทำหน้าที่ ระวังข้อพิพาทหรือตัดสินข้อขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายดังกล่าว และ (3) จะต้องมีอำนาจแห่งรัฐที่ จะทำการบังคับตามคำตัดสินชี้ขาดของศาลดังกล่าว⁴⁶

นักวิชาการยุคหลังๆ ได้พยายามจำกัดขอบเขตของหลักนิติรัฐให้แคบลง เช่น เรเชล ไคลน์เฟลด์ (Rachel Kleinfeld) ได้แยกแยะองค์ประกอบสำคัญของการพิจารณาว่า สังคมใดปกครองโดยหลักนิติ ธรรมหรือไม่ โดยให้พิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้ (1) สังคมนั้นต้องมีรัฐบาลที่ผูกพัน โดยกฎหมาย (2) ประชาชนมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย (3) สังคมนั้นมีความสงบเรียบร้อย (4) มีการใช้ระบบยุติธรรมที่เปิดเผยและมีประสิทธิภาพ และ (5) ต้องไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ มนุษยชนโดยรัฐ⁴⁷

ในความเป็นจริง หลักนิติรัฐมีขอบเขตที่กว้างกว่าการเป็นหลักกฎหมาย หรือหลักการทาง การเมืองการปกครอง หากแต่เป็นหลักการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความสงบสุขของสังคม และมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ภายใต้ระบบกฎหมายและระบอบการเมือง การปกครองที่ตั้งอยู่บนหลักนิติรัฐ รัฐ หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ จะต้องให้ความเคารพต่อ “เสรีภาพ” (freedoms) ขั้นพื้นฐานของประชาชนใน 3 ประการ *ประการที่หนึ่ง* เคารพต่อเสรีภาพ ทางการเมือง ประชาชนจะต้องได้รับการประกันในหลักการพื้นฐานทางการเมืองในด้านต่างๆ อาทิ มี โอกาสแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและจุดยืนทางการเมืองของตน สามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง และมีสิทธิวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาล รวมทั้งมีสิทธิในอันที่จะเลือกตั้งผู้ที่จะทำหน้าที่ ด้านนิติบัญญัติและด้านบริหาร *ประการที่สอง* การรับรองเสรีภาพทางเศรษฐกิจ ประชาชนจะต้องมี โอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและปัจจัยพื้นฐานต่างๆ เพื่อการบริโภค สามารถผลิตและ

⁴⁶ Locke, J., *The Second Treatise of Government*, 1988, pp.350-353.

⁴⁷ Kleinfeld, R., *Competing Definitions of the Rule of Law: Implications for Practitioners*, Carnegie Endowment for International Peace, 2005.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

แลกเปลี่ยนสินค้าได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ประชาชนจะต้องมีเสรีภาพในระบบตลาด (market freedom) มีโอกาสที่จะเข้าสู่การแข่งขันทางการค้าอย่างเท่าเทียมกัน และ *ประการที่สาม* มีการรับประกันความโปร่งใส (guaranteed transparency) ประชาชนจะต้องสามารถติดต่อทำธุรกรรมระหว่างกันและกันได้อย่างเสรี เปิดเผย ภายใต้กระบวนการและขั้นตอนที่โปร่งใสชัดเจน⁴⁸

เพื่อให้หลักนิติรัฐสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่จำเป็นต่อไปนี้จะต้องถูกทำให้ปรากฏ (1) จะต้องทำให้รัฐบาลและองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็้องค์กรของรัฐหรือเอกชน มีความรับผิดชอบต่อสังคม (accountability) โดยเป็นความรับผิดชอบต่อภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย (2) กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในสังคม จะต้องมีความชัดเจน สม่่าเสมอ และเป็นธรรม โดยจะต้องใช้บังคับกับคนทุกคนอย่างเสมอภาคกัน สามารถปกป้องสิทธิและความมั่นคงขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ รวมทั้งสิทธิและความมั่นคงในชีวิต เนื้อตัวร่างกาย และทรัพย์สิน (3) กระบวนการบัญญัติกฎหมาย (กระบวนการนิติบัญญัติ) และการบังคับใช้กฎหมาย จะต้องเป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน อย่างเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ และ (4) รัฐสามารถประสิทธิภาพ ความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้ภายในระยะเวลาอันสมควร โดยการประสิทธิภาพความยุติธรรมนั้นจะต้องกระทำโดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระ เป็นกลาง และมีจริยธรรม โดยองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยบุคลากรที่มีจำนวนเพียงพอและได้รับการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอสำหรับการดำเนินการ⁴⁹

โดยสรุป หลักนิติรัฐไม่ได้เจาะจงที่ผลลัพธ์หากแต่เป็นเรื่องของกระบวนการหรือวิธีการ โดยมุ่งหมายในการสร้างกระบวนการหรือระบบที่เป็นธรรมแก่คนทุกคนที่เป็นสมาชิกในสังคม โดยตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ สันติภาพ (peace) ประชาธิปไตย (democracy) และเสรีภาพ (freedom)

“นิติรัฐ” ในภาษาเยอรมันเรียกว่า “Rechtsstaat” ประกอบด้วยคำสองคำ คือ คำว่า Recht ที่แปลว่า กฎหมาย (ในภาษาเยอรมันคำๆ นี้สามารถแปลว่า “สิทธิ” ได้ด้วย) และคำว่า Staat ที่แปลว่า รัฐ แต่คำสองคำนี้เมื่อมารวมกันแล้วได้กลายเป็นคำศัพท์ทางนิติศาสตร์ในระบบกฎหมาย

⁴⁸ Dam, K. The Law-Growth Nexus: The Rule of Law and Economic Development, Brookings Institution Press, Boston, 2006; และ โปรตดู Trebilcock, M.J. and R.J. Daniels, Rule of Law Reform and Development, Edward Elgar, Cheltenham, 2008.

⁴⁹ World Justice Project. 2014. WJP Rule of Law Index 2014 Report. Washington, D.C., p.4.

เยอรมันซึ่งยากจะหาคำในภาษาต่างประเทศที่แปลแล้วให้ความหมายตรงกับคำในภาษาเดิม ตำราที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษจำนวนหนึ่งได้ใช้คำๆ นี้ทับศัพท์ภาษาเยอรมันโดยไม่แปล อย่างไรก็ตาม มีความพยายามในการแปลคำว่า Rechtsstaat อยู่เช่นกัน ถึงแม้ว่าคำแปลที่พยายามคิดกันขึ้นนั้นไม่สามารถสื่อความหมายของคำว่า Rechtsstaat ได้อย่างสมบูรณ์ก็ตาม เช่น ในระบบกฎหมายอังกฤษแปลคำว่า Rechtsstaat ว่า Rule of Law หรือ state-under-law ระบบกฎหมายฝรั่งเศสแปลว่า état constitutionnel แต่ตำรากฎหมายฝรั่งเศสยุคหลังๆ มักแปลว่า état de droit ซึ่งเป็นแนวโน้มการแปลในภาษาอื่นๆ ด้วย คือแปลตรงตัว เช่น ระบบกฎหมายอิตาลี แปลว่า Stato di diritto หรือระบบกฎหมายสเปนแปลว่า Estado de derecho เป็นต้น สำหรับในสหรัฐอเมริกาหากไม่แปลคำว่า Rechtsstaat ว่า Rule of Law ก็มักจะยกเอาหลักการในทางกฎหมายที่มีเนื้อหาบางส่วนที่คล้ายคลึงกับ Rechtsstaat มาเทียบเคียง เช่น due-process-clause หรือการกล่าวถึง limited government ในฐานมโนทัศน์ทางกฎหมายที่ใกล้เคียงกับ Rechtsstaat เป็นต้น

คำว่าหลักนิติธรรมนั้น วงการกฎหมายไทยแปลมาจากคำว่า Rule of Law ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในระบบกฎหมายอังกฤษ ในประเทศอังกฤษความคิดที่ว่ามนุษย์ไม่ควรต้องถูกปกครองโดยมนุษย์ แต่ควรจะต้องถูกปกครองโดยกฎหมายนั้น ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกในศตวรรษที่ 17 ในหนังสือชื่อ “The Common Wealth of Oceana” อันเป็นผลงานของ James Harrington ซึ่งเป็นผู้ที่นิยมระบอบสาธารณรัฐอย่างแน่วแน่ อย่างไรก็ตาม แม้จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ คำว่า Rule of Law ก็เหมือนกับคำว่า Rechtsstaat ที่ยากจะหาคำจำกัดความหรือนิยามซึ่งยอมรับกันเป็นยุติได้

อันที่จริงคำว่า “หลักนิติธรรม” ที่มาจากคำว่า Rule of Law ไม่ใช่คำใหม่ในวงการกฎหมายของประเทศไทย นักวิชาการและนักกฎหมายไทยได้ยืมและรู้จักกับคำว่าหลักนิติธรรมกันมานานพอสมควร แต่เนื่องจากหลักนิติธรรมเป็นแนวคิดที่กำเนิดและพัฒนาขึ้นก่อนในประเทศอังกฤษ อันมีระบบกฎหมาย แนวคิดและสภาพแวดล้อมที่ต่างจากกฎหมายไทย ประกอบกับหลักนิติธรรมเป็นหลักคิดที่เป็นนามธรรม เป็นเรื่องที่ค่อนข้างเข้าใจยากและมีพลวัตตลอดเวลา นักคิด นักกฎหมาย นักวิชาการได้อธิบาย ให้ความหมาย องค์กรประกอบ สาระสำคัญ ฯลฯ ของคำว่าหลักนิติธรรมไว้ไม่ตรงกันเสียทีเดียว เหตุต่างๆ เหล่านี้จึงอาจทำให้นักกฎหมายและบุคคลต่างๆ มีความเข้าใจความหมาย องค์กรประกอบ สาระสำคัญ และความสำคัญของหลักนิติธรรมแตกต่างกันไป

อย่างไรก็ตาม แม้ในสภาวะการณ์ที่นักคิด นักกฎหมายอาจอธิบายและเข้าใจความหมาย องค์กรประกอบ สาระสำคัญ และความสำคัญของหลักนิติธรรมแตกต่างกันไป แต่ในช่วงหลายปีที่ประเทศไทยประสบวิกฤตความแตกต่างทางความคิดเห็น นักกฎหมาย นักวิชาการ องค์กรต่างๆ ตลอดจนประชาชนทั่วไปกลับพูดถึงและกล่าวอ้างให้ทุกๆ ฝ่ายเคารพและยึดหลักนิติธรรมมากเป็น

พิเศษจนทำให้สรุปได้ว่า ไม่ว่าแต่ละบุคคลจะเข้าใจความหมาย สารสำคัญหรือองค์ประกอบของหลัก นิติธรรมตรงกันหรือไม่ อย่างไร แต่ทุกคนเคารพและยึดหลักนิติธรรม

2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ

องค์การสหประชาชาติได้ระบุถึงประเภทต่างๆ ของอาชญากรรมข้ามชาติไว้ 18 ประเภท ได้แก่ การฟอกเงิน การก่อการร้าย การโจรกรรมงานศิลปะและผลงานทางวัฒนธรรม การละเมิด ทรัพย์สินทางปัญญา การค้าอาวุธเถื่อน โจรสลัดในทะเล โจรสลัดบนบก การหลอกลวงในธุรกิจ ประกัน อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม การค้ามนุษย์ การค้าอวัยวะมนุษย์ การค้ายาเสพติด การหลอกรื่องลี้มละลาย การแทรกซึม องค์กรธุรกิจการคอร์ปชั่น การให้สินบน เจ้าหน้าที่รัฐ และความผิดอื่นๆ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ถือเป็นการกระทำที่ท้าทายอำนาจอธิปไตยและ เอกภาพแห่งดินแดนของรัฐ และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และยังส่งผลกระทบต่อสังคม และมั่นคงของประเทศนั้นๆ ด้วย⁵⁰

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ⁵¹ได้กำหนดความหมายของ “อาชญากรรมข้ามชาติ” ไว้ตาม หนังสือที่ 0003.24/7505 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2542 ไว้ว่า อาชญากรรมข้ามชาติ คือ การกระทำที่มี ประเทศที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ประเทศ ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาและกำหนดโทษไว้ กระทำร่วมกันโดยกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในรูปแบบขององค์กร มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหา ประโยชน์ร่วมกันโดยมีการเตรียม การพยายาม และลงมือกระทำความผิดต่อเนื่องกันจากประเทศ หนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ

โดยที่ในประเทศไทยนั้น อาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญในประเทศไทย คือ การลักลอบค้ายา เสพติด การลักลอบคนเข้าเมือง การค้าอาวุธ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและอาชญากรรมทาง คอมพิวเตอร์ การค้าหญิงและเด็ก การโจรกรรมและลักลอบค้ายานพาหนะ การฟอกเงิน⁵²

⁵⁰ Emmers, R. (2003). The threat of transnational crime in Southeast Asia: Drug trafficking, human smuggling and trafficking, and sea piracy. Madrid: UNSCI Discussion Paper Series, May 2003.

⁵¹ วัชรพล ประสารราชกิจ หัวข้อ อาชญากรรมข้ามชาติและการบังคับใช้กฎหมายในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจใน พรสวรรค์ วัฒนางกูร (บรรณาธิการ) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและนโยบายความมั่นคง มุมมองไทย ยุโรป และนานาชาติ, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544, หน้า 60

⁵² อ้างถึงใน วีระพงษ์ บุญโยภาส หัวข้อ ยุโรปกับนโยบายความมั่นคง : อาชญากรรมข้ามชาติทางเศรษฐกิจ ในเรื่องเดียวกัน, หน้า 62

ส่วนในเรื่องขององค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) นั้น องค์การสหประชาชาติ ได้ กำหนดคำจำกัดความของคำว่า “องค์กรอาชญากรรม” ในอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปี 2543⁵³ ว่าหมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคล 3 คนหรือมากกว่า ที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และที่มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกันโดยมีเป้าหมายใน การกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่าหรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ใน อนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มา ซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะโดยตรง หรือทางอ้อม โดยอาชญากรรมร้ายแรงนั้น อนุสัญญานี้ ระบุว่า คือการกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก ขั้นสูงเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือมากกว่า⁵⁴ นอกจากนี้ ในข้อ 3 ของอนุสัญญานี้ ยังระบุถึงลักษณะ ความผิดต่างๆ ที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ 1) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศมากกว่า หนึ่งประเทศ 2) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศหนึ่ง แต่ส่วนสำคัญของการเตรียมการ การวางแผน การสั่งการ หรือการควบคุมได้กระทำในอีกประเทศหนึ่ง 3) ความผิดนั้นกระทำลงใน ประเทศหนึ่งแต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา ในอาณาเขตของประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศ หรือ 4) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศหนึ่ง แต่มี ผลกระทบที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกประเทศหนึ่ง⁵⁵ (กาญจน์, 2544)

โดยทั่วไป องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติรวมตัวกันจากสายสัมพันธ์บางอย่าง อาทิ เป็นกลุ่ม เครือญาติ (เช่น มาเฟียอิตาลี และแก๊งอั้งยี่) กลุ่มคนรุ่นราวคราวเดียวกัน (เช่น MS-13 ในสหรัฐอเมริกา) กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน (เช่น มาเฟียรัสเซีย) และกลุ่มที่พูดภาษาเดียวกัน (เช่น กลุ่มมาเฟียที่พูดภาษา สเปนในละตินอเมริกา) เป็นต้น โดยกลุ่มมาเฟียต่างๆ เหล่านี้จะมีลักษณะร่วมบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1) มีการสมรู้ร่วมคิดเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย หรืออาจเป็นธุรกิจถูกกฎหมาย แต่ด้วย วิธีการที่ฉ้อฉล 2) มีกฎเหล็กที่สมาชิกต้องปฏิบัติ การละเมิดกฎ ข้อห้ามต่างๆ จะถูกลงโทษอย่าง เด็ดขาดรุนแรง ซึ่งอาจรวมถึงการสังหารผู้ทรยศ 3) มีโครงสร้างที่เป็นลำดับชั้นโดยสายบังคับบัญชาจะ เป็นตัวกำหนดตำแหน่ง สถานภาพ และส่วนแบ่งจากผลกำไร 4) มีเป้าหมายชัดเจนในการแสวงหา ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยมุ่งผูกขาดธุรกิจผิดกฎหมายที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญ ส่วน

⁵³ วันชัย รุจนวงศ์ .อ้างแล้ว, หน้า 18

⁵⁴ ก้องเกียรติ อภิวงค์. (2546). องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ผลกระทบที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย. งานวิจัยตามหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 6, วิทยาลัยการยุติธรรม, สำนักงานศาลยุติธรรม.

⁵⁵ กาญจน์ ชีรานนท์. (2544). องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ. งานวิจัยหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง, สถาบันพัฒนา ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, สำนักงานศาลยุติธรรม.

การแสวงหาอำนาจและสถานภาพในสังคมเป็นเรื่องรองที่อาจตามมาในภายหลัง 5) ใช้ยุทธวิธีต่างๆ เพื่อขยายผลจากความโลภ หรือความหวาดกลัวของผู้คน โดยข่มขู่ ลักพาตัว ให้สินบน วางเพลิงหรือ ใช้ความรุนแรงต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 6) ทำธุรกิจทั้งผิดกฎหมายและถูกกฎหมายควบคู่กัน เพื่อ ช่วยสนับสนุนธุรกิจที่ผิดกฎหมายของตน เช่น นำเงินจากการค้ายาเสพติดมาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อฟอกเงิน เป็นต้น 7) มีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาในเรื่องเทคโนโลยี โลจิสติกส์และอุปกรณ์ที่ใช้ อาทิ การใช้โลกออนไลน์เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อลามก ออนาจาร และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น⁵⁶

ในขณะเดียวกัน วัชรพล ประสารราชกิจ⁵⁷ ได้มีการให้นิยามว่าเป็นการประกอบกิจกรรมที่ผิด กฎหมายโดยมีสมาชิกจำนวนมากที่รวมตัวกันเป็นองค์กร มีลักษณะการดำเนินงานที่มั่นคงและ เครื่องครัดต่อกฎระเบียบและวินัย โดยจะประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดหาสินค้าและบริการที่ผิด กฎหมาย ซึ่งครอบคลุมธุรกิจในวงกว้างรวมทั้งการพนัน การค้าประเวณี การให้กู้ยืมเงินโดยคิด ดอกเบี้ยเกินอัตรา ยาเสพติด การเรียกค่าคุ้มครอง รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆที่ผิดกฎหมายที่กระทำ โดย สมาชิกขององค์กรดังกล่าว

นอกจากนี้ วันชัย รุจนวงศ์⁵⁸ ยังได้สรุปลักษณะขององค์กรอาชญากรรมจากทัศนะและ ข้อเสนอของนักวิชาการหลายท่านว่า กลุ่มองค์กรอาชญากรรม มีลักษณะดังนี้ ไม่มีอุดมการณ์ทาง การเมือง มีการจัดลำดับชั้นองค์กร มีสมาชิกจำนวนจำกัดหรือเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มี การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือใช้ความรุนแรงหรือข่มขู่และการติดสินบน มี การกำหนดหน้าที่และการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน มีลักษณะเป็นการผูกขาด มีกฎข้อบังคับระหว่าง สมาชิกที่ชัดเจนรวมถึงข้อกำหนดในการปฏิบัติงานที่เป็นความลับ

ในภาพกว้าง องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหรือแก๊งมาเฟียจะดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายใน สองลักษณะ ลักษณะแรกคือการขายสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย อาทิ ยาเสพติด อาวุธ สินค้า โจรกรรม การลักลอบขนแรงงานต่างด้าว การปลอมแปลงเอกสารบุคคล เป็นต้น อีกลักษณะหนึ่ง คือ อาชญากรรมประเภทอื่นที่ไม่เข้าข่ายการจัดหาอุปทานสินค้าและบริการ เช่น การแสวงหาประโยชน์

⁵⁶ Shaw, V. (2008). In a time of rapid social change: Organized crime in Asia and the Pacific. *International Journal of Social Inquiry*, 1(1): 29–46.

⁵⁷ วัชรพล ประสารราชกิจ .เพ็ญอ่าง, หน้า 59

⁵⁸ วันชัย รุจนวงศ์ .อั้งแล้ว หน้า 23

จากทรัพยากรธรรมชาติ และการฉ้อฉลต่างๆ สำหรับอาชญากรรมประเภทแรก นั้น แก๊งมาเฟียจะมี ต้นทุนทางธุรกิจที่ต่ำกว่าธุรกิจทั่วไป เนื่องจากไม่ต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ หรือกติกาใดๆ เช่น ลักลอบนำ คนต่างด้าวเข้ามาขายแรงงานหรือบริการทางเพศในราคาต่ำกว่าแรงงานท้องถิ่นทำให้อาชญากรรม ข้ามชาติเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง และสำหรับอาชญากรรมในลักษณะที่สอง มักเป็นการทำธุรกรรมแบบ ฉ้อฉลต่างๆ เช่น ปลอมแปลงบัตรเครดิต ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ และอื่นๆ โดยแก๊งมาเฟียรัสเซีย ในจีเรีย และขบวนการอั้งยี่ชาวจีนจะมีความเชี่ยวชาญในอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเหล่านี้ โดยมีการคัดสรร บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านไอทีและธุรกรรมการเงินเข้าร่วมขบวนการจำนวนมาก อาชญากรรม ทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาสำคัญที่ yak ต่อการสืบสวนปราบปราม เพราะเจ้าหน้าที่รัฐในหลายประเทศ ขาดความชำนาญในการสกัดกั้นธุรกรรมทางการเงินที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งกฎหมายในบางประเทศก็ ตามไม่ทัน หรือมีบทลงโทษที่ไม่รุนแรงเมื่อเทียบกับอาชญากรรมประเภทอื่น ทำให้มาเฟียขนาดใหญ่ สามารถฟอกเงินด้วยวิธีการต่างๆ หรือแม้แต่จัดตั้งธุรกิจเพื่อบังหน้ากิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ที่นิยมกัน มาก คือธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจด้านการเงิน ทำให้การแยกแยะระหว่างธุรกิจ สีเทา กับธุรกิจที่ถูกกฎหมายทำได้ยาก เนื่องจากเส้นทางการเงินมีการผสมปนเปกัน ยิ่งไปกว่านั้น หัวหน้า แก๊งมาเฟียหลายรายยังใช้องค์กรธุรกิจของตนเพื่อเลื่อนสถานะทางสังคม หรือแม้กระทั่งก้าว เข้าสู่การเป็นนักการเมืองอีกด้วย⁵⁹

จากนิยามความหมายของ องค์กรอาชญากรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่า องค์กรอาชญากรรมมีนัย สะท้อนให้เห็นถึง 1) การก่ออาชญากรรมที่มีได้มีอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดเพียงคนเดียว โดย อาชญากรแต่ละคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบเฉพาะ มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ปกปิด และมีการตัด ตอนการรับรู้ในข้อมูลเท่าที่จำเป็น มีระบบควบคุมอย่างเคร่งครัด มีผู้บังคับใหญ่อยู่เบื้องหลัง ผู้ลงมือ ทำความผิดส่วนใหญ่เป็นลูกน้องระดับล่าง และ 2) มีลักษณะของการจัดระเบียบขององค์กร (Organization) กล่าวคือ องค์กรอาชญากรรม ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกระทำความผิดเป็น กระบวนการหรือมีรูปแบบการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อน จัดตั้งเป็นองค์กรเพื่อกระทำความผิดกฎหมาย ในองค์กรมีการจัดระบบป้องกันการสืบสวนลงโทษจากฝ่ายเจ้าหน้าที่อย่างดี การสั่งการหรือการ สื่อสารจะใช้ช่องทางลับหรือใช้รหัส มีการควบคุมและรักษาความลับอย่างเคร่งครัด ผู้ใดผิดพลาดจะ ได้รับการลงโทษจากองค์กรอย่างรุนแรง เมื่อถูกจับกุม หากรับสารภาพ จะปกปิดข้อมูล ไม่ซัดทอด มี

⁵⁹ Adamoli, S., Nicola, A.D., Savona, E.U., & Zoffi, P. (1998). Organised crime around the world. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations (HEUNI).

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ระบบตัดสัมพันธ์พยานหลักฐานที่อาจพาดพิงถึงตัวกลางใหญ่ไว้อย่างรัดกุม โดยการจัดลำดับชั้นของผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยการมอบหมายงานกันเป็นทอดๆ

ในเวทีสหประชาชาติ ได้มีการหารือเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและภัยคุกคามทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะมีความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นตามลำดับ โดยเริ่มจากการหารือของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (UN Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders) ต่อมา ได้มีการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมาธิการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice: CCPCJ) ขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1992 และสำนักงานสหประชาชาติเพื่อการควบคุมยาเสพติดและป้องกันอาชญากรรม (UN Office for Drug Control and Crime Prevention: UNODCCP) เมื่อ ค.ศ. 1997 ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime: UNODC) เมื่อ ค.ศ. 2002 รวมทั้งจัดทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ เช่น อนุสัญญาต่อต้านการค้ายาเสพติดและสารที่มีผลต่อจิตใจที่ผิดกฎหมาย (UN Convention against the Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance) เมื่อ ค.ศ. 1988 เป็นต้น⁶⁰

ก้าวสำคัญของความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติคือ การจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (World Ministerial Conference on Organized Transnational Crime) ที่เมืองเนเปิลส์ อิตาลี เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1994 ซึ่งที่ประชุมได้รับเอาแถลงการณ์ทางการเมืองและแผนดำเนินการระดับโลกเพื่อต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (Naples Political Declaration and Global Action Plan against Organized Transnational Crime) ต่อมาสมัชชาสหประชาชาติได้สนับสนุนแถลงการณ์ดังกล่าว ในปีเดียวกัน และได้มีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจระหว่างรัฐบาลเพื่อพิจารณากร่างอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์การอาชญากรรม และพิธีสารที่เกี่ยวข้องอีกสามฉบับเกี่ยวกับเรื่องการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Trafficking in Persons Especially Women and Children) เรื่องการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Smuggling of Migrants) และเรื่องการ

⁶⁰ Emmers, R. (2003). The threat of transnational crime in Southeast Asia: Drug trafficking, human smuggling and trafficking, and sea piracy. Madrid: UNSCI Discussion Paper Series, May 2003.

ลักลอบผลิตและค้าอาวุธ (Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms) จนนำไปสู่ การจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime: UNTOC) ใน ค.ศ. 2000 ซึ่งเป็นความร่วมมือที่สำคัญในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของประชาคม ระหว่างประเทศ⁶¹ อนุสัญญานี้มีขอบเขตการบังคับใช้ในด้านการป้องกัน การสืบสวนและ การดำเนินคดีเกี่ยวกับฐานความผิดที่ระบุในอนุสัญญาฯ 4 ฐาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กร อาชญากรรม การฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด การทุจริตคอร์รัปชัน และการขัดขวาง กระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ อนุสัญญาฯ ได้ระบุถึงการให้ความร่วมมือระหว่างรัฐภาคี อาทิ การส่ง ผู้ร้ายข้ามแดน การโอนตัวนักโทษ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา เป็นต้น โดยอนุสัญญาฯ ฉบับนี้มีภาคีสมาชิก 181 ประเทศ⁶² ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 โดยเป็นภาคีสมาชิกลำดับที่ 179⁶³

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีความร่วมมือเพื่อหยุดยั้งและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ แต่ แนวทางดังกล่าวยังคงเป็นไปอย่างจำกัด โดยปัจจัยสำคัญของปัญหาคือ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ มีความยืดหยุ่นคล่องตัว และมีคุณลักษณะเด่นที่ยากต่อการปราบปราม เช่น ความผูกพันและความ จงรักภักดีของสมาชิกทำให้ยากต่อการเจาะถึงระดับแกนนำ การดำเนินธุรกิจของแก๊ง มาเพื่อมีธุรกิจที่ เกี่ยวข้องหรือให้การสนับสนุนจำนวนมาก เช่น ร้านทอง บริษัทรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ทำให้ตรวจสอบธุรกรรมได้ยาก นอกจากนี้ กลุ่มอาชญากรมีการใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย เช่น เรดาร์หรือ เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม ในทางกลับกัน มาตรการปราบปราม ของหน่วยงานรัฐเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง มีข้าราชการและ นักการเมืองให้ความร่วมมือกับขบวนการอาชญากรรม และมาตรการทางกฎหมายและความร่วมมือ ระหว่างประเทศของหลายประเทศ ยังไม่ก้าวหน้ามากเท่าที่ควร นอกจากนี้ ปัญหาอาชญากรรม ต่างๆ มักเกี่ยวข้องกับหน่วยงานจำนวนมาก ทำให้ขาดหน่วยงานหลักที่เข้มแข็ง⁶⁴

⁶¹ อ่างแล้ว. 43

⁶² <https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/signatories.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560)

⁶³ กรมสารนิเทศ. กระทรวงการต่างประเทศ

⁶⁴ อ่างแล้ว. 42

2.2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริต

การทุจริตมีอยู่ในทุกสังคมทั่วโลกมาช้านาน ภายใต้บริบทที่แตกต่างกันทำให้คำว่า “การทุจริต” มีความหมายที่หลากหลาย โดยทั่วไปความหมายของการทุจริตที่ใช้กันค่อนข้างมาก คือ “การใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐไปในทางที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง” ซึ่งเป็น ความหมายเดียวกับที่ธนาคารโลก หรือ World Bank ได้นิยามความหมายของการทุจริตไว้กว้างๆ ว่า “Corruption is that it is the abuse of public power for private benefit...”⁶⁵ หรือ “การใช้ อำนาจสาธารณะในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว...” และเป็นสิ่งที่ฝังลึกลงไปในการฐานของระบบ ราชการและสถาบันทางการเมือง ครอบคลุมตั้งแต่การแสวงหาผลประโยชน์ รวมทั้ง การทุจริตที่ เกิดขึ้นในกิจกรรมต่างๆ ของภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง หรือ การจ้างงาน นอกจากนี้ยังมีอยู่ในกิจกรรมส่วนตัว ควบคุมโดยรัฐบาลในหลายกรณีของการทุจริต การใช้อำนาจสาธารณะในทางที่ผิด ไม่จำเป็นต้องเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ก็สามารถเพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่ง ชนชั้น ตระกูล เพื่อน ครอบครัว ฯลฯ ในหลายประเทศ บางส่วนของรายได้ที่ได้จากการทุจริตถูกใช้เป็นเงินทุนให้กับพรรคการเมือง และไม่ใช้การกระทำทุก อย่างที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตจะมาจากค่าใช้จ่ายเงินที่เป็นสินบนเท่านั้น แต่ในกิจกรรมอื่น เช่น พนักงานของรัฐที่อ้างว่าป่วย แต่แท้จริงแล้วไปเที่ยวพักผ่อน ซึ่งเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ ไปในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคล ดังนั้นเขาจึงมีส่วนร่วมในการกระทำที่เป็นการทุจริต แม้ว่า จะไม่มีการจ่ายสินบนก็ตาม

ในขณะที่องค์กรความโปร่งใสสากล หรือ Transparency International ได้นิยาม ความหมายของการทุจริตอย่างกว้าง ๆ ไว้ใกล้เคียงกันว่า “The abuse of entrusted power for private gain...”⁶⁶ หรือ “การละเมิดอำนาจที่ได้รับมอบหมายเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว...” และยังได้ ให้ความหมายของการทุจริตในอีกหลายระดับขึ้นอยู่กับระดับและจำนวนเงินที่สูญหายไป แล้วแต่ว่าจะ เกิดในภาคส่วนใด

⁶⁵ World Bank. 2014. “Worldwide Governance Indicators.”

<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#home>.

⁶⁶ Transparency International . 2015. “Corruption Perceptions Index 2014.”

<https://www.transparency.org/cpi2014/results>

องค์กรในประเทศที่มีอันดับคะแนนความโปร่งใสอยู่ใน 10 อันดับแรก (Corruption perception Index: CPI (2013)) อย่างองค์กร Danish International Development Agency หรือ DANIDA (2013) ได้นิยามความหมายทุจริตว่า “The misuse of entrusted power for private gain...” หรือ การใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ส่วนองค์กร Swedish International Development Cooperation Agency หรือ SIDA (2003) ได้พัฒนาความหมายการ ทุจริตในแบบเดิมมาขยายเพิ่มเติมว่า “When institutions, organizations, companies or individuals profit inappropriately from their position in the operations and thereby cause damage or loss. This includes giving and receiving bribes, extortion, favoritism and nepotism, embezzlement, fraud, conflict of interest, and illegal monetary contributions to political parties.” หรือ สถาบัน องค์กร บริษัท หรือ บุคคลที่แสวงหากำไรอย่าง ไม่เหมาะสมจากตำแหน่งของตนในการทุจริต และนำมาซึ่งการก่อให้เกิดความเสียหายหรือการสูญเสีย รวมถึงการให้ของขวัญและการรับสินบน การชู้กรรโชก การเล่นพรรคเล่นพวก การยกยอก ฉ้อโกง การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และเงินอุดหนุนพรรคการเมืองที่ผิดกฎหมาย

ทั้งนี้ สมการคอร์รัปชันอันเป็นผลมาจากแนวคิดของ Robert Klitgaard⁶⁷ นักวิชาการทาง เศรษฐศาสตร์ที่อธิบายสาเหตุของการคอร์รัปชันไว้ว่า “คอร์รัปชัน” มาจากผลรวมของการมีอำนาจผูกขาด (Monopoly) กับการใช้ดุลยพินิจ (Discretionary) หักออกด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ใน ตำแหน่ง (Accountability) $C = M + D - A$ ดังนั้นหากสามารถลด M กับ D และเสริม A ให้มี ประสิทธิภาพก็จะไม่เกิด C อย่างแน่นอน ทั้งนี้ ในการที่จะลด M นั้น คือ การบังคับใช้กฎหมายอย่าง จริงจังได้แก่ พรบ. แข่งขันทางการค้า พรบ. อำนาจความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทาง ราชการ เป็นต้น ในขณะที่การลด D นั้น สามารถจะกระทำได้โดยการเปิดช่องการใช้วิจารณญาณให้ น้อยที่สุด เพราะเป็นเรื่องของอัตวิสัย และพิสูจน์ได้ยากกว่าเป็นธรรมและเท่าเทียมหรือไม่ ทั้งนี้ อาจจะ อาศัยหลักการทางสถิติซึ่งมีข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างเหมาะสม ในส่วนสุดท้าย คือ การเสริม A นั้น จะต้องมีการปรับกฎหมายที่ให้คุณและให้โทษในการทุจริตอย่าง จริงจัง และส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลที่โปร่งใส และสามารถเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งการสร้างกลไก คู้มครองผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ให้ข้อมูลก็จะช่วยลดปัญหาทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

⁶⁷ R. Klitgaard, *Corrupt City: A Practical Guide to Cure and Prevention* (Oakland: ICS Press, 2000), pp. 31-34

สำหรับความหมายการทุจริตในบริบทสังคมไทย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ได้ให้ความหมายของคำว่า “คอร์รัปชัน” ว่าเป็นการทำลาย หรือละเมิดจริยธรรม หรือธรรมเนียมปฏิบัติในการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำน้อยกว่า หรือไม่เท่าที่กฎหมายระบุไว้หรือแม้แต่ทำตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย⁶⁸ และอีกความหมายหนึ่งที่เป็นไปในทำนองเดียวกัน สถาบันพระปกเกล้า ให้คำจำกัดความ “การทุจริตประพุดติมิชอบ” คือ “การใช้ตำแหน่งงานสาธารณะ ใช้อำนาจในทางมิชอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อประโยชน์ของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มที่เขาต้องสวมักดิ์ การทุจริตประพุดติมิชอบจะเกิดขึ้นเมื่อเจ้าพนักงานรับ ขอ หรือกรรโชกเอาค่าตอบแทน หรือเมื่อ ตัวแทนเอกชนเสนอให้ค่าตอบแทนเพื่อหลบเลี่ยงกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ในการแข่งขันหรือส่วนบุคคล”⁶⁹

นอกจากนั้นแล้ว สถาบันพระปกเกล้า⁷⁰ ได้พบรูปแบบการทุจริตทางการเมือง ภาคราชการ และภาคธุรกิจที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือ การทุจริตทางการเมืองเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่ส่งผลให้เกิดการทุจริตในภาคราชการ โดยมีความเกี่ยวข้องกับภาคเอกชนที่เป็นเจ้าของธุรกิจ ซึ่งรูปแบบการทุจริตดังที่กล่าวมาสามารถสรุปเพื่อให้เข้าใจและเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการทุจริต (Type of Corruption) กับประเภทผู้จ่ายสินบน (Type of Briber) ประเภทกิจกรรมของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการเกิดทุจริต (Type of Government Activities) ตัวอย่างของเหตุผลที่ต้องติดสินบน (Examples of Reasons for Bribe) และประเภทของเจ้าหน้าที่ผู้รับสินบน (Type of Actor receiving Bribe) ดังแสดงในตารางที่ 2.1

⁶⁸ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.). รายงานการวิจัยคอร์รัปชันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลิว์ฟิง., 2544.

⁶⁹ สถาบันพระปกเกล้า. คู่มือของสมาชิกรัฐสภาสำหรับปราบปรามการทุจริตฯ. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2543

⁷⁰ สถาบันพระปกเกล้า. “สู่ทศวรรษที่ 9 ก้าวใหม่ของระบอบประชาธิปไตยไทย.” การสัมมนา ครั้งที่ 3 เรื่อง “การปฏิรูปประเทศไทย: การต่อต้านการทุจริต”, ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการและ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ, 30 สิงหาคม 2557.

ตารางที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการทุจริตกับประเภทผู้จ่ายสินบน ประเภทกิจกรรมของรัฐที่เกี่ยวกับการเกิดทุจริต ตัวอย่างของเหตุผลที่ต้องตัดสินใจ และประเภทของเจ้าหน้าที่ผู้รับสินบน

รูปแบบของการทุจริต	ประเภทของผู้จ่ายสินบน	ประเภทกิจกรรมของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการเกิดทุจริต	ตัวอย่างของเหตุผลที่ต้องตัดสินใจ	ประเภทของเจ้าหน้าที่ผู้รับสินบน
การทุจริตระดับบน (High-level corruption)	- บริษัทเอกชนขนาดใหญ่	- กิจกรรมที่ควบคุม โดยรัฐ - การดำเนินการ เรื่อง ใบอนุญาต - การดำเนินการ เรื่อง ที่ดิน และ แหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติ	- จ่ายสินบนเพื่อให้ ได้ กฎหมายที่เอื้อ ประโยชน์ - ตัดสินบนในการออก ใบอนุญาต, การทำ สัญญาซื้อ ขายที่ดิน, กรรมสิทธิ์ในแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติ	- รัฐมนตรี - ส.ส. - ข้าราชการระดับสูง ของกระทรวง
การทุจริตระดับกลาง (Midlevel corruption)	- บริษัทเอกชน ขนาดกลาง-เล็ก - ผู้ประกอบการราย ย่อย	- การปฏิบัติตาม แผนการ/ โครงการ ของรัฐ เช่น ใน โรงเรียน, การสร้าง ถนน ฯลฯ	- จ่ายเพื่อการทำ สัญญา ต่างๆ - จัดทำแผนการลงทุน - จัดทำใบเสร็จที่เกินกว่า ความเป็นจริง	- นักการเมือง ท้องถิ่น (อบจ./ เทศบาล ขนาดใหญ่) - ข้าราชการ ระดับกลาง
การทุจริตระดับล่าง (Low-level corruption)	- พลเมืองทั่วไป	- การจัดเตรียมการเพื่อเอื้อ ประโยชน์ ให้แก่บุคคล เช่น การทำบัตร ประจำตัวประชาชน, การจ่ายสวัสดิการ - การลงทะเบียนทาง กฎหมาย เช่น การฝ่าฝืนกฎจราจร - การตัดสินบนเพื่อให้ได้รับ บริการแบบเร่งด่วน	- การตัดสินบนเพื่อให้ เข้าถึงประโยชน์อย่าง ผิดกฎหมาย	- ข้าราชการระดับ ท้องถิ่น - นักการเมือง ท้องถิ่น (อบต.) - พ่อค้าคนกลาง/ นายหน้า

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า, 2557

ในด้านของกฎหมายไทย คำว่า “การทุจริต” ถ้าถือเอาความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(1) หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วย กฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น” ในขณะที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 คำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายถึง “ปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่าง ใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือ

ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

จากความหมายที่หลากหลายของการทุจริต สามารถสรุปได้ว่า เป็นการเกี่ยวพันกับการใช้อำนาจสาธารณะไปในทางมิชอบของข้าราชการ นักการเมือง หรือหน่วยงานของรัฐ อย่างไรก็ตาม การทุจริตก็ไม่ควรสรุปว่า การทุจริตไม่สามารถมีอยู่ในกิจกรรมต่างๆ ของภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคธุรกิจ บริษัทเอกชนที่ต้องมีการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะในการจัดซื้อจัดจ้าง บริษัทที่ทำธุรกิจกับภาครัฐไม่อาจหลีกเลี่ยงการทุจริตได้เลย ดังนั้น การทุจริตจึงไม่ใช่แค่การละเมิดกฎระเบียบทางการที่ควบคุมการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อข้อเสนอที่มาในรูปแบบตัวเงิน หรือการสนับสนุนทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐไปในทางที่จะแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การแสวงหา ผลประโยชน์ตั้งแต่การรีดไถ การเรียกค่าน้ำร้อนน้ำชา การยกยอกเงิน ทรัพย์สิน เวลา และบางครั้ง ยังแฝงการทุจริตมาในรูปแบบของการให้ของขวัญ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการใช้อำนาจในตำแหน่งเพื่อการเลื่อนขั้นของกลุ่ม การใช้อำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือการจัดสรร ทรัพยากรเพื่อเอื้อประโยชน์กับพรรคพวก โดยพฤติกรรมดังกล่าวขัดกับคุณธรรม จริยธรรม

2.2.6 แนวคิดหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดหลักธรรมาภิบาลมีผู้ให้คำจำกัดความไว้อย่างมากมาย ซึ่งในที่นี้จะมุ่งเน้นที่องค์กรต่างประเทศที่สำคัญ ๆ ที่ได้มีการนำเสนอกรอบแนวคิดที่ทางด้านธรรมาภิบาลภาครัฐ ซึ่งประกอบไปด้วย องค์กรชั้นนำ 6 องค์กร ได้แก่ 1) องค์กรสหประชาชาติ (The United Nations: UN) 2) ธนาคารโลก (The World Bank: WB) 3) องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) 4) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) 5) องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency Index: TI) และ 6) องค์กรความซื่อสัตย์โลก (Global Integrity: GI)

1.องค์การสหประชาชาติ (The United Nations: UN)

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ได้กล่าวถึงการจัดการปกครอง (governance) ไว้ว่า เป็น การดำเนินการของฝ่ายบริหารเพื่อบริหารกิจการภายในของประเทศ การจัดการปกครองเป็น กระบวนการที่มีความซับซ้อน การจัดการปกครองยังรวมถึงการประสานผลประโยชน์ต่างๆ⁷¹

ตามกรอบแนวคิดของสหประชาชาตินั้น องค์ประกอบที่ทำให้เกิดธรรมาภิบาล (good governance) มีทั้งหมด 9 ประการ เป็นองค์ประกอบร่วมของ UNESCAP และ UNDP 8 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม (rule of law) หลักความโปร่งใส (transparency) หลักความมีส่วนร่วม (participation) หลักความรับผิดชอบต่อ (accountability) หลักประสิทธิผลและประสิทธิภาพ (effectiveness and efficiency) หลักการตอบสนอง (responsiveness) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (consensus oriented) และหลักความเสมอภาคและการนับรวมทุกกลุ่มคน (equity and inclusiveness) ที่เหลือเป็นองค์ประกอบที่ UNDP ได้เพิ่มเติมขึ้นมาอีก 1 ประการ คือ หลักวิสัยทัศน์ ในเชิงยุทธศาสตร์ (strategic vision)⁷²

ทั้งนี้ ทางสหประชาชาติไม่มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลโดยตรง และไม่มีรายงาน การประเมินระดับธรรมาภิบาลของแต่ละประเทศ มีเพียงแต่รายงาน “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล: คู่มือ สำหรับผู้ใช้ (Governance Indicators: a Users’ Guide)” ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลต่าง ๆ ที่มีการจัดทำทั่วโลก แต่ไม่มีการแบ่งดัชนีตามองค์ประกอบแต่ละด้าน อย่างไรก็ตาม ทั้ง UNDP และ UNESCAP⁷³ ได้ให้ นิยามเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ โดย ผู้จัดทำสามารถจำแนกเป็นมิติได้ ดังนี้

⁷¹ United Nations Development Programme (1997). “Governance for sustainable human development, UNDP policy document”.

⁷² United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (2009). “What is good governance?”. United Nations Development Programme (1997). “Governance for sustainable human development, UNDP policy document”.

⁷³ อ้างแล้ว.

รูปที่ 2.1 องค์ประกอบธรรมาภิบาลขององค์กรสหประชาชาติ

ที่มา : รวบรวมและประมวลผลโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

หลักนิติธรรม ตามนิยาม หมายถึง การมีกฎหมายที่ยุติธรรมและกฎหมายดังกล่าวต้องถูก บังคับใช้อย่างเท่าเทียม สาระสำคัญของนิติธรรมยังรวมถึงการปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มชนหรือเสียงข้างน้อย การบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีระบบ ศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระและมีกำลังตำรวจที่สุจริตและเป็นกลาง

หลักความโปร่งใส ตามนิยาม หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล (freely available) ให้แก่ผู้ที่ได้รับ ผลกระทบจากการตัดสินใจและการดำเนินงานนั้น ๆ และกลุ่มคนดังกล่าวควรเข้าถึงข้อมูลได้โดยตรง นอกจากนี้ ยังหมายถึงการที่ข้อมูลที่เปิดเผยนั้นต้องมีความเพียงพอและอยู่ในรูปแบบและในรูปของสื่อ ที่สามารถเข้าใจได้โดยง่าย

หลักความมีส่วนร่วม ตามนิยาม หมายถึง การมีส่วนร่วมของทั้งเพศชายและหญิง การมี ส่วนร่วมสามารถทำได้ทั้งแบบทางตรง ผ่านองค์กรชั้นกลางที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือผ่านตัวแทน หลักการในการมีส่วนร่วมยังเน้นเสรีภาพในการเข้าร่วมและแสดงออก รวมถึงการจัดตั้งประชาสังคม อีกด้วย

หลักความรับผิดชอบต่อสังคม จากนิยาม หมายถึง กรอบความรับผิดชอบต่อสังคมที่ไม่ได้จำกัดแค่สถาบันของ รัฐ แต่ยังรวมถึงภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคม ที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มีส่วนได้เสียเชิงสถาบันโดยทั่วไปแล้วองค์กรต่างๆ ควรมีความรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก การตัดสินใจหรือการกระทำขององค์กรนั้นๆ ความรับผิดชอบต่อสังคมไม่อาจทำให้เกิดขึ้นได้หากปราศจาก ความโปร่งใสและหลักนิติธรรม

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

หลักประสิทธิผลและประสิทธิภาพ หมายถึง การที่สถาบันและขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ สนองต่อความต้องการของสังคมและทรัพยากรที่ใช้ถูกใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แนวคิดในเรื่องของความคุ้มค่ายังรวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

หลักการตอบสนอง หมายถึงการที่สถาบันและขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ มีความพยายามที่จะตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ ภายในเวลาที่สมเหตุสมผล

หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ตามนิยาม หมายถึง การไกล่เกลี่ยความต้องการที่ต่างกันในสังคม เพื่อให้เกิดฉันทามติเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่สังคมมากที่สุด และการที่จะไปถึงจุดนั้น การมุ่งเน้นฉันทมดียังรวมถึงการพิจารณาเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืนที่ครอบคลุมและเป็นไปในระยะยาว

หลักความเสมอภาคและการนับรวมทุกกลุ่มคน ตามนิยาม หมายถึง การที่ทุกฝ่ายในสังคม เห็นว่าตนต่างเป็นผู้มีส่วนได้เสีย และไม่รู้สึกรู้ว่าตนถูกกีดกันออกจากกระแสหลักของสังคม กลุ่มคนที่เปราะบางที่สุดในสังคมควรมีโอกาสในการพัฒนาความเป็นอยู่ของตน

หลักวิสัยทัศน์ในเชิงยุทธศาสตร์ ตามนิยาม หมายถึง การที่ผู้นำและสาธารณะมีมุมมองที่กว้างและยั่งยืนเกี่ยวกับธรรมาภิบาลและการพัฒนามนุษย์รวมถึงความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนาดังกล่าว รวมถึงการมีความเข้าใจทางสังคมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

2. ธนาคารโลก (The World Bank: WB)

ในขณะที่ธนาคารโลกได้กล่าวถึงนิยามของการจัดการปกครองไว้ว่า เป็นการบริหารอำนาจเพื่อบริหารจัดการกิจการภายในของชาติ⁷⁴ นอกจากนี้ยังให้กรอบแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลไว้ว่า ธรรมาภิบาล คือ การบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ระบบศาลยุติธรรมที่พึ่งพิงได้ และระบบบริหารที่มีความรับผิดชอบ⁷⁵ โดยธนาคารโลกพึงเล็งเห็นความสำคัญของระบบธรรมาภิบาลที่มีต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจ

องค์ประกอบของธรรมาภิบาลตามแนวคิดของธนาคารโลกมีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักการควบคุมการทุจริต (Control of Corruption) หลักการมีสิทธิมีเสียงและ

⁷⁴ World Bank (1989). “From crisis to sustainable growth - sub Saharan Africa : a long-term perspective study”.

p.60.

⁷⁵อ้างแล้ว. p. xii

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ความรับผิดชอบ (Voice and accountability) หลักความมีประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness) หลักคุณภาพของการกำกับดูแล (Regulatory Quality) และหลักความมั่นคงทางการเมืองและปราศจากความรุนแรง (Political Stability and Absent of Violence) ซึ่ง องค์ประกอบเหล่านี้มีที่มาจากการจัดทำดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Indicator: WGI) ซึ่งเริ่มต้นจัดทำในปี พ.ศ. 2539⁷⁶

3 องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD)

ในส่วนของ OECD ซึ่งเน้นเรื่องความมีประสิทธิภาพของรัฐบาล ดังนั้น ธรรมาภิบาลของ OECD จึงมักมีบทบาทในการให้หลักการและวิธีในการดำเนินการปกครองที่ดีแก่สมาชิกทั่วโลก อาทิ เช่น “ข้อเสนอแนะต่อนโยบายกำกับดูแลและการบริหารจัดการ ปี พ.ศ. 2555 (Recommendation of the Council on Regulatory Policy and Governance 2012)” และ “การบริหารจัดการ ผู้กำกับดูแล: กรณียตัวอย่างของ OECD เพื่อนโยบายกำกับดูแลที่เป็นเลิศ (The Governance of Regulators, OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy)” เป็นต้น⁷⁷

รายงาน “Government at a Glance” ปี พ.ศ.2558 สามารถจำแนกองค์ประกอบของ ธรรมาภิบาลตามแนวคิดของ OECD ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักประสิทธิภาพของ รัฐบาล หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า และหลักความมีส่วนร่วม แม้ว่า OECD ไม่ได้มีนิยามของธรรมาภิบาลโดยตรง แต่หากสรุปจากบทบาทของ OECD และองค์ประกอบที่กล่าว มาข้างต้น จะเห็นได้ว่า กรอบแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของ OECD นั้นเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างประสิทธิภาพให้แก่รัฐบาลเป็นวัตถุประสงค์หลัก

4. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF)

ในเรื่องของธรรมาภิบาลนั้น ทาง IMF เห็นว่าการส่งเสริมธรรมาภิบาลนั้นมีส่วนช่วยส่งเสริม บทบาทหลักของ IMF โดยทาง IMF มีมาตรการหลายประการ เช่น การให้คำแนะนำด้านนโยบาย

⁷⁶ Kauffman, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2006). “A decade of measuring the quality of governance”.

⁷⁷ Organisation for Economic Co-operation and Development (2014a). “The Governance of Regulators, OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy”. OECD Publishing, Paris: OECD.

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264209015-en>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

การช่วยเหลือทางการเงินอย่างมีเงื่อนไข และการช่วยเหลือด้านเทคนิค เป็นต้น⁷⁸ ทั้งนี้ กรอบแนวคิดของธรรมาภิบาลนั้น มีการกล่าวถึงธรรมาภิบาลในประกาศของ “หุ้นส่วนการเติบโตของโลกที่ยั่งยืน (Partnership of Sustainable Global Growth)” ที่ประกาศโดย IMF ที่การประชุม ณ เมือง วอชิงตันดีซี เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2539 โดยเน้นย้ำว่าต้องส่งเสริมธรรมาภิบาลในทุก ๆ ด้าน รวมถึงหลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักคุณธรรมซึ่งเน้นไปในเรื่องของการจัดการปัญหาทุจริต

IMF ได้นำ code of conducts ของหน่วยงานอื่นที่ได้รับการยอมรับมาปรับใช้กับการให้การสนับสนุนประเทศสมาชิก IMF ได้ประกาศ “ประมวลหลักปฏิบัติเพื่อการคลังที่โปร่งใส (Code of Good Practices of Fiscal Transparency)” ในปี พ.ศ. 2541 และแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นหลักในการปฏิบัติในการสร้างความโปร่งใส โดยมีหลักการที่ว่าความโปร่งใสนั้นจะช่วยส่งเสริมหลักคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม⁷⁹ หลักความโปร่งใสจะมีมิติย่อย 4 ประการ ประกอบด้วยหลักย่อยในรายละเอียดและเกณฑ์ย่อยในการพิจารณา⁸⁰ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า IMF นั้นเห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลในเกือบทุกด้าน แต่เล็งเห็นถึงความสำคัญของหลักความโปร่งใสมากที่สุด เนื่องจากหลักความโปร่งใสจะนำมาซึ่งหลักธรรมาภิบาลองค์ประกอบอื่น ๆ

5. องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency Index: TI)

กรอบแนวคิดด้านธรรมาภิบาลของ TI เปรียบเสมือนเดียวกับองค์กรด้านธรรมาภิบาลระดับโลกที่ได้นิยามไว้คือ ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ทั้งผู้นำ สถาบัน และประชาชนพลเมือง ทั้งโดยนิตินัยหรือตามหลักการ และโดยพฤตินัยหรือในทางปฏิบัติก็ตาม มีหลักการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อสังคม ความโปร่งใส รวมไปถึงการมีประสิทธิภาพ (efficient) การตอบสนอง (responsive) ความทั่วถึง (inclusive) การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง (rule of law) และจำกัดโอกาสในการเกิดคอร์รัปชันในทุกระดับ

Transparency International ได้พัฒนารอบแนวคิดที่เรียกว่า “ระบบความซื่อสัตย์ชาติ (National Integrity System: NIS)” framework เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินระดับ

⁷⁸ de Beke, A. O. (2002). “IMF Activities to Promote Good Governance and Combat Corruption—An Overview”.

⁷⁹ อ้างแล้ว.

⁸⁰ International Monetary Fund. Fiscal Affairs Department. (2007). “Manual on Fiscal Transparency” (2007). International Monetary Fund.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ความสามารถและประสิทธิภาพในการต่อต้านคอร์รัปชันของภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิผลของ การต่อต้านคอร์รัปชันในระดับประเทศ NIS ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการต่อต้าน คอร์รัปชันที่ต้องอาศัยความร่วมมือ (participation) ของภาคส่วนในสังคม ทั้งภาคประชาสังคม (civil society) ธุรกิจ (business) ฝ่ายการเมือง ฝ่ายนิติบัญญัติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งถือเป็น “เสาหลัก” ของ NIS ในการมีกระบวนการความตั้งใจ และพลังในการขับเคลื่อน ให้เกิดการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ (integrity) ความโปร่งใส (transparency) และความรับผิดชอบต่อสังคม (accountability) เพื่อ จุดหมายสูงสุดในการมีสังคมที่มีการปกครองภายใต้กฎหมาย (rule of law) เป็นสังคมที่เติบโตอย่าง เท่าเทียม สมานฉันท์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี (quality of life) และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) ดังแสดงในรูปที่ 2.2

การขับเคลื่อนที่จะนำไปสู่การมีธรรมาภิบาลที่ดี ต้องอาศัย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ การสร้าง พันธะสัญญาและฉันทามติ (commitment) สำหรับภาครัฐ การมีแรงจูงใจ (incentive) สำหรับ ภาคเอกชน และ การมีส่วนร่วม (engagement) สำหรับภาคประชาชน

รูปที่ 2.2 กรอบแนวคิด National Integrity System (NIS) framework

ที่มา: แปลจาก Transparency International http://archive.transparency.org/policy_research/nis/national_integrity_system_assessments#sthash.Z4xWbKhc.dpuf

6. องค์กรความซื่อสัตย์โลก (Global Integrity: GI)

คุณภาพธรรมาภิบาลของภาครัฐนั้น Global Integrity เน้นไปที่การจำกัดและป้องกันการคอร์รัปชัน ผ่านการให้ความสำคัญและการสนับสนุนให้เกิดคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต (integrity) ความโปร่งใส (transparency) และความรับผิดชอบ (accountability) ทั้งแง่มุมการมีอยู่ของสถาบัน (institution) กฎหมาย (law) และกระบวนการปฏิบัติ (implementation) เพื่อจำกัดการใช้อำนาจโดยมิชอบและป้องกันการคอร์รัปชัน โดยอ้างอิงกรอบแนวคิดระบบความซื่อสัตย์ชาติ (National Integrity System: NIS) ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ที่ต้องอาศัยความร่วมมือ (participation) ของภาคส่วนในสังคม เพื่อจุดหมายสูงสุดในการมีสังคมที่มีการปกครองภายใต้กฎหมาย เป็นสังคมที่เติบโตอย่างเท่าเทียม สมานฉันท์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังได้กล่าวแล้วในหัวข้อก่อนหน้า

นอกจากนี้ Global Integrity ยังได้วัดระดับคุณภาพธรรมาภิบาลของแต่ละประเทศ ปีละประมาณ 35 ประเทศ⁸¹ (มีประเทศไทยรวมอยู่ด้วยในปี พ.ศ. 2551) โดยจัดทำเป็นบัตรคะแนนความซื่อสัตย์ (Integrity scorecard) ใน 3 ด้านหลักคือ 1) การมีอยู่ของกลไกเพื่อการมีธรรมาภิบาลที่ดี (Existence) ทั้งในเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบ สถาบัน ที่จะสนับสนุนให้เกิดกระบวนการรับผิดชอบ และการป้องกันคอร์รัปชัน 2) ประสิทธิภาพของกลไกดังกล่าว (Effectiveness) และ 3) การเข้าถึงของประชาชนต่อกลไกเหล่านั้น (Access) เมื่อถอดแบบองค์ประกอบของธรรมาภิบาล จะพบว่า Global Integrity ได้ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลใน 5 หลัก (รูปที่ 2.3) ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วม

⁸¹ในปี ค.ศ. 2012 และ 2013 ได้ลดจำนวนประเทศลง เหลือ 2 และ 3 ประเทศตามลำดับ เนื่องจากอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านการปรับปรุงวิธีการจัดทำดัชนีใหม่ให้ทันสมัยขึ้น เช่น การให้น้ำหนักความสำคัญตัวชี้วัดในแต่ละด้านแตกต่างกัน

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

รูปที่ 2.3 ธรรมเนียมปฏิบัติของ Global Integrity

ที่มา: รวบรวมและประมวลผลโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

เมื่อเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลขององค์กรต่างประเทศชั้นนำ 6 องค์กรข้างต้น จะพบว่า องค์กรประกอบของธรรมาภิบาลของแต่ละองค์กรจะมีความแตกต่างกัน ไม่มีองค์กรใดองค์กรหนึ่งที่มี หลักธรรมาภิบาลพื้นฐานครบ 6 องค์กรประกอบ (ตารางที่ 2.2) อันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า โดยองค์กรที่มี องค์กรประกอบมากที่สุด มี 3 องค์กร คือ UN, OECD และ GI ซึ่งมีองค์กรประกอบของธรรมาภิบาล พื้นฐาน 5 จาก 6 องค์กรประกอบ ในขณะที่องค์กรที่มีองค์ประกอบน้อยที่สุด ได้แก่ IMF ซึ่งมี องค์กรประกอบพื้นฐานของธรรมาภิบาลเพียง 1 องค์กรประกอบเท่านั้น

เมื่อพิจารณาในมิติความครอบคลุมขององค์กรประกอบจะพบว่า ความโปร่งใสเป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญที่สุดของทุกองค์กร ความมีส่วนร่วมถูกพิจารณาใน 5 องค์กรจึงมีความสำคัญในลำดับรองลงมา หลักนิติธรรมมีองค์กรที่ให้ความสำคัญรวม 4 องค์กร หลักคุณธรรมและหลักความคุ้มค่าอยู่ใน องค์กรประกอบของธรรมาภิบาลของ 3 องค์กร และด้านความรับผิดชอบมีองค์กรที่รวมองค์ประกอบนี้ เข้าไปในธรรมาภิบาลเพียง 2 องค์กรเท่านั้น

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของ 6 องค์กรชั้นนำของต่างประเทศ

องค์ประกอบที่สำคัญ	6 องค์กรชั้นนำของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล					
	UN	WB	OECD	IMF	TI	GI
หลักนิติธรรม	✓	✓	✓			✓
หลักคุณธรรม		✓	✓		✓	✓
หลักความโปร่งใส	✓		✓	✓	✓	✓
หลักความมีส่วนร่วม	✓	✓	✓		✓	✓
หลักความรับผิดชอบต่อ	✓	✓				✓
หลักความคุ้มค่า	✓	✓	✓			

ที่มา: รวบรวมและประมวลผลโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ธรรมาภิบาลจากองค์กรต่างประเทศข้างต้นเป็นหลักการที่ใช้กับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งภาคเอกชน ก็อาศัยหลัก “บรรษัทภิบาล (corporate governance)” ที่คล้ายคลึงกับหลักธรรมาภิบาลเพื่อประกอบ ธุรกิจ เพราะการประกอบธุรกิจที่ปราศจากบรรษัทภิบาลอาจนำไปสู่ปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ปัญหาบริษัทเอกชนเอาเปรียบผู้ถือหุ้นรายย่อย⁸² การเอาเปรียบผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียอื่นๆ เช่น ผู้บริโภคและชุมชน เป็นต้น⁸³

แม้ว่าผู้ประกอบการบางรายอาจมองว่าแนวคิดธรรมาภิบาลภาคเอกชนนั้นขัดแย้งกับ หลักการหาประโยชน์สูงสุด (maximize benefit) ของภาคธุรกิจ แต่แท้จริงแล้วมีหลักฐานมากมายที่ แสดงให้เห็นว่าการมีธรรมาภิบาลนั้นส่งผลดีต่อตัวของธุรกิจเอง มีงานวิจัยพบว่าประชาชนตีค่ามูลค่า

⁸² Persons, O. (2006). Corporate governance in Thailand: What has been done since the 1997 financial crisis?. International Journal of Disclosure and Governance, 3 (4). pp. 288-305.

⁸³ Institute of Directors (2014). Corporate Governance Report of Thai Listed Companies 2014. Bangkok: Thai Institute of Directors Association.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ตลาดของธุรกิจที่มีธรรมาภิบาลสูงกว่าธุรกิจที่ไม่มีธรรมาภิบาล และพบว่าการมีระบบการบริหาร จัดการที่ดีตามหลักบรรษัทภิบาลนั้นยังช่วยให้การตัดสินใจทางธุรกิจดีขึ้นอีกด้วย⁸⁴

อนึ่ง องค์ประกอบของบรรษัทภิบาลนั้น แตกต่างกันไปตามการนำไปประยุกต์ใช้ของแต่ละ องค์กร อย่างไรก็ตาม มีองค์ประกอบ 6 ด้านหลักๆ ที่ถูกใช้อย่างแพร่หลาย คือ

องค์ประกอบที่ 1 การบังคับใช้และโครงสร้างเชิงสถาบัน (enforcement and institutional framework) – คือแนวคิดที่ว่าธรรมาภิบาลของภาคเอกชนนั้นต้องการการกำกับดูแล (supervision) และการบังคับใช้กฎ (enforcement) ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โครงสร้างเชิงสถาบันอาจจะเป็นได้ทั้ง กฎหมาย (legislation) ข้อบังคับ (regulation) พันธสัญญา (commitment) การกำกับดูแลตนเอง (self-regulatory arrangement) และวัตรปฏิบัติ (practices)⁸⁵ โดยองค์ประกอบที่ 1 จะสอดคล้อง กับหลักนิติธรรม ความโปร่งใส และบังคับใช้ได้ โครงสร้างเชิงสถาบันควรจะถูกออกแบบมาเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการทางเศรษฐกิจและทำให้ระบบตลาดทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ สาธารณะ นอกจากนี้ ตัวองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลและบังคับใช้โครงสร้างเชิงสถาบันนั้นควรจะต้อง มีอำนาจ (authority) คุณธรรม (integrity) และทรัพยากร (resources) เพื่อบรรลุเป้าหมาย ยิ่งไป กว่านั้น การดำเนินงานของผู้กำกับดูแลควรจะต้องโปร่งใส อธิบายได้ และการตัดสินใจของผู้กำกับ ดูแลจะต้องเหมาะสมกับเวลา

องค์ประกอบที่ 2 สิทธิของผู้ถือหุ้น และสภาพความเป็นเจ้าของ (shareholder rights and ownership) – บริษัทที่มีธรรมาภิบาลควรจะได้รับประกันสิทธิของผู้ถือหุ้นในการแสดงความเป็น เจ้าของบริษัท เช่น สิทธิในการรับเงินปันผล สิทธิในการร่วมการประชุมสามัญประจำปี สิทธิในการ เลือกผู้อำนวยการ สิทธิที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการซื้อ การขาย การโอนย้ายสินทรัพย์ของบริษัท สิทธิใน การตรวจสอบการจดบันทึกและหนังสือของบริษัท รวมถึงสิทธิในการฟ้องร้องบริษัท เป็นต้น⁸⁶

⁸⁴ McKinsey & Company and Institute of Directors (2002). Strengthening Corporate Governance Practices in Thailand.

⁸⁵ Organisation for Economic Co-operation and Development (2015). Government at a Glance 2015. OECD Publishing, Paris.http://dx.doi.org/10.1787/gov_glance-2015-en. p. 13-17.

⁸⁶ Institute of Directors (2014). Corporate Governance Report of Thai Listed Companies 2014. Bangkok: Thai Institute of Directors Association.

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างยุติธรรม (equitable treatment of shareholders) – บริษัทควรจะปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนเท่ากัน นั่นหมายความว่าผู้ถือหุ้นรายย่อย จะต้องได้รับการปฏิบัติไม่ต่างกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ใช้อำนาจควบคุม กิจการไปในแนวทางที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นรายย่อยและส่วนรวม ดังนั้น ตามหลักการนี้ ผู้ถือหุ้นรายย่อยจึงมีสิทธิที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มี ไม่ว่าจะ เป็น เรียกประชุมผู้ถือหุ้น เสนอประเด็นในการประชุมผู้ถือหุ้น หรือเสนอชื่อผู้อำนวยการบริษัท⁸⁷

องค์ประกอบที่ 4 การปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างยุติธรรม (equitable treatment of stakeholders) – นอกจากผู้ถือหุ้นแล้วบริษัทควรมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจและการดำเนินงานของบริษัทด้วย ไม่ว่าจะ เป็น ลูกค้า ลูกจ้าง ผู้ให้สินเชื่อ ผู้มีส่วน ผู้แข่งขันรายอื่น ชุมชน และสังคมยกตัวอย่างเช่น ลูกจ้างควรมีสิทธิได้รับการฝึกอบรมและมีส่วนร่วมทั้งในด้านนโยบายแลกิจกรรมทั่วไป บริษัทควรมีมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชัน การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และการละเมิดสิทธิมนุษยชน บริษัทควรมีมาตรฐานด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนควรมีสิทธิในการแสดงออกเมื่อภาคเอกชนมีการทำผิดจริยธรรมหรือกฎหมาย⁸⁸

องค์ประกอบที่ 5 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (disclosure and transparency) – บริษัทควรมีการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนเข้าถึงได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ด้วยช่องทางที่เหมาะสม ตัวอย่างของข้อมูลที่สำคัญ เช่น ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ประวัติของสมาชิก กรรมการบริหาร ผลการดำเนินงาน สภาพการเงิน ปัจจัยเสี่ยง ค่าตอบแทนของกรรมการบริหาร ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบ เป็นต้น⁸⁹

องค์ประกอบที่ 6 ความรับผิดชอบต่อของคณะผู้บริหาร (board responsibilities) – ภาคเอกชนควรมีกลไกเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อคณะผู้บริหารต่อบริษัทและผู้ถือหุ้น (Institute of Directors 2014) ตัวอย่างของกลไกเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อ เช่น การนำประมวลจริยธรรมไปใช้ และมีการติดตามว่าการดำเนินงานของผู้บริหารนั้นสอดคล้องกับประมวลจริยธรรมที่วางไว้หรือไม่

⁸⁷ อ้างแล้ว

⁸⁸ อ้างแล้ว

⁸⁹ อ้างแล้ว

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

การจำกัดระยะเวลาการเป็นกรรมการอิสระ การจำกัดจำนวนที่นั่งซึ่งผู้บริหารสามารถครอบครองได้ ในเวลาเดียวกัน การมีระบบประเมินผลงานของผู้บริหาร เป็นต้น⁹⁰

จะเห็นได้ว่าหลักธรรมาภิบาลมีเพื่อให้รัฐบาลนำไปใช้เพื่อบริหารประเทศให้มีประสิทธิภาพ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน ทั้งนี้ หากรัฐบาลใดขาดหลักธรรมาภิบาล การบริหารประเทศ ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหรือแก้ปัญหาในหลายๆ ด้าน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในและภายนอก ประเทศ วิกฤตทางด้านสังคม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความอ่อนแอ ของธรรมาภิบาลในประเทศ นำไปสู่การบริหารภาครัฐอ่อนแอ ไม่สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม การบังคับใช้กฎหมายขาด ประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจมีความล่าช้าในการถ่ายโอนภารกิจ มีการทุจริตประพฤติมิชอบ นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรมและสร้างความขัดแย้งของคนในสังคมรวมทั้งธรรมาภิบาลของ ภาคเอกชน

2.2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรองการเกิดและสถานะบุคคล

ระหว่างทางของพัฒนาการการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่บุคคลที่เกิดและอาศัยอยู่ในดินแดน โดยรัฐ แต่ละรัฐจะมีการออกเอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคล (Identification Paper) ซึ่งเป็น พยานหลักฐานประเภทหนึ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญต่อการมีอยู่ของบุคคลหนึ่งๆ ที่เกิด และ/ หรือปรากฏตัวขึ้นในรัฐนั้นๆ แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีสภาพบุคคล มีความสามารถที่จะเป็นผู้มีสิทธิได้ตาม กฎหมาย⁹¹ หรือมีตัวตนอยู่จริงในทางข้อเท็จจริงก็ตาม แต่ลำพังเพียงการกล่าวอ้างถึง สภาพบุคคลใน เชิงข้อเท็จจริง หรือลำพังการกล่าวอ้างว่า สภาพบุคคลตามกฎหมาย โดยวาจานั้น ไม่เป็นที่เพียงพอ ต่อการที่บุคคลดังกล่าวจะเข้าถึงสิทธิ หรือใช้สิทธิต่างๆ ทั้งที่เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน หรือสิทธิใน สถานะพลเมืองได้โดยทันที หรืออย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งไปกว่านั้น บุคคลที่ปราศจากเอกสารพิสูจน์ ทราบตัวบุคคล อาจถูกพิจารณาได้ว่าไม่มีตัวตนในทางกฎหมาย (Undocumented Person)

สถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น อาจเกิดขึ้นได้กับบุคคลใดก็ได้ หากบุคคลนั้น ปราศจาก พยานหลักฐานที่ยืนยันถึงการได้รับการรับรองโดยรัฐว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย หรือเป็นผู้ทรงสิทธิ ตามกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในทางปฏิบัติในแง่

⁹⁰ Asian Development Bank (2014). ASEAN Corporate Governance Scorecard: Country Reports and Assessments 2013-2014. Philippines: Asian Development Bank. p. 67.

⁹¹ นเรศร์ เกษะประกร. “หลักกฎหมายบุคคล”. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2540) น. 12.

ของการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันของคุณ เพราะเมื่อใดก็ตามที่คุณต้องเข้าถึงสิทธิหรือใช้ สิทธิต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพลเมืองอย่างการเลือกตั้ง สิทธิเอกชนในการครอบครองสังหาริมทรัพย์ หรือสิทธิมหาชน หรือการใช้สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างการเข้าถึงบริการสาธารณสุข บริการ การศึกษา เป็นต้น คุณจำเป็นต้องแสดงตนหรือแสดงเอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคล ดังกล่าวเพื่อยืนยันถึงความเป็นบุคคลตามกฎหมาย และเห็นผู้ทรงสิทธิที่ได้รับรองเอาไว้หรือไม่ โดยทั่วไป เอกสาร พิสูจน์ทราบตัวบุคคลจะบรรจุข้อมูลส่วนบุคคลที่ยืนยันถึงความบุคคลตามกฎหมายของคุณดังกล่าว ที่จะสะท้อนถึงลักษณะความสัมพันธ์ หรือจุดเกาะเกี่ยวระหว่างบุคคลกับรัฐ ผ่านประเด็นการมี ภูมิลำเนาในรัฐนั้นๆ หรือมีสถานะบุคคลตามกฎหมาย

ดังนั้นบุคคลที่ไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลจะถูกพิจารณาว่าไม่มีตัวตนในทางกฎหมาย ไม่ได้รับการรับรองว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย และอาจจะถูกพิจารณาว่ามีสถานะบุคคลเป็นคนเข้า เมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ ภายใต้หลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล บุคคล ที่ไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลส่งผลให้บุคคลผู้นั้นตกเป็นคนไร้รัฐ (Stateless Person) เพราะไม่ได้ รับสิทธิอาศัยโดยรัฐใดเลย บุคคลในสถานการณ์ดังกล่าวนี้จะตกเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย ในทุกรัฐในโลก และเป็นคนไร้สัญชาติ (Nationalityless Person) หากไม่มีรัฐโดยอมรับว่าเป็น พลเมืองหรือคนชาติแห่งรัฐใด หรือยอมรับเป็นรัฐเจ้าของสัญชาติ

การเกิดขึ้นของบุคคลที่ไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคล ทั้งนี้อาจจะเพราะ 1) บุคคลนั้นเป็น กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศก่อนการสถาปนาความเป็นรัฐ และ/หรือตั้งแต่สมัย บรรพบุรุษ หรือเป็นชนพื้นเมืองแต่ต้องตกเป็นบุคคลที่ไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลเนื่องจากตก หล่นการสำรวจทางทะเบียนราษฎร 2) เป็นบุคคลย้ายถิ่นข้ามพรมแดนด้วยเหตุหนีภัยการสู้รบ/ การเมือง หรือผู้พลัด และ/หรือผู้ลี้ภัยทั้งที่มีเชื้อชาติและไม่มีเชื้อชาติ 3) เป็นคนย้ายถิ่นฐานข้าม พรมแดนด้วยเหตุผลด้านเศรษฐกิจ หรือแรงงานข้ามชาติ 4) เป็นบุคคลที่ปรากฏตัวในรัฐนั้นๆ โดย การเกิด แต่ไม่มีจุดเกาะเกี่ยวด้วยรัฐด้วยการเกิดเนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์ทราบถึงรากเหง้าของตนเอง ได้เพราะขาดไว้บิดามารดา หรือเป็นคนไร้รากเหง้า และ 5) เป็นบุคคลที่เกิดในรัฐนั้น แต่ไม่ได้รับการจดทะเบียนการเกิดโดยรัฐ⁹²

⁹² ครุณี ไพลสภาพณิชกุล. สิทธิในการมีเอกสารสิทธิทราบบุคคลในรัฐไทย. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2548. น. 36.

ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศได้ลงนามไว้นั้น มีเพียง 2 ฉบับ เท่านั้นที่รับรองสิทธิในการมีเอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลโดยตรง ได้แก่ อนุสัญญาสิทธิเด็ก ข้อ 7⁹³ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเรือนและสิทธิทางการเมือง ข้อ 24⁹⁴

กล่าวโดยสรุป ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่กล่าวมาข้างต้น บุคคล ทุกคนล้วนได้รับการรับรองสิทธิในการมีเอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคล เนื่องจากเอกสารพิสูจน์ทราบ ตัวบุคคลนั้นเป็นกลไกหรือเครื่องมือหนึ่งในการสนับสนุนการรับรองความเป็นบุคคลตามกฎหมาย ดังนั้น ไม่ว่าใครจึงล้วนแต่สมควรได้รับการคุ้มครองสิทธิที่จะมีเอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคล

2.2.8 แนวคิดสิทธิได้รู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ

สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้ถูกบัญญัติไว้ให้เป็นหนึ่งในสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกๆ คนในปี ค.ศ. 1948 โดยมีเจตนารมณ์ในการมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสที่จะแสวงหา รับ และ กระจายข่าวสารได้อย่างทั่วถึง อีกทั้ง ยังเป็นตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อส่งเสริมสิทธิของพลเมือง (Citizen Right) โดยประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยในรัฐหรือ ประเทศเสรีประชาธิปไตย ซึ่งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนี้เป็นส่วนสำคัญและเป็นคุณค่าของ การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนที่ให้ประชาชน เลือกตั้งผู้แทนประชาชนไปทำหน้าที่เป็นรัฐบาลบริหารประเทศ ทั้งนี้ ประชาชนมีสิทธิตรวจสอบและ รับรู้การปฏิบัติงานของผู้ปกครองประเทศ สิทธิได้รู้ข้อมูลข่าวสารของราชการนี้จึงเป็นสิทธิที่รับรองให้ ประชาชนสามารถตรวจสอบและมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็น การปกครองโดยประชาชนอย่างแท้จริง

สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจึงถือว่าเป็นสิทธิที่นานาชาติให้การยอมรับ โดยที่ประชุม สมัชชาสหประชาชาติได้รับรองมติดังกล่าวข้อ 59(1) ซึ่งมีใจความว่า “เสรีภาพแห่งข่าวสารเป็นสิทธิ

⁹³ ข้อที่ 7 แห่งอนุสัญญาสิทธิเด็กกำหนดว่า 1. เด็กจะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังการเกิด และจะมีสิทธิที่จะมีชื่อตั้งตั้งแต่เกิด และ สิทธิที่จะได้รับสัญชาติ และเท่าที่จะเป็นไปได้ สิทธิที่จะรู้จัก และได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน 2. รัฐภาคีจะประกันให้มีการปฏิบัติตามสิทธิเหล่านี้ตามกฎหมายภายในและพันธกรณีของรัฐภาคี ที่มีอยู่ภายใต้ตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ได้เกิดตกอยู่ในสถานะไร้สัญชาติ

⁹⁴ ข้อ 24 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเรือนและสิทธิทางการเมือง กำหนดว่า 1. เด็กทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง โดยมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นตามสถานะของผู้เยาว์ จากครอบครัวของตน สังคมและรัฐ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจาก เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรรศน์ หรือกำเนิด 2. เด็กทุกคนต้องได้รับการจดทะเบียนทันทีภาย หลังการเกิดและต้องมีชื่อ 3. เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้มาซึ่งสัญชาติ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวินิจฉัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

มนุษยชนขั้นพื้นฐาน และจะเป็นแม่บทสำหรับเสรีภาพด้านอื่นๆ ที่องค์การสหประชาชาติจะรับรองต่อไป” เสรีภาพนี้หมายถึง “สิทธิที่จะได้ถ่ายทอด และตีพิมพ์ซึ่งข่าวสารในที่ใดก็ตาม หรือในทุกที่ที่โดยปราศจากพันธนาการใดๆ”⁹⁵

นอกจากนี้ ปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ได้บัญญัติรับรองสิทธิในการสื่อและการรับสารไว้หลายข้อด้วยกัน ได้แก่ข้อที่ 12, 18, 19 และ 20 โดยเฉพาะในข้อที่ 19 ที่บ่งชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า “ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอด และที่จะแสวงหา รับ และแจกจ่ายข่าวสารความคิดเห็นไม่ว่าจะโดยวิธีใดๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน”⁹⁶

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชนนั้น มีที่มาจากประเทศตะวันตกหลายประเทศ และได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายของหลายประเทศเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ เช่น ค.ศ. 1949 ประเทศสวีเดนได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ / ค.ศ. 1766 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับอิสระในข้อมูลข่าวสาร (Freedom of Information Act) / ค.ศ. 1978 ประเทศฝรั่งเศสได้บัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางปกครอง / ค.ศ. 1987 ประเทศแคนาดาได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (Access to Information Act) / ค.ศ. 1982 ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยอิสระในข้อมูลข่าวสาร (Freedom of Information Act) / ค.ศ. 1982 ประเทศนิวซีแลนด์ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ (Official Information Act) เป็นต้น⁹⁷ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าว โดยหลักการแล้ว สิทธิการรับรู้มีวัตถุประสงค์ใน 2 ด้าน คือ 1) เพื่อเป็นการรักษาระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ คือ รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ อันเป็นการส่งเสริมการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ในเรื่องของความโปร่งใส (Transparency) และการมีส่วนร่วม (Participatory) และ 2) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิที่จะ

⁹⁵ United Nations Report, Yearbook on Human Right for 1947 (Lake Success, N.Y. : United Nations, 1949). p. 439.

⁹⁶ Article 19 : Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

⁹⁷ รังสิกร อุปพงษ์. การวิจัยและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล. เสนอสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. หน้า 5. http://www.oic.go.th/FILEROOM/CABOICFORM02/DRAWER05/GENERAL/DATA0000/000000_60.PDF

รับรู้สิ่งใดๆ ที่อาจจะมีผลกระทบต่อสิทธิหรือกำหนดหน้าที่อย่างใดๆ แก่ประชาชน อันเป็นการพิทักษ์ สิทธิประโยชน์ เนื่องด้วยคำสั่งทางปกครองหรือการกระทำทางปกครองต่างๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐ

นอกจากการรับรองสิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจะปรากฏในกฎหมายระหว่างประเทศ และ กฎหมายภายในของประเทศที่พัฒนาแล้ว การประเมินประสิทธิภาพของกฎหมายการเข้าถึงข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ ก็เป็นอีกประการหนึ่งที่เราจะต้องมีขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจว่า กลไกคุ้มครองทางกฎหมายดังกล่าวจะสามารถบังคับใช้ได้อย่างแท้จริง ปราศจากการเลือกปฏิบัติและ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในการนี้ สถาบันริเริ่มนำความยุติธรรมสู่สังคมเปิด (Open Society Justice Initiative)⁹⁸ ได้จัดทำหลักบัญญัติ 10 ประการของสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ (Ten Principles on the Right to Know)⁹⁹ ทั้งนี้ การจัดทำหลักบัญญัติ 10 ประการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อ เฉลิมฉลองวันครบรอบ 3 ปีของ วันสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสากล (International Right to Know Day) ในเดือนกันยายน 2548 หลักการดังกล่าวประมวลจากการศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน 68 ประเทศที่มีกฎหมายนี้ โดยมี สาระสำคัญในแต่ละหลักการดังต่อไปนี้

- (1) บุคคลทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ อาชีพหรือศาสนา
- (2) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นหลักปฏิบัติทั่วไป การปกปิดข้อมูลเป็นเพียงข้อยกเว้น เท่านั้น
- (3) ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐที่ใช้เงินงบประมาณทุก แห่งรวมถึงหน่วยงานเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่แทนรัฐ เช่น บริษัทเอกชนที่ให้บริการ สาธารณูปโภคพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นประปาหรือไฟฟ้า เป็นต้น
- (4) การยื่นขอเอกสารข้อมูลข่าวสารต้องง่าย (simple) เร็ว (speedy) และไม่มีค่าใช้จ่าย (free) การยื่นเรื่องเพื่อขอให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ง่าย หมายถึง เอกสารที่ผู้

⁹⁸ เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และธิปไตย แสละวงษ์. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐและการต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. น. 4-1. เรียกดูข้อมูลองค์กรได้ที่:

<https://www.opensocietyfoundations.org/about/programs/open-society-justice-initiative> (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560)

⁹⁹ เรียกดูข้อมูลเอกสารได้ที่เว็บไซต์ของ Organization of American State (OAS):

https://www.oas.org/dil/access_to_information_human_Policy_Recommendations_10_Principles_on_the_Right_to_Know.pdf

ขอจะต้องยื่น ได้แก่ ชื่อและที่อยู่ของผู้ขอกับรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารที่ขอ เท่านั้น การขออาจทำในรูปแบบของเอกสารหรือด้วยวาจาก็ได้ กระบวนการในการเปิดเผยข้อมูลต้องรวดเร็ว และค่าใช้จ่ายในการขอให้เปิดเผยข้อมูลและการได้รับ ข้อมูลจะต้องไม่มากไปกว่าค่าใช้จ่ายในการทำสำเนาเอกสารที่ต้องการตามต้นทุนที่แท้จริงเท่านั้น

- (5) เจ้าหน้าที่ต้องให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร้องขอข้อมูล เช่น หากมีการร้องขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐที่ไม่ถูกต้อง หน่วยงานดังกล่าว ควรที่จะโอนคำร้องดังกล่าวไปยังศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานที่มี ข้อมูลนั้นๆ เพื่อที่ผู้ยื่นขอจะไม่ต้องยื่นซ้ำ
- (6) การปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลต้องมีเหตุผลที่เพียงพอ หน่วยงานที่ได้รับการเรียกร้อง ให้เปิดเผยข้อมูลจะปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลได้ก็ต่อเมื่อหน่วยงานดังกล่าวสามารถที่จะ แสดงเหตุผลอย่างชัดเจนว่าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสียหาย ที่เป็นรูปธรรม (demonstrable) เช่น ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลส่วนบุคคล หรือ ข้อมูลที่การเปิดเผยจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศเท่านั้น ทั้งนี้ ลักษณะ หรือประเภทของข้อมูลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเปิดเผยเหล่านี้จะต้องระบุไว้อย่าง เจาะจงและชัดเจนในกฎหมาย
- (7) ผลประโยชน์สาธารณะจะต้องมาก่อนการปกปิดข้อมูลให้เป็นความลับ ข้อมูลจะต้อง ได้รับการเปิดเผยหากผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับสาธารณชนมากกว่าผลเสียที่อาจ เกิดขึ้นกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ธุรกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยทั่วไปแล้วข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน การทุจริตคอร์รัปชัน และสุขภาพ เป็น ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะสูง จึงควรได้รับการเปิดเผย
- (8) บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงกระบวนการอุทธรณ์ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ใน กรณีที่หน่วยงานของรัฐที่ครอบครองข้อมูลปฏิเสธที่จะเปิดเผยข้อมูล ผู้ร้องขอมีสิทธิ ที่จะเรียกร้องให้มีการทบทวนพฤติกรรมของหน่วยงานดังกล่าว
- (9) หน่วยงานของรัฐควรที่จะเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานโดยอัตโนมัติตัวอย่างของข้อมูล พื้นฐานในที่นี้ ได้แก่ อำนาจและหน้าที่ของหน่วยงาน ซึ่งควรได้รับการเปิดเผยใน เว็บไซต์โดยไม่ต้องมีการร้องขอข้อมูลดังกล่าว และควรที่จะใช้ภาษาที่อ่านง่าย มีความชัดเจน และเป็นข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย
- (10) สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารควรที่จะได้รับการดูแลโดยหน่วยงานอิสระ ไม่ว่าจะ เป็นการพิจารณาความเหมาะสมของการปฏิเสธคำร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

หรือการส่งเสริมและผลักดันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแล โดยหน่วยงานที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล อย่างเช่นในรูปแบบของ คณะกรรมการหรือผู้ตรวจการแผ่นดิน

“สิทธิได้รู้” (Right to Know) ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่พึงมี และเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ ตามแนวคิดที่ว่า “รัฐรู้อะไร ประชาชนต้องรู้อย่างนั้น” และตามหลักที่ว่า “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” อันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมติดตามและตรวจสอบการดำเนินการของภาครัฐในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย อันจะก่อให้เกิดการบริหารจัดการบ้านเมืองเป็นไปด้วยความโปร่งใส และมีธรรมาภิบาล อันเป็นการส่งเสริมให้ประเทศสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

2.2.9 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิเสรีภาพของประชาชนถือเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ และเป็นสิ่งที่รัฐเสรีนิยมประชาธิปไตยมุ่งคุ้มครอง อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการกิจต่างๆ ของรัฐให้สำเร็จลุล่วงไปได้นั้น รัฐจำเป็นต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของประชาชนด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อความสงบสุขของรัฐและ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

“สิทธิ” (right) ตามความหมายทั่วไป หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรอง คุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง¹⁰⁰ ซึ่ง “กฎหมาย” ที่ให้การรับรองดังกล่าวนี้ ก็คือ “รัฐธรรมนูญ” ด้วยเหตุนี้ หากกล่าวถึงสิทธิในรัฐธรรมนูญจึงหมายถึงสิทธิในทางมหาชน (public rights)¹⁰¹ อันมีนัยยะว่า รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด ซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวเกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐไม่ให้แทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตน และในบางกรณีก็ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด¹⁰²

¹⁰⁰ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543) , หน้า 21.

¹⁰¹ วิษณุ เครืองาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2530) , หน้า 640 - 641.

¹⁰² บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552) , หน้า 49.

“เสรีภาพ” (liberty) หมายถึง สภาพการณ์ที่บุคคลมีอิสระในการที่จะกระทำการอย่างใด อย่างหนึ่งตามความประสงค์ของตน เป็นอำนาจในการกำหนดตนเองโดยอิสระของบุคคล เป็นอำนาจ ที่บุคคลนั้นมีอยู่เหนือตนเอง ในการตัดสินใจกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือไม่ โดยปราศจาก การแทรกแซงหรือครอบงำจากบุคคลอื่น และเสรีภาพนั้น ได้ก่อให้เกิดหน้าที่เชิงปฏิเสธแก่ผู้อื่นที่จะไม่ เข้ามารบกวนขัดขวางการใช้อำนาจของบุคคลดังกล่าวนั้น ซึ่งหากบุคคลมี “สิทธิเสรีภาพตาม รัฐธรรมนูญ ” ย่อมหมายความว่า บุคคลมีสิทธิที่จะ ใช้เสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรอง และเสรีภาพ นั้นก่อให้เกิดความผูกพันต่อบุคคลอื่นในการที่จะไม่ละเมิดการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว¹⁰³

จึงอาจสรุปได้ว่า สิทธิเสรีภาพ คือ อำนาจของบุคคลในการที่จะเลือกกระทำการ หรือไม่ กระทำการอย่างใด และ เรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดๆ ภายใต้กรอบของกฎหมายและไม่ ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งหากรัฐได้นำเอาสิทธิเสรีภาพดังกล่าวไปบัญญัติรับรองไว้ใน รัฐธรรมนูญ ก็จะทำให้สิทธิเสรีภาพนั้นกลายเป็นสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีผลผูกพันให้รัฐ องค์การของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเคารพด้วย

อย่างไรก็ดี นับแต่อดีตเป็นต้นมา การละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาการกดขี่ ข่มเหง การเบียดเบียนซึ่งกันและกันของมนุษย์ยังคงแผ่ขยายไปยังสังคมโลกทุกหนแห่ง และเป็นปัญหา ร่วมกันของมวลมนุษยชาติในการที่จะจัดการเพื่อสร้างสันติภาพระหว่างกันทั่วโลก จนนำมาสู่ การก่อตั้งองค์กรสหประชาชาติขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้องค์กรมีภาระหน้าที่ในการคุ้มครอง ส่งเสริมเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ทุกคนในสังคมโลก ซึ่งภารกิจนี้ ปรากฏผลสำเร็จอย่าง เป็นรูปธรรมในรูปของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 โดยสมัชชาได้ลงมติยอมรับและ ประกาศปฏิญญาฉบับนี้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 1948 ประเทศไทยเองก็ได้รับรองปฏิญญานี้ด้วยเช่นกัน การประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนถือเป็นเครื่องหมายอันยิ่งใหญ่แห่งประวัติศาสตร์ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นเอกสารสำคัญซึ่งแสดงถึงเจตนารมณ์ร่วมกันว่า สิทธิมนุษยชนที่ สำคัญ นั้นมีอะไรบ้าง ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีว่าการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ และ เป็นพื้นฐานหรือหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยสหประชาชาติและประเทศต่างๆ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ประกอบด้วยบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและ หน้าที่ทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยจำแนกได้ดังนี้

¹⁰³ บรรเจิด สิงคะเนติ, “หลักประกันสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญใหม่”, วารสารกฎหมายปกครอง 17 (สิงหาคม 2541) : 30.

- สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยข้อ 1 ได้นิยามพื้นฐานทางอุดมการณ์ของปฏิญญาฯ นี้ว่า “ มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระเสรี และเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิทุกคนได้รับการประสิทธิประสาทเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง ” ส่วนในข้อ 2 ได้กล่าวถึงขอบเขตการใช้สิทธิเสรีภาพ โดยบัญญัติว่า “ บุคคลชอบที่จะมีสิทธิและเสรีภาพบรรดาที่ระบุไว้ในปฏิญญานี้ ทั้งนี้โดยไม่มี การจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือทางอื่นใด ชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด ...” จึงถือเป็นการยืนยันถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคของมนุษย์ที่ชัดเจน

- สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย ได้มีการบัญญัติรับรองไว้ใน ข้อ 3 ถึง ข้อ 14 ของปฏิญญาฯ ซึ่งถือว่าบัญญัติไว้เป็นจำนวนมากอาจเนื่องจากเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญยิ่ง ของมนุษย์ โดยสิทธิในเนื้อตัวร่างกายนี้ได้แก่ สิทธิในร่างกายและเสรีภาพ ซึ่งบัญญัติไว้ในข้อ 3 ว่า “ บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในอิสรภาพและในความมั่นคงปลอดภัยของตน ” อีสาระจากการเป็นทาสในข้อ 4 ว่า “ บุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นทาส หรืออยู่ในภาวะจำยอมใดๆ มิได้ การเป็นทาสและการค้าทาสจะมีไม่ได้ในทุกรูปแบบ ” อีสาระจากการทรมาน การลงโทษที่โหดร้ายในข้อ 5 ว่า “ บุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษซึ่งการทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือหยามเกียรติมิได้ ” อีสาระจากการจับกุมคุมขังในข้อ 9 ว่า “ บุคคลใดจะถูกจับกักขัง หรือเนรเทศโดยพลการมิได้ ” สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมในข้อ 10 ว่า “ บุคคลทุกคนมีสิทธิอย่างเสมอภาคบริบูรณ์ในอันที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและเปิดเผยโดยศาลซึ่งเป็นอิสระและไร้อคติ ...” สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐาน ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาในข้อ 11 ว่า “ (1) บุคคลทุกคนซึ่งถูกกล่าวหาด้วยความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย ...” หรือสิทธิในความเป็นส่วนตัวในข้อ 12 ว่า “ การเข้าไปแทรกสอดโดยพลการในกิจการส่วนตัว ครอบครัว เคหะสถาน การสื่อสาร ตลอดจนการลบลู่ต่อเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคลนั้นจะทำได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอดและการลบลู่ดังกล่าว ” เป็นต้น

- สิทธิส่วนบุคคล ได้รับการรับรองไว้ในมาตรา 15 ถึงมาตรา 17 โดยกล่าวถึงสิทธิในการถือสัญชาติในข้อ 15 ว่า “ (1) บุคคลทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติ (2) การถอนสัญชาติ โดยพลการ หรือการปฏิบัติสิทธิที่จะเปลี่ยนสัญชาติของบุคคลใดนั้นจะกระทำมิได้ สิทธิในการแต่งงานในข้อ 16 ว่า “ (1) ชายและหญิงเมื่อเจริญวัยบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะสมรสและที่จะสร้างครอบครัว โดยไม่มีการจำกัดใดๆ ...” และสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินในข้อ 17 ว่า “ (1) บุคคลทุกคนมีสิทธิ

ในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่น (2) การยึดเอาทรัพย์สินของ บุคคลใดไปเสียโดยผลการกระทำมิได้ ... ” เป็นต้น

- สิทธิเสรีภาพทางความคิด ความเชื่อและทางการเมือง ได้มีการบัญญัติไว้ในข้อ 18 ถึง ข้อ 21 กล่าวคือ มีการรับรองเสรีภาพในการนับถือศาสนาในข้อ 18 ว่า “ บุคคลทุกคนมีสิทธิใน เสรีภาพแห่งความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะเปลี่ยนศาสนา หรือความ เชื่อถือ และเสรีภาพที่จะประกาศเปิดเผยศาสนาหรือความเชื่อถือในรูปของการสั่งสอน การปฏิบัติกิจ ความเคารพสักการะบูชา สวดมนต์ และการถือปฏิบัติ พิธีกรรม ไม่ว่าโดยลำพังตนเอง หรือร่วมกับ ผู้อื่นในประชาคมและในที่สาธารณะหรือส่วนตัว สิทธิในการแสดงความคิดเห็นในข้อ 19 ว่า “ บุคคล ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความเห็น โดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับตลอดจนแจ้งข่าว รวมทั้งความคิดเห็นโดยผ่านสื่อ ใดๆ และโดยมิต้องคำนึงถึงเขตแดน ” สิทธิในการชุมนุมโดยสงบในข้อ 20 ว่า “ (1) บุคคลทุกคนมี สิทธิในเสรีภาพแห่ง การชุมนุม และการสมาคมโดยสงบ ... ” สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ข้อ 21 ว่า “ (1) บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในรัฐบาลแห่งประเทศของตนไม่ว่า โดยทางตรงหรือโดยผ่านทางผู้แทนซึ่งได้รับการเลือกอย่างเสรี ... ”

- สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการบัญญัติไว้ในข้อ 22 ถึงข้อ 27 เช่น สิทธิทางเศรษฐกิจ และสังคมในภาพรวมในข้อ 22 ว่า “ บุคคลทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ต่างมีสิทธิในความ มั่นคงทางสังคม และมีสิทธิในทางได้มาซึ่งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันเป็นสิ่งจำเป็น ยิ่งสำหรับความมีศักดิ์ศรีของเขาและพัฒนาบุคลิกภาพของเขาอย่างเสรี ... ” สิทธิในการทำงานใน ข้อ 23 ว่า “ (1) บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะทำงานที่จะเลือกงานอย่างเสรี ที่จะมีส่วนภาวะการทำงานที่ ยุติธรรมและพอใจ และที่จะได้รับความคุ้มครองจากการว่างงาน (2) บุคคลทุกคนมีสิทธิในการรับ ค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับการทำงานที่เท่ากัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติใดๆ ... ” สิทธิในการพักผ่อน และมีวันหยุดในข้อ 24 ว่า “ บุคคลมีสิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง รวมทั้งการจำกัดเวลาทำงานที่ ชอบด้วยเหตุผลและมีวันหยุดครั้งคราวที่รับค่าตอบแทน ” สิทธิในมาตรฐานการครองชีพในข้อ 25 ว่า “ (1) บุคคลมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพ และความอยู่ดีของตนและ ครอบครัว รวมทั้งอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และบริการสังคมที่จำเป็นสิทธิใน ความมั่นคงในกรณีว่างงาน เจ็บป่วย ทูพพลภาพ เป็นหม้าย ว่างงาน หรือการขาดปัจจัยในการเลี้ยงชีพ อื่นใดในพฤติการณ์อันเกิดจากที่ตนจะควบคุมได้ ... ” สิทธิทางการศึกษาในข้อ 26 ว่า “ (1) บุคคลมี สิทธิในการศึกษา การศึกษาจะเป็นสิ่งที่ให้เปล่าโดยไม่คิดมูลค่าอย่างน้อยที่สุดในขั้นประถมศึกษาและ ขั้นพื้นฐาน ขั้นประถมศึกษาให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ขั้นเทคนิคและขั้นประกอบอาชีพเป็น

การศึกษาที่จะต้องจัดมีขึ้นโดยทั่วๆ ไป และขั้นสูงเป็นขั้นที่จะเปิดให้ทุกคนเท่ากันตามความสามารถ ... ” รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ต่างๆ ทางสังคมในข้อ 27 ว่า “ (1) บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมการใช้ชีวิตทางด้านวัฒนธรรมในประชาคมอย่างเสรีที่จะ พึงใจในศิลปะและมีส่วนในความสำเร็จ ก้าวหน้าและผลประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ (2) บุคคลทุกคนมีสิทธิในการรับความคุ้มครองประโยชน์ ทางด้านศีลธรรมและทางวัตถุอันเป็นผลได้จากการประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและศิลปะ ซึ่งตนเป็นเจ้าของ ” เป็นต้น

- สิทธิของบุคคลที่จะได้รับประโยชน์จากระเบียบของสังคมและหน้าที่ของบุคคลต่อชุมชน ข้อ 28 ของปฏิญญาฯ นี้ ได้บัญญัติยืนยันถึงสิทธิของบุคคลทุกคนที่จะได้รับประโยชน์จากระเบียบของสังคมโดยมีการบัญญัติไว้ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีระเบียบทางสังคมและระหว่างประเทศที่จะ ก่อให้เกิดการใช้สิทธิและเสรีภาพบรรดาที่ได้ระบุในปฏิญญานี้บรรลุผลอย่างสมบูรณ์” และสำหรับ หน้าที่ของบุคคลต่อชุมชนหรือสังคมส่วนรวม รวมทั้งข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพ ซึ่งได้รับอิทธิพล จากแนวคิดของฝ่ายสังคมนิยม เพื่อประโยชน์ในการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยนั้นได้บัญญัติไว้ ในข้อ 29 ว่า “(1) บุคคลทุกคนมีหน้าที่ต่อประชาคมอันเป็นที่เดียวซึ่งบุคลิภาพของตนจะพัฒนาได้ อย่างเสรีและเต็มความสามารถ (2) ในการใช้สิทธิและเสรีภาพ บุคคลทุกคนต้องอยู่ในบังคับของ ข้อจำกัดเพียงเท่าที่ถูกระบุโดยกฎหมายเท่านั้น เพื่อความมุ่งประสงค์ให้ได้มาซึ่งการยอมรับ และการเคารพโดยชอบในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดอันยุติธรรมของ ศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชาติและสวัสดิการโดยทั่วๆไป ในสังคมประชาธิปไตย (3) ไม่ว่าในกรณีใดๆ สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้จะไม่ใช่ให้ขัดกับความมุ่งประสงค์และหลักการของ สหประชาชาติไม่ได้” ทั้งนี้ ในข้อ 30 ซึ่งเป็นข้อสุดท้ายของปฏิญญาฯ ก็ได้บัญญัติไว้ว่า “ไม่มี บทบัญญัติใดๆ ในปฏิญญานี้ที่จะแปลความได้ว่าให้สิทธิใดๆ แก่รัฐ กลุ่มชนหรือบุคคลใดๆ ที่จะ ประกอบกิจกรรม หรือกระทำการใดๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและเสรีภาพใดๆ บรรดาที่ได้ระบุไว้ใน บทบัญญัติฉบับนี้” จึงถือเป็นการปิดโอกาสในการตีความเพื่อที่จะเพิกถอนหรือทำลายสิทธิเสรีภาพที่ ได้รับการรับรองคุ้มครองโดยปฏิญญาฯ นี้โดยสิ้นเชิง

นอกจากนี้แล้ว บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ก็ได้จัดกลุ่มสิทธิเสรีภาพเอาไว้ด้วยเช่นกัน ซึ่งแบ่งออก ได้ดังนี้¹⁰⁴

¹⁰⁴ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , 2538) , หน้า 348 - 349.

- ความมั่นคง หรือเสรีภาพในชีวิตร่างกาย ถือเป็นเสรีภาพพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องการ และนักปรัชญาเห็นว่าเป็นเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้มนุษย์เข้ามารวมตัวกันเป็นสังคม การคุ้มครอง เสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคลไม่ให้บุคคลอื่นหรือรัฐเองเข้ามารุกรานจึงมีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น กฎหมายของอารยประเทศจึงถือเป็นหลักว่า รัฐจะออกกฎหมายย้อนหลังเอาโทษแก่บุคคล ไม่ได้ การกระทำใดๆ ต่อร่างกาย เช่น การจับกุม คุมขังจะกระทำไม่ได้โดยศาล ตามวิธีพิจารณาที่ เปิดเผย และให้บุคคลป้องกันตัวได้เต็มที่ และประการสุดท้ายคือ กฎหมายจะกำหนดความผิดและ โทษได้ต้องเป็นกฎหมายที่รัฐสภาหรือผู้แทนประชาชนตราขึ้น

- เสรีภาพในชีวิตส่วนตัว บุคคลแต่ละคนมีอิสระที่จะปฏิเสธไม่ให้ผู้อื่นเข้ามาล่วงรู้เรื่องราว ส่วนตัวของตน มีอิสระที่จะมีชีวิตที่สงบปราศจากการรบกวนของผู้อื่น และเลือกชีวิตตามความต้องการของตนโดยไม่เป็นชีวิตสาธารณะหรือเป็นบุคคลสาธารณะ¹⁰⁵ เสรีภาพส่วนบุคคลนี้รวมไปถึง การเคารพในบุคลิกลักษณะของบุคคล การปรากฏกายของบุคคลสาธารณะ เรื่องความลับของบุคคล เรื่องข้อมูลของบุคคล เรื่องการติดต่อสื่อสารของบุคคล เป็นต้น

- เสรีภาพในตัวบุคคล เป็นเสรีภาพที่บุคคลสามารถกระทำกับร่างกายของตนอย่างไรก็ได้ บุคคลอื่นไม่อาจก้าวล่วงเข้ามาขัดขวางการเคลื่อนไหวทางกายภาพของเขา เช่น เสรีภาพในการเดินทาง เป็นต้น เสรีภาพในตัวบุคคลต่างกับเสรีภาพในชีวิตร่างกายตรงที่เสรีภาพในชีวิตร่างกาย คุ้มครองชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการกระทำของบุคคลอื่น ส่วนเสรีภาพในตัวบุคคล เป็นกรณีที่ บุคคลซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิเสรีภาพสามารถใช้สิทธิเสรีภาพของตนกระทำกับเนื้อตัวร่างกายของตนได้ เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง และบุคคลอื่นไม่อาจก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิ

- เสรีภาพทางปัญญาและศีลธรรม หรือ เสรีภาพทางความคิด เป็นเสรีภาพที่ติดตัวมนุษย์ มาตั้งแต่กำเนิด เนื่องจากมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่รู้จักคิด และมีเหตุผลของตนเอง รัฐจึงคุ้มครองให้บุคคล สามารถคิดและแสดงออกซึ่งความคิด ความเชื่อของตนได้ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

- เสรีภาพทางเศรษฐกิจสังคม มีที่มาจากแนวความคิดเสรีนิยมและแนวความคิดปัจเจกชน นิยม ซึ่งส่งเสริมให้บุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน มีงานทำ สามารถประกอบอาชีพได้โดยอิสระ

¹⁰⁵ Françoise Thibaut , Libertés , Paris , Les cours de droit ,1991 : 124 อ้างถึงใน เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์ , หลักกฎหมาย ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน , 2547) , หน้า 28.

แม้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 นี้ จะได้รับรองสิทธิและเสรีภาพบางประการให้สมาชิกในองค์การสหประชาชาติยึดถือ แต่ปฏิญญาฯ ดังกล่าวก็ไม่มีผลผูกมัดตามกฎหมายที่จะบังคับให้รัฐสมาชิกสหประชาชาติต้องปฏิบัติตาม เป็นเพียงถ้อยคำในปฏิญญาฯ ที่มีข้อความแนะนำแนวทางคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่บรรดาประเทศต่างๆ ทำให้การล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสหประชาชาติจะได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฯ โดยมีประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้ความสนใจเข้าร่วมกับปฏิญญาดังกล่าวก็ตาม นอกจากนี้ในบางครั้งสิทธิมนุษยชนก็ยังคงถูกชาติมหาอำนาจต่างๆ นำมาอ้างเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ประเทศโลกที่สาม โดยมีมูลเหตุจูงใจอยู่ที่การตัดทวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือการรักษาความได้เปรียบทางการค้าของตนเป็นสำคัญ และท้ายที่สุดก็นำไปสู่การใช้ความรุนแรงอย่างเช่นที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ผลจากสถานการณ์ความรุนแรงและปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องสร้างมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขึ้น ดังนั้น ความพยายามทั้งในระดับระหว่างประเทศและภายในประเทศใน การสร้างสถาบัน กลไก หรือกระบวนการต่างๆ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ได้บัญญัติรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 เกิดขึ้นได้ในที่สุด พร้อมทั้งป้องกัน แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้ลดน้อยลง โดยมีการพัฒนาสิทธิมนุษยชนในรูปของกติการะหว่างประเทศอันเป็นข้อตกลง ซึ่งทำกันระหว่างรัฐสองรัฐหรือมากกว่านั้นขึ้นไปภายใต้หลักทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศ และมีผลผูกพันและการบังคับใช้ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศนั่นเอง

2.3 นิยามตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 16 และความสอดคล้องกับบริบทประเทศไทย

เป้าประสงค์ของเป้าหมายที่ 16 มีจำนวนทั้งสิ้น 10 เป้าประสงค์ และการนำไปปฏิบัติอีก 2 ข้อ ซึ่งการจะจำแนกนิยามตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 รวมไปถึงถึงสถานการณ์ของหน่วยงานที่ดำเนินการเก็บข้อมูลนั้นๆ ในเป้าประสงค์ทั้งหลายเหล่านี้มีข้อพิจารณาในการจำแนกแบ่งตามรายเป้าประสงค์ได้ดังนี้¹⁰⁶

เป้าประสงค์ที่ 16.1 การลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 4 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดในส่วนนี้จะ

¹⁰⁶ แปลจาก <https://unstats.un.org/sdgs/files/metadata-compilation/Metadata-Goal-16.pdf> (ฉบับปรับปรุงวันที่ 3 มีนาคม 2559)

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

รายงานจำนวนการฆาตกรรมต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ระหว่าง การตายจากการฆ่าโดยเจตนา (Intentional Homicide) และการตายจากความขัดแย้ง เพื่อวัดผลความสงบสุขตามเป้าประสงค์ที่ 1 ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 ประเภทควรจะทำแยกออกจากกัน เพราะการนำมารวมกันจะทำให้การวัดผลได้ยากเนื่องจากเหตุของการเกิดนั้นมีความต่างกัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลทั้ง 2 ก็สามารถนำมาหนุนเสริมซึ่งกันและกันได้เนื่องจากเป็นข้อมูลเฉพาะและไม่ได้เหลื่อมกันของข้อมูลไม่ทำให้การวัดผลการตายซ้ำซ้อน โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.1.1 จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนาต่อจำนวนประชากร 100,000 คน จำแนกตาม เพศและอายุ จากข้อมูลทั้งในส่วนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและสาธารณสุข พบว่าได้มีการให้นิยามคำว่า “การฆ่าโดยเจตนา (Intentional Homicide)” คือ การตายที่ขัดต่อกฎหมายโดยมุ่งหมายที่จะให้ถึงแก่ความตายหรือความเจ็บปวดอย่างร้ายแรงต่อบุคคลหนึ่งซึ่งกระทำโดยผู้อื่น¹⁰⁷ รวมถึงกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) การฆาตกรรม
 - 2) การสังหารเพื่อเกียรติยศ (Honor Killing)
 - 3) การทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงนำไปสู่ความตาย
 - 4) ความตายอันเนื่องมาจากกิจกรรมการก่อการร้าย
 - 5) การฆ่าอันเกี่ยวกับสินสมรส
 - 6) อิตถีฆาต (การฆ่าสตรี)
 - 7) การฆ่าทารก
 - 8) การทำให้คนตายโดยเจตนา
 - 9) วิสามัญฆาตกรรม
- การฆ่าอันเกิดจากการใช้อำนาจเกินส่วนจากการบังคับใช้กฎหมาย/เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ตัวชี้วัดการฆ่าโดยเจตนาได้มีการจัดเก็บทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อวัดผลรูปแบบที่ร้ายแรงของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง อีกทั้งยังได้มีการกำหนดถึงการบ่งชี้โดยชัดแจ้งเกี่ยวกับการไร้ซึ่งความปลอดภัย ทั้งนี้ ความปลอดภัยจากความรุนแรงเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนสำหรับปกป้องบุคคลเพื่อให้มีชีวิตที่ปลอดภัยและไร้ความกังวล ตลอดจนเพื่อประโยชน์ทางสังคมและ

¹⁰⁷ โปรดดู International Classification of Crime for Statistical Purposes, ICCS 2015

เศรษฐกิจในการพัฒนาอย่างเสรี การฆ่าโดยเจตนาเกิดขึ้นทั่วโลก ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำตัวชี้วัดระดับ โลกที่สามารถใช้วัดผลได้ อีกทั้ง การตายอันเนื่องมาจากความรุนแรงเป็นความเข้าใจสากลและเข้าใจ ได้ง่าย และมักจะมีการติดตามและเปรียบเทียบได้ ซึ่งมีความต่างกันเพียงเล็กน้อยในการให้ ความหมาย

แม้ว่าจะมีการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้ แต่ความสงบสุขนั้นมีความหมายที่กว้างกว่าการตายจาก ความรุนแรง ดังนั้น การจะวัดผลความสงบสุขในทุกๆ มิติดังนั้นจึงทำได้ยาก ทั้งมิติที่เกี่ยวกับภัยคุกคาม และความกลัวความรุนแรง ความไม่ปลอดภัยและรูปแบบอื่นๆ ของความรุนแรง ตลอดจนความ เสียหายต่อบุคคลและทรัพย์สิน

สำหรับประเทศไทยนั้น การฆ่าโดยเจตนา หมายความว่า การกระทำอันเป็นเหตุให้คนตาย หรือการกระทำที่บุคคลที่มีชีวิตอยู่ถึงแก่ความตาย (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288) ทั้งนี้ ประเทศไทยไม่ได้จำกัดลักษณะของการกระทำในการฆ่าไว้ โดยผู้กระทำจะกระทำด้วยวิธีการใดๆ ก็ได้ นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) รายงานว่า มีการจัดเก็บข้อมูลเรื่องนี้ในรูปของจำนวนคดี ที่รับแจ้งและจำนวนเหยื่อไว้แล้ว ในส่วนนี้ จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิด เห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีความสอดคล้องกับบริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.1 ได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วน

ตัวชี้วัดที่ 16.1.2 การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อประชากร 100,000 คน (จำแนกตาม อายุ เพศ และคดี) การตายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งเกิดขึ้นโดยคู่ขัดแย้งทางสงคราม รวมทั้งแต่ไม่จำกัดเพียงแคความตายที่เกิดจากการต่อสู้กันในสนามรบหรือการโจมตีโดยการใช้ระเบิด ในรูปแบบดั้งเดิม คำว่าการตายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งนั้นมีความหมายที่กว้างกว่าความตายที่ เกี่ยวข้องกับการต่อสู้เพราะรวมถึงการฆ่าที่เทียบเท่ากับอาชญากรรมสงคราม เช่น การพุ่งเป้าไปที่ พลเรือนหรือบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในสถานะที่จะทำการสู้รบได้ การฆ่าที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง (แต่ไม่ได้ กระทำโดยการสู้รบระหว่างคู่ขัดแย้งทางสงคราม) เช่น การฆ่าเพียงฝ่ายเดียว การสังหารหมู่และการ ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ นอกจากนี้ องค์กรสนับสนุนการปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งสหประชาชาติ (United Nations Mine Action Service - UNMAS) ยังได้ขยายนิยามการตายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่ เกิดขึ้นจากอุปกรณ์แสงเครื่อง เช่น ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ทุ่นระเบิดต่อต้านยานพาหนะ สรรพาวุธ ระเบิดที่ถูกทิ้ง ระเบิดที่ยังไม่มีการระเบิดและระเบิดแสงเครื่องที่ติดในเหยื่อ

การตายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงเกิดขึ้นในประเทศที่ยังคงมีสงครามหรือความขัดแย้ง ดำเนินอยู่ และวัดผลจากผลกระทบโดยตรงจากความขัดแย้งของประชากรในแง่ของการสูญเสียชีวิต นอกจากนี้ การมีอยู่ของทุ่นระเบิดในสถานการณ์ความขัดแย้งหรือภายหลังความขัดแย้งเป็นภัย

คุกคามต่อประชาชนและชุมชนเพราะก่อให้เกิดการบาดเจ็บและล้มตายอันเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสงบสุขในสังคม ขัดขวางการบูรณะและการพัฒนาชุมชนภายหลังความขัดแย้ง ความเสี่ยงอันเกิดจากทุ่นระเบิดในประเทศและดินแดนที่องค์การสหประชาชาติเข้าไปปฏิบัติการ โดยเฉพาะผลกระทบของความรุนแรงจากเหตุการณ์ระเบิดที่เกิดขึ้น กับพลเรือนมากกว่าครึ่งที่ต้องสังเวย เพราะทุ่นระเบิด การติดตามจำนวนคนตายและบาดเจ็บอันเนื่องมาจากทุ่นระเบิดผ่านกลไกโลกอย่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจะช่วยเสริมศักยภาพให้กับประเทศที่ยังคงเผชิญกับความขัดแย้ง รวมทั้งสมาชิกในองค์การสหประชาชาติ องค์กรในองค์การสหประชาชาติ ภาคประชาสังคมเพื่อเข้าใจถึงขอบเขตของภัยคุกคามนี้และหาทางลดผลร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับประเทศไทยนั้น การตายอันเนื่องมาจากความขัดแย้งมีได้หลายกรณี และไม่ได้ให้นิยามเอาไว้ อย่างไรก็ดี ความขัดแย้งที่ชัดเจนในประเทศไทย คือ การเสียชีวิตอันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ (การก่อการร้าย) นั้นได้มีการนำมาจัดเก็บและสามารถนำมาวัดผลความตายที่เกิดจากความขัดแย้งเพื่อนำมาวัดผลในส่วนนี้ได้ ซึ่งทั้ง 2 กรณีเข้าข่ายองค์ประกอบตามนิยามสากลที่กำหนดเอาไว้เกี่ยวกับการตายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและ/หรือความรุนแรง ดังนั้น จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีการเสียชีวิตจากความรุนแรงได้ในหลายรูปแบบ แต่ความรุนแรงที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้นั้นมีข้อมูลและสามารถนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.1.2 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 16.1.3 สัดส่วนของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

สำหรับประเทศไทยนั้น ความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศนั้นได้มีบัญญัติทางกฎหมายรับรองเอาไว้อยู่ในประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับความผิดต่อเพศ (มาตรา 276-287) ความผิดต่อร่างกาย (มาตรา 295-300) อีกทั้ง ยังได้มีการรับรองความรุนแรงที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งรับรองโดย พรบ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 อย่างไรก็ดี พบว่าความรุนแรงทางจิตใจไม่ได้มีการกำหนดเอาไว้ว่ารวมถึงกรณีใดบ้าง แม้จะมีการรับรองเอาไว้ในกฎหมายบ้าง แต่ไม่ครอบคลุมทั้งหมด เช่น กรณีประทุษร้ายทางวาจา (Hate speech) ยังไม่มีกฎหมายรับรองว่าเป็นความผิด มีแต่เฉพาะความผิดฐานหมิ่นประมาทเท่านั้น

(มาตรา 326-333) ความรุนแรงดังกล่าวได้มีการเก็บข้อมูลไว้บ้าง ไม่ว่าจะเป็สถิติความรุนแรงเด็ก-สตรี สถิติคดีความรุนแรงในครอบครัว สถิติความรุนแรงทางเพศ หรือสถิติคดีนักท่องเที่ยวนานาชาติ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีการจำแนกตามกลุ่มต่างๆ ที่เป็ระบางและต้องได้รับความคุ้มครองเป็กรณีพิเศษอยู่แล้ว เพียงแต่ข้อมูลดังกล่าวจัดเก็บจากหน่วยงานต่างรายกัน และบางครั้งก็มีการเก็บที่ซ้ำซ้อนกันด้วยเช่นกัน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ได้มีการรายงานว่าการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้เอาไว้ ในขณะที่กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) รายงานว่า ได้จัดเก็บข้อมูลเฉพาะเรื่องคนในครอบครัวที่ถูกกระทำรุนแรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ที่เข้ารับบริการจาก สค. ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ สค. ได้ขอข้อมูลจาก สตช. ในส่วนของการรับแจ้งคดี ดังนั้น ทาง สตช. จะไม่มีข้อมูลในกรณีที่ไม่ได้มีการร้องทุกข์ ทั้งนี้ สค. ได้มีการประสานข้อมูลกับ สธ. (ศูนย์พึ่งได้) กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมกิจการเด็กและเยาวชน และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ขณะเดียวกัน สำนักงานกิจการยุติธรรม (สจร.) รายงานว่า มีการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชน (Victimization Survey) ซึ่งผนวกเรื่องนี้ เป็นหนึ่งข้อคำถามในการสำรวจแต่ไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่องทุกปี นอกจากนี้แล้ว สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ก็ได้รายงานว่าได้ร่วมกับ สค. ในการทำการสำรวจ Violence against Women (VaW) ซึ่งปัจจุบันได้ตั้งคณะทำงานแล้ว และเสนอให้ สจร. ร่วมคณะทำงานด้วย และ Victimization Survey ต้องได้จากระเบียบวิธี (Methodology) ที่มีมาตรฐานสากลในระดับ Global เพราะฉะนั้น การสำรวจของ สจร. เป็นเพียงระดับ National แต่อาจจะนำมารายงานเป็ตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) ได้ จากข้อมูลทั้งหมด รวมทั้งจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีการรับรองเรื่องความรุนแรงทางกาย จิตใจและทางเพศเอาไว้แล้ว และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.1.3 ได้

ตัวชี้วัดที่ 16.1.4 สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง
ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

สำหรับประเทศไทยนั้น ความปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพังได้มีการรับรองเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาบางประการ ได้แก่ ความผิดที่เกี่ยวกับการลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ไปจนถึงการชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ (มาตรา 334-340 ตรี) ความผิดที่เกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน (มาตรา 209-216) และความผิดที่เกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน (มาตรา 217-239) เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวอาจจะยังไม่ครบถ้วน อาจจะต้องอาศัยข้อมูลอื่นมา

ประกอบ โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม (สจร.) รายงานว่า ในส่วนนี้ได้มีการจัดเก็บข้อมูลเอาไว้ ซึ่งผนวกเป็นข้อคำถามในการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชน (Victimization Survey) และในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) ได้มีการสำรวจความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม (Fear of Crime) แต่ข้อมูลอาจมีปัญหาเรื่องความไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากอาจไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ จากข้อมูลทั้งหมด รวมทั้งจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีการรับรองเรื่องความปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพังเอาไว้แล้วบ้างบางส่วน และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.4 ได้ และหากข้อมูลใดที่ยังขาดอยู่ก็สามารถใช้รายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

เป้าประสงค์ที่ 16.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 3 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.2.1 สัดส่วนของเด็กอายุ 1-17 ปี ที่เคยถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลในเดือนที่ผ่านมา ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่าผู้ดูแลยังไม่ได้มีความหมายที่ชัดเจน และในประเทศไทยได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลและผู้ได้รับการดูแลในหลายๆ ลักษณะ ไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์คนเสมือนไร้ความสามารถ ผู้อนุบาลคนไร้ความสามารถ บุพการี หรืออาจจะหมายถึงผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์ ผู้ดูแลในสถานพักฟื้น หรือบ้านพักคนชราและพี่เลี้ยงเด็กที่รัฐจัดบริการไว้ให้หรือจ้างเองโดยเอกชน นอกจากนี้ผู้ดูแลอาจหมายถึงผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าบริการทางเพศก็เป็นได้เช่นกัน ทั้งนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สป.พม.) แม้จะได้มีการรายงานว่ามีการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้เอาไว้ซึ่งเป็นข้อมูลของผู้รับบริการ แต่ก็ยังไม่สามารถระบุขอบเขตคำนิยามของคำว่า caregiver ที่แน่ชัดว่าผู้ดูแลหมายถึงใคร ตลอดจนความชัดเจนของการข่มเหงทางจิตใจด้วยเช่นกัน ในขณะที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) ได้รายงานว่ามีข้อมูลของเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจจากเด็กที่เข้ารับบริการที่บ้านพักเด็กจำนวน 77 จังหวัด และบางส่วนจากศูนย์ช่วยเหลือสังคมของ สป.พม. และศูนย์พึ่งได้ของกระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลเหล่านี้ รวมทั้งจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีการรับรองเรื่องถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลเอาไว้แล้วบ้างบางส่วน และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัด

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ที่ 16.2.1 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 16.2.2 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามเพศ อายุ และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ การค้ามนุษย์คือการ จัดหา ขนส่ง เคลื่อนย้าย ซ่อนเร้นหรือรับ บุคคลมาโดยวิธีการที่จะคุกคามหรือใช้กำลังหรือในรูปแบบอื่นๆ เพื่อเป็นการขโมย การลักพาตัว การฉ้อฉล การหลอกลวง การใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบหรืออยู่ในสถานะเปราะบาง หรือให้หรือได้รับ เงินหรือประโยชน์ เพื่อให้ได้รับความยินยอมของบุคคล เพื่อให้มีอำนาจควบคุมอีกคนหนึ่ง เพื่อ วัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ ทั้งนี้ การแสวงหาประโยชน์ควรจะต้องรวมถึงอย่างน้อยที่สุด การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของผู้อื่นหรือรูปแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหา ประโยชน์ทางเพศ แรงงานหรือบริการบังคับ การค้าทาสและการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน การเป็นทาส รับใช้หรือเคลื่อนย้ายอวัยวะ¹⁰⁸ จำนวนของเหยื่อนับจากจำนวนที่ตรวจจับได้และจำนวนประเมินที่ ตรวจจับไม่ได้ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชายหญิง และเด็กชายและเด็กหญิง (อายุน้อยกว่า 18 ปี) ผู้ซึ่ง ถูกค้ามนุษย์ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป อัตราการประเมินระหว่างจำนวนของเหยื่อที่ตรวจจับได้ กับจำนวนของเหยื่อที่ตรวจจับไม่ได้อาจจะนำมาใช้เพื่อประเมินจำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์โดยรวม ทั้งหมดในระดับประเทศ ภูมิภาคและระหว่างประเทศได้ นอกจากนี้ อัตราการประเมินสามารถนำมา วัดผลควมมีประสิทธิภาพของประเทศในการตรวจจับเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้อีกด้วย

การค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อแสวงหาประโยชน์นำมาซึ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสังคมที่แบ่งแยก และในระดับปัจเจกบุคคลยังนำมาซึ่งผลกระทบทาง สุขภาพและโอกาสต่างๆ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและเกิดเป็นภัยคุกคามต่อความ มั่นคงได้ อีกทั้งยังเป็นรูปแบบสากลของการค้าทาสสมัยใหม่ ทั้งนี้เหยื่อของการค้ามนุษย์มักจะได้รับ ความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ ความต้องการที่จะมีแรงงานถูกและบริการทางเพศเชื่อมโยง กับแนวปฏิบัติทางอาชญากรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรจากการแสวงหาประโยชน์ของกลุ่มคนผู้เปราะบาง คือ ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ การจัดทำข้อมูลของตัวชี้วัดนี้จะช่วยให้การติดตามผลกระทบของ มาตรการการต่อต้านการค้ามนุษย์ทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและระหว่างประเทศ อีกทั้งยังช่วย

¹⁰⁸ โปรโตคอล พิธีสารของสหประชาชาติเพื่อป้องกัน สกัดกั้นและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะในผู้หญิงและเด็ก (The United Nations Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

ประเมินศักยภาพของประเทศในการตรวจจับ และสนับสนุนเหยื่อของการค้ามนุษย์ในภายหลังได้อีก ด้วย ตัวชี้วัดนี้จะช่วยสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับรูปแบบที่พบได้บ่อยของการค้ามนุษย์ในที่ต่างๆ ทั่วโลก

สำหรับประเทศไทยนั้น มีการรับรองการค้ามนุษย์ไว้ใน พรบ. ป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งให้นิยามของคำว่า 1) “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหา ประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอตาน การบังคับใช้แรงงานหรือ บริการ การบังคับด้วยวิธีอื่นเพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่า บุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม และ 2) “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เชิญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เอาไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาใน รายละเอียดจะพบว่ามีความคล้ายคลึงกันกับบริบทสากลข้างต้นอยู่แล้ว ทั้งนี้ หากพิจารณาในประเด็น ของการค้ามนุษย์ที่มีรูปแบบที่ต้องจับตามองเป็นพิเศษในประเทศไทย ได้แก่ กรณีการค้าบริการทาง เพศ กรณีแรงงานบังคับให้ขายดอกไม้ ขอตาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง หรือกรณีที กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยยังเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิง หรือทำหน้าที่สอดแนม หรือกรณีภาคอุตสาหกรรมการประมง สถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับกลุ่ม เปราะบางทั้งเด็ก และสตรี และไม่ว่าจะมีสัญชาติไทย หรือจะเป็นต่างด้าวก็ตาม ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็น ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นและมีลักษณะเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ

นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สป.พม.) รายงานว่า มีการจัดเก็บข้อมูลเรื่องการค้ามนุษย์ใน 2 ลักษณะ คือ (1) ด้านคดี สป.พม. เป็น focal point ในการจัดทำฐานข้อมูลจำนวนคดีร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด และในอนาคตจะมีศาลยุติธรรมเข้าร่วม และ (2) ด้านสังคม เป็นการเก็บ จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เข้ารับบริการที่สถานคุ้มครอง โดยมีการจำแนกตามเพศ อายุ สัญชาติ รูปแบบการแสวงหาประโยชน์ ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ดังนั้นข้อมูลที่มีดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีความสอดคล้องกับบริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และ สามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.2 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมา วัตถุประสงค์ที่ 16.2.2 ได้

ตัวชี้วัดที่ 16.2.3 สัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เคยถูกระทำความ รุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปี ตัวชี้วัดนี้ได้กำหนดสัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุซึ่งรายงาน ว่าเคยถูกระทำความรุนแรงทางเพศ โดยตัวชี้วัดนี้ถูกคำนวณโดยหารด้วยจำนวนของผู้หญิงและ ผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปี ผู้ซึ่งรายงานว่าเคยถูกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปีกับ จำนวนประชากรทั้งหมดของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปี

แม้ว่าตัวชี้วัดนี้จะเป็นการแสดงผลความรุนแรงอย่างยิ่งยวดที่มีต่อเด็กเท่านั้นโดยไม่ได้ พิจารณาถึงรูปแบบอื่นๆ ที่ครอบคลุม เพราะต้องการให้ตัวชี้วัดนี้สามารถสะท้อนมุมมองสำคัญของ การเปลี่ยนแปลงที่ผู้วัดผลต้องการจะสังเกตเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในเป้าประสงค์ของการจัด ความรุนแรงที่มีต่อเด็ก ทั้งนี้ สิทธิของเด็กในการได้รับการคุ้มครองความรุนแรงทุกรูปแบบถูกกำหนด ไว้ในพิธีสารเลือกรับและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก¹⁰⁹

สำหรับประเทศไทยนั้น ความรุนแรงทางเพศได้มีการบัญญัติรับรองเอาไว้ในประมวล กฎหมายอาญา (มาตรา 276-287) และ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งได้กำหนดความผิดจากการล่วงละเมิดทางเพศตั้งแต่อายุไม่ถึง 15 ปี หรือเป็นบุคคลใน ครอบครัว ดังนั้นจึงมีความครอบคลุมมากกว่าสากลที่วัดผลเฉพาะช่วงวัยรุ่นตั้งแต่อายุ 18-24 ปีที่เคย ถูกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปีนั้น ทั้งนี้ เป้าประสงค์ที่ 16.2 ก็กำหนดเอาไว้ชัดเจนว่า เน้นไปที่ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและ การทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก ดังนั้น ผู้เยาว์ที่มีอายุ 18 ปีลงไปก็ควรที่จะได้รับการสำรวจด้วย เช่นกันเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์อย่างแท้จริง นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สป.พม.) รายงานว่ากรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว มี การจัดเก็บข้อมูลในประเด็นนี้ เนื่องจากสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 5 เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ โดยสามารถนำ Roadmap ของเป้าหมายที่ 5 มาปรับใช้ได้ ในขณะที่กรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว (สค.) ก็ได้ให้ข้อมูลต่อไปว่ามีการจัดเก็บข้อมูลความรุนแรงตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และมีการจำแนกช่วงอายุ ซึ่งสามารถสืบค้นข้อมูลได้จาก

¹⁰⁹ โปรดดูความรุนแรงทางเพศ ซึ่งได้นิยามไว้ใน General Comment ที่ 13 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13_en.pdf

เครือข่ายของ สค. แต่ถ้าเป็นภาพรวมของประเทศไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้อาไว้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) รายงานว่า จากการพิจารณาแล้ว Metadata ระบุว่าข้อมูลส่วนนี้ได้มาจากการสำรวจครัวเรือนเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ดังนั้น ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกันในระดับ Global ส่วนที่ สป.พม. รายงานจะเป็นตัวตอบโจทย์ระดับประเทศเท่านั้น โดยเห็นว่า Victimization Survey ของ สกธ. ควรจะครอบคลุมเรื่องนี้ด้วย ข้อมูลดังกล่าว รวมทั้งจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยให้นิยามและมี ข้อมูลการรับรองเรื่องความรุนแรงทางเพศของวัยรุ่นและวัยเยาว์เอาไว้แล้ว และสามารถนำข้อมูล เหล่านี้มาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.3 ได้ แต่อาจจะต้องดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ ในระดับ Global ต่อไป

เป้าประสงค์ที่ 16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้าง หลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวน ทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.3.1 สัดส่วนของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ถูกรายงาน การกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้ (สามารถเรียกว่าอัตราการรายงานอาชญากรรมได้อีกด้วย) ข้อมูลจาก การเป็นเหยื่อความรุนแรงโดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจนั้นรวมทั้งตำรวจ อัยการหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มี อำนาจในการสอบสวนอาชญากรรม เช่น การทุจริตหรือการฉ้อฉล ในขณะที่กลไกระงับความขัดแย้งที่ ได้รับการยอมรับอาจจะรวมถึงสถาบันต่างๆ ที่มีบทบาททางด้านกระบวนการยุติธรรมแบบไม่เป็น ทางการหรือการระงับข้อพิพาท (ผู้นำชนเผ่า ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน) ซึ่งได้รับการยอมรับให้ ดำเนินการอย่างเป็นทางการได้โดยหน่วยงานของรัฐ

การรายงานต่อหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจเป็นขั้นตอนแรกของเหยื่ออาชญากรรมที่จะ แสวงหาความยุติธรรม อย่างไรก็ตาม การที่เหยื่อจะไม่ไว้วางใจหรือความมั่นใจต่อหน่วยงานของรัฐใน การที่จะเยียวยาให้มีประสิทธิภาพหรือมีความยากลำบากในการเข้าถึงเหยื่อทำให้ส่งผลต่อพฤติกรรม การรายงานของเหยื่ออาชญากรรมได้ ด้วยเหตุนี้ อัตราการรายงานจึงเป็นการวัดความมั่นใจโดยตรง ของเหยื่อที่มีต่อหน่วยงานของรัฐในศักยภาพการให้ความช่วยเหลือและนำตัวผู้กระทำความผิดมา ลงโทษ อีกทั้งยังสามารถวัดผล “สถิติอาชญากรรมที่ไม่ได้มีการรายงาน” ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อีก ด้วย แนวโน้มของอัตราการรายงานอาชญากรรมความรุนแรงสามารถนำมาใช้เพื่อติดตามความ ไว้วางใจและความเชื่อมั่นของสาธารณะที่มีต่อหน่วยงานที่มีอำนาจบนพื้นฐานของพฤติกรรมที่แท้จริง ไม่ใช่ความรู้สึกนึกคิด

เป้าประสงค์นี้สัมพันธ์กับแนวคิดหลากหลายมิติของหลักนิติธรรมและการเข้าถึงความ ยุติธรรม และจำเป็นที่จะต้องอาศัยตัวชี้วัดอย่างน้อย 2 ตัวชี้วัดเพื่อนำมาวัดผลเพื่อให้ครอบคลุม องค์ประกอบการเข้าถึงความยุติธรรมและประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม ตัวชี้วัดที่ 16.3.1 ครอบคลุมประเด็นการเข้าถึงความยุติธรรมแม้ว่าจะไปไม่ถึงข้อพิพาททางแพ่งหรือปกครองก็ตาม ทั้งนี้ ควรที่จะต้องดำเนินการขยายตัวชี้วัดให้ครอบคลุมไปถึงข้อพิพาททางปกครองด้วยเช่นกัน

สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่าเหยื่อความรุนแรงได้มีการบัญญัติรับรองเอาไว้ในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดว่า “ผู้เสียหาย” หมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง และ พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 กำหนดว่า “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคล ซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกาย หรือจิตใจเนื่องจากการทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำความผิดนั้น ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีความสอดคล้องและ คล้ายคลึงกับตัวชี้วัดที่ 16.1.3 และ 16.2.3 เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรุนแรงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม นิยามของนิติธรรมไม่ได้หมายความถึงเพียงแค่มิติของความรุนแรงอย่างเดียวนั้น แต่ ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ การจำกัดอำนาจของรัฐบาล (Constraints on Government Powers) การปลอดจากคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) การมีรัฐบาลที่เปิดกว้าง (Open Government) การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) การมีความสงบเรียบร้อยและ ความปลอดภัย (Order and Security) การบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Enforcement) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) และกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นทางการ (Informal Justice) เป็นต้น ดังนั้น การวัดผลเฉพาะเหยื่อความรุนแรงที่สากลกำหนดมานั้นจึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลใน เป้าประสงค์ดังกล่าว โดยรายงานของโครงการ World Justice Project ได้ทำดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) โดยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นใน 102 ประเทศ แบ่งออกเป็นสำรวจความ คิดเห็นของประชาชนทั่วไปจำนวน 100,000 คน และของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2,400 คน โดยใช้ตัว บ่งชี้ที่แบ่งออกเป็น 9 หมวด เพื่อบ่งชี้ว่าประเทศใดมีการดำรงคงอยู่ของหลักนิติธรรมหรือไม่ ทั้งนี้ ประเทศไทยก็ได้มีการวัดผลหลักนิติธรรม ไว้ด้วยเช่นกัน โดยข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้และวัดผล ประเทศได้เลย อีกทั้งยังครอบคลุมการวัดผลความเป็นนิติธรรมของประเทศได้รอบด้านมากกว่า ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ ข้อสรุปว่าบริบทของไทยไม่ได้มีการกำหนดความหมายของเหยื่อ แต่ได้นิยามของคำว่าผู้เสียหาย ซึ่งคล้ายคลึงกับเหยื่อในบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.3.1 ได้ อย่างไรก็ตาม

ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.3 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) เข้ามาเสริม ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด คำว่า “พิพากษา” หมายถึงบุคคลที่อยู่ในกระบวนการพิจารณาทางอาญาและได้รับการตัดสินจาก องค์กที่มีอำนาจว่ากระทำความผิดจริงหรือพ้นผิด สำหรับบุคคลใดที่ถูกตัดสินโดยยังไม่ถึงที่สุด (เช่น อยู่ในระหว่างการอุทธรณ์) ก็ให้ถือว่าต้องคำพิพากษาด้วย

ตัวชี้วัดให้ความสำคัญกับหลักการว่าบุคคลที่รอการพิจารณาพิพากษาไม่ควรที่จะต้องถูกคุมขัง ซึ่งก็สอดคล้องกับสิทธิในการที่จะสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ถึง ความผิดจริง การคุมขังก่อนการพิพากษาโดยปราศจากเหตุผลที่จำเป็น เช่น เพื่อป้องกันการหลบหนี การคุ้มครองเหยื่อหรือพยาน หรือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดอื่นๆ อาจจะทำให้ส่งผลกระทบต่อ ทรัพยากรในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และสร้างภาระทางการเงินและอาจนำไปสู่ การว่างงานของผู้ถูกกล่าวหาและครอบครัวของผู้ถูกกล่าวหาได้ ทั้งนี้ การวัดผลดังกล่าวสามารถใช้ เป็นหลักฐานเพื่อช่วยเหลือประเทศให้ลดภาระและประกันการคุมขังอย่างเหมาะสมมากขึ้น

เป้าประสงค์นี้สัมพันธ์กับแนวคิดหลากหลายมิติของหลักนิติธรรมและการเข้าถึง ความยุติธรรม และจำเป็นที่จะต้องอาศัยตัวชี้วัดอย่างน้อย 2 ตัวชี้วัดเพื่อนำมาวัดผลเพื่อให้ครอบคลุม องค์ประกอบการเข้าถึงความยุติธรรมและประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 ครอบคลุมประเด็นประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม โดยจะต้องรวบรวมข้อมูลของสถานคุมขัง ทั้งหมด (ซึ่งอาจจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของหน่วยงานที่ต่างกัน) โดยจะต้องนำมารวมกันเพื่อใช้ ในการคำนวณตัวชี้วัดทั้งหมด

สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่าผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์นั้นรวมถึงผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี อยู่ระหว่างสอบสวน อยู่ระหว่างไต่สวน และอยู่ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ดังนั้น จึงมีความหมาย สอดคล้องกันกับตัวชี้วัดที่ 16.3.2 อย่างไรก็ดี นิยามของนิติธรรมไม่ได้หมายความถึงเพียงแค่เหยื่อของ ความรุนแรงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ การจำกัดอำนาจของรัฐบาล (Constraints on Government Powers) การปลอดจากคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) การมีรัฐบาลที่เปิดกว้าง (Open Government) การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) การมีความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย (Order and Security) การบังคับใช้กฎหมายและ ระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Enforcement) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice)

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) และกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นทางการ (Informal Justice) เป็นต้น ดังนั้น การวัดผลเฉพาะเหี่ยวความรุนแรงที่สาถกกำหนดมานั้น จึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว โดยรายงานของโครงการ World Justice Project ได้ทำดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) โดยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นใน 102 ประเทศ แบ่งออกเป็นสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปจำนวน 100,000 คน และของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2,400 คน โดยใช้ตัวบ่งชี้ที่แบ่งออกเป็น 9 หมวด เพื่อบ่งระบุว่า ประเทศใดมีการดำรงคงอยู่ของหลักนิติธรรมหรือไม่ ทั้งนี้ประเทศไทยก็ได้มีการวัดผลหลักนิติธรรม ไว้ด้วยเช่นกัน โดยข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้และวัดผลประเทศได้เลย อีกทั้งยังครอบคลุมการวัดผลความเป็นนิติธรรมของประเทศได้รอบด้านมากกว่า ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์ และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าตัวชี้วัดที่ 16.3.2 ภายใต้บริบทของไทยมีความสอดคล้องกันกับบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.3.2 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.3 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) เข้ามาเสริม ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

เป้าประสงค์ที่ 16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการ ส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี พ.ศ. 2573 ในส่วนนี้จะมีตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.4.1 มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐ) กระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายมักจะหมายถึงการโอนเงินซึ่งได้รับ หรือรับโอนหรือใช้ผ่านวิธีการที่ผิดกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งมูลค่า เงินและตราสารที่ได้โอนมาอย่างผิดกฎหมาย หรือมูลค่า เงินและตราสารที่ได้มาผ่านกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การก่ออาชญากรรม รวมทั้งการทุจริตและการหนีภาษี การเลี่ยงภาษีและการออกใบเสร็จที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง

องค์การเพื่อความซื่อสัตย์มั่นคงทางการเงินแห่งโลก (Global Financial Integrity - GFI) ได้ประเมินกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายในประเทศกำลังพัฒนามีประมาณ 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปี ซึ่งรูปแบบของการเคลื่อนย้ายเงินข้ามพรมแดนมีด้วยกัน 3 รูปแบบ ได้แก่

- การทุจริต โดยการให้สินบนและการโจรกรรมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- การก่ออาชญากรรม โดยการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การปลอมแปลง การค้าของเถื่อนและรูปแบบอีกมากมายในกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย
- การค้าอันเกิดขึ้นจากรัฐกรรมการนำเข้าและส่งออกเพื่อหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้ ภาษีสรรพสามิตหรือภาษีในรูปแบบอื่นๆ

กระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายๆ ด้าน รวมทั้ง ธรรมชาติ การเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของมนุษย์ เศรษฐกิจที่สร้างกำไรจากกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายสามารถทำให้เกิดความขัดแย้งในทรัพยากรซึ่งส่งผลร้ายมากขึ้น ขัดขวาง การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ตัวชี้วัดวัดมิติสำคัญ ของเป้าประสงค์ที่ 16.4 ซึ่งยังครอบคลุมถึงประเด็นอื่นๆ อีกด้วยไม่ว่าจะเป็นรายได้ที่ได้จากการขายอาวุธที่ผิดกฎหมายหรือองค์การอาชญากรรม

สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่ากระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายได้รับการรับรองเอาไว้ใน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกำหนดไว้ว่า “ทรัพย์สินที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า (1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็น ความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งมีความผิดมูลฐาน (เช่น แต่ไม่ จำกัดแต่เพียงเท่านั้น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด/ เพศ/ การฉ้อโกงประชาชน/ การยกยอกทรัพย์สินตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน/ การทุจริต/ การกรรโชก/ ภาษี/ การก่อการร้าย เป็นต้น) (2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2) ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะ มีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัว บทเทียบกับนิยามสากลข้างต้นก็พบที่มีความหมายสอดคล้องกันกับตัวชี้วัดที่ 16.4.1 เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่ารูปแบบของกระแสเข้าออกที่ผิดกฎหมายมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง โดยตลอด ซึ่งจะต้องสร้างกลไกป้องกันกระแสเงินเข้าออกเหล่านี้ให้ครอบคลุมอยู่ตลอดเวลา เช่น ปัญหาการฟอกเงินจากกลุ่มที่ใช้สกุลเงินเหมือนจริงที่เรียกว่า บิทคอยน์ (Bitcoin) หรือการฟอกเงิน จากตั้งทรัพย์สินในต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) รายงานว่า มีการจัดเก็บ ข้อมูลการดำเนินการยึดทรัพย์สิน การที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน และคดีส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นใน ประเทศไทย ส่วนข้อมูลเรื่องเงินผิดกฎหมายนั้นยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล แต่หากจะดูทางอ้อมอาจจะ

ต้องพิจารณาทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นเงินจากการค้า และเงินที่ผ่านการเข้าออกจากสถาบันทางการเงิน เป็นต้น ในขณะที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) รายงานว่า สตช. จะแจ้งเป็นข้อหาคดีอาญาหลัก และแจ้งข้อหาตาม 23 มุขฐาน ขณะนี้อยู่ระหว่างการกลั่นกรองอยู่ว่าคดีจริงๆ มีจำนวนเท่าใด ซึ่งพยายามรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานอัยการสูงสุดและศาลยุติธรรม เบื้องต้นจะต้องใช้จำนวนคดี ก่อน แล้วค่อยพัฒนาระบบข้อมูลต่อไปในอนาคต ดังนั้นข้อมูลที่มีดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีความสอดคล้องกับบริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.4.1 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.4.1 ได้

ตัวชี้วัดที่ 16.4.2 สัดส่วนของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่ถูกยึดได้ ซึ่งมีการบันทึกและติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบายังไม่ได้มีการกำหนดนิยามเอาไว้ ตามกฎหมายไทย คือ พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ทั้งนี้ ประเทศสามารถศึกษาคำนิยามของคำว่า อาวุธขนาดเล็ก (Small arms) และ อาวุธเบา (Light weapons) จากสนธิสัญญาเกี่ยวกับอาวุธ 2-3 ฉบับ เพื่อช่วยให้ประเทศไทยสามารถใช้เป็นกรอบในการบันทึกอย่างมีระบบได้ นอกจากนี้ กรมการปกครอง (กปค.) รายงานว่าได้มีการจัดเก็บข้อมูลอาวุธที่ให้ประชาชนถือครองได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถูกบันทึกไว้ในระบบตาม พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ในขณะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) รายงานว่า ได้จัดเก็บข้อมูลในส่วนของอาวุธปืนและปอกกระสุนจากการกระทำความผิดเอาไว้ ข้อมูลดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.4.2 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.4.2 ได้

เป้าประสงค์ที่ 16.5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.5.1 สัดส่วนของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่มีการให้สินบนหรือถูกเรียกสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา การให้สินบนไม่ว่าจะเป็นเงิน ของขวัญหรือบริการล้วนเป็นไปเพื่อการแสวงหาประโยชน์โดยไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ซึ่งการให้สินบนก่อให้เกิดผลกระทบในหลายๆ ประเทศ

ทั่วโลกและสามารถวัดผลผ่านการสำรวจโดยมุ่งเน้นไปที่ประสบการณ์ของการให้สินบน ทั้งนี้ การทุจริตเป็นอุปสรรคกับการเข้าถึงในบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมและรูปแบบการดำเนินการทาง เศรษฐกิจที่ถูกต้อง ดังนั้นการทุจริตจึงสร้างผลกระทบทางลบต่อการจัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียม และโอกาสในการพัฒนา นอกจากนี้ การทุจริตยังได้ลดทอนความไว้วางใจของสาธารณะที่มีต่อ หน่วยงานของรัฐและหลักนิติธรรม ตลอดจนกระบวนการทางประชาธิปไตยและยุติธรรม เมื่อการให้ สินบนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในหมู่ประชาชนและธุรกิจ ดังนั้นการวัดผลจากประสบการณ์การให้สินบน จะกำหนดมาตรวัดวัตถุประสงค์ของการทุจริต ความสำเร็จในการติดตามความก้าวหน้าในการต่อต้าน การทุจริต

ตัวชี้วัดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ของการให้สินบน ซึ่งมักจะเกิดขึ้นใน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจและหน่วยงานภาครัฐของการจัดทำ/ธุรกรรมบริการพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมไปถึงรูปแบบอื่นๆ ของการทุจริต เช่น การทุจริตขนาดใหญ่ การเอื้อประโยชน์หรือการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ

สำหรับประเทศไทยนั้น แม้ว่าจะไม่ได้ให้นิยามคำว่าสินบนเอาไว้ แต่มีการรับรองโดย พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 กำหนดให้ "ทุจริตต่อ หน้าที่" หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติ หรือละ เว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่ง หรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มี ตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งนิยามของสินบนในบริบทสากลข้างต้นมีความสอดคล้องกันกับคำ ว่าทุจริตต่อหน้าที่ของไทย จึงสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.5.1 ได้ นอกจากนี้ สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รายงานว่า มีการจัดเก็บข้อมูลเรื่อง การทุจริตและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐในระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไป ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐในระดับ ต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง เป็นความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาบริบทสากลจะพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐใน ความหมายของตัวชี้วัด คือเจ้าหน้าที่รัฐทุกคน และข้อมูลต้องได้จากการสำรวจครัวเรือน ดังนั้น การรายงานของ ป.ป.ช. จึงเป็นเพียงข้อมูลระดับประเทศเท่านั้น จากข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าว รวมถึง จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทย สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.5.1 ได้ และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป อาทิ

ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน” (Corruption Perceptions Index: CPI) ที่ประเมินภาพลักษณ์ปัญหา คอร์รัปชันของ 175 ประเทศทั่วโลก โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารรายงาน งานวิจัย และสถิติต่างๆ ที่รวบรวมโดยหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล จำนวน 12 แห่ง หรือดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชัน (Corruption Situation Index: CSI) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเข้ามาประกอบร่วมด้วย ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป

ตัวชี้วัดที่ 16.5.2 สัดส่วนขององค์กรธุรกิจที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สินบน หรือถูกเรียกสินบน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

สำหรับประเทศไทยนั้น แม้ว่าจะไม่ได้ให้นิยามคำว่าสินบนเอาไว้ แต่มีการรับรองโดย พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 123/5 กำหนดให้ "ผู้ใดให้ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลใดและกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น นิติบุคคลนั้นมีความผิดตามมาตรานี้ และต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่า แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลตามวรรคสอง ให้หมายความถึง ลูกจ้าง ตัวแทน บริษัท ในเครือ หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อหรือในนามของนิติบุคคลนั้น ไม่ว่าจะมียานาจหน้าที่ในการนั้นหรือไม่ก็ตาม" ซึ่งนิยามของสินบนในบริบทสากลข้างต้นมีความสอดคล้องกับองค์การธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตต่อหน้าที่ของไทย จึงสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.5.2 ได้ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รายงานว่า มีการจัดเก็บข้อมูลเรื่องการทุจริตและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาบริบทสากลจะพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐในความหมายของตัวชี้วัด คือ เจ้าหน้าที่รัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับภาษี (Tax Officials) อาทิ กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลต้องมาจากการสำรวจครัวเรือน การรายงานของ ป.ป.ช. จึงเป็นเพียงข้อมูลระดับประเทศเท่านั้น ดังนั้น การรายงานของ ป.ป.ช. จึงเป็นเพียงข้อมูลระดับประเทศเท่านั้น จากข้อมูลที่จัดเก็บ

ดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.5.2 ได้ และจะต้องอาศัย รายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากล มากยิ่งขึ้นต่อไป อาทิ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน” (Corruption Perceptions Index: CPI) ที่ ประเมินภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันของ 175 ประเทศทั่วโลก โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารรายงาน งานวิจัย และสถิติต่างๆ ที่รวบรวมโดยหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับและมีความ น่าเชื่อถือในระดับสากล จำนวน 12 แห่ง หรือดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชัน (Corruption Situation Index: CSI) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเข้ามาประกอบพร้อมด้วย นอกจากนี้ เห็นควรให้เพิ่ม สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ในฐานะภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้าน การทุจริตและจัดทำตัวชี้วัดดังกล่าว ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ใน ระดับ Global ต่อไป

เป้าประสงค์ที่ 16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสใน ทุกระดับ ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.6.1 การใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานคิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับ การอนุมัติแล้ว จำแนกเป็นภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณ หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) ตัวชี้วัดในส่วนนี้อาจจะอาศัยตัวชี้วัด PI-2 ของกรอบความรับผิดชอบด้านการเงินการคลังสาธารณะ (Public Expenditure and Financial Accountability - PEFA) ซึ่งเป็นการประกอบกันระหว่าง ผลลัพธ์ของการใช้จ่ายเทียบกับงบประมาณที่ได้รับอนุมัติและจัดสรรไว้ โดยพิจารณา 3 มิติ ได้แก่ 1) ความต่างระหว่างงบประมาณที่อนุมัติกับการใช้จ่ายสุดท้ายของปีในแต่ละภารกิจสำคัญ (เทียบกัน ระหว่างภาคต่างๆ) 2) ความต่างในการใช้จ่ายจากงบประมาณเดิมตามประเภททางเศรษฐกิจ และ 3) จำนวนเฉลี่ยที่เรียกเอาจากเงินทุนสำรองฉุกเฉินตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา

สำหรับประเทศไทยนั้น เรื่องงบประมาณการใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานมีการเก็บข้อมูลอยู่แล้ว โดยสำนักงบประมาณ อย่างไรก็ตาม การเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และ โปร่งใสเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่มีอยู่ในหลักธรรมาภิบาล ซึ่งไม่ได้หมายความถึงเพียงแค่เรื่อง งบประมาณการใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ หลัก นิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลัก ความคุ้มค่า ทั้งนี้หลักการดังกล่าวได้รับการรับรองไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 พรบ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายดังกล่าวได้วางแนวทางการบูรณาการเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลขึ้น พร้อมทั้งมีการทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ และทำที่ที่สุดประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้นการวัดผลเฉพาะงบประมาณการใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานที่สากลกำหนดมานั้นจึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำดัชนีของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลในประเด็นนี้ของประเทศไทย คือ 1) ดัชนีรายงานความสามารถในการแข่งขันของโลก” (The Global Competitiveness Report) โดย World Economic Forum (WEF) ซึ่งได้ทำความร่วมมือกับ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยให้ทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิแบบออนไลน์ จากแบบสอบถามดังกล่าว มีการวัดผลคุณภาพของสถาบัน (Institutions) ของประเทศไทย และ 2) ดัชนีความรุ่งเรืองของสถาบันเลกาทัม (Legatum Institute) ซึ่งได้มีการจัดอันดับเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศ ภายใต้เป้าประสงค์ในการวัดความเจริญรุ่งเรือง (Prosperity) ของแต่ละประเทศซึ่งได้จำแนกองค์ประกอบออกเป็น 8 สาขา โดยรวมถึงสาขาธรรมาภิบาล (Governance) เอาไว้ โดยข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้และวัดผลประเทศได้เลย อีกทั้งยังครอบคลุมการวัดผลความเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และโปร่งใสของประเทศได้รอบด้านมากกว่า ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยให้นิยามของการเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และโปร่งใสภายใต้หลักธรรมาภิบาลซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.6.1 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.6 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีรายงานความสามารถในการแข่งขันของโลก หรือดัชนีความรุ่งเรืองเข้ามาเสริมด้วยเช่นกัน ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 16.6.2 สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ ตัวชี้วัดในส่วนนี้จะคำนวณจากจำนวนผู้ตอบว่าตนพึงพอใจหรือพอใจมากกับประสบการณ์ที่ผ่านมาในการเข้าถึงบริการสาธารณะหารด้วยจำนวนทั้งหมดของผู้ตอบ ซึ่งข้อมูลอาจจะให้น้ำหนักเพื่อสะท้อนความพึงพอใจของประชากรโดยทั่วไปอย่างแท้จริง

ในการที่จะทำให้สถาบันมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบนั้นจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชากร ตัวชี้วัดนี้จะกำหนดการใช้การสำรวจความเข้าใจของประชาชนและจะรวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องว่าด้วยประสบการณ์ของปัจเจกบุคคลในการเข้าถึงและได้รับบริการสาธารณะขั้น พื้นฐาน เช่น สุขภาพ การศึกษา ประปาและสุขอนามัย เช่นเดียวกับการบริการการยุติธรรมโดยตำรวจ และระบบยุติธรรม

สำหรับประเทศไทยนั้น เรื่องความพึงพอใจกับการบริการสาธารณะไม่ได้มีการกำหนดเป็น นิยามเอาไว้ อย่างไรก็ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) รายงานว่า มี การสำรวจร้อยละความพึงพอใจของประชาชนจากงานบริการของภาครัฐ ประกอบด้วย ในส่วน ราชการมี 63 งานบริการจากส่วนราชการ และในจังหวัด มี 3 งานบริการ จาก 76 จังหวัด โดย สำนักงาน ก.พ.ร. จะขอความร่วมมือ สสช. ดำเนินการดังกล่าว แม้ว่าจะมีการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว แต่ตัวชี้วัดSDGs จะวัดจากจำนวนประชากร ในขณะที่ผลการสำรวจของสำนักงาน ก.พ.ร. นั้นจะเป็น คณะแนวความพึงพอใจทำให้ได้ผลที่ไม่ตรงกันกับบริบทสากลได้

นอกจากนี้ ความพึงพอใจกับการบริการสาธารณะเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สามารถนำมา วัดผลธรรมาภิบาลของประเทศ ซึ่งไม่ได้หมายความถึงเพียงแค่เรื่องความพึงพอใจกับการบริการ สาธารณะอย่างเดียวนั้น แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ทั้งนี้หลักการดังกล่าวได้รับการรับรองไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 พรบ. ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายดังกล่าวได้วางแนวทางธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลขึ้น พร้อมทั้งมีการทำงาน อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ และ ท้ายที่สุดประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การวัดผลเฉพาะความพึงพอใจกับการบริการ สาธารณะที่สากลกำหนดมานั้น จึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ ดังกล่าว ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ ข้อเสนอว่าบริบทของไทยให้นิยามของการเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และ โปร่งใสภายใต้หลักธรรมาภิบาลซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.6.2 ได้ อย่างไรก็ดีตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.6 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้ เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

เป้าประสงค์ที่ 16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ ในส่วนนี้จะมีตัวชี้วัด จำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.7.1 สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทาง ร่างกาย และกลุ่มประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สภานิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการ สาธารณะ และคณะตุลาการ) เทียบกับการกระจายตัวในระดับชาติ ตัวชี้วัดจะมุ่งเน้นไปที่มีความ เป็นตัวแทนของเป้าประสงค์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายควรที่จะได้มีการจำแนกในระดับประเทศ คณะกรรมการต่อต้านการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ (Committee on the Elimination of Racial Discrimination – CERD) ได้กล่าวเอาไว้อย่างชัดเจนว่าในการจำแนกนั้น หากไม่ได้มีเหตุผลอันใดที่ ขัดต่อการจำแนกนั้น ให้การจำแนกเช่นนั้นเป็นไปตามการกำหนดด้วยตนเองโดยความต้องการของ ตนเอง¹¹⁰ ซึ่งหลักการดังกล่าวยังสามารถนำไปปรับใช้กับประชากรกลุ่มอื่นๆ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในที่นี้ รวมถึงบุคคลที่บกพร่องทางกาย กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่ม LGBTI กลุ่มชนพื้นถิ่น กลุ่มศาสนา รอง กลุ่มชน กลุ่มน้อย เด็ก คนสูงวัยหรือกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นที่ยอมรับในบริบทของประเทศ โดยการมีอยู่ของ ความหลากหลายนำไปสู่การไม่แบ่งแยกและการตอบสนองต่อการตัดสินใจ ตัวชี้วัดนี้จะคำนวณ จำนวนตำแหน่งงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะที่กลุ่มเป้าหมายได้รับผิดชอบหารด้วยจำนวน ตำแหน่งของงานทั้งหมดที่มี

ในการที่กระบวนการตัดสินใจจะได้รับการตอบสนอง ไม่แบ่งแยก มีส่วนร่วมและมีตัวแทน จะต้องอาศัยการมีตัวแทนที่หลากหลายในทุกๆ ระดับของสถาบันของรัฐ ข้อบทที่ 25 แห่งกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) บัญญัติว่า “พลเมืองทุกคนย่อมมีสิทธิและโอกาสโดยปราศจากความ แตกต่างและโดยปราศจากข้อจำกัดอันไม่สมควร” ทั้งนี้ ความเห็นทั่วไปในข้อบทที่ 25 ได้ขยายความ

¹¹⁰ Identification with a particular racial or ethnic group (Art.1, par.1 & 4) : . 24/08/90. CERD General recom. 8.

(General Comments) “The Committee on the Elimination of Racial Discrimination, Is of the opinion that such identification shall, if no justification exists to the contrary, be based upon self-identification by the individual concerned.” โปรดดู <https://academic.udayton.edu/race/06hrights/UnitedNations/CERD/cerd10.htm>

ต่อว่าการเข้าถึงบริการสาธารณะควรตั้งอยู่บนฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกันและหลักการทั่วไปของ คุณงามความดี และยังคงกล่าวต่อไปว่ารัฐจะต้องประกันว่าบุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งของการให้บริการ สาธารณะจะต้องปราศจากการแทรกแซงหรือความกดดันทางการเมือง นอกจากนี้ ข้อบทที่ 7(b) แห่ง อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women: CEDAW) ยังได้กำหนดว่า รัฐภาคีจะใช้ มาตรการที่เหมาะสมทุกประการเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในด้านที่เกี่ยวกับการเมือง และทั่วๆ ไปของประเทศและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะให้ประกันแก่สตรีภายใต้เงื่อนไขแห่งความเสมอภาคกับบุรุษ ซึ่งสิทธิที่จะเข้าร่วมในการวางนโยบายของรัฐบาลและดำเนินการตามนโยบายนั้น และในการรับ ตำแหน่งราชการและปฏิบัติหน้าที่ราชการในทุกๆ ระดับของรัฐบาล

ในกรณีที่กลุ่มไม่ได้รับการยอมรับหรือมีประสบการณ์จากการเลือกปฏิบัติทางประวัติศาสตร์ ก็ควรที่จะมีมาตรการพิเศษชั่วคราว รวมทั้งการกำหนดเขตแดนขั้นต่ำเกี่ยวกับการเป็นตัวแทน เพื่อนำมาใช้ในการเยียวยาการเลือกปฏิบัติเช่นว่านั้น

สำหรับประเทศไทยนั้น การคัดสรรบุคคลากรเข้าทำงานในสถาบันของรัฐโดยไม่เลือกปฏิบัติ นั้นได้รับการรับรองอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ซึ่งกำหนดว่า “บุคคล ย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชาย และหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างใน เรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” และมาตรา 40 วรรค 1 และ 3 ยังได้กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ. . .การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการ ประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ หรือก้าวกายการจัดการศึกษาของ สถาบันการศึกษา” นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) รายงานว่า กพ. มี ฐานข้อมูลของข้าราชการ พลเรือนสามัญ ในส่วนราชการสังกัดกระทรวง 20 กระทรวง โดยจำแนก ตามเพศและอายุเท่านั้น ส่วนข้อมูลกำลังพลภาครัฐ และในส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นข้อมูลทุติยภูมิซึ่งได้ ข้อมูลมาจากแบบสำรวจที่ทางหน่วยงานต่างๆ ตอบมา โดยจำแนก เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง แต่ไม่สามารถระบุอายุได้ เนื่องจากไม่มีฐานข้อมูล นอกจากนี้ อาจมีการเพิ่มประเด็นบุคคลที่มีความ บกพร่องทางร่างกายในแบบสอบถามด้วย ขณะเดียวกัน สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ (สพ.พม.) รายงานว่าไม่มีการเก็บข้อมูลตำแหน่งของบุคคลที่มีความบกพร่อง ทางร่างกาย แต่มีการจัดเก็บข้อมูลจำนวนการจ้างบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายในภาครัฐ

แต่ไม่ได้จำแนกเพศและอายุ ดังนั้น ข้อมูลที่มีดังกล่าวสามารถนำมาวัดผลได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ สมบูรณ์เพียงพอเพราะยังไม่ได้มีการจำแนกข้อมูล

อย่างไรก็ตาม การมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความ เป็นตัวแทนที่ดีนั้น ไม่จำกัดแต่เฉพาะการคัดสรรบุคคลากรเข้าทำงานในสถาบันของรัฐ โดยไม่ เลือกปฏิบัติแต่เพียงเท่านั้น เพราะการมีส่วนร่วมที่ขาดการออกแบบให้ดีและไม่ครอบคลุมทุกมิติก็ อาจจะไม่ช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาแต่อย่างใด ตัวอย่าง เช่น ปัญหาการมีส่วนร่วมของสตรี¹¹¹ หรือใน บางกรณีอาจถึงขั้นส่งผลเสียต่อความเหลื่อมล้ำ เช่น ทำให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มที่ได้เข้าไปมี ส่วนร่วม และกลุ่มที่ถูกกีดกันออกไปแย่ง¹¹² ดังนั้น จึงควรเน้นย้ำให้ภาครัฐคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกฝ่ายว่าได้เข้ามามีส่วนร่วม (ไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านตัวแทน) แล้วหรือยัง¹¹³ และภาครัฐก็ ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน (ไม่ว่าจะก่อน ระหว่าง หรือหลัง ดำเนินการ) ในขณะเดียวกัน การกำหนดจำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้าร่วมนั้นควรจะต้องคำนึงถึง ทั้งผู้มีส่วนได้เสียในแง่ของผลประโยชน์ (interest)¹¹⁴ และในแง่ภูมิศาสตร์ (place)¹¹⁴ ด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ องค์ประกอบด้านความมีส่วนร่วมทั้งหมดจะประกอบด้วย 1) หน่วยงานมีการให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน โดยการให้ข้อมูลของหน่วยงานนั้นควรจะต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เป็น กลุ่มผู้รับข้อมูลนั้นคือใคร มีการใช้สื่อในการให้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีความถี่ใน การให้ข้อมูลมากขนาดไหน และมีช่องทางใดในการเข้าถึงข้อมูล 2) หน่วยงานควรมีการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนโดยการรับฟังนั้นต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ เช่น กลุ่มบุคคลที่หน่วยงานรับ ฟังความคิดเห็นนั้นเป็นกลุ่มไหน หน่วยงานเต็มใจ ตั้งใจ เห็นคุณค่าในการรับฟังความคิดเห็นหรือไม่ หน่วยงานมีการทิ้งช่วงการตัดสินใจหลังการรับฟังความคิดเห็นหรือไม่ 3) หน่วยงานมีการเปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและ/หรือทางอ้อมในการวางแผน และตัดสินใจซึ่งหน่วยงานจะต้อง พิจารณาถึงกระบวนการตัดสินใจว่าจะต้องมีกระบวนการอย่างไรจึงจะเป็นการเปิดโอกาสให้

¹¹¹ Lijphart, A (1997) 'Unequal Participation: Democracy's Unresolved Dilemma'. The American Political Science Review, 91 (1), pp. 1-14.

¹¹² Karpowitz, C. F., Mendelberg, T. and Shaker, L. (2012) 'Gender Inequality in Deliberative Participation', American Political Science Review, 106 (3), pp. 533-547.

¹¹³ สันติ วิลาสศักดานนท์. (2552). ธรรมนูญสถาบันกับการลดปัญหาคอร์รัปชัน ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการเลือกตั้ง. น. 12.

¹¹⁴ Eversole, R. (2011) 'Community Agency and Community Engagement: Retheorising Participation in Governance', Journal of Public Policy, 31, pp 51-71, doi: 10.1017/S0143814X10000206.

ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด มิติของเวลากับการตัดสินใจเหมาะสมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือไม่ 4) กลุ่มบุคคลใดเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกระบวนการใช้กรรมการในการตัดสินใจมีความยุติธรรมหรือไม่ 4) หน่วยงานมีการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) หน่วยงานมีการปฏิบัติภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน 6) หน่วยงานส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ 7) การมีส่วนร่วมนั้นช่วยในการหาฉันทามติระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ 8) การมีส่วนร่วมนั้นเป็นการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ (ไม่ใช่เป็นเพียงการมีส่วนร่วมเพียงผิวเผินเพื่อประโยชน์ทางการเมือง) 9) การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเท่าเทียมสำหรับทุกกลุ่ม เช่น เท่าเทียมทั้งเพศชายและหญิง 10) การมีส่วนร่วมนั้น จะต้องมีเสรีภาพทั้งในการเข้าร่วมและแสดงออก 11) สังคมมีภาคประชาสังคมที่ดี และ 12) สังคมมีความเชื่อมั่นว่าปัจเจกบุคคลสามารถสร้างความแตกต่างในกระบวนการต่อต้านคอร์รัปชันได้

ดังนั้น การวัดผลเฉพาะการคัดสรรบุคคลากรเข้าทำงานในสถาบันของรัฐโดยไม่เลือกปฏิบัติที่ สากลกำหนดมานั้นจึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว ดังนั้น จาก ข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่า บริบทของไทยให้นิยามของกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.7.1 ได้อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.7 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) อาทิ (1) สัดส่วนของตัวแทนของกลุ่มประชากรในสถาบันทางการเมืองและในกระบวนการนิติบัญญัติจากแหล่งข้อมูลภายในประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลของรายงานเชิงสถิติขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น ข้อมูล Women in National Parliaments ของสหภาพรัฐสภา Inter-Parliamentary Union (IPU)¹¹⁵ ที่ทางสหประชาชาติ นำไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการวัดจำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง (Share of seats in parliament % held by women) ใน UN Human Development Index (2) กรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือทุพพลภาพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 128 ที่ระบุว่า

¹¹⁵ <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>

การตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือ ทูพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทรูปนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด (3) สัดส่วนของกลุ่มประชากรในกลไกที่มีอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบาย เช่น ในคณะกรรมการระดับชาติต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่อง และกลุ่มประชากร ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

สำหรับประเทศไทยนั้น การมีสิทธิตัดสินใจของประชาชนได้รับการรับรองอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ซึ่งกำหนดว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” รวมทั้ง สิทธิในการตัดสินใจอื่นๆ ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้

แม้ประเทศไทยยังไม่มีการวัดผลในส่วนนี้ แต่รายงานของโครงการ World Justice Project ได้ทำดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) โดยได้มีการสำรวจความคิดเห็นใน 102 ประเทศ แบ่งออกเป็นสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปจำนวน 100,000 คน และของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2,400 คน โดยใช้ตัวบ่งชี้ที่แบ่งออกเป็น 9 หมวด และ หนึ่งในนั้น คือ การมีรัฐบาลที่เปิดกว้าง (Open Government) อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมที่ตั้งอยู่บนหลักนิติธรรม มิติที่แสดงถึงการมีรัฐบาลที่เปิดกว้าง ได้แก่ มีการเผยแพร่กฎหมายและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับรัฐบาล ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วม ในกิจกรรมของรัฐ และมีกระบวนการให้ประชาชนสามารถร้องเรียนและปกป้องสิทธิของตนได้ ทั้งนี้การมีรัฐบาลที่เปิดกว้างจะช่วยประกันความมีประสิทธิภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการปกป้อง เสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของการรวมกลุ่มและสิทธิที่จะเข้าแข่งขันกับรัฐบาล อีกทั้ง ประชาชนสามารถมีสิทธิมีเสียงเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องให้ข้อมูลที่เพียงพอและข้อสังเกตต่างๆ เกี่ยวกับคำตัดสินซึ่งมีผลกระทบต่อสังคม โดยข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้และวัดผลประเทศและตัวชี้วัดที่ 16.7.2 ได้เลย ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา

สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยแม้จะให้นิยามของการมีสิทธิตัดสินใจของประชาชนเอาไว้ แต่ยังไม่ได้มีการวัดผลแต่อย่างใด ซึ่งในส่วนนี้จำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) อาทิ (1) สัดส่วนของตัวแทนของกลุ่มประชากรในสถาบันทางการเมืองและในกระบวนการนิติบัญญัติจากแหล่งข้อมูลภายในประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลของรายงานเชิงสถิติขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น ข้อมูล Women in National Parliaments ของสหภาพรัฐสภา Inter-Parliamentary Union (IPU)¹¹⁶ ที่ทางสหประชาชาตินำไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการวัดจำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง (Share of seats in parliament % held by women) ใน UN Human Development Index (2) กรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือทุพพลภาพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 128 ที่ระบุว่าการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือ ทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทร่วมกันโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด (3) สัดส่วนของกลุ่มประชากรในกลไกที่มีอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบาย เช่น ในคณะกรรมการระดับชาติต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

เป้าประสงค์ที่ 16.8 ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล ในส่วนนี้จะมีตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.8.1 สัดส่วนของสมาชิก และสิทธิการออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ การเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งสถาบันการเงินระหว่างประเทศมักจะมีน้ำหนักน้อยทั่วโลก ตัวชี้วัดนี้จะวัดผลความเป็นตัวแทนของประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าววัดผลได้ง่าย โดย

¹¹⁶ <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>

อาศัยข้อมูลที่ได้จัดเก็บโดยองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งจะกำหนดรายชื่อขององค์กรระหว่างประเทศ เพื่อจะนำมาคำนวณ คำว่า “โลกาภิบาล” ในที่นี้ควรหมายถึงเฉพาะองค์การระหว่างประเทศที่มี อาณัติระดับโลก เช่น หน่วยงาน โครงการ เงินทุนทั้งหมดภายใต้ระบบสหประชาชาติ (รวมทั้ง IMF และธนาคารโลก) แต่ไม่รวมถึงองค์การสนธิสัญญาว่าด้วยการห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ (Preparatory Commission for the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization: CTBTO) ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency: IAEA) องค์การเพื่อการห้ามใช้อาวุธเคมี (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons: OPCW) และองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ตัวชี้วัดนี้ เป็นตัวชี้วัดสากล ไม่ใช่ตัวชี้วัดระดับประเทศ สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงไม่จำเป็นต้องจัดทำข้อมูลใน ส่วนนี้

สำหรับประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีการกำหนดนิยามเอาไว้ในเป้าประสงค์นี้ อย่างไรก็ตาม กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) รายงานว่า ตัวชี้วัดนี้เหมือนกับเป้าประสงค์ที่ 10 ในส่วนของ เป้าประสงค์นี้ ทาง กต. ได้ดำเนินการส่งเสริมให้มีการขยายการมีสิทธิออกเสียงของประเทศกำลัง พัฒนาในเวทีระหว่างประเทศ ส่วนตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดระดับสากล หากเป็นองค์การระหว่างประเทศ ภายใต้องค์การสหประชาชาติ ทุกประเทศมี 1 เสียงเท่ากัน แต่หากเป็นระบบการจัดการการเงิน เปรตต้นวุตส์ อาทิ ธนาคารโลก IMF สัดส่วนการออกเสียงขึ้นอยู่กับจำนวนเงินสนับสนุนของประเทศ และขึ้นอยู่กับสัดส่วนของประเทศอื่นๆ ในสถาบันนั้น ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศและธนาคารแห่ง ประเทศไทยจะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้ต่อไป

เป้าประสงค์ที่ 16.9 จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีสิทธิ บัตร ภายในปี พ.ศ. 2573 ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมี รายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ ตัวชี้วัดนี้คำนวณโดยการหารจำนวนเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดและได้รับ จดทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกับจำนวนประชากรเด็กทั้งหมดที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี

การจดทะเบียนการเกิดของเด็กเป็นก้าวแรกในการได้รับการรับรองภายใต้กฎหมายและ สามารถได้รับสิทธิ และประกันว่าจะไม่มีการละเมิดในสิทธิต่างๆ เด็กที่เกิดมาโดยไม่มีเอกสาร ประจำตัวอาจจะได้รับการปฏิเสธให้ได้รับบริการทางสุขภาพหรือการศึกษา และในอนาคตเมื่อเติบโต ขึ้นก็จะไม่สามารถแต่งงาน การเข้าไปในตลาดแรงงานโดยการรับรองทางกฎหมายได้ การเกณฑ์ทหาร

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

การได้รับความช่วยเหลือทางสังคมอื่นๆ การทำงานเป็นแรงงานในระบบ การซื้อขายทรัพย์สินมรดก การลงคะแนนเสียงหรือการทำหนังสือเดินทาง เป็นต้น

ข้อบทที่ 7 แห่งอนุสัญญาเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ได้ กำหนดให้เด็กทุกคนจะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังการเกิด และจะมีสิทธิที่จะมีชื่อ นับแต่เกิด และ สิทธิที่จะได้สัญชาติและเท่าที่จะเป็นไปได้ และข้อบทที่ 8 ก็ยังกำหนดเพิ่มเติมต่อไปว่า ในกรณีที่มี การตัดเอกลักษณ์บางอย่าง หรือทั้งหมดของเด็กออกไป โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รัฐภาคีจะให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองตามสมควร เพื่อให้เอกลักษณ์ของเด็กกลับคืนมาโดยเร็ว ดังนั้น ตัวชี้วัดนี้จะถูกนำมาวัดผลกับเด็กทุกคน ซึ่งคือเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีการรับรองการเกิดไว้ใน พรบ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 และ ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิด ตามมาตรา 20/1 แห่ง พรบ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรบ. การทะเบียน ราษฎร (ฉบับที่2) พ.ศ. 2551 นอกจากนี้ กรมการปกครอง (กปค.) รายงานว่า ปัจจุบัน กปค. ดำเนินการจดทะเบียนแจ้งเกิด 2 กรณี คือ (1) จดทะเบียนและออกสูติบัตรให้ และ (2) กรณีคนที่ไม่ เข้าเงื่อนไข โดย กปค. จะทำหนังสือรับรองการเกิดให้โดยทั้ง 2 กรณี เด็กจะมีเลข 13 หลัก แต่มี เงื่อนไขว่าเด็กต้องเกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งคิดเป็น 100% เนื่องจาก ถ้าเด็กยังไม่ได้มาจดทะเบียน หาก กปค. พบก็จะจดทะเบียนให้ทันที นอกจากนี้ ยังได้รายงานเพิ่มเติมว่า กระทรวงสาธารณสุขมีการจัดเก็บข้อมูลคนที่เกิดในสถานพยาบาลทุกราย แต่ถ้าเกิดนอกสถานพยาบาลหรือเด็กชายขอบจะ ไม่มีหน่วยงานใดจัดเก็บข้อมูลส่วนนี้ ขณะเดียวกัน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) รายงานว่า จาก การพิจารณาบริบทของสากลพบว่า ข้อมูลส่วนนี้ได้มาจากการสำรวจครัวเรือน ซึ่งทาง สสช. มีการ สำรวจสถานการณ์เด็กในประเทศไทย (Multiple Indicator Cluster Survey: MICS) จึงจะใช้ผล สสำรวจนี้เป็นตัวรายงานระดับโลกแทน เนื่องจากน่าจะสอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากกว่า เพราะยังมี เด็กชายขอบ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กไร้รัฐ ที่ยังไม่ได้จดทะเบียนแจ้งเกิด

ดังนั้น จากข้อมูล รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัย จึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยแม้จะให้นิยามของการรับรองการเกิด และมีการจัดเก็บข้อมูลแล้ว แต่ข้อมูลดังกล่าวยังไม่ครบถ้วน เพราะขาดเด็กบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงการจดทะเบียนได้ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยสามารถอาศัยข้อมูลการจดทะเบียนการเกิดทั้งจากของกรมการปกครอง และการสำรวจ สถานการณ์เด็กในประเทศไทย (Multiple Indicator Cluster Survey: MICS) เพื่อกลั่นกรองและ คัดเลือกข้อมูลให้มีความถูกต้องและเหมาะสมที่สุดในการวัดผลเป้าประสงค์ที่ 16.9.1 นี้

เป้าประสงค์ที่ 16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ ในส่วนนี้จะมีตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.10.1 จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมานผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริงในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา สำหรับตัวชี้วัดนี้

การเข้าร่วมถึงการฆ่าโดยเจตนาและการพรากชีวิตโดยอำเอใจดังที่ได้บัญญัติเอาไว้ในข้อบทที่ 6(1) แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) “การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ” หมายถึง การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับการอนุญาต การสนับสนุนหรือการยอมรับโดยปริยายของรัฐ ตามมาด้วยการปฏิเสธที่จะยอมรับว่าได้มีการลิดรอนเสรีภาพ หรือการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลที่หายสาบสูญ ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ภายนอกการคุ้มครองของกฎหมาย (อนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ) การคุมขังโดยอำเอใจ บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุม โดยอำเอใจมิได้ตามที่บัญญัติไว้ในข้อบทที่ 9(1) แห่ง ICCPR การทรมาน หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนา ที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือ คำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้น หรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญ บุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามหรือเพราะเหตุผลใดใดบนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะ เป็นในรูปแบบใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางราชการ (อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี) การทำร้ายหมายถึงการจู่โจมทางกายกับร่างกายของอีกฝ่ายส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บอย่างรุนแรงแก่กาย

คำว่า “ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน” เป็นคำที่ใช้อธิบายถึงบุคคลซึ่งอาจทำงานตามลำพังหรือทำงานกับผู้อื่นเพื่อส่งเสริม หรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คุณลักษณะสำคัญของผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน คือสิ่งที่พวกเขาทำ ดังนั้น เราจึงสามารถนิยามพวกเขาได้ดีที่สุดจากการพิจารณาการกระทำของพวกเขา

เขาและบริบทในการทำงาน นิยามของผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนอาจจะรวมถึงนักข่าว สมาชิกสหภาพ แรงงาน หรือนักเรียนที่รณรงค์การยุติการทรมาน นักการเมืองผู้ซึ่งยื่นหยัดต่อการทุจริตหรือพยานใน ศาลว่าด้วยการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คำว่า “นักข่าวหมายถึงผู้ทำข่าว” ผู้ทำงานด้านสื่อและผู้ผลิตสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อ การสื่อสารในประเด็นอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างยิ่ง ซึ่งอาจมีความหมายรวมถึงนักแสดง ผู้รายงานและนักวิเคราะห์ประจำ การติดต่อระหว่างนักข่าวต่างชาติและนักข่าวท้องถิ่น เช่นเดียวกับบล็อกเกอร์และผู้ผลิตสื่อออนไลน์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตีพิมพ์ผลงานด้วยตนเอง หรือทาง อินเทอร์เน็ตหรือในทางอื่นๆ ตลอดจน ผู้ทำข่าวในสื่อดั้งเดิมและผู้ที่ทำงานในสื่อประสม

คำว่า “สมาชิกสหภาพแรงงาน” หมายถึง บุคคลผู้ถูกจ้างหรือได้รับแต่งตั้งโดยสหภาพ แรงงาน และผู้แทนคนงานอื่นๆ ที่ได้รับการคัดเลือก รวมทั้งแรงงานนอกระบบ

ข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทำต่อนักข่าว สมาชิกสหภาพแรงงานหรือผู้ พิทักษ์สิทธิมนุษยชนนั้นกำหนดให้รู้ว่าเสรีภาพพื้นฐาน รวมทั้งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสาร เสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ระหว่างประเทศหรือไม่ รัฐที่มีพันธกรณีในการเคารพสิทธิมนุษยชนของบุคคลทั้งปวงภายใต้เขต อำนาจอธิปไตยของตน จะต้องละเว้นจากการละเมิดสิทธิ เช่นเดียวกับหน้าที่ที่จะคุ้มครองปกป้องบุคคลที่ถูก กระทำโดยบุคคลอื่น ดังนั้นตัวชีวิตจะต้องวัดผลกรณีดังกล่าวทั้งหมด แต่ถ้าหากว่าการฆ่า การสูญหาย การคุมขังโดยอำเภอใจ การทำร้ายและทรมานเป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นๆ ที่กระทำภายใต้หน่วยงานของรัฐหรือสมรู้ร่วมคิด การนิ่งเฉยหรือการยอมตาม หรือหากรัฐไม่อาจที่จะ สอบสวน ลงโทษหรือเยียวยาความผิดที่กระทำโดยบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม ก็จะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

การฆ่า การสูญหาย การคุมขังโดยอำเภอใจ การทำร้ายและทรมานนักข่าว สมาชิกสหภาพ แรงงานหรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนอาจจะสร้างความหวาดกลัวต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพขั้นพื้นฐานอื่นๆ ได้ และในการที่จะเห็นภาพใหญ่ของการคุ้มครองเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้ นั้น จำเป็นที่จะต้องมิชุดตัวชีวิตที่จัดทำในระดับประเทศ รวมทั้งการเข้าถึงข้อมูล และมิติอื่นๆ ที่ เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ โดยเฉพาะสิทธิใน การสื่อสารกับกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนประเภทอื่นๆ ที่ มักจะเกิดขึ้นกับนักข่าว สมาชิกสหภาพแรงงานและผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนซึ่งอาจจะรวมทั้งการข่มขู่ การก่อกวน การดำเนินคดี การให้ร้ายและการจำกัดการเดินทาง

สำหรับประเทศไทยนั้น คดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยวและ การทรมานได้รับการรับรองเอาไว้ว่าอยู่ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดที่เกี่ยวกับเสรีภาพ (มาตรา 309-321/1) และความผิดต่อร่างกาย (มาตรา 295-300) ทั้งนี้ ยังไม่ปรากฏว่าได้มีการนิยามผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงานและผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด ตัวชี้วัดนี้ เป็นการวัดผลความปลอดภัยของผู้ที่เรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานของตน โดยจำแนกกลุ่มผู้มีความเสี่ยงเพียง 3 กลุ่มข้างต้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยเห็นว่า ในบริบทของประเทศไทยยังมี กลุ่มอีกบางกลุ่มที่ถูกละเมิดสิทธิในลักษณะเดียวกัน เช่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือ การถูกพรากเสรีภาพทางวิชาการของนักวิชาการอันนำมาซึ่งการลี้ภัยทางการเมือง หรือกรณีของผู้แจ้งเบาะแส (whistleblower) ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวประเทศไทยควรที่จะต้องจัดทำเพื่อให้ครอบคลุมกับ เป้าประสงค์ที่ 16.10 ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (กคส.) รายงานว่า เรื่องจำนวนคดีดังกล่าวมีความ เกี่ยวโยงกับ สตช. แต่มีปัญหาเรื่องการจำแนกฐานความผิด เนื่องจากไม่ได้ถูกตราเป็นกฎหมาย มี ข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับสูญหายและการทรมานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ ที่ กคส. รับผิดชอบอยู่ในขณะที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) รายงานว่ามีจัดเก็บข้อมูลเรื่องการฆาตกรรม (Killing) และการลักพาตัว (Kidnapping) และเสนอให้เพิ่ม NGO เช่น Human Rights Watch เป็นหน่วยงาน สนับสนุนข้อมูลด้วย ท้ายที่สุดคือ สำนักงานสิทธิแห่งชาติ (สสช.) รายงานว่า ตัวชี้วัดนี้เน้นกรณีพิสูจนแล้วว่า เป็นความจริง (Verified case) และเฉพาะที่เกิดขึ้นกับ (1) ผู้สื่อข่าวบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ (2) สมาชิกของสหภาพแรงงาน และ (3) ผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งการประเมิน จำนวนการละเมิดสิทธินั้นมีความอ่อนไหวต่อความสมบูรณ์ของการรายงานเหตุการณ์ของบุคคล ข้อมูลเหล่านี้จึงอาจจะประเมินต่ำกว่าความเป็นจริงได้ (หรือบางครั้งก็อาจจะประเมินสูงกว่าความเป็นจริง) โดยทั่วไปแล้ว จำนวนของคดีที่ได้รับรายงานจะขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงข้อมูล แรงจูงใจและความ แน่นขององค์กรภาคประชาสังคมและสื่อในพื้นที่นั้นๆ

ในส่วนนี้ จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ ข้อสรุปว่าประเทศไทยยังขาดนิยามบางส่วน และมีข้อมูลบางประการที่จะสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัด ที่ 16.10.1 ได้ และหากข้อมูลใดที่ยังขาดอยู่ก็สามารถใช้รายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) ได้ เช่น ข้อมูลจากองค์กร Human Rights Watch หรือ องค์กรแอมเนสตี้ (Amnesty International) ซึ่งมี

การจัดทำข้อมูลและรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนประจำปี และอาจจะเกี่ยวข้องกับจำกัดสิทธิมนุษยชนจากการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ¹¹⁷ หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่ง มีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับ บริบทสากลมากยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ ตัวชี้วัดนี้ ได้มีการกำหนดคำว่า “การมีอยู่” และ “การดำเนินการ” จึงทำให้มีการสร้างเงื่อนไขโดยพิจารณาว่า (ก) ประเทศ (ในระดับโลก จำนวนของประเทศต่างๆ) มีรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และ/หรือนโยบายที่ รับรองการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะหรือไม่ (ข) และการมีอยู่ของกฎหมายเหล่านั้นในประเทศได้ สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นต้น) หรือไม่ และ (ค) กลไกการดำเนินการได้จัดตั้งขึ้นเพื่อประกันสิทธิดังกล่าวหรือไม่ รวมทั้งความพยายามของรัฐใน การส่งเสริมสิทธิในข้อมูลสาธารณะ การรับรู้ของพลเมืองถึงสิทธิของตนในการเข้าถึงข้อมูลและ ความสามารถในการใช้สิทธิอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนศักยภาพของหน่วยงานของรัฐที่จะจัดหา ข้อมูลให้แก่สาธารณะเมื่อได้ร้องขอ ตัวชี้วัดนี้จะอาศัยและเทียบกับข้อมูลหลายแหล่ง ทั้งจากสถาบัน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์กรที่ไม่ใช่รัฐในประเทศและระหว่างประเทศ สถาบันวิชาการ และหน่วยงาน กำกับสื่อแห่งชาติ ข้อมูลเหล่านี้จะถูกรวบรวม ประมวลผลและตรวจสอบโดยองค์กรระหว่างประเทศ คือ UNESCO และธนาคารโลก โดย UNESCO จะเก็บข้อมูลบางมิติของข้อมูลเหล่านี้โดยใช้ตัวชี้วัด พัฒนาสื่อ (Media Development Indicators)¹¹⁸ รายงานความทิศทางโลกในเสรีภาพของการแสดง ความคิดเห็นและรายงานการพัฒนาสื่อ¹¹⁹ ทั้งนี้ ข้อมูลสามารถจัดเก็บได้อย่างน้อย 195 ประเทศ

นิยามในที่นี้มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับ “การเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ” ซึ่งมีความหมายกว้าง กว่าเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุม (ในทางกลับกัน เสรีภาพดังกล่าวมีผลต่อ การเข้าถึงข้อมูลสาธารณะด้วยเช่นกัน) ความสนใจของตัวชี้วัดนี้จึงเกี่ยวกับสถานะของการรับเอาและ การดำเนินการให้มีรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และ/หรือนโยบายที่รับรองการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ ซึ่งตัวชี้วัดในส่วนนี้มีความเชื่อมโยงและสามารถวัดผลได้ ทั้งนี้ จำนวนรัฐสมาชิกในองค์ การสหประชาชาติที่ได้รับรองสิทธิทางกฎหมาย และยังมีอีกหลายประเทศที่กำลังพิจารณาให้มี

¹¹⁷ โปรดดู <https://www.amnesty.or.th/resources/annual-report/970>

¹¹⁸ โปรดดู <http://unesdoc.unesco.org/images/0016/001631/163102e.pdf>

¹¹⁹ โปรดดู <http://www.unesco.org/new/en/world-media-trends>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

กฎหมายดังกล่าว เหตุผลของการประเมินมิติการดำเนินการเพื่อให้เกิดขั้นตอนทางกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงข้อมูลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ซึ่งตัวชี้วัดในส่วนนี้ไม่ใช่ตัวชี้วัดในลักษณะ หนุนเสริมตัวชี้วัด (ก) แต่เป็นความเชื่อมโยงที่เป็นเหตุและผลทางกฎหมายและนโยบายที่จะก่อให้เกิด ผลในทางปฏิบัติซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน การรับรองของรัฐในการให้สิทธิเข้าถึง ข้อมูลสาธารณะสามารถประเมินผ่านมิติต่างๆ ได้บางส่วน เช่น มิติที่กำหนดโดยธนาคารโลก โดย พิจารณาว่า 1) มีบทบัญญัติกำหนดให้รัฐมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลอย่างเต็มรูปหรือไม่ 2) มีกลไกของ พลเมือง บริษัทและอื่นๆ เพื่อร้องขอข้อมูลที่ยังไม่ได้เปิดเผยอย่างเต็มรูป แต่เกี่ยวข้องกับความสนใจ ของกลุ่มเหล่านี้หรือไม่ 3) มีการจัดทำแนวทางชี้แนะว่าด้วยข้อยกเว้นเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือไม่ และ 4) มีโครงสร้างเชิงสถาบันในการสนับสนุนการเปิดเผยข้อมูล เช่น คณะกรรมการ กลไกการตรวจสอบ หรือกลไกรับเรื่องร้องเรียนหรือไม่ ในบางประเทศก็ได้มีการจัดทำข้อมูลที่แสดงถึงที่มา จำนวนคำร้อง และเวลาที่ใช้ในการตอบสนองคำร้องเอาไว้อีกด้วย

สำหรับประเทศไทยนั้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) รายงานว่า ตั้งแต่ ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาจนถึง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ก็ได้มีการรับรอง สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของรัฐ รวมถึงมี พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 รับรอง เรื่องนี้ไว้เช่นกัน ดังนั้นการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะได้รับการรับรองเอาไว้ภายในกฎหมายของประเทศ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดระดับโลก เนื่องจากใช้วัดจำนวนประเทศ ในส่วนนี้ จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยมีข้อมูลในส่วนนี้ แล้ว แต่อาจจะยังไม่ครอบคลุมในการวัดผลซึ่งอาจจะต้องอาศัยข้อมูลอื่นบางประการเพื่อมาเสริมหนุน การวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.10.2 ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น เช่น คุณภาพและระยะเวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยใน การเข้าถึงข้อมูล และการพิจารณาอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลที่อาศัยพิจารณาอันเป็นอติวิสัยของ คณะกรรมการ เป็นต้น

แนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ข้อที่ 1 เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.a.1 จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความเป็นอิสระและสอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles) ตัวชี้วัดนี้ใช้วัดสัดส่วนของประเทศที่มีสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นอิสระตามคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (International Coordinating Committee of National Human Rights Institution: ICC)

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งโดยรัฐเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และ/หรือกฎหมายในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเป็นเครื่องมือและได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากรัฐ อย่างไรก็ตาม สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่และทำงานโดยอิสระไม่ขึ้นต่อรัฐบาล แม้ว่าสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะมีอำนาจหน้าที่หลากหลาย แต่บทบาททั่วไปของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คือ การแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ เช่นเดียวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิทางการเมือง พลเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม หน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการรับเรื่องร้องเรียน การให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปกฎหมาย สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพจะมีความเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างรัฐบาลและประชาสังคม เพราะได้ช่วยลดช่องว่างในการคุ้มครองระหว่างสิทธิของบุคคลและความรับผิดชอบของรัฐ รูปแบบของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติปัจจุบันมีทั้งสิ้น 6 รูปแบบทั่วโลก ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ผู้ตรวจการสิทธิมนุษยชน สถาบันรูปแบบผสม องค์กรที่ปรึกษา สถาบันและศูนย์สิทธิมนุษยชน และสถาบันเฉพาะด้านหลายสถาบัน

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นอิสระจะได้รับอันดับ และสถานะความน่าเชื่อถือซึ่งวัดผลโดยคณะกรรมการประเมินสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Sub-Committee on Accreditation: SCA) ของ ICC จากการทบทวนบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยแบ่งสถานะออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ สถานะ A สะท้อนว่าสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้นปฏิบัติตามหลักการปารีส สถานะ B สะท้อนว่าสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้นยังไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการ

ปารีสครบถ้วนหรือไม่มีข้อมูลที่เพียงพอที่จะประเมิน และ สถานะ C สะท้อนว่าสถาบันสิทธิมนุษยชน แห่งชาตินั้นไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการปารีส

มาตรฐานสากลอื่นๆ ที่อาจจะนำมาพิจารณาของ SCA ในการประเมินสถานะของสถาบัน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คือ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดตั้งกลไกในประเทศตามพิธีสารรับเลือก อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการกระทำอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยี ศักดิ์ศรี (Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) เช่นเดียวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ คนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) นอกจากนี้ SCA อาจจะพิจารณาจากข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอโดยกลไกสิทธิ มนุษยชนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกลไกที่มาจากสนธิสัญญา การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน รายประเทศ (UPR) และกลไกพิเศษต่างๆ ขั้นตอนเหล่านี้จะช่วยในการวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพ และระดับการมีส่วนร่วมกับระบบสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในการคำนวณตัวชี้วัดจะพิจารณา จากสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แก่ สถานะ A, B และ C

ตัวชี้วัดจะวัดผลความมุ่งมั่นของประเทศในการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติผ่านความ ร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมสังคมที่ไม่แบ่งแยก สงบสุขและมีความรับผิดชอบ การสร้างและให้ ความช่วยเหลือสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะสะท้อนถึงความตั้งใจของรัฐในการที่จะส่งเสริมและ ค้ำครองสิทธิมนุษยชนซึ่งกำหนดไว้ในตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การปฏิบัติตามหลักการ ปารีสทำให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอาณัติ อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและให้ความรู้ และใน การดำเนินภารกิจนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นอิสระและพหุนิยม ในการที่จะเป็นกลไกกึ่ง ศาลนั้น สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องรับเรื่องร้องเรียน และให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อใน การนำคดีขึ้นสู่ชั้นศาลเพื่อให้เป็นไปตามระบบการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศ การทำงาน พื้นฐานเหล่านี้ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นฟันเฟืองที่ สำคัญในการปรับปรุงสถานการณ์สิทธิมนุษยชน รวมทั้งการขจัดกฎหมายที่เลือกปฏิบัติและส่งเสริม การบังคับใช้กฎหมาย ในส่วนของการรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนนั้น การที่จะได้รับสถานะ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับ A จะต้องสร้างความน่าเชื่อถือ ชอบด้วยกฎหมาย สอดคล้อง และมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในประเทศ

สำหรับประเทศไทยนั้น หลักการปารีสเป็นหลักการว่าด้วยสถานะและหน้าที่ของสถาบัน แห่งชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และมีรูปแบบของของสถาบันสิทธิมนุษยชน แห่งชาติที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Commissions)

ผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา (Ombudsman) และสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษ (Specialized Institutions) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) รายงานว่า ที่ผ่านมา กสม. เป็นองค์กรอิสระที่มีกฎหมายรับรอง และมีการเสนอแนะกฎหมาย นโยบายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ให้กับรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการปารีส การทำงานของกรรมการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเรื่องหลักการปารีสมีอยู่ 2 ประการ คือ 1) การสรรหาผู้แทน และ 2) หลักการทำงานที่เป็นอิสระ ซึ่งอิสระทั้งด้านบุคลากร และงบประมาณ (เพียงพอ) ทั้ง 2 ส่วนมีความก้าวหน้าพอสมควร โดยพิจารณาจากรัฐธรรมนูญที่มีความพยายามแก้ประเด็นนี้ โดยเฉพาะกระบวนการสรรหา จะเน้นให้มีความหลากหลาย ซึ่งรัฐได้เข้ามาพยายามแก้ไข และน่าจะเป็นทิศทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังได้ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ อีกด้วย

ในส่วนนี้ จากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยมีข้อมูลที่จะสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.a.1 ได้เลย และสอดคล้องกับบริบทสากลอยู่แล้ว

แนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ข้อที่ 2 ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.b.1 สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เหตุของการเลือกปฏิบัติเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 และภายหลังต่อมาได้มีการปรับปรุงภายใต้กลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อชาติพันธุ์ เพศ อายุ รายได้ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ความบกพร่องทางกาย ศาสนา สถานะการอพยพหรือการย้ายถิ่น สถานะพลเมือง เพศวิถีและเพศสภาวะ ซึ่งพื้นฐานเหล่านี้บางประเภทถูกกำหนดเหมือนกันในทุกๆ ประเทศ เพื่อให้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด เช่น เพศ อายุ หรือความบกพร่องทางกาย ส่วนชาติพันธุ์ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และศาสนาจะมีการกำหนดที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ของประเทศ และควรที่จะต้องกำหนดโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประเทศ ตัวชี้วัดนี้จะคำนวณสัดส่วนของบุคคลที่รายงานว่าตนรู้สึกถูกเลือกปฏิบัติหรือได้รับการข่มขู่ใน 12 เดือนที่ผ่านมาโดยอาศัยปัจจัยที่ห้ามการเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดจะคำนวณการใช้ผลจากการสำรวจเต็มรูปแบบด้วยเทคนิคการประมาณค่าข้อมูลสูญหาย การประเมินและการให้นำหน้าข้อมูลเพื่อสร้าง

ความมั่นใจในตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของทั้งหมดและความน่าเชื่อถือของข้อมูล ทั้งนี้ การทำสำรวจ ข้อมูลปฐมภูมิสามารถทำได้ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค

ผลลัพธ์ของตัวชี้วัดนี้จะแสดงให้เห็นว่ากฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างไรจากมุมมองของประชากรซึ่งอาศัยประสบการณ์ส่วนบุคคลมากกว่าการรับรู้ เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมุมมองจากผู้อื่นอาจจะมียอคติจากการเหมารวม หรือสามัญทัศน์ได้

สำหรับประเทศไทยนั้น การถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิด ปรากฏตามข้อเท็จจริง โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (กคส.) ว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการถูกเลือกปฏิบัติตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547-2558 กคส. ได้มีการขอข้อมูลจากศาลยุติธรรม ซึ่งมีคดีฟ้องร้องและศาลตัดสินแล้วจำนวน 6 คดี และเสนอให้เพิ่มหน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนประเภทนี้และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูล ซึ่งที่ผ่านมา กคส. ยังไม่เคยได้รับเรื่องร้องเรียนประเภทนี้เลย ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) รายงานว่า มีข้อมูลเฉพาะในส่วนของจำนวนเรื่องร้องเรียนต่อ กสม. ซึ่งไม่มีสภาพบังคับเป็นคดีของศาล ทางด้านของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ก็ได้รายงานว่า ตัวชี้วัดนี้ เหมือนกับตัวชี้วัดที่ 10.3.1 (สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ) และยังมี Metadata จึงเห็นว่าการเลือกปฏิบัติและการล่วงละเมิดน่าจะหมายถึงรวมถึงที่เกิดขึ้นกับทุกคน (รวมทั้ง ผู้ต้องขังในเรือนจำด้วย)

จากการพิจารณาบริบทสากลจะพบว่าข้อมูลต้องได้จากการสำรวจครัวเรือน ดังนั้น การรายงานข้างต้นจึงเป็นเพียงข้อมูลระดับประเทศเท่านั้น และยังไม่ครอบคลุม จากข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าว รวมถึงจากการศึกษา สัมภาษณ์และการประชุมระดมความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.b.1 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการผลที่ได้จากการวัดผลตัวชี้วัดที่ 10.3.1 เข้ามาประกอบร่วมด้วย ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป

2.4 สรุป

จากการดำเนินการภายใต้บทที่ 2 คณะผู้วิจัยได้ทบทวนนิยามสากลตามเป้าหมายที่ 16 นิยามของเป้าประสงค์และตัวชี้วัดของ Metadata ตลอดจนบริบทของประเทศไทย โดยมีข้อสรุปและสาระสำคัญปรากฏอยู่ในตารางดังนี้

ตารางที่ 2.3 แนวทางเสนอแนะในการวัดผลตัวชี้วัดภายในบริบทของประเทศไทย

เป้าประสงค์	แนวทางเสนอแนะในการวัดผลตัวชี้วัดภายในบริบทของประเทศไทย
เป้าประสงค์ที่ 16.1 การลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.1.1 นั้น บริบทของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับบริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.1 ได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วน</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.1.2 นั้น บริบทของประเทศไทยมีการเสียชีวิตจากความรุนแรงได้ในหลายรูปแบบ แต่ความรุนแรงที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้มีข้อมูลและสามารถนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.1.2 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.1.3 นั้น บริบทของประเทศไทยมีการรับรองเรื่องความรุนแรงทางกาย จิตใจและทางเพศเอาไว้แล้ว และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.1.3 ได้</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.1.4 นั้น บริบทของประเทศไทยมีการรับรองเรื่องความปลอดภัยเมื่อเดิน บริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพังเอาไว้แล้วบ้างบางส่วน และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.4 ได้ และหากข้อมูลใดที่ยังขาดอยู่ก็สามารถใช้รายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p>
เป้าประสงค์ที่ 16.2 ยุติการข่มเหงการใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อ	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.2.1 นั้น บริบทของประเทศไทยมีการรับรองเรื่องถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลเอาไว้แล้วบ้างบางส่วน และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.1 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) เพื่อสามารถวัดผลได้</p>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าประสงค์	แนวทางเสนอแนะในการวัดผลตัวชี้วัดภายในบริบทของประเทศไทย
เด็ก	<p>เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.2.2 นั้น บริบทของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับบริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.2 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.2.2 ได้</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.2.3 นั้น ประเทศไทยให้นิยามและมีข้อมูลการรับรองเรื่องความรุนแรงทางเพศของวัยรุ่นและวัยเยาว์เอาไว้แล้ว และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.2.3 ได้ แต่อาจจะต้องดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป</p>
<p>เป้าประสงค์ที่ 16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.3.1 นั้น บริบทของประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดความหมายของเหยื่อแต่ได้นิยามของคำว่าผู้เสียหายซึ่งคล้ายคลึงกับเหยื่อในบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.3.1 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.3 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.3 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) เข้ามาเสริม ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 นั้น ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 ภายใต้บริบทของประเทศไทยมีความสอดคล้องกันกับบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.3.2 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.3 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.3 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) เข้ามาเสริม ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน</p>
<p>เป้าประสงค์ที่ 16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการ</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.4.1 นั้น บริบทของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับบริบทของสากลอยู่แล้วในส่วนนี้ และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.4.1 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล</p>

เป้าประสงค์	แนวทางเสนอแนะในการวัดผลตัวชี้วัดภายในบริบทของประเทศไทย
<p>ติดตามและการ ส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูก ขโมย ไป และ ต่อสู้ กับ อาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี พ.ศ. 2573</p>	<p>ของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.4.1 ได้</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.4.2 นั้น บริบทของประเทศไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.4.2 ได้ เพียงแต่จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดที่มีจากทุกภาคส่วนที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของตน และนำมาตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความแม่นยำมากที่สุดแล้วจึงนำมาวัดผลในตัวชี้วัดที่ 16.4.2 ได้</p>
<p>เป้าประสงค์ที่ 16.5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.5.1 นั้น บริบทของประเทศไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.5.1 ได้ และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป อาทิ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน” (Corruption Perceptions Index: CPI) ที่ประเมินภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันของ 175 ประเทศทั่วโลก โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารรายงาน งานวิจัย และสถิติต่างๆ ที่รวบรวมโดยหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล จำนวน 12 แห่ง หรือดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชัน (Corruption Situation Index: CSI) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเข้ามาประกอบพร้อมด้วย ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.5.2 นั้น บริบทของประเทศไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.5.2 ได้ และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป อาทิ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน” (Corruption Perceptions Index: CPI) ที่ประเมินภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันของ 175 ประเทศทั่วโลก โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารรายงาน งานวิจัย และสถิติต่างๆ ที่รวบรวมโดยหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล จำนวน 12 แห่ง หรือดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชัน (Corruption Situation Index: CSI) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเข้ามาประกอบพร้อมด้วย นอกจากนี้ เห็นควรให้เพิ่มสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ในฐานะภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตและจัดทำตัวชี้วัดดังกล่าว ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือน</p>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าประสงค์	แนวทางเสนอแนะในการวัดผลตัวชี้วัดภายในบริบทของประเทศไทย
<p>เป้าประสงค์ที่ 16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ</p>	<p>เพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.6.1 นั้น บริบทของประเทศไทยให้นิยามของการเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสภายใต้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.6.1 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.6 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีรายงานความสามารถในการแข่งขันของโลก หรือดัชนีความรุ่งเรืองเข้ามาเสริมด้วยเช่นกัน ตลอดจนตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.6.2 นั้น บริบทของประเทศไทยให้นิยามของการเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสภายใต้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.6.2 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.6 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p>
<p>เป้าประสงค์ที่ 16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.7.1 นั้น บริบทของประเทศไทยให้นิยามของกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าบริบทสากล และสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.7.1 ได้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะวัดผลการบรรลุเป้าประสงค์ที่ 16.7 ได้ และจำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.7.2 นั้น บริบทของประเทศไทยแม้จะให้นิยามของการมีสิทธิตัดสินใจของประชาชนเอาไว้ แต่ยังไม่ได้มีการวัดผลแต่อย่างใด ซึ่งในส่วนนี้จำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) อย่างดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าประสงค์	แนวทางเสนอแนะในการวัดผลตัวชี้วัดภายในบริบทของประเทศไทย
<p>เป้าประสงค์ที่ 16.8 ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.8.1 นั้น บริบทของไทยไม่ได้มีการกำหนดนิยามเอาไว้ในเป้าประสงค์นี้ ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศและธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้ต่อไป</p>
<p>เป้าประสงค์ที่ 16.9 จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีสถิติบัตรภายในปี พ.ศ. 2573</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.9.1 นั้น บริบทของไทยแม้จะให้นิยามของการรับรองการเกิดและมีการจัดเก็บข้อมูลแล้ว แต่ข้อมูลดังกล่าวยังไม่ครบถ้วน เพราะขาดเด็กบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงการจดทะเบียนได้ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยสามารถอาศัยข้อมูลการจดทะเบียนการเกิดทั้งจากของกรมการปกครอง และการสำรวจสถานการณเด็กในประเทศไทย (Multiple Indicator Cluster Survey: MICS) เพื่อกลั่นกรองและคัดเลือกข้อมูลให้มีความถูกต้องและเหมาะสมที่สุดในการวัดผลเป้าประสงค์ที่ 16.9.1 นี้</p>
<p>เป้าประสงค์ที่ 16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.10.1 นั้น ประเทศไทยยังขาดนิยามบางส่วน และมีข้อมูลบางประการที่จะสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.10.1 ได้ และหากข้อมูลใดที่ยังขาดอยู่ก็สามารถใช้รายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) ได้ เช่น ข้อมูลจากองค์กร Human Rights Watch หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 16.10.2 นั้น ประเทศไทยมีข้อมูลในส่วนนี้แล้ว แต่อาจจะยังไม่ครอบคลุมในการวัดผลซึ่งอาจจะต้องอาศัยข้อมูลอื่นบางประการเพื่อมาเสริมหนุนการวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.10.2 ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น เช่น คุณภาพและระยะเวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยในการเข้าถึงข้อมูล และการพิจารณาอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลที่อาศัยพิจารณาอันเป็นอัติวิสัยของคณะกรรมการ เป็นต้น</p>
<p>แนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ข้อที่ 1 เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและ</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ 16.a.1 นั้น ประเทศไทยมีข้อมูลที่จะสามารถนำมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.a.1 ได้เลย และสอดคล้องกับบริบทสากลอยู่แล้ว</p>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าประสงค์	แนวทางเสนอแนะในการวัดผลตัวชี้วัดภายในบริบทของประเทศไทย
อาชญากรรม	
แนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ข้อที่ 2 ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	ตัวชี้วัดที่ 16.b.1 นั้น บริบทของประเทศไทยสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.b.1 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการผลที่ได้จากการวัดผลตัวชี้วัดที่ 10.3.1 เข้ามาประกอบร่วมด้วย ตลอดจนการดำเนินการสำรวจครัวเรือนเพิ่มเติมเพื่อตอบโจทย์ในระดับ Global ต่อไป

ที่มา: รวบรวมและประมวลผลโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

บทที่ 3

สถานะปัจจุบันของเป้าหมายที่ 16 ในบริบทของประเทศไทย

เกริ่นนำ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 16 เป็นเป้าหมายที่มีเป้าประสงค์ 10 ประการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดทั้งสิ้น 23 ตัวชี้วัด ซึ่ง ณ ขณะนี้ประเทศไทยมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายดังกล่าวจำนวน 10 ตัวชี้วัด และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตรวจสอบตัวชี้วัดที่เหลืออีก 13 ตัวชี้วัดว่าเหมาะสมหรือไม่ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัด ในกรณีนี้ มีหน่วยงานรัฐหลายหน่วยงานที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลและตัวชี้วัด โดยกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ดำเนินการหลักในการบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาเสริมเพื่อให้การการวัดผลสอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากล ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ ในบทนี้จะได้มีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งทั้งหมดนี้มีเนื้อหาและสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 ตัวชี้วัดของไทยที่มีอยู่ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วเบื้องต้นว่าประเทศไทยมีข้อมูลที่ใช้ประกอบการวัดผลการบรรลุเป้าหมายที่ 16 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 10 ตัวชี้วัด ซึ่งมิได้จัดเก็บรวบรวมไว้ในที่เดียวกัน แต่การจัดกระจายตามหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้ง 10 แยกพิจารณาได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 สถานภาพข้อมูลและตัวชี้วัดของไทย

เป้าหมาย	จำนวนตัวชี้วัด	สถานภาพข้อมูลและตัวชี้วัดของไทย			
		มีอยู่แล้ว	ต้องปรับปรุง	ต้องตรวจสอบ	ไม่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย
	23	10		13	

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ตารางที่ 3.2 สถานะข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16

เป้าหมายที่ 16	จำนวนตัวชี้วัด	สถานะข้อมูลตามตัวชี้วัด SDGs																						
		16.1.1	16.1.2	16.1.3	16.1.4	16.2.1	16.2.2	16.2.3	16.3.1	16.3.2	16.4.1	16.4.2	16.5.1	16.5.2	16.6.1	16.6.2	16.7.1	16.7.2	16.8.1	16.9.1	16.10.1	16.10.2	16.a.1	16.b.1
	23	มีข้อมูล																						
		รอดตรวจสอบ/ ประสานข้อมูล																						

ตารางที่ 3.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16

หน่วยงานหลัก	เป้าประสงค์	อยู่ระหว่างการพิจารณา	หน่วยงานอิสระ					นร.	ทก.	พม.					มท.	ทส.	กค.		ยธ.		พณ.			
			รพท.	ปปง.	ปปช.	สตช.	กสม.			สป.นร.	BOI	สสช.	สป.พม.	ดย.			สค.	พส.	สป.มท.	ปค.		สป.ทส.	สป.กค.	สพพ.
ยธ. พม. มท.	16.1					16.1.1																		
						16.1.2																		
						16.1.3								16.1.3										
						16.1.4							16.1.4											
	16.2					16.2.1							16.2.1	16.2.1										
						16.2.2							16.2.2											
						16.2.3							16.2.3		16.2.3									
	16.3					16.3.1							16.3.1									16.3.1	16.3.1	
																						16.3.2		
	16.4				16.4.1		16.4.1																	
		16.4.2																						
	16.5					16.5.1																		
		16.5.2																						
	16.6	16.6.1														16.6.1								
		16.6.2																						
	16.7												16.7.1			16.7.1								
16.7.2																								
16.8	16.8.1																							
16.9																					16.9.1			
16.10																					16.10.1			
16.a												16.10.2												
16.a.1																								
16.b	16.b.1																							
		มีข้อมูล	รอดตรวจสอบ/ ประสานข้อมูล																					

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

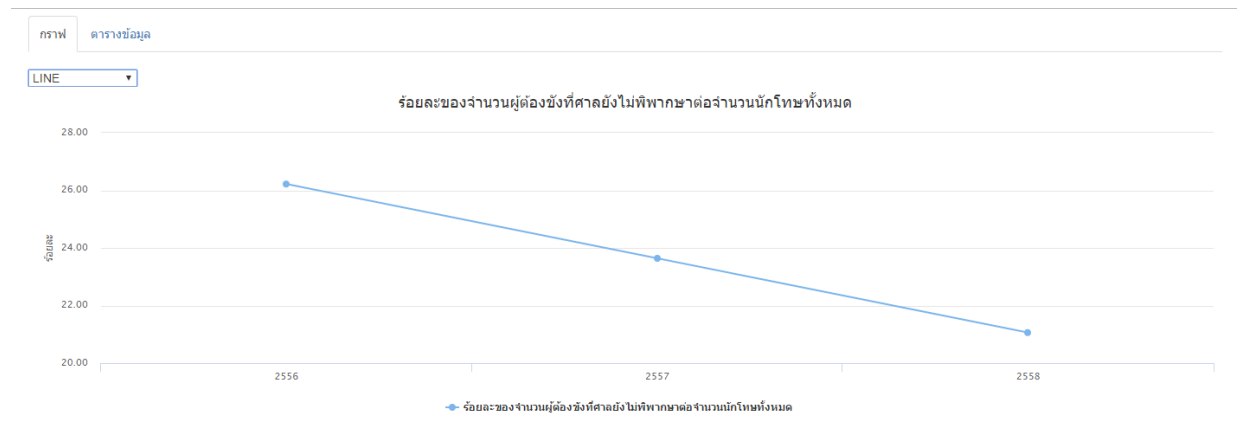
ตารางที่ 3.4 อักษรย่อหน่วยงาน

กระทรวง/สังกัด	กรม/หน่วยงาน	อักษรย่อ
หน่วยงานอิสระ	ธนาคารแห่งประเทศไทย	ธปท.
	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	ปปง.
	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	ปปช.
	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	สตช.
	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	กสม.
นร.	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	สป.นร.
	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	BOI
ทก.	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	สสช.
พม.	สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	สป.พม.
	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	ดย.
	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	สค.
	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	พส.
มท.	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	สป.มท.
	กรมการปกครอง	ปค.
ทส.	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สป.ทส.
กค.	สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง	สป.กค.
	สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน	สพพ.
ยธ.	กรมราชทัณฑ์	รท.
	สำนักงานกิจการยุติธรรม	สกธ.
พณ.	กรมการค้าต่างประเทศ	คต.

ในปัจจุบัน สถานการณ์มีข้อมูลตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 ได้มีการรวบรวมและกลั่นกรอง ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าวสอดคล้องกับสากลหรือไม่ หรือเป็นเพียงข้อมูลที่ใช้อ้างอิงได้ในระดับประเทศเท่านั้น ทั้งนี้ สถานะของข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) ข้อมูลตัวชี้วัดมีครบถ้วน 2) ข้อมูลตัวชี้วัดมีบางส่วน 3) ยังไม่มีข้อมูลตัวชี้วัดและไม่เสนอตัวชี้วัดแทน 4) ยังไม่มีข้อมูลตัวชี้วัดและเสนอตัวชี้วัดแทน 5) ไม่เกี่ยวข้องกับบริบทประเทศไทย และ 6) ยังไม่ชัดเจน

โดยตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16 ที่รวบรวมและเผยแพร่ในระบบนำเสนอของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แล้วได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด (ดังปรากฏอยู่ในรูปที่ 3.1) ตัวชี้วัด 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ (ดังปรากฏอยู่ในรูปที่ 3.2) และ ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ (ดังปรากฏอยู่ในรูปที่ 3.3)

รูปที่ 3.1 ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด

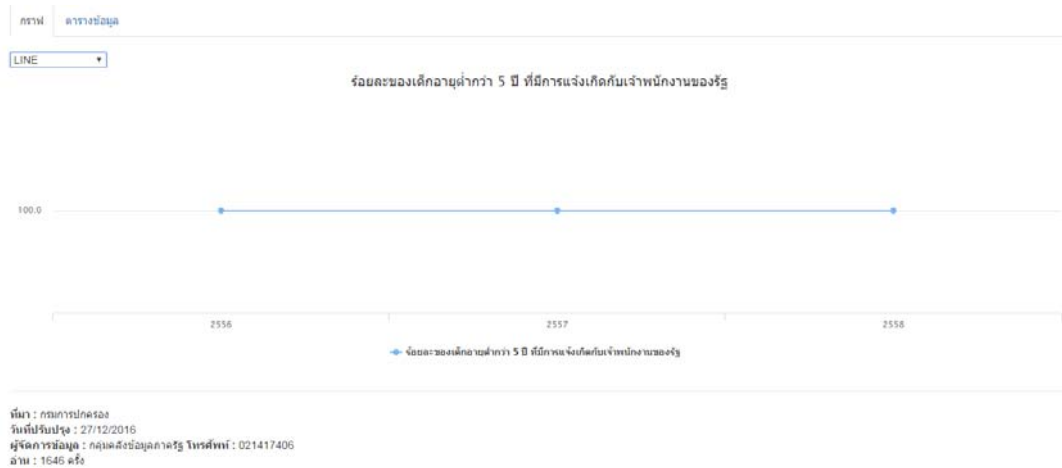
ที่มา : กรมราชทัณฑ์
วันที่ปรับปรุง : 27/12/2016
ผู้จัดการข้อมูล : กลุ่มคลังข้อมูลภาครัฐ โทรศัพท์ : 021417406
อีเมล : 1654 ครึ่ง

ที่มา : กรมราชทัณฑ์ (วันที่ปรับปรุง: 27/12/2016)

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

รูปที่ 3.2 ตัวชี้วัด 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ

ที่มา: กรมการปกครอง (วันที่ปรับปรุง: 27/12/2016)

รูปที่ 3.3 ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ

ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ

ตัวชี้วัดที่หน่วยงานรายงานตาม RoadMap

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

ที่มา : สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่มา: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (วันที่ปรับปรุง: 27/12/2016)

ที่ผ่านมา จากการสำรวจสถานะของข้อมูลตัวชี้วัด พบปัญหาหลายประการ โดยหน่วยงานหลักคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้กำหนดแนวทางเพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลนั้นมีประสิทธิภาพและเป็นสากล โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลตัวชี้วัดมีครบถ้วน โดยในส่วนนี้ หน่วยงานหลักที่มีข้อมูลควรนำส่งข้อมูลตัวชี้วัด พร้อมคำอธิบายข้อมูลให้ สสช. เพื่อนำลงฐานข้อมูลและนำเสนอเผยแพร่ข้อมูลตัวชี้วัดให้กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน

2) มีข้อมูลสถิติแต่ยังไม่มีตัวชี้วัด สำหรับในส่วนนี้จะแบ่งออกเป็น 3 สถานะย่อย ได้แก่ 2.1) มีข้อมูลพร้อมจัดทำตัวชี้วัด แต่ยังไม่มีการประมวลผลเป็นตัวชี้วัด หรือข้อมูลขาดความต่อเนื่องในการจัดทำตัวชี้วัด หรือขาดผู้รับผิดชอบประมวลผลข้อมูลเป็นตัวชี้วัด SDGs เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นมาประมวลผลรวมด้วยกับข้อมูลหน่วยงานตนจึงจะเป็นตัวชี้วัด ทั้งนี้ หน่วยงานหลักที่มีข้อมูลเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดส่งตัวชี้วัดที่ประมวลผลแล้วให้ สสช. ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป 2.2) มีข้อมูลพร้อมจัดทำตัวชี้วัด แต่หน่วยงานขาดองค์ความรู้ในการจัดทำ/พัฒนาเป็นตัวชี้วัด เนื่องจากต้องใช้ความรู้และเทคนิคทางวิชาการเฉพาะด้าน โดย สสช. สสช. และหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดพร้อมทั้งประสานขอความช่วยเหลือด้านวิชาการจากหน่วยงานภายในและภายนอกประเทศหน่วยงานหลักที่มีข้อมูล และ 2.3) องค์การสหประชาชาติ (UN) ยังไม่มีคำอธิบายข้อมูลตัวชี้วัด (Metadata) หน่วยงานจึงยังไม่กำหนดตัวชี้วัดหรือรายงานสถานะตัวชี้วัดในระดับประเทศ เพราะรอความชัดเจนของ metadata จาก UN เสียก่อน ซึ่งในเบื้องต้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดอาจพิจารณากำหนดตัวชี้วัดที่เป็น proxy ซึ่งอาจเป็นตัวชี้วัดสำหรับการติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ชาติ และ/หรือยุทธศาสตร์ของหน่วยงานก่อน โดย สสช. และ สสช. จะติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาตัวชี้วัดของ UN และรายงานให้ที่ประชุมทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อหน่วยงานจะได้เตรียมความพร้อมในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3) มีข้อมูลสถิติบางส่วนแต่ต้องพัฒนาการจัดทำตัวชี้วัด สำหรับในส่วนนี้จะแบ่งออกเป็น 3 สถานะย่อย ได้แก่ 3.1) มีข้อมูลบางส่วนในการจัดทำตัวชี้วัด แต่ไม่ครบถ้วน เนื่องจากต้องมีการจัดทำข้อมูลเพิ่ม/ รวบรวม หรือบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่งให้เป็นข้อมูลภาพรวมในระดับประเทศ (Integration) ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพในการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดร่วมกันพัฒนาข้อมูลโดยการสำรวจเพิ่มเติม (หากจำเป็น) หรือพัฒนาการใช้ข้อมูลจากงานบริหาร/ทะเบียน เพื่อให้มีข้อมูลภาพรวมในระดับประเทศ โดยขอให้หน่วยงานต่างๆ เปิดเผยข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ข้อมูล

ร่วมกัน 3.2) ตัวชี้วัดต้องใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งในการจัดทำ (Data Sources) และหน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดทำตัวชี้วัดให้ครบถ้วนถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องจัดหาข้อมูลและพัฒนาตัวชี้วัดให้ครบถ้วนถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลและการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 3.3) ตัวชี้วัดยังไม่มีรายละเอียดชัดเจนถึงแหล่งข้อมูลที่จะใช้และรายละเอียดของการจัดทำข้อมูลของประเทศ ซึ่งต้องประสานความร่วมมือในรายละเอียดเพิ่มเติมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการพัฒนา และจัดทำตัวชี้วัดให้ครบถ้วน ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ (methodology) และสอดคล้องกับกรอบการจัดทำตัวชี้วัดของสากล ซึ่งกำหนดให้ สศช. สสช. หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัด และหน่วยงานสนับสนุน ร่วมกันศึกษาและหารือในเชิงลึกเพื่อกำหนดนิยามและขอบข่ายของข้อมูลตัวชี้วัดในระดับประเทศ ตลอดจนวิธีการให้ได้มาซึ่งข้อมูลตัวชี้วัดให้ครบถ้วน ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ และสอดคล้องสากล โดยขอให้หน่วยงานต่างๆ ให้ความร่วมมือกับ สศช. และ สสช. มอบหมายหน่วยงานและบุคลากรในการดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อพัฒนาการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดต่อไป

4) ไม่มีข้อมูลสถิติและตัวชี้วัด สำหรับในส่วนนี้จะแบ่งออกเป็น 2 สถานะย่อย ได้แก่ 4.1) ขาดข้อมูลในการจัดทำตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาตัวชี้วัดให้ครบถ้วนถูกต้องตามสากล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลและการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 4.2) ข้อมูลหลายตัวยังไม่มีกำแนกข้อมูลในระดับพื้นที่และในมิติที่สำคัญ เช่น เพศ อายุ และความพิการ โดยให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและพัฒนาตัวชี้วัดโดยจำแนกข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้องตามสากล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลและการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5) ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะใช้คำนิยาม หรือขอบข่ายข้อมูลในระดับประเทศของหน่วยงานใด เนื่องจากหน่วยงานแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดมีคำนิยาม ขอบข่ายของการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน รวมทั้งวิธีการคำนวณข้อมูลของหน่วยงาน ก็ยังไม่มีความครบถ้วน ถูกต้อง หรือมีรายละเอียดที่ชัดเจนเมื่อพิจารณาตามกรอบการจัดทำตัวชี้วัดของสากล ทำให้ไม่สามารถจัดทำตัวชี้วัด SDGs ได้ โดยให้ สศช. สสช. และหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดหรือหน่วยงานสนับสนุน หารือในเชิงลึกกัน เพื่อกำหนดความชัดเจนของคำนิยามและขอบข่ายของตัวชี้วัดในระดับประเทศ โดยขอให้หน่วยงานต่างๆ ให้ความร่วมมือกับ สศช. สสช. มอบหมายหน่วยงานและบุคลากรในการดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อพัฒนาการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดต่อไป ทั้งนี้ สศช. สสช. และ

หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดหรือหน่วยงานสนับสนุน รวมทั้งสถาบันวิจัย/การศึกษา ควรมี การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานเกี่ยวกับความหมายและขอบข่ายของตัวชี้วัด SDGs

6) ไม่เกี่ยวข้องกับบริบทประเทศไทย ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องพิจารณาทบทวน ในการกำหนดใช้ตัวชี้วัดที่เป็น proxy แทน โดยให้พิจารณาตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในส่วนของตัวชี้วัดที่เป็น proxy นั้น ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำ ตัวชี้วัดส่งข้อมูลตัวชี้วัด proxy ให้ สสช.ดำเนินการต่อไป และ

7) ไม่ชัดเจน ไม่แน่ใจรายละเอียดข้อมูลตัวชี้วัด หรือหน่วยงานที่จัดทำ ซึ่งได้กำหนดให้ หน่วยงานหลักประสาน ทารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อตกลงร่วมกัน

8) ตัวชี้วัดซ้ำที่มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยให้หน่วยงานหลักประสาน ร่วมหารือกับ หน่วยงานร่วมและหน่วยงานสนับสนุน เพื่อให้ได้ข้อตกลงร่วมกันต่อไป

3.2 ข้อเสนอจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิภายในหน่วยงานของรัฐที่จัดทำตัวชี้วัด เป้าหมายที่ 16

ในการจัดทำวิจัยนี้ นอกเหนือจากการทบทวนวรรณกรรมแล้ว คณะผู้วิจัยยังได้ดำเนินการ สัมภาษณ์เชิงลึกกับองค์กรและผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานและมีประสบการณ์ทั้งในส่วนที่เป็นเนื้อหา สารสำคัญของเป้าหมายที่ 16 และในส่วนของการทำงานข้อมูลเชิงสถิติและตัวชี้วัดเพื่อให้ทราบถึง ความเข้าใจในบริบทของเป้าหมายที่ 16 ที่มีอยู่ของประเทศไทย และสภาพปัญหาในการจัดเก็บและ รวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และหาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป ในการนี้ คณะผู้วิจัยได้ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 6 ราย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

องค์กรของเราจัดตั้งขึ้น ภายใต้การปฏิรูป 2 ประการ คือ ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดย กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานช่วยกำกับดูแล และปฏิรูประบบราชการรับผิดชอบเรื่องสิทธิ มนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในกระบวนการยุติธรรม

องค์กรของเรามีภารกิจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนพึงได้รับตามกฎหมาย โดย การจัดวางระบบและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับองค์กรของเราตลอดจนการดำเนินการให้ พยาน ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ เยียวยาในเบื้องต้น เพื่อให้ ประชาชนได้รับการคุ้มครองและดูแลจากรัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) จัดระบบการบริหารจัดการด้านคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนากฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- 3) ส่งเสริมและพัฒนากลไกการระงับข้อพิพาทในสังคม
- 4) ประสานงานด้านคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับภาครัฐและเอกชน ทั้งในและ ต่างประเทศ
- 5) พัฒนาระบบ มาตรการ และดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรม รวมทั้งจำเลยที่ถูกดำเนินคดีอาญาโดยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดตาม กฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา
- (6) ติดตามและประเมินผลการดำเนินการด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- (7) ดำเนินการคุ้มครองพยานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา
- (8) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่ กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การดำเนินงานตามภารกิจของกรมของเรา แยกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและการจัดการความขัดแย้ง โดยเป็นการส่งเสริม ป้องกัน และปกป้องสิทธิของประชาชนไม่ให้ถูกกระทำการละเมิด ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ เกี่ยวกับ สิทธิ หน้าที่ และการเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้ง การส่งเสริมการระงับข้อพิพาทและ การจัดการความขัดแย้ง ซึ่งเป็นมาตรการในเชิงป้องกัน (รุก)

มิติที่ 2 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยเป็นการช่วยเหลือ เยียวยาผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิให้ ได้รับการช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม ด้วยการพัฒนา ระบบ มาตรการและดำเนินการช่วยเหลือ ประชาชนที่ตกเป็นผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา การคุ้มครองพยานในคดีอาญาตามกฎหมาย การรับ เรื่องราวร้องทุกข์และให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ซึ่งเป็นมาตรการในเชิงช่วยเหลือ เยียวยา (รับ)

มิติที่ 3 การสร้างหลักประกันสิทธิมนุษยชน เป็นการยกระดับสิทธิเสรีภาพตามบริบทของ ประเทศไทยให้ทัดเทียมกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันว่าจะได้รับ การส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ด้วยการสร้างมาตรการ กลไก เครื่องมือ กฎหมาย ต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานในเรื่องสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะ เป็นการดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญาระหว่าง

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ประเทศด้านสิทธิมนุษยชน การวางมาตรฐานงานด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นมาตรการในเชิงยกระดับ (ท้าทาย)

องค์กรของเราได้วางยุทธศาสตร์ (Land mark) ในการพัฒนาเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ 16 ใน 5 ด้าน คือ

ยุทธศาสตร์ 1 การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน

- การพัฒนาระบบการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายสู่ชุมชน
- การพัฒนาระบบการคุ้มครองเยียวยาตามมาตรฐานสากล
- การพัฒนาระบบงานสิทธิมนุษยชนกับภาคธุรกิจเอกชน
- ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ
- การส่งเสริมความรู้และพัฒนามาตรการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- การพัฒนาระบบคุ้มครองพยาน คดีความมั่นคง/ค้ำมนุษย์และคุ้มครองพยานในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์ 2 การคุ้มครองและเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิ

- ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
- ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

ยุทธศาสตร์ 3 การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท

- การพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน

ยุทธศาสตร์ 4 การสร้างหลักประกันสิทธิมนุษยชน

- การพัฒนาองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนด้วยกลไกแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- พัฒนากฎหมายและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน (ลดความเหลื่อมล้ำให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเสมอภาค)

ยุทธศาสตร์ 5 การพัฒนาองค์กร

- การพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการภาครัฐด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

- ยกระดับบริการประชาชนสู่ระบบบริการดิจิทัล

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ให้การยอมรับหลักการว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชนบน พื้นฐานของกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาระหว่าง ประเทศด้านสิทธิมนุษยชน โดยเน้นประเด็นสำคัญดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนจะต้องดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มี คุณภาพ
2. การเคารพในสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม ความยุติธรรม การได้รับโอกาสที่เท่า เทียมกันการไม่เลือกปฏิบัติ การเคารพในเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม จะทำให้มนุษย์ได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีส่วนร่วม ในการแบ่งปันความเจริญเติบโต
3. เด็กทุกคนจะต้องเติบโตขึ้นมาอย่างเสรี โดยปราศจากความหวาดกลัวและการถูกเอา ไรต์เอาเปรียบ
4. สตรีและเด็กหญิงจะต้องได้รับโอกาสที่เท่าเทียม รวมทั้งการเสริมสร้างอำนาจ (empowerment) โดยปราศจากอุปสรรคทางด้านกฎหมาย สังคม และเศรษฐกิจ
5. สังคมจะต้องมีความยุติธรรม ชันติธรรม (tolerance) เปิดกว้าง และส่งเสริมการมี ส่วนร่วม โดยเน้นมาตรการและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของ กลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสต่างๆ ซึ่งรวมถึงเด็ก เยาวชน ผู้ติดเชื้อเอดส์ ผู้สูงอายุ ชน พื้นเมืองดั้งเดิม ผู้ลี้ภัย ผู้ย้ายถิ่นฐานภายในประเทศและแรงงานย้ายถิ่นฐาน ตาม หลักกฎหมายระหว่างประเทศ
6. รัฐจะต้องมีความรับผิดชอบในการเคารพ คุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติกำเนิด ความพิการของร่างกาย หรือสถานะทางสังคมอื่นๆ

หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานของแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561) สอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกันกับ SDG ทั้งในมิติของกฎหมาย และหลักประกัน ทั้งนี้ การพัฒนา SDG เป็นอีกแกนที่ทางองค์กรได้นำมาผนวกรวมกับแผนสิทธิฯ ที่ ต้องการทำให้สังคมไทยเป็น “สังคมที่ส่งเสริม สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข” โดยแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเป็นแนวทางหรือ เครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนนำไปใช้ปฏิบัติในการส่งเสริม ปกป้อง

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

คุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนเพื่อให้สามารถเข้าถึงสิทธิอันจะพึงได้รับในแต่ละเรื่องอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้เกิดแก่ประชาชน เพิ่มความเข้มแข็งตามหลักนิติธรรมและสร้างรากฐานที่เข้มแข็งให้กับสังคมไทย

ความเชื่อมโยงเป้าหมาย SDGs กับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561)

SDGs	แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3
เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่	แผนด้านเศรษฐกิจ แผนฯกลุ่มคนจน
เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน	แผนด้านเศรษฐกิจ แผนฯกลุ่มคนจน,เกษตรกร
เป้าหมายที่ 3 ทำให้แน่ใจถึงการมีสุขภาพในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ	แผนด้านสาธารณสุข การศึกษา เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การขนส่ง การเมืองการปกครอง กระบวนการยุติธรรมความมั่นคงทางสังคม
เป้าหมายที่ 4 ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ดี คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน	แผนด้านการศึกษา
เป้าหมายที่ 5 บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน	แผนกลุ่มเด็กและสตรี
เป้าหมายที่ 6 ทำให้แน่ใจว่าเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน	แผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง
เป้าหมายที่ 7 ทำให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ยั่งยืน เชื่อถือได้ ตามกำลังซื้อของตน	แผนด้านเศรษฐกิจ
เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน	แผนด้านเศรษฐกิจ แผนกลุ่มแรงงาน
เป้าหมายที่ 9 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม	แผนด้านเศรษฐกิจ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกกระดับ

SDGs	แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3
เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ	แผนทั้ง 11 ด้าน 15 กลุ่ม
เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน	แผนด้านที่อยู่อาศัย
เป้าหมายที่ 12 ทำให้แน่ใจถึงการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน	แผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น	แผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน	แผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เป้าหมายที่ 15 พืชกัญ อนุรักษ์ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ภัยแล้ง และฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียดiversity หลากหลายทางชีวภาพ	แผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมให้สังคมมีความสงบสุข ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการเข้าถึงความยุติธรรมโดยถ้วนหน้า และสร้างให้เกิดสถาบันอันเป็นที่พึ่งของส่วนรวม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในทุกกระดับ	แผนด้านกระบวนการยุติธรรม การเมืองการปกครอง
เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความเข้มแข็งในวิธีการปฏิบัติให้เกิดผล และสร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	แนวทางการขับเคลื่อนแผนฯ 1. ให้ทุกภาคส่วนนำแผนฯ ไปใช้ปฏิบัติในการส่งเสริม ปกป้อง ค้ำครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงสิทธิอันจะพึงได้รับในแต่ละเรื่องอย่างเท่าเทียมกัน 2. ทุกหน่วยงานภาครัฐดำเนินการแปลงแผนสิทธิฯ สู่แผนหน่วยงาน

รายละเอียดข้อมูลของการรายงาน มีการเก็บข้อมูลแบบ concluding of observation องค์การของเราไม่ได้รับผิดชอบในการตัดสินใจเรื่อง SDG โดยตรง แต่เป็นกระทรวงยุติธรรม เราเพียง รวบรวมข้อมูล สถิติที่เกี่ยวข้องกับค่าเสียหายผู้เสียหายในคดีอาญา และแพะในคดีอาญาที่ผิดพลาด พบ. คุ่มครองพยาน (แต่ยังไม่ถึง HR defenders and whistleblower) เป็นการเยียวยาเบื้องต้นของรัฐ แต่ไม่ได้เยียวยาความเสียหายตามจริง เพราะกฎหมายกำหนดให้เยียวยาได้บางประการ

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลนั้น องค์การของเรามีเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ต่างๆ เป็นผู้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือช่วยในการรวบรวม ข้อมูล ทั้งนี้ ได้มีการออกแบบระบบในการเก็บข้อมูลรวบรวมของประชาชนผู้มาขอรับความช่วยเหลือ เช่น ระบบ E-justice clinic ในการจัดเก็บข้อมูลประชาชนที่มาขอรับคำปรึกษากฎหมายและเรื่องร้อง ทุกข์ ร้องเรียน ระบบ Ocipa ในการจัดเก็บข้อมูลประชาชนที่ขอรับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายและ ค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา การจัดเก็บข้อมูลของประชาชนที่มาขอรับการคุ้มครอง พยานในคดีอาญา และการจัดเก็บข้อมูลของอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ องค์การ ยังได้เริ่ม ดำเนินการจัดทำระบบในการรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในระดับพื้นที่

นอกจากนี้ องค์การของเราได้มีการวัดผลการดำเนินการโดยได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดใน การดำเนินการต่างๆ เช่น ตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัตินิติราชการ ตัวชี้วัดตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ตัวชี้วัดตามนโยบายที่สำคัญขององค์กร และนโยบายเร่งด่วนของกระทรวง และตัวชี้มาตร การปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัตินิติราชการ (มาตรา44)

องค์กรของเราดำเนินการให้สอดคล้องตามมาตรฐานสากล โดยแนวคิดในการช่วยเหลือ ผู้เสียหายและจำเลยผู้บริสุทธิ์ในคดีอาญา ที่ต้องตกเป็นเหยื่อของการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือความ บกพร่องของกระบวนการยุติธรรม คือแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนกรณีผู้ต้องหาและจำเลยปรากฏ ในปฏิญญาสากลต่าง ๆ เช่น ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้ อำนาจโดยมิชอบต่อผู้เสียหายในคดีอาญา (Declaration of the Basic principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power) วางหลักสำคัญเพื่อรองรับสิทธิของเหยื่อ ซึ่งรวมถึงเหยื่อ จากการใช้อำนาจรัฐอย่างไม่เป็นธรรมไว้ ดังนี้

(1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Access to Justice and fair Treatment) เป็นการสร้างหลักประกันให้กับประชาชนว่า รัฐซึ่งเป็นผู้อำนวยความสะดวก ยุติธรรม ต้องทำหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม

(2) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำความผิด (Restitution) การชดเชยใช้ ค่าเสียหาย มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ กล่าวคือ เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดรวมทั้งการให้ ผู้กระทำความผิดได้รับการบรรเทาโทษ หรือการให้มาตรการผ่อนปรนอื่นๆ แก่ผู้กระทำความผิด

(3) การชดเชยความเสียหายโดยรัฐ (Compensation) เนื่องจากรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบใน การป้องกันอาชญากรรม ดังนั้นรัฐควรต้องรับผิดชอบในการชดเชยตอบแทนความเสียหายแก่ ผู้เสียหาย เพราะรัฐไม่สามารถคุ้มครองพลเมืองของตนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมนั้นได้ และ การชดเชยความเสียหายจ่ายค่าตอบแทนโดยรัฐนี้ยังเป็นการขยายบริการทางด้านสวัสดิการสังคมด้วย แนวคิดที่ว่ารัฐสมควรที่จะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยเฉพาะผู้ตกเป็น เหยื่อหรือผู้เสียหายซึ่งได้รับความเสียหายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ซึ่งใน

(4) การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม (Assistance) ในขณะที่ สังคมมุ่งให้การปฏิบัติพัฒนาฟื้นฟูจิตใจ รวมทั้งการฝึกอาชีพให้แก่ผู้กระทำผิดเพื่อให้กลับตนเป็นคนดี และอยู่ในสังคมได้ต่อไป ส่วนผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมซึ่งเป็นผู้ได้รับผลร้ายจากผู้กระทำผิด ดังนั้นชุมชน หรือองค์กรต่างๆ จึงต้องร่วมมือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมไม่ว่าทางด้านร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน อุปกรณ์ดำรงชีพ

ข้อมูลในการจัดเก็บดังกล่าว บางครั้งต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้ ข้อมูลมีความเชื่อมโยงและมีความถูกต้อง แม่นยำมากยิ่งขึ้น เช่น ถ้าเป็นข้อมูลในส่วนของคดีอาญาก็ เป็นองค์กรของเราเป็นผู้รวบรวม ข้อมูลการค้ำนุชย์และความรุนแรงในครอบครัวก็จะเป็นกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เข้ามาร่วมด้วย องค์กรของเราได้บูรณาการกับภาคส่วน ต่าง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง สภานายความ สำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานกิจการยุติธรรม ฯลฯ ใน การเก็บข้อมูล ทั้งนี้ องค์กรมีการแบ่งปันข้อมูลกันให้หลายรูปแบบ เช่น การประสานงานเพื่อขอข้อมูล การจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ในการดำเนินงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้งานศูนย์ แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมต้นแบบ (Data Exchange Center: DXC) ซึ่งเป็นระบบ ศูนย์กลางการสืบค้นข้อมูลกระบวนการยุติธรรมจากหน่วยงานยุติธรรมผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ ยุติธรรมที่ต้องการข้อมูลในกระบวนการ นอกจากนี้ องค์กรของเรารับผิดชอบในการทำ แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการประกอบธุรกิจทำให้ต้องทำงานในระดับ ภูมิภาค และหาพันธมิตรร่วม และมีการประมวลเรื่องเพื่อรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะเริ่มทำในปีหน้า จึงยัง ไม่ปรากฏสภาพปัญหาการจัดเก็บข้อมูลแต่อย่างใด

ในบรรดาเป้าประสงค์ทั้งหมดของเป้าหมายที่ 16 ประเทศไทยควรจะมีดำเนินการอย่าง เร่งด่วนมี 2 ประการ คือ 1) การค้ามนุษย์ เพราะการค้ามนุษย์กระทบกับมิติทางเศรษฐกิจและ ความน่าเชื่อถือของประเทศ โดยการค้ามนุษย์ถือว่าเป็นทาสในรูปแบบใหม่ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างร้ายแรง ในกรณีของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้ความมุ่งมั่นแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา ถือว่าได้รับความชื่นชม และมีความพร้อมในระดับหนึ่งในการจัดการการค้ามนุษย์ อีกทั้งเหยื่อในคดีค้ามนุษย์เองก็มีความมั่นใจในระบบยุติธรรมและออกมาให้ข้อเท็จจริงเพื่อให้อาชญากรต้องรับโทษตามกฎหมายโดยปราศจากอันตรายและภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองหรือคนในครอบครัวเพราะมีกลไกคุ้มครองทางกฎหมายที่เข้มแข็ง ทำให้ปัญหาเหล่านี้สามารถดำเนินการได้เร็วกว่าเรื่องอื่นๆ (เช่น กรณีของสถานอับอบนวนนาตาลีที่ได้มีการให้การกับศาลด้วยความไว้วางใจในระบบยุติธรรม สะท้อนว่าประเทศไทยมีศักยภาพเพียงพอสร้างความไว้วางใจและมุ่งมั่นในการจัดการการค้ามนุษย์) และ 2) การปฏิรูปสถาบันยุติธรรม เพราะความยุติธรรมเป็นเหมือนโครงสร้างพื้นฐานของสังคม หากไม่มีความยุติธรรม ก็จะไม่มีความยอมรับกติกาและกรรมการ สังคมก็จะควบคุมไม่ได้ จึงเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานในสร้างความปรองดอง การไม่เลือกปฏิบัติ เสริมสร้างความเป็นธรรมและเท่าเทียมอันเป็นหัวใจที่สำคัญต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ซึ่งที่ผ่านมาไม่เคยเกิดขึ้นได้เลย ดังนั้นประเทศไทยควรจะมีการจัดการเรื่องนี้เป็นอันดับต้นๆ ของเป้าหมายที่ 16 ดำรงเป็นตัวละครแรกที่จะประสิทธิ์ความยุติธรรม ทนายความจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อช่วยประชาชน องค์กรของเราก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมหากคู่ความในคดีอาญาไม่มีทนายในชั้นสอบสวนได้เพื่อประกันสิทธิขั้นพื้นฐานกระบวนการยุติธรรม ถอดบทเรียนคดีต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แต่เนื่องจากเราไม่ได้มีสำนักวิจัยในการสร้างองค์ความรู้ ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการแบบเฉพาะกิจ เพราะองค์กรเป็นหน่วยงานขนาดเล็ก ยังไม่มีพรบ. คุ้มครองสิทธิในภาพรวมในประเทศ มีแต่ออกกฎหมายลูก และระเบียบย่อย ซึ่งบางที่องค์กรของเราไม่ได้มีอำนาจในการออกระเบียบเรื่องพวกนี้ เพราะเกินอำนาจของเรา

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายที่ 16 คือ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย องค์กรของเรารับผิดชอบความยากจน และความเหลื่อมล้ำ องค์กรของเราไม่ได้เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 โดยตรง แต่เป็นเลขานุการภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) และ อนุกรรมการชุดที่ 1 (บูรณาการการดำเนินงานและจัดลำดับความสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน) และอนุกรรมการชุดที่ 3 (ปรับปรุงกลไก มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมและกฎหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน)

องค์กรของเราที่ผ่านมาได้ไปร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดประชุมเพื่อจะทำตัวชี้วัด เรา รวมมือกับภาคส่วนที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มีการไล่ ตามเป้าเพื่อตรวจดูว่าประเทศไทยควรจะต้องดำเนินการเรื่องใดก่อน 30 ตัวชี้วัดแรกภายใต้ 169 ตัวชี้วัด องค์กรของเราทำในภาพรวม เช่น กระบวนการระดมความเห็น การให้คำแนะนำกับกระทรวง การต่างประเทศเพื่อรายงานผลในเวทีต่างประเทศ ทั้งนี้ องค์กรของเราไม่ได้เข้าไปทำตัวชี้วัดโดยตรง แต่เป็นการให้ความเห็นกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ การขับเคลื่อนหรือเป็นธงให้หน่วยงานอื่นๆ เกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 16

การขับเคลื่อนประเทศของเราขณะนี้ได้อยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งก็มีประเด็น SDG ที่เราเอาเข้ามาบูรณาการไว้ในแผนอยู่แล้ว สารหรือประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับเป้าหมายที่ 16 เมื่อเทียบกับกับแผนฯ 12 ก็จะเป็น ยุทธศาสตร์ที่ 5 (สร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อ การพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน) และยุทธศาสตร์ที่ 6 (บริหารจัดการภาครัฐ ป้องกัน การทุจริต ประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย)

ภายใต้แผนฯ 12 มีตัวชี้วัดภาพรวม และตัวชี้วัดเป็นรายยุทธศาสตร์ ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 5 ใช้ตัวชี้วัดมาจากหน่วยงานอื่นๆ หรือในระดับสากล เช่น ดัชนีสันติภาพโลก ตัวชี้วัดในแผนฯ ที่ 12 ที่กำหนดเอาไว้ในแผนฯ เราจะไม่พยายามกำหนดขึ้นมาเอง ยกเว้นที่องค์กรของเรารับผิดชอบอยู่แล้ว เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ หรือดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ส่วนใหญ่จะใช้ข้อมูลของหน่วยงาน นั้นๆ ที่รับผิดชอบโดยข้อมูลเหล่านั้นจะต้องสะท้อนความก้าวหน้าในระดับมหัพภาคได้ หรือจะอิงจาก ranking ของต่างประเทศเพื่อที่เราจะสามารถเทียบเคียงได้ ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 6 จะมีตัวชี้วัด ประสิทธิภาพ ความยั่งยืนทางภาครัฐกิจ และสัดส่วนของรัฐต้องงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยข้อมูลเหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้ และมีปรากฏอยู่ในแผนฯ 12 อยู่แล้ว

ในการได้มาซึ่งข้อมูลจากหน่วยงานนั้นๆ เพื่อนำมาวัดผลในยุทธศาสตร์ภายใต้แผนฯ 12 นั้น ก็ประสบกับปัญหาบางประการ แม้ว่าหน่วยงานบางแห่งจะสามารถให้ข้อมูลที่สามารถสะท้อนใน ระดับประเทศได้ เช่น กระทรวงสาธารณสุขที่พัฒนาในเรื่องของกลุ่มเด็ก แต่ในระดับจุลภาคอย่าง การปราบปรามการทุจริตนั้น จะมีหลากหลายหน่วยงานที่จัดทำและไม่สะท้อน performance ของ ประเทศได้ นอกจากนี้ องค์กรของเราประสบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินข้อมูล เช่น กรณี emerging issue ที่ไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลไว้แต่แรกก็จะมีปัญหาเพราะต้องอาศัยการสำรวจ แต่ก็อาจจะไม่ทัน ต่อการตอบสนองในสถานการณ์โดยทันทีได้ บางประเด็นไม่ได้ใช้ตัวเลขทางสถิติทั้งหมดต้องมาใช้ composit index เพื่อประมวลให้เห็นภาพ เพราะไม่สามารถอาศัยข้อมูลชุดเดียวได้และต้องเก็บ

ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เช่น ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ได้มีการปรับปรุงเหมือนกันเพราะยังไม่สอดคล้องกับ สถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยได้มีการเพิ่มหลักนิติธรรมเข้าไปเสริมในดัชนีดังกล่าว

การเลือกใช้ข้อมูลในการวัดผล จะต้องมีการตรวจสอบก่อนว่าข้อมูลไหนจะมีความเหมาะสม ในการสะท้อนภาพรวมของประเทศ วิธีการในการจัดเก็บข้อมูลเป็นอย่างไร ข้อมูลของต่างประเทศ ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้มาเก็บเองแต่จะอาศัยข้อมูลในระดับประเทศที่เราเป็นผู้เก็บไปประมวลผลต่อ ขึ้นอยู่ ว่าจะใช้แหล่งข้อมูลในประเทศไหนเพื่อมาประมวลผล แต่โดยปกติแล้ว องค์กรของเราก็จะมีการหารือ กันอยู่แล้วกับองค์กรเหล่านี้เพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งบางหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลบางแห่งอาจจะ ไม่ได้จัดเก็บข้อมูลที่สะท้อนกับความเป็นจริง แต่ทำไปเพื่อสะท้อน performance ขององค์กร มากกว่า แต่องค์กรของเราในฐานะที่จะต้องวัดผลภาพรวมของประเทศ เราจะต้องทำการศึกษาที่มา ของข้อมูลเสียก่อนที่จะใช้ข้อมูลนั้น ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่องค์กรของเราอ้างอิงนั้นจะไม่ต่างกันกับ องค์กรต่างประเทศเท่าใดนัก

ในกระบวนการจัดทำข้อมูลของรายงาน MDG 2015 องค์กรของเราจะดูข้อมูลทั้งหมดจาก ทุกแหล่ง และเลือกที่จะใช้รายงานข้อมูลชุดไหน เพราะอะไร ปรากฏอยู่ใน social.nesdb.go.th นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้จัดทำ MDG+ เพิ่มเข้ามาเพื่อต่อยอดสำหรับตัวชี้วัดที่ท้าทายมากยิ่งขึ้น

งบประมาณในการจัดเก็บข้อมูลในอดีตจะลงไปหน่วยงานต่างๆ ตามพันธกิจและหน้าที่ ความรับผิดชอบ ซึ่งทำให้หลายๆ หน่วยงานต้องวัดผลตัวเองผ่านตัวชี้วัด แต่ในปัจจุบันเริ่มมีการให้ งบประมาณที่จัดสรรลงไปในรูปแบบบูรณาการ โดยหน่วยงานต่างๆ สามารถใช้ KPI ร่วมกันได้มากขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับการทำงานร่วมกับประเด็น ทั้งนี้ ข้อมูลที่ต้องเก็บอย่างต่อเนื่อง ก็จะต้องมี งบประมาณสนับสนุนในการจัดเก็บอยู่แล้ว

แผนฯ 12 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีความเกี่ยวข้องร้อยเรียงและสอดคล้อง กับ SDG เพื่อให้ถูกทิศถูกทางในการยกระดับประเทศ

แผนฯ 9 เริ่มยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ซึ่ง ต้องศึกษาว่าทำอย่างไร ทำไปทำไม แผนรองรับความเสี่ยง มีความก้าวหน้าอย่างไร มีองค์ความรู้เชิง ประจักษ์หรือไม่ เข้ากับบริบทของประเทศและในแต่ละพื้นที่เพื่อประยุกต์ใช้ได้อย่างไร นอกจากนี้ ประเด็นจริยธรรมคุณธรรมซึ่งเป็นตัวยึดความพอเพียงนั้นมีความสำคัญและอาจจะเกี่ยวข้องกับ เป้าหมายที่ 16 ในเรื่องของความเบียดเบียน สร้างความเหลื่อมล้ำและการทุจริต องค์กรของเราเอา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ได้กับทุกเรื่อง แต่การจะวัดผลทฤษฎีเรื่องนี้ยากจะทำได้ เพราะ ความพอเพียงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

บริษัทเอกชนขนาดใหญ่มี ownership กับ SDG โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่เพราะเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของบริษัท แม้ว่าเราจะบอกว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ เรื่องเดียวกัน มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน แต่ภาคธุรกิจก็อาจจะไม่ได้อ้างอิงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ก็เน้นไปที่ความยั่งยืนเหมือนกัน สามารถนำไปสู่การจัดการความเสี่ยงของบริษัท ขณะนี้ มีการแปล Best practice ให้กับต่างประเทศในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติกำลังทำเรื่องของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนถึงปีค.ศ. 2030 แต่ไม่แน่ใจว่าจะทำออกมาเป็นดัชนีเลยหรือไม่ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติรับผิดชอบใน กพย. อนุกรรมการชุดที่ 3 ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในประเด็น SDG

ประเด็น SDG ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ฯลฯ โดยได้มีการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องของประเด็น SDG เข้าไปในภาคส่วนต่างๆ ในระดับภูมิภาคด้วยเช่นกัน เพราะภาคส่วนเหล่านี้ก็มีพลังและสามารถขับเคลื่อนเรื่องพวกนี้ให้บรรลุเป้าหมายด้วยเช่นกัน และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งในระดับประเทศต่อไป ข้อมูลของภาคเอกชนอย่าง ผลประกอบการของภาคธุรกิจจะสะท้อนอยู่บัญชีประชาชาติเพื่อนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ รายได้และค่าใช้จ่ายของบริษัท แต่ข้อมูลในระดับที่ธุรกิจเก็บเองจะเข้าถึงไม่ได้ และอาจจะไม่สะท้อนภาพรวมของประเทศ

องค์กรของเรามองเรื่องธรรมาภิบาลกับบริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใสและมีความรับผิดชอบ น่าจะให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ที่ประเทศไทยควรที่จะรีบดำเนินการก่อนในบรรดาเป้าประสงค์อื่นๆ ในเป้าหมายที่ 16 เพราะจะเป็นเป้าหมายพื้นฐานและต่อเนื่องต่อไปในประเด็นการทุจริต และครอบคลุมเรื่องอื่นๆ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

เป้าหมายที่ 16 กว้างมากและเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง (Cross-Cutting Issues) กับทุกเป้าหมาย และใกล้เคียงกับเป้าหมายที่ 17 โดยเป้าหมายที่ 16 จะมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ทั้งยังมีเป้าประสงค์และตัวชี้วัดจำนวนมาก ในการดำเนินช่วยบรรลุภารกิจตามเป้าหมายที่ 16 องค์กรของเราเป็นผู้แทนในเวทีการเจรจาระหว่างประเทศ และให้ความช่วยเหลือ ให้ภาพรวมเพื่อสอดประสานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างความครอบคลุมและเชื่อมบทบาทที่ชัดเจนในเป้าหมายที่ 16 ของ

บทบาทของเราที่เห็นได้ชัดในการทำงานของเรา ภายใต้เป้าหมายที่ 16 ในกรอบเวทีระหว่างประเทศ จะมีกองสังคมซึ่งอยู่ภายใต้ในองค์กรของเราทำเรื่องต่างๆ ในเป้าหมายหมายนี้ ไม่ว่าจะ

เรื่องสิทธิมนุษยชน การลดความรุนแรง กระบวนการยุติธรรม การค้ามนุษย์ หลักนิติธรรม การทำร้าย และความรุนแรง การเข้าถึงข้อมูล การทุจริต การรับรองหรือการจดทะเบียนการเกิด การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติหรือเลือกปฏิบัติต่อสตรีและเด็ก โดยองค์กรของเราร่วมงานกับหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเพราะประเทศไทยมีพันธกรณีในฐานะที่เป็นภาคีของอนุสัญญาต่างๆ

บทบาทดังกล่าว สามารถทำได้ด้วยการเป็นผู้แทนในเวทีระหว่างประเทศ การกำหนด Norm และมาตรฐานสากลต่างๆ และการนำกลับเข้ามาใช้ในประเทศไทยเพื่อให้ประเทศไทยได้ปฏิบัติตาม และเรียนรู้มาตรฐานสากล ในส่วนของการวัดผลบทบาททั้งหมดขององค์กรของเรานั้น วัดผลได้ยาก และการวัดผลเชิงปริมาณ หรือ output นั้นไม่น่าจะเป็นประโยชน์ แต่ควรจะต้องดูจากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทยเช่น การจัดการค้ามนุษย์ การลดความรุนแรง และการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันต่างๆ ซึ่งเป็น outcome มากกว่า

องค์กรของเราไม่ได้ทำโดยใช้ศาสตร์ในการเก็บข้อมูล ในขณะที่ หน่วยงานภาครัฐก็มีตัวชี้วัดในการทำงานตามภารกิจของหน่วยงานของตนเองอยู่แล้ว และในเป้าหมายที่ 16 จะมีกรอบสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีการเก็บข้อมูลอยู่แล้ว และเป็นตัวชี้วัดในระดับกิจกรรมมากกว่า

สำหรับเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในการจัดเก็บนั้น ตนเห็นว่าการเก็บข้อมูลไม่ควรจะต้องครอบคลุมแต่เฉพาะข้อมูลที่มาจากภาครัฐเท่านั้น แต่ควรจะมีสัมภาษณ์ผู้แทนจากภาค NGO ภาคเอกชน ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติ ชุมชน กลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้หญิงและเด็ก เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนกับความเป็นจริง

การจัดเก็บข้อมูลในแต่ละหน่วยงานมีความต่างกันอยู่บ้าง จากประสบการณ์ในการเข้าร่วมการนำเสนอรายงานของประเทศไทยตามอนุสัญญาต่างๆ พบว่า ข้อจำกัดที่พบ คือ ข้อมูลไม่ได้แยกประเภทตามเพศ และอายุ แต่บางหน่วยงานอย่างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานสถิติแห่งชาติเก็บข้อมูลได้คืออยู่แล้ว เพราะมีการเก็บข้อมูลแบบ multi-cluster survey จำแนกตามกลุ่มต่างๆ อย่างไรก็ตามการเก็บในแต่ละหน่วยงานมันจะแตกต่างกัน โดยเฉพาะข้อมูลภาคยุติธรรม เช่น ข้อมูลการค้ามนุษย์ซึ่งมีการติดตามร่องรอยการค้ามนุษย์ในกระบวนการยุติธรรมไม่ได้มีฐานข้อมูลชุดเดียวกัน ต่างคนต่างทำ ทุกอย่างเป็น manual ต้องไล่ตรวจสอบทีละอัน

นอกจากนี้ อำนาจหน้าที่สถานะของเรื่องๆ ทำให้ระบบมีปัญหาการเข้าถึงข้อมูล ไม่มีทรัพยากรเพียงพอ ไม่มีงบประมาณที่จะทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้ตอบและเลือกข้อมูลได้ยาก ชี้แจงในต่างประเทศได้ยากเพราะข้อมูลไม่ได้เป็นภาษาไทย ไม่ได้ใช้ระบบไอทีเข้ามาช่วยมากนัก แม้ว่าประเทศ

ไทยพยายามที่จะมีนโยบาย e-government เหมือนกัน ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์จะมี e-platform เพื่อจะบอกว่าข้อมูลที่ต้องการจะค้นหานั้นสอดคล้องกับยุทธศาสตร์อะไร และใช้งบประมาณอย่างไร ความก้าวหน้าและสถานะปัจจุบันของข้อมูล ซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์สร้างพฤติกรรมให้ภาครัฐจะต้องรับ ดำเนินการรายงานข้อมูลทันที การจัดเก็บข้อมูลก็จะทำได้ง่ายและสะดวก ไม่ใช่ต้องมาทำเมื่อถึงวาระ ต้องประเมินตนเองผ่าน KPI และประเด็นสุดท้าย คือ ตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 16 บางหน่วยงานยังมี ความอึดอัดใจที่จะแชร์ข้อมูลเพราะข้อมูลยังมีความอ่อนไหว เช่น ความรุนแรง และความมั่นคง อาวุธ เรื่องพวกนี้ รัฐมีแรงต้านบางอย่างที่จะให้ข้อมูล และพอจะตรวจสอบแหล่งข้อมูลก็ดันเปิดเผยไม่ได้ เพราะเป็นความลับ และกลัวอันตรายต่อแหล่งข้อมูลทำให้เกิดความล่าช้าในการได้มาซึ่งข้อมูล

ในประเด็นของ Emerging issue ที่ไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลเอาไว้ ควรแก้ไขด้วยการจัดเก็บ ข้อมูลให้ครอบคลุมที่สุดก่อน หากยังไม่มีฐานข้อมูลเลยเพราะเป็นเรื่องใหม่หลายๆ ก็ควรที่จะพึ่งพา เครื่องมือของเราที่มีอยู่ที่สามารถมีข้อมูลและตอบคำถามของเราได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากประโยชน์ ของการมีเครือข่าย เช่น กรณีหลักสูตรผู้บริหารระดับสูงเป็นประโยชน์ในแง่ของการสร้างเครือข่ายใน การทำงาน และทำให้งานสะดวกมากขึ้นในเรื่องของการได้มาซึ่งข้อมูลหรือความช่วยเหลือต่างๆ ใน การคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่มีความแตกต่างกันของข้อมูลในเรื่องเดียวกัน แต่ให้ผลลัพธ์ที่ไม่ตรงกัน สิ่ง ที่สำคัญ คือ ข้อมูลต้องมีความน่าเชื่อถือในข้อเท็จจริง ถ้าชุดข้อมูลมีความสับสน เราจะต้องจำแนกและ อ้างอิงแหล่งข้อมูลออกมาให้ได้

ในประเด็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น หลังจากที่มีการรับ SDG ในปี 2015 ซึ่งนายกรัฐมนตรีก็มาประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) และในช่วงปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นประธานกลุ่มในการประชุม G77 ซึ่งได้มีการนำเสนอหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความเป็นสากล และชี้ให้เห็นว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนได้

จริงๆ แล้ว หลักการทางศาสนาพุทธ หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องเดียวกัน เพราะเป็นเรื่องของการปฏิบัติจนกระทั่งเข้าใจได้ด้วยตนเอง เป็นโอปนยิก (ควร น้อมเข้ามา คือ ควรเข้ามาไว้ในใจ หรือน้อมใจเข้าไปให้ถึง ด้วยการปฏิบัติให้เกิดมีขึ้นในใจ หรือให้ใจ บรรลุถึงอย่างนั้น) และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละประเทศ เพื่อให้มีความเหมาะสม ทั้งนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้เป็นไปเพื่อเอาเทวดาพระเกียรติในหลวง รัชกาลที่ 9 หรือเพื่อแสดงวิสัยทัศน์ของประเทศแต่เพราะเราเห็นว่าหลักการดังกล่าวสามารถใช้ได้และ เห็นผลได้จริง และสามารถทำการวัดผลได้ เช่น กรมพัฒนาชุมชนพยายามที่จะพัฒนาตัวชี้วัดหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง และใช้เกณฑ์ตัวชี้วัดในเรื่องของการไม่มีหนี้สินของครัวเรือน การมีบัญชีชุมชน เป็น

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ต้น หลายคนมองว่าการมีตัวชี้วัดนั้นเพียงเพื่อให้มีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าแนวทางที่ทำนั้นนำไปสู่ ผลลัพธ์ได้อย่างแท้จริง แต่โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าเป็นเรื่องของ mindset มากกว่า ถ้าเชื่อว่าดี สิ่ง ที่ เหลือมันจะตามมา และไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะมีทัศนคติแบบนั้น

การทบทวนแนวทางการดำเนินการของประเทศแบบสมัครใจ (National Voluntary Review : NVR) เป็นปีแรกที่ไทยจะทำรายงานทบทวน SDG เพื่อให้ทุกคนเห็นภาพร่วมกันว่าตอนนี้ เราอยู่ตรงไหน ตรงไหนคือจุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศ เนื้อหา VNR จึงจะเป็นสถานะที่กว้าง และมีข้อมูลสนับสนุนเป้าหมายต่างๆ ของ SDG ส่วน 30 ตัวชี้วัดแรก เราก็คงให้ความสำคัญแต่คงยังไม่ สามารถบรรลุได้เลยอย่างเต็มที่ กลไก NVR เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความตระหนักรู้ และตักตวงพลัง ร่วมกัน สร้างเครือข่ายเพื่อระดมสมองและผลักดันเรื่องนี้ต่อไป และทำให้เกิด Ownership ของทุก ภาคส่วนได้ เช่น ภาคเอกชน ก็ผลักดันให้มี Sustainability index และ การจัดตั้งเครือข่าย UN Global Compact Thailand คือ ตัวบ่งชี้ว่าเอกชนมี ownership ใน SDG นอกจากนี้ ในวันที่ 15 มิถุนายนนี้ สมาคมการจัดการแห่งประเทศไทยจะจัดงานเกี่ยวกับ competitiveness อิม SDG เพราะ ต้องการจะให้เห็นว่า SDG ไม่ใช่ภาระเพิ่มเติมที่จะต้องปฏิบัติ แต่ SDG สามารถเสริมสร้างขีด ความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนได้

ข้อมูลที่มีความเหลื่อมกันของหลายหน่วยงาน และบางทีก็อาจจะไม่สะท้อนความเป็นจริง เช่น ข้อมูลความรุนแรงในสตรีและครอบครัว ดังนั้นต้องอาศัยจากแหล่งข้อมูล ไม่ต้องมารวมกัน เพราะจะทำให้ความชัดเจนของข้อมูลมันหายไป ผู้ทำข้อมูลจะต้องพัฒนาข้อมูลให้เป็น user friendly ให้มากที่สุด ทำ website ที่มีข้อมูล factsheet ต่างๆ ปรากฏด้วย และต้องทำให้ต่อเนื่อง แต่มันยาก เพราะทรัพยากรไม่พอ การใช้เทคโนโลยีแบบไหนในการจัดเก็บ คอนเทนต์ของเรื่อง การทำงานที่เป็น ไฮโล ความเข้าใจ ภาษาต่างประเทศ ไม่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ ถือว่าเป็นข้อจำกัดอย่างมาก นอกจากนี้ การรายงานข้อมูล ไม่ควรที่จะนำเสนอแต่ข้อมูลที่เป็นด้านบวกหรือความสำเร็จ แต่ควรที่ จะต้องนำเสนอความท้าทายและข้อจำกัดด้วยเสมอเพื่อกระตุ้นว่าเรายังมีจุดอ่อนและความมุ่งมั่นที่จะ ทำต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

ในบรรดาเป้าประสงค์ทั้งหมดของเป้าหมายที่ 16 ประเด็นที่ประเทศไทยควรจะมีเป้าหมาย เป็นอันดับแรก คือ เป้าประสงค์ที่ 16.6 การบริหารระบบราชการภาครัฐมีความสำคัญมาก เพราะ สถาบันไม่จำเป็นต้องเป็นภาครัฐอย่างเดียว ทั้งนี้ เป้าประสงค์ดังกล่าวช่วยให้ภาครัฐขับเคลื่อนได้มาก และเป็นฐานให้กับเป้าประสงค์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป้าประสงค์ที่ 16.7 การได้รับข้อมูล การมีส่วนร่วมตัดสินใจในทุกๆ ระดับ การสร้างความไว้วางใจ สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หากทุกคนมี mindset ที่ถูกต้องก็จะสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมจะเข้มแข็ง ซึ่ง

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ทั้ง 2 เป้าประสงค์นี้ถือว่าเป็นเป้าหมายที่หากบรรลุได้ ก็จะบรรลุในเป้าหมายอื่นๆ ตามมาได้ด้วย เช่น เรื่องนโยบายที่เป็นไปในทางเดียวกัน (policy coherence) ในเป้าหมายที่ 17

เป้าหมายที่ 16 เป็นเรื่องที่สำคัญมาก ถ้าประเทศไทยสร้างครอบครัวที่มีคุณภาพและให้ การศึกษาที่ดีจะได้พลเมืองที่มีประสิทธิภาพ และไม่ดูตายเรื่องต่างๆ ในสังคม ต่อให้ไม่มีกฎหมาย ก็ พร้อมที่จะตอบสนองและแก้ไข (การพัฒนาคน)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

องค์กรของเรามีหน้าที่ในการลดการทุจริต และจัดการรับสินบนทุกรูปแบบ บทบาทภารกิจ ของ องค์กรของเราแบ่งออกเป็น 2 บทบาท 1) ทำคดี โดยมีกฎหมายรองรับ ได้แก่ พรบ. มาตรการ ของฝ่ายบริการในการป้องกัน พ.ศ. 2559 มีเลขากิจการของเราเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ ต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ซึ่งเป็นบทบาทที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย เช่น การทำคดี การตรวจสอบ เป็นต้น 2) เป็นกลไกของรัฐบาลโดยองค์กรของเราเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี ซึ่งแต่เดิมนั้นขึ้นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้ มาตรา 58/2 องค์กรของ เรา กำหนดให้เราสามารถรับเรื่องร้องเรียนมาตรวจสอบ องค์กรของเรา มีอำนาจชี้มูลความผิดสำหรับ ความผิดของผู้อำนวยการระดับกองลงมา

บทบาทขององค์กรของเรา ในการเป็น เลขากิจของ คตช. และศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริต แห่งชาติ (ศอตช.) นั้นนับเป็นกลไกการขับเคลื่อนหน่วยงานของภาครัฐให้บริหารงานภายใต้ ธรรมนูญสากล โดยมีสมมติฐานคือหากส่วนราชการบริหารภายใต้หลักธรรมนูญสากล ก็จะทำให้การทุจริต หมดไป ซึ่งในบทบาทของการขับเคลื่อน เช่น การกระตุ้นให้ส่วนราชการดำเนินการเร่งรัดกรณีที่พบ เห็นเจ้าหน้าที่กระทำการทุจริต และให้ใช้มาตรการทางการบริหารโดยการลงโทษทางวินัย หรือปลด ย้ายเพื่อป้องปรามการทุจริต

การแก้ไขปัญหาการทุจริต จะมีกลไกในการขับเคลื่อน อย่าง คตช.(กลไกระดับนโยบาย), ศอตช. (กลไกขับเคลื่อนภาพรวมของประเทศ และองค์กรของเราเป็นฝ่ายเลขากิจ ซึ่งก็จะมีระดับ ปฏิบัติการที่จะขับเคลื่อนในระดับกรม จังหวัด และท้องถิ่น คือ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) โดย ศปท. ไม่ได้อยู่ภายใต้องค์กรของเรา และเป็นกลไกภาคปฏิบัติ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 35 ศูนย์ ซึ่งการแก้ไขปัญหาการทุจริตดังกล่าวจะขับเคลื่อนไปภายใต้ในหน่วยงานและสังกัดของ หน่วยงานข้างต้น

สำหรับการแก้ไขปัญหาการทุจริตในระยะยาว เราจะมุ่งเน้นการส่งเสริมส่วนราชการให้ บริหารงานอยู่ภายใต้หลักธรรมนูญสากลจะยิ่งดีกว่า โดยเราจะเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการตาม

กฎหมายหากไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับระยะสั้น มีการออกมาตรา 44 และปัจจุบัน รัฐบาลก็ได้มีการตั้งศาลทุจริตขึ้นมา จะทำให้สังคมได้เห็นตัวอย่างบทลงโทษจากการทุจริต อย่างไรก็ตาม เราพบว่า การให้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานยังคงมีปัญหาอยู่บ้างเมื่อทำการขอข้อมูลจาก หน่วยงาน รวมทั้ง การประวิงเวลา แต่องค์กรของเรามีอำนาจในการเรียกหลักฐาน บวกเทคนิคใน การให้ได้มาซึ่งข้อมูลทำให้การตรวจสอบเป็นไปได้ในที่สุด

ในส่วนของการวัดผลนั้น ได้มีการกำหนดให้ส่วนราชการจะต้องทำแผน anti-corruption (ซึ่งจะมีตัวชี้วัดเพื่อยกระดับค่า CPI) ยึดโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, แผน national anti-corruption phrase 3, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ของสภาพัฒน์ ซึ่งก็จะ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อป้องกันโอกาสการเกิดความเสียหายการทุจริต โดย **ตัวชี้วัด แรก** จะวัดผลจากเรื่องร้องเรียน สถิติข้อมูลคดี มีการดำเนินการชี้มูลอย่างไร โดยองค์กรของเราจะ เป็นผู้เก็บสถิติส่วนนี้เอาไว้ **ตัวชี้วัดที่สอง** คือ หน่วยงานภายนอก ได้แก่ ดัชนี CPI และดัชนี สถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Thai Corruption Situation Index: CSI) ซึ่งจะวัดผลโดยมหาวิทยาลัย หอการค้าไทยเพื่อตรวจสอบสถานการณ์ทุจริตว่าเป็นอย่างไร และนำมาพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ใน การทำงานขององค์กรของเรา

รัฐบาลมีนโยบายที่จะประเมินคุณธรรมโปร่งใส (Integrity Transparency Assessment: ITA) ในทุกส่วนราชการ ทั้งนี้ องค์กรของเรารับผิดชอบในระดับกรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และองค์กรมหาชน จะทำร่วมกับองค์กรของเรา โดยมีแบบประเมิน ITA 3 แบบ คือ 1) internal ใช้สำรวจกับหน่วยงานภายใน 2) external ใช้วัดผลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของแต่ละหน่วยงาน (ความชัดเจน/ครอบคลุม/เที่ยงตรงของผลลัพธ์ขึ้นอยู่กับฐานข้อมูลนั้นที่ให้กับที่ปรึกษา ทั้งนี้ ไม่แนใจ ว่าข้อมูลที่ให้นั้นมีความครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างแท้จริงหรือไม่) ผู้มาใช้บริการและคู่สัญญาใน การจัดซื้อจัดจ้างกับภาครัฐ และ 3) evidence based เป็นการประเมินเชิงประจักษ์ เช่น ใน การจัดซื้อจัดจ้างเป็นอย่างไร การเปิดเผยข้อมูลเป็นอย่างไร การมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร การจัดการ ข้อร้องเรียนเป็นอย่างไร การสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรเพื่อวัดความโปร่งใสเป็นอย่างไร

ที่ผ่านมาในการวัด ITA ที่ปรึกษาที่ทำงานร่วมกับองค์กรของเรานั้นประสบปัญหาในการได้รับ ข้อมูล การทำแบบสอบถาม ข้อคำถามสับสนเสี่ยงต่ออันตรายของผู้ตอบ และจะมีคนกลุ่มน้อยที่จะกล้า แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา เพราะผู้ตอบแบบสอบถามบางรายไม่มั่นใจในการจัดเก็บข้อมูล โดยกลัวว่าข้อมูลของตนจะถูกเปิดเผย ซึ่งภายหลังได้ใช้วิธีการโทรศัพท์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงไปตรงมา มากขึ้น โดยจะใช้จิตวิทยาในการสนทนา เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

เราได้รับงบประมาณในการอุดหนุนในการทำข้อมูล แต่ถูกตัดงบประมาณลงครึ่งหนึ่ง ทั้งนี้ งบประมาณมีผลต่อการวัดผลในระดับประเทศได้อย่างครอบคลุม ที่ผ่านมา องค์กรของเรารับผิดชอบ 147 กรมทั่วประเทศ และทำการสุ่มกลุ่มระดับจังหวัด 3 หน่วยงานที่มีที่ตั้งในภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานประจำจังหวัด, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทั้งนี้ สามหน่วยงานให้เจตจำนงให้ องค์กรของเราสามารถเข้าไปประเมินได้ ข้อมูล ITA เป็นข้อมูลร่วมกันที่ ทำระหว่าง องค์กรของเรา และ ปปช. โดย ITA เป็นมาตรฐานสากล โดยมีการจ้างนักวิชาการ และมีการพัฒนาข้อมูลโดย ปปช. ทั้งนี้ ข้อมูลไม่ได้มีการจำแนกตามกลุ่ม ตามเพศ แต่มีการจำแนกตาม จำนวนข้อร้องเรียน

ในส่วนของ การวัดผลและการประเมินคะแนน ITA นั้น ตนไม่แน่ใจว่าหลักอะไรในการประเมินในการคิดคะแนน และการจัดอันดับ แต่เข้าใจว่าจะนำเอาคะแนนทั้งสามส่วนมารวมกัน ไปเลย แต่ควรมีการขยายผลต่อไปว่า สามส่วนนี้ ตรงไหนที่อ่อนเพื่อจำแนกแนวทางการแก้ปัญหาต่อไป

องค์กรของเรา ไม่มีสำนักวิจัยและพัฒนา แต่ในอนาคตจะมีหน่วยอยู่ในสำนักคุ้มครองป้องกัน เพื่อจัดทำองค์ความรู้และฐานข้อมูล ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างเสนอไปที่ กพร. เพื่อขอปรับโครงสร้าง ภายในองค์กร

การจัดลำดับต้นๆ ของเป้าหมายที่ 16 นั้น ตนเห็นว่าการปราบปรามไม่ใช่คำตอบในการแก้ไข ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การส่งเสริมให้หน่วยราชการให้มีธรรมาภิบาลจะยั่งยืนกว่า เพราะ การปราบปรามเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ ในระยะสั้น จะต้องทำควบคู่ด้วยการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง ปลดเจ้าหน้าที่ที่ทุจริตเพื่อให้สังคมเห็นว่าคนโกงต้องได้รับผลแบบนี้ อีกทั้ง ธรรมาภิบาลไม่ต้องลงทุน อะไร เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องทำอยู่แล้ว หากมีธรรมาภิบาลก็ไม่ต้องมีองค์กรของเรา และ ปปช. อีกต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

องค์กรของเราจะเกี่ยวข้องกับ CPI ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความโปร่งใส โดยจะมี 8 องค์กรประกอบย่อยในการวัดผล ซึ่งจะอาศัยแบบสอบถามที่เก็บจากหลายๆ กลุ่มงานของต่างประเทศ ทั้งนี้ โครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment - ITA) เป็นส่วนหนึ่งในการเก็บข้อมูลการประเมิน ในการประเมิน ประเทศไทยในแต่ละครั้ง

รัฐธรรมนูญของประเทศไทยได้ส่งเสริมนิติธรรม และความยุติธรรมทางกฎหมายซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนที่จะได้รับ โดยกำหนดหน้าที่ของประชาชนในการที่จะไม่สนับสนุนการทุจริตตามมาตรา 50 นอกจากนี้ มาตรา 63 และรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงผลเสียจากการทุจริต และให้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีมาตรการในการคุ้มครองในการป้องกันการทุจริต

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจึงได้กำหนดอยู่ในรัฐธรรมนูญอยู่แล้วในมาตรา 234 นอกจากนี้ อำนาจหน้าที่ขององค์กรของเราสามารถให้อำนาจหน่วยงานอื่นช่วยองค์กรของเราในการตรวจสอบการทุจริตโดยจะต้องคำนึงถึงรวดเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรม เพราะฉะนั้นหน้าที่ขององค์กรของเรา คือ 1) องค์กรของเราต้องมีโอกาสเปิดเผยและพัฒนาระบบการตรวจสอบสถานะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการทุจริต และต่อต้านการประพฤติไม่ชอบได้ 2) มีมาตรการในการคุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง การเข้าถึงองค์กรของเราอย่างกว้างขวาง โดยจัดตั้งสำนักงานประจำจังหวัด และภูมิภาค เพื่อกระจายการเข้าถึงให้ประชาชนได้พบเห็น แล้วสามารถแจ้งให้องค์กรของเราดำเนินการได้ โดยที่จะเปิดช่องทางกรร้องเรียนให้มีหลายๆช่องทาง และ 3) ให้ประชาชนรู้และเข้าใจในเรื่องทุจริต

กฎหมายด้านการทุจริต ไม่ได้มีเฉพาะในส่วนของการข้าราชการ นักการเมือง แต่ยังก้าวล่วงไปถึงเอกชน เป็นตัวการร่วม ตามมาตรา 123/5 ซึ่งสามารถเอาผิดกับนิติบุคคล รวมถึงองค์กรระหว่างประเทศได้ การลดการทุจริตในมาตรา 100 ว่าด้วยประโยชน์ซัดกันนั้น ปัจจุบันองค์กรของเรามีส่วนร่วมในการยกย่อง พรบ. ประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ส่วนตน เพื่อแยกแยะและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผู้แจ้งเบาะแส มีแนวทางในการได้รับความคุ้มครอง แต่ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดความคุ้มครองไว้โดยตรง มาตรา 112 ขององค์กรของเรา คือผู้แจ้งเบาะแสสามารถร้องขอเจ้าหน้าที่ในการรักษาความลับของข้อมูลของผู้แจ้ง และต้องใช้ตำรวจในการให้ความคุ้มครอง มาตรการในการคุ้มครองดังกล่าวยังไม่ค่อยได้ใช้เต็มที่

ในส่วนของการจัดการความรู้และการจัดการความรู้นั้น สามารถแบ่งเป็น 1) เรามีฐานข้อมูลเรื่องร้องเรียนในคดีทุจริต โดยแยกประเภทหน่วยงานของรัฐ แยกประเภทนักการเมือง แยกตามพื้นที่ อยู่ในความรับผิดชอบของใคร แต่ไม่ได้แยกถึงขั้นเพศ หรืออายุ 2) มีโปรแกรมในการติดตามการดำเนินงานของแต่ละสำนวนคดี และ 3) สามารถติดตามเรื่องร้องเรียนได้ และตอนนี้กำลังจะมีการพัฒนาฐานข้อมูลการทุจริตในภาพรวม

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกกระดับ

องค์กรของเรา มีการพัฒนา ITA เพื่อวัดความโปร่งใสในการประเมินภาครัฐทุกภาคส่วน ตลอดจน องค์กรอิสระ และองค์กรส่วนท้องถิ่น ร่วมกับองค์กร Korea Independent Commission Against Corruption ของประเทศเกาหลีซึ่งได้ประเมินตนเองและประสบความสำเร็จ และพัฒนา เพื่อให้มองเห็นจุดอ่อนของการทุจริตของแต่ละองค์กรอยู่ตรงไหนในสามเหลี่ยมทุจริต เช่น ถ้าเป็น หน่วยงานเอกชน คือการได้งาน และได้ผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ส่วนถ้าเป็นข้าราชการ คือการได้ ตำแหน่ง และผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ โดย ITA จะมี 5 ดัชนีย่อย ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ โดยมี 3 ดัชนี ที่จะวัดกับหน่วยงานภายนอก คือ ผู้ที่มาติดต่อกับหน่วยงานนั้น โดยวัดจากการสำรวจ หรือใช้แบบสอบถาม หรือสุ่มโทรศัพท์ เก็บโดยการสุ่ม และใน 2 ดัชนีหลังเป็นการวัดภายใน ซึ่งน่าจะ ยกเว้นการวัดผล CPI ได้ด้วย

การวัดผลหน่วยงานภาครัฐ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เป็นผู้ประเมิน ส่วนท้องถิ่นให้องค์กรส่วนท้องถิ่นประเมิน สำหรับการวัดผลในรัฐวิสาหกิจนั้น องค์กรของเราจะเข้าไปวัดผลร่วมกับคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ทั้งนี้ หากมี งบประมาณก็อาจจะมีการจ้างสถาบันการศึกษาในการติดตามและประเมินผล ITA ด้วยเช่นกัน โดย การวัดผลดังกล่าวจะต้องทำต่อเนื่อง และได้รับงบประมาณ เราเริ่มทำในปี 2558-2560 และจะ รายงานผลต่อ คณะรัฐมนตรีต่อไป

ปัญหาในการประเมินผลที่พบ คือ คอนเทนต์ การสุ่มแบบสอบถามทุกๆ ที่มีมาตรฐาน เดียวกันหรือไม่ ซึ่งจะต้องพัฒนามาตรฐานในการวิเคราะห์แบบสอบถาม นอกจากนี้ ผู้ตอบ แบบสอบถามอาจจะมีความใกล้ชิดกับหน่วยงานที่ถูกประเมินก็เป็นได้ การทำงานของแต่ละฝ่ายใน การวัดผลไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการนำเสนอ การใช้แบบสอบถาม การกำหนดกลุ่มเป้าหมายล้วน กำหนดให้ดำเนินการเหมือนกันแต่คุณภาพของรายงานอาจจะต่างกัน

คำถามที่ใช้ถามผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในการตอบทุกปี แต่ก็มีผู้ตั้งผู้เชี่ยวชาญเข้ามา ในคณะกรรมการกลาง และคณะกรรมการกลั่นกรองทางวิชาการ และปรับปรุงไปเรื่อยๆ ทุกปี และ ตัวชี้วัดนี้ไม่ได้เป็นการวัดผลแบบโพล แต่เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อให้คำแนะนำในการ ปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น

ข้อมูลที่ได้รับมามีการตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำ ด้วยการสุ่ม และกลไกการติดตามจาก ผู้รับจ้าง และการติดตามประเมินผล ซึ่งแต่ละหน่วยงานต้องมีการรายงานการติดตามการประเมินผล นั้น เพราะมีผลต่อคะแนนขององค์กรของตน ทำให้องค์กรมีแรงจูงใจในการถูกตรวจสอบเพื่อรักษา ประโยชน์ของตนเอง

หากให้มีการจัดอันดับเป้าหมายที่ 16 นั้น ตนเห็นว่าการปราบปรามการทุจริตน่าจะอยู่ในอันดับ ต่ำๆ เพราะหากมีการทุจริตเกิดขึ้นนั้นแสดงให้เห็นถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ การไม่บังคับตาม กฎหมาย การทุจริตเป็นรากของปัญหาสังคมของประเทศ นำมาซึ่งปัญหาอื่นๆ ซึ่งถ้าหากแก้ปัญหา การทุจริตได้ ก็จะแก้ได้ทุกอย่าง เพราะทุกๆ เรื่องนั้นเกิดจากองค์ประกอบของทุจริตทั้งนั้น เรามีกลไก ทางกฎหมายต่อต้านทุจริตซึ่งมีครบถ้วนแล้ว อีกทั้ง รัฐมีนโยบายชัดเจนอยู่แล้ว แต่ประสิทธิภาพของ การบังคับใช้นั้นขึ้นอยู่กับความเข้มแข็ง การเอาจริงเอาจังของหน่วยงานนั้นๆ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

การจัดเก็บข้อมูล SDG นั้นจะต้องสัมพันธ์กับนิยาม ซึ่งของประเทศไทยก็ไม่ได้สัมพันธ์กับ ความเข้าใจในระดับสากล และนิยามของสากลบางตัวก็ยังไม่ได้ออกมาเป็นที่ชัดเจนซึ่งจะปรากฏอยู่ใน metadata จึงเป็นเพียงการคาดเดาเท่านั้นขึ้นมา กลายเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อบริหารของหน่วยงาน ต่างๆ นอกจากนี้ ในการพัฒนาตัวชี้วัด เมื่อนำข้อมูลของหลายๆ หน่วยงานมาบูรณาการจะพบว่า นิยามจะต่างกัน ดังนั้น ตัวชี้วัดจึงใช้ไม่ได้ในระดับสากล ใช้ได้แต่เพียงในบริบทของประเทศไทยเท่านั้น

ในการกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัด จำเป็นต้องคุยเรื่องของนิยามให้ตรงกันเสียก่อน เนื่องจาก นิยามยังไม่ได้มีการตกลงกันในภาพรวม แต่มีเพียงการตกลงในตัวชี้วัดบางตัวบ้างแล้ว โดย 5 ปีแรก จะทำเป้าประสงค์ 16.2 (3 ตัวชี้วัด) 16.5 (2 ตัวชี้วัด) ก่อน เพราะมีการตกลงและกลั่นกรองแล้วโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และเมื่อพิจารณาถึงกรอบเวลาที่มีอยู่ อาจเสนอให้ใช้ ข้อมูลที่อยู่ในบริบทของประเทศไทยไปก่อน และจะพัฒนาให้เป็นระดับสากลต่อไป

ในส่วนของการจัดเก็บข้อมูลนั้น วิธีการคงเป็นไปตามตัวชี้วัด ทั้งนี้จะต้องมั่นใจว่ามีมาตรฐาน ในการจัดเก็บข้อมูล มีการเก็บข้อมูลโดยจดทะเบียน และการรายงานต่อองค์กรของเรา เราได้ ดำเนินการให้องค์กรความรู้วิธีการจัดเก็บข้อมูลว่าทำอย่างไร โดยได้มีการพัฒนาแผนแม่บทสถิติ แผน แม่บทสถิติรายสาขา และมีสาขายุติธรรมซึ่งได้มีการเผยแพร่แล้ว ทั้งนี้ องค์กรของเราตั้งใจจะเข้าไปให้ ความแนะนำ หรืออบรมในสาขายุติธรรมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ เรายังได้จัดทำคู่มือ การทำข้อมูลแบบสอบถามโดยจัดให้มีการอบรม และเผยแพร่ทั่วไปแล้วด้วยเช่นกัน

สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยองค์กรของเรานั้น จะต้องมีขึ้นภายหลัง การสำรวจ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าต้องบังคับให้ทุกหน่วยงานถูกตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แต่เฉพาะข้อมูลที่เป็นทางการเท่านั้น ซึ่งข้อมูล SDG แม้จะถือว่าเป็นข้อมูลที่เป็นทางการและมีจำนวน ถึง 3,600 รายการ แต่ไม่ได้อยู่ในวิสัยขององค์กรเราเป็นผู้กำหนดได้ว่าเป็นข้อมูลที่เป็นทางการหรือไม่ แต่ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

Roadmap ของการบรรลุเป้าหมายที่ 16 นั้น ควรจะต้องมุ่งไปที่ national based indicator ก่อน แล้วจึงค่อยยกระดับไปสู่ global indicator เพราะความพร้อมไม่ได้ดูแค่ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยกฎหมายและนโยบาย ตลอดจนองค์ความรู้ด้วยเช่นกัน

ตัวชี้วัด SDG ต้องเอาเข้าที่ประชุม และให้ที่ประชุมเห็นชอบร่วมกัน และเป็นข้อมูลข้อมูลที่เป็นทางการเสียก่อนจึงจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานนั้นๆ ต้องปฏิบัติตาม แต่ยังคงการพัฒนา และความพร้อมของหน่วยงาน รวมทั้งงบประมาณด้วย

แผนแม่บท SDG ออกมาโดยคณะรัฐมนตรีแล้ว โดยกำหนดว่าให้ทุกหน่วยงานตั้งงบประมาณเพื่อสำรวจช่องว่างของข้อมูล SDG และถือว่าเป็นวาระของประเทศ สำนักงบประมาณเองก็เข้าใจอย่างไรก็ดี จำเป็นที่จะต้องมีความชัดเจน และแสดงให้เห็นว่านโยบายนั้นมีความสำคัญเพียงใดเสียก่อน ทำให้ต้องมี roadmap ในการจัดทำแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงจะจัดสรรงบประมาณให้ได้ ในการนี้ นายกรัฐมนตรีได้ตั้งเป็นประธาน กพย. ทำให้แผนงานที่เกี่ยวข้องกับ SDG จะได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยมีความร่วมมือจากต่างประเทศก็เข้ามาสนับสนุนเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน

ปัญหาที่พบจากการประสานข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ พบว่า มีการทำงานซ้ำซ้อน ไม่มี การบูรณาการข้อมูลให้เป็น platform เดียวกัน เพราะต่างคนก็ต้องทำข้อมูลเพื่อไปตอบโจทย์ภารกิจของตนเอง ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันอยู่บ้าง มันจึงเกิดความเหลื่อมของข้อมูลกันอยู่ แต่จะแยกส่วน ความเหลื่อมออกจากกันก็ไม่ได้เช่นกัน เพราะข้อมูลส่วนนั้นเองก็มีความสมบูรณ์ของมันเองอยู่ในตัว ข้อมูลที่ทุกหน่วยงานมีอยู่ก็อาจจะไม่ครบถ้วน และเลือกใช้แหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น ข้อมูล การเกิดของกรมการปกครอง ซึ่งปรากฏว่ามีการรับรองการเกิดของเด็กในประเทศไทยอยู่ในสัดส่วน 100% จากการจดทะเบียนการเกิด ขณะที่เราไม่ได้อาศัยแต่เพียงการจดทะเบียนอย่างเดียว แต่ยังใช้ ข้อมูลจากการสำรวจเข้ามาวัดผลด้วย เพราะฉะนั้น ข้อมูลจะแม่นยำกว่าและแสดงให้เห็นว่า การรับรองการเกิดของเด็กในประเทศไทยอยู่ในสัดส่วนที่ไม่ครบ 100% จะเห็นว่าข้อมูลไม่ตรงกัน เพราะ methodology มันคนละอย่างนั่นเอง

เราอยากมีข้อมูลที่จำแนกและแจกแจงในรายละเอียด แต่ผู้เก็บข้อมูลอ้างว่าทำได้ยาก ใช้เวลา เสียงบประมาณในการจัดทำ และไม่ได้เอาไปใช้เพื่อการบริหาร แต่ก็มีแนวโน้มที่จะทำต่อไปในอนาคต ซึ่งต้องทำให้หน่วยงานผู้พัฒนาข้อมูลเห็นความสำคัญในการจำแนกการเอาไปใช้ประโยชน์ ทุกวันนี้ ที่ต้องทำเพราะถูกสั่งให้ต้องทำ บางหน่วยงานก็ยังไม่ได้ประมวลข้อมูล ทั้งนี้ หากภาคส่วนอื่นๆ เข้ามา ช่วยจัดเก็บข้อมูลก็คงจะดีขึ้น แต่คงจะต้องมาคุยกันในรายละเอียดเกี่ยวกับการนำส่งข้อมูล บางภาค ส่วนก็อาจจะมีการหวงข้อมูลเพราะกลัวการเปิดเผยความลับ หรือข้อมูลรั่วไหลและจะตกไปอยู่ในมือ

ของคู่แข่ง หรือภาคประชาสังคมก็อาจจะไม่ได้มีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ระเบียบวิธีในการจัดเก็บข้อมูลก็ไม่เหมือนกัน มีเฉพาะบางกลุ่มองค์กรที่เข้มแข็ง ขณะนี้ ภาครัฐเองก็ยังไม่ได้เปิดพื้นที่ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพราะตอนนี้มีแต่ข้อมูลของภาครัฐเท่านั้น

องค์กรของเราก็ยังไม่เคยทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ อย่างจริงจังเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำมากขึ้น แต่ภาคไหนจะเก็บข้อมูล องค์กรของเราก็ยินดีที่จะจัดการอบรมและให้คำแนะนำในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเต็มที่

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

องค์กรของเรามีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยจากอาชญากรรม ควบคุมผู้ต้องขัง เพื่อไม่ให้ออกไปสร้างอาชญากรรม และแก้ไขพฤติกรรมเสียให้กลายเป็นคนดี โดยเรามีวิสัยทัศน์ที่จะมีประสิทธิภาพในการควบคุม แก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดี มีค่าสู่สังคม อันสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 16

เราก็ไม่ได้อยากมีผู้ต้องขังระหว่างคดีเป็นจำนวนมาก และเห็นว่าควรจะมีผู้ต้องขังแต่เฉพาะที่ศาลสั่งเด็ดขาดเท่านั้น เพราะไม่เช่นนั้นจะทำให้เกิดภาวะผู้ต้องขังล้นคุกได้ การจะลดจำนวนผู้ต้องขังได้นั้นที่ตำรวจ อัยการและศาล ซึ่งต้องพิจารณาคดีให้เร็ว โดยองค์กรของเราทำอะไรในส่วนนี้ไม่ได้ และเราเองก็มีศักยภาพในการรับจำนวนนักโทษที่จำกัด

ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ที่ 20% อยู่ระหว่างสอบสวนประมาณ 7.8% ระหว่างไต่สวน 3.7% ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา 9.3% ทั้งนี้ ตัวเลขมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเราได้รวบรวมและเก็บไว้แล้ว ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลดังกล่าวเป็นภารกิจต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปี โดยมีงบประมาณจัดเก็บเพราะองค์กรของเราเห็นความสำคัญ โดยให้ทุกเรือนจำรายงานสถิติทุกเดือน จำแนกประเภทผู้ต้องขัง อายุเท่าไร? คดีอะไร? จำแนกเพศ เคยต้องโทษมากี่ครั้ง? เรื่องดังกล่าวเป็นภารกิจหลักของเรา และองค์กรของเราก็จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันมากขึ้นโดยใช้อาศัยเทคโนโลยีมากขึ้น มีการค้นเอกลักษณ์นักโทษ และฐานข้อมูลซึ่งใช้ภายในองค์กรของเรา แต่ข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับของทางราชการ ไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ หน่วยงานราชการเข้าถึงได้ แต่ต้องติดต่อขอข้อมูลจากทางเราเสียก่อน

ข้อมูลที่จัดเก็บนั้นเป็นพลวัต ทำให้เราจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่เฉพาะเพื่อจัดเก็บข้อมูลในเรือนจำอย่างน้อย 1 คนต่อเรือนจำ ชั้นและสถานะของผู้ต้องขังและกำหนดโทษก็เป็นพลวัตเปลี่ยนแปลงต้องมาตรวจสอบความคืบหน้าอยู่ตลอดเวลา เช่น กรณีการขอพระราชทานอภัยโทษ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เป็นต้น ดังนั้น เราจึงต้องมีหัวหน้างานคอยตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อสะท้อนความเป็น KPI ของเรา เองด้วย

ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นมีความสำคัญ เพราะผู้ต้องขังไม่มีบัตรประชาชน ทำให้เราไม่อาจ พิสูจน์ทราบตัวตนของผู้ต้องขังได้ และหน่วยงานพิจารณาคดีเองไม่ได้ให้รายละเอียดกับองค์กรของเรา ทำให้เราต้องบันทึกเลขบัตรประชาชนเอาไว้และต้องขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อส่งประวัติ เบื้องต้นของผู้ต้องขัง ที่ผ่านมา หากองค์กรของเราต้องการสำเนาคำพิพากษาเพื่อยืนยันพฤติกรรมของ นักโทษ ก็จะต้องพบกับปัญหาการส่งต่อข้อมูลในระบบยุติธรรมซึ่งยังคงมีอยู่และยังแก้ไขไม่ได้ เนื่องจาก ข้อมูลเหล่านี้ไม่ได้เชื่อมกันในระบบยุติธรรม อย่างไรก็ตาม กระทรวงยุติธรรมได้พัฒนาระบบ DXC (Data Exchange Center) ขึ้นเพื่อให้หน่วยงานยุติธรรมสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงมี ชั้นความลับ และมีเลเซอร์สีในการเข้าถึงข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่หรือตำแหน่งงานบางตำแหน่งอยู่ดี

องค์กรของเราจัดตั้งสำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ขึ้นเพื่อศึกษาองค์ความรู้ใหม่ใน ระบบยุติธรรม และเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยเรายังจัดให้มีทีมสื่อสาธารณะขององค์กรด้วยเช่นกัน

ในส่วนของความร่วมมือ นั้น เห็นว่าข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้ต้องขังเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับความสงบ ของสังคมซึ่งภาคส่วนเอกชน และประชาสังคมไม่สามารถเข้ามาเกี่ยวข้องได้อยู่แล้ว ดังนั้นไม่น่าที่จะ สร้างความร่วมมือในส่วนนี้ได้ อย่างไรก็ตาม เรามีความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศในเรื่องของการโอน ตัวนักโทษตามสนธิสัญญา โดยเราก็ปฏิบัติตามมาตรฐานของสหประชาชาติเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

ในอดีต เราไม่ได้งบประมาณในการจัดทำข้อมูลที่มีอยู่เลย แต่ในภายหลัง เราพึ่งพาเทคโนโลยี เข้ามาเพื่อเก็บประวัติส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้สะดวกมากขึ้นและประหยัด ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้

หากให้มีการจัดอันดับเป้าหมายที่ 16 นั้น ตนเห็นว่าการรับรองการเกิดกับการมีธรรมาภิบาล ควรจะเป็น 2 สิ่งที่ประเทศควรดำเนินการเป็นอันดับต้น เพราะการรับรองการเกิดทำได้ง่ายและทันที ส่วนธรรมาภิบาลนั้นเป็นเรื่องที่หน่วยงานภาครัฐต้องปฏิบัติตามอยู่แล้ว

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

องค์กรของเรามีส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ 16 โดยเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล สืบสวนผู้ดำรงตำแหน่งในสถาบันของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดกฎหมายและนโยบาย การให้บริการสาธารณะ และการดำเนินการด้านความยุติธรรม ตามตัวชี้วัดที่ 16.7.1 ซึ่งข้อมูล กำลังคนภาครัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดดังกล่าว ได้แก่

- ข้อมูลจำนวนข้าราชการในฝ่ายพลเรือนแต่ละประเภท เช่น ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการอัยการ ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการในสังกัดบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน
- ข้อมูลจำนวนข้าราชการในฝ่ายพลเรือนจำแนกตามส่วนราชการ (ระดับกระทรวง) และพื้นที่ปฏิบัติงาน
- ข้อมูลจำนวนข้าราชการพลเรือนสามัญ จำแนกตาม เพศ อายุ ประเภทตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง พื้นที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา
- ข้อมูลจำนวนผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่เข้าสู่กระบวนการสรรหาและได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ จำแนกตามส่วนราชการ และสายงาน

(รายละเอียดตามเอกสารแนบ)

ทั้งนี้ องค์กรของเราได้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกำลังคนภาครัฐ โดยจัดทำเป็นหนังสือ “กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน” และ “กำลังคนภาครัฐ : ข้าราชการพลเรือนสามัญ” ในทุกปีงบประมาณ

สำหรับภารกิจขององค์กรของเรา ในฐานะองค์กรกลางด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือน ที่อาจเกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ในส่วนของการให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ นั้น ประกอบด้วยการส่งเสริมและพัฒนา ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีคุณภาพชีวิตและการทำงานที่ดี และการพัฒนาระบบการบริการกำลังคนเพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ระบบคุณธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อทำให้ภาครัฐโปร่งใสปราศจากทุจริต ระบบราชการที่มีประสิทธิภาพสูง ส่วนราชการที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม ข้าราชการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

กล่าวโดยสรุป องค์กรของเรา มีส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ 16 โดยการให้คำปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ส่วนราชการมีการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักของระบบคุณธรรม การพัฒนา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดนโยบาย ระบบ แนวทาง วิธีการ หลักเกณฑ์และมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีความเหมาะสม เป็นธรรม โปร่งใส ไม่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

องค์กรของเรา มีระบบสารสนเทศกำลังคนภาครัฐ (ข้าราชการพลเรือนสามัญ) ซึ่งมีการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูล ส่วนข้อมูลข้าราชการประเภทอื่น (เช่น ข้าราชการครู ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการสังกัดราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) หรือกำลังคนภาครัฐประเภทอื่น (พนักงานจ้าง

ลูกจ้างประจำ) ใช้วิธีการสำรวจข้อมูลทุติยภูมิจากส่วนราชการนอกฝ่ายบริหาร โดยจัดเก็บเฉพาะข้อมูล เกี่ยวกับประเภทตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง เพศ และระดับการศึกษา เท่านั้น

สำหรับเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

- โปรแกรมระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคลระดับกรม (Departmental Personnel Information System : DPIS) เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับบริหารงาน บุคคลของส่วนราชการ เพื่อให้ส่วนราชการมีระบบการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการบริหารและวางแผนกำลังคน โดยมีการเก็บข้อมูลทั่วไปและข้อมูลประวัติ ต่าง ๆ ของข้าราชการพลเรือนสามัญ เช่น การสังกัดส่วนราชการ การดำรงตำแหน่ง เพศ วันเดือนปีเกิด วันที่เข้ารับการบรรจุ การรับเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง ระดับ การศึกษา วุฒิการศึกษา การพัฒนา/ฝึกอบรมดูงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การรับเครื่องราชย์อิสริยาภรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการจัดเก็บข้อมูลอัตราากำลัง ของลูกจ้างชั่วคราวด้วย
- โปรแกรมระบบสารสนเทศกำลังคนภาครัฐ (Government Manpower Information System : GMIS) เป็นโปรแกรมที่พัฒนามาเพื่อจัดทำฐานข้อมูลกำลังคนภาครัฐ โดย ออกแบบมาเพื่อให้สามารถรองรับการจัดเก็บข้อมูลข้าราชการประเภทอื่น ๆ ด้วย แต่ ในเบื้องต้นยังดำเนินการจัดเก็บเฉพาะข้อมูลข้าราชการพลเรือนสามัญเท่านั้น สำหรับ ฐานข้อมูลนี้มีการเก็บข้อมูลตำแหน่งและข้อมูลผู้ดำรงตำแหน่งของข้าราชการพลเรือน สามัญ ในแต่ละส่วนราชการ เช่น จำนวนตำแหน่ง ประเภทตำแหน่ง สายงาน ระดับ ตำแหน่ง พื้นที่ปฏิบัติงาน เพศ ระดับการศึกษา เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดทำรายงาน กำลังคนภาครัฐ (ข้าราชการพลเรือนสามัญ) ในมิติต่าง ๆ ได้ เช่น จำนวนตำแหน่ง ประเภทตำแหน่ง สายงาน และระดับตำแหน่งจำแนกตามส่วนราชการ รายงานการ คาดการณ์จำนวนอัตราเกษียณในอนาคต เป็นต้น
- โปรแกรมระบบฐานข้อมูลเพื่อรองรับการแต่งตั้งนักบริหารระดับสูง (Senior Executive Information System : SEIS) เป็นโปรแกรมที่พัฒนาเพื่อจัดทำ ฐานข้อมูลของกลุ่มข้าราชการที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ทางการบริหาร ได้แก่ ตำแหน่งประเภทบริหารระดับต้นและระดับสูง ตำแหน่ง ประเภทอำนวยการระดับต้นและระดับสูง ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญ และระดับทรงคุณวุฒิ

- โปรแกรมระบบสารสนเทศด้านวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญ (Personnel Discipline Information System : PDIS) เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลข้าราชการพลเรือนสามัญที่ถูกดำเนินการทางวินัย โดยการบันทึกข้อมูลคำสั่งข้าราชการพลเรือนสามัญที่ถูกดำเนินการทางวินัยที่ส่วนราชการ/จังหวัด รายงานมายังองค์กรของเรา
- ระบบสารสนเทศนักเรียนทุนรัฐบาล เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนทุนรัฐบาลสำหรับใช้ในการบริหารจัดการ ติดตาม และการใช้ประโยชน์จากผู้รับทุน เช่น นักเรียนทุนที่อยู่ระหว่างศึกษา นักเรียนทุนที่จบการศึกษาและกลับมาปฏิบัติราชการ สาขา/วุฒิการศึกษา ประเทศ เป็นต้น
- ระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการพิทักษ์ระบบคุณธรรม เป็นโปรแกรมที่พัฒนามาเพื่อจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการร้องทุกข์ อุทธรณ์ โดยเก็บข้อมูลคำร้องทุกข์ อุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัย

สำหรับการวัดผลตามตัวชี้วัดที่ 16.7.1 นั้น อาจวัดจากสัดส่วนผู้ดำรงตำแหน่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดกฎหมายและนโยบาย การให้บริการสาธารณะจากภาครัฐ และการดำเนินการด้านความยุติธรรมว่ามีความครอบคลุมและเข้าถึงประชากรในแต่ละพื้นที่หรือไม่

ในส่วนของผู้ให้ข้อมูล/ผู้ตอบคำถามควรเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านกฎหมาย นโยบาย และการให้บริการภาครัฐที่มีผลกระทบต่อประชาชน

การวัดผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยสามารถใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจว่าการกระจายของอัตรากำลังมีส่วนช่วยให้เกิดประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการเข้าถึงการบริการภาครัฐและการดำเนินการด้านความยุติธรรมในแต่ละพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายส่วนราชการหรือหน่วยงานภาครัฐต้องใช้เวลาในการสำรวจ ติดตาม ทวงถาม ตรวจสอบความถูกต้อง ส่งผลให้ได้ข้อมูลมาใช้ล่าช้าและไม่เป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ในการจัดเก็บข้อมูลในลักษณะฐานข้อมูลยังจำกัดอยู่เฉพาะข้าราชการพลเรือนสามัญ ยังไม่สามารถเก็บข้อมูลของข้าราชการประเภทอื่นได้ ซึ่งองค์กรของเราอยู่ระหว่างการดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อให้รองรับข้อมูลข้าราชการและกำลังคนประเภทอื่น รวมทั้งมีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการบูรณาการฐานข้อมูลข้าราชการประเภทอื่น เพื่อให้ครบถ้วนครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

องค์กรของเราได้บูรณาการการจัดเก็บข้อมูลร่วมกับส่วนราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ในระบบสารสนเทศกำลังคนภาครัฐ GMIS และระบบสารสนเทศทรัพยากร บุคคล DPIS โดยในอนาคตอาจจะเพิ่มหน่วยงานภาครัฐที่มีข้าราชการประเภทอื่นเข้ามาร่วมใช้ระบบ การจัดเก็บข้อมูลด้วย

สำหรับการบูรณาการข้อมูลข้าราชการประเภทอื่น เช่น ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการอัยการ ข้าราชการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น องค์กรของเราได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการจัดทำและพัฒนาข้อมูล สารสนเทศบุคลากรภาครัฐ เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ บุคลากรภาครัฐร่วมกันระหว่าง 16 หน่วยงาน ดังนี้

1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	9. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กรุงเทพมหานคร	10. สำนักงาน ก.ค.น.
3. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	11. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
4. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	12. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
5. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	13. สำนักงานศาลยุติธรรม
6. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	14. สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
7. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	15. สำนักงานอัยการสูงสุด
8. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	16. สำนักงาน ป.ป.ช.

การดำเนินการเก็บข้อมูลขององค์กรของเราเป็นลักษณะของการรายงานด้วยตนเอง (Self-Report) ซึ่งจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เพื่อปรับปรุง ข้อมูลและตอบแบบสำรวจกำลังคนเป็นประจำทุกปี โดยจากการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการจัดทำและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศบุคลากรภาครัฐดังกล่าว องค์กรของเรา ได้เปิดโอกาสให้ส่วนราชการ/ หน่วยงาน ร่วมดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกำลังคนภาครัฐด้วย

หากให้มีการจัดอันดับเป้าหมายที่ 16 นั้น ตนเห็นควรให้มุ่งเน้นการดำเนินการในเป้าหมายที่ 16.5 คือ ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ เป็นอันดับแรก เนื่องจากจะส่งผล กระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพการบริหารประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจน การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

จากการสัมภาษณ์ ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หลายๆ หน่วยงานภาครัฐเห็น ความสำคัญและมีภารกิจในการมีส่วนช่วยให้บรรลุในเป้าหมายที่ 16 ผ่านแผนยุทธศาสตร์และ การทำงานภายในหน่วยงานของตน อย่างไรก็ตาม หน่วยงานต่างๆ มีทรัพยากรทั้งบุคคล งบประมาณ

และความสามารถที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถวัดผลได้โดยอาศัยมาตรฐานเดียวกัน หรือไม่สามารถ วัดผลได้อย่างต่อเนื่อง หรือไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลเอาไว้แต่แรกทำให้ไม่มีข้อมูลในการวัดผลส่วนนี้

แน่นอนว่าองค์กรต่างๆ พยายามอย่างยิ่งที่จะพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและการวัดผล เพื่อช่วยให้ประเทศไทยบรรลุในเป้าหมายที่ 16 แต่อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐบางแห่งก็วัดผล ตาม KPI ที่กำหนดขึ้น ซึ่งไม่ได้เน้นไปที่การบรรลุผลในเป้าหมายที่ 16 แต่เป็นการวัดประสิทธิภาพ การทำงานของหน่วยงานนั้นๆ มากกว่า ทำให้บางหน่วยงานต่างก็มีการวัดผลที่ซ้ำซ้อน ขาดการบูรณา การความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีภารกิจและเป้าหมายที่จะบรรลุในเรื่องเดียวกัน และเมื่อ การวัดผลดังกล่าวโดยมากยังเน้นไปที่การวัดผล KPI ขององค์กรเป็นหลัก จึงไม่ได้เป็นไปตามกรอบ การวัดผลในระดับสากล และเป็นการวัดผลในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ มีหน่วยงานของรัฐที่จัดทำ สถิติแห่งชาติได้เข้ามาพัฒนาแผนแม่บทสถิติ แผนแม่บทสถิติรายสาขา และมีสาขายุติธรรม ซึ่งได้มีการ เผยแพร่แล้ว อีกทั้งจะได้เข้าไปให้ความแนะนำ หรืออบรมในสาขาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ

สำหรับปัญหาในการจัดเก็บ รวบรวม จำแนก ตลอดจนการวัดผล บางหน่วยงานก็ยังคงประสบ กับปัญหา โดยการจัดเก็บข้อมูลในแต่ละหน่วยงานมีความต่างกันอยู่บ้าง โดยพบว่า ข้อมูลไม่ได้แยก ประเภทตามเพศ และอายุ แต่บางหน่วยงานก็เก็บข้อมูลได้ดีอยู่แล้ว เพราะมีการเก็บข้อมูลแบบ multi-cluster survey จำแนกตามกลุ่มต่างๆ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการในเก็บในแต่ละหน่วยงานมันจะแตกต่างกัน โดยเฉพาะข้อมูลภาคยุติธรรม เช่น ข้อมูลการค้ามนุษย์ซึ่งมีการติดตามร่องรอยการค้ามนุษย์ใน กระบวนการยุติธรรมไม่ได้มีฐานข้อมูลชุดเดียวกัน ต่างคนต่างทำ ทำให้ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้อง ของข้อมูลทั้งหมด นอกจากนี้ ในส่วนของคอนเทนต์ การสุ่มแบบสอบถามทุกๆ ที่มีมาตรฐานไม่ เหมือนกัน ซึ่งจะต้องพัฒนามาตรฐานในการวิเคราะห์แบบสอบถามและการทำงานของแต่ละฝ่ายใน การวัดผลไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการนำเสนอ การใช้แบบสอบถาม การกำหนดกลุ่มเป้าหมายซึ่งควรจะต้อง กำหนดให้ดำเนินการเหมือนกันเพื่อให้ได้คุณภาพของรายงานในลักษณะเดียวกัน

สำหรับเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในการจัดเก็บนั้น การเก็บข้อมูลไม่ควรจะต้องครอบคลุม แต่เฉพาะข้อมูลที่มาจากรัฐเท่านั้น แต่ควรจะสัมภาษณ์ผู้แทนจากภาค NGO ภาคเอกชน ผู้ กำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติ ชุมชน กลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้หญิงและเด็ก เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อน กับความเป็นจริง โดยได้มีการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องของประเด็น SDGs เข้าไปในภาคส่วนต่างๆ ในระดับภูมิภาคด้วยเช่นกัน เพราะภาคส่วนเหล่านี้ก็มีพลังและสามารถขับเคลื่อนเรื่องพวกนี้ให้บรรลุ เป้าหมายด้วยเช่นกัน และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งในระดับประเทศต่อไป

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ในบรรดาเป้าประสงค์ทั้งหมดของเป้าหมายที่ 16 ประเด็นที่ประเทศไทยควรจะมีดำเนินการ เป็นอันดับแรกนั้น ล้วนแตกเป็นหลายเสียงตามภารกิจขององค์กรนั้นๆ รับผิดชอบ โดยเห็นว่าเรื่อง ดังกล่าวเป็นรากเหง้าของปัญหาและมีผลต่อภาวะถดถอยในการพัฒนาประเทศไทย

บทที่ 4

การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันเกี่ยวกับเป้าหมายที่ 16 ในบริบทของประเทศไทย

เกริ่นนำ

ในการสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 นั้น ต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญเพื่อประกอบการวิเคราะห์ ซึ่งหนึ่งในข้อมูลที่สำคัญก็คือ ตัวชี้วัดที่ประเทศไทยควรมีเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 โดยในบทนี้ จะทำการประมวลมาตรฐานและเครื่องมือสากล มาตรฐานต่างประเทศที่อาจนำมาศึกษาเพื่อมาเสริมการสำรวจสถานะของตัวชี้วัดที่ประเทศไทยได้จัดทำขึ้น ตลอดจนกรณีศึกษาจากประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านการทบทวนวรรณกรรมและเอกสาร อีกทั้งยังได้ ศึกษาตัวชี้วัดของไทยอื่นๆ ที่มีอยู่และอาจจะเกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ตลอดจนข้อมูลที่จัดเก็บจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและองค์กรระหว่างต่างประเทศ อีกด้วย และในตอนท้ายของบทนี้จะได้นำเสนอสาระสำคัญจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อนำข้อมูลและข้อคิดเห็นที่ได้จากการประชุมไปสังเคราะห์แนวทางในการดำเนินการของประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 มาตรฐานและแนวทางสากลในการวัดผลเป้าหมายที่ 16

4.1.1 มาตรฐานสากลในการวัดผลเป้าหมายที่ 16

คณะผู้วิจัยได้ศึกษารายงานชื่อว่า “Goal 16 – The Indicators We Want”¹²⁰ ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) โดยรายงานดังกล่าวเป็นผลมาจากการหารือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการออกแบบขอความช่วยเหลือในการติดตามเป้าหมายที่ 16 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในที่นี่มาจากหลากหลายสาขา ทั้งสาขาธรรมาภิบาล สาขาการพัฒนา สาขาสถิติ ตลอดจนมีการประสานประโยชน์ร่วมกันกับหน่วยงานจากองค์การสหประชาชาติและองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับชุดตัวชี้วัดใน

¹²⁰ โปรดดู <http://www.undp.org/content/dam/norway/undp-ogc/documents/Virtual%20Network%20on%20Goal%2016%20indicators%20-%20Indicators%20we%20want%20Report.pdf>

ประเด็นด้านธรรมาภิบาล ความยุติธรรม ความสงบสุขและความมั่นคงภายหลังปี ค.ศ. 2015 ทั้งนี้ การหารือร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญมีความมุ่งหมายที่จะรับรองให้การวัดผลสังคมที่สงบสุข เป็นธรรมและ ไม่แบ่งแยกได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอทั้งจากมุมมองทางด้านเทคนิค และทางสถิติ โดยตัวชี้วัดของ เป้าหมายที่ 16 ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางการเมืองของแต่ละประเทศเพื่อ ความเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม การวัดผลในเป้าหมายที่ 16 นั้นมีความซับซ้อนในการดำเนินการอยู่บ้าง เพราะ เป้าหมายที่ 16 นี้เป็นเป้าหมายใหม่ ไม่ได้อยู่ในเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) แต่แรกเมื่อเทียบกับเป้าหมายอื่นๆ อีกทั้ง ตัวชี้วัดหลายตัวเป็นเพียงตัวชี้วัด พื้นฐาน (complementary indicator) กล่าวคือ เป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญแต่ยังคงขาดรายละเอียด บางประการในตัวชี้วัดที่จะวัดผลความก้าวหน้าในเป้าประสงค์ที่มีความซับซ้อน และจำเป็นต้องอาศัย ตัวชี้วัดอื่นๆ เพื่อวัดผล ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าเป้าประสงค์หลายตัวในเป้าหมายที่ 16 นั้นประกอบขึ้นมา หลายส่วน และมีวัตถุประสงค์มากกว่า 1 วัตถุประสงค์ เช่น เป้าประสงค์ที่ 16.4 (ลดการลักลอบ เคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการ ส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูก ขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี พ.ศ. 2573) และ 16.7 (สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมี ความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ) ดังนั้น การจะวัดความสำเร็จของเป้าประสงค์เหล่านี้จึง จำเป็นที่จะต้องอาศัยตัวชี้วัดมากกว่า 1 ตัวชี้วัด นอกจากนี้ เป้าประสงค์บางประการก็มีปัญหาว่าจะ วัดผลได้อย่างไร เช่น เป้าประสงค์ที่ 1 ในเป้าหมายที่ 16 เรื่องการลดความขัดแย้ง ซึ่งเมื่อพิจารณาถึง ลักษณะของความรุนแรงแล้ว จะรายงานผลเกี่ยวกับความรุนแรงได้อย่างไรและเมื่อไร รวมทั้งจะวัดผล ความรุนแรงอย่างไรนั้นก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่เช่นเดียวกัน

ในส่วนของตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) มีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) ในกรณีที่เป้าประสงค์นั้นมีความซับซ้อนในการวัดผล ซึ่งในส่วนนี้จะ ขึ้นอยู่กับประเทศต่างๆ ในการกำหนดขึ้นมาให้เข้ากับบริบทของประเทศนั้นๆ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายโลกร่วมกันที่จะสร้างสังคมโลกให้น่าอยู่สำหรับ ประชาชนในยุคนี้ และในอนาคต หลายๆ ประเทศส่วนมากต่างมุ่งมั่นที่จะประกันถึงสิทธิและเสรีภาพ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม เพื่อรับรองว่าความมุ่งมั่นนั้นนำไปสู่การดำเนินการอย่าง แท้จริง ตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 จะต้องกระจายและครอบคลุมไปตามมิติสำคัญต่างๆ (รวมทั้งอายุ สถานะของบกพร่องทางกาย กลุ่มทางสังคม ระดับรายได้ สถานการณ์การอพยพ และพื้นที่ตั้งของแต่ละ กลุ่ม) ในการนี้ ผู้จัดทำนโยบายจะสามารถประเมินได้อย่างเหมาะสมว่าสังคมที่สงบสุข ยุติธรรม

และมีสถาบันที่มีประสิทธิภาพนั้นสามารถเข้าถึงคนกลุ่มนี้ได้อย่างแท้จริงเพื่อรับรองว่าจะไม่มีใครต้อง ถูกแบ่งแยกจากการพัฒนาและอาจจะได้รับผลกระทบได้ ทั้งนี้ การดำเนินการเช่นว่านั้นมีค่าใช้จ่ายที่สูงและต้องการศักยภาพต่างๆ เพิ่มเติม ดังนั้นระดับของการจำแนกและการดำเนินการกับกลุ่มต่างๆ จำเป็นที่จะต้องประเมินโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นในการวัดผลอย่างมีประสิทธิภาพและคำนึงถึง การรักษาสมาคมของสิทธิและศักยภาพที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วย

เป้าประสงค์ที่ 16 จะประกอบไปด้วยตัวชี้วัดทั้งสิ้น 23 ตัว ซึ่งทั้ง 23 ตัวชี้วัดไม่ได้เป็นการบ่งชี้ถึงการบรรลุในเป้าหมายที่ 16 โดยสมบูรณ์ เพราะการจะบรรลุในเป้าหมายดังกล่าวจะต้อง อาศัยตัวชี้วัดมากกว่านี้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้กระบวนการในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถ บริหารและจัดการได้นั้น การกำหนดจำนวนตัวชี้วัดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมี โดยแม้ว่าจะไม่สามารถ ครอบคลุมเป้าหมายที่ 16 อย่างเต็มที่ แต่ตัวชี้วัดทั้งหมดก็ถือได้ว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่จะประกัน การบรรลุเป้าหมายได้

แม้ว่าการวัดผลในเป้าหมายที่ 16 จะมีความยากลำบากตามที่ได้นำเสนอข้างต้น แต่ก็พบว่า มี ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล สันติภาพและความมั่นคงอยู่เป็นจำนวนมากปรากฏอยู่ในประเทศที่ พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาดังนี้

- องค์กร Strategic for Harmonization of Statistics in Africa กำลังวัดผล ธรรมาภิบาล สันติภาพและความมั่นคง ซึ่งจะวัดจากการรับรู้และเข้าใจใน ธรรมาภิบาล ความพึงพอใจในธรรมาภิบาลและประสบการณ์จากการทุจริตและให้ สิ้นบน
- กลุ่มประเทศที่นำร่อง ได้แก่ อัลแบเนีย อินโดนีเซีย ตูนิเซีย สหราชอาณาจักร รวันดา ได้จำแนกตัวชี้วัดเบื้องต้นที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 16 และกำลังทดสอบว่า จะนำมาวัดผลและใช้เพื่อติดตามความก้าวหน้าได้อย่างไร
- ประเทศที่ดำเนินการรับเอาเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่ 9 ว่าด้วยสิทธิ มนุษยชน ธรรมาภิบาลและการต่อต้านการทุจริตมาใช้ในประเทศ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำการศึกษาสำรวจครัวเรือน ซึ่งจะมีปัจจัยด้านความรุนแรง การโยกย้ายถิ่น ความสมานฉันท์ในสังคม ความเป็นนิติธรรมและธรรมาภิบาลเข้ามา เพิ่มและนำร่องในหลายๆ ประเทศ เช่น ประเทศเม็กซิโกที่จัดทำการศึกษา ความสมานฉันท์ในสังคมและการป้องกันความรุนแรง หรือดัชนีประชาธิปไตยของประเทศ อินโดนีเซีย

- มาตรฐานสากลในการติดตามประเด็นต่างๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้น ประเภทอาชญากรรมใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ทางสถิติที่ได้รับการรับรองจากต่างประเทศได้กำหนดแนวทางในการติดตามลักษณะของการฆาตกรรมและอาชญากรรมความรุนแรงอื่นๆ ทั้งนี้ สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติได้พัฒนา ขอบข่ายตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนโดยเป็นให้คำแนะนำเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ควรจะเป็น
- เพื่อขยายผลในการวัดธรรมาภิบาล กลุ่ม Pria ว่าด้วยสิทธิธรรมาภิบาลซึ่งจัดตั้งขึ้น ภายใต้คณะกรรมการสถิติแห่งสหประชาชาติเพื่อพัฒนาศักยภาพเชิงสถิติทั้งในระดับ ภูมิภาคและในประเทศเพื่อวัดผลความสุข ความเป็นนิติรัฐและธรรมาภิบาล

องค์ความรู้เหล่านี้ทำให้การพัฒนาตัวชี้วัดทั้งในระดับระหว่างประเทศและในประเทศสามารถ นำมาวัดผลเป้าหมายที่ 16 ได้

นอกจากนี้ เป้าหมายที่ 16 สามารถวัดผลได้ด้วยการใช้เทคโนโลยีและวิธีการแบบใหม่ได้ แม้ว่าเป้าประสงค์ในเป้าหมายที่ 16 บางประการยังไม่มีข้อมูลเชิงสถิติมาสนับสนุนหรือได้รับการจัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ แต่รูปแบบผสมซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงานระหว่างสำนักงาน สถิติแห่งชาติและองค์กรในองค์การสหประชาชาติต่างๆ หน่วยงานการพัฒนาและพหุภาคีเหล่านี้สามารถ ร่วมกันสร้างความเชี่ยวชาญเพื่อเสริมศักยภาพของตนในอนาคต อีกทั้งการประสานความร่วมมือกับผู้ มีส่วนได้เสียต่างๆ อาทิ ภาคประชาสังคม รัฐบาล สื่อและประชาชนสามารถสร้างการคำนวณเชิงสถิติ และความไว้วางใจระหว่างผู้ใช้ข้อมูลและผู้จัดทำข้อมูลเพื่อนำไปสู่นโยบายเชิงประจักษ์ได้ การจัดเก็บ ข้อมูลโดยอาศัยเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการสำรวจทางโทรศัพท์เคลื่อนที่สูงหรือ การใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายและลดความยุ่งยากให้กับการจัดเก็บและการวัดผลตัวชี้วัด ได้หลายตัว

ในการกำหนดตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 นั้น จากการหารือทั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญ ระหว่างหน่วยงานว่าด้วยตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (IAEG-MDG) คณะทำงาน UN System Task Team เพื่อเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาตัวชี้วัดเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน หน่วยงานมาตรฐานสถิติระหว่างประเทศอย่าง Committee for the Chair of Statistical Activities (CCSA) ตลอดจน นักวิชาการและองค์กรต่างประเทศที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 พบว่าการกำหนดตัวชี้วัดนั้นมีข้อพิจารณาที่พึงจะ คำนึงถึง 2 ประการดังนี้

1. “การขมวดตัวชี้วัด” และใช้ตัวชี้วัดมากกว่าหนึ่งตัวชี้วัดเพื่อติดตามการบรรลุเป้าประสงค์ที่ มีความซับซ้อน

หากจำเป็นจะต้องใช้หลายตัวชี้วัดเพื่อวัดผลเป้าประสงค์ ก็ควรแบ่งหมวดหมู่ของตัวชี้วัด ออกเป็น “ตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator)” และ “ตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator)” ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ทั้งนี้ การหมวดตัวชี้วัดทั้ง 2 กลุ่มนี้เข้าไว้ด้วยกันจะช่วยให้เห็นภาพแบบองค์รวมในการวัดผลความก้าวหน้าในแต่ละเป้าประสงค์ได้ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายและรัฐบาลไม่ได้มุ่งหมายที่จะบรรลุในผลผลิตและผลลัพธ์นั้นๆ แต่บรรลุได้กว้าง ไปจนถึงเป้าประสงค์นั้นอีกด้วย การหมวดตัวชี้วัดเข้าด้วยกันจะช่วยสะท้อนถึงการลำดับ ความสำคัญและการวางแผนว่าเป้าประสงค์ใดสามารถที่จะบรรลุได้ก่อนหลังและวางแผนให้เกิดเป็น รูปธรรมมากยิ่งขึ้นสำหรับประเทศ

2. “ความสอดคล้อง” “ความเข้าใจได้ง่าย” และ “ความเป็นไปได้” คือ หลักการ 3 ประการ ในการกำหนดตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดในการวัดผลความก้าวหน้าควรจะต้องติดตามและสามารถเข้าใจได้จริงในทางปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ และช่วยลดข้อจำกัดที่เกี่ยวกับศักยภาพทางสถิติ ทั้งนี้ ในการกำหนดตัวชี้วัดจึงควรจะต้องอาศัยหลักการทั้ง 3 ประการอันได้แก่ ความสอดคล้อง ความเข้าใจ ง่ายและความเป็นไปได้เข้าไปสนับสนุนให้ตัวชี้วัดสามารถวัดผลได้อย่างแท้จริง โดยแต่ละหลักการมี สาระสำคัญดังนี้

- **หลักการความสอดคล้อง** มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำตัวชี้วัด โดยจะต้อง เชื่อมโยงอย่างชัดเจนกับเป้าประสงค์ เพราะความสอดคล้องมีผลต่อการติดตาม ความก้าวหน้าในเป้าประสงค์และเป้าหมายต่างๆ และป้องกันไม่ให้เกิดความสับสน หรือคลาดเคลื่อนไปจากเจตนารมณ์ที่แท้จริงของการวัดผล การวัดผลที่ปราศจากความ สอดคล้องนำไปสู่การจัดทำและเก็บข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้องทำให้การเป็น อุปสรรคต่อการวัดผลได้ นอกจากนี้ ระยะเวลาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสอดคล้อง เพราะหากข้อมูลไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย ก็จะเป็นการวัดผลที่ไม่สะท้อนกับ ความเป็นจริงและขาดประสิทธิภาพ หลายๆ ประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว ให้ความสำคัญมากกับความถี่ในการติดตามวัดผลผ่านการสำรวจและการสำรวจความ คิดเห็นหรือโพล ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาอาจจะไม่มีทั้งศักยภาพและทรัพยากรที่ เพียงพอในการตอบสนองประเด็นนี้ได้บ่อยครั้ง ทั้งนี้ เวลาที่เหมาะสมในการสำรวจและ

ปรับปรุงข้อมูลนั้นควรจะดำเนินการทุกๆ 3-5 ปี¹²¹ โดยอาจจะพึ่งพาเทคโนโลยี สมัยใหม่เข้ามาช่วยเพื่อลดค่าใช้จ่าย

- **หลักการเข้าใจได้ง่าย** ซึ่งความเข้าใจง่ายในที่นี้หมายถึงง่ายต่อการตีความและการสื่อสาร ตลอดจนจะต้องมีความเฉพาะเจาะจงทั้งเนื้อหาและจำนวน เนื่องจากเป้าหมายที่ 16 มีความหมายที่ซับซ้อน และตีความแตกต่างกันตามบริบทและบทบาท เช่น คำว่าสังคมที่สงบสุข ในมุมมองของรัฐจะหมายถึงความมั่นคงของรัฐ ในมุมมองของแรงงาน คือ การได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรมและมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย สำหรับเยาวชนก็อาจจะหมายถึงการมีบ้านที่อบอุ่นและให้กำลังใจ เป็นต้น ในขณะที่ท่วงวิชาการเองก็แบ่งลักษณะของความสงบสุขออกเป็น 2 รูปแบบทั้ง ความสงบสุขเชิงลบซึ่งจะต้องไม่มีความรุนแรง และความสงบสุขเชิงบวกที่ส่งเสริมบรรยากาศในการระงับความขัดแย้ง¹²² ซึ่งการจะวัดผลในประเด็นนี้จำเป็นต้องมีตัวชี้วัดที่เฉพาะเจาะจงเพื่อให้ครอบคลุมมิติที่หลากหลายเหล่านั้น หรือจำเป็นที่จะต้องอาศัยตัวชี้วัดหลายตัวเข้ามาสนับสนุนเพื่อวัดผลได้ เช่น เป้าประสงค์ที่ 16.4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดเพียงตัวเดียวไม่สามารถที่จะวัดผลเป้าประสงค์นี้ได้ทั้งหมด และจำเป็นที่จะต้องเป็นตัวชี้วัดที่เฉพาะเจาะจงหลายตัวประกอบกันขึ้น
- **หลักความเป็นไปได้** มีความสำคัญในการคัดเลือกกว่าในบรรดาตัวชี้วัดที่ได้มีการหารือและเสนอมานั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การจะหวังให้ทุกประเทศมีศักยภาพทางสถิติในการติดตามตัวชี้วัดจำนวนหลักร้อยหรือหลักพันนั้นเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้เลย แต่อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ควรจะนำปัจจัยด้านศักยภาพและวิธีปฏิบัติมาจำกัดตนเองในการวัดผลด้วยตัวชี้วัดต่างๆ เพราะในปัจจุบันก็มีตัวชี้วัดหลายตัวที่ประหยัดค่าใช้จ่ายและทำได้ในทางปฏิบัติเช่นกัน ตลอดจนกลไกการรวบรวมข้อมูลสามารถพัฒนาได้โดยไม่ต้องสร้างภาระทางการเงินมากจนเกินสมควร การจัดทำตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16 ในหลาย

¹²¹ โปรตดู See Pritchett, Lant; de Weijer, Frauke. 2011. Fragile States: Stuck in a Capability Trap? Washington, DC: World Bank.

¹²² Galtung (1967) "Theories of Peace: A synthetic approach to peace thinking" PRIO

ประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบกับปัญหาด้านการสร้างความสงบสุข การเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม หรือการไม่มีสถาบันที่เข้มแข็งนั้นมักจะสัมพันธ์โดยตรงกับ ศักยภาพทางสถิติ ซึ่งไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการจัดทำ สถิติเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกลุ่มภาคประชาสังคม ในประเทศที่ทำงานในประเด็นเป้าหมายที่ 16 ส่งผลให้ประเทศเหล่านี้จะมีศักยภาพ ทางสถิติที่ต่ำที่สุดตามไปด้วย นอกจากนี้ ประเทศที่มีจุดอ่อนในเป้าประสงค์ที่ 16.6 ซึ่ง เกี่ยวกับการพัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุก ระดับก็จะสะท้อนถึงข้อจำกัดทางศักยภาพด้านสถิติด้วยเช่นกันทำให้การวัดผลบาง ประการไม่สามารถที่จะทำได้เลย ดังนั้นจึงควรปรับปรุงวิธีการที่เป็นมาตรฐานสากลให้ สามารถนำมาปรับใช้กับบริบทท้องถิ่นในการวัดผลและติดตามบนพื้นฐานของศักยภาพ ที่จำกัดได้ เช่น การจัดให้มีข้อกำหนดชั่วคราว เพดานขั้นต่ำที่กำหนดในเป้าประสงค์ ตัวชี้วัดในชั้นกลาง และความมุ่งมั่นที่จะเสริมและสร้างศักยภาพขึ้นมาใหม่จึงควรที่ จะนำมาประกอบกันเพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการวัดผล

ในการจะลดข้อจำกัดศักยภาพทางสถิติคือการสร้างศักยภาพนั้นขึ้นมา ซึ่งจะต้องสร้างให้กับ สถาบันสถิติแห่งชาติเพื่อสร้างตัวชี้วัดของตนเองเพื่อติดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นมา อีกทั้ง จะต้องสร้างศักยภาพของกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้มแข็งในการจัดเก็บข้อมูล ทั้งนี้ได้ ปรากฏอยู่ในเป้าประสงค์ที่ 17.18 ว่าด้วยการยกระดับการสนับสนุนด้านการเสริมสร้าง ชีตความสามารถให้กับประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็น เกาะขนาดเล็ก ให้เพิ่มการมีอยู่ของข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันทเวลาและเชื่อถือได้ ซึ่งการส่งเสริมศักยภาพ ดังกล่าวจะช่วยให้เกิดการวัดผลและติดตามความก้าวหน้าในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ นอกเหนือจากการสร้างศักยภาพ การหนุนเสริมศักยภาพเดิมที่มีอยู่แล้วก็สำคัญ ซึ่ง สามารถร่วมกันให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการจัดทำ baseline study เพื่อนำมาเก็บและ วิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดก่อนการแทรกแซง (interventions) และเพื่อใช้เป็นตัวเปรียบเทียบ (benchmark) การดำเนินการชั้นกลางและระยะเวลาสิ้นสุดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดก่อนเริ่มการดำเนินการในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนยังบอกให้ ทราบแต่เนิ่นๆ ว่าตัวชี้วัดที่กำหนดนั้น สามารถวัดผลได้หรือไม่ (measurability) เพื่อปรับให้ เหมาะสมสำหรับการประเมินในระยะต่อไป การดำเนินการดังกล่าวช่วยลดภาระในการจัดเก็บทั้งขนาด หรือขอบเขตของข้อมูลได้

นอกเหนือจากนี้แล้ว การพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลก็สำคัญและมีผลต่อการประเมินความ เป็นไปได้ของตัวชี้วัด โดยจะเห็นได้ว่าองค์กรภาคประชาสังคม นักวิชาการ สถาบันวิจัย องค์กร ต่างประเทศและอื่นๆ ก็มีการจัดทำข้อมูลเชิงสถิติและตัวชี้วัดซึ่งช่วยให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ ด้านสถิติไม่จำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลไว้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่รับผิดชอบก็ควรจะต้องมี ส่วนร่วมในการทบทวนและพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลที่จัดทำขึ้นโดยบุคคลหรือองค์กรภายนอก เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และความไว้วางใจระหว่างตนเองและผู้จัดทำข้อมูลนั้นๆ

ข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องกระจายและครอบคลุมไปตาม มิติสำคัญต่างๆ โดยกลุ่มของคนชายขอบจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวชี้วัดด้วยเพื่อไม่ให้ เกิดการเลือกปฏิบัติและประกันว่าจะไม่มีใครต้องอยู่เบื้องหลังของการพัฒนา

การสำรวจความคิดเห็นหรือความเข้าใจนั้นสอดคล้องกับความเป็นไปได้ของตัวชี้วัด กล่าวคือ เป็นการสุ่มตัวอย่างเพื่อวัดความเข้าใจ ความรู้สึก ประสบการณ์และความเห็นจากประเด็นหรือ เหตุการณ์ที่ประสบหรืออาจจะประสบ ซึ่งเครื่องมือในการสำรวจนี้ถูกนำไปใช้แพร่หลายในหลายๆ ประเทศเพราะเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ในการประเมินผลลัพธ์ของโครงการและบริการต่างๆ โดย สามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นตัวชี้วัดพื้นฐานเพื่อประเมินความก้าวหน้าในเป้าหมายที่ 16 ได้แม้ว่า การดำเนินการสำรวจนั้นจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงและต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการดำเนินการและให้ ความหมายก็ตาม นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะต้องเป็นการใช้อย่างเหมาะสมกับ วัตถุประสงค์ซึ่งเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ที่แท้จริงและจะต้องสามารถวัดผลได้

กรณีขัดกันเองระหว่างหลักการ เช่น กรณีที่ตัวชี้วัดบางตัวมีความเข้าใจได้ง่ายและ เฉพาะเจาะจงแต่กลับพบว่ามีผลสอดคล้องน้อยกว่าตัวชี้วัดอื่นๆ เช่นนี้จะสร้างสมดุลได้อย่างไร กรณีดังกล่าวอาจจะเกิดขึ้นได้ และจำเป็นที่จะต้องลดทอนหลักการบางอย่าง และให้คุณค่ากับอีก หลักการหนึ่งมากกว่าบนพื้นฐานของความเหมาะสม โดยตัวชี้วัดจะต้องเป็นเหตุเป็นผล และมี ความสำคัญเพียงพอที่จะสะท้อนสถานการณ์ที่ต้องการจะวัดผลและเหมาะสมต่อความต้องการของ ผู้ใช้¹²³

¹²³ Brown, D., “Good Practice Guidelines for Indicator Development and Reporting”, a contributed paper to the Third World Forum on Statistics, Knowledge and Policy: Charting Progress, Building Visions, Improving Life, 27-30 October 2009, Busan, Korea, โปรดดู: <http://www.oecd.org/site/progresskorea/43586563.pdf>.

4.2.2 แนวทางสากลในการบรรลุเป้าหมายที่ 16

เป้าประสงค์ของเป้าหมายที่ 16 มีจำนวนทั้งสิ้น 10 เป้าประสงค์ และการนำไปปฏิบัติอีก 2 ข้อ ซึ่งแนวทางสากลในการวัดผลเพื่อบรรลุในเป้าประสงค์ทั้งหลายเหล่านี้มีข้อพิจารณาในการจำแนก แบ่งตามรายเป้าประสงค์ได้ดังนี้¹²⁴

เป้าประสงค์ที่ 16.1 การลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 4 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดในส่วนนี้จะ รายงานจำนวนการฆาตกรรมต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ระหว่าง การตายจากการฆ่าโดยเจตนา (Intentional Homicide) และการตายจากความขัดแย้งเพื่อ วัดผลความสงบสุขตามเป้าประสงค์ที่ 1 ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 ประเภทควรจะทำแยกออกจากกัน เพราะ การนำมารวมกันจะทำให้การวัดผลได้ยากเนื่องจากเหตุของการเกิดนั้นมีความต่างกัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลทั้ง 2 ก็สามารถนำมาหนุนเสริมซึ่งกันและกันได้เนื่องจากเป็นข้อมูลเฉพาะและไม่ได้เหลื่อมกัน ของข้อมูลไม่ทำให้การวัดผลการตายซ้ำซ้อน โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.1.1 จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนาต่อจำนวนประชากร 100,000 คน จำแนกตาม เพศและอายุ ในการจัดทำข้อมูลดังกล่าวหากมีการจำแนกกลุ่มอย่างเหมาะสม ได้แก่ เพศและอายุของเหยื่อและผู้กระทำความผิด ความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อและผู้กระทำความผิด (อาทิ ความรุนแรงระหว่างสามีภรรยาหรือสมาชิกในครอบครัว) วิธีการกระทำความผิด (รวมถึงองค์ประกอบอาชญากรรมและรูปแบบอื่นๆ ของกิจกรรมทางอาญา) บริบทเชิงสถานการณ์/แรงจูงใจ (การก่อ การร้าย อาชญากรรมจากความเกลียดชัง) เป็นต้น ก็จะช่วยให้ตัวชี้วัดจำแนกประเภทต่างๆ ของความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการฆาตกรรม

การติดตามการฆ่าโดยเจตนาที่มีความสำคัญเพื่อให้สามารถประเมินสาเหตุ ปัจจัยและผลที่ ตามมาของปัญหาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในระยะยาวจะช่วยให้เกิดการพัฒนามาตรการการป้องกันที่มี ประสิทธิภาพ ซึ่งการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว สามารถหาได้จากในระดับประเทศ ทั้งที่เป็นข้อมูล เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทะเบียนสาธารณสุข/พลเมือง ทั้งนี้ ใน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปราม อาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime – UNODC) ได้ดำเนิน

¹²⁴ แปลจาก <https://unstats.un.org/sdgs/files/metadata-compilation/Metadata-Goal-16.pdf>

การจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (สำนักงานข้อมูลอาชญากรรมของ United Nations Survey of Crime Trends) ในขณะที่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทะเบียนสาธารณสุข/พลเมืองจะมีองค์การอนามัยโลก (World Health Organization - WHO) เป็นผู้จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูล ทั้งนี้ ทั้ง UNODC และ WHO ได้ร่วมกันผสานข้อมูลและการดำเนินการเพื่อร่วมกันประเมินอัตราการฆาตกรรมในระดับประเทศ ภูมิภาคและต่างประเทศ ซึ่งจากข้อมูลของทั้ง 2 หน่วยงานพบว่าข้อมูลการฆาตกรรมที่จัดทำในประเทศถึง 174 ประเทศ ในขณะที่ข้อมูลในลักษณะอนุกรมเวลาว่าด้วยการฆาตกรรมที่สามารถนำมาติดตามและประเมินนั้นมีการจัดเก็บในประเทศจำนวน 141 ประเทศ ในกรณีที่มีข้อมูลในประเทศเกี่ยวกับการฆาตกรรมไม่มีหรือไม่สามารถหาได้ WHO ก็จะเป็นผู้ประเมินเอง

ตัวชี้วัดที่ 16.1.2 การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อประชากร 100,000 คน (จำแนกตาม อายุ เพศ และคดี) แม้ว่าจะมีการจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้ แต่ความสงบสุขนั้นมีความหมายที่กว้างกว่าการตายจากความรุนแรง ดังนั้น การจะวัดผลความสงบสุขในทุกๆ มิติ นั้นจึงทำได้ยาก ทั้งมิติที่เกี่ยวกับภัยคุกคามและความกลัวความรุนแรง ความไม่ปลอดภัยและรูปแบบอื่นๆ ของความรุนแรง ตลอดจนความเสียหายต่อบุคคลและทรัพย์สิน

ในการจัดทำข้อมูลดังกล่าวควรมีการจำแนกกลุ่มอย่างเหมาะสม ได้แก่ เพศและอายุของเหยื่อ กลุ่มประชากรที่เป็นเหยื่อ ที่ตั้งของความรุนแรง เพศและอายุของผู้กระทำความผิด วิธีการที่นำไปสู่การตาย (อาวุธ อุปกรณ์ระเบิด ปืนใหญ่/ อาวุธเน้นทำลายความเสียหายรุนแรง อากาศยานไร้คนขับ หรือ ยูเอวี (Unmanned Aerial Vehicle - UAV) สถานะของพลเรือน) เป็นต้น ก็จะช่วยให้ตัวชี้วัดจำแนกประเภทต่างๆ ของความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการฆาตกรรม

ในส่วนของการตายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง โดยทั่วไปแล้วไม่มีการจัดเก็บข้อมูลในประเทศ ระบบการจัดเก็บข้อมูลมักจะได้รับผลกระทบอย่างมากจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้น อีกทั้งคู่อริของความขัดแย้งมีแรงจูงใจที่จะให้ข้อมูลที่เป็นเท็จเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจำนวนคนตายหรือได้รับบาดเจ็บซึ่งอาจจะมากหรือน้อยกว่าความเป็นจริง การประเมินการตายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งมักจะจัดทำในระดับต่างประเทศ เช่น ฐานข้อมูลความขัดแย้งทางอาวุธ (IISS Armed Conflict Database) ฐานข้อมูลที่ตั้งและเหตุการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ (Armed Conflict Location and Event Database) ความสัมพันธ์ร่วมกันของโครงการทางสงคราม ชุดข้อมูลการตายที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ (UCDP Battle-Related Deaths Dataset) ข้อมูลการตายจากการต่อสู้ (PRIO Battle-Deaths Data) และการประเมินการตายตามสาเหตุต่างๆ ซึ่งกระทำโดย WHO ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ล้วนเป็นข้อมูลทุติยภูมิหรือตติยภูมิที่รวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย นอกจากนี้ ข้อมูลการตายที่

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในระดับประเทศหรือภูมิภาคอาจจะหาได้จากผู้สังเกตการณ์หรือการริเริ่มของภาคประชาสังคมซึ่งจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ความขัดแย้งและการตาย เช่น องค์กรเอกชนไม่แสวงกำไรอย่าง Ushahidi¹²⁵ และองค์กร CEWARN¹²⁶ เป็นต้น การริเริ่มดังกล่าวอาจจะเป็นหนทางเดียวที่จะติดตามการตายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งโดยแสดงถึงวิธีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำไปปรับใช้ในประเทศ ภูมิภาคหรือระหว่างประเทศได้

ในส่วนของการเก็บข้อมูลการตายอันเนื่องมาจากทุ่นระเบิดนั้น มีหน่วยงานที่ชื่อว่า Landmine and Cluster Munitions Monitor¹²⁷ ได้รวบรวมการจัดทำงานวิจัย รวมทั้งรายงานประจำปีซึ่งระบุถึงตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับทุ่นระเบิด ระเบิดลูกปรายและข้อมูลการตายอันเนื่องมาจากทุ่นระเบิด นอกจากนี้ คณะทำงานระหว่างสหประชาชาติเพื่อการปฏิบัติการทุ่นระเบิด (UN Interagency Working Group for Mine Action) ได้ติดตามข้อมูลการตายอันเนื่องมาจากทุ่นระเบิดในประเทศและดินแดนที่ยอมให้องค์การสหประชาชาติเข้าไปตรวจสอบอันเป็นหนึ่งในกลไกติดตามและประเมินผลของ UN Strategy for Mine Action 2013-2018

ตัวชี้วัดที่ 16.1.3 สัดส่วนของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

ตัวชี้วัดที่ 16.1.4 สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

เป้าประสงค์ที่ 16.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก ในส่วนนี้จะมีตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 3 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.2.1 สัดส่วนของเด็กอายุ 1-17 ปี ที่เคยถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลในเดือนที่ผ่านมา ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

ตัวชี้วัดที่ 16.2.2 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามเพศ อายุ และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ ในการจัดทำข้อมูลดังกล่าวควรมีการจำแนกกลุ่มอย่างเหมาะสม

¹²⁵ โปรดดู <https://www.ushahidi.com>

¹²⁶ โปรดดู <http://www.cewarn.org/>

¹²⁷ โปรดดู <http://www.the-monitor.org/en-gb/home.aspx>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ได้แก่ เพศและอายุของเหยื่อ กลุ่มประชากร (ชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นถิ่น) สัญชาติของเหยื่อ และผู้กระทำความผิด ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในการค้ามนุษย์ ประเภทของผู้กระทำความผิด (บริษัทหรือ ปักเจกบุคคล) รูปแบบของการแสวงหาประโยชน์ เป็นต้น

ข้อมูลเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และจำนวนของเหยื่อที่ตรวจจับจากการค้ามนุษย์จะมีการจัดเก็บ เป็นรายปีในประเทศสมาชิกโดยใช้แบบสอบถามเฉพาะของตนเอง ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวได้มีการตีพิมพ์ในรายงานของ UNODC ชื่อว่า UNODC biennial Global Report on Trafficking in Persons¹²⁸ ซึ่งมีข้อมูลจากประเทศจำนวน 130 ประเทศ ตั้งแต่ปีค.ศ. 2007 โดยข้อมูลส่วนนี้จะได้มีการจำแนกอายุ เพศและรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์ หรือรายงานของประเทศสหรัฐ (U.S. Department of State's Trafficking in Persons Report) หรือองค์กรอื่นๆ อย่าง ILO, UNICEF และ UNHCR และในระดับภูมิภาคนั้นสามารถหาข้อมูลได้จากองค์กร IOM (Trafficked Migrants Assistance Database) หรือ EU ได้เช่นกัน นอกจากนี้ ข้อมูลทางคดีและข้อมูลของภาครัฐ ได้แก่ ตำรวจ ผู้ตรวจการแรงงาน ผู้ให้บริการทางสาธารณสุข สถาบันการศึกษา สถาบันสิทธิมนุษยชน แห่งชาติและผู้ตรวจการแผ่นดิน เช่นเดียวกับองค์กรภาคประชาสังคมก็สามารถนำมาหนุนเสริมได้ ในขณะที่จำนวนของเหยื่อที่ตรวจจับไม่ได้สามารถทำได้โดยใช้วิธี เช่น การสุ่มตัวอย่างแบบส่งต่อ (Respondent – driven sampling: RDS) และวิธีการขยายเครือข่าย (Network scale-up method) เพื่อวัดผลจำนวนที่ประเมินประชากรที่ซ่อนอยู่ในรูปแบบต่างๆ กัน

ตัวชี้วัดที่ 16.2.3 สัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เคยถูกกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปี ในการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดนี้สามารถดำเนินการได้ผ่านการสำรวจครัวเรือน เช่น การสำรวจทางประชากรและสุขภาพเบื้องต้นของประเทศ (Demographic and Health Surveys: DHS)¹²⁹ ได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดนี้ในประเทศที่มีรายได้น้อยและรายได้ปานกลางตั้งแต่ปลายปีค.ศ. 1990 โดยข้อมูลสามารถจำแนกได้ตามอายุ สถานะสมรส ภูมิภาคและระดับรายได้ อย่างไรก็ตามการมีอยู่ของข้อมูลที่จะนำมาเปรียบเทียบกันนั้นก็ขึ้นอยู่กับวิธีการดำเนินการเพราะ การเก็บข้อมูลต่างๆ นั้นอาศัยวิธีการศึกษา การออกแบบ นิยามของความรุนแรงทางเพศ ตัวอย่างและ ประเด็นคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังมีประเด็นการรายงานที่ต่ำกว่าความเป็นจริง โดยเฉพาะกรณีการรายงานความรุนแรงทางเพศที่มีต่อเด็กชายและผู้ชาย

¹²⁸ โปรดดู <http://www.unodc.org/unodc/data-and-analysis/glotip.html>

¹²⁹ โปรดดู <http://dhsprogram.com/>

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund – UNICEF) ได้ ประเมินเปอร์เซ็นต์ของวัยรุ่นหญิงที่มีอายุ 18-24 ปี ผู้ซึ่งรายงานว่าเคยถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ ตั้งแต่อายุ 18 ปีโดยจำแนกตามอายุ สถานะสมรส ภูมิภาคและระดับรายได้ของแต่ละประเทศ และ ในบางภูมิภาคที่มีประชากรครอบคลุมเพียงพอ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาเปรียบเทียบ โดย สมบูรณ์และมีอยู่ใน 46 ประเทศ ในขณะที่กรณีของวัยรุ่นชายที่มีอายุ 18-24 ปี ผู้ซึ่งรายงานว่าเคยถูก กระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปีโดยจำแนกตามอายุ สถานะสมรส ภูมิภาคและระดับ รายได้กลับพบว่ามีข้อมูลเพียงแค่ 5 ประเทศเท่านั้น¹³⁰

เป้าประสงค์ที่ 16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้าง หลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวน ทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.3.1 สัดส่วนของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ถูกรายงานการ กระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้ (สามารถเรียกว่าอัตราการรายงานอาชญากรรมได้อีกด้วย) UNODC ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลว่าด้วยอัตราการรายงานอาชญากรรมผ่านการเก็บข้อมูลประจำปี ตาม อำนาจหน้าที่ที่กำหนดโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (สำนักงานข้อมูลอาชญากรรมของ United Nations Survey of Crime Trends – UN-CTS) โดย UN-CTS ได้สร้างเครือข่ายผู้ประสานงาน ระดับชาติ (ครอบคลุม 125 ประเทศ) ข้อมูลว่าด้วยอัตราการรายงานอาชญากรรมได้มีการจัดทำแล้ว เสร็จประมาณ 35 ประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด UNODC ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังผ่านการจัดเก็บข้อมูลประจำปี ข้อมูลที่ยังไม่ได้พิพากษา และจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมดจาก UN-CTS สามารถจัดเก็บไปแล้วได้ 114 ประเทศ ข้อมูลอื่นๆ ที่ สามารถนำมาหนุนเสริม (เช่น สถาบันวิจัยและองค์กรพัฒนาเอกชน) ก็สามารถนำมาใช้ได้ โดยจะทำให้ มีข้อมูลครอบคลุมเพิ่มขึ้นอีก 70 ประเทศกลายเป็น 184 ประเทศ ข้อมูลในส่วนนี้สามารถจำแนก ตามกลุ่มโดยแบ่งออกเป็นอายุและเพศ ตลอดจนระยะเวลาของการคุมขังก่อนการพิจารณาคดี (ซึ่งยัง ไม่ได้มีการพิพากษา)

¹³⁰ <http://data.unicef.org/child-protection/sexual-violence.html>

เป้าประสงค์ที่ 16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของ กระบวนการติดตามและการ ส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งใน ลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี พ.ศ. 2573 ในส่วนนี้จะมีตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดย แต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.4.1 มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐ) ในการประเมินกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายสามารถใช้วิธีที่พัฒนามาจากรายงาน Mbeki ของคณะผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูงว่าด้วยกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายจากทวีป แอฟริกา¹³¹ นอกจากนี้ ยังมีวิธีการอื่นๆ ที่เป็นที่ยอมรับจากวรรณกรรมเชิงประจักษ์ซึ่งสามารถ ประเมินโดยอาศัยวิธีการ 1) Hot Money Method 2) the Dooley Method 3) World Bank Residual Method และ 4) IMF Direction of Trade Statistics (DOTS)-based Trade Mispricing Method โดย 2 วิธีหลังเป็นวิธีที่ใช้แพร่หลายมากที่สุด โดยวิธีการแรกจะบันทึกกระแส เข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายผ่านความผิดพลาดและการละเลยสุทธิในดุลการชำระเงิน วิธีการที่สอง จะอาศัยการรายงานทรัพย์สินต่างประเทศในดุลการชำระเงินซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้จากการลงทุน วิธีที่ สามจะประเมินกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายโดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างที่มาของ เงิน (หนี้ภายนอกประเทศและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ) และการใช้เงิน (การขาดดุลบัญชี เดินสะพัดและทุนสำรอง) และวิธีสุดท้ายจะพิจารณาที่ความต่างกันที่เกิดขึ้นจากการนำเข้าที่มีการ ออกใบเสร็จมากเกินไปกับการส่งออกที่มีการออกใบเสร็จน้อยเกินไปภายหลังที่ได้มีการปรับความ ต่างทางราคาแล้ว ซึ่งปกติแล้วเมื่อมีการนำเข้าจะมีการปรับราคาโดยเพิ่มต้นทุนของการประกันและค่า ระวังขนส่ง ในขณะที่การส่งออกจะมีการคิดราคา free-on-board เข้าไป และเพื่อให้การประเมิน กระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายได้อย่างถูกต้อง บางองค์การอย่างองค์การเพื่อความซื่อสัตย์มั่นคง ทางการเงินแห่งโลก (Global Financial Integrity - GFI) จึงได้นำเอาทั้งวิธีที่สามและวิธีที่สี่มาใช้ ร่วมกันในการประเมิน¹³²

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายในระดับโลกนั้นพบว่า ยังไม่มีการจัดทำขึ้นแต่อย่างใด การประเมินในระดับประเทศหรือในระดับโลกเกี่ยวกับจำนวนกระแส

¹³¹ โปรดดู <http://www.uneca.org/iff>

¹³² โปรดดู <http://www.gfintegrity.org/issues/illicit-financial-flows-analytical-methodologies-utilizedglobal-financial-integrity/>

เข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายอาจจะมียู๋บั้ง ซึ่งรวบรวมโดยองค์กรพัฒนาเอกชนอย่าง GFI แต่ก็ยังมีการโต้แย้งกันในเรื่องการจับกุมข้อมูลอยู่ ดังนั้น ในการสร้างตัวชี้วัดเพื่อวัดผลกระทบเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดวิธีการและคำจำกัดความร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลในส่วนนี้สามารถจำแนกตามกลุ่มโดยแบ่งออกเป็นวิธีการในการเคลื่อนย้ายกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายจากการออกไปเสรีการค้าที่ไม่ถูกต้องและวิธีการอื่นๆ ในการโอนกระแสเงินดังกล่าว เช่น กิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม การทุจริต การหนีภาษี ความผิดอื่นๆ หรือความผิดทางปกครอง

ตัวชี้วัดที่ 16.4.2 สัดส่วนของอาชญากรรมขนาดเล็ก และอาชญากรรมที่ถูกยึดได้ ซึ่งมีการบันทึกและติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

เป้าประสงค์ที่ 16.5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.5.1 สัดส่วนของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่มีการให้สินบนหรือถูกเรียกสินบน การสำรวจการทุจริตในครัวเรือนและการสำรวจเหยื่อที่เกี่ยวกับการให้สินบนคือแหล่งข้อมูลที่จะนำมาจัดทำเป็นตัวชี้วัด โดยการสำรวจเหยื่อนั้นเริ่มในช่วงปีค.ศ. 1970 และโครงการสำรวจเหยื่ออาชญากรรมสากลได้นำมาศึกษาและเผยแพร่เครื่องมือนี้ไปทั่วโลก จากการทบทวนที่ผ่านมาระหว่าง UNODC และ INEGI Centre of Excellence ว่าด้วยสถิติอาชญากรรมพบว่ามี 72 ประเทศได้ดำเนินการสำรวจเหยื่อในประเทศภายหลังปีค.ศ. 2009 (โดยใน 43 ประเทศของทั้งหมดได้ดำเนินการสำรวจเหยื่อโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติหรือสถาบันของรัฐ/กระทรวงอื่นๆ) นอกจากนี้ ประเทศในภูมิภาคแอฟริกาจำนวน 9 ประเทศได้ดำเนินการแล้วหรืออยู่ในขั้นตอนของการดำเนินการสำรวจเหยื่อซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร Strategic for Harmonization of Statistics in Africa ในขณะที่ UNODC ได้รวบรวมความชุกของข้อมูลเกี่ยวกับการให้สินบนจากการสำรวจ (ตั้งแต่ปีค.ศ. 2009) ผ่านการเก็บข้อมูลประจำปีโดย UN-CTS และในการจัดทำข้อมูลดังกล่าวควรมีการจำแนกกลุ่มอย่างเหมาะสม ได้แก่ อายุและเพศ ตลอดจนประเภทของเจ้าหน้าที่

ในส่วนของการรวบรวมข้อมูลนั้นมีโครงการและมาตรการริเริ่มต่างๆ มากมายที่ได้จัดทำข้อมูลประชากรเกี่ยวกับประสบการณ์ของการทุจริตซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยองค์กรระหว่างประเทศรวมทั้ง UNODC ธนาคารโลก และ UNDP การสำรวจประสบการณ์การทุจริตยังได้จัดทำโดยองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคเอกชน เช่น ผลสำรวจการชี้วัดเรื่องทุจริตคอร์รัปชันทั่วโลกใน (Global Corruption Barometer) ที่ได้เผยแพร่ประจำปีโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) และยังได้รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การให้สินบนในกลุ่มใหญ่ๆ ของประเทศ สำหรับการจับกุมข้อมูลในระดับประเทศนั้น ประเทศต่างๆ เริ่มมีจำนวนมากขึ้น

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ที่หันมาจัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้ซึ่งบางแห่งก็จัดทำโดยสำนักสถิติของรัฐ โดยข้อมูลของการให้สินบน สามารถรวบรวมได้จากการสำรวจเหยื่อได้ด้วยเช่นกัน

ตัวชี้วัดที่ 16.5.2 สัดส่วนขององค์กรธุรกิจที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สินบน หรือถูกเรียกสินบน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

เป้าประสงค์ที่ 16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.6.1 การใช้จ่ายภาครัฐขึ้นพื้นฐานคิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว จำแนกเป็นภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณ หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) กรอบความรับผิดชอบด้านการเงินการคลังสาธารณะ (Public Expenditure and Financial Accountability - PEFA) เป็นเครื่องมือมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินการบริหารการเงินการคลังสาธารณะที่เป็นที่ยอมรับในนานาชาติเริ่มใช้ตั้งแต่ปีค.ศ. 2001 เพื่อพัฒนาการปฏิรูปบริหารจัดการทางการคลังของประเทศ เช่น โครงการปฏิรูปรัฐในการวิเคราะห์ ออกแบบ ดำเนินการและติดตามเพื่อสะท้อนการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารรัฐกิจ โดยตัวชี้วัด PI-2 ของ PEFA จะเป็นการประกอบกันระหว่างผลลัพธ์ของการใช้จ่ายเทียบกับงบประมาณเดิมที่ได้รับอนุมัติและจัดสรรไว้ เพื่อคำนวณความเหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานภายในของรัฐซึ่งจะกลายมาเป็นงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวมีประเทศที่จัดทำไปแล้วถึง 149 ประเทศ¹³³

ทั้งนี้ ข้อมูลสามารถจำแนกได้ตามค่าใช้จ่ายตามภาคที่แตกต่างกัน (โดยพิจารณาถึงแต่ละภารกิจสำคัญและประเภททางเศรษฐกิจ)

ตัวชี้วัดที่ 16.6.2 สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ แหล่งข้อมูลหลักๆ คือ การสำรวจ และมีหลายประเทศเริ่มที่จะดำเนินการจัดทำขึ้น และมักจะรวมถึงการวัดคุณภาพ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพเพื่อให้บริการเข้าถึงได้ ไม่ว่าจะการให้บริการนั้นจะสอดคล้องกับความคาดหวัง เหมาะสมแก่เวลา มีข้อมูลที่ครอบคลุมและมีคุณภาพความเป็นมืออาชีพและความใส่ใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การตอบสนองต่อข้อซักถามหรือข้อร้องเรียน ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้อง ความสามารถในการจ่าย/มูลค่าของเงิน และประเด็นเฉพาะของ

¹³³ ข้อมูลเพิ่มเติมโปรดดู www.pefa.org. budget.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

การเข้าถึงในกลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมาย เช่น การเข้าถึงทางกายภาพหรือการมีข้อมูลที่เป็นภาษา ของชนกลุ่มน้อยหรือไม่ก็ตาม

ข้อมูลควรมีการจำแนกตามประเภทของบริการสาธารณะที่เข้าถึงได้ (เช่น สุขภาพ การศึกษา ที่อยู่อาศัย บริการทางสังคม ตำรวจ ศาล) อีกทั้งจะต้องจำแนกตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ชาติพันธุ์ เพศ อายุ รายได้ สถานะความเป็นผู้พิการ ศาสนา สถานะการอพยพหรือการย้ายถิ่น สถานะพลเมือง สถานะชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นถิ่น เพศวิถีและเพศสภาพของผู้ใช้บริการ

ในทวีปแอฟริกา ข้อมูลในส่วนนี้ถูกจัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติโดยใช้แบบสอบถามของ SHaSa โดย 9 ประเทศในภูมิภาคดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยอาศัยหมวดธรรมาภิบาล ประชาธิปไตยซึ่งแบ่งออกได้เป็น 20 รายการ โดยจะเป็นรายการคำถามเฉพาะเกี่ยวกับอัตราของการเข้าถึง ความไว้วางใจที่มีต่อบริการ/สถาบันดังต่อไปนี้ บริการสาธารณะทั่วไป ศาลยุติธรรม ตำรวจ โรงพยาบาลและคลินิกของรัฐ โรงเรียนของรัฐ หน่วยงานจัดเก็บภาษี ระบบความปลอดภัยในสังคม สื่อของรัฐ รัฐสภา กองทัพ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี นายกเทศมนตรี

นอกจากนี้ยังมีมาตรวัดในระดับภูมิภาคอื่นๆ¹³⁴ ชื่อว่า Afrobarometer ที่วัดประเทศใน แอฟริกาจำนวน 19 ประเทศ มาตรวัด Arabbarometer ที่วัดประเทศในอาหรับ 10 ประเทศ และ Latinobarometer ที่วัดประเทศในละตินอเมริกา 18 ประเทศ โดยมาตรวัดเหล่านี้จะถามเกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการเข้าถึงบริการของรัฐที่จำเป็น รวมทั้งโรงเรียนของรัฐ โรงพยาบาลและคลินิกของรัฐ สำนักงานจดทะเบียนต่างๆ (สูติบัตร ใบขับขี่ การเลือกตั้ง ใบอนุญาต เป็นต้น) ประปา สุขอนามัยและ ไฟฟ้า อีกทั้งคำถามยังได้ถามถึงความสะดวกในการเข้าถึง รวมทั้งความต้องการสินบน ของขวัญหรือ ความช่วยเหลือ

ในระดับโลกจะมีการสำรวจชื่อว่า World Values Survey¹³⁵ ซึ่งจะถามผู้ตอบแบบสอบถาม ใน 60 ประเทศเกี่ยวกับความมั่นใจในสถาบัน รวมทั้ง การใช้อาวุธ ตำรวจ ศาล รัฐบาลและรัฐสภา สำหรับภาคเอกชนก็มีองค์กร Gallup's World Poll¹³⁶ ที่ดำเนินการสำรวจในหลายๆ ประเทศ ซึ่ง เป็นการสำรวจแบบการเผชิญหน้า (face-to-face) มากกว่า 140 ประเทศครอบคลุมทั้งในประเทศที่ เพิ่งเกิดและพัฒนาแล้ว โดยจะถามเกี่ยวกับความมั่นใจในระบบยุติธรรม ตำรวจท้องถิ่น กองทัพและ

¹³⁴ โปรดดู <http://www.jdsurvey.net/gbs/gbs.jsp>

¹³⁵ โปรดดู <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

¹³⁶ โปรดดู <http://www.gallup.com/services/170945/world-poll.aspx>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

รัฐบาล หรือองค์กร Edelman's Trust Barometer ก็ได้มีการแตกรายละเอียดประเด็นคำถาม เกี่ยวกับความไว้วางใจในสถาบันต่างๆ ด้วยเช่นกัน

เป้าประสงค์ที่ 16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ ในส่วนนี้จะมีตัวชี้วัด จำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.7.1 สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทาง ร่างกาย และกลุ่มประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สถานิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการ สาธารณะ และคณะตุลาการ) แหล่งข้อมูลในส่วนนี้จะถูกดำเนินการและจัดเก็บในระดับประเทศตาม พันธกรณีของกติการะหว่างประเทศทั้ง ICCPR และ CEDAW ซึ่งจะต้องมีการจำแนกตามเพศ ความ บกพร่องทางร่างกาย กลุ่มประชากรต่างๆ ที่ได้มีการจำแนก ซึ่งอาจจะเทียบเคียงกับเป้าประสงค์ที่ 5.5 อีกทั้งยังจะต้องจำแนกสถาบันของรัฐ (ผู้บริหาร รัฐสภา หน่วยงานของรัฐ สถาบันยุติธรรม ตำรวจ เป็นต้น) ระดับของตำแหน่ง (ระดับบริหารชั้นสูง ชั้นกลาง ผู้เชี่ยวชาญ ชั้นต้น เจ้าหน้าที่สนับสนุน) และประเภทของสัญญาจ้าง (ระยะสั้น ชั่วคราว จ้างประจำ)

การมีผู้แทนที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มประชากรทั้งหมดในตำแหน่งที่ให้บริการสาธารณะในทุก ระดับทำให้การตัดสินใจของภาครัฐมีความชอบธรรมและตอบสนองต่อข้อกังวลต่างๆ ของประชากร ได้ทั้งหมด ในขณะที่ตัวชี้วัดที่จำแนกโดยลำดับชั้นของตำแหน่งและประเภทของสัญญาจ้างได้บ่งชี้ถึง ความก้าวหน้าในการจัดการเลือกปฏิบัติในอดีตและที่ยังคงเกิดขึ้นอยู่ แต่ตัวชี้วัดดังกล่าวจะไม่ สามารถตรวจสอบได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นเป็นแค่ในเชิงพิธีการหรือไม่ หรือการเลือกปฏิบัติในรูปแบบ อื่นที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การสำรวจความรู้หรือการทดสอบการเลือกปฏิบัติอาจจะมาช่วยเสริมหนุนตัวชี้วัดนี้เพื่อตรวจสอบ ประเด็นดังกล่าวข้างต้น

ในระดับระหว่างประเทศ องค์กร ILO¹³⁷ ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสัดส่วนการจ้างงานสตรี จำแนกเป็นอาชีพ ระดับของตำแหน่งและภาคส่วนต่างๆ นอกจากนี้ องค์กรอย่าง UN Women¹³⁸

¹³⁷ โปรดดู : <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/lang--en/index.htm>

¹³⁸ โปรดดู : <http://www.unwomen.org/en/what-we-do/leadership-and-political-participation/facts-and-figures>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

และ InterParliamentary Union¹³⁹ ได้จัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับผู้แทนหญิงในรัฐสภา สมาชิกใน คณะรัฐมนตรีที่เป็นหญิงและข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ 16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่อง และกลุ่มประชากร ข้อมูลในส่วนนี้ยังไม่มีการจัดทำข้อมูล

เป้าประสงค์ที่ 16.8 ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลัง พัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.8.1 สัดส่วนของสมาชิก และสิทธิการออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนาใน องค์การระหว่างประเทศ ตัวชี้วัดนี้จะวัดผลความเป็นตัวแทนของประเทศกำลังพัฒนาในองค์การ ระหว่างประเทศ ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าววัดผลได้ง่ายโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จัดเก็บโดยองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งจะกำหนดรายชื่อขององค์การระหว่างประเทศที่จะนำมาคำนวณ คำว่า “โลกาภิบาล” ในที่นี้ควร หมายถึงเฉพาะองค์การระหว่างประเทศที่มีอาณัติระดับโลก เช่น หน่วยงาน โครงการ เงินทุนทั้งหมด ภายใต้ระบบสหประชาชาติ (รวมทั้ง IMF และธนาคารโลก) แต่ไม่รวมถึงองค์การสนธิสัญญาว่าด้วยการห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ (Preparatory Commission for the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization: CTBTO) ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency: IAEA) องค์การเพื่อการห้ามใช้อาวุธเคมี (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons: OPCW) และองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดสากล ไม่ใช่ตัวชี้วัดระดับประเทศ สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงไม่จำเป็นต้องจัดทำข้อมูลในส่วนนี้

เป้าประสงค์ที่ 16.9 จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีสิทธิ บัตร ภายในปี พ.ศ. 2573 ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ แหล่งข้อมูลดังกล่าวสามารถตรวจสอบได้จากระบบการเกิดในประเทศและการสำรวจครัวเรือนเช่น การสำรวจสถานการณ์เด็กในประเทศ (Multiple Indicator Cluster Survey: MICS) ซึ่งดำเนินการจัดทำโดย UNICEF และการสำรวจทางประชากรและสุขภาพเบื้องต้น ของประเทศ (Demographic and Health Surveys: DHS)

¹³⁹ โปรดดู : <http://www.ipu.org/wmn-e/world.htm>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

UNICEF ได้ประเมินสัดส่วนของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดและได้รับจดทะเบียน กับหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจ โดยจำแนกอายุ เพศ สถานที่พำนักอาศัยและระดับรายได้ของโลกและ ในระดับภูมิภาค ซึ่งการประเมินดังกล่าวนี้ อาศัยข้อมูลที่มีอยู่ใน 162 ประเทศ¹⁴⁰

เป้าประสงค์ที่ 16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการ ปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ ในส่วนนี้จะมีตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.10.1 จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมานผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริงในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ตัวชี้วัดนี้จะคำนวณจำนวน คดีที่ได้รับรายงานเกี่ยวกับการฆ่า การสูญหาย การคุมขังโดยอำเภอใจ การทำร้ายและทรมานนักข่าว สมาชิกสหภาพแรงงานหรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนทั้งหมดในช่วงของระยะเวลาการรายงานซึ่งได้รับการตรวจสอบความถูกต้องโดยหน่วยงานที่เป็นอิสระ (ในกรณีนี้คือ สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights – OHCHR) และองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO))

นอกจากนี้ ยังอาศัยได้จากเรื่องร้องเรียนที่ได้รับผ่านระบบกำกับดูแลของ ILO เช่นเดียวกับ ข้อมูลที่รวบรวมผ่านการสำรวจประจำปีการละเมิดสิทธิในสหภาพ (ITUC Annual Survey) มีการบันทึกว่าสมาชิกในสหภาพแรงงานเป็นกลุ่มที่ถูกละเมิดในเสรีภาพขั้นพื้นฐานเป็นประจำทั่วโลก ดังนั้นตัวชี้วัดในส่วนนี้จึงมีความสำคัญ

ตัวชี้วัดนี้จะรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์กรที่ไม่ใช่รัฐในประเทศ สมาคมนักข่าว สหภาพแรงงาน ILO องค์กรที่ไม่ใช่รัฐระหว่างประเทศ ตลอดจน องค์กรผู้สื่อข่าวไร้พรมแดน (Reporters Without Borders: RSF) กลุ่มสังเกตการณ์สิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค ศาลและองค์กรที่ได้รับรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่นว่านั้น นอกจากนี้ ทั้ง ILO/ITUC จะรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสหภาพแรงงาน

¹⁴⁰ โปรดดู <http://data.unicef.org/child-protection/birthregistration>

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีต่อผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนจะจัดเก็บเป็นประจำทุกปีโดย OHCHR ซึ่งเอามาจากข้อมูลเหล่านี้และข้อมูลอื่นๆ ผ่านเรื่องร้องเรียนตามกลไกที่มีพื้นฐานมาจากสนธิสัญญา และกลไกพิเศษของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) รวมทั้งผู้เสนอรายงานพิเศษ (Special Rapporteur) ว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การทรมาน คณะทำงานว่าด้วยการบังคับและการสูญหายโดยไม่สมัครใจ และคณะทำงานว่าด้วยการคุมขังโดยอำเภอใจ ข้อมูลอื่นๆ จากเจ้าหน้าที่ภาคสนามของ OHCHR และเจ้าหน้าที่สหประชาชาติประจำประเทศ ข้อมูลเหล่านี้จะถูกตรวจสอบความถูกต้อง สอบทานข้อมูลเพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่มีการทำซ้ำและเป็นไปตามนิยามระหว่างประเทศที่ได้ตกลงร่วมกันดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักข่าวที่ถูกฆ่าจะมีการเก็บรวบรวมเป็นประจำทุกปีโดย UNESCO จากข้อมูลที่ได้จากการวิจัย รวมทั้งรายงานข่าว ข้อมูลจากกลุ่มที่ติดตาม การรายงานโดยตรง และข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาคสนามของ UNESCO และกลไกอื่นๆ ของสหประชาชาติ รายงานการฆาตกรรมที่เก็บรวบรวมโดย UNESCO จะถูกส่งต่อเพื่อทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสถานะของการสอบสวนของรัฐสมาชิกและแบ่งประเภทออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) ไม่ได้รับข้อมูลจนถึงปัจจุบัน 2) ยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่อง 3) ได้รับการแก้ไขแล้ว 4) ถูกฆ่าจากการยิงไขว้กัน และ 5) อื่นๆ โดยข้อมูลเหล่านี้สามารถหาได้จากรายงานประจำปีของเลขาธิการ UNESCO ว่าด้วยความปลอดภัยของนักข่าวและอันตรายจากการคุ้มกันทางกฎหมาย¹⁴¹

ทั้ง OHCHR และ UNESCO จะเป็นหน่วยงานหลักที่จะรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยหน่วยงานเหล่านี้จะพัฒนาวิธีการปรับปรุงข้อมูลให้มีคุณภาพและจัดให้มีการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งที่ต่างกันได้

ข้อมูลในการจัดทำตัวชี้วัดนี้สามารถจำแนกได้ตามประเภทของการละเมิดสิทธิ อาชีพ/พื้นที่ของการทำงาน ชาติพันธุ์ เพศ อายุ รายได้ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ความบกพร่องทางร่างกาย ศาสนา สถานะการอพยพและการย้ายถิ่น สถานะชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นถิ่น เพศวิถีและเพศภาวะของเหยื่อ และลักษณะที่เกี่ยวข้องของผู้กระทำความผิด (เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปักแจกบุคคล ตัวแทนจากองคภาวะเพศ อายุ) ตัวชี้วัดดังกล่าวมีความต่างในแง่ของความคิดเห็นทางการเมืองของเหยื่อที่ได้แสดงออก

¹⁴¹ โปรดดู <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002301/230101E.pdf>.

การประเมินจำนวนการละเมิดสิทธินั้นมีความอ่อนไหวต่อความสมบูรณ์ของการรายงาน เหตุการณ์ของบุคคล ข้อมูลเหล่านี้จึงอาจจะประเมินต่ำกว่าความเป็นจริงได้ (หรือบางครั้งก็อาจจะ ประเมินสูงกว่าความเป็นจริง) โดยทั่วไปแล้ว จำนวนของคดีที่ได้รับรายงานจะขึ้นอยู่กับ การเข้าถึง ข้อมูล แรงจูงใจและความหนาแน่นขององค์กรภาคประชาสังคมและสื่อในพื้นที่นั้นๆ

ตัวชี้วัดที่ 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ อาศัย อาณัติของ UNESCO ว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นซึ่งรวมถึงสิทธิอื่นๆ อย่างเสรีภาพใน ข้อมูล ได้ดำเนินการติดตามความก้าวหน้าและประเด็นที่เกี่ยวข้องผ่านการกลไกการทบทวน สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศ (Universal Periodic Review: UPR)¹⁴² และรายงานความ ทิศทางโลกในเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นและรายงานการพัฒนาสื่อ รวมถึงการประเมิน ตัวชี้วัดพัฒนาสื่อ (Media Development Indicators) นอกจากนี้ สถาบันสถิติของ UNESCO ได้ รวบรวมข้อมูล 2 มิติจากการสำรวจนาร่องเกี่ยวกับสถิติของสื่อ ซึ่งเน้นไปที่กระบวนการยุติธรรม โดย มิติ LF17 ถามว่ามีบทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อเข้าถึงข้อมูลที่ครอบครองโดยรัฐหรือไม่ และมิติ LF18 ถามว่ามีบทบัญญัติทางรัฐธรรมนูญเพื่อเข้าถึงข้อมูลที่ครอบครองโดยรัฐหรือไม่ อีกทั้ง UNESCO ยังได้ ประสานกับธนาคารโลกเพื่อให้มั่นใจว่ามีกฎระเบียบและการดำเนินการเพื่อประกันการเข้าถึงข้อมูล สาธารณะได้อย่างแท้จริง

แหล่งข้อมูลอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวข้างต้นสามารถนำมาใช้ร่วมได้ อาทิ ข้อมูลจาก หน่วยงานของสหประชาชาติอย่าง UNDP หน่วยงานในประเทศ เช่น คณะกรรมการที่รับผิดชอบใน การดำเนินการการเข้าถึงข้อมูล หน่วยงานกำกับดูแลสื่อ สถาบันวิจัยและวิชาการ สื่อและองค์กร พัฒนาเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ตัวชี้วัดสามารถจำแนกโดยพลเมืองในแต่ละพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบต่อความสามารถในการ เข้าถึงข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐหรือไม่ ต่างกันอย่างไร อีกทั้งยังสามารถจำแนกตามเพศเพื่อ วิเคราะห์ว่าเพศมีผลต่อความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลหรือไม่

¹⁴² โปรดดู <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/BasicFacts.aspx>

แนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ข้อที่ 1 เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.a.1 จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความเป็นอิสระและสอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles) แหล่งข้อมูลหลักในการจัดเก็บข้อมูลคือ SCA ที่เก็บข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ OHCHR จะเป็นผู้จัดทำข้อมูลภาพรวมทั่วโลกเกี่ยวกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและปรับปรุงข้อมูลทุก 6 เดือนภายหลังที่ SCA ได้นำส่งรายงาน ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้อาจจะจำแนกกลุ่มไม่ได้ แต่อาจจะจำแนกประเภทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ว่าจัดตั้งในรูปแบบใดจากทั้งหมด 6 รูปแบบดังที่ได้นำเสนอมาก่อนหน้านี้

การจัดอันดับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลสนับสนุนกิจการด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรที่จะวัดผลได้จากความสามารถในการที่จะได้รับความไว้วางใจของสาธารณะและคุณภาพในการจัดการปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วยกัน ในบริบทนี้ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะพิจารณาถึงการตอบสนองของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ ICC ได้ให้ข้อเสนอแนะเอาไว้ เช่นเดียวกัน ผลบ่อนที่ได้จากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในขณะที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (เช่น การส่งรายงานมายังคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Human Rights Council) UPR และกลไกตามสนธิสัญญา) โดยแสดงถึงแหล่งข้อมูลว่าสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติปฏิบัติตามภารกิจตามอำนาจหน้าที่ตามตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างไร

แนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ข้อที่ 2 ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในส่วนนี้จะมิตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 16.b.1 สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดนี้สามารถจำแนกได้โดยการเลือกปฏิบัติ ความสัมพันธ์กับบุคคลหรือองค์ภาวะที่รู้สึกเลือกปฏิบัติ (ลูกจ้างกับนายจ้าง ข้าราชการหรือลูกจ้าง บริษัทเอกชน ครูกับ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

นักเรียน เป็นต้น) และสถานที่ที่การเลือกปฏิบัติเกิดขึ้น (ที่ทำงาน ถนน บ้าน โรงเรียน เป็นต้น) ตัวชี้วัดสามารถที่จะจำแนกตามอายุ เพศ ภูมิภาคและกลุ่มประชากรได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการสำรวจข้อมูลในส่วนนี้อาจจะมีความยากลำบากเพราะเป็นวัด สัดส่วนของประชากรที่รายงานการเลือกปฏิบัติในระหว่าง 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งเหยื่อแต่ละรายจะถูก นับเพียงครั้งเดียวเท่านั้นโดยไม่พิจารณาถึงจำนวนครั้งของการถูกเลือกปฏิบัติหรือถูกข่มขู่ ซึ่งก็จะทำ ให้ไม่สามารถประเมินเหตุการณ์การเลือกปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ ในหลายๆ ครั้งที่การ สำรวจจะตัดกลุ่มคนไร้บ้านและกลุ่มรายได้น้อยออกไปเพราะไม่สามารถติดต่อทางโทรศัพท์ได้ รวมทั้ง ประชากรที่ไม่ได้อาศัยในเขตเมืองหรือชนกลุ่มน้อยกรณีที่จะทำการสำรวจแบบเผชิญหน้า มีหลักฐาน ปรากฏที่บ่งชี้ว่าประชากรชายขอบมักจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการสำรวจซึ่งส่งผลกระทบต่อผลของ การประเมินที่ไม่ได้สะท้อนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

4.2 กรณีศึกษาของภาครัฐในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16

ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาจากต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดซึ่งเกี่ยวข้องกับ เป้าหมายที่ 16 ซึ่งประเทศไทยสามารถศึกษาและนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยให้มีการจัดทำข้อมูล สำรวจและสร้างตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับประเทศ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้ากรณีศึกษา ต่างประเทศเป็นจำนวนทั้งสิ้น 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศรวันดา เม็กซิโกและอินโดนีเซีย โดยมีสาระ สำคัญดังนี้

4.2.1 ประเทศรวันดา

ประเทศรวันดาได้มีการจัดทำผลการประเมินธรรมาภิบาลในประเทศ ชื่อว่า Rwanda Governance Scorecard (RGS)¹⁴³ เพื่อเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายในการวัดสถานะและแนวโน้ม ของมิติดรรมาภิบาลที่สำคัญของประเทศได้อย่างแม่นยำ ทั้งนี้ การวัดผลดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือและ ช่วยแจ้งเตือนให้ผู้จัดทำนโยบายและนักปฏิบัติที่ดำเนินการโดยขาดธรรมาภิบาล อีกทั้งยังกระตุ้นให้ กลุ่มอื่นๆ ได้พัฒนาและดำเนินการธรรมาภิบาลให้ดียิ่งขึ้น

¹⁴³ โปรดดู

http://www.rgs.rw/fileadmin/templates/Documents_pdf_word_jpeg/Rwanda_Governance_Scorecard_2016.pdf

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ในปีค.ศ. 2016 RGS ได้ทำข้อมูลที่จัดเก็บซึ่งจะมีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ ทดสอบผ่านการสอบถาม จำนวนมากกว่า 200 คำถาม เพื่อวัดผลธรรมาภิบาลผ่านตัวชี้วัดทั้งสิ้น 8 ตัว 37 ตัวชี้วัดย่อย และ 150 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความเป็นนิติรัฐ 2) สิทธิทางการเมืองและเสรีภาพของพลเมือง 3) การมีส่วนร่วมและการไม่แบ่งแยก 4) ความปลอดภัยและความมั่นคง 5) การลงทุนในมนุษย์และการพัฒนา สังคม 6) การควบคุมการทุจริต ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ 7) คุณภาพของการให้บริการ และ 8) ธรรมาภิบาลทางเศรษฐกิจและการค้า

ตัวแปรทั้งหมดจะถูกให้น้ำหนักเท่าๆ กัน และนำมาเฉลี่ยเพื่อให้คะแนนกับตัวชี้วัดย่อย และ ในขณะเดียวกัน ตัวชี้วัดย่อยจะถูกให้น้ำหนักเท่าๆ กัน และนำมาเฉลี่ยไปพร้อมๆ กันเพื่อให้คะแนน รวมในแต่ละตัวชี้วัด การให้คะแนนของตัวชี้วัดจะแบ่งช่วงคะแนนจาก 0 ถึง 100 โดย 0 แสดงว่า ประเด็นดังกล่าวอยู่ในระดับแย่ที่สุด และ 100 สะท้อนว่าประเด็นนั้นได้รับการจัดการอย่างดีที่สุด ทั้งนี้ผลรวมของคะแนนจะถูกจำแนกเป็นแถบสีต่างๆ โดยแถบสีเขียวแสดงถึงคะแนนตั้งแต่ 80% ขึ้น ไป แถบสีเหลืองแสดงถึงคะแนนตั้งแต่ 60-79.9% แถบสีส้มสะท้อนคะแนนตั้งแต่ 40 - 59.9% และแถบสีแดงสะท้อนคะแนนตั้งแต่ 40% ลงมา

วิธีการเก็บข้อมูลของ RGS อาศัยข้อมูลจากหลายแหล่งทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐ (กระทรวง คณะกรรมการและหน่วยงาน) สถาบันวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรภาค ประชาสังคม ภาคเอกชน ประชากรทั่วไป (ผ่านการทำสำรวจอย่าง Citizen Report Card 2015 , the National Reconciliation Barometer 2015 , the Civil Society Development Barometer 2015 , the Rwanda Media Barometer 2016 , Service Delivery Assessment in Central Government 2015, and Rwanda Bribery Index 2015) ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะถูกจำแนก และนำมาวิเคราะห์โดยละเอียดเพื่อจัดทำชุดของตัวชี้วัดซึ่งสะท้อนกับความเป็นจริงด้านธรรมาภิบาล ของประเทศ ในการพัฒนาตัวชี้วัดดังกล่าว การรวบรวมข้อมูลและการจำแนกจะต้องดำเนินการด้วยความ โปร่งใสและการมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงกับความเป็นจริง นำไปสู่ การจัดทำตัวชี้วัด ตัวชี้วัดย่อยและตัวแปรโดยอาศัยความสอดคล้องกับประเด็นธรรมาภิบาล เมื่อ จำแนกข้อมูลได้แล้ว หลังจากนั้นก็จะมีการตรวจสอบความถูกต้องและสอบทานอีกครั้งเพื่อสร้างความแม่นยำในการประเมินผล อีกทั้ง RGS ยังผสานวิธีการประเมินระหว่างวิธีการวิจัยธรรมาภิบาลสากล อาทิ World Bank's Doing Business, Global Competitiveness Report, Gallup, Global Open Data Index, Human Development Index, the Mo Ibrahim Index of African Governance, Transparency International assessment เป็นต้น ให้เข้ากับวิธีการของตนเองทำ ให้ผลลัพธ์ออกมามีความน่าเชื่อถือ

4.2.2 ประเทศเม็กซิโก

ประเทศเม็กซิโกได้มีการจัดทำการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติระดับชาติเรียกว่า National Survey on Discrimination in Mexico¹⁴⁴ เพราะเห็นว่าการเลือกปฏิบัติที่นั่นเท่ากับเป็นการปฏิเสธใน เสรีภาพ สิทธิและโอกาสของบุคคล ส่งผลร้ายต่อการพัฒนาชีวิตอย่างเต็มขั้น อีกทั้งยังทำให้บุคคลนั้น ต้องตกอยู่สถานการณ์ของความเปราะบาง ทำให้ประเทศเม็กซิโกจะต้องสร้างความตระหนักให้ได้ว่า ตนเองเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและวัยของประชากร ทำให้เกิดความ หลากหลายทางความคิด การแสดงออก ความเชื่อ การเรียนรู้ การเลือกและการรัก และประเทศจะไม่มีทางที่จะพัฒนาได้หากมีใครถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง หรือศักดิ์ศรีของผู้ใดถูกย่ำยีก็ย่อมส่งผลกระทบต่อ ภาพรวมทั้งประเทศ

การสำรวจการเลือกปฏิบัติในระดับประเทศจัดทำครั้งแรกในปีค.ศ. 2005 ซึ่งฉบับที่นำมา ศึกษาเป็นของปีค.ศ. 2010 ดำเนินการโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและสภาพเพื่อป้องกันการเลือก ปฏิบัติแห่งชาติ การสำรวจดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศเม็กซิโกเป็นสังคมที่มุ่งมั่นในการยับยั้ง การแบ่งแยก การเหยียดหยามและการเลือกปฏิบัติกับบุคคลบางกลุ่ม อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่า การเลือกปฏิบัติเป็นต้นเหตุทางวัฒนธรรมกลายเป็นค่านิยมผิดๆ ดังนั้นการทำการสำรวจนี้จึงมีขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสาธารณะ ชุมชนและการกระทำของบุคคลเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติ ความไม่ เท่าเทียม และการปฏิเสธให้สิทธิภายในประเทศ

การจัดทำการสำรวจนี้ได้รับความร่วมมือจากภาควิชาการเพื่อให้เข้าใจว่าการเลือกปฏิบัติ หมายความว่าถึงบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนและประสบกับผลที่ตามมาโดยตรงจากการเลือกปฏิบัติใน ขณะที่ยังคงถูกมองข้ามในสังคมอยู่ นอกจากนี้ ยังได้มีการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของ การเลือกปฏิบัติทั่วประเทศ ความเห็นของบุคคลในทั้ง 2 บทบาทระหว่างบทบาทที่ถูกเลือกปฏิบัติและ บทบาทที่เลือกปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของแนวคิดที่แตกต่างของ ประชาชนชาวเม็กซิโกโดยทั่วไป และโดยกลุ่มทางสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้ เครื่องมือใน การจัดทำการศึกษาได้แก่ การผสมผสานความเชื่อมโยงกันระหว่างความต้องการและกฎหมาย มุมมอง ด้านการจัดการเลือกปฏิบัติของสถาบันทางการเมืองและนโยบาย การรับรองสิทธิของผู้ที่ การพิจารณาคดีของบุคคลที่ได้ความเดือดร้อนจากการเลือกปฏิบัติ

¹⁴⁴ โปรดดู <http://www.conapred.org.mx/userfiles/files/ENADIS-2010-Eng-OverallResults-NoAccss.pdf>

ผลของการสำรวจครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดย**ส่วนแรก**จะอธิบายถึงค่านิยม ทศนคติและ ทางปฏิบัติของประชาชนในประเทศในแง่ของการเลือกปฏิบัติในมิติต่างๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นทาง สังคม สิทธิของเด็ก ความอดกลั้น ศาสนา ความมั่นคงของรัฐ การอพยพจากทวีปอเมริกากลาง สิทธิ/ กลุ่มประชากรต่างๆ สิทธิของบุคคล และสิ่งแวดล้อม **ส่วนที่สอง**จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลและกลุ่มต่างๆ เข้าใจหรือมีประสบการณ์ในทางปฏิบัติที่แตกต่างจากการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับตนได้อย่างไร อาทิ ความหลากหลายทางเพศ กลุ่มชาติพันธุ์ เยาวชน ชนกลุ่มน้อยทางศาสนา สตรี เด็ก (ทั้งเด็กชายและ เด็กหญิง) คนสูงวัย ผู้มีความบกพร่องทางกาย ผู้อพยพ คนรับใช้ในบ้าน และ**ส่วนสุดท้าย**จะเกี่ยวกับ ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อสภาแห่งชาติเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติสังกัดกระทรวงมหาดไทย ของรัฐบาลเม็กซิโก คำถามที่ถูกต้องเลือกเพื่อนำมาใช้ในการสำรวจจะเกี่ยวกับทศนคติที่มีต่อการเลือก ปฏิบัติและคำถามที่ช่วยในการวิเคราะห์ให้ดียิ่งขึ้นเมื่อนำมาเทียบกับตัวแปร อันได้แก่ เพศ อายุ ฐานะ ทางสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา ภูมิภาคทางภูมิศาสตร์และที่ตั้งในเขตเมืองและชายแดน นอกจากนี้ การใช้รูปถ่ายและหลักฐานของผู้ที่ต้องถูกเลือกปฏิบัติเป็นประจำก็สามารถนำมาใช้เพื่อให้ ผลลัพธ์นั้นครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้คำถามที่ใช้ในการสำรวจไม่ได้ใช้เพียงภาษาเดียวเพื่อรับรองว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สื่อสารด้วยภาษาอื่นสามารถตอบแบบสอบถามโดยเข้าใจอย่างชัดเจนและให้ความเห็นที่ ตรงตามความเป็นจริงได้

การสำรวจนี้จะอาศัยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และเทคนิคที่ได้จากสหวิทยาการ เช่น จิตวิทยา มนุษยวิทยา สถิติและสังคมวิทยาเพื่อเรียนรู้และบันทึกความเข้าใจของประชาชนและ ทศนคติที่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้การผสมผสานเทคนิคต่างๆ จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เห็นภาพได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วน

คณะผู้ทำการสำรวจได้ลงพื้นที่เพื่อทำการสอบถามเป็นจำนวน 13,751 ครั้วเรือน และได้รับความ เห็นจากประชาชนทั้งสิ้น 52,095 ราย โดยครั้วเรือนที่สำรวจได้รับการคัดเลือกในแต่ละมลรัฐ ของประเทศทั้งสิ้น 32 มลรัฐ 301 เขตปกครอง และ 1,359 จุดตรวจบริเวณขาออก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการคัดเลือกจะเป็นไปโดยวิธีการสุ่ม การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน การเลือกตัวอย่างแบบแบ่ง ชั้นภูมิ การเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม และการเลือกตัวอย่างกลุ่มสี่ขั้นแต่เอาเฉพาะขั้นที่หนึ่งเพื่อให้ตรง ตามสัดส่วนของขนาดของประชากร การวิจัยการสำรวจอาศัยเอกสารดังต่อไปนี้ 1) แบบสอบถามที่ เกี่ยวกับที่พักเพื่อให้ทราบถึงลักษณะของบ้านที่คัดเลือกและสภาพของการอยู่อาศัย 2) แบบสอบถาม ความคิดเห็นที่ใช้กับสมาชิกภายในบ้าน ซึ่งจะคัดเลือกแบบสุ่มเพื่อให้ทราบถึงค่านิยม ทศนคติและทาง ปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ 3) แบบสอบถาม 10 ชุดสำหรับกลุ่มเปราะบางต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มต้องสงสัยจากการถูกเลือกปฏิบัติเพื่อให้ได้ทราบถึงค่านิยม ทศนคติและทาง

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ และสภาพของกลุ่มเปราะบาง และ 4) แบบสอบถามของเหยื่อที่ บันทึกประสบการณ์ของการเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเปราะบาง ทั้งนี้ กลุ่มของประชากรที่ตอบ แบบสอบถามได้แก่ สตรี เด็ก (ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง) วัยรุ่น ผู้สูงวัย คนไร้บ้าน และผู้ บกพร่องทางร่างกาย เป็นต้น

ผลการสำรวจเมื่อเสร็จสิ้นแล้วจะได้มีการตีพิมพ์และเผยแพร่ให้กับประชาชนของประเทศ ผู้ ให้บริการสาธารณะ สถานิติบัญญัติ ผู้นำทางความคิดเห็น นักวิจัย องค์กรภาคประชาสังคมและบุคคล อื่นๆ ที่สนใจที่จะเรียนรู้ในผลลัพธ์ที่ได้จากการสำรวจ การสำรวจดังกล่าวช่วยให้เกิดความรู้ความ เข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับประเทศของตนเองจากการสะท้อนและการตั้งคำถามต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงใน การดำรงชีวิตเพื่อช่วยให้เห็นภาพของสถานการณ์ที่ถูกมองข้ามหรือไม่คาดคิดมาก่อนนำมาซึ่งการ ส่งเสริมสังคมที่เป็นประชาธิปไตย เพราะความเท่าเทียมกันเป็นพื้นฐานของการสร้างประชาธิปไตย นั้นเอง

4.2.3 ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียได้จัดทำการวัดผลความเป็นประชาธิปไตยในประเทศ เรียกว่า Measuring Democracy in Indonesia¹⁴⁵ ซึ่งทำโดยสำนักงานวางแผนและพัฒนาแห่งชาติ (National Planning and Development Agency (Badan Perencanaan dan Pembangunan Nasional-BAPPENAS)) ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย สำนักงานสถิติกลางและจังหวัด สื่อ องค์กรภาค ประชาสังคมและวิชาการทั่วทั้งประเทศเพื่อทำให้ผลลัพธ์จากการวัดผลมีความแม่นยำและถูกต้อง

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีระดับความหลากหลายที่สูงทั้งในแง่ของการเติบโตทาง เศรษฐกิจ สวัสดิการของประชาชน ความเหลื่อมล้ำของรายได้ การบังคับใช้ของกฎหมาย ความ ชัดแย้งในชุมชนและปัจจัยต่างๆ ด้วยเหตุนี้เอง จึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาคความหลากหลายที่ เกิดขึ้นจากประชาธิปไตยทั่วประเทศเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ทางการเมืองและประชาธิปไตย และ ในการจัดทำแผนดังกล่าว ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยจะเป็นเครื่องมือเชิงประจักษ์เพื่อประเมิน ความก้าวหน้า (หรือความล้มเหลว) ทางประชาธิปไตยทั่วทั้งจังหวัดของประเทศ ซึ่งการจะทำได้ดัชนี ดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องเข้าใจความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย และแตกองค์ประกอบของ ประชาธิปไตยออกเป็นมิติ ตัวแปรและตัวชี้วัดต่างๆ ซึ่งได้ออกมาเป็น 3 มิติ 11 ตัวแปร 28 ตัวชี้วัด

¹⁴⁵ โปรดดู <http://www.undp.org/content/dam/indonesia/docs/IDI%202009%20english.pdf>

ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยเป็นดัชนีที่เริ่มจัดทำเมื่อปีค.ศ. 2007 (และตีพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. 2008) โดยการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาดัชนีความเป็นประชาธิปไตยที่จัดทำขึ้นในปี ค.ศ. 2009 โดยดัชนีนี้จะได้กำหนดการจัดทำดัชนีต่อไปในอนาคต ผลลัพธ์และการค้นพบของดัชนีนี้ จะเป็นทั้งตัวเปรียบเทียบความก้าวหน้าและมาตรฐานของดัชนีความเป็นประชาธิปไตยในอนาคต

ประเทศอินโดนีเซียได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อวัดผลความก้าวหน้าทาง ประชาธิปไตยซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวและเหมาะกับบริบทของประเทศ ดังนั้น ดัชนีความเป็น ประชาธิปไตยจึงเป็นการประเมินผลโดยประเทศซึ่งพัฒนาโดยอาศัยการริเริ่มของตนเอง โดยดัชนี ความเป็นประชาธิปไตยนี้ได้กำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนโดยแสดงให้เห็นถึงระดับของความก้าวหน้าทาง ประชาธิปไตยในทุกๆ จังหวัดของประเทศ และโดยการอาศัยตัวชี้วัดดังกล่าว ทำให้รัฐบาลกลางและ รัฐบาลท้องถิ่นสามารถกำหนดภารกิจและจัดอันดับความสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยและธรร มาภิบาลได้ ตัวชี้วัดที่มีคะแนนต่ำจะได้รับการปรับปรุง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรักษามาตรฐานตัวชี้วัดที่ ได้คะแนนสูงด้วยเช่นกัน ในส่วนของภาคส่วนที่ไม่ใช่รัฐบาลและเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ก็สามารถนำเอา ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยมาเป็นเครื่องมือในการติดตามขั้นตอนการวางแผนการพัฒนาและ การดำเนินการผ่านนโยบายการพัฒนาของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นได้

ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยของประเทศจะวัดผลจาก 1) เสรีภาพของพลเมือง 2) สิทธิทาง การเมือง และ 3) สถาบันประชาธิปไตยทั่วทั้ง 33 จังหวัดของประเทศ และจัดทำกรประเมินเชิงลึก ของสถานะความเป็นประชาธิปไตยตามตัวชี้วัด ดัชนีจะแสดงผลความก้าวหน้าในการพัฒนา ประชาธิปไตยที่ได้ดำเนินการ แต่ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อสร้าง ความตระหนักในประชาธิปไตยของประเทศทั้งหมด ข้อมูลภายหลังที่ได้มีการรวบรวม ประเมินและ วิเคราะห์ซึ่งได้รับในดัชนีดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อรัฐบาลและผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ เพราะเป็น การประเมินความเป็นประชาธิปไตยในระดับจังหวัดเพื่อประกันว่าธรรมาภิบาลยังคงให้ความสำคัญที่ จะดำเนินการพร้อมด้วยการปฏิรูปและเป้าหมายทางประชาธิปไตย ข้อมูลดังกล่าวจึงสามารถนำมาใช้ ในการวิเคราะห์เชิงประจักษ์และการทำนโยบายให้กับรัฐบาลและหน่วยงานท้องถิ่น (รวมทั้งตำรวจ ศาล องค์กรภาคประชาสังคมและอื่นๆ) เพื่อกำหนดเป้าหมายเฉพาะเพื่อยับยั้งและแบ่งปันแนวปฏิบัติ ที่ดีเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยในประเทศต่อไปได้

ในส่วนของการสำรวจนั้น โดยทั่วไปแล้ว ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยจะถูกกำหนดให้ สะท้อนถึงสถานะและสภาพของการพัฒนาประชาธิปไตยทั่วทั้งจังหวัดของอินโดนีเซียผ่าน การวิเคราะห์ด้านเสรีภาพของพลเมือง สิทธิทางการเมือง และ สถาบันประชาธิปไตย ในระดับที่เป็น รูปธรรมมากขึ้นนั้น การใช้ตัวชี้วัดต่างๆ จะทำให้ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยสามารถประเมินว่ามี

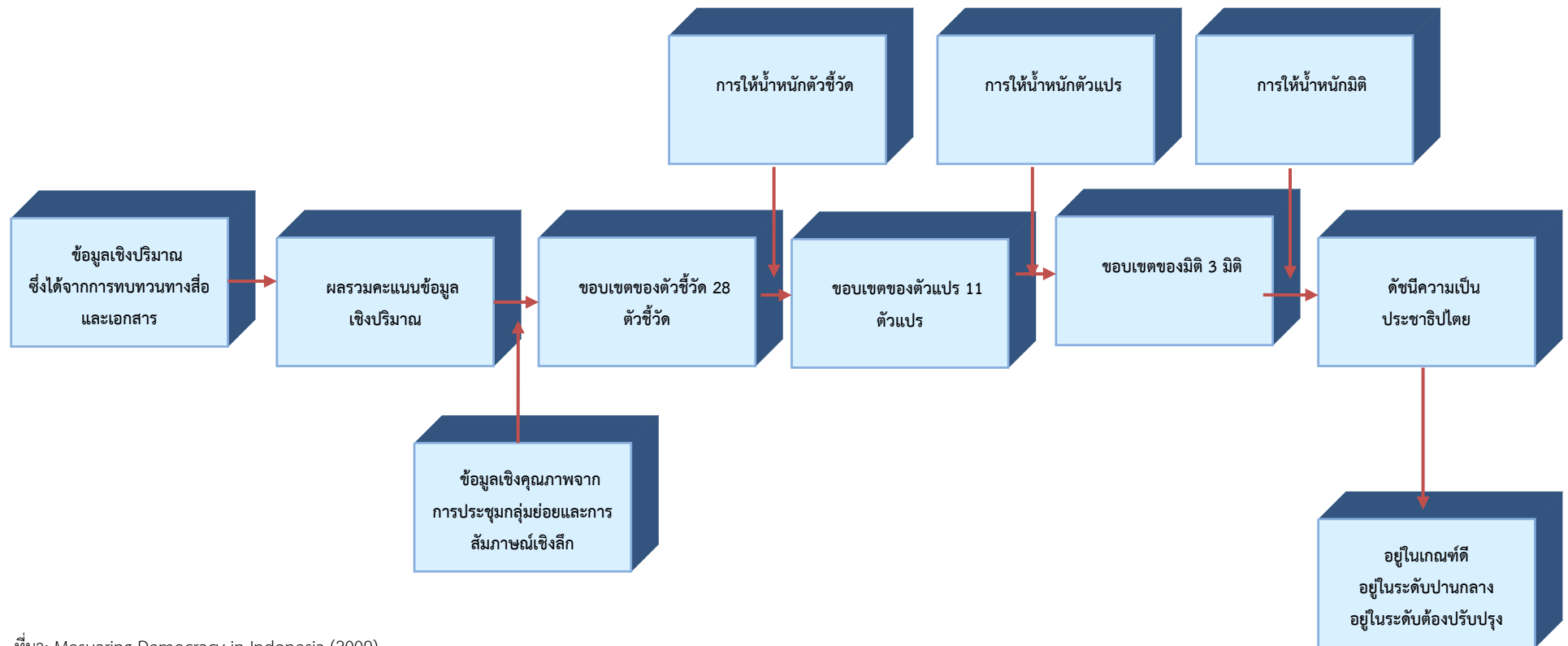
กฎระเบียบที่ใช้บังคับหรือไม่ หรือเหตุการณ์หรือสภาพที่สะท้อนทั้งการมีอยู่หรือไม่มีการพัฒนา ประชาธิปไตยในจังหวัดได้

วิธีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลนั้น ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยจะใช้แนวทางทั้งสิ้น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การทบทวนจากเอกสารและสื่อ (โดยจะเป็นไปเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งอาศัย แหล่งข้อมูลที่ได้จากข้อมูลที่มาจากหนังสือพิมพ์ และข้อมูลที่มาจากเอกสาร ซึ่งในแต่ละตัวชี้วัดจะได้ ข้อมูลจากแหล่งดังกล่าวข้างต้น หรือบางกรณีก็อาศัยข้อมูลจากทั้งสองแหล่ง อย่างไรก็ตาม กรณีที่ข้อมูล ได้รับมาจากทั้งสองแหล่งจะไม่ถูกนำมานับสะสมซ้ำ) 2) การประชุมกลุ่มย่อย และ 3) การสัมภาษณ์เชิง ลึก (ซึ่งในรูปแบบหลังทั้งสองจะช่วยให้การพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลและได้รับข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยจะทำการจำแนกข้อมูลเชิงปริมาณออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัด ข้อมูลเชิง คุณภาพที่ใช้เพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่เพิ่มการเกิดของข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิง คุณภาพที่อาจจะไปลดทอนการเกิดของข้อมูลเชิงปริมาณ) เมื่อนำข้อมูลทั้ง 2 ส่วนทั้งในเชิงปริมาณและ คุณภาพมารวมกันก็จะสามารถประเมินผลการให้คะแนนในแต่ละตัวชี้วัดทั้ง 28 ตัวชี้วัดได้

ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยจะถูกคำนวณออกมาโดย 3 ขั้นตอน คือ 1) การคำนวณดัชนีขั้น สุดท้ายในแต่ละตัวชี้วัด 2) การคำนวณดัชนีในแต่ละจังหวัด และ 3) การคำนวณดัชนีผลรวมทั้งหมด โดยพิจารณาถึงมิติทั้ง 3 ด้าน 11 ตัวแปรและ 28 ตัวชี้วัดในแต่ละจังหวัด โดยทั้ง 3 ขั้นตอนจะสัมพันธ์ กันตามลำดับขั้น กล่าวคือ การคำนวณดัชนีจากตัวชี้วัดจะทำให้สามารถคำนวณตัวแปร และดัชนีจาก ตัวแปรสามารถกำหนดการคำนวณดัชนีใน 3 มิติได้ และดัชนีจาก 3 มิติจะกำหนดดัชนีในระดับ จังหวัดและท้ายที่สุด ดัชนีในระดับจังหวัดก็จะประเมินผลดัชนีความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ ซึ่งก่อนที่จะคำนวณดัชนีนั้นจะต้องมีขั้นตอนในการให้ค่าน้ำหนักในแต่ละตัวชี้วัด ตัวแปรและมิติ เสียก่อนเพื่อให้ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยของประเทศมีความถูกต้องและแม่นยำ

ในการให้คะแนนผลความเป็นประชาธิปไตยในแต่ละจังหวัดนั้นจะเป็นการให้คะแนนตั้งแต่ 1- 100 โดยที่ 1 คะแนนบ่งชี้ว่ามีผลความเป็นประชาธิปไตยในระดับที่ต่ำที่สุด และ 100 คะแนนบ่งชี้ว่ามี ผลความเป็นประชาธิปไตยในระดับที่สูงที่สุด ในทางทฤษฎีแล้ว การที่ได้ผลความเป็นประชาธิปไตยใน ระดับที่ต่ำที่สุดอาจจะเพราะการวัดผลจากตัวชี้วัดได้รับต่ำที่สุดในทุกๆ ตัวชี้วัด และกลับกันสำหรับ กรณีที่ได้คะแนน 100 คะแนน ทั้งนี้ ในการจำแนกช่วงคะแนนจากผลความเป็นประชาธิปไตยระหว่าง 1-100 คะแนนนั้นจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ อยู่ในเกณฑ์ดี (ดัชนีได้คะแนน >80) อยู่ในระดับปาน กลาง (ดัชนีได้คะแนนระหว่าง 80-60) และอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (ดัชนีได้คะแนน < 60) กล่าว โดยสรุป ผังของการจัดทำดัชนีความเป็นประชาธิปไตยสามารถอธิบายได้ตามรูปดังนี้

รูปที่ 4.1: ผังของการจัดทำดัชนีความเป็นประชาธิปไตยของประเทศอินโดนีเซีย

ที่มา: Mesuring Democracy in Indonesia (2009)

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

4.3 กรณีศึกษาของภาคส่วนอื่นๆ ในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16

การนำเสนอในหัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาการทำดัชนีในภาคส่วนอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐในต่างประเทศ ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับเป้าหมายที่ 16 จำนวน 10 ดัชนี ดังนี้

4.3.1 การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรม (Rule of Law Index) โดย World Justice Project

โครงการ World Justice Project (WJP) เป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่ติดตามความก้าวหน้า และประเมินประสิทธิภาพของหลักนิติธรรม (Rule of Law) ทั่วโลก ถูกก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2006 จากความคิดริเริ่มของ William H. Neukom ประธาน American Bar Association (ABA) โดยปัจจุบันมี สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. และเมืองซีแอตเทิล สหรัฐอเมริกา WJP ดำเนินงานโดยอาศัย ความร่วมมือกับบรรดาพลเมืองและผู้นำจากหลากหลายสาขาอาชีพทั่วโลก เพื่อยกระดับและส่งเสริม หลักนิติธรรมผ่านงานวิจัย ทุนสนับสนุน และการใช้ดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อเพิ่มการรับรู้ของสาธารณะเกี่ยวกับความสำคัญของหลักนิติธรรม และกระตุ้นให้เกิดการปฏิรูป นโยบายและการพัฒนาในทางปฏิบัติที่จะช่วยเสริมสร้างหลักนิติธรรม¹⁴⁶

จากวัตถุประสงค์ในข้างต้น WJP ได้จัดทำ “ดัชนีชี้วัดด้านหลักนิติธรรม” (Rule of Law Index) ขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นเครื่องมือในการชี้วัดความก้าวหน้าและประเมินประสิทธิภาพ ในทางปฏิบัติของหลักนิติธรรมใน 102 ประเทศ¹⁴⁷ โดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถาม (Questionnaires) จากครัวเรือนกว่า 100,000 ครัวเรือน และผู้เชี่ยวชาญกว่า 2,400 รายทั่วโลก¹⁴⁸ ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวจะประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ แบบสอบถามสำหรับครัวเรือนทั่วไป (ประชาชนทั่วไป) และแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ¹⁴⁹ จากนั้นข้อมูลที่ได้จะถูกนำมา วิเคราะห์และประเมินผลโดยมีดัชนีชี้วัดจำนวน 44 ตัว ซึ่งถูกจัดกลุ่มใน 9 ปัจจัย เพื่อมาวิเคราะห์ ทางสถิติโดย Econometrics and Applied Statistics Unit of the European Commission’s

¹⁴⁶ <http://worldjusticeproject.org/who-we-are>

¹⁴⁷ http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf

¹⁴⁸ World Justice Project, “Rule of Law Index 2015,”

http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf, p.165.

¹⁴⁹ <http://worldjusticeproject.org/questionnaires>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

Joint Research Centre¹⁵⁰ โดยดัชนีที่ได้จะมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 โดย 1 หมายความว่า ประเทศนั้นๆ มีการดำเนินการทางด้านหลักนิติธรรมที่ดี

สำหรับขั้นตอนการจัดทำและประเมินดัชนีชี้วัดด้านหลักนิติธรรมในประเทศไทย จากรายงาน ประจำปี (Rule of Law Index 2015) นั้น WJP ได้ทำสัญญากับบริษัทโพล (Polling Company) ที่ ชื่อ IBI Partners ให้ทำการสำรวจแบบเผชิญหน้า (Face-to-face Survey) และเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนทั่วไปในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานครและนนทบุรี (อำเภอปากเกร็ด) จำนวน 1,008 ราย¹⁵¹ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบไปด้วย นักกฎหมาย นักวิชาการ ข้าราชการ จำนวนทั้งสิ้น 25 ราย¹⁵² ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญ แต่ละรายสามารถแจ้งความยินยอมต่อ WJP ในการเปิดเผยรายชื่อของตนต่อสาธารณะหรือไม่ก็ได้

ในส่วนของการประเมินผลพบว่า ในปี ค.ศ. 2015 ประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ในลำดับที่ 56 ของประเทศที่ทำการสำรวจทั้งหมด 102 ประเทศ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.52

4.3.2 การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรมโดย Millennium Challenge Corporation (MCC)

Millennium Challenge Corporation (MCC) เป็นหน่วยงานอิสระ (independent agency) ในสหรัฐอเมริกาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดความยากจนในประเทศต่างๆ โดยมุ่งเน้นไปที่ การให้ความสนับสนุนด้านเงินทุนแก่ประเทศที่ยากจนหรือประเทศกำลังพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจนและเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน MCC ถูกจัดตั้งขึ้นในเดือนมกราคม ค.ศ. 2004 โดย รัฐสภาแห่งสหรัฐอเมริกา (Congress) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากทั้งพรรคการเมืองหลักสองพรรค ได้แก่ พรรคเดโมแครตและพรรครีพับลิกัน¹⁵³ ปัจจุบันผู้บริหาร ได้แก่ เดน่า เจ. ฮายด์ (Dana J. Hyde)¹⁵⁴ เงินทุนในการดำเนินงานของ MCC มาจากการสนับสนุนของรัฐสภาแห่งสหรัฐอเมริกา

¹⁵⁰ <http://worldjusticeproject.org/methodology>

¹⁵¹ World Justice Project, “Rule of Law Index 2015,” http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf, p.167.

¹⁵² World Justice Project, “Rule of Law Index 2015,” http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf, p.179.

¹⁵³ <https://www.mcc.gov/about>

¹⁵⁴ <https://www.mcc.gov/about/org-unit/board-of-directors>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

MCC มีเกณฑ์ในการคัดสรรและพิจารณาการให้ทุนที่มีความเคร่งครัด เป็นอิสระและ โปร่งใส¹⁵⁵ โดยหนึ่งในเกณฑ์ดังกล่าวคือ ประสิทธิภาพและการพัฒนาหลักนิติธรรมในประเทศนั้นๆ (Rule of Law Indicators) เกณฑ์ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพิจารณาอนุมัติเงินทุน เนื่องจากหลักนิติธรรมสามารถสะท้อนความเชื่อมั่นของภาคประชาชนและภาคธุรกิจที่มีต่อกฎระเบียบ ของสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการทำหน้าที่และความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรม การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน รวมไปถึงการบังคับใช้สัญญา (contract enforcement) เป็นต้น¹⁵⁶

ทั้งนี้ MCC ได้ใช้วิธีการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จากข้อมูลของ สถาบันอื่นๆ ที่จัดทำดัชนีนิติธรรม ได้แก่ Bertelsmann Foundation, Cingranelli-Richards, Freedom House, Economist Intelligence Unit, World Economic Forum, Heritage Foundation, Institute for Management and Development, World Justice Project และ Political Risk Service รวมถึงข้อมูลจากองค์กรอื่นๆ ได้แก่ African Development Bank, Asian Development Bank, Afrobarometer, French Government, Global Insight, Global Integrity, Gallup World Poll, International Fund for Agricultural Development, Latinobarometro Survey, United States State Department, Vanderbilt University และ World Bank

เพื่อประเมินและพิจารณาปัจจัยทางด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law)¹⁵⁷ ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกเป็นประจำทุกปี (เริ่มต้นประเมินเมื่อปี ค.ศ. 2004) โดย MCC ได้แบ่งดัชนีชี้วัดออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

- (1) Ruling Justly ซึ่งประกอบด้วยดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรม ได้แก่ สิทธิทางการเมือง (Political Rights) เสรีภาพของพลเมือง (Civil Liberties) การควบคุมการคอร์รัปชัน (Control of Corruption) และความมีประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness)
- (2) Investing in People หมายถึง การลงทุนในสังคมด้านการพัฒนาบุคคล

¹⁵⁵ <https://www.mcc.gov/about>

¹⁵⁶ <https://www.mcc.gov/who-we-fund/indicator/rule-of-law-indicator>

¹⁵⁷ <https://www.mcc.gov/resources/doc/report-guide-to-the-indicators-and-the-selection-process-fy-2015>

(3) Encouraging Economic Freedom หรือการส่งเสริมเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีดัชนีที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมเพียงข้อเดียว นั่นคือ คุณภาพของระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Quality) ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดและดำเนินนโยบาย รวมไปถึงการควบคุมและส่งเสริมการพัฒนาในภาคเอกชน¹⁵⁸

MCC ได้จัดทำและประเมินดัชนีชี้วัดด้านหลักนิติธรรมของประเทศไทยด้วยเช่นกัน จากรายงานประจำปี ค.ศ. 2011 ของ MCC (Thailand Scorecard, Fiscal Year 2011) ซึ่งเป็นรายงานฉบับล่าสุดที่มีข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย ปรากฏว่าดัชนีชี้วัดในด้านหลักนิติธรรมนั้น ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.2 (ร้อยละ 61) ซึ่งหมายถึงประเทศไทยมีหลักนิติธรรมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดย MCC จัดให้มีเกณฑ์ตั้งแต่ ร้อยละ 0 ถึง 100 กล่าวคือ เกณฑ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ร้อยละ 0 หรือระดับเลวร้ายที่สุด (ไม่มีหลักนิติธรรมเลย) ระดับเลวร้ายปานกลางคือ ร้อยละ 50 (มีหลักนิติธรรมอยู่บ้าง) และ ร้อยละ 100 เป็นระดับที่ดีที่สุด (มีหลักนิติธรรมในระดับสูง)

เมื่อพิจารณาดัชนีแต่ละประเภท ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยสำหรับดัชนีด้านการควบคุมการคอร์รัปชัน (Control of Corruption) อยู่ที่ 0.16 (ร้อยละ 61) และดัชนีด้านประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness) ได้ค่าเฉลี่ย 0.52 (ร้อยละ 87) ตามลำดับ ซึ่งถือได้ว่ารัฐบาลไทยมีการควบคุมการคอร์รัปชันและมีการบริหารจัดการในด้านนโยบายอยู่ในระดับที่ดี นอกจากนี้ดัชนีชี้วัดในด้านคุณภาพของระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Quality) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.78 (ร้อยละ 94) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ดีมาก กล่าวคือ รัฐบาลมีความสามารถในการกำหนดและดำเนินนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการส่งเสริมการพัฒนาในภาคเอกชนอย่างสม่ำเสมอ

ในทางกลับกันดัชนีชี้วัดทางด้านสิทธิทางการเมือง (Political Rights) และเสรีภาพของพลเมือง (Civil Liberties) กลับได้ระดับที่ไม่ดีนัก โดยทั้ง 2 ดัชนีชี้วัดนี้ ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้งสิ้น กล่าวคือ ดัชนีชี้วัดทางด้านสิทธิทางการเมืองนั้นได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12 (ร้อยละ 29) และดัชนีชี้วัดด้านเสรีภาพของพลเมือง ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 32 (ร้อยละ 45) ซึ่งหมายถึงสิทธิ

¹⁵⁸ <https://www.mcc.gov/who-we-fund/indicator/regulatory-quality-indicator>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ทางการเมืองและเสรีภาพของพลเมืองไทยยังคงถูกจำกัด มีการลิดรอนสิทธิเสรีภาพบางประการ และ ภาครัฐยังคงไม่ให้ความสำคัญ หรือละเลยในการส่งเสริมหรือปกป้องสิทธิเสรีภาพของพลเมือง¹⁵⁹

4.3.3 การจัดทำดัชนีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ” (Index of Economic Freedom) โดย The Heritage Foundation (HF)

The Heritage Foundation (HF) เป็นมูลนิธิและสถาบันการศึกษาและองค์กรวิจัยอิสระ ที่ มุ่งเน้นทำงานด้านการกำหนดและส่งเสริมนโยบายสาธารณะ โดยวางอยู่บนพื้นฐานของหลักการแห่ง ความเป็นอิสระขององค์กร รัฐบาลที่มีอำนาจจำกัด เสรีภาพของปัจเจกบุคคล และความมั่นคง แห่งชาติ HF ได้ถูกก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1973¹⁶⁰ โดยมีนายจิม เดอมีนธ์ (Jim DeMint) เป็นประธาน คนปัจจุบัน¹⁶¹ HF ได้รับการยกเว้นภาษีจากรัฐบาล และพึ่งพาเงินทุนสนับสนุนจากสาธารณะและ ภาคเอกชนเป็นหลัก อาจกล่าวได้ว่า HF เป็นองค์กรวิจัยด้านนโยบายสาธารณะที่ใหญ่ที่สุดองค์กรหนึ่ง ของสหรัฐอเมริกา

HF ได้จัดทำดัชนีที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ใน “รายงานดัชนีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ” (Index of Economic Freedom)¹⁶² ซึ่งเป็นการจัดทำร่วมกันระหว่าง HF กับหนังสือพิมพ์ The Wall Street Journal โดยงานดังกล่าว เป็นงานวิจัยที่อาศัยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในรูปของเอกสาร รายงาน และสถิติจากแหล่งต่างๆ เช่น ดัชนีชี้วัดด้านนิติธรรม จาก Economist Intelligence Unit, Freedom House, Transparency International และ World Economic Forum รวมถึงข้อมูลในด้านอื่นๆ จาก African Development Bank, Asian Development Bank, Corruption Perceptions Office of the U.S. Trade Representative, Economic Commission for Latin America, Eurostat, Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), International Monetary Fund, U.S. Department of Commerce, U.S. Department of State, United Nations, World Bank, World Trade Organization ข้อมูลจากรัฐบาล ข่าว และบทความที่เกี่ยวข้อง¹⁶³

¹⁵⁹ <https://assets.mcc.gov/scorecards/score-fy11-thailand.pdf>

¹⁶⁰ <http://www.heritage.org/about>

¹⁶¹ <http://www.heritage.org/about/staff/d/jim-demint>

¹⁶² <http://www.heritage.org/index/about>

¹⁶³ <http://www.heritage.org/index/book/methodology>

รายงานดัชนีเสรีภาพทางเศรษฐกิจประจำปี ค.ศ. 2015 ของ HF มุ่งให้ความสำคัญกับการประเมินสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่ส่งผลต่อการมีเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ เช่น

- หลักนิติธรรม (Rule of law) โดยมีดัชนีชี้วัด คือ สิทธิในทรัพย์สิน และการปลอดคอร์รัปชัน
- รัฐบาลที่มีอำนาจจำกัด (Limited Government) โดยมีดัชนีชี้วัดอย่างเสรีภาพทางการคลัง และการใช้จ่ายของรัฐบาล
- ประสิทธิภาพของกฎระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Efficiency)
- ตลาดที่เปิดกว้าง (Market Openness)

ในเรื่องประสิทธิภาพของกฎระเบียบข้อบังคับนั้น เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะ พบว่า ดัชนีชี้วัดทั้งหมดสำหรับการประเมินปัจจัยนี้ จะเกี่ยวข้องกับเสรีภาพในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ มากกว่าจะเป็นเรื่องของการบังคับใช้กฎข้อบังคับ เช่น เสรีภาพในทางธุรกิจ แรงงาน และในทางการเงิน เป็นต้น

รายงานดัชนีเสรีภาพทางเศรษฐกิจประจำปี ค.ศ. 2015 ของ HF ระบุว่า ดัชนีเสรีภาพทางเศรษฐกิจของไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 62.4 (ค่าเฉลี่ยที่ 0 หมายถึง การมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจน้อย ค่าเฉลี่ยที่ 50 แสดงถึงความมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยที่ 100 หมายถึง การมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจสูงสุด) คิดเป็นลำดับที่ 75 จาก 186 ประเทศทั่วโลก ซึ่งถือว่าประเทศไทยค่อนข้างมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งอยู่ที่ 60.4 แต่เมื่อพิจารณาถึงดัชนีชี้วัดในด้านหลักนิติธรรมในประเทศไทย กลับได้ผลที่ไม่ดีมากนัก กล่าวคือ ในส่วนของดัชนีชี้วัดอย่างสิทธิในทรัพย์สินประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 40 (ค่าเฉลี่ยของทั้งโลกอยู่ที่ 42) และในส่วนของ การปลอดคอร์รัปชันประเทศไทย ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 35 (ค่าเฉลี่ยของทั้งโลกอยู่ที่ 41)¹⁶⁴ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงดัชนีชี้วัดในด้านหลักนิติธรรม (สิทธิในทรัพย์สิน) ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 เป็นต้นมา จะพบว่า มีแนวโน้มที่ตกลงทุกปี แม้กระทั่งดัชนีชี้วัดอย่างการปลอดคอร์รัปชันก็มีแนวโน้มที่ไม่ดีนักและขาดความแน่นอน โดยบางปีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่บางปีก็ลดลง¹⁶⁵

¹⁶⁴ <http://www.heritage.org/index/country/thailand#rule-of-law>

¹⁶⁵ <http://www.heritage.org/index/visualize?countries=thailand&type=8>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกกระดับ

4.3.4 การจัดทำดัชนีรายงานความสามารถในการแข่งขันของโลก” (The Global Competitiveness Report) โดย World Economic Forum (WEF)

World Economic Forum (WEF) เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อ การรวมตัวของบรรดาผู้นำทางการเมืองและสังคม นักวิชาการ และนักธุรกิจ เพื่อพัฒนาปรับปรุงและ ยกกระดับขีดความสามารถของประเทศต่างๆ ในโลก ผ่านช่องทางความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ ภาคเอกชน โดยไม่เน้นการแสวงหาผลกำไร ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1971 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนี วา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยมีศาสตราจารย์เคล้าส์ ชวอบ (Klaus Schwab) เป็นประธานบริหาร คนปัจจุบัน¹⁶⁶ ในด้านการดำเนินงานนั้น WEF มีหลักการทำงานที่เป็นอิสระ ไม่ยึดติดกับองค์กรหรือ รัฐใดเป็นพิเศษ ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากสมาชิกและหุ้นส่วนต่างๆ เช่น หุ้นส่วนทางกลยุทธ์ (strategic partners) หุ้นส่วนภาคอุตสาหกรรม (industry partners) หุ้นส่วนภูมิภาค (regional partners) เป็นต้น¹⁶⁷ โดยมีวาระการดำเนินงานที่มุ่งเน้นไปที่ประเด็นปัญหาในระดับต่างๆ ได้แก่ ระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีสภา (Council) ในแต่ละระดับคอยทำหน้าที่ กำกับดูแลเป็นหลัก¹⁶⁸

WEF ได้จัดทำดัชนีที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ดังปรากฏในรายงานที่เรียกว่า “รายงาน ความสามารถในการแข่งขันของโลก” (The Global Competitiveness Report) ประกอบด้วยดัชนี ด้านความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index - GCI) ในดัชนีพื้นฐานด้านที่ 1 ซึ่งเป็นดัชนีที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัดระดับความสามารถในการแข่งขันของ 144 ประเทศทั่วโลก โดย คำนวณจากดัชนีพื้นฐาน 12 ด้าน เช่น โครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ขนาดของตลาด (market size) การศึกษาขั้นพื้นฐาน (primary education) การเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยี (technological readiness) เป็นต้น ซึ่งในแต่ละด้านก็จะมีดัชนีชี้วัดที่แตกต่างกันออกไป¹⁶⁹

ดัชนี GCI จัดทำขึ้นจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับตัวเลขสถิติพื้นฐาน เช่น หนี้สาธารณะ (government debt) การขาดดุลงบประมาณ (budget deficit) อายุขัยโดยเฉลี่ย (life expectancy) ของประชากรของประเทศที่ทำการศึกษา เป็นต้น โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็น

¹⁶⁶ <http://www.weforum.org/world-economic-forum>

¹⁶⁷ <http://www.weforum.org/our-members-and-partners>

¹⁶⁸ <https://agenda.weforum.org/>

¹⁶⁹ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf, pp.4 – 9.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

หน่วยงานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลต่างๆ เช่น ยูเนสโก (UNESCO) กองทุนการเงินระหว่าง ประเทศ (IMF) องค์การอนามัยโลก (WHO) และ World Economic Forum เป็นต้น¹⁷⁰ นอกจากนี้ ยังทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จากแบบสอบถามทั้งในรูปแบบออนไลน์ และการตอบ แบบสอบถามบนกระดาษ รวมไปถึงการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (face-to-face) หรือการสัมภาษณ์ ทางโทรศัพท์กับบรรดาผู้บริหารองค์กรธุรกิจ ทั้งนี้ การจะพิจารณาเลือกใช้วิธีการสำรวจแบบใด ขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระยะทางระหว่างเมือง ความโน้มเอียงทางวัฒนธรรม (cultural preferences) ของประเทศที่ทำการสำรวจเป็นสำคัญ¹⁷¹ โดยได้รับความร่วมมือใน การสำรวจและกระจายแบบสอบถามจากสถาบันที่เป็นหุ้นส่วนในประเทศต่างๆ ทั่วโลก¹⁷² จำนวน กว่า 160 องค์กร¹⁷³

รายงานดัชนีทางด้านความสามารถในการแข่งขันของโลกประจำปี ค.ศ. 2014-2015 องค์กร WEF ได้ทำความร่วมมือกับคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยให้ทำ การสำรวจและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิแบบออนไลน์ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมทำแบบสอบถามออนไลน์จากทั่ว ประเทศรวมทั้งสิ้น 101 ราย¹⁷⁴ จากแบบสอบถามดังกล่าว มีเพียงดัชนีชี้วัดด้านที่ 1 (First Pillar) คือ คุณภาพของสถาบัน (Institutions) เท่านั้น ที่มีดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16¹⁷⁵ ซึ่งจากผล การสำรวจดัชนีด้านคุณภาพของสถาบันของประเทศไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.7 คิดเป็นลำดับที่ 84 จาก 144 ประเทศทั่วโลก (โดยค่าเฉลี่ยจะถูกจัดให้อยู่ระหว่าง 1 ถึง 7 ซึ่ง 1 หมายถึง ระดับที่เลวร้ายที่สุด และ 7 หมายถึงระดับที่ดีที่สุด) ซึ่งประเทศถูกจัดอันดับอยู่ในระดับปานกลาง¹⁷⁶

ดัชนีชี้วัดด้านที่ 1 เรื่องคุณภาพของสถาบัน ประกอบด้วยดัชนีชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 21 ปัจจัย แต่จะมีดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้องและอิงกับเป้าหมายที่ 16 อยู่ 11 ปัจจัย¹⁷⁷ ได้แก่

¹⁷⁰ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf, p.11.

¹⁷¹ Ibid., p.90.

¹⁷² โดยมากมักเป็นสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา องค์กรทางธุรกิจ และบริษัทที่ปรึกษาเอกชน

¹⁷³ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf, p.87.

¹⁷⁴ Ibid., p.89.

¹⁷⁵ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf, pp.537 – 538.

¹⁷⁶ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf, p.360.

¹⁷⁷ Ibid., p.361.

- 1) สิทธิในทรัพย์สิน (property rights) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.1 คิดเป็นลำดับที่ 72 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 2) ความเชื่อมั่นของสาธารณะต่อนักการเมือง (public trust in politicians) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.9 คิดเป็นลำดับที่ 129 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 3) การจ่ายเงินใต้โต๊ะและสินบน (irregular payments and bribes) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.7 คิดเป็นลำดับที่ 84 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 4) ความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ (judicial independence) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.8 คิดเป็นลำดับที่ 68 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 5) การเล่นพรรคเล่นพวกในหมู่เจ้าหน้าที่รัฐ (favouritism in decisions of government officials) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.8 คิดเป็นลำดับที่ 88 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 6) ความไร้ประโยชน์ในการใช้จ่ายของภาครัฐ (wastefulness of government spending) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.5 คิดเป็นลำดับที่ 115 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 7) ภาระที่เกิดจากกฎระเบียบของรัฐบาล (burden of government regulation) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.3 คิดเป็นลำดับที่ 89 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 8) ประสิทธิภาพของกฎหมายในการระงับข้อพิพาท (efficiency of legal framework in settling disputes) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.8 คิดเป็นลำดับที่ 62 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 9) ประสิทธิภาพของกฎหมายในการทำนายการควบคุมจากรัฐ (efficiency of legal framework in challenging regulations) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.3 คิดเป็นลำดับที่ 72 จาก 144 ประเทศทั่วโลก
- 10) ความโปร่งใสในกระบวนการจัดทำนโยบาย (transparency of government policy making) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.7 คิดเป็นลำดับที่ 100 จาก 144 ประเทศทั่วโลก และ
- 11) ความไว้วางใจต่อการทำหน้าที่ของตำรวจ (reliability of police services) ประเทศไทยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.2 คิดเป็นลำดับที่ 113 จาก 144 ประเทศทั่วโลก

WEF ยังได้ทำการสำรวจถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการค้าเงิน ธุรกิจ สำหรับประเทศไทย ปัญหาและอุปสรรคใน 5 อันดับแรก มิได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากการสำรวจครั้งก่อนหน้านั้น โดยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและรวบรวมความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนโดยทั่วไป พบว่า ร้อยละ 21.5 ของผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามทั้งหมดเชื่อว่า การทุจริตคอร์รัปชัน (corruption) คือ ปัญหา/อุปสรรคต่อการทำธุรกิจมากที่สุด ตามมาด้วยความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล (government instability/coups) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 21 ความไม่มีประสิทธิภาพของระบบราชการ (inefficient government bureaucracy) คิดเป็นร้อยละ 12.7 ความไม่มีเสถียรภาพทางนโยบาย (policy instability) คิดเป็นร้อยละ 11.8 และการขาดความสามารถในด้านนวัตกรรม (insufficient capacity to innovate) คิดเป็นร้อยละ 6.3 ของผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามทั้งหมด¹⁷⁸

4.3.5 การจัดทำดัชนีชี้วัดด้านคอร์รัปชันโดย Transparency International (TI)

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) เป็นองค์กรอิสระภาคประชาสังคมที่ไม่แสวงหาผลกำไร ซึ่งมีเครือข่ายอยู่ในประเทศต่างๆ กว่า 120 ประเทศทั่วโลก ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1993 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี ประธานคนปัจจุบัน คือ นายโฮเซ่ คาร์ลอส ยูกาซ (José Carlos Ugaz)¹⁷⁹ องค์กร TI เป็นผู้นำในการต่อสู้คอร์รัปชัน มีภารกิจหลักเพื่อการหยุดยั้งการคอร์รัปชัน และส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความซื่อตรงในทุก ระดับ และทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งยังมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมให้รัฐบาล การเมือง ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และการใช้ชีวิตประจำวันของปัจเจกบุคคลดำเนินไป โดยปราศจากการคอร์รัปชันอย่างสิ้นเชิง¹⁸⁰ การที่ TI เป็นองค์กรอิสระ จึงทำให้ต้องมีการระดมเงินทุนสนับสนุนจากหลากหลายแหล่ง ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการบริจาคของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม เช่น มูลนิธิ รัฐบาล เอกชน และปัจเจกบุคคล เป็นต้น และส่วนหนึ่งมาจากการเรียกเก็บค่าดำเนินการ เช่น อัตราค่าธรรมเนียมการเป็นสมาชิก รายได้จากสิ่งพิมพ์ การจัดกิจกรรม เป็นต้น การที่มีแหล่งที่มาทางการเงินที่หลากหลายเช่นนี้ ได้ช่วยให้ TI ยังคงสามารถรักษาความเป็นอิสระอยู่ได้ โดยผู้ให้ทุนสามารถ

¹⁷⁸ Ibid., p.360.

¹⁷⁹ https://www.transparency.org/whoweare/organisation/board_members/5/

¹⁸⁰ https://www.transparency.org/whoweare/organisation/mission_vision_and_values/0/

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ที่จะแจ้งความประสงค์ได้ว่า จะให้เงินบริจาคถูกนำไปใช้หรือถูกโยกไปกับโครงการหรือกิจกรรมใดเป็น การเฉพาะก็ได้¹⁸¹

แม้อักร TI จะไม่ได้จัดทำดัชนีชี้วัดเป้าหมายที่ 16 โดยเฉพาะ แต่ก็ได้จัดทำ “ดัชนีภาพลักษณ์ คอรัปชัน” (Corruption Perceptions Index: CPI) ขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อประเมินภาพลักษณ์ ปัญหาคอรัปชันของ 175 ประเทศทั่วโลก¹⁸² โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จาก เอกสารรายงาน งานวิจัย และสถิติต่างๆ ที่รวบรวมโดยหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับและมีความ น่าเชื่อถือในระดับสากล จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ African Development Bank, Bertelsmann Foundation, Economist Intelligence Unit, Freedom House, IMD, World Bank และ World Justice Project Rule of Law Index 2014 เป็นต้น¹⁸³ โดยนำคะแนนหรือค่าเฉลี่ยของ ประเทศต่างๆ ที่ได้จากแหล่งข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และคำนวณผ่านค่าสถิติ z-score แล้ว แทนค่าด้วยระดับคะแนน 0 - 100 โดย 0 หมายถึง มีระดับความโปร่งใสน้อยที่สุด แสดงว่ามีระดับ การทุจริตคอรัปชันมากที่สุด ส่วน 100 หมายถึง มีระดับความโปร่งใสมากที่สุด หรือมีระดับ การทุจริตคอรัปชันน้อยที่สุดนั่นเอง¹⁸⁴ ทั้งนี้ สำหรับผลการประเมินดัชนีภาพลักษณ์คอรัปชันใน ประเทศไทยปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 85 จากทั้งหมด 175 ประเทศ โดยถูกจัดอันดับ ร่วมกับประเทศอื่นจำนวน 8 ประเทศ¹⁸⁵ โดยได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 38 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน¹⁸⁶ ซึ่งถือว่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของทุกประเทศในโลกรวมกัน ซึ่งอยู่ที่ 43 คะแนน

นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 2013 TI ยังได้จัดทำ “รายงานการชี้วัดเรื่องการทุจริตคอรัปชันทั่วโลก ประจำปี ค.ศ. 2013” (Global Corruption Barometer 2013 - GCB) โดยอาศัยการสำรวจและ รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จากประชากรจำนวน 114,000 คน ใน 107 ประเทศ โดยใช้แบบสอบถาม

¹⁸¹ https://www.transparency.org/files/content/ouraccountability/Transparency_International_Donations_Policy.pdf

¹⁸² [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014/\\$FILE/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014/$FILE/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014.pdf), p.2.

¹⁸³ Transparency International, “Corruption Perceptions Index 2014: Full Source Description,” http://www.transparency.org/cpi2014/in_detail

¹⁸⁴ Transparency International, “Corruption Perceptions Index 2014: Technical Methodology Note,” pp.1 – 3.

¹⁸⁵ ประเทศอื่นๆ ที่ได้คะแนนและลำดับร่วมกับไทย ประกอบด้วย บุกินาฟาโซ อินเดีย จาไมก้า เปรู ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา ตรินิแดดแอนด โดบาโก และแซมเบีย

¹⁸⁶ [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014/\\$FILE/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014/$FILE/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014.pdf), p.3.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

(questionnaires)¹⁸⁷ เพื่อจะสำรวจการรับรู้ (perception) ต่อการคอร์รัปชันของสถาบันต่างๆ ใน ประเทศ¹⁸⁸

สำหรับข้อมูลของประเทศไทยในรายงาน GCB นั้น TI ได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น ประชาชนทั่วไปทั้งสิ้น 1,000 ราย ด้วยวิธีการ CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) โดยการว่าจ้างบริษัท InfoSearch Co. Ltd. ให้เป็นผู้ทำการสำรวจและเก็บรวบรวม ข้อมูลในประเทศไทย¹⁸⁹ ผลของการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยร้อยละ 66 มองว่า ประเทศไทยมีการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นกว่าการสำรวจในปีก่อนหน้านี โดยมองว่าพรรคการเมือง และตำรวจเป็นสถาบันที่มีการคอร์รัปชันมากที่สุด¹⁹⁰

4.3.6 การจัดทำดัชนีชี้วัด Freedom in the World โดยสถาบัน Freedom House

สถาบัน Freedom House เป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่ติดตามสถานการณ์ด้านเสรีภาพและ ประชาธิปไตยทั่วโลก มุ่งเน้นสนับสนุนเสรีภาพ สิทธิทางการเมือง ปกป้องสิทธิมนุษยชน และส่งเสริม การปกครองในระบอบประชาธิปไตย¹⁹¹ ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1941 ปัจจุบันมี นายเคนเน็ธ ไอ จัสเตอร์ (Kenneth I. Juster) เป็นประธานกรรมการ และมีนายมาร์ค พี. เล็กอน (Mark P. Lagon) เป็น ประธานองค์กร โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา¹⁹²

Freedom House ดำเนินการสนับสนุนให้เกิดสิทธิเสรีภาพต่างๆ ผ่านการวิเคราะห์ งานวิจัย กิจกรรม และการถกเถียงเชิงนโยบาย โดยเฉพาะในส่วนของความคืบหน้าและถดถอยของ เสรีภาพทั้งในและนอกสหรัฐอเมริกา รวมถึงเป็นกระบอกเสียงให้กับผู้ถูกกดขี่และต่อสู้เพื่อสิทธิ เสรีภาพ องค์กร Freedom House ยังร่วมทำงานกับรัฐบาลที่มีแนวทางที่สอดคล้องกับตน โดยเฉพาะในการต่อต้านเผด็จการและการกดขี่ ตลอดจนเป็นแนวหน้าที่สำคัญในการพิทักษ์สิทธิ

¹⁸⁷ ทั้งนี้การจะพิจารณาว่าจะเลือกใช้วิธีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบใดก็ขึ้นอยู่กับบริบทของประเทศนั้นๆ เป็นหลัก เช่น การ เสนอหน้า (face-to-face) การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (Telephone Interviewing) หรือการสัมภาษณ์ออนไลน์ (Online Interviews) เป็นต้น

¹⁸⁸ http://www.transparency.org/gcb2013/in_detail

¹⁸⁹ <http://www.transparency.org.nz/docs/2013/GCB-2013-Annex-A-Methodology.pdf>

¹⁹⁰ <http://www.wingia.com/web/files/news/61/file/61.pdf>

¹⁹¹ <https://freedomhouse.org/about-us>

¹⁹² <https://freedomhouse.org/content/our-board-and-staff>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

มนุษยชน และเรียกร้องให้เกิดการส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตย¹⁹³ Freedom House ระดมเงินทุนสนับสนุนในรูปแบบเงินบริจาคจากสาธารณะ โดยทาง Freedom House ได้จัดทำรายงานผลที่เป็นรูปธรรม จากปริมาณเงินบริจาคในแต่ละระดับว่าจะสามารถช่วยเหลือ และ ส่งเสริมอะไรได้บ้าง และจะดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ผู้บริจาคใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ¹⁹⁴

เช่นเดียวกับองค์กรอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว แม้ Freedom House จะไม่ได้ทำการสำรวจและ จัดทำดัชนีชี้วัดเป้าหมายที่ 16 โดยตรง แต่ได้ทำการจัดทำรายงาน “เสรีภาพโลก” (Freedom in the World) ขึ้นทุกปี อันเป็นรายงานที่เสนอแนวโน้มและสภาพการณ์ของเสรีภาพและประชาธิปไตยใน 195 ประเทศทั่วโลก

ในการจัดทำรายงานดังกล่าว แต่ละประเทศจะได้รับการจัดอันดับตามดัชนีของ Freedom House จาก 1 – 7 ซึ่งระดับ 1 หมายถึง ดีที่สุด และระดับ 7 หมายถึง เลวร้ายที่สุด ทั้งนี้ ในการจัด อันดับนั้นจะวางอยู่บนพื้นฐานของการให้คะแนน/ค่าเฉลี่ยกับดัชนีชี้วัด 2 ปัจจัยใหญ่อย่าง เสรีภาพพลเมือง (civil liberties) และ สิทธิทางการเมือง (political rights)¹⁹⁵ ที่อิงอยู่กับปฏิญญาสากลว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ จากนั้นจึงทำการจัดกลุ่มประเทศต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามคะแนนด้านเสรีภาพพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของแต่ละประเทศได้จากการประเมิน ได้แก่ มีเสรีภาพเต็มที่ (free) มีเสรีภาพบางส่วน (partly free) หรือไม่มีเสรีภาพเลย (not free) ซึ่งในการประเมินเสรีภาพของประเทศต่างๆ จะพิจารณาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่หลากหลาย เช่น บทความ ข่าว บทความทางวิชาการ รายงานจากองค์กรพัฒนาเอกชน รวมไปถึงการติดต่อบรรดาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเป็นรายบุคคล เป็นต้น และข้อมูลเหล่านี้จะถูกประเมินโดยบรรดาที่ปรึกษานักวิชาการ และนักสิทธิมนุษยชน อนึ่ง ในการจัดอันดับเสรีภาพโลกประจำปี ค.ศ. 2015 มีนักวิเคราะห์เข้าร่วมการประเมินกว่า 60 ราย และที่ปรึกษาด้านอื่นๆ อีกกว่า 30 ราย¹⁹⁶

สำหรับสถานการณ์ในประเทศไทย รายงานเสรีภาพโลกประจำปี ค.ศ. 2015 ระบุว่า ประเทศไทยได้ถูกลดอันดับจาก “มีเสรีภาพบางส่วน” ไปเป็น “ไม่มีเสรีภาพ” ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต่ำที่สุดในบรรดา 3 กลุ่ม โดยคะแนนของประเทศไทยในภาพรวมเรื่องเสรีภาพอยู่ที่ 5.5 คะแนน ส่วนคะแนนเรื่อง

¹⁹³ <https://freedomhouse.org/about-us>

¹⁹⁴ <https://freedomhouse.org/donate/your-gifts-work>

¹⁹⁵ โดยปัจจัยอย่างเสรีภาพของพลเมืองนั้นจะใช้ชี้วัดความเป็นเสรีนิยม และสิทธิทางการเมืองจะใช้ชี้วัดความเป็นประชาธิปไตย

¹⁹⁶ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world-2015/methodology>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เสรีภาพพลเมืองอยู่ที่ 5 และเรื่องสิทธิทางการเมืองอยู่ที่ 6 จาก 7 คะแนน¹⁹⁷ องค์กร Freedom House ได้แสดงความเป็นห่วงถึงเสรีภาพสื่อและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นด้วย เนื่องจาก ทหารมีอำนาจในการควบคุม และสามารถถอนใบอนุญาตสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์แม้จะมีเสรีภาพมากกว่า แต่ก็ถูกควบคุมอย่างเข้มงวด และส่วนใหญ่มีอคติทางการเมืองสูง โดยมีการสั่งห้าม การวิพากษ์วิจารณ์การเมืองในสื่อบางช่อง และมีการสั่งถอดรายการหรือผู้ดำเนินรายการที่ วิพากษ์วิจารณ์การรัฐประหารด้วย ในขณะที่สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองของคนไทยก็ ตกต่ำอย่างหนัก อันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฏอัยการศึก ซึ่งทำให้ไม่สามารถมีการชุมนุมเกินกว่า 5 คนได้ สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมของภาคประชาสังคม และนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิ มนุษยชนในประเทศ¹⁹⁸

นอกจากนี้ องค์กร Freedom House ยังได้เผยแพร่รายงาน “เสรีภาพสื่อ ค.ศ. 2015” (Freedom of the Press 2015) ซึ่งเป็นดัชนีที่ระบุถึงเสรีภาพในการทำงานของสื่อมวลชนในประเทศต่าง ๆ 199 ประเทศทั่วโลก โดยรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ ที่ปรึกษา องค์กรด้านสิทธิ มนุษยชนและเสรีภาพสื่อ ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละภูมิภาค รายงานจากรัฐบาล รวมถึงข้อมูลจาก สื่อมวลชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และอาศัยข้อมูลจากเครือข่าย International Freedom of Expression Exchange (IFEX) จากนั้นจะทำการประเมินผ่านระบบการให้คะแนนจาก 0 - 100 โดย 0 หมายถึง มีเสรีภาพสื่อที่ดี ส่วน 100 หมายถึง มีเสรีภาพสื่อที่ต่ำ¹⁹⁹ โดยการใช้คำถาม 23 คำถาม ซึ่งรวมอยู่ใน 3 หัวข้อหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกฎหมาย (legal environment) สภาพแวดล้อมทางการเมือง (political environment) และ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (economic environment)²⁰⁰ เพื่อพิจารณาว่าสื่อมวลชนของแต่ละประเทศมีเสรีภาพ (0 – 30 คะแนน) มีเสรีภาพบางส่วน (31 – 60 คะแนน) หรือไม่มีความเสรีภาพ (61 – 100 คะแนน) โดยการศึกษา มีช่วงเวลาระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม ค.ศ. 2014 ทั้งนี้ กระบวนการวิจัยและให้คะแนน จะกระทำโดยนักวิเคราะห์มากกว่า 90 คน ทั้งจากที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่วิจัยที่สำนักงานใหญ่ ใน นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา²⁰¹

¹⁹⁷ https://freedomhouse.org/sites/default/files/01152015_FIW_2015_final.pdf

¹⁹⁸ Ibid.

¹⁹⁹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-press-2015/methodology>

²⁰⁰ https://freedomhouse.org/sites/default/files/FreedomofthePress_2015_FINAL.pdf, p.28.

²⁰¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-press-2015/methodology>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

จากการจัดอันดับเสรีภาพสื่อ ประจำปี ค.ศ. 2015 นั้น ประเทศไทยได้คะแนนอยู่ที่ 75 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนของประเทศที่สื่อมวลชนไม่มีเสรีภาพ เมื่อพิจารณาในระดับโลก ประเทศไทยมีเสรีภาพสื่อเป็นอันดับที่ 166 จากทั้งหมด 199 ประเทศทั่วโลก ส่วนในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ไทยมีเสรีภาพสื่ออยู่ในอันดับที่ 34 จากจำนวนทั้งหมด 40 ประเทศในภูมิภาค²⁰² รายงานเสรีภาพโลกและเสรีภาพสื่อประจำปี ค.ศ. 2015 เป็นดัชนีชี้วัดที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นไปและสภาพการณ์ของปัญหาอุปสรรคด้านการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐาน (fundamental rights) ของประชาชนภายในประเทศ

4.3.7 การจัดทำดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Indicators: WGI) โดยธนาคารโลก

ธนาคารโลก (World Bank) เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นมาหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยประเทศมหาอำนาจในทวีปอเมริกาเหนือและยุโรป มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ประเทศสมาชิกได้ทำการฟื้นฟูประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยมุ่งเน้นการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ²⁰³ ต่อมาได้ขยายขอบเขตของการบริการออกไปเป็นการสนับสนุนการลงทุนเพื่อการพัฒนาและเพิ่มผลผลิตในประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อยกระดับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศสมาชิก ตามลักษณะกิจการที่จะลงทุนและตามความจำเป็น นอกจากนี้ ยังช่วยเหลือสมาชิกด้วยการให้บริการด้านความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนการลงทุนและบริหารการเงิน มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา²⁰⁴ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 188 ประเทศ มีนายจิม ยอง คิม (Jim Yong Kim) เป็นประธานคนปัจจุบัน ในด้านการดำเนินงาน ธนาคารโลกได้รับเงินทุนจากการจำหน่ายพันธบัตรในตลาดการเงินสำคัญของโลก ค่าบำรุงจากประเทศสมาชิก และเงินค้ำหนุนของประเทศสมาชิก ทั้งยังทำงานร่วมกับหลายหน่วยงาน เช่น องค์การอนามัยโลก (WHO) และโครงการพัฒนาของสหประชาชาติ (UNDP) เป็นต้น²⁰⁵

²⁰² https://freedomhouse.org/sites/default/files/FreedomofthePress_2015_FINAL.pdf, pp.23 – 24.

²⁰³ <http://www.worldbank.org/en/about/history>

²⁰⁴ <http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do>

²⁰⁵ <http://www.worldbank.org/en/about/leadership>

ธนาคารโลกได้จัดทำ “ดัชนีสภาวะธรรมาภิบาลโลก” (Worldwide Governance Indicator หรือ WGI) ซึ่งเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของภาครัฐของประเทศต่างๆ จำนวน 213 ประเทศ โดยการทำดัชนีชี้วัดโดยใช้ปัจจัยต่างๆ 6 ประการ²⁰⁶ ได้แก่

- (1) การมีสิทธิมีเสียงของประชาชนและความรับผิดชอบ (voice and accountability) เกี่ยวข้องกับการที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลด้วยตนเอง รวมถึงการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ตลอดจนใน การชุมนุมและสมาคม
- (2) ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง (political stability and absence of violence) เป็นเรื่องของโอกาสความเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะไร้ เสถียรภาพหรือถูกโค่นล้ม โดยอาศัยวิธีการต่างๆ ที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ เช่น การใช้ความรุนแรงทางการเมืองและการก่อการร้าย เป็นต้น
- (3) ประสิทธิภาพของรัฐบาล (government effectiveness) เป็นการให้ความสำคัญใน เรื่องของคุณภาพการให้บริการและความสามารถของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของ รัฐบาล ตลอดจนความเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมือง รวมไปถึงคุณภาพใน การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ และความมุ่งมั่นจริงจังของรัฐบาล ที่มีต่อนโยบายดังกล่าว
- (4) คุณภาพของกฎระเบียบ (regulatory quality) เป็นเรื่องขีดความสามารถของ รัฐบาลในการกำหนดนโยบายและออกมาตรการควบคุม รวมทั้งการบังคับใช้ นโยบายและมาตรการดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมให้ ภาคเอกชนสามารถพัฒนาได้
- (5) นิติธรรม (rule of law) เกี่ยวข้องกับระดับของการที่บุคคลของฝ่ายต่างๆ มี ความมั่นใจและยอมรับปฏิบัติตามกติกาในการอยู่ร่วมกันของสังคม โดยเฉพาะ คุณภาพของการบังคับให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข สัญญา การตำรวจ และการอำนวย ความยุติธรรม รวมทั้งโอกาสความเป็นไปได้ที่จะเกิดอาชญากรรมหรือความรุนแรง และ

²⁰⁶ <http://info.worldbank.org/governance/wgi/pdf/WGI.pdf>, p.3.

(6) การควบคุมคอร์รัปชัน (control of corruption) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ทั้งในรูปแบบของการทุจริตประทุพผิมิชอบเพียงเล็กน้อยหรือ ขนานใหญ่ ตลอดจนการเข้าครอบครองรัฐโดยชนชั้นนำทางการเมืองและนักธุรกิจ เอกชนที่มุ่งเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์

การจัดทำดัชนี WGI ใช้วิธีเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ในรูปของเอกสาร บทความ รายงานการวิจัย และสถิติต่างๆ จากหน่วยงานรัฐ บริษัทเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ให้บริการข้อมูลทางการค้า/ ธุรกิจ และองค์กรพหุภาคีที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล²⁰⁷ ประกอบด้วยดัชนี ชี้วัดด้านนิติธรรมจากสถาบันอื่น ได้แก่ Bertelsmann Foundation, Economist Intelligence Unit, Freedom House, Heritage Foundation, Political Economic Risk Consultancy Corruption in Asia, Political Risk Services International Country Risk Guide Transparency International และ World Economic Forum รวมถึงข้อมูลอื่นๆ จาก African Development Bank, Afrobarometer, Asian Development Bank, Business Enterprise Environment Survey, Cingranelli-Richards, European Bank for Reconstruction and Development, Gallup World Poll, Global Insight Global Risk Service, Global Integrity, IFAD, Institutional Profiles Database, IREEP, Latinobarometro, International Research and Exchanges Board Media Sustainability, International Budget Project และ World Bank

สำหรับการประเมินผล WGI นั้น ธนาคารโลกได้ใช้เครื่องมือทางสถิติอย่าง UCM (Unobserved Components Model) เข้ามาช่วยในการจัดลำดับช่วงคะแนน จากนั้นจึงทำการจัดลำดับคะแนนตั้งแต่ -2.5 หมายถึง การมีระดับธรรมาภิบาลระดับต่ำ ถึง 2.5 ซึ่งหมายถึงการมีระดับธรรมาภิบาลสูง²⁰⁸

สำหรับประเทศไทย จากการประเมินดัชนี WGI ในปี ค.ศ. 2014 ประเทศไทยได้คะแนน สูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 2013) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของปัจจัยทางด้านความมี เสรีภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง ประสิทธิภาพของรัฐบาล และคุณภาพของ มาตรการควบคุม กล่าวคือ ปัจจัยทางด้านความมีเสรีภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง

²⁰⁷ <http://info.worldbank.org/governance/wgi/pdf/WGI.pdf>, p.28.

²⁰⁸ <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#home>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ของประเทศไทยได้คะแนน -0.91 ปัจจัยทางด้านประสิทธิผลของรัฐบาลได้คะแนน 0.34 และปัจจัยทางด้านคุณภาพของมาตรการควบคุมได้คะแนน 0.27 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของปัจจัยที่ เหลืออย่างการมีสิทธิมีเสียงของประชาชนและการรับผิดชอบ นิติธรรม และการควบคุมคอร์รัปชัน กลับได้คะแนนต่ำกว่าเดิม โดยปัจจัยด้านการมีสิทธิมีเสียงของประชาชนและการรับผิดชอบ ประเทศไทยได้ -0.85 คะแนน ปัจจัยด้านนิติธรรมได้ -0.15 คะแนน และ ปัจจัยด้านการควบคุม คอร์รัปชันได้ -0.41 คะแนน²⁰⁹ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าเมื่อมองโดยรวมแล้ว ประเทศไทยยังมีระดับของ ธรรมภิบาลที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งการมีระดับของธรรมภิบาลที่ค่อนข้างต่ำนั้น ได้สะท้อนถึงผลลัพธ์ใน การชี้วัดเป้าหมายที่ 16 ไปในตัวด้วย

4.3.8 การจัดทำดัชนีชี้วัดความเจริญรุ่งเรือง (Prosperity Index) โดยสถาบัน Legatum

สถาบัน Legatum เป็นองค์กรการกุศลทางการศึกษาที่มุ่งเน้นส่งเสริมความเจริญรุ่งเรือง (Prosperity) ผ่านการดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือฟื้นฟูระบบทุนนิยมและ ประชาธิปไตย ถูกก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2007 ปัจจุบันมีนายอลัน แม็คคอกมิกส์ (Alan McCormick) เป็น ประธาน²¹⁰ โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ และมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองคูไบ ประเทศสหรัฐอเมริกา²¹¹

ในด้านการดำเนินงานนั้นสถาบัน Legatum ได้รับทุนสนับสนุนจาก Legatum Limited ซึ่งเป็นบริษัทแม่ในชื่อเดียวกัน โดยมุ่งเป้าหมายไปที่การลงทุนทางการศึกษาวิจัยใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนา (Development) 2) ด้านความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) และ 3) ด้านนวัตกรรมทางนโยบาย (Policy Innovation) ซึ่งการจัดทำดัชนีชี้วัดความเจริญรุ่งเรืองนี้ เป็นส่วน หนึ่งของการลงทุนศึกษาวิจัยในด้านที่ 3 นั้นเอง²¹²

จากจุดมุ่งหมายและการดำเนินงานดังกล่าว สถาบัน Legatum ได้จัดทำดัชนีความเจริญรุ่งเรือง (Legatum Prosperity Index: LPI) ขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการชี้วัดความ เจริญรุ่งเรืองของ 142 ประเทศทั่วโลก ทั้งนี้ การพิจารณาชี้วัดความเจริญรุ่งเรืองในประเทศใดๆ นั้น

²⁰⁹ Ibid.

²¹⁰ <http://li.com/about/board-of-trustees>

²¹¹ <http://li.com/about/about-the-legatum-institute>

²¹² <https://en.wikipedia.org/wiki/Legatum>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

จะวางอยู่บนพื้นฐานของปัจจัยทางด้านความมั่งคั่งทางวัตถุ (Material Wealth) และความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) ของผู้คนในแต่ละประเทศเป็นหลัก โดยทั้ง 2 ปัจจัยนี้จะมีตัวชี้วัดย่อย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 8 ประเภท คือ

- (1) สภาวะทางเศรษฐกิจ (Economy)
- (2) ความเป็นผู้ประกอบการและโอกาส (Entrepreneurship and Opportunity)
- (3) ธรรมาภิบาล (Governance)
- (4) การศึกษา (Education)
- (5) สุขภาวะ (Health)
- (6) ความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security)
- (7) เสรีภาพส่วนบุคคล (Personal Freedom)
- (8) ต้นทุนทางสังคม (Social Capital)²¹³

การทำดัชนี LPI ได้ใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ ในรูปของเอกสาร บทความ รายงานการวิจัย และสถิติต่างๆ จากหน่วยงานรัฐ บริษัทเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ให้บริการข้อมูลทางการค้า/ธุรกิจ และองค์กรพหุภาคีที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล ทั้งจากข้อมูลจากสถาบันอื่นๆ ได้แก่ Freedom House และ World Bank Governance Indicators รวมถึงข้อมูลจากองค์กรอื่นๆ ได้แก่ Amnesty International, Cingranelli-Richards, Fragile States Index, Gallup World Poll, International Telecommunication Union, MEPV Center for Systemic Peace, World Development Indicators และ World Health Organization (WHO)

สำหรับการประเมินผลนั้นทาง Legatum ได้ใช้เครื่องมือทางสถิติอย่างการวิเคราะห์ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis) เข้ามาช่วยในการจัดลำดับช่วงคะแนน²¹⁴ จากนั้นจึงทำการจัดลำดับคะแนนตั้งแต่ 0 – 1 โดย 0 หมายถึง ไม่มีความเจริญรุ่งเรือง และ 1 หมายถึง มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในระดับสูงสุด²¹⁵

²¹³ <http://www.prosperity.com/#!/methodology>

²¹⁴ http://media.prosperity.com/2015/pdf/publications/PI2015Brochure_WEB.pdf, p.39.

²¹⁵ ดูรายละเอียดของช่วงคะแนนและการแสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติได้ที่

http://media.prosperity.com/2015/xls/2015_Variables.xlsx

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

เมื่อได้ลำดับช่วงคะแนนแล้ว Legatum จะทำการรายงานผลการวิจัยดังกล่าว ด้วยการนำเอาช่วงคะแนนที่วิเคราะห์ได้นั้นมาแสดงผลในรูปแบบของการจัดอันดับอีกทีหนึ่ง โดยประเทศที่อยู่ในอันดับ 1 – 30 (กลุ่มประเทศสีเขียว) คือ กลุ่มประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในระดับสูง (High) ประเทศที่อยู่ในอันดับ 31 – 71 (กลุ่มประเทศสีเหลือง) คือ กลุ่มประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (Upper Middle) ประเทศที่อยู่ในอันดับ 72 – 112 (กลุ่มประเทศสีส้ม) คือ กลุ่มประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (Lower Middle) และ ประเทศที่อยู่ในอันดับที่ 113 – 142 (กลุ่มประเทศสีแดง) คือ กลุ่มประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในระดับต่ำ (Low)²¹⁶

สำหรับประเทศไทย จากการประเมินดัชนี LPI ประจำปี ค.ศ. 2015 นั้นพบว่า ในภาพรวม ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 48 จากทั้งหมด 142 ประเทศ ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศสีเหลือง ซึ่งผลการจัดอันดับในปีนี้อาจถือว่าขยับขึ้นมา 3 อันดับจากปี ค.ศ. 2014 ที่ไทยเคยอยู่ในอันดับที่ 51 นอกจากนี้ ไทยยังได้รับการจัดอันดับที่ดีในด้านสถานะทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมติดอันดับ 15 ทั้งสองประเภท ทางด้านเสรีภาพส่วนบุคคลมีการขยับขึ้นเมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2014 และท้ายสุด ตัวชี้วัดอย่างธรรมาภิบาล ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวชี้วัดที่มีนัยสำคัญต่อการประเมินหลักนิติธรรม (Rule of Law) นั้น ประเทศไทยได้อันดับที่ 56 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง²¹⁷

4.3.9 การจัดทำดัชนีชี้วัดการเปลี่ยนแปลง (Transformation) โดยมูลนิธิ

Bertelsmann

มูลนิธิ Bertelsmann (BF) เป็นสถาบันวิจัยเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไรสัญชาติเยอรมัน มีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมงานด้านการวิจัย สนับสนุนเสรีภาพของปัจเจกบุคคลและสังคม เผยแพร่ ข้อมูลทางวิชาการ และกระตุ้นให้สังคมได้เกิดการอภิปรายในประเด็นสำคัญต่างๆ ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2008 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมือง Gütersloh ประเทศเยอรมนี ปัจจุบันมูลนิธิ Bertelsmann มีสาขา อยู่ทั้งในกรุงบรัสเซลส์ (Brussels) ประเทศเบลเยียม เมืองบาเซโลน่า (Barcelona) ประเทศสเปน และกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. (Washington, D.C.) สหรัฐอเมริกา²¹⁸

²¹⁶http://media.prosperity.com/2015/pdf/publications/PI2015Brochure_WEB.pdf, p.11.

²¹⁷<http://www.prosperity.com/#/country/THA>

²¹⁸<http://www.bfna.org/page/who-we-are>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

สำหรับการดำเนินงานนั้น มูลนิธิ Bertelsmann มีการสร้างและพัฒนาโครงการศึกษาวิจัย ของตนเองอยู่เสมอ (เน้นไปที่ประเด็นด้านนโยบายต่างประเทศ ผลกระทบของนโยบายทางการเงิน และสังคม รวมไปถึงกลยุทธ์และการจัดการทางการเมือง) โดยทำหน้าที่เสมือนศูนย์ความเป็นเลิศแห่ง ยุโรป (Center for European Excellence)²¹⁹ อนึ่ง ในด้านทุนสนับสนุนนั้น มูลนิธิ Bertelsmann ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากเงินปันผล (Dividends) จากการถือหุ้นในบริษัทสื่อสารมวลชนรายใหญ่ Bertelsmann SE & Co. เป็นหลัก²²⁰

ในด้านการจัดทำดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 นั้น BF ได้จัดทำดัชนีชี้วัดการ เปลี่ยนแปลง หรือ Bertelsmann Foundation Transformation Index (BTI) ขึ้นเป็นประจำทุกๆ 2 ปี เพื่อวิเคราะห์และประเมินความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อประชาธิปไตยและระบบ เศรษฐกิจแบบตลาดของประเทศกำลังพัฒนาจำนวน 129 ประเทศทั่วโลก ผ่านตัวชี้วัด 2 ตัว คือ

- (1) ตัวชี้วัดด้านสถานะ (The Status Index) ซึ่งจะเป็นการประเมินผลการปฏิรูปทาง การเมืองและเศรษฐกิจของรัฐ (การประเมินเรื่องหลักนิติธรรมภายใต้เป้าหมายที่ 16 ที่รวมอยู่ในดัชนีนี้ด้วย)
- (2) ตัวชี้วัดด้านการจัดการ (The Management Index) ซึ่งจะประเมินความสามารถ และภาวะผู้นำในการที่จะนำพาประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยและการมีระบบ เศรษฐกิจแบบตลาด²²¹

การทำดัชนีชี้วัดการเปลี่ยนแปลง (BTI) ได้ใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิด้วยการออก แบบสอบถาม (Qualitative Expert Survey) โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นบรรดาผู้เชี่ยวชาญที่มาจาก มหาวิทยาลัยชั้นนำ สถาบันวิจัยที่น่าเชื่อถือ และองค์กรภาคประชาสังคมต่างๆ ทั่วโลก รวมเป็น จำนวนทั้งสิ้น 246 คน ซึ่งการประเมินผลและการให้คะแนนในแต่ละประเทศ จะใช้ผู้เชี่ยวชาญทั้งจาก ภายในประเทศนั้นๆ และผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ²²² ทั้งนี้ เพื่อลดอคติและความลำเอียงในการ ตอบแบบสอบถาม จากนั้นจะนำคำตอบที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและจัดลำดับเป็นตัวเลขตั้งแต่ 1 – 10 โดย

²¹⁹ Ibid.,

²²⁰ https://www.bertelsmannstiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/Infomaterialien/IN_Annual_Report_2014_06_2015.pdf, p.5.

²²¹ http://www.bti-project.org/uploads/tx_itao_download/Methodology_02.pdf, pp.122–124.

²²² ดูรายงานของบรรดาผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประเทศไทยได้ที่ <http://www.bti-project.org/reports/book-bti-report/>, p.137.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

1 หมายถึง มีสภาพการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับแย่ที่สุด และ 10 หมายถึง มีสภาพการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับดีที่สุด เมื่อได้คะแนนออกมาแล้วท้ายสุดคณะกรรมการบริหารของ BTI จะทำการประเมิน และตรวจสอบในขั้นสุดท้าย ก่อนที่จะนำดัชนีออกเผยแพร่ต่อไป²²³

สำหรับประเทศไทย จากการประเมินดัชนี BTI ประจำปี ค.ศ. 2014 นั้นพบว่า ในตัวชี้วัดด้าน สถานะได้คะแนน 5.7 (คิดเป็นลำดับที่ 61 จากประเทศกำลังพัฒนา 129 ประเทศทั่วโลก) และใน ตัวชี้วัดด้านการจัดการได้คะแนน 4.5 (คิดเป็นลำดับที่ 83 จากประเทศกำลังพัฒนา 129 ประเทศทั่วโลก) ซึ่งโดยรวมแล้วคะแนนในทั้ง 2 ตัวชี้วัดถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาใน ประเด็นหลักนิติธรรมโดยเฉพาะปรากฏว่า ในแต่คำถามที่เกี่ยวกับหลักนิติธรรมประเทศไทยได้คะแนน เฉลี่ยอยู่ที่ 4 – 5 คะแนนเท่านั้น ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ²²⁴

4.3.10 การจัดทำดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันโลก (World Competitiveness Yearbook: WCY) โดยสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development: IMD)

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการจัดการ หรือ IMD เป็นหนึ่งในสถาบันการศึกษา เอกชนทางด้านธุรกิจและการจัดการที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความ เป็นผู้นำทั้งในส่วนของปัจเจกบุคคล ทีมงาน หรือองค์กรให้ประสบความสำเร็จในระดับโลก โดยผ่าน การฝึกฝน อบรม และพัฒนาทักษะเฉพาะทางด้านการจัดการ การบริหาร การตัดสินใจ และภาวะ ผู้นำ มีที่ตั้งอยู่ในเมือง Lausanne ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1990²²⁵ และมี นายโดมินิก เทอพิน (Dominique Turpin) เป็นประธานคนปัจจุบัน²²⁶

ในด้านการดำเนินงานนั้น IMD ไม่ได้เป็นเพียงสถาบันที่มุ่งเน้นนำเสนอโปรแกรมหรือ หลักสูตรทางการศึกษาเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญไปกับการพัฒนาเครือข่ายทางวิชาการและส่งเสริม กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยอีกด้วย ทั้งนี้ ในด้านเงินทุนของ IMD โดยส่วนใหญ่แล้วจะมาจากค่า

²²³ Ibid., pp.128–129.

²²⁴ <http://www.bti-project.org/reports/country-reports/aso/tha/index.nc#chap3>

²²⁵ http://www.imd.org/about/discover-IMD/core_activities.cfm

²²⁶ http://www.imd.org/about/foundationboard/index.cfm?user_response_subject=&memberName=32

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

สมัครเรียนของนักศึกษาในแต่ละหลักสูตร/โครงการ รวมไปถึงรายได้จากการทำงานวิจัยให้หน่วยงาน ต่างๆ เป็นสำคัญ²²⁷

ในด้านการจัดทำดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 นั้น IMD ได้จัดทำดัชนีชี้วัดชี้วัด ความสามารถในการแข่งขันโลก (WCY) ขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อวิเคราะห์และประเมินขีด ความสามารถในการแข่งขันของ 61 ประเทศเศรษฐกิจ ผ่านตัวชี้วัดมากกว่า 342 ตัวชี้วัดภายใต้ 4 ปัจจัยหลัก คือ

- 1) ศักยภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)
- 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency)
- 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)
- 4) โครงการสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)²²⁸

โดยตัวชี้วัด 2 ใน 3 เป็นข้อมูลทุติยภูมิเชิงสถิติที่ทาง IMD ได้มาจากองค์กรนานาชาติ อาทิ IMF, World Bank, OECD, ILO และ UIS ข้อมูลจากประเทศสมาชิก ข้อมูลจากองค์กรเอกชน เช่น Pricewaterhouse Coopers, Standard & Poor's Financial Services LLC, Thomson Reuters และอีก 1 ใน 3 ของตัวชี้วัดนั้นเป็นข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นของบรรดาผู้บริหาร ภาคธุรกิจ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันในปัจจุบัน และความ คาดหวังที่มีต่อเงื่อนไขทางการแข่งขันของภาคเศรษฐกิจ/ธุรกิจในอนาคต โดยในปี ค.ศ. 2015 มีนัก ธุรกิจตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 6,234 คน จาก 61 ประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารระดับบน และระดับกลางจากภาคธุรกิจต่างๆ รวมไปถึงเจ้าของกิจการภายในประเทศและเจ้าของกิจการที่เป็น คนต่างชาติ จากนั้นผลการประเมินที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติด้วยวิธีการหาค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการจัดลำดับคะแนนตั้งแต่ 0 – 100 โดย 0 หมายถึง ขีด ความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับต่ำ ในทางกลับกัน 100 หมายถึง ขีดความสามารถในการ แข่งขันอยู่ในระดับสูง²²⁹

²²⁷http://www.imd.org/about/discover-IMD/core_activities.cfm

²²⁸http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/1421-file.pdf

²²⁹<http://www.imd.org/upload/imd.website/wcc/methodology.pdf>

สำหรับประเทศไทย จากการประเมินดัชนี WCY ประจำปี ค.ศ. 2015 นั้นพบว่า ในภาพรวม ได้คะแนนอยู่ที่ 69.786 หรือคิดเป็นลำดับที่ 30 จาก 61 ประเทศทั่วโลก ซึ่งนับว่าอันดับนั้นตกลงจาก ผลการสำรวจเมื่อปี 2014 ที่ประเทศไทยได้ลำดับที่ 29 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยแล้ว ปรากฏว่า ปัจจัยด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจลดลง 1 อันดับ ในขณะที่ด้านอื่นมีอันดับที่ดีขึ้น²³⁰

4.3.11 ดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) และดัชนีสันติภาพเชิงบวก (Positive Peace Index) ของสถาบันเพื่อเศรษฐกิจและสันติภาพ (Institute for Economics & Peace (IEP))

สถาบันเพื่อเศรษฐกิจและสันติภาพ (the Institute for Economics and Peace; IEP) ได้ เผยแพร่รายงานดัชนีชี้วัดสันติภาพโลก หรือ Global Peace Index (GPI) ประจำปี 2016²³¹ โดย รายงานดังกล่าวมุ่งทบทวนแบบแผนของสันติภาพและความรุนแรงในระดับโลก ในระยะ 9-10 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งวิเคราะห์ทบทวนภาพเกี่ยวกับความรุนแรงในแต่ละระดับชั้น ซึ่งทั้งหมดนี้ไม่ใช่ของใหม่ เสียทีเดียว หากแต่เป็นการเรียบเรียงและต่อยอดจากองค์ความรู้ผ่านมุมมองจากหลายๆ ทานที่ได้ มอบไว้ให้แก่วงการศึกษาวิจัยเรื่องนี้

ดัชนีชี้วัดสันติภาพโลก หรือ GPI เป็นการวัดประเมินโดยอาศัยเกณฑ์อันประกอบด้วยดัชนีชี้ วัด 23 ตัวแปร จำแนกเป็น 3 หมวดหมู่ คือ (1) สถานการณ์ความขัดแย้งภายในและระหว่างประเทศ ที่เกิดขึ้น (the ongoing domestic and international conflict) (2) ความมั่นคงปลอดภัยของ สังคม (the societal safety and security) และ (3) กิจกรรมและแสนยานุภาพทางการทหารในแต่ละ พื้นที่ (the militarisation) ทั้งหมดนี้จะเป็เกณฑ์นำไปเก็บข้อมูลประเทศทั่วโลก 163 ประเทศ

ภาพรวมในโลกมีสันติภาพลดลงหากเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา และมีช่องว่างมากขึ้นของ สันติภาพระหว่างประเทศที่มีสันติภาพสูงที่สุดกับต่ำที่สุด โดยมีจำนวนประเทศ 81 ประเทศที่มี สันติภาพมากขึ้น และ 79 ประเทศที่มีสันติภาพลดลง ประเทศที่มีสันติภาพมากขึ้นอย่างก้าวกระโดด ในเชิงเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา 5 ประเทศ คือ ปานามา ไทย ศรีลังกา แอฟริกาใต้และมอริทาเนีย โดยมีภาพรวมทางการทหารในการรักษาสันติภาพดีขึ้นโดยเฉพาะด้านงบประมาณที่ได้รับการ สนับสนุนจากสหประชาชาติ สำหรับประเทศที่มีสันติภาพลดลงอย่างมากในเชิงเปรียบเทียบกับปีที่

²³⁰ โปรดดู http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/1421-file.pdf

²³¹ โปรดดู http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GPI%202016%20Report_2.pdf

ผ่านมา 5 ประเทศคือ เยอรมัน ยูเครน ตุรกี ลิเบีย และบารห์เรน เนื่องจากสถานการณ์การก่อการร้าย และความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง

ประเทศที่ครองอันดับด้านสันติภาพสูงที่สุดและต่ำที่สุด ด้านละ 5 อันดับ ประกอบด้วย ประเทศที่ครองอันดับด้านสันติภาพสูงที่สุดคือ 1) ไอซ์แลนด์ 2) เดนมาร์ก 3) ออสเตรเลีย 4) นิวซีแลนด์ และ 5) โปตุเกส ประเทศที่ครองอันดับด้านสันติภาพต่ำที่สุด คือ 1) ซีเรีย 2) ซูดานใต้ 3) อิรัก 4) อัฟกานิสถาน และ 5) โชมเลีย สำหรับประเทศไทยปี ค.ศ. 2016 สถานะของสันติภาพอยู่ใน ระดับกลางหรือระดับที่ 3 จาก 5 อันดับ อยู่ในอันดับที่ 125 ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาอย่างก้าวกระโดด ขึ้นมา 9 อันดับ จากอันดับ 134 ของปีที่แล้ว เนื่องจากมีตัวชี้วัดหลายด้านดีขึ้นคือ ด้านความสัมพันธ์ กับประเทศเพื่อนบ้าน การประท้วงรุนแรงลดลง อัตราอาชญากรรมลดลง ประชากรในเรือนจำลดลง หากเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนพบว่าอันดับของไทยดีกว่าประเทศ ฟิลิปปินส์เท่านั้น ส่วนที่เหลือ ประเทศเพื่อนบ้านมีอันดับสันติภาพดีกว่าประเทศไทย โดยมี รายละเอียดคือ ฟิลิปปินส์ อันดับ 139 เวียดนาม อันดับ 59 สาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว อันดับ 52 อินโดนีเซียอันดับ 42 มาเลเซียอันดับ 30 สิงคโปร์อันดับ 20 หากเปรียบเทียบกับในระดับ เอเชียแปซิฟิก ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 17 จาก 19 ประเทศ อันดับดีกว่าฟิลิปปินส์กับเกาหลีเหนือ เท่านั้น โดยมีนิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สิงคโปร์และ มาเลเซียครอบอันดับ 1 ถึง 5 ตามลำดับ²³²

สำหรับสันติภาพเชิงบวกงานของสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพเน้นการอธิบายกรอบ แนวคิด และรายละเอียดตัวชี้วัด โดยกำหนดขึ้นมาเพื่อให้เห็นความสำคัญของปัจจัยเหล่านี้ว่าส่งผล กระทบได้ต่อ สันติภาพเชิงลบ ถ้าหากสันติภาพเชิงบวกดี สันติภาพเชิงลบจะดีขึ้นหรือมีสงคราม น้อยลง สันติภาพเชิงบวก รวมสันติภาพในเชิงลบเข้าไปด้วย รวมถึงสิ่งที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า รวมถึงทัศนคติ สถาบัน โครงสร้าง ใน การทำให้สังคมมีสันติภาพที่ยั่งยืน และให้สภาพแวดล้อมใน การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ สันติภาพเชิงบวกใช้ วัดความยืดหยุ่นของประเทศ การปรับตัว และการฟื้น กลับคืนจากสภาวะช็อก กล่าวได้ว่า สันติภาพเชิงลบ กับสันติภาพเชิงบวกนั้นมีความสัมพันธ์กัน ยกตัวอย่างเช่น โดยทั่วไประดับของความเป็นเมืองสูงขึ้น (Urbanization) จะนำไปสู่ระดับสันติภาพที่ สูงขึ้น รวมถึงในทางกลับกันถ้าหากขาดหลักนิติธรรมในการ บริหารประเทศ หรือมีระดับของความค้ำ ข้องใจระหว่างกลุ่มสูงและระดับความไม่เท่าเทียมกันสูง เช่นในด้าน รายได้จะทำให้สันติภาพลดลง มี ความรุนแรงสูงขึ้น สันติภาพเชิงบวกประกอบด้วย 8 ด้านหลัก (Domains) แต่ละด้านมี 3 ตัวชี้วัด

²³² ชลัท ประเทืองรัตนา. สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า. ดัชนีสันติภาพโลกและสถานการณ์สันติภาพในสังคมไทย

รวมเป็น 24 ตัวชี้วัด แต่ละตัวชี้วัดมีการให้คำอธิบายตัวชี้วัดและแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มาจากทั่วโลก เช่น Heritage Foundation, World Bank, UNDP, Freedom House, Reporters without Borders, Fund for Peace, Transparency International ประกอบด้วย

1. รัฐบาลที่ทำหน้าที่ดี เช่น วัดคุณภาพของการให้บริการสาธารณะ คุณภาพของการบังคับใช้ กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพของพลเรือน มีตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัว ประกอบด้วย 1) ประสิทธิภาพของรัฐบาล 2) นิติธรรม 3) วัฒนธรรมการเมือง

2. สภาพแวดล้อมทางธุรกิจดี เช่น วัดเสรีภาพของปัจเจกในการทำงาน วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัวประชากร มีตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัว ประกอบด้วย 1) ความง่ายในการทำธุรกิจ 2) เสรีภาพด้านเศรษฐกิจ 3) GDP ต่อ Capita

3. การกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม เช่น วัดดัชนีอายุคาดเฉลี่ย วัดการกระจายของรายได้ หรือ การบริโภคระหว่างปัจเจก และวัดอัตราของประชากรที่ดำรงชีพต่ำกว่า 2 ดอลลาร์ต่อวัน มีตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัว ประกอบด้วย 1) ดัชนีอายุคาดเฉลี่ย (อายุโดยเฉลี่ยของประชากรที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่) 2) ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ (Gini Coefficient) 3) ประชากรดำรงชีพต่ำกว่า 2 ดอลลาร์ต่อวัน

4. การยอมรับในสิทธิของคนอื่น เช่น วัดความร่วมมือของกลุ่มอัตลักษณ์ต่างๆ ภายในสังคม วัดเสรีภาพทางการเมือง และวัดการไม่ได้รับประโยชน์ของผู้หญิงใน 3 ด้าน คือ อนามัยเจริญพันธุ์ การเสริมพลัง และตลาดแรงงาน มีตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัว ประกอบด้วย 1) การปรองดองระหว่างกลุ่ม 2) ดัชนีการเสริมพลัง (Empowerment index) 3) ดัชนีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ

5. ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน เช่น วัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อจำนวนประชากรภายในประเทศ วัดทัศนคติของสังคมต่อชาวต่างชาติว่ารู้สึกเป็นปฏิปักษ์หรือไม่ มีตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัว ประกอบด้วย 1) จำนวนนักท่องเที่ยว 2) การบูรณาการในภูมิภาค 3) ความเป็นปฏิปักษ์ต่อต่างชาติ

6. การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร เช่น วัดระดับเสรีภาพของสื่อมวลชน วัดระดับความปลอดภัยของนักข่าวต่างชาติและจำนวนมือถือที่ลงทะเบียนต่อ 1,000 คน มีตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัว ประกอบด้วย 1) ดัชนีเสรีภาพของสื่อมวลชน 2) ดัชนีเสรีภาพของสื่อโลก 3) โทรศัพท์มือถือที่ลงทะเบียน

7. ระดับของทุนทางมนุษย์ เช่น วัดเปอร์เซ็นต์ของประชากรในการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา วัดเยาวชนอายุ 15-29 ปี ใน 5 ด้าน การศึกษา สุขภาพ การอยู่ดี มีงานทำ การมีส่วนร่วมของประชาชนและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และจำนวนของการตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์ มี

ตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัวประกอบด้วย 1) การเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา 2) ดัชนีการพัฒนาเยาวชน 3) การตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์

8. การคอร์รัปชันระดับต่ำ เช่น วัดมุมมองในด้านอำนาจรัฐที่กระทำต่อเอกชน วัดความแตกแยกของผู้นำและสถาบัน และวัดคอร์รัปชันในภาคเอกชน มีตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัวประกอบด้วย 1) การควบคุมการคอร์รัปชัน 2) ผู้นำที่แตกแยก 3) มุมมองต่อการคอร์รัปชัน

จากการศึกษาดัชนีดังกล่าวพบว่า การวัดสันติภาพเชิงบวกมีความสลับซับซ้อน และคงไม่สามารถวัดได้ในทุกด้าน อาจต้อง พิจารณาเลือกตัวชี้วัดในบางด้านและบางตัวชี้วัด การวัดดังกล่าวมีความท้าทายมากถ้าหากสามารถดำเนินการวัดต่อไปได้ เนื่องจากไม่ได้วัดเพียงแต่ความรุนแรงทางตรงที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน แต่สันติภาพเชิงบวกนั้นจะส่งผลให้ไม่เกิดสงครามในหมู่พล มนุษยชาติและความเป็นธรรมขึ้นในสังคม อย่างไรก็ตาม การวัดสันติภาพเชิงบวก มีความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับธรรมาภิบาล และประชาธิปไตย หากจะดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ควรจัดทำควบคู่กันไป ไม่ควรแยกส่วนเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง

4.4 ภาคส่วนในประเทศและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการบรรลุเป้าหมายที่ 16

นอกเหนือจากตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลเป้าหมายที่ 16 ซึ่งหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ จะต้องรับผิดชอบแล้ว ยังมีภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บข้อมูล โดยข้อมูลเหล่านั้นมีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กับเป้าหมายที่ 16 ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาศึกษาเพื่อจัดทำเป็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อไปในการวัดผลเป้าหมายที่ 16 ภายใต้บริบทของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง แม่นยำและนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง

4.4.1 ภาครัฐ

แม้ว่าภาครัฐจะมีหน้าที่ในการจัดเก็บ รวบรวม จำแนกและวัดผลเป้าหมายที่ 16 แต่อย่างไรก็ตาม ภาครัฐยังมีภารกิจอื่นๆ ที่จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาประเทศ โดยภารกิจเหล่านั้นจะได้กำหนดเอาไว้ในแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งแผนดังกล่าวที่ภาครัฐจัดทำขึ้นก็มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 16 บางประการ โดยจะขอแยกพิจารณาดังต่อไปนี้

4.4.1.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

สภาพัฒนาการแห่งชาติ หรือ สปช. ตั้งขึ้นตามมาตรา 27 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เพื่อทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะแนวทางเพื่อการปฏิรูปประเทศ ด้านต่างๆ ได้แก่ (1) การเมือง (2) การบริหารราชการแผ่นดิน (3) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

(4) การปกครองท้องถิ่น (5) การศึกษา (6) เศรษฐกิจ (7) พลังงาน (8) สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (9) สื่อสารมวลชน (10) สังคม และ (11) อื่นๆ โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ชาตินั้นเป็นวาระปฏิรูปวาระหนึ่งซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อเดือนสิงหาคม 2558 ทั้งนี้ ในเอกสาร วาระปฏิรูป เรื่อง การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับนี้ สภาปฏิรูปแห่งชาติได้ยกร่างร่างพระราชบัญญัติ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ไว้ในภาคผนวก ก. ของเอกสารด้วย²³³

นอกเหนือจากเอกสารวาระปฏิรูปฉบับดังกล่าวแล้ว สภาปฏิรูปแห่งชาติ โดย คณะกรรมาธิการวิสามัญจัดทำวิสัยทัศน์และออกแบบอนาคตประเทศไทย ยังได้จัดทำรายงาน “วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศไทย และการปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐ”²³⁴ ขึ้น เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศไทย รายงานฉบับนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางหลักการและกรอบทั่วไปในการปฏิรูปประเทศไทยในประเด็นต่างๆ ซึ่งรวมถึงการกำหนด ยุทธศาสตร์ชาติ

รายงาน “วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศไทย และการปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐ” สรุปสถานการณ์ในภาพรวมของประเทศไทยไว้ 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศไทยในเวทีโลก (2) ปัญหาคุณภาพคนกับขีดความสามารถในการแข่งขันระยะยาวของประเทศ (3) การเผชิญกับภัยคุกคามประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง (4) การเผชิญกับภัยคุกคามเหลื่อมล้ำ และ (5) การเผชิญกับภัยคุกคามจรรยาบรรณที่เสื่อมทราม ภายใต้สถานการณ์ข้างต้น รายงานฉบับนี้ จึงเสนอว่า ประเทศไทย “...จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมี “วิสัยทัศน์” เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับประเด็นท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยยึด “ผลประโยชน์ชาติ” เป็นสำคัญ นอกจากนี้ ยังต้องกำหนด “กรอบยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อเป็นแนวทางขับเคลื่อนประเทศเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้”

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาตินั้น รายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติฉบับนี้เสนอว่า ที่ผ่านมา ประเทศไทยมิได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศและยุทธศาสตร์ชาติไว้ ทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะมีลักษณะเหมือนกับ “บันไดลิง” กล่าวคือ พรรคการเมืองที่เข้ามาทำหน้าที่ฝ่ายบริหารมักให้ความสำคัญกับนโยบายที่ตนเองได้หาเสียงไว้กับประชาชนเป็นหลัก เมื่อเปลี่ยนรัฐบาล

²³³ สามารถเข้าถึงได้ที่ http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/parcy/007.pdf

²³⁴ สามารถเข้าถึงได้ที่ http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/parcy/001.pdf

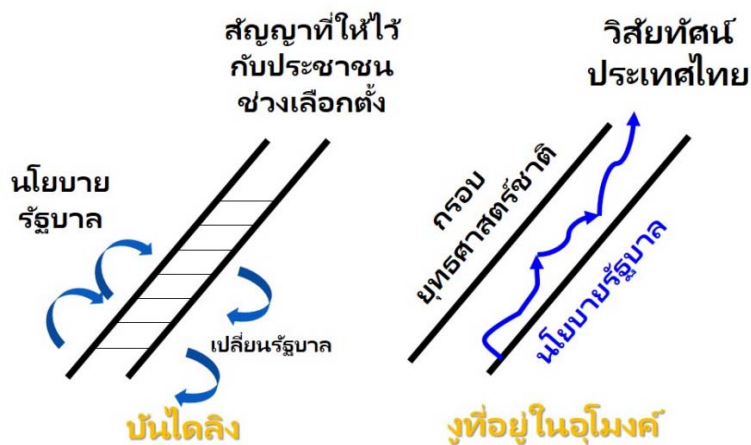
รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

รัฐบาลใหม่ก็จะผลักดันนโยบายของตนเองตามที่ได้หาเสียงไว้ โดยไม่สนใจที่จะสานต่อนโยบายที่ได้ ดำเนินไปแล้วจากผู้บริหารชุดก่อน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ไม่มีการกำหนดทิศทาง การขับเคลื่อนประเทศที่ ชัดเจน แต่เป็นการตอบโจทยปัญหาเฉพาะหน้าเป็นหลัก และเน้นนโยบายหรือมาตรการที่เกิดผลใน ระยะสั้น โดยเฉพาะนโยบายประชานิยม เพื่อรักษาฐานคะแนนเสียง

เพื่อแก้ไขปัญหาการผลักดันนโยบายสาธารณะที่ให้ผลลัพธ์ในระยะสั้น (Short-termism) แต่ สร้างผลกระทบระยะยาวต่อประชาชน จึงต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศและวางกรอบ ยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวไว้ โดยรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศจะต้องเสนอนโยบายที่สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ประเทศและกรอบยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว ในลักษณะที่เหมือนกับ “งูที่อยู่ในอุโมงค์”(Snake in the Tunnel) (ดูรูปที่ 4.2)

รูปที่ 4.2 “บันไดลิง” และ “งูที่อยู่ในอุโมงค์”

ที่มา สภาปฏิรูปแห่งชาติ (2558), รายงาน “วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศไทย และการปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐ”

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งทำหน้าที่ต่อเนื่องจากสภา ปฏิรูปแห่งชาติ มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ตามรายงานที่ คณะกรรมการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินเสนอ และให้ คณะกรรมการฯ นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไป ปรับปรุงรายงานก่อนส่งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

เหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ทั้งฉบับที่ผ่านความเห็นชอบ ของสภาปฏิรูปแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนั้นมีเนื้อหาไม่แตกต่างกันมากนัก โดย

แบ่งออกได้เป็น 5 ข้อ ได้แก่ (1) การพัฒนาของประเทศไทยขาดความต่อเนื่อง (2) แผนพัฒนาของ ไทยกระจัดกระจายอยู่ตามรายกระทรวง (3) การจัดสรรงบประมาณและจัดสรรทรัพยากรส่วนใหญ่ เป็นการดำเนินการแบบแยกส่วน (4) ภาคเอกชนมีโอกาสส่วนน้อยและภาคประชาชนเกือบไม่มีส่วน ร่วม และ (5) ประเทศพัฒนาแล้วมียุทธศาสตร์ชาติ เหตุผลในแต่ละข้อตามที่ปรากฏในเอกสารของ สภาปฏิรูปแห่งชาติ และรายงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศสามารถสรุปได้ดังนี้

- ก) การพัฒนาของประเทศไทยขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากมักเปลี่ยนแปลงไปตาม รัฐบาล ซึ่งมุ่งหวังประโยชน์ระยะสั้นในช่วงอายุของรัฐบาล มากกว่าประโยชน์ของ ประเทศในระยะยาว
- ข) แผนพัฒนาของประเทศไทยกระจัดกระจายอยู่ตามรายกระทรวง หน่วยงานต่างๆ มี การจัดทำแผนและยุทธศาสตร์ระยะต่างๆ ที่เป็นเอกเทศ ทำให้แผนขาดการบูรณา การ และขาดการจัดลำดับความสำคัญ
- ค) การจัดสรรงบประมาณและจัดสรรทรัพยากรส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการแบบแยก ส่วน เนื่องจากแผนพัฒนาของไทยกระจัดกระจายตามที่กล่าวมาข้างต้น การใช้เงิน งบประมาณจึงเป็นแบบแยกส่วน ส่งผลให้การลงทุนเพื่อการพัฒนาประเทศขาด ความต่อเนื่อง และเป็นไปตามนโยบายของแต่ละรัฐบาล
- ง) ภาคเอกชนมีโอกาสส่วนน้อยและภาคประชาชนเกือบไม่มีส่วนร่วมการกำหนด อนาคตของประเทศเกิดจากภาครัฐเป็นหลัก ไม่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่มี ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้าร่วมอย่างจริงจัง
- จ) ประเทศพัฒนาแล้วมียุทธศาสตร์ชาติแล้วกว่า 60 ประเทศทั่วโลกมียุทธศาสตร์ชาติ แต่ประเทศไทยกลับไม่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้ประเทศล้าหลัง

ร่างพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ฉบับที่เสนอโดยสภาปฏิรูปแห่งชาติ ประกอบด้วยบทบัญญัติทั้งสิ้น 61 มาตรา โดยแบ่งออกเป็น 5 หมวด และบทเฉพาะกาล ได้แก่

- หมวดที่ 1 การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
- หมวดที่ 2 คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและการสรรหา
- หมวดที่ 3 การติดตาม ตรวจสอบ ใต้สวน และการประเมินผล
- หมวดที่ 4 คณะกรรมการบริหารยุทธศาสตร์ชาติ และ
- หมวดที่ 5 สำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

ทั้งนี้ สำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นหลัก ประเด็นแรก คือ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่สอง คือ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และ ประเด็นสุดท้าย คือ การติดตาม ตรวจสอบ ใ้ส่วน และการประเมินผล

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี จะแบ่งออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ ภายใต้ 3 เสาหลักคือ เสาหลัก มั่นคง เสาหลักมั่งคั่ง และเสาหลักยั่งยืน โดยทั้ง 6 ยุทธศาสตร์นั้น ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้าน ความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ โดยเป้าหมายที่ 16 จะสอดแทรกอยู่ ในยุทธศาสตร์ต่างๆ เหล่านี้ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 การเชื่อมโยงเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีกับเป้าประสงค์ในเป้าหมายการ พัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 16

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	เป้าหมาย	ความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 16
ยุทธศาสตร์ที่ 1	ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศ ขจัดคอร์รัปชัน สร้าง ความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายอำนาจ และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม	<ul style="list-style-type: none"> เป้าประสงค์ที่ 3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้ง ในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการ เข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม แก่ทุกคน เป้าประสงค์ที่ 5 ลดการทุจริตใน ตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุก รูปแบบ
	พัฒนาระบบ กลไก มาตรการและความร่วมมือ ระหว่างประเทศทุกระดับ รักษาคุณลักษณะของ ความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจเพื่อรักษา ผลประโยชน์ของชาติ สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหา ภัยคุกคามข้ามชาติ ลดผลกระทบจากภัยก่อการร้าย และเสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และไซเบอร์	<ul style="list-style-type: none"> เป้าประสงค์ที่ 1 ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้อง ในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เป้าประสงค์ที่ 2 ยุติการข่มเหง การ ใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก เป้าประสงค์ที่ 4 ลดการลักลอบ เคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความ แข็งแกร่งของกระบวนการติดตาม และการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งใน ลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ
	ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เน้นเสริมสร้างกระบวนการสันติสุข และแนวทางสันติวิธี ขจัดความขัดแย้ง ลดความรุนแรง	<ul style="list-style-type: none"> เป้าประสงค์ที่ 1 ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้อง ในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	เป้าหมาย	ความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 16
	ตามแนวทาง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”	<ul style="list-style-type: none"> เป้าประสงค์ที่ 2 ยุติการข่มเหง การ ใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก เป้าประสงค์ที่ 3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน เป้าประสงค์ที่ 4 ลดการลักลอบ เคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตาม และการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งใน ลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ
ยุทธศาสตร์ที่ 4	สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม โดยสร้างความมั่นคงทางด้าน รายได้และการออม กระจายทรัพยากรให้ทั่วถึงเป็น ธรรมทั้งในด้านบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ฐาน ทรัพยากรต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและ กลุ่มด้อยโอกาส ความเป็นธรรมในการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม	<ul style="list-style-type: none"> เป้าประสงค์ที่ 3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้ง ในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม แก่ทุกคน เป้าประสงค์ที่ 7 สร้างหลักประกันว่า จะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความ รับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และ ความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุก ระดับการตัดสินใจ
	สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมและทุนทาง วัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน โดยการฟื้นฟู บทบาทสถาบันศาสนา การธำรงรักษาวัฒนธรรมและ ขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อเป็นฐานรากที่เข้มแข็งใน สังคม ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> เป้าประสงค์ที่ 6 พัฒนาสถาบันที่มี ประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ เป้าประสงค์ที่ 7 สร้างหลักประกันว่า จะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความ รับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และ ความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุก ระดับการตัดสินใจ
ยุทธศาสตร์ที่ 6	มุ่งเน้นการจัดทำงบประมาณโดยยึดพื้นที่และประเด็น วาระการพัฒนาเป็นตัวตั้ง และให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณได้มากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> เป้าประสงค์ที่ 6 พัฒนาสถาบันที่มี ประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ เป้าประสงค์ที่ 7 สร้างหลักประกันว่า จะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความ รับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และ ความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุก ระดับการตัดสินใจ
	ทบทวนบทบาทภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีความ เหมาะสม ถ่ายโอนงานให้ภาคส่วนอื่น เพิ่ม	<ul style="list-style-type: none"> เป้าประสงค์ที่ 3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้ง ในระดับชาติและระหว่างประเทศ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	เป้าหมาย	ความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 16
	ประสิทธิภาพและผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการและ สร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ	<p>และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เป้าประสงค์ที่ 6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ ● เป้าประสงค์ที่ 7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และ มีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ
	พัฒนาให้หน่วยงานภาครัฐเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตอบสนองความต้องการของประชาชนตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีเพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการ บริหารราชการแผ่นดิน	<ul style="list-style-type: none"> ● เป้าประสงค์ที่ 3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน ● เป้าประสงค์ที่ 6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ ● เป้าประสงค์ที่ 7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และ มีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ
	เสริมสร้างระบบคุณธรรมและวางมาตรการที่เหมาะสม ในการแต่งตั้ง โยกย้ายบุคลากรภาครัฐ โดยคำนึงถึง ความดีงาม ความมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็น แนวทางประกอบการพิจารณาด้วย	<ul style="list-style-type: none"> ● เป้าประสงค์ที่ 3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน ● เป้าประสงค์ที่ 6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ
	ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาค ประชาสังคม ชุมชนและประชาชน และเครือข่ายต่างๆ สอดส่องเฝ้าระวัง ตรวจสอบ หรือต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบของบุคลากรภาครัฐ วางมาตรการ คุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> ● เป้าประสงค์ที่ 5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ ● เป้าประสงค์ที่ 7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และ มีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ

ที่มา วิเคราะห์โดยคณะผู้วิจัย

4.4.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการทาง เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นเครื่องมือสำคัญของภาครัฐในการกำหนดทิศทางการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในอนาคตในกรอบระยะเวลา 5 ปี ซึ่งในปัจจุบันได้มีการดำเนินการ มาเป็นรอบที่ 11 ที่จะสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2559 โดยในอดีตนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจจะเป็นเครื่องมือ หลักในการกำหนดทิศทางในอนาคตของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แต่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับ ใหม่ (ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564) นั้น ภาครัฐได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเพื่อเป็น แนวทางในการผลักดันเศรษฐกิจในระยะยาวขึ้น จึงทำให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นหนึ่งในกลไก การผลักดันเศรษฐกิจในระยะปานกลาง เพื่อนำไปสู่ภาพอนาคตตามแผนยุทธศาสตร์ชาติอีกทอดหนึ่ง

ภาพรวมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ 1 ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
- ส่วนที่ 2 การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ
- ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
- ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
- ส่วนที่ 5 การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สู่การปฏิบัติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12 ได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 10 ยุทธศาสตร์ ประกอบ ไปด้วย 6 ยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็ง ทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความมั่ง คั่งและยั่งยืน และ (6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย และ 4 ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์และกลไก สนับสนุนให้การดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านให้สัมฤทธิ์ผล ประกอบไปด้วย (7) ยุทธศาสตร์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ (8) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม (9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ และ (10) ยุทธศาสตร์ ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ใน 10 ยุทธศาสตร์ข้างต้น จะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 คือ 1) ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งมีการระบุถึง การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้น

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

พื้นฐาน และเน้นการสร้างภูมิคุ้มกัน ระดับปัจเจกบุคคล การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากร และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค 2) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ซึ่งมีการระบุถึงการสนับสนุนการดำเนินการเชิงรุก โดยใช้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงของประเทศ โดยครอบคลุมถึงประเด็น การค้ามนุษย์ที่ประเทศไทยกำลังเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบปัญหาอยู่ และกำหนดเป้าหมายการพัฒนา โดยให้ประเทศชาติมีความมั่นคงทุกมิติ และสังคมมีความสมานฉันท์เพิ่มขึ้น ให้พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มี เศรษฐกิจดีขึ้นและประชาชนมีสันติสุข มีอาชีพ สุจริต มีการศึกษาที่มีคุณภาพ และปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินเพิ่มขึ้น มีอันดับความเสี่ยงจากการก่อการร้ายและการโจมตีด้านไซเบอร์อยู่ในระดับต่ำ และ 3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติดีมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ซึ่งมีการระบุถึงการพัฒนากฎระเบียบ กระบวนการยุติธรรม และการสร้างความรู้ ความเข้าใจทางด้าน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่จะช่วยสนับสนุนการคุ้มครอง สิทธิ เสรีภาพของประชาชน และกำหนด เป้าหมายการพัฒนาโดยให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ การเพิ่ม จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทที่มีการบริหารจัดการที่ดี การเพิ่มคะแนนดัชนีภาพลักษณ์ คอร์รัปชันให้อยู่สูงกว่าร้อยละ 50 ตลอดจนลดข้อร้องเรียนของประชาชนที่ไม่ได้รับการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมอย่างเสมอภาค เป็นธรรม

รูปที่ 4.3 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ในแผนฯ 12 กับเป้าหมายที่ 16

ที่มา สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

4.4.1.3 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงชี้ถึง แนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกระดับ ไม่ว่าจะในระดับครอบครัว ชุมชน หรือรัฐ ในการปฏิบัติงานหรือบริหารพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอประมาณ ตั้งอยู่บน พื้นฐานของความไม่ประมาท มีเหตุผล และสร้างระบบภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบต่างๆ อันอาจจะเกิดขึ้น จากภายนอกและภายในอย่างรอบคอบ ในขณะที่เดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และความรอบรู้ที่เหมาะสม การดำเนินชีวิตควรใช้ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมโลกภายนอก ได้เป็นอย่างดี การดำรงชีวิตและปฏิบัติตนมุ่งเน้นการอยู่รอดปลอดภัยและวิฤต สร้างความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา²³⁵

ทั้งนี้ โครงสร้างและเนื้อหาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้²³⁶ ดังนี้

- ความพอประมาณ (moderation) หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากหรือน้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สามารถตีความได้สองนัย คือ ความพอดีไม่สุดโต่ง และการยืนได้บนขาของตนเอง (self-reliant) เป็นการดำเนินชีวิตอย่างทางสายกลาง โดยมีการกระทำไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปในมิติต่างๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับสมดุล การใช้จ่าย การออม อยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเอง เป็นสิ่งที่ทำให้เราทำอะไรก็ตามตามศักยภาพ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นเพื่อเป็นการยืนได้โดยลำแข้งของตนเอง
- ความมีเหตุผล (reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการอย่างมีเหตุผล ตามหลักวิชาการ กฎหมาย ศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม คำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบคอบ จะต้องมีสติรอบรู้และคิดถึงระยะยาว ต้องมีเป้าหมายและวิธีการที่เหมาะสม มีความรู้ในการดำเนินการ มีการพิจารณาจากเหตุปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

²³⁵ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2550ก). การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

²³⁶ บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. (2551). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ที่สำคัญคือต้องเป็นการมองระยะยาว คำนึงถึงผลกระทบของการกระทำและความเสี่ยง ซึ่งจะทำให้มีความพอประมาณทั้งในปัจจุบันและอนาคต

- ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (self-immunity) หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่ว่าการกระทำที่เรียกว่าพอเพียงไม่คำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบัน แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่ และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และการมีภูมิคุ้มกันจะทำให้มีความพอเพียงแม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง ถึงจะมีเหตุการณ์ที่แย่มากที่สุดก็สามารถรับมือได้

- เงื่อนไขความรู้ (knowledge) หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้านในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นประโยชน์พื้นฐานเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างพอเพียง การมีความรอบรู้ย่อมทำให้มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้ รวมถึงความรอบคอบ ความระมัดระวัง คือ มีการวางแผน โดยสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาต่างๆ มาพิจารณาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างมีสติ ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่างๆ เหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติจะต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมด้วย

- เงื่อนไขคุณธรรม (moral) หมายถึง ความซื่อสัตย์สุจริตซึ่งครอบคลุมคนทั้งชาติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ นักธุรกิจ เงื่อนไขคุณธรรมประกอบไปด้วยสองด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ/ปัญญา และ 2) ด้านการกระทำ ในด้านแรก เป็นการเน้นความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ส่วนด้านการกระทำหรือแนวทางดำเนินชีวิต เน้นความอดทน ความเพียร สติปัญญา และความรอบคอบ เงื่อนไขนี้จะทำให้การปฏิบัติตามเนื้อหาของความพอเพียงเป็นไปได้ ทำให้ตนเองไม่มีความโลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม เพราะการมีความโลภจะทำให้ทำอะไรไม่นึกถึงความเสี่ยง ไม่รู้จักพอ และมีโอกาสที่จะกระทำการทุจริต

รูปที่ 4.4 องค์ประกอบความเชื่อมโยงของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: เวทีสาธารณะนโยบายน้ำ สกว. ครั้งที่ 7 เรื่อง การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำกับยุทธศาสตร์ชาติ <http://www.tf.or.th/component/attachments/download/3894>

อย่างไรก็ดี หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการอธิบายเพิ่มเติมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ นักคิด และนักวิชาการจำนวนมาก โดยคำอธิบายที่สำคัญ ได้แก่

เสน่ห์ จามริก²³⁷ กล่าวว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญ คือ การกลับฟื้นคืนจิตวิญญาณของมนุษย์สู่ชีวิตเศรษฐกิจที่แท้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงเศรษฐกิจเงินตรา แต่เป็นเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วยมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแกนสาร ทั้งยังเป็นการสอนให้มองและเข้าใจ มนุษย์ใน ความหมายของความเป็นมนุษย์ชาติโดยรวม และเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติตามสัจธรรม ความจริง และทัศนวิสัยของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีการกำหนดเป้าหมายไว้ 3 ระดับ คือ (1) ระดับต้นทาง ซึ่งเป็นความพออยู่พอกิน (2) ระดับเกษตรยั่งยืน และ (3) เศรษฐกิจชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ โดยรวมอย่างมั่นคง

²³⁷ เสน่ห์ จามริก. (2541). เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษา เศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

อภิชัย พันธเสน²³⁸ กล่าวว่า ความพอเพียงไม่ได้หมายถึง ความไม่มากจนเกินไปเท่านั้นแต่ยัง ครอบคลุมถึงความไม่น้อยจนเกินไปด้วย การมองความพอเพียงว่าเป็นพฤติกรรมใดๆ ในกรอบของ ข้อจำกัดทางรายได้ หมายความว่า ถ้าไม่เกินศักยภาพในการหารายได้ของตนก็ถือว่าพอเพียง ส่วน ประเด็นของประสิทธิภาพ (efficiency) และความเสี่ยง (risk) ของเศรษฐกิจพอเพียง หากวิเคราะห์ แต่เพียงผิวเผินอาจดูเหมือนว่าเศรษฐกิจการค้า (trade economy) นำมาซึ่งประสิทธิภาพ ในขณะที่ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือลดความเสี่ยง (minimize risk) หากเป้าหมายของการพัฒนา เศรษฐกิจอยู่ที่การเพิ่มประสิทธิภาพไปพร้อมๆ กับการลดความเสี่ยง ก็ควรมีสวนผสมของเศรษฐกิจที่ เหมาะสม (optimal combination) ทั้งเศรษฐกิจการค้าและเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น บทบาทของ เศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงประเภทหนึ่ง

สุนัย เศรษฐบุญสร้าง²³⁹ กล่าวว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนฐานของ “วิธีคิด” ที่ มีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพจะควบคุมความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในชีวิตให้เป็นไปในทิศทางที่ดีที่ เจริญได้ ถ้ารู้จักกระทำ “เหตุ” ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อันเป็นวิธีคิดแบบ “เข็มมุ่งสู่ความเจริญออก งาม” (proactive thinking) ไม่ใช่วิธีคิดแบบมืองอเท้าโดยจำนนต่อพรหมลิขิต แล้วปล่อยให้สิ่ง ต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปตามยถากรรมโดยปราศจากเข็มมุ่งในชีวิต (passive thinking) เศรษฐกิจ พอเพียงจึงเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจโดยเปลี่ยนความหมายของคำว่า “ยากจน” จากมิติทางด้านตัวเลขที่เป็นวัตถุวิสัย (objective) ในเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก มาเป็นมิติ ของความหมายในเชิงสังคมวิทยาที่สัมพันธ์ (relative) กับแต่ละกรอบอ้างอิง

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย²⁴⁰ กล่าวว่า แนวคิดในเรื่อง การพัฒนาคนของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความ สอดคล้องกันหลายประการ ทั้งสองแนวคิดมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคน บนฐานความเชื่อที่ว่า การพัฒนาหมายถึงกระบวนการที่ช่วยให้คนมีโอกาสในการที่จะปรับปรุงตนเอง และพัฒนาศักยภาพ ให้สามารถมีชีวิตที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์ มีเสรีภาพและมีศักดิ์ศรี ทั้งสองแนวทางมีความเชื่อว่าการ พัฒนาต้องมีความยั่งยืน เสมอภาค เคารพธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วย

²³⁸ อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546: 16

²³⁹ สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. (2550). กระบวนทัศน์ใหม่ของการพัฒนาและแก้ปัญหาความยากจนตาม แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ฟาอภัย.

²⁴⁰ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, สำนักงาน. (2550). รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2550: เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ความระมัดระวัง แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีความแตกต่างจากแนวทางการพัฒนาคนอยู่สองประการ คือ ประการแรก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเสนอแนะกระบวนการซึ่งประกอบด้วยหลักการสามข้อ ที่สามารถนำไปใช้วิเคราะห์สถานการณ์ กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผน และตัดสินใจเพื่อนำไปสู่ ความยั่งยืน สุขอนามัยที่ดี ชีวิตที่ยืนยาว การมีความรู้ การมีสิทธิอำนาจและการอยู่ดีมีสุขของคน หลักการเหล่านี้สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับตั้งแต่การจัดการฟาร์มขนาดเล็กจนถึงการจัดทำ แผนพัฒนาประเทศ ประการที่สอง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นฐาน จิตใจและคุณธรรม โดยถือว่าการพัฒนาพื้นฐานจิตใจของคนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ที่แยกออกจากกันไม่ได้ ผู้ปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อยู่ ตลอดเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความวิริยะพากเพียร การใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง คือ การฝึกวินัยที่มีรางวัลตอบแทนอยู่ในตัวเอง ในระดับบุคคลก็คือความคิดและจริยธรรมที่เข้มแข็งขึ้น ส่วนในระดับองค์กร เศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดวัฒนธรรมที่เชิดชูคุณธรรมและส่งเสริมความเกื้อกูล ในองค์กร

ในทำนองเดียวกัน Bergsteiner กล่าวว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบ แนวคิดเพื่อการตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรม และมีความเป็นวิทยาศาสตร์ที่สามารถนำมาปรับ ใช้ได้กับทุกกิจกรรมของชีวิต และล้วนแล้วแต่เป็นแนวทางที่เหมาะสม โดยมีเป้าหมายในการยกระดับ ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเอง เผชิญปัญหาและปรับตัวตามสถานการณ์ต่างๆ ได้²⁴¹

โดยสรุปแล้ว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อโลกในยุคปัจจุบัน ที่มีความผันผวนทางเศรษฐกิจสูง มีปัญหาเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และภาวะ โลกร้อนซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เสนอแนวทางสำหรับ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ซึ่งถือเป็นทางเลือกที่โลกกำลังมองหาเพื่อทดแทนแนวทางการพัฒนา แบบไม่ยั่งยืนอย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหลายด้าน ทศวรรษ ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 เป็นช่วงที่ประเทศไทยมีการปรับโครงสร้างการผลิต โดยมีความเป็น

²⁴¹ ทักษิณ (ฤกษ์สุด) ทองอุไร. (2557). มุมมองต่ออาเซียน (ASEAN Community) ของ ศ. (พิเศษ) ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ทั่วโลกขานรับภาวะผู้นำแบบยั่งยืนต่อยอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. (27 มิถุนายน 2559). เนชั่น สดสัปดาห์: 32.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

อุตสาหกรรมมากขึ้น ต้องใช้ทักษะในการผลิตที่สูงขึ้น อีกทั้งยังมีการขยายตัวตัวผลผลิตมวลรวม ภายในประเทศ (GDP) ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น การขยายตัวทาง เศรษฐกิจ การส่งออก และการปรับโครงสร้างการผลิต เป็นผลมาจากการลงทุนจากต่างประเทศที่นำ เทคโนโลยีและการตลาดมาสู่ประเทศไทย

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีการขยายตัวที่ดี แต่ระบบเศรษฐกิจไทยก็มีความไม่สมดุลในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการกระจายรายได้ สัดส่วนของคนที่มียาได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนนั้นลดลง แต่คน จนกลับมีสัดส่วนของรายได้ในระบบเศรษฐกิจน้อยลง แสดงให้เห็นว่าการกระจายรายได้ของคนใน ประเทศยังไม่ดี นอกจากนี้ ยังมีความไม่สมดุลในด้านอื่นๆ เช่น ความแตกต่างของรายได้และ ความเจริญระหว่างเมืองกับชนบท ความไม่สมดุลของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความไม่พอดีของโครงสร้างการผลิตและการจ้างงาน และความไม่สมดุลของโครงสร้างการผลิตและ ระดับการศึกษาของแรงงาน²⁴²

ดังจะเห็นได้จากปฏิริยาของสังคมไทยต่อวิกฤติเศรษฐกิจฟองสบู่แตกเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดย ในช่วง 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2540 พบว่า มี ปฏิริยาของสังคมไทยปรากฏขึ้นอย่างน้อย 3 ปฏิริยาดังกล่าว คือ (1) ม็อบคนรวยหรือม็อบสีลม (2) กองทุนกู้ชาติของพระพยอม กัลยาโณ และ (3) แนวคิดการพึ่งตนเอง (self-reliance) ซึ่งถือเป็น กระแสทางเลือกของการพัฒนาที่สำคัญ โดยแนวคิดการพึ่งตนเองนี้เกิดมาจากกระแสพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชซึ่งทรงพระราชทานไว้เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ ศาลาดุสิดาลัย²⁴³ และแนวคิดนี้ก็คือ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นั่นเอง และจึงได้ ประมวลพระราชดำรัสเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเป็นแนวคิดใหม่ในการพัฒนาประเทศและ ได้รับพระบรมราชานุญาตใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จากนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผล ในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ

²⁴² ณีฐพงศ์ ทองภักดี และนพวรรณ ปุสสะรังษี. (ม.ป.ป.). แนวทางการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อความพอเพียง. กรุงเทพฯ: ศูนย์ ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

²⁴³ ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2549). วิถีใหม่แห่งการพัฒนา: วิถีวิทยาศึกษาสังคมไทย. (พิมพ์ ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกกระดับ

เมื่อทำการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติเพื่อแก้ปัญหาความไม่สมดุลดังกล่าวได้ ดัง ตารางที่ 3.7 นี้

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบ	การพัฒนาตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่
เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย	การพัฒนาตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่
เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพที่ดี	หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
เป้าหมายที่ 4 การสร้างหลักประกันให้การศึกษา มีคุณภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	การประยุกต์ใช้หลักสูตรการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาซึ่งส่งเสริม สภาพแวดล้อมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
เป้าหมายที่ 8 การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและครอบคลุม	ในภาคธุรกิจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการสร้าง ภูมิคุ้มกัน พัฒนาและพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของ พนักงาน การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง การ ลงทุนขยายกิจการที่รอบคอบไม่เกินตัว และทำในสิ่ง ที่ตนถนัด คือการส่งเสริมการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจที่ยั่งยืนและครอบคลุม
เป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน	ในระดับปัจเจกบุคคล ผู้ประกอบการรายเล็กและราย ใหญ่สามารถนำหลักความพอประมาณ พอดี มี เหตุผล ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินชีวิต

ที่มา รายงานวิจัยในลักษณะ Quick Research ประเด็นเร่งด่วนของประชาคมอาเซียน เรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

จะเห็นได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติในมิติของการพัฒนาคนได้เป็นอย่างดี และสามารถผลักดันให้ ประเทศต่างๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา 4 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2560 ของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ โดยกำหนดให้ประเทศไทยเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นต้นแบบของการพัฒนาซึ่งเน้นเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการแก้ปัญหาที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน²⁴⁴

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2559 นายดอน ปรมัตถ์วินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ และผู้แทนพิเศษของนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถ้อยแถลงในพิธีรับมอบ ตำแหน่งประธานกลุ่ม 77 วาระปี พ.ศ. 2559 อย่างเป็นทางการ ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก โดยกล่าวถึงเป้าหมายในการผลักดันให้ประเทศสมาชิกกลุ่ม 77 จำนวน 134 ประเทศ ได้พัฒนาความร่วมมือระหว่างกันเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ในอีก 15 ปี ข้างหน้าร่วมกัน 3 ประเด็น คือ (1) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การพัฒนา และ (3) การลงทุนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งนายวิรัช พลาศรัย เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก กล่าววา²⁴⁵

“ทั้ง 3 เรื่องนี้เป็นหนทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นจริงได้ เศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรก็ทำให้อาหารยั่งยืน ในภาคอื่นๆ ก็ช่วยในเรื่องความคิดของคน ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและภูมิคุ้มกัน ส่วนเรื่องไอซีทีนั้นเรามองว่าทำอย่างไรจึงจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนอย่างยั่งยืนจากการใช้ไอซีที รวมถึงเรื่องการลงทุน ที่เราเห็นมาหลายสิบปีที่คนเข้ามาลงทุนในประเทศที่ยากจนกว่า กอบโกยผลประโยชน์ กัดขิ้นพื้นที่เมือง เรื่องแบบนี้เราต้องพยายามขจัดออกไปเพื่อสร้างประโยชน์ให้สมดุล”

กระทรวงการต่างประเทศมุ่งหมายที่จะเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะแนวทางหนึ่งในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเวทีระหว่างประเทศ (SEP for SDGs) ให้เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายนำไปสู่การบรรลุถ้อยคำในปฏิญญากลุ่ม 77 ที่แสดงการยอมรับว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเป็นสากล สามารถประยุกต์ใช้ได้หลาย

²⁴⁴ การต่างประเทศ, กระทรวง. (2558). การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศ: รวมคำบรรยายจากการสัมมนา ณ กระทรวงการต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ.

²⁴⁵ ดร.กมลินทร์ พินิจกุล, นายกิตติภูมิ เนียมหอม และร้อยโท พันธรับ ราชพงศา. รายงานวิจัยในลักษณะ Quick Research ประเด็นเร่งด่วนของประชาคมอาเซียน เรื่อง การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development).

http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=36035

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

บริบทและเป็นแนวทางในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้²⁴⁶ ซึ่งตัวอย่างของการเผยแพร่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศ²⁴⁷ ได้แก่

- (1) โครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ณ เมืองเฮรา ประเทศ ดิมอร์เลสเต
- (2) โครงการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน อำเภอเยนนั้นซอง เขตแมคเกว ประเทศเมียนมา
- (3) ความร่วมมือไตรภาคี ไทย-สาธารณรัฐเกาหลี-ประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการพัฒนา ชุมชนต้นแบบฯ สปป.ลาว
- (4) ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยซั่ว (หลัก ๒๒) เมืองนาทรายทอง นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว
- (5) โครงการธนาคารเกาะ จังหวัดบัลด์ ประเทศอัฟกานิสถาน
- (6) ศูนย์พัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน จังหวัดอาจะห์ ประเทศอินโดนีเซีย
- (7) โครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านพัฒนาเกษตรที่ยั่งยืน ประเทศเลโซโท
- (8) โครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ในการศึกษาและพัฒนาการทำฝนหลวงและแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง ประเทศจอร์แดน
- (9) โครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการพัฒนาประมงขนาดเล็ก ประเทศโมซัมบิก และเซเนกัล
- (10) โครงการเผยแพร่ความรู้การพัฒนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน ต่างประเทศ ได้แก่ เมียนมา เวียดนาม บังกลาเทศ ภูฏาน บูร์กินาฟาโซ เคนยา มาดากัสการ์ โมซัมบิก และเอธิโอเปีย

²⁴⁶ <http://www.innoobec.com/wp-content/uploads/2016/11/ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ.pdf>

²⁴⁷ ดร.กมลินทร์ พินิจภูวดล, นายกิตติภูมิ เนียมหอม และร้อยโท พันธรับ ราชพงศา. รายงานวิจัยในลักษณะ Quick Research ประเด็นเร่งด่วนของประชาคมอาเซียน เรื่อง การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development). http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=36035

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

4.4.1.4 มาตรฐานและดัชนีชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัวและชุมชนโดยรวม²⁴⁸

ในปีพ.ศ. 2556 พม. ได้จัดทำดัชนีชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่มีองค์ประกอบทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่ 1) มิติที่อยู่อาศัย 2) มิติสุขภาพ 3) มิติอาหาร 4) มิติการศึกษา 5) มิติการมีงานทำและรายได้ 6) มิติครอบครัว 7) มิติชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม 8) มิติศาสนาและวัฒนธรรม 9) มิติความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 10) มิติสิทธิและความเป็นธรรม 11) มิติการเมือง และ 12) มิติสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร/พลังงาน โดยด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 คือ ด้านมิติครอบครัว มิติความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มิติสิทธิและความเป็นธรรม และมิติการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มิติครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ ของตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ก่อให้เกิดความ ชัดแย้งที่รุนแรง ซึ่งตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 คือ ความรุนแรงในครอบครัวต่อประชากร 100,000 คน

มิติความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง การมีวิถีชีวิต และการดำรงชีวิตที่สงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบจากภัยทางสังคมและภัยธรรมชาติ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 2 ตัวที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ได้แก่ จำนวนคดีอาญา 5 กลุ่มต่อประชากร 100,000 คน และอัตราการเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุต่อประชากร 100,000 คน

มิติสิทธิและความเป็นธรรม หมายถึง การได้รับความเสมอภาค เท่าเทียม และความเป็นธรรมตามสิทธิทางกฎหมาย ไม่สร้างความสะดวกหรืออุปสรรคต่อตนเอง สามารถใช้สิทธิของตนเองอย่างถูกต้องตามสถานภาพ บทบาทและโอกาส โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 4 ตัวที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ได้แก่ จำนวนคดีในศาลปกครองต่อประชากร 100,000 คน จำนวนเรื่องร้องเรียนจากประชาชนผ่าน

²⁴⁸ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “ประวัติกระทรวง,”

http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=4 (สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560).

ศูนย์บริการประชาชนต่อประชากร 100,000 คน จำนวนเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมผ่านศูนย์ ดำรงธรรมต่อประชากร 100,000 คน และ จำนวนเรื่องของการแก้ไขตามข้อร้องเรียนผ่านศูนย์บริการ ประชาชนต่อประชากร 100,000 คน

มติการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้รับการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 3 ตัวที่ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ได้แก่ อัตราการมาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ส.ส.แบบแบ่ง เขตเลือกตั้ง อัตราการมาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ส.ส.แบบ สัดส่วนตัว และ จำนวนเรื่องร้องเรียนหน่วยงาน/ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านศูนย์ดำรงธรรมต่อประชากร 100,000 คน

ในการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ปี 2556 จะแบ่งการประเมินออกเป็นกลุ่ม ต่างๆ ดังนี้

- (1) ประเมินเปรียบเทียบค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ทุกจังหวัดทั่วประเทศ เป็นค่า ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์เฉลี่ยภาพรวมของประเทศ
- (2) ประเมินเปรียบเทียบค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มจังหวัดที่มีบริบทใกล้เคียง กัน โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่มจังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาค กลาง ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ข้อมูลตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ปี 2556 เป็นข้อมูลปี 2556 ซึ่งได้จากข้อมูลทุติยภูมิของหน่วยงานที่มีภารกิจจัดเก็บโดยตรง หรือเป็นข้อมูลที่ได้จาก การสำรวจของ ปี 2556 และตัวชี้วัดบางตัวไม่มีข้อมูลล่าสุดถึงปี 2556 ก็จะใช้ข้อมูลที่ทันสมัยที่สุด เท่าที่มีโดยมีทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงบวกและข้อมูลเชิงลบ

การจัดทำดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทยปี 2556 มีข้อจำกัดของการจัดทำ ดังนี้

1. เนื่องจากช่วงระหว่างสิ้นปี 2556 ถึงต้นปี 2557 เกิดเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมือง ทำให้หน่วยงานราชการหลายหน่วยงานมีการย้ายสถานที่ทำงานชั่วคราว การจัดเก็บข้อมูลจึงค่อนข้าง เกิดความล่าช้า บางหน่วยงานข้อมูลที่ได้ไม่สมบูรณ์

2. มติศาสนาและวัฒนธรรม ตัวชี้วัดจำนวนศาสนาทุกประเภทต่อประชากร 100,000 คน โดยปกติการจัดเก็บจะได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และศาสนสถานจะ ได้แก่ วัด สำนักสงฆ์ โบสถ์คริสต์ มัสยิด แต่ในปี 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติไม่มีการจัดเก็บตัวชี้วัดนี้แล้ว ผู้จัดทำจึงได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนวัดไปที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และจำนวน

มัสยิดไปที่กรมการศาสนา แต่จำนวนโบสถ์คริสต์ไม่มีการจัดเก็บ ดังนั้นในตัวชี้วัดจำนวนศาสนาทุก ประเภทต่อประชากร 100,000 คน จึงหมายถึง วัด สำนักสงฆ์ และมัสยิด เท่านั้น

3. มิติชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม ตัวชี้วัดจำนวนสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ต่อ ประชากร 100,000 คน แต่เดิมนั้น จำนวนสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์อยู่ในความดูแลของสำนัก ส่งเสริมสถาบันครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ แต่ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2556 จำนวนสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ได้ถูกโอนไปให้อยู่ ภายใต้อาณัติของกระทรวงมหาดไทย และไม่มีการจัดเก็บอีก ทำให้ข้อมูลที่มีเป็นข้อมูล ณ ธันวาคม 2555

4. มิติอาหาร ตัวชี้วัดร้อยละของร้านอาหารและแผงลอยที่ได้ CFGT (Clean Food Good Taste) ตัวชี้วัดร้อยละของตลาดสดน่าซื้อ และตัวชี้วัดของภาวะอ้วนลงพุงในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ได้ข้อมูลมาจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และตั้งแต่ปีพ.ศ. 2556 ทางกรม อนามัยแจ้งว่า จะไม่มีการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าว เนื่องจากในปีก่อนๆ ที่ได้มีการจัดเก็บเป็น เพราะเป็นตัวชี้วัดของกระทรวงฯ แต่ตั้งแต่ปี 2555 ตัวชี้วัดดังกล่าวไม่ได้เป็นตัวชี้วัดของกระทรวงฯ แล้ว จึงได้ยกเลิกการจัดเก็บไป

ผลการศึกษาดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ภาพรวมทั้ง 12 มิติ พบว่าค่าดัชนีความมั่นคงของ มนุษย์ในภาพรวมทั้งประเทศในปี 2556 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 69.48 ค่าสูงสุดร้อยละ 91.39 ค่าต่ำสุด ร้อยละ 15.29 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมทั้งประเทศในปี 2555 ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน แต่ค่าสูงสุดของปี 2555 ต่ำกว่า และค่าต่ำสุดของปี 2555 สูงกว่า เล็กน้อย คือ ปี 2555 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 69.14 ค่าสูงสุดร้อยละ 88.81 และค่าต่ำสุดร้อยละ 18.66 (ดังปรากฏอยู่ในตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมทั้งประเทศปี 2554 – 2556

ค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
- ค่าเฉลี่ยภาพรวมทั้งประเทศ	69.51	69.14	69.48
- ค่าสูงสุด	89.29	88.81	91.39
- ค่าต่ำสุด	16.12	18.66	15.29

ที่มา ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2556 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำหรับค่าเฉลี่ยดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทยในรายมิติของปี 2556 พบว่า มิติที่มี ค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์สูงสุดคือ มิติที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 70.32 รองลงไปคือ มิติสิทธิ และความเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 70.31 มิติที่มีค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ต่ำสุดคือ มิติการทำงานทำและรายได้ มีค่าดัชนี คือ 69.53 (ดังปรากฏอยู่ในตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 4.4 ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2556

มิติ	ปี 2556	ลำดับคะแนนสูงสุด
1. มิติที่อยู่อาศัย	70.32	1
2. มิติสุขภาพ	69.61	9
3. มิติอาหาร	70.24	3
4. มิติการศึกษา	69.59	11
5. มิติการทำงานทำและรายได้	69.53	12
6. มิติครอบครัว	70.22	4
7. มิติชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม	70.12	5
8. มิติศาสนาและวัฒนธรรม	69.87	7
9. มิติความปลอดภัยในชีวิตฯ	69.70	8
10. มิติสิทธิและความเป็นธรรม	70.31	2
11. มิติการเมือง	69.61	9
12. มิติสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร/พลังงาน	70.06	6

ที่มา ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2556 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4.4.1.5 ดัชนีชี้วัดด้านสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) หรือที่รู้จักในนาม “สภาพัฒน์” เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2521 มีหน้าที่หลัก คือ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาประเทศในแต่ละช่วง ระยะเวลา 5 ปี

เช่นเดียวกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สศช. จัดทำดัชนีชี้วัดด้าน สังคม เพื่อสะท้อนสถานะสังคมของประเทศ ซึ่งในดัชนีดังกล่าวได้สะท้อนถึงภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวม ปี 2559 ของส่วนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 นั้น ได้แก่ ความรุนแรงในเด็กและสตรี อันเกิดจากคนใกล้ชิด คดีอาญาโดยรวมลดลงจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่าง ต่อเนื่อง และการขจัดการค้ามนุษย์ดัชนีชี้วัดด้านสังคมประกอบด้วยดัชนีชี้วัดตามเป้าหมายของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับ โดยข้อมูลล่าสุดเป็นดัชนีชี้วัดตามเป้าหมายของ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

แผนฯ ฉบับที่ 11 โดยมีการจัดทำข้อมูลเป็นรายเดือน รายไตรมาส และรายปี ทั้งนี้ ดัชนีชี้วัดด้าน สังคมของ สศช. ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ได้แก่²⁴⁹

- ความเสมอภาค หญิง-ชาย ซึ่งมีองค์ประกอบด้านการเข้าสู่ตำแหน่งระดับบริหาร ของราชการ ในระดับชาติและท้องถิ่น โดยจะวัดผลจำนวนและสัดส่วนผู้หญิงใน คณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2544 - 2554 รายปีและสัดส่วนผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งหรือ แต่งตั้งในระดับต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2545 - 2556 รายปี
- ความมั่นคงทางสังคม ซึ่งมีองค์ประกอบด้านความสงบสุขในสังคมโดยจะวัดผล 1) จำนวนคดีและร้อยละคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจทั่วประเทศ จำแนกตามฐานความผิด ปี พ.ศ. 2539 - 2558 รายปี 2) จำนวนและร้อยละของ คดีที่เด็กและเยาวชนที่เป็นการกระทำผิดซ้ำเมื่อเปรียบเทียบกับคดีที่จับกุมส่ง สถานพินิจทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2539 - 2558 รายปี 3) จำนวนคดีอาญาประเภท ความผิดคดีชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติด ปี พ.ศ. 2557 - 2559 รายเดือน 4) จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงคดีอาญา ประเภทคดีชีวิต ร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติด ปี พ.ศ. 2550 - 2559 รายไตรมาส 5) จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงคดีอาญา ประเภทคดีชีวิต ร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติด ปี พ.ศ. 2541 - 2558 รายปี

4.4.1.6 แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ภาครัฐจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม ปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กร เครือข่ายสิทธิมนุษยชนนำไปใช้ปฏิบัติเพื่อส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน ซึ่ง จะเป็นรากฐานที่เข้มแข็งให้กับสังคมไทย อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการทำให้สังคมไทยเป็น สังคมที่ส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อนำไปสู่สังคม ที่สันติสุข

²⁴⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), “ความมั่นคง,”

http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatSubDefault_Final.aspx?catid=8 (สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560).

ทั้งนี้ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะครอบคลุมถึงสิทธิของประชาชนในทุกๆ ด้าน ทั้งมิติ ทางด้านพลเมือง เศรษฐกิจ สิทธิทางการเมือง และสิทธิทางด้านอื่นๆ ซึ่งในสิทธิทั้งหลายเหล่านี้ จะมีทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนและไม่เกี่ยวข้องกัน โดยในแผนสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติได้แบ่งเป้าหมายการดำเนินงานออกเป็น 26 แผน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ บทเรียนที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นทางด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- (1) แผนสิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข จะมีความเกี่ยวข้องกับการจัดหาบริการทางด้าน สาธารณสุขเพื่อเติมเต็มให้กับกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการภาคเอกชนเป็นหลัก โดยจุดสำคัญประการหนึ่งจะอยู่ที่การแย่งชิงทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรทางการแพทย์ที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในภาครัฐ ซึ่งภาครัฐต้องอาศัยความร่วมมือกันกับภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สำหรับประเด็นที่ ธุรกิจสามารถที่จะละเมิดสิทธิของบุคคล จะประกอบไปด้วย สิทธิในการรับรู้ข้อมูล การรักษาของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งกระบวนการรักษาและยาที่ใช้ในการรักษา พร้อมทั้งการทราบถึงทางเลือกของตนในการรับบริการสุขภาพ ตลอดจนการได้รับการชดเชยเยียวยาจากผลกระทบจากการรักษาที่ผิดพลาดตามสมควร นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการระบุถึงสิทธิทางด้านแรงงานในการได้รับค่าชดเชยในกรณีที่หยุดงานเพื่อ เข้ารับรักษาพยาบาลที่สะท้อนการสูญเสียรายได้ตามจริงที่เป็นธรรมกับทั้งนายจ้าง และลูกจ้าง
- (2) แผนสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา จะมุ่งเน้นที่การให้บริการภาครัฐในฐานะผู้ที่ให้ สิทธิในการเรียนฟรี 12 ปี แต่มักจะพบปัญหาการหย่อนคุณภาพการให้บริการเป็น หลัก โดยหนึ่งในเครื่องมือที่แผนสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาให้ความสำคัญ คือ การ พัฒนาหลักสูตรและโครงสร้างทางการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน บริบทของท้องถิ่นและเอื้อต่อสิทธิในการศึกษาของคนกลุ่มเฉพาะและการเรียนรู้ ตลอดชีวิต
- (3) แผนสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจ คำนึงถึงปัญหาความยากจนและปัญหา ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม ที่ควรจะได้รับแก้ไขในรูปแบบที่ยั่งยืน คือไม่ใช้ นโยบายที่แจกเงินเพื่อมุ่งประโยชน์ทางการเมือง โดยขาดความยั่งยืนทางการคลัง แต่มุ่งเน้นที่การสนับสนุนคนด้อยโอกาสให้เข้าถึงการประกอบอาชีพและรายได้ที่ เพียงพอตามสิทธิ และการใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน ที่จะนำไปสู่การสร้างศักยภาพของตนเองได้ใน

- ระยะยาว โดยในแผนสิทธิอำนาจนี้ จะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน ในสองมิติ คือ การได้รับผลตอบแทนค่าจ้างที่เป็นธรรม สอดคล้องกับผลิตภาพของ แรงงาน และการส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบการ
- (4) แผนสิทธิมนุษยชนด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นที่ปัญหาการขาดแคลนที่ดิน ทำกิน และการถูกละเมิดสิทธิทางด้านสภาพแวดล้อม และการเข้าถึงสิทธิทางด้าน สิ่งแวดล้อมของประชาชน (และชุมชน) ซึ่งเกิดขึ้นจากการขาดอำนาจต่อการรอง การขาดความรู้ในกระบวนการยุติธรรม การขาดความรู้ทางการพิสูจนความ เสียหาย ต้นทุนการดำเนินคดีที่สูง และความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรม ใน ประเด็นนี้จะมีความเกี่ยวข้องกับด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนโดยตรง เนื่องจาก มูลเหตุของปัญหามักจะเกิดขึ้นจากข้อพิพาทระหว่างประชาชน/ชุมชน กับภาคธุรกิจ ซึ่งภาครัฐจะต้องเข้ามาช่วยเหลือในหลายด้าน ตั้งแต่การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม การเร่งรัดการบังคับใช้กฎหมาย การเร่งรัดมาตรการเยียวยา การส่งเสริมของ บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึง ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการเข้ามาจัดการสิ่งแวดล้อม และการออกมาตรการเพื่อสนับสนุนให้ ภาคธุรกิจหันมาดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น
- (5) แผนสิทธิมนุษยชนด้านที่อยู่อาศัย มุ่งเน้นที่การตอบโจทยความต้องการที่อยู่อาศัยของ ผู้ที่ด้อยโอกาสเป็นหลัก อย่างไรก็ตามในแผนสิทธิมนุษยชนในด้านนี้ยังมีการระบุถึง การให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการจัดซื้อที่อยู่อาศัยอยู่ด้วย
- (6) แผนสิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรมและศาสนา มุ่งเน้นที่ความขัดแย้งกันระหว่าง วัฒนธรรม ซึ่งเกิดขึ้นได้ใน 2 ลักษณะ คือ ความขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมพื้น ถิ่น (วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์) กับการสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (วัฒนธรรมชาติ) และ ความขัดแย้งกันระหว่างวัฒนธรรมชาติ กับวัฒนธรรมของต่างชาติ ซึ่งในทั้งสอง ประเด็นดังกล่าว ภาคธุรกิจสามารถที่จะละเมิดสิทธิทางด้านวัฒนธรรมและศาสนาได้ ตัวอย่างเช่น การโฆษณา และการสื่อสารเทคโนโลยีที่สนับสนุนการบริโภคอาหารขยะ และสินค้าฟุ่มเฟือย ทำให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมเลียนแบบไม่สามารถตัดสินใจบริโภคได้ บนพื้นฐานที่ถูกต้อง (การละเมิดสิทธิผู้บริโภค) หรือการสนับสนุนให้นิยมสตรีผิวขาว ซึ่งเป็นการสร้างทัศนคติในแง่ลบต่อสตรีผิวสีอื่นๆ เป็นต้น
- (7) แผนสิทธิมนุษยชนด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มุ่งที่จะ ให้ประชาชนได้รับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเพียงพอ โดยไม่

ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นๆ ในแผนสิทธิมนุษยชนในด้านนี้จะมีความเกี่ยวข้องกับ ด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนได้ในหลายลักษณะ ตัวอย่าง เช่น การนำเสนอข้อมูลที่ไม่ถ่วง และไม่ตรงความจริงทั้งจากภาคธุรกิจ หรือ จากสื่อ การคุกคามของภาค ธุรกิจในการขายบริการทางโทรศัพท์ (เช่น ประกัน)

- (8) แผนสิทธิมนุษยชนด้านการขนส่ง เป็นสิทธิใหม่ที่เพิ่มเข้ามาในแผนฉบับนี้เป็นครั้งแรก โดยกล่าวถึงการเข้าถึงการคมนาคมขนส่งของประชาชนที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง โดยภาคธุรกิจอาจจะละเมิดสิทธิของประชาชนได้ เช่น การสร้างระบบขนส่งที่ไม่เอื้อต่อการใช้บริการของผู้ด้อยโอกาส คนพิการ เป็นต้น ในส่วนของภาครัฐเอง ก็ได้มีการคำนึงถึงประเด็นการดำเนินการโครงการภาครัฐที่อาจจะกระทำต่อสิทธิมนุษยชนได้ จึงวางแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารและสามารถแสดงความคิดเห็นต่อโครงการได้ นอกจากนี้ ยังมีแนวทางสนับสนุนกลไกการฟื้นฟู เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือผู้ที่ถูกรอนสิทธิจากการดำเนินโครงการด้านการขนส่งและจราจรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม
- (9) แผนสิทธิมนุษยชนด้านการเมืองการปกครอง มุ่งเน้นที่การสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง และมีส่วนร่วมในการเมือง การปกครอง ซึ่งจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชน
- (10) แผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม ให้ความช่วยเหลือปกป้อง ค้ำครอง สิทธิแก่ผู้ต้องหา ผู้เสียหายในคดี และพยาน ซึ่งครอบคลุมทั้งกรณีที่เป็นการละเมิด โดยภาคธุรกิจ หรือไม่ก็ได้ โดยประเด็นปัญหาที่สำคัญ ประกอบไปด้วย การขาด ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ปัญหาการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมของประชากรบางกลุ่ม ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันใน กระบวนการยุติธรรม ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย และปัญหาความล่าช้าและความ ผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม

ในส่วนของแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นธุรกิจและสิทธิมนุษยชนจะ ประกอบไปด้วย การศึกษานियามของการทรมาน ในประมวลกฎหมายอาญา การผลักดันการให้ สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ การร่วมมือกับ ประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหาข้ามชายแดน การสนับสนุนกลไกให้ประชาชน/พยานเข้ามา มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม การมุ่งเน้นที่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ของไทย การส่งเสริมการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานด้านกระบวนการยุติธรรม ส่งเสริม

กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการลงโทษในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือจากการลงโทษ และให้ ความสำคัญกับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้เสียหายให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

- แผนสิทธิมนุษยชนด้านความมั่นคงทางสังคม หมายถึงการสนับสนุนการวาง หลักประกันในคุณภาพของชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพและรองรับต่อความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยในแผนนี้จะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านธุรกิจและ สิทธิมนุษยชน คือ การละเมิดสิทธิมนุษยชนในกลุ่มด้อยโอกาส ได้แก่ เด็ก สตรี คน พิการ ผู้ไร้ถิ่น ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบและไม่ได้รับความเป็นธรรมในหลายๆ ด้าน นอกจากนี้ ประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญคือ สิทธิของแรงงานนอกระบบ หรือ แรงงานที่มีนายจ้างแบบไม่แน่นอน (freelance) ที่ต้องพิจารณาถึงเรื่องสิทธิที่ ชัดเจนและให้การคุ้มครองอย่างเหมาะสม
- ในส่วนถัดไปจะเป็นการกำหนดแผนสิทธิมนุษยชนตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจำแนก ออกเป็น 15 กลุ่ม ดังนี้
 - แผนสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง ดูแลคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาใน กระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล ทั้งที่กำหนดใน Universal Declaration of Human Rights ค.ศ. 1948 และใน International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) โดยในกรณีของประเทศไทย จะพบประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาผู้ต้องขังถูกทำร้ายขณะกำลังทำ แผนเพื่อรับสารภาพ ปัญหาสภาพแวดล้อมในห้องขังและสวัสดิการสำหรับ นักโทษหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักโทษหญิงที่ตั้งครรภ์ ปัญหาความแออัดของ เรือนจำ ปัญหาความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาด ประสิทธิภาพในการจัดหาทนายความภาครัฐให้กับผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวน
 - แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้พ้นโทษ อาจจะมีข้องเกี่ยวกับการถูกละเมิด สิทธิโดยภาคธุรกิจ หากภาคธุรกิจมีการกีดกันกลุ่มผู้พ้นโทษในการเข้าถึงบริการ การกีดกันการเข้ารับทำงาน หรือในด้านสิทธิอื่นๆ
 - แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ต้องหาเยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จะเกี่ยวข้องกับการที่ภาครัฐปฏิบัติต่อผู้เสพยาเสพติด เหมือนผู้ป่วย ไม่ใช่อาชญากรและให้ผู้ต้องหาเข้ารับการรักษาแทนการรับ โทษ แต่จะไม่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชนโดยตรง

- แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย ได้คำนึงถึงประเด็นปัญหาการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมเป็นหลัก ซึ่งประเด็นปัญหาที่สำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับ ธุรกิจและสิทธิมนุษยชน ก็คือ ปัญหาต้นทุนการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่สูง และทำให้เกิดปัญหาการเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม ปัญหาค่าเสียหายที่ศาล กำหนดในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เหมาะสม ปัญหาการดูแล จัดการผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิง (ที่ไม่ใช่เด็ก) ในคดีที่เกี่ยวข้องกับทางเพศที่ยัง ต้องการการพัฒนากระบวนการทางด้านยุติธรรม และรูปแบบการคุ้มครอง ขาวต่างชาติในไทยที่พัฒนาเป็นขบวนการจนทำให้เกิดปัญหาการเข้าไม่ถึง กระบวนการยุติธรรม
- แผนสิทธิมนุษยชนผู้ติดเชื้อเอชไอวี จะมุ่งเน้นที่แนวทางปฏิบัติของภาครัฐที่ เหมาะสมในการให้บริการแก่ประชากรในกลุ่มเป้าหมาย โดยมีประเด็นที่ เกี่ยวเนื่องกับภาครัฐก็คือ การรักษาความลับของข้อมูลผู้ติดเชื้อเอชไอวี
- แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน จะมีความเกี่ยวข้องทั้งกับภาครัฐในฐานะ ผู้ให้สวัสดิการพื้นฐานทางด้านแรงงาน (เช่น ประกันสังคม) จะมีความเกี่ยวข้อง กับการดำเนินธุรกิจที่อาจจะละเมิดสิทธิของแรงงานตามมาตรฐานนานาชาติ และจะมีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดกฎ กติกาของภาครัฐในการคุ้มครองดูแล แรงงาน โดยในสองประเด็นหลักจะเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานและสิทธิมนุษยชน
- ในกรณีของประเทศไทย ประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มแรงงาน ประกอบไปด้วย ปัญหาลูกจ้างไม่ได้รับการดูแลด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ปัญหาการที่รัฐบาลไทยยังไม่ยอมรับข้อตกลง สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพใน การสมาคมและคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว และฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิใน การรวมตัวและเจรจาต่อรอง และปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ดังกล่าว ปัญหาผู้ใช้แรงงานยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในประกันสังคม นอกจากนี้ เนื่องจากประเทศไทยได้ขยายความคุ้มครองทางด้านแรงงานให้กับผู้รับ งานไปทำที่บ้าน แต่มีปัญหาการรับค่าจ้างที่ต่ำกว่าเกณฑ์ค่าจ้างขั้นต่ำและได้ค่าจ้าง ที่ไม่แน่นอน ซึ่งปัญหานี้ได้เกิดขึ้นกับแรงงานโยกย้ายถิ่นในประเทศอีกด้วย
- แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา โดยในส่วน แรกจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้สวัสดิการโดยภาครัฐเป็นหลัก ในขณะที่

ในส่วนหลังจะมีความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ ในประเด็นการคุ้มครองสิทธิของ ประชาชน/ชุมชนในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและเอื้อต่อการดำรงชีวิต

- แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมุ่งเน้นที่จะพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็น ระบบ โดยอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนจะเกิดขึ้นได้ใน 2 ลักษณะ คือ การที่กลุ่ม เกษตรกรอาจจะไปละเมิดสิทธิของผู้บริโภค โดยการใช้จ่ายปราบศัตรูพืชที่เป็น อันตรายได้ หรือ กลุ่มเกษตรกรอาจจะถูกกลุ่มธุรกิจเอกชนเอาเปรียบจาก การทำเกษตรพันธสัญญา
- แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้สูงอายุ มุ่งเน้นที่การเตรียมความพร้อมของประเทศ (ผ่านการดำเนินการภาครัฐ) เพื่อรองรับสังคมสูงวัย ทั้งในด้านสวัสดิการ สาธารณสุขและการศึกษาเป็นสำคัญ แต่ไม่ได้กล่าวถึงบทบาทของภาคธุรกิจใน การจัดการดูแลมากนัก โดยในความเห็นของคณะผู้วิจัยมองว่า ภาคธุรกิจ สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการไม่ละเมิดสิทธิของกลุ่มผู้สูงอายุได้ในหลายรูปแบบ เช่น การกำหนดให้ธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการที่สำคัญ จะต้องสนับสนุน การเข้าถึงสินค้าและบริการของผู้สูงอายุ เช่น รถไฟฟ้าจะต้องมีการจัดทำบันได เลื่อนและลิฟต์ไว้คอยบริการ ธุรกิจที่สร้างที่อยู่อาศัยเพื่อผู้สูงอายุจะต้องมีแบบ บ้านที่สนับสนุนการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น มีการตกแต่งด้วยเสาพุงตัว มีการสร้างเก้าอี้เลื่อนเพื่อขึ้นไปชั้นที่สูง และขนาดของประตูต้องสามารถเข็น รถเข็นเข้าได้ เป็นต้น
- แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน จะมีความเกี่ยวข้องกับการที่เด็ก และเยาวชนไม่ได้รับการบริการจากภาครัฐที่เหมาะสมและทั่วถึงเป็นหลัก เช่น ระบบการศึกษาไม่มีคุณภาพ ปัญหาการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกใน สถานศึกษาอย่างทั่วถึงสำหรับเด็กพิการ การขาดความชัดเจนเรื่องสิทธิและ ทิศทางของนโยบายของประเทศต่อเด็กไร้สัญชาติ เด็กในพื้นที่ผู้พักพิง เด็กที่เป็น บุตรแรงงานต่างด้าว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในแผนสิทธิมนุษยชนในด้านนี้ยังมี ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน คือ เด็กบางส่วนจำเป็นต้องเข้าสู่ ตลาดแรงงานตั้งแต่อายุน้อย
- แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มสตรี พบว่าประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสตรี ประกอบไปด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัญหาการค้าเด็กและสตรี ปัญหา การกระทำรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวและการคุกคามทางเพศในที่ทำงาน และ

ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ซึ่งในสองประเด็นแรกจะเกี่ยวข้องกับประเด็นด้าน ธุรกิจและสิทธิมนุษยชน

- แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนพิการ มุ่งเน้นที่ดำเนินการตามกฎหมายและมติ ของคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้สถานที่ราชการและระบบขนส่งมวลชนจะต้องมีสิ่ง ที่อำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่คนพิการ โดยสิ่งที่ภาครัฐมุ่งเน้นที่เกี่ยวข้องกับ ด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนก็คือ การจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุก รูปแบบในการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน

4.4.2 ภาคเอกชน

จากสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน พบว่า การดำเนินการของภาคธุรกิจส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนสูงขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการดำเนินธุรกิจอาจจะสร้างผลกระทบต่อชุมชนที่ธุรกิจนั้นเข้าไปดำเนินการไม่ว่าจะเป็นผลกระทบ ทางเศรษฐกิจ ทางสังคมหรือแม้กระทั่งทางสิ่งแวดล้อม ในอดีตที่ผ่านมา การวางแผนการดำเนินธุรกิจ ของภาคเอกชน จะมุ่งการทำให้ประสบความสำเร็จ อยู่ได้อย่างยั่งยืน แข่งขันได้ดี เติบโต สร้างตลาด ได้ เพิ่มศักยภาพ นวัตกรรมที่จะแข่งขัน ครองใจตลาดให้มากที่สุด และมีผลประกอบการที่ดี แต่อาจ ไม่ได้นำเป้าหมายหรือปัญหาของสังคมมาพิจารณามากนัก เพราะไม่รู้สึกรว่าองค์กรมีบทบาทเกี่ยวข้อง ชัดเจน หรือไม่มีอำนาจเช่นภาครัฐที่จะแก้ไขปัญหาได้ แม้ต่อมาอาจมีการดำเนินการด้าน CSR หรือ บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ก็จะต้องมีการดำเนินการด้านธรรมาภิบาล แต่ก็ยังเป็นการคำนึงถึงผู้ถือหุ้น เป็นหลัก โดยยังไม่ได้ครอบคลุมถึงผู้มีส่วนกลุ่มอื่นๆ แต่ในวันนี้และในอนาคตค่าที่พูดถึงมากขึ้น ก็คือ ความยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งเป็นการท้าทายของภาคธุรกิจที่จะต้องกำหนดทิศทางขององค์กร และแนวโน้มที่กว้างขึ้นไปสู่ระดับโลกมากกว่าสิ่งที่เคยทำแล้วได้ผลลัพธ์ดีในแบบเดิมๆ ทั้งนี้ มีกลุ่ม ธุรกิจบางกลุ่มในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและร่วมกันกำหนดหน้าที่ในการที่จะ เป็นผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อ และเคารพในสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง ตลอดจนเชื่อมโยงกับ เป้าหมายที่ 16 บางประการ โดยจะขอแยกพิจารณาดังต่อไปนี้

4.4.2.1 Global Compact Network Thailand

เครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประเทศไทย (Global Compact Network Thailand) ก่อกำเนิดขึ้นจากการรวมตัวของ 15 องค์กรชั้นนำของไทย ที่เป็นสมาชิก UN Global Compact ผนึกกำลังกันเพื่อร่วมกันผลักดันหลักสากล 10 ประการของ UN Global Compact ซึ่งครอบคลุม 4 เรื่องสำคัญ ได้แก่ สิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน การปกป้องสิ่งแวดล้อม และการต่อต้านคอร์รัปชัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีพันธกิจหลักในการส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

17 ประการ และการส่งเสริมการทำธุรกิจอย่างยั่งยืน การรวมตัวของผู้แทนเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประเทศไทยจึงมีความหมายในฐานะเป็นการเพาะเมล็ดพันธุ์ความยั่งยืนที่จะเติบโตในประเทศไทยให้เกิดขึ้น และมีสมาชิกเพิ่มขึ้นสู่ภาคประชาสังคม ภาครัฐ และภาคการศึกษา และขยายความสัมพันธ์ไปสู่ประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะเชื่อมโยงกับหลักการพื้นฐาน 10 ข้อของ UN Global Compact อันเป็นที่มาของ SDGs 17 ข้อ โดยเฉพาะข้อที่ 17 คือ Partner for the Goals

การรวมกลุ่มดังกล่าวมีวิสัยทัศน์ร่วมกันคือ “การร่วมสร้างเศรษฐกิจโลกที่ยั่งยืนและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ให้มีความสมดุล” ทั้งนี้ได้มีการกำหนดพันธกิจเอาไว้ 2 ประการ ได้แก่ 1) ให้ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อ ทั้งด้านการวางยุทธศาสตร์และการปฏิบัติการที่สอดคล้องกับหลักสากล 10 ประการของ UN Global Compact ซึ่งครอบคลุม 4 เรื่องสำคัญ ได้แก่ สิทธิมนุษยชนมาตรฐานแรงงาน การปกป้องสิ่งแวดล้อม และการต่อต้านการทุจริต และ 2) ให้ดำเนินการเชิงยุทธศาสตร์ที่ช่วยผลักดันเป้าหมายของสังคมในวงกว้าง อาทิ เป้าหมายสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (UN Sustainable Development Goals) โดยมุ่งเน้นที่การสร้างภาคีความร่วมมือและการพัฒนานวัตกรรม²⁵⁰

ทั้งนี้ ประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายต่อความยั่งยืนใน 7 ประการ ได้แก่ 1) ความเข้าใจและการปรับตัวของภาครัฐให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง และการผลักดันให้หน่วยงานรัฐตระหนักรู้ด้วย 2) การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และร่างกฎหมาย กฎระเบียบที่จำเป็น โดยนำเอา SDGs ทั้ง 17 ข้อมาเป็นเกณฑ์ 3) การสร้างความตระหนักในภาคเอกชน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจริงจัง 4) การมีส่วนร่วมกับชุมชน และสร้างความเข้าใจ เพื่อให้มั่นใจว่าชุมชนจะอยู่ได้อย่างยั่งยืน เข้มแข็งปลอดภัยและมีส่วนร่วม 5) การตรวจสอบย้อนกลับ และมีส่วนร่วมตลอดห่วงโซ่แห่งคุณค่า เพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง 6) ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งระดับโลกและระดับภูมิภาค ที่จะเป็นการแบ่งปัน ถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน และ 7) การสร้างผู้นำในองค์กรที่ตระหนักด้านความยั่งยืน เพื่อความเข้าใจปัญหา นำไปสู่การแก้ไข การกำหนดเป้าหมายขับเคลื่อนทุกส่วนในองค์กร ให้เปลี่ยนแปลงสู่ความยั่งยืนในอนาคต

²⁵⁰ โปรดดู <http://www.globalcompact-th.com/about>

เพื่อจัดการกับความท้าทายดังกล่าว ทุกองค์กรสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงโดยใช้โมเดล แห่งความยั่งยืนภายใต้แนวคิด Deliver to Bottom Line ซึ่งเป็นมิติใหม่ของการดำเนินธุรกิจที่ไม่ได้ คำนึงแค่ผลกำไร แต่คำนึงถึง 3 องค์ประกอบสำคัญคือ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยองค์กร ดำเนินการใน 3 ด้านหลักได้แก่ 1.) การสร้างคุณค่า วัฒนธรรมองค์กร และหลักการดำเนินธุรกิจที่ดี 2.) การทำให้องค์กรปรับตัวอยู่ตลอดเวลาด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองความยั่งยืนและ ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งย้อนกลับคืนมาสู่องค์กรด้วย และ 3.) การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ที่ตระหนักรู้ การดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืน คำนึงถึงปัญหาทั้งระดับประเทศและระดับโลก

การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริงเกิดขึ้นจากการผนึกกำลังของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ ภาคเอกชนนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สามารถร่วมมือกันภายใต้รูปแบบ Collaborative Model กำหนดเป้าหมาย ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม อาทิ การจัดการความยากจน การให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้เปราะบาง ตลาดสีเขียว Climate Change ปัญหามอกควัน และการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน เป็นต้น

4.4.2.2 องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) เริ่มภารกิจครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.2554 ในชื่อ “ภาคี เครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน” บนแนวคิดริเริ่มของ คุณดุสิต นนทะนาคร ประธานหอการค้าไทยใน สมัยนั้น ที่เล็งเห็นว่าประเทศไทยชาติต้องสูญเสียผลประโยชน์ไปมหาศาลกับการคอร์รัปชันในโครงการ ต่างๆ ของภาครัฐซึ่งนับวันจะมีวิธีการที่ซับซ้อนและมีมูลค่าความเสียหายมากขึ้นเรื่อยๆ ในยุคก่อตั้ง ภาคีฯ มีการระดมความเห็นครั้งแรกต่อการค้นหา “แนวทางความร่วมมือในการต่อต้านคอร์รัปชันจาก ทุกภาคส่วน” นับเป็นความพยายามครั้งแรกของภาคเอกชนที่ต้องการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันอัน เลวร้ายและบั่นทอนการพัฒนาประเทศมาอย่างยาวนาน มีองค์กรจากภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคการศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศ เข้าร่วม 23 แห่งโดยได้จัดงานสัมมนา “ต่อต้านคอร์รัปชัน : จุดเปลี่ยนประเทศไทย” ขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2554 ทั้งนี้ ภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชันได้รับการ สานต่อจากเหล่าสมาชิกโดยการนำของคุณประมนต์ สุธีวงศ์ ผู้เข้ามารับตำแหน่งประธานภาคีฯ หลังจากการเสียชีวิตของคุณดุสิต โดยในปี พ.ศ.2555 ภาคีฯ จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นองค์กรต่อต้าน คอร์รัปชัน(ประเทศไทย) และได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิในปี พ.ศ.2557 ปัจจุบันมีภาคีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 51 องค์กร

การรวมกลุ่มดังกล่าวมีวิสัยทัศน์ร่วมกันคือ “เราต้องการที่จะเป็นพลังสังคมที่ขับเคลื่อนให้ การคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่คนไทยและสังคมไทยยอมรับไม่ได้” ทั้งนี้ได้มีการกำหนดพันธกิจเอาไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) สร้างความน่าเชื่อถือให้องค์กรเป็นที่ยอมรับในฐานะ “ศูนย์กลางการขับเคลื่อนพลัง

สังคมเพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน” ที่มีศักยภาพที่สุด 2) สร้างเครือข่ายการทำงานทั้งในระดับประเทศและ ระดับสากลผ่านการกระจายงานการพัฒนาเครื่องมือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้ทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด 3) สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับ นโยบาย ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้แนวทางการต่อต้านคอร์รัปชันดำเนินไปอย่างเป็น รูปธรรมและบังเกิดผลอย่างรวดเร็ว และ 4) ส่งเสริมการสร้างต้นแบบที่ดีในสังคม ทั้งในระดับองค์กร และระดับบุคคล²⁵¹

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) มุ่งมั่นจะขับเคลื่อนพันธกิจด้วย ยุทธศาสตร์ 3 ปี ได้แก่ ปูกลูก ฟัง ป้องกัน และเปิดโปง โดยยุทธศาสตร์ปูกลูก ฟัง นั้นเน้นการสร้างค่านิยมใหม่ในสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน สนับสนุนให้เกิดการยกย่องคนดีมีศีลธรรม และในยุทธศาสตร์ทั้ง ป้องกันและเปิดโปงได้กำหนดให้องค์กรฯ ทำหน้าที่เสมือนเป็นหมาเฝ้าบ้านสอดส่องดูแลให้เกิด การคอร์รัปชันน้อยที่สุด รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือหรือกระบวนการที่จะลดโอกาสของการโกงกิน

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) ร่วมมือกับภาคเอกชนในการป้องกันการคอร์รัปชัน ผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านทุจริต (Thailand’s Private Sector Collective Action Coalition Against Corruption= CAC) “แนว ร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านคอร์รัปชัน” (Collective Action Against Corruption – CAC) เป็นการรวมตัวของธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อแก้ไขและป้องกันมิให้เกิดคอร์รัปชันในสังคมไทย สมาชิกที่เข้าร่วมต้องประกาศนโยบายต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบและจัดทำระบบป้องกันการจ่ายสินบน รวมทั้งให้ความร่วมมือสนับสนุนการสร้างมาตรฐานการกำกับดูแลกิจการที่ดีบนพื้นฐานของหลัก บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) และความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) การรวมตัวอย่างเหนียวแน่นและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังของสมาชิก CAC ตามที่ได้ร่วมลงนาม ประกาศเจตนารมณ์ไว้จะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้า และการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล ของสังคมไทยต่อไป นอกจากนี้ ยังมีโครงการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และองค์กรด้านตลาดทุนอื่นๆ ร่วมมือกับองค์กรต่อต้านคอร์รั ปชัน (ประเทศไทย) ในการขับเคลื่อนให้ธุรกิจเอกชนมีบทบาทในการแก้ปัญหาการคอร์รัปชันอย่าง จริงจัง

²⁵¹ โปรดดู http://www.anticorruption.in.th/2016/th/about1.php#about1_section

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

4.4.2.3 องค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Thailand Business Council for Sustainable Development : TBCSD)

เพื่อส่งเสริมแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกลุ่มผู้นำธุรกิจ รวมถึงส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเข้ามา มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งมีบทบาทนำ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศ และเสริมสร้างจิตสำนึกในการรักษา สิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรธุรกิจ โดยเน้นการสนับสนุนความคิดริเริ่มที่มุ่งปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของประเทศ จึงทำให้ "องค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน" (Thailand Business Council for Sustainable Development : TBCSD) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 2536 โดยเป็นการรวมตัวของกลุ่มนักธุรกิจ ชี้นำ

เป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่มดังกล่าวขึ้นเพื่อ 1) ส่งเสริมแนวคิด “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ใน กลุ่มผู้นำธุรกิจ 2) ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมอันจะ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งมีบทบาทนำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศ และ 3) เสริมสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรภาคธุรกิจ โดยเน้นการสนับสนุน ความคิดริเริ่มที่มุ่งปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ ซึ่งมีสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยทำหน้าที่เป็น เลขานุการองค์กร และในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 38 องค์กร ครอบคลุมทุกกลุ่ม ธุรกิจของไทย²⁵²

ภารกิจที่ผ่านมาขององค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (TBCSD) นั้น พบว่าได้มีการผนึก กำลังร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (TEI) และ 10 องค์กรสมาชิกของ TBCSD ในการเข้าร่วม ประกาศเจตนารมณ์ในความมุ่งมั่นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามเป้าหมายนโยบายภาครัฐ นำ ประเทศลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง ร้อยละ 20-25 ภายในปี 2573 ตามที่นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กล่าวไว้ในการประชุม COP21 ณ กรุงปารีส ฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558 นับเป็นความมุ่งมั่นร่วมกันในการดำเนินธุรกิจควบคู่กับการลดการปล่อยก๊าซเรือน กระจก ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญส่งผลให้ประเทศไทยบรรลุผลตามเป้าหมายดังกล่าว ส่งเสริมให้ เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา อย่างยั่งยืน

²⁵² โปรดดู <http://www.tei.or.th/publications/2016-download/2016-TBCSD-SustainableDevelopment.pdf>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

นอกจากนี้ TBCSD และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยยังได้มอบใบรับรองประเภทต่างๆ ให้แก่ หน่วยงาน เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดความตระหนักใส่ใจต่อการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ได้แก่ การมอบใบรับรองต่ออายุ Green Meetings การมอบใบรับรองฉลากลดคาร์บอน (มีทั้ง ประเภทพิจารณากระบวนการผลิต และผู้รับจ้างผลิตสินค้า ใบรับรองอาคารลดคาร์บอน ใบรับรอง การใช้หรือผลิตพลังงานหมุนเวียน และเกียรติบัตรให้ใช้เครื่องหมายรับรองฉลากเขียว

และล่าสุด เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560 TBCSD และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้จัดการประชุม ระดมความคิดเห็นของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้ร่วมระดมความคิดเห็นร่วมกับองค์กรสมาชิกของ TBCSD ครอบคลุม องค์กรธุรกิจทุกกลุ่มของประเทศไทย ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรม ธุรกิจการเงิน กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และกลุ่ม อุตสาหกรรมทรัพยากร เป็นต้น เกี่ยวกับแนวทางในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ ประเทศต่อไป การระดมความคิดเห็นดังกล่าวจะได้มีการนำไปใช้เพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับองค์กร สมาชิกของ TBCSD ว่าได้มีแผนการดำเนินธุรกิจเพื่อดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตาม นโยบายของรัฐ นับได้ว่าเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะส่งผลให้ประเทศไทยบรรลุผลตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้ อีกทั้งเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีและการนำไปต่อยอดขยายผลในสังคมต่อไป²⁵³

ภาคเอกชน ถือเป็นภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจให้สอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการปรับแนวทางการดำเนินงานให้มีความเชื่อมโยงกับการตอบสนองต่อเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน และการเริ่มต้นจากสิ่งที้องค์กรตนเองได้ดำเนินการอยู่แล้ว โดยการประมวลและ การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานขององค์กรให้มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แล้วจึง พิจารณาเพิ่มเติมการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ในส่วนที่มีการดำเนินการบ้างแล้วแต่ยังทำไม่ได้เต็มที่ และในที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการ

4.4.3 ภาควิชาการและภาคประชาสังคม

จากการสำรวจและศึกษา คณะผู้วิจัยพบว่ามิติดัชนีบางตัวที่จัดทำโดยภาควิชาการและภาค ประชาสังคมที่น่าจะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเป้าหมายที่ 16 บางประการ โดยจะขอแยกพิจารณา ดังต่อไปนี้

²⁵³ โปรดดู <http://www.tei.or.th/tbcسد/event/170418-tbcسد.html>

4.4.3.1 ดัชนีชี้วัดคอร์รัปชันโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เป็นสถาบันการศึกษาด้านธุรกิจ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2483²⁵⁴ ปัจจุบันมีรองศาสตราจารย์ ดร. เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ เป็นอธิการบดี²⁵⁵ โดยในทุกๆ ปี สถาบันการศึกษาแห่งนี้จะจัดทำดัชนีคอร์รัปชันขึ้นปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมกราคมและมิถุนายน เพื่อสำรวจและประมวลผลทางสถิติเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทักษะคดี และจิตสำนึกของคนในสังคม ตลอดจนประสิทธิภาพในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ²⁵⁶

- (1) เพื่อสะท้อนทัศนคติความคิดเห็นต่อการทุจริตคอร์รัปชันไทยจากภาคส่วนต่างๆ
- (2) เพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไทย
- (3) เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันไทย

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยใช้วิธีการสำรวจและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยแบบสอบถาม ซึ่งมุ่งสำรวจไปที่ 3 ประเด็นหลัก²⁵⁷ ดังต่อไปนี้

- (1) ความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
- (2) ทักษะคดีและจิตสำนึกของคนในสังคมต่อการทุจริตคอร์รัปชัน และ
- (3) ประสิทธิภาพการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบด้วย ด้านการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ด้านการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และด้านการปลูกจิตสำนึกของประชาชน

ในการสำรวจดัชนีคอร์รัปชันในประเทศไทยเมื่อเดือนธันวาคม 2559 ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยนั้น พบว่าสถานการณ์คอร์รัปชันไทยดีที่สุดในรอบ 6 ปี อยู่ที่ระดับ 55 ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับ 53 ที่ได้สำรวจเมื่อมิถุนายน 2559 ซึ่งหมายความว่า ประเทศไทยมีความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันอยู่ในระดับปานกลาง (ค่า 0 คือ มีความรุนแรงมากที่สุด 1 – 20 คือ รุนแรงมาก 21 – 40 คือ รุนแรง 41 – 60 คือ ปานกลาง 61 – 80 คือ รุนแรงน้อย 81 – 99 คือ รุนแรงน้อยที่สุด และ

²⁵⁴ <http://www.utcc.ac.th/index.php/aboutUs/index>

²⁵⁵ <http://www.utcc.ac.th/index.php/aboutUs/UTCCBoard>

²⁵⁶ <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/03/Dr-Saowanee-corruption-seminar-10March2014.pdf>

²⁵⁷ http://cebf.utcc.ac.th/upload/index_file/file_th_182d17y2015.pdf

100 คือ ไม่มีการคอร์รัปชันเลย) ทั้งนี้ ดัชนีการป้องกันการคอร์รัปชัน การปราบปรามการคอร์รัปชัน การสร้างจริยธรรมและจิตสำนึกปรับตัวดีขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีในการต่อต้านการทุจริต ปฏิเสธ รัฐบาลที่ทุจริตคอร์รัปชันแม้มีผลงานและทำประโยชน์ให้สังคม พร้อมยินดีมีส่วนร่วมในการป้องกัน ต่อต้านการทุจริต โดยต้องการให้ภาครัฐสร้างจิตสำนึกให้มีความรู้กับประชาชน ดำเนินการบังคับใช้ กฎหมายกับผู้กระทำการทุจริตอย่างจริงจัง พร้อมสร้างแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทย²⁵⁸ ทั้งนี้ใน การสำรวจดังกล่าว ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,400 ราย อันประกอบไปด้วย ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการภาคเอกชน และข้าราชการภาครัฐ จากทั่วประเทศ

ด้านประสิทธิภาพการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่าภาพรวมการทำงานของ ป.ป.ช.ดีขึ้น ในรอบ 2 -3 ปี ได้คะแนน 5.33 คะแนน ภาคเอกชน 5.21 คะแนน สื่อมวลชน 5.39 ได้คะแนนสูงสุด ภาคประชาชนได้คะแนน 5.42 แสดงว่าร่วมกันต่อต้านการคอร์รัปชันมีมากขึ้น ด้านการมีส่วนร่วมใน การป้องกันต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ประชาชนร้อยละ 85 ต้องการร่วมกันต่อต้านการคอร์รัปชัน สำหรับเรื่องสำคัญที่ต้องการให้รัฐบาลดำเนินการด่วนที่สุด เพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน คือ บังคับ ใช้กฎหมายให้เข้มงวด มีมาตรการลงโทษอย่างเด็ดขาด ทำงานอย่างโปร่งใส สร้างจิตสำนึกให้กับ ประชาชน การสร้างแนวร่วมภาคสังคมดูแลแก้ปัญหาคอร์รัปชัน

ส่วนความเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชันประเมินจากงบประมาณประเภทจัดซื้อจัดจ้างของ หน่วยงานราชการ พบว่า ผู้ประกอบการทำธุรกิจกับภาครัฐจะต้องจ่ายเงินเพิ่มพิเศษแก่ข้าราชการ นักการเมืองที่ทุจริต เพื่อให้ได้สัญญานั้น พบว่าอัตราการจ่ายลดลงในรอบ 2 ปี จ่ายเฉลี่ยร้อยละ 1-15 สถานการณ์ที่ดีที่สุดในรอบ 6 ปี หากคำนวณจากงบประมาณ 2.7 ล้านล้านบาท รัฐจะสูญเสียวงเงิน 120,000 ล้านบาท สามารถประหยัดงบประมาณลงได้ จากเดิมจะสูญเสียระดับ 200,000 – 300,000 ล้านบาท ส่วนผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือจีดีพีในระดับ 0.42-1.27 การลด การเรียกเงินสินบนทุก ๆ ร้อยละ 1 ส่งผลให้คอร์รัปชันลดลง 10,000 ล้านบาท

4.4.3.2 ดัชนีความเป็นธรรมทางสังคมโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดความเป็นธรรมทางสังคม เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก กองทุนสนับสนุนการวิจัยระดับคณะของคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

²⁵⁸ โปรดดู <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/736784>

ธีระ สิ้นเดชารักษ์ เป็นหัวหน้าโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ พัฒนาดัชนีชี้วัดความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ดัชนีชี้วัดความเป็นธรรมทางสังคม แบ่งออกเป็น 4 มิติ²⁵⁹ ได้แก่ มิติการยอมรับและความเสมอภาคทางสังคมวัฒนธรรม มิติการมีส่วนร่วมและสิทธิทางการเมือง มิติเศรษฐกิจ การกระจายทรัพยากร และมิติหลักกฎหมายบรรทัดฐานและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นมิติที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 โดยมีนิยามในแต่ละมิติดังนี้

- มิติการยอมรับและความเสมอภาคทางสังคมวัฒนธรรม เป็นการให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค การยอมรับค่านิยมเชิงคุณค่าเพื่อแก้ปัญหาความไม่เสมอภาคในสังคม ซึ่งกลุ่มคนที่เสียเปรียบต้องเสียสละเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของบางกลุ่มคนในสังคม อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานของกติกาที่ทุกคนมีส่วนร่วมทำให้คนในสังคมได้รับโอกาสในการมีชีวิตที่ดี ความเป็นธรรมจึงเป็นเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ประเด็นที่ถูกพูดถึงความเป็นธรรมจึงต้องไม่จำกัดเฉพาะการจัดการแก้ปัญหา เพื่อให้เข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียมเท่านั้น แต่ควรจะเป็นการให้ความสำคัญกับการรับรู้ รับทราบ ยอมรับสิทธิทางวัฒนธรรม และต้องทำให้ผู้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งหมายถึงพื้นที่ของประชาธิปไตยที่ทุกคนสามารถกำหนดและออกแบบการดำเนินชีวิต วางวิถีการใช้ชีวิตของตนเอง การยอมรับในแบบแผนทางสังคมที่หลากหลายโดยวางอยู่บนพื้นฐานของกติกาที่ทุกคนมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมในพื้นที่ของประชาธิปไตย

- มิติการมีส่วนร่วมและสิทธิทางการเมือง การยอมรับในสิทธิ เสรีภาพ ผ่านการออกแบบจัดการแบบแผนชีวิตส่วนบุคคลซึ่งทุกคนสามารถกำหนดการดำเนินชีวิต วางวิถีการใช้ชีวิตของตนเอง นั้น เหล่านี้เกิดจากการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมในพื้นที่ของประชาธิปไตย โดยประชาชนสามารถเลือกสถาบันของรัฐที่จะเป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์ให้สังคมได้ ผ่านพื้นฐานของกติกาที่ทุกคนมีส่วนร่วม ตลอดจนการเปิดโอกาสที่เป็นจริงในการรวมกลุ่มปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ชุมชน และสาธารณะ รวมถึงโอกาสในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การวิพากษ์ วิจารณ์ อีกทั้ง การมีส่วนร่วมผ่านสิทธิในทรัพยากร ตัวอย่างเช่น สิทธิชุมชน สิทธิพลเมือง ในแง่นี้ มิติการมีส่วนร่วมกับความเสมอภาคทางสังคมจึงเชื่อมประสานกับรูปแบบกติกาตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งโดยนิยามแล้ว คือ ระบอบของความเสมอภาค ความเท่าเทียม และอำนาจเกิดจากตัวเลข ความเป็นธรรมทางสังคมจึงเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อพื้นที่ของการมีส่วนร่วมนั้นได้เปิดโอกาสอย่างเสมอภาคแก่คนทุกกลุ่มใน

²⁵⁹ โปรดดู <http://tujournals.tu.ac.th/thammasatjournal/detailart.aspx?ArticleID=1851>

สังคม ภายใต้กฎ กติกาที่รับรู้และยอมรับร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย เสรีภาพมิใช่เพียงโอกาสที่จะทำตามใจตัวเอง หากแต่หมายถึงโอกาสที่จะสร้างทางเลือกหรือถกเถียงกันเกี่ยวกับทางเลือกเหล่านั้น แล้วจากนั้นก็ยังมีโอกาสในการเลือก

- มิติเศรษฐกิจการกระจายทรัพยากร เป็นแง่มุมการจัดสรรทรัพยากรอย่างเที่ยงธรรม ความยาก/ง่ายในการเข้าถึงทรัพยากร ตลอดจนการวางเงื่อนไขกฎเกณฑ์ กติกาที่เป็นธรรมในการกระจายทรัพยากร ทั้งนี้การวางบรรทัดฐานของความเป็นธรรมทางสังคมนั้น ในแง่หนึ่งก็เพื่อคุ้มครองผู้เสียเปรียบหรือด้อยโอกาส ซึ่งควรให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสอย่างทัดเทียมทางสังคม โดยการจัดสรรทรัพยากรอย่างเที่ยงธรรม นำไปสู่การวางเงื่อนไขกฎเกณฑ์กติกาที่เป็นธรรมในการกระจายทรัพยากรเพื่อสร้างโอกาสในการมีชีวิตที่ดี (well-being) ทั้งในแง่การศึกษา การสาธารณสุข นอกจากนี้ การกระจายทรัพยากรกับความเป็นธรรมทางสังคมยังครอบคลุมถึงการกระจายอำนาจ และความมั่งคั่งอย่างจริงจัง ทั้งในด้านการคุ้มครองผู้เสียเปรียบหรือด้อยโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร ท้องถิ่น การกระจายโอกาสและทรัพยากรให้ทุกคนเข้าถึงอย่างทัดเทียมกัน เช่น การกระจายรายได้ ทรัพย์สิน และการถือครองที่ดิน ซึ่งบ่งชี้ว่ามีคนบางกลุ่มร่ำรวย บางกลุ่มยากจน ตลอดจนการเข้าถึง สาธารณูปโภค และบริการสาธารณะ ทั้งการได้รับการสนับสนุนทางสังคมและการศึกษา ประเด็น ความเป็นธรรมในการกระจายทรัพยากรเหล่านี้จึงเป็นอีกหนึ่งมิติซึ่งครอบคลุมมุมมองการชี้วัด จัดการ ความเป็นธรรมทางสังคมได้เป็นอย่างดี

- มิติหลักกฎหมายบรรทัดฐานและกระบวนการยุติธรรม ถือเป็นหนึ่งในกลไกทางสังคม ซึ่งถูกใช้เป็นแหล่งอ้างอิงถึงความเป็นธรรมได้ อย่างไรก็ดี ความยุติธรรมทางกฎหมายอาจมีข้อจำกัดต่อการชี้วัดความเป็นธรรมทางสังคมในบางประการ “ความยุติธรรมนั้นเป็นเพียงหนึ่งในคุณค่าที่กฎหมายต้องรักษา แต่ไม่ใช่คุณค่าทั้งหมดของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายนั้นต้องรักษาความมั่นคงแน่นอนของสิทธิหน้าที่ ของพลเมืองไว้” ทั้งนี้ หากมองความเป็นธรรมทางสังคมกับความยุติธรรมทางกฎหมายในเชิง พัฒนาการแล้ว จะพบว่ามีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง กล่าวคือ พัฒนาการของกฎหมายนั้นได้ เกี่ยวเนื่องกับกฎเกณฑ์เชิงศีลธรรม จารีต ซึ่งระบบเหล่านี้ล้วนเป็นบรรทัดฐานที่ก่อร่างสร้างระบบ กฎหมายขึ้นมา ทั้งนี้ภายใต้โครงสร้างของรัฐสมัยใหม่ที่มักจะอ้างความชอบธรรมจากการมีอำนาจในการจัดการความยุติธรรมซึ่งก็ได้อ้างอิงถึงการใช้อำนาจตามกฎหมาย สิ่งนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าประเด็น ปัญหาเรื่องความเป็นธรรมนั้นได้ถูกกระบวนการทางสังคมแปลงให้เป็นบรรทัดฐานที่อยู่ในรูปแบบของ กฎหมาย ซึ่งมีระบบในการบริหารจัดการและบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพกว่ากฎหมายทางสังคมชนิดอื่น ใดๆก็ดี แม้แนวคิดความยุติธรรมในระบบกฎหมายจะแสดงให้เห็นว่ากฎหมาย สามารถที่จะนำไปสู่ ความเป็นธรรมได้ แต่ก็ใช่ว่าระบบกฎหมายเพียงกลไกเดียวจะสามารถเป็นตัวตัดสินชี้วัดความเป็น

ธรรม เพราะแท้จริงแล้วกฎหมายจำเป็นจะต้องเชื่อมโยงกับระบบย่อยต่างๆ ที่อยู่ในสังคม ซึ่งระบบ ยุติธรรมในกฎหมายที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการความเป็นธรรมนั้นขึ้นอยู่กับสอดรับเอาาระบบ พื้นฐานเดิมในสังคมเข้าไปอยู่ในระบบกฎหมาย เช่น ระบบความยุติธรรมชุมชนที่อยู่ในลักษณะจารีต ประเพณี ทั้งประเพณีในการใช้ที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวของระบบ กระบวนการยุติธรรมที่จะปรับตัวให้ยืดหยุ่นสามารถที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้ แต่ ทว่าบทบาทของอำนาจทางกฎหมายมิได้เป็นหลักประกันของความเป็นธรรมทางสังคมเพียงอย่าง เดียว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ตัวบทกฎหมายและกระบวนการใช้กฎหมายจะต้องมีความเป็นธรรมและ เสมอภาคเชื่อมโยงกับบริบทอื่นๆ ในทุกมิติของสังคม

ดัชนีชี้วัดความเป็นธรรมทางสังคมได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัด “ค่าความเป็นธรรมทางสังคม” ขึ้น โดยแบบสอบถามซึ่งผ่านกระบวนการทดสอบเครื่องมือตามหลัก วิชาการ ประกอบไปด้วยข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 72 ข้อ ซึ่งถูกนำไปใช้จริงในการลงพื้นที่ที่ได้ทำการสุ่ม เลือกด้วยหลักการสุ่มตัวอย่างทางสถิติ สำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 7 วัน ในการเก็บข้อมูล ภาคสนามนั้นได้มีการนำเอาระบบภูมิสารสนเทศ (Geographical Information System) มา ประยุกต์ใช้ในการวางแผน การเก็บข้อมูลเพื่อทำการกำหนดครัวเรือนที่จะต้องทำการเก็บข้อมูลเพื่อให้ กลุ่มตัวอย่างกระจายตัวออกไปในเชิงพื้นที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และทำการบันทึกตำแหน่ง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้มีพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดปทุมธานี อาศัยการสุ่มตัวอย่างโดยความน่าจะเป็นทุกขั้นตอน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความเป็นตัวแทน และ พิจารณาในเงื่อนไขของการกระจายของข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการเก็บรวบรวม เพื่อให้เกิดความคิดเห็นที่ หลากหลายและทั่วถึงมากที่สุด รวมถึงการพิจารณาจำนวนครัวเรือนที่ได้ทำการเก็บข้อมูล หากพื้นที่ ใด ที่มีจำนวนครัวเรือนมากจะทำให้มีโอกาสในการตกเป็นกลุ่มตัวอย่างสูงเช่นกัน เหตุผลที่การเก็บ ข้อมูล ครั้งนี้มีหน่วยเป็นครัวเรือนเนื่องจากต้องการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่มีความแตกต่าง กัน แม้ว่าบางครั้งคนที่อาศัยอยู่ในบ้านจะมีความรู้สึกถึงความเป็นธรรมเท่ากันก็ตาม แต่ต้องพิจารณา ถึงสิทธิ และโอกาสในการตอบอย่างเป็นกลาง หากเป็นคนในครอบครัวเดียวกันแต่มีจำนวนหลายคน จะทำให้ผลการศึกษาไม่เป็นอิสระจากตัวเอง นอกจากนี้ผลการศึกษาจะถูกแสดงผ่านระบบภูมิ สารสนเทศ โดยพื้นที่ของจังหวัดกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 6 เขต ซึ่งแบ่งตามเขตเมืองชั้นใน เมืองชั้น กลาง และเมืองชั้นนอก ตามหลักการปกครองอย่างละ 2 เขต

จากผลการศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับความเป็นธรรมทางสังคมในรอบแรก (เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 ด้วยวิธีสำรวจในภาคสนาม) พบว่า ในภาพรวมคนในชุมชนเห็นว่า “ความเป็นธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง” ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 55.27 โดยประเด็นที่คนในชุมชนมองว่ามีความเป็นธรรมมากที่สุด คือ มิติการยอมรับและความเสมอภาคทางสังคม วัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 76.26 รองลงมา คือ มิติการมีส่วนร่วมและสิทธิทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 65.18 ถัดมา คือ มิติเศรษฐกิจและการกระจายทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 64.08 และมิติสุดท้ายที่คนในชุมชนเห็นว่ามีความเป็นธรรมทางสังคมน้อยที่สุด คือ มิติหลักกฎหมายบรรทัดฐาน และกระบวนการยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 45.83 จากผลการศึกษาเบื้องต้นอาจกล่าวได้ว่า มิติการยอมรับและความเสมอภาคทางสังคมเป็นเพียงมิติเดียวที่คนในชุมชนเห็นว่ามีความเป็นธรรมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่มิติอื่นๆ นั้นมีความเป็นธรรมในระดับปานกลาง ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าการที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อมิติหลักกฎหมาย บรรทัดฐาน และกระบวนการยุติธรรมน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าตนได้รับความยุติธรรมเกี่ยวกับกฎหมาย กฎเกณฑ์บรรทัดฐานและกระบวนการยุติธรรมน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 4.5 ค่าน้ำหนักและค่าเฉลี่ยภาพรวมของดัชนีชี้วัดความเป็นธรรมทางสังคมเปรียบเทียบระหว่างผลการศึกษารอบที่ 1 และผลการศึกษารอบที่ 2

ชื่อตัวแปร	ผลการศึกษารอบที่ 1		ผลการศึกษารอบที่ 2	
	น้ำหนัก	ค่าเฉลี่ย	น้ำหนัก	ค่าเฉลี่ย
ดัชนีชี้วัดความเป็นธรรมทางสังคม	100.00	55.27	100.00	60.82
1.) มิติการยอมรับและความเสมอภาคทางสังคม วัฒนธรรม	18.11	80.62	20.83	72.51
1.1) การยอมรับทางสังคมวัฒนธรรม	71.13	86.28	58.56	86.88
1.2) ความเสมอภาคเท่าเทียม	28.27	66.24	41.44	52.87
2.) มิติการมีส่วนร่วมและสิทธิทางการเมือง	7.55	67.98	15.12	67.81
2.1) การมีส่วนร่วมทางการเมือง	71.95	59.14	70.28	66.19
2.2) สิทธิเสรีภาพทางการเมือง สิทธิชุมชน	28.05	71.62	29.72	71.86
3.) มิติเศรษฐกิจและการกระจายทรัพยากร	10.22	68.89	16.48	61.67
3.1) การจำแนกแจกจ่ายผลผลิตและรายได้	79.58	56.01	70.62	62.32
3.2) การถือครองปัจจัยการผลิต และการเข้าถึงสาธารณูปโภค บริการสาธารณะ	20.42	72.28	29.38	67.60
4.) มิติกฎหมายบรรทัดฐานและกระบวนการยุติธรรม	64.11	45.01	47.57	53.17
4.1) หลักกฎหมายตามกฎหมาย	14.17	47.28	74.39	55.72
4.2) หลักกระบวนการยุติธรรม	85.83	44.95	25.61	46.32

ที่มา: ดัชนีความเป็นธรรมทางสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4.4.3.3 ดัชนีประสิทธิผลประเทศไทย (Thailand Effectiveness Index – TE Index)

ดัชนีประสิทธิผลประเทศไทย (Thailand Effectiveness Index – TE Index)²⁶⁰ หรือ ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของ 3 ภาคส่วนที่มีความสำคัญมากต่อการขับเคลื่อนประเทศ ได้แก่ (1) ภาครัฐ (public sector) เช่น สถาบันการเมือง รัฐสภา รัฐบาล ศาล องค์กรอิสระ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น ฯลฯ (2) ภาคเอกชน (private sector) เช่น บริษัทข้ามชาติ บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ ธุรกิจ SMEs ฯลฯ และ (3) ภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคม (people sector หรือ civic sector) เช่น มูลนิธิ สมาคม องค์กรชุมชน องค์กรการกุศล ฯลฯ ความเข้มแข็งของ ทั้ง 3 ภาคส่วนมีความสำคัญมากต่อการขับเคลื่อนประเทศให้เดินไปสู่จุดหมายของประเทศร่วมกัน เพราะภาคส่วนต่างๆ ล้วนมีจุดแข็งที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสนับสนุนเสริมกันและกันได้ หากแต่ละภาค ส่วนแข็งแรงเพียงพอ

TE Index จึงประกอบด้วย 3 ดัชนีย่อย ได้แก่ ดัชนีประสิทธิผลภาครัฐ (Public Sector Effectiveness Index – PBE Index) ดัชนีประสิทธิผลภาคเอกชน (Private Sector Effectiveness Index – PVE Index) ดัชนีประสิทธิผลภาคสังคม (People Sector Effectiveness Index – PPE Index) การจัดทำ TE Index ใช้การสำรวจการรับรู้ของประชาชน (perception survey) เก็บข้อมูล จากคนไทยในพื้นที่ต่างๆ ทั้งในเขตเมือง นอกเมือง ทุกระดับการศึกษา อาชีพ อายุ รายได้ กระจาย เพื่อให้ได้ความเห็นจากกลุ่มต่างๆ อย่างครบถ้วน โดยจะดำเนินการสำรวจทุกเดือน เดือนละดัชนี เมื่อ ครบในหนึ่งไตรมาส จะทำการสำรวจวนซ้ำตามลำดับเพื่อเทียบเคียงความเปลี่ยนแปลง

TE Index จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยสะท้อนถึงระดับประสิทธิผล หรือความเข้มแข็ง ของทั้ง 3 ภาคส่วนในการขับเคลื่อนประเทศสู่การบรรลุจุดหมายการพัฒนาประเทศ เป็นการมองแต่ละภาค ส่วนด้วยสายตาของคนนอก การจัดทำดัชนีจึงมีบทบาทเป็นกระจกสะท้อนความเห็นสาธารณะ (public opinion) ให้แต่ละภาคส่วนได้มองเห็นตนเองจากมุมมองของประชาชน อันจะนำไปสู่ การปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพขึ้น ที่สำคัญ การสำรวจอย่างต่อเนื่องทุกไตรมาส จะช่วยให้ สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงทำให้เห็นว่ามีปรับปรุงหรือพัฒนาขึ้นหรือไม่

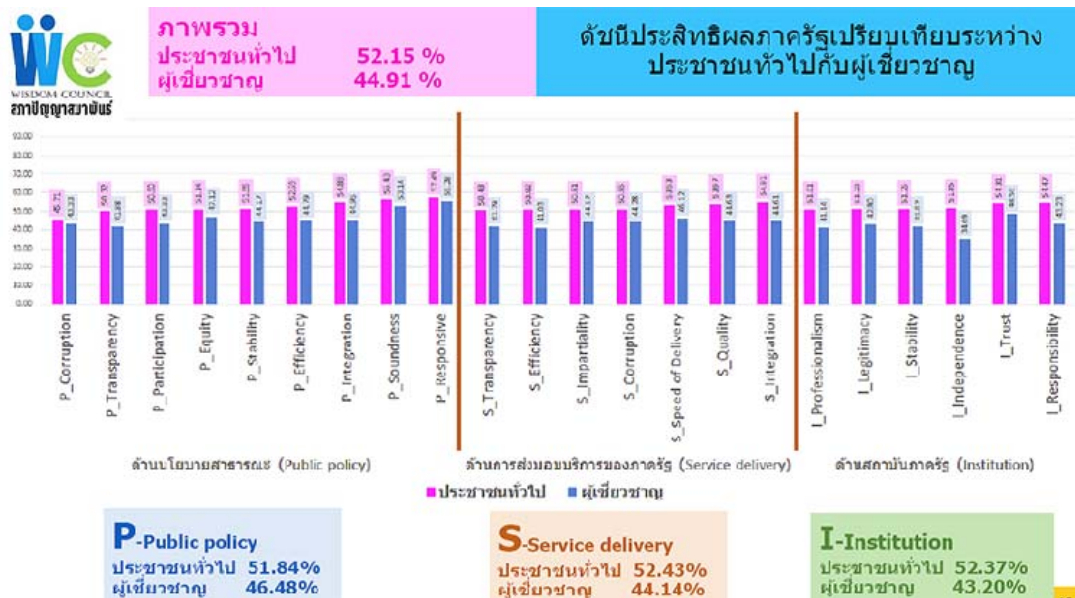
ดัชนีแรกของ TE Index ที่ได้ทำการสำรวจไปแล้วคือ ดัชนีประสิทธิผลของภาครัฐ (PBE) ซึ่ง ช่วยสะท้อนให้เห็นความเห็นของประชาชนที่มีต่อภาครัฐโดยรวมว่า ภาครัฐได้ปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนิน

²⁶⁰ สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (IFD) <http://drdancando.com> ดัชนีประสิทธิผลภาครัฐ-ก้าวแรกสู่ระบบขับเคลื่อนประเทศไทย/

การต่างๆ ได้ตามภารกิจและวัตถุประสงค์ในระดับใด เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนมากน้อยเพียงใด โดยที่ “ภาครัฐ” ในที่นี้ หมายถึง องค์กรของรัฐทุกประเภททั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทั้งภาคการเมือง และภาคระบบราชการ ซึ่งรวมถึงรัฐสภา ศาล รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

การวัดการรับรู้ของประชาชนถึงประสิทธิผลการทำงานของภาครัฐ ได้พิจารณาจากพันธกิจสำคัญ 2 ด้านหลักของภาครัฐคือ (1) ด้านการกำหนดและบริหารนโยบายสาธารณะ (public policy) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ และ (2) ด้านการส่งมอบบริการของภาครัฐ (service delivery) ซึ่งเป็นภารกิจพื้นฐานของรัฐในการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนี้ ยังพิจารณาภาครัฐในฐานะของสถาบันที่สำคัญทางสังคม (institution) ร่วมด้วย โดยแต่ละด้านได้มีการพิจารณาลงรายละเอียด ปัจจัยองค์ประกอบอีกหลายปัจจัย ซึ่งผลจากความเห็นของประชาชน 1,093 ตัวอย่างทั่วถึงประเทศ กระจาย 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และ กรุงเทพฯและปริมณฑล ควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอีก 200 ตัวอย่าง พบว่าในภาพรวมทุกด้าน ทั้งประชาชนและผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนภาครัฐระดับกลาง ประชาชนให้ผ่านเกินครึ่งเพียงเล็กน้อย (52.15%) ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนเพียง 44.21% โดยในแต่ละประเด็นย่อยนั้น ประชาชนให้คะแนนภาครัฐระดับกลางๆ ที่ประมาณ 50% ซึ่งสูงกว่าผู้เชี่ยวชาญในทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการคอร์รัปชันในการดำเนินนโยบายที่ทั้งประชาชนและผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนต่ำกว่าปัจจัยอื่นทั้งหมด

รูปที่ 4.5 ดัชนีประสิทธิผลภาครัฐเปรียบเทียบระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้เชี่ยวชาญ

ที่มา: สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (IFD) <http://drdancando.com> ดัชนีประสิทธิผลภาครัฐก้าวแรกสู่ระบบขับเคลื่อนประเทศไทย/

ในภาพรวมทุกด้าน ทั้งประชาชนและผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนภาครัฐระดับกลางในด้านนโยบาย ประชาชนเห็นว่าภาครัฐดำเนินการได้มีประสิทธิภาพที่คะแนน 51.8% โดยภาครัฐทำได้ดีในเรื่อง การตอบสนองต่อสถานการณ์ (responsiveness) เป็นแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี รวดเร็ว ทัน เหตุการณ์ ได้คะแนนสูงสุดที่ 57.5% ซึ่งใกล้เคียงกับผู้เชี่ยวชาญที่ให้ 55.28% แต่ในด้านของ การทุจริตคอร์รัปชันที่เกี่ยวกับนโยบาย ประชาชนให้คะแนนน้อยที่สุด และเป็นปัจจัยเดียวที่ ประชาชนให้คะแนนต่ำกว่าครึ่งคือได้เพียง 45.71% ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนปัจจัยความโปร่งใส ต่ำสุดที่ 41.88% ประชาชนให้ผ่านเกินครึ่งเพียงเล็กน้อย (52.15%) ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนเพียง 44.21% โดยในแต่ละประเด็นย่อยนั้น ประชาชนให้คะแนนภาครัฐระดับกลาง ๆ ที่ประมาณ 50% ซึ่ง สูงกว่าผู้เชี่ยวชาญในทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการคอร์รัปชันในการดำเนินนโยบายที่ทั้งประชาชนและ ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนต่ำกว่าปัจจัยอื่นทั้งหมด

ในด้านของบริการสาธารณะ ประชาชนเห็นว่าในภาพรวม ภาครัฐดำเนินการมีประสิทธิภาพใน ระดับร้อยละ 52.4 โดยปัจจัยที่ได้คะแนนสูงสุดคือการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงาน (54.9%) ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญมองว่าเรื่องของความเร็วในการให้บริการเป็นปัจจัยที่ภาครัฐทำได้ดีที่สุด (46.12%) ส่วนด้านของความโปร่งใสและประสิทธิภาพของการให้บริการเป็นเรื่องที่ให้คะแนนต่ำท้าย ทั้งใน สายตาของประชาชนและผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับมิติความเป็นสถาบันภาครัฐนั้น ประชาชนกับผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นใกล้เคียงกันมาก ที่สุดในเรื่องของความเชื่อถือไว้วางใจ (trust) แต่ปัจจัยที่เห็นต่างกันมากที่สุดคือความเป็นอิสระของ สถาบันภาครัฐ (independence) ในขณะที่มองว่าความเป็นมืออาชีพของทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่าย ราชการประจำได้คะแนนน้อยที่สุดที่ 51%

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มีการจำแนกกลุ่มเพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยและสาเหตุว่าทำไมถึงได้ผลลัพธ์ ออกมาเช่นนี้ โดยพบว่า ประชาชนในภาคกลางให้คะแนนภาครัฐสูงกว่าประชาชนในภาคอื่นอย่าง ชัดเจน (67.96%) ในขณะที่ภาคอื่นให้คะแนนในระดับ 45-50% โดยภาคใต้ให้คะแนนภาครัฐน้อยสุด ในทุกด้าน โดยเฉพาะมิติของความเป็นสถาบันที่ให้คะแนนเพียง 41% ประชาชนในเขตเทศบาลและ นอกเขตเทศบาลมีความเห็นไม่แตกต่างกัน แสดงว่าการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการของภาครัฐและ ได้รับบริการต่างๆ ระหว่างคนในเมืองและนอกเมืองแทบไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับความเห็นระหว่าง ชายและหญิงที่ไม่มีมีความแตกต่างกัน

คนที่มีอายุมากให้คะแนนภาครัฐสูงกว่าคนที่มีอายุน้อย อาจสะท้อนว่าบริการต่าง ๆ ของ ภาครัฐเข้าถึงประชาชนในวัยแรงงานและผู้สูงอายุได้ดีกว่าประชาชนในวัยเรียน

เกษตรกรเป็นกลุ่มอาชีพที่ให้คะแนนภาครัฐสูงที่สุดกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ อาจสะท้อนถึง นโยบายและบริการต่างๆ ที่ภาครัฐจัดให้ได้เข้าถึงประชาชนกลุ่มนี้ ในขณะที่กลุ่มเจ้าของธุรกิจให้ คะแนนภาครัฐในระดับต่ำกว่ากลุ่มอื่น

การสำรวจนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบโดยพยายาม ที่จะบูรณาการภาคส่วนทั้ง 3 เข้าหากัน โดยในขณะนี้ ภาครัฐของไทยยังมีช่องว่างอีกมากที่ต้องการ ปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและความจำเป็นใน การพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.4.4 ภาคความร่วมมือระหว่างประเทศ

จากการสำรวจและศึกษา คณะผู้วิจัยพบว่ามิติขี้นี้บางตัวที่จัดทำโดยภาควิชาการและภาค ประชาสังคมที่น่าจะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเป้าหมายที่ 16 บางประการ โดยจะขอแยกพิจารณา ดังต่อไปนี้

4.4.4.1 แนวทางการจัดทำและการใช้ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สถาบันเพื่อการปฏิรูปและการส่งเสริมนโยบายทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ประเทศ แคนาดา (The International Centre for Criminal Law Reform and Criminal Justice Policy - ICCLR) ร่วมกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ได้จัดทำและเผยแพร่แนวทางการจัดทำ และการใช้ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาขึ้น²⁶¹ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึง จุดบกพร่องในการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนแก้ไข เนื่องจากมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอก หลายประการที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการ (รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม และวัฒนธรรม ฯลฯ) การทราบถึงแนวโน้มและปัจจัยที่กระทบต่อสมรรถนะของกระบวนการ ยุติธรรมได้เร็วเท่าใด ยิ่งช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงทีก่อนที่จะบานปลาย ประโยชน์อีก ประการหนึ่ง คือ การทำให้ทราบว่ากลไกการปฏิรูปที่ได้ริเริ่มขึ้นนั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อ สมรรถนะของกระบวนการอย่างเป็นรูปธรรมได้มากน้อยเพียงใด ประโยชน์ประการที่สาม คือ การกำหนดกรอบความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ภายในกระบวนการให้สอดคล้องกับบทบาท และอำนาจหน้าที่ ในระดับหน่วยงานและในระดับที่เป็นองค์รวมทั้งระบบและกระบวนการยุติธรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานทั้งหลายในกระบวนการยุติธรรมได้ปฏิบัติตามอาณัติ บรรทัดฐาน และ

²⁶¹ โปรดดู http://www.tijthailand.org/useruploads/files/25.10.15_web_spread_edit_fah_justindicatorbook02-finrv2.pdf

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

มาตรฐาน ตลอดจนเพื่อกำหนดหน้าที่ในการรายงานความคืบหน้าและผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน และ ประโยชน์ประการสุดท้าย คือ เพื่อทำให้เกิดความโปร่งใสอันจะนำไปสู่ความเชื่อถือจากสังคม

แม้ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้การจัดเก็บ การประเมิน และการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถทำได้โดยง่ายและราคาไม่แพง ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างใช้การบริหารข้อมูลในการประเมินผล ของการดำเนินงานกิจการต่างๆ อย่างแพร่หลาย แต่กระบวนการยุติธรรมยังไม่นิยมใช้ประโยชน์จากข้อมูล เหล่านี้ ทั้งที่การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหาร นโยบายในการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เช่น การปรับปรุง การนัดพิจารณาคดีและ การจ่ายสำนวน การประเมินและบริหารความเสี่ยง การบริหาร งบประมาณและการควบคุมค่าใช้จ่าย ตลอดจนการเพิ่มคุณค่าด้านความโปร่งใส และหลักการตรวจสอบได้ของกระบวนการ อย่างไรก็ตาม ใน บรรดาประเทศที่มีศักยภาพในการจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ มีเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้ใช้ ประโยชน์ของข้อมูลเหล่านั้นในการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือเพื่อเสริมศักยภาพ ของหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างดี ประเทศที่กำลังพัฒนายังต้องเผชิญอุปสรรคในการจัดเก็บและวิเคราะห์ ข้อมูล แม้กระทั่งข้อมูลขั้นพื้นฐานของการปฏิบัติงานโดยทั่วไป สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความเจริญ ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่เพียงพอต่อการบริหารและการใช้ข้อมูล ให้เกิด ประโยชน์ในการตรวจสอบผลงานของกระบวนการยุติธรรม

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมสามารถนำไปใช้ในการสรุปและนำเสนอข้อมูลมากมายที่ สำคัญในหลายแง่มุมได้อย่างเข้าใจง่าย ตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือในการประเมินผลงาน บ่งชี้ประเด็น ปัญหาที่สำคัญ กำหนดมาตรฐาน ตรวจสอบความคืบหน้า และประเมินความสำเร็จของกระบวนการ ปฏิรูป เมื่อใช้ตัวชี้วัดร่วมกับกลไกตรวจสอบและประเมินผล จะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความ โปร่งใสและความน่าเชื่อถือของระบบและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ที่สำคัญตัวชี้วัดยัง สามารถให้ข้อมูลที่สำคัญต่อผู้กำหนดนโยบาย และผู้มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูป

ทั้งนี้ ในการศึกษาแนวทางดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ (1) บททั่วไปของ การประเมินผลการดำเนินงานและความหมายของตัวชี้วัดในกระบวนการยุติธรรม (2) ความมุ่งหมาย หรือจุดประสงค์ในการใช้ตัวชี้วัด (3) การจัดทำและพัฒนาตัวชี้วัดในกระบวนการยุติธรรม (4) แหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการประเมิน (5) แนวทางในการใช้ตัวชี้วัดให้เกิดประโยชน์ต่อ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และ (6) ตัวอย่างของตัวชี้วัดที่ อาจนำมาใช้กับกระบวนการยุติธรรมได้

อย่างไรก็ตาม เอกสารนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการชี้ว่าอะไรคือวิธีการที่ถูกต้องที่สุด หรือตัวชี้วัด ใดที่ควรนำมาใช้ได้ดีที่สุด เพราะในความเป็นจริงแล้ว การใช้ตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานของ

กระบวนการยุติธรรมนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศว่าประเด็นใดอยู่ในความสำคัญ และข้อมูลใด สามารถนำมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ได้บ้าง และควรจะใช้ข้อมูลเหล่านั้นอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ การปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้ตรงต่อความต้องการของแต่ละสังคม

4.5 ข้อเสนอผลการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็น

การประชุมระดมความคิดเห็นนี้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2560 เวลา 8.30 -12.00 น. ณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วม อาทิ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน มูลนิธิ สถาบันวิชาการ โดยคณะผู้วิจัยสามารถสรุปความคิดเห็นที่เกี่ยวกับประเด็นเป้าหมายที่ 16 ของผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ผู้แทนจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ตัวชี้วัด 16.5.2 ที่มีการ Update ใน Big Data ของ UN ซึ่งพบว่า จากการเปรียบเทียบข้อมูลของผู้วิจัยกับการที่พบปัจจุบัน(ค้นเมื่อเดือน พฤษภาคม) ยังมีความแตกต่าง เช่น ทาง UN มีการปรับแก้ข้อมูลโดย กรอบของ Goal 16 นั้นจะพูดเฉพาะ Tax Official (เจ้าหน้าที่กรมสรรพาสาไมต กรมสรรพากร) จึงเสนอให้มีการ Update ตามเรื่อยๆ

ผู้แทนจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

- เพิ่มเติมประเด็นการ Update ข้อมูลของทาง UN โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวชี้วัด 16.5.2 พบว่า ทาง UN จะมีการแก้ไขตลอด ซึ่งปัจจุบันทาง UN มีการแก้ไขเพียง Wording
- ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องการ Update ข้อมูล เนื่องจากทางสำนักงานสถิติเองจะมีการแก้ไขที่เป็นเอกสารจากผลการประชุม UN Security Council ครั้งที่ 48 เมื่อ ต้นเดือนมีนาคม ทั้งนี้หากเราจะ Update ต้องได้รับมติในการประชุม SDG ครั้งที่ 48 ทางผู้วิจัยสามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมในหัวข้อปรับปรุง Global Indicator Framework ที่มีอยู่ทางเว็บไซต์ซึ่งในมุมมองของเป้าหมายที่ 16 จะมีเพียงการแก้ไข เพียง Wording เช่น ตัวชี้วัดที่ 16.4.2 จะตัด Wording อารูธขนาดเล็กและอารูธ เบาออก

ผู้แทนจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- เสนอให้มีการออกแบบตัวชี้วัด นิยามตามบริบทของสังคม วัฒนธรรมแบบไทย (ซึ่ง อาจจะไม่อยู่ในกรอบของ UN) เช่น ประเด็น “ความขัดแย้งของฐานทรัพยากร” ซึ่ง จะมีทั้ง “ความรุนแรงตรงไปตรงมา” และ “ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง”
- กรณีคำว่า “ความรุนแรง” ในตัวชี้วัด 16.1.3 ความรุนแรงร่างกาย จิตใจ และทาง เพศ เสนอให้มีการรวมถึงความรุนแรงทางประทุษวาทา เนื่องจากกระแสโซเชียล ทำให้บริบทสังคมใหม่เกิดขึ้น เกิดสังคมเสมือนจริงทำให้วิธีการในการปะทะ ซึ่งมี ปัจจัยในการเกิดความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น
- กรณีการเป็นสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย ตัวชี้วัด 16.2.1 การทำร้ายร่างกาย จิตใจ โดยผู้ดูแล อาจหมายถึง ผู้พิการ ผู้หย่อนสมรรถภาพ ซึ่งจะหมายถึง “ผู้สูงอายุ” ที่มีหลายระดับ (แก่อ่อน กลาง จัด) ก็จะมี ความแตกต่างกันไป
- นิยามของ “ผู้เสียหาย” การขาดกรรม ลักษณะภาพรวมเรื่อความ ในเชิงปัจเจกที่มี บทบาทต่อกันและกัน ยังขาดการมองเชิงบริบทบูรณาการ 3 เสาหลักที่แบ่ง ออกมา เช่น ถ้าสังคมสงบสุขได้เราต้องเข้าถึงความยุติธรรม และจะนำมาซึ่ง ประโยชน์ ที่คนจะอยู่ร่วมกันโดยไม่ต้องไปใช้บริการสถาบัน
- ทบทวนประเด็น การเอากระเข้าไวมอบ ซึ่งเป็น ธรรมเนียม และวัฒนธรรมที่เป็น ระบบอุปถัมภ์ที่เอามาใช้บิดเบือน ก่อให้เกิดการทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตัวและ ส่วนบุคคล นำไปสู่ผลประโยชน์ขัดกัน (Conflict of interest) ซึ่ง บางที่ก็รวมในนิยามการทุจริตคอร์รัปชัน เราจะนับเป็นตัวชี้วัดหรือไม่
- คำว่า “ผู้เสียหาย” ซึ่งในสังคมยุคสมัยใหม่มีฐานคิดเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เสียหายระดับปัจเจกบุคคลกับเจ้าหน้าที่รัฐ พุดในนิยามของกฎหมายวิธีพิจารณา ทางปกครอง ว่า “อาจจะ” ก็พอแล้ว ไม่ต้องเป็นถึงผู้เสียหายอย่างโจ่งแจ้งชัดเจน
- กรณีกลุ่มที่มีคดีร้องศาล ที่เกี่ยวข้องการเลือกปฏิบัติ 2 มาตรฐาน การละเลยของ เจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งมันจะเกี่ยวพันกันทั้ง 3 เสาหลัก ทำให้เห็นว่าเพราะสถาบันอ่อน ด้อยเรื่องนิติธรรมต่อการบังคับใช้ข้อกฎหมาย
- ประเด็นที่เป็นลักษณะภายใต้บริบทที่เป็นปัญหาของประเทศไทยที่สะท้อนให้เห็นว่า มีตัวชี้วัดอีกเยอะที่ยังไม่ได้ถูกตีความอย่างชัดเจน ซึ่งแม้ว่ากฎหมายมีอยู่แต่ก็ไม่ได้ รับรองว่าจะครอบคลุม เนื่องจากการย่อหย่อนในการบังคับใช้ ซึ่งควรจะพูดถึง

หรือคำนี้เพียงแค่ตัวอักษร หรือในความเป็นจริงอาจจะสวนทางกับกฎหมาย ยังไม่ ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ หรืออาจไม่ได้ถูกกล่าวถึงในระดับสากล

- ยกตัวอย่าง เช่น พรบ.ข่าวสารที่ระบุว่า “ข้อมูลของรัฐ” ทั้งที่เป็นข้อมูลของ “สาธารณะ” ทำให้ประชาชนมีความยากลำบากในการเข้าถึง
- รวมถึง “ข้อมูลส่วนบุคคล” ที่ไม่ได้รับการปกป้อง ควรจะให้ทั้ง 2 ส่วนมีการย้อนกลับไปมา เช่น 1.การได้รับการคุ้มครอง 2.ส่วนที่รัฐทำหน้าที่คุ้มครอง และ3. รัฐได้ทำหน้าที่ของตัวเองหรือไม่

ผู้แทนจากองค์กร Centre for humanitarian dialogue

- ประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง เสนอให้มีการสำรวจ และเก็บข้อมูลเชิงสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประเมินระดับความขัดแย้ง นำมาเป็นฐานข้อมูล ทำให้สามารถแยกแยะถึงสาเหตุของความขัดแย้ง และหาแนวทางมาตรการการแก้ไข
- ประเด็นการใช้คำว่า นิติธรรมหรือนิติรัฐ (Rule of Law) ได้เสนอให้ใช้คำว่า “นิติธรรม” โดยอ้างอิงจากรัฐธรรมนูญที่ประกาศในวันที่ 6 เมษายน ในมาตรา 3 และ 26 ซึ่งจะใช้คำว่า หลักนิติธรรม

ผู้แทนสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรที่สำนักงานศาลยุติธรรม

- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับด้านข้อมูลที่ใช้ตอบคำถามของตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 16.1 น่าจะมีความยากในการตอบโจทย์ เนื่องจากทางศาลจะเก็บข้อมูล สถิติจากฐานความผิด แต่จะไม่มีเก็บข้อมูลด้านสาเหตุ หรือฆาตกรรมเพราะเหตุผลอะไร รวมถึงตัวชี้วัด 16.1.2 และ 16.1.1 ในมุมมองด้าน ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้อ 16.1 ก็น่าจะมีความลำบากของข้อมูลเช่นกัน เพราะเป็นผลของฆ่า และการตายเหมือนกัน
- เสนอให้ปรับแก้ตัวชี้วัดข้อ 16.3.2 จากเดิม คือ สัดส่วนของผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อสัดส่วนนักโทษทั้งหมด ให้เป็น “ต่อสัดส่วนนักโทษคดีที่ยังไม่สิ้นสุด (ยังอยู่ในชั้นศาลทั้ง 3 ชั้น) เนื่องจาก หากใช้คำว่า “นักโทษ” ทั้งหมดนั้นหมายถึงคดีที่สิ้นสุดแล้วและที่ยังไม่สิ้นสุด

ผู้แทนสถาบันวิจัยทางสังคม จุฬาฯ

- ส่วนใหญ่งานทางสถาบัน จะไม่เน้นเรื่องตัวชี้วัด จะเป็นการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะขอให้ข้อมูลเพื่อนำไปตีความเพื่อนำไปพัฒนาเป็นตัวชี้วัด ส่วนใหญ่จะเป็น ข้อมูลสะท้อนความไม่เป็นธรรมทางสังคม เช่น ความขัดแย้งการจัดการฐาน ทรัพยากร (มองว่าเป็นเรื่องใหญ่) ซึ่งมี 3 เรื่อง 1. สิทธิเสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็น โดยเฉพาะคนเล็กคนน้อย ซึ่งทางสถาบันการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติ ไว้ 2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น กระบวนการ EIA HIA ควรจะมี กระบวนการให้เป็นจริงจัง และเป็นตัวชี้วัดให้ได้ และ 3. การเข้าร่วมประชา พิจารณ์ของคนท้องถิ่นจริงๆ
- จากข้อมูลของ UNICEF ที่ทำวิจัยร่วมกับหลายสถาบันนั้นได้สะท้อนสถานการณ์ของ เด็กและผู้หญิง เช่น สถานการณ์ทุพโภชนา (ซึ่งเคยเป็นปัญหาเก่าแต่กำลัง ย้อนกลับมา รวมทั้งปัญหาใหม่ที่กำลังเกิดขึ้น)
- ทางสถาบันได้มีการเข้าร่วม Social watch international ซึ่งมีการพูดถึงตัวชี้วัด และจะมีข้อมูลที่ถูกรวบรวมไว้ใน Spotlight on Sustainable Development ศึกษาค้นได้จากเว็บไซต์

ผู้แทนจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- เสนอให้ต่อยอดจากตัวชี้วัดจากข้อมูลเดิม รวมทั้งเสนอให้ใช้ “การพัฒนาอย่าง ยั่งยืน” มาเป็นกรอบหลัก ในการพัฒนาในอนาคต เป็นแนวทางในการจัด กระบวนการทำงานวิจัยในครั้งนี้

ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- การเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนตัวเห็นว่า ข้อมูลที่มีอยู่มีการบูรณาการ มี การแยกแยะประเภทของคดี มีสถิติการดำเนินงาน โดยเฉพาะในเรื่องของการค้า มนุษย์ มีลักษณะเป็น Real time ยืนยันได้จากการดำเนินคดีต่างๆ
- เสนอว่าสำหรับตัวชี้วัดที่ 1 และ 4 นั้นทาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการเก็บข้อมูล แต่อาจจะต้องมีการพัฒนาข้อมูลเพื่อตอบโจทย์ SDGs ต่อไป
- คำนิยามของ “สินบน” ปัจจุบันยังไม่มี ความชัดเจน ซึ่งทำให้ต้องมีการทบทวนข้อมูล ในเชิงตัวเลข

- มีบริบทที่ต่างกันระหว่างของประเทศไทยและสากล เช่น กรณีการใช้เกณฑ์อายุ ทางกฎหมายของไทยใช้ที่อายุ 15 ปี แต่ทาง SDG นี้ใช้ เกณฑ์อายุที่ 18 ปี
- พบปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากขาดการต่อเนื่อง การใกล้ชิด การเป็น พี่เลี้ยง ซึ่งปัจจุบันมีทาง TDRI เข้ามาดำเนินการ คิดว่าจะทำให้มีความสมบูรณ์ของ ข้อมูลมากขึ้น

ที่ปรึกษาโครงการวิจัยกิตติมศักดิ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

- ประเด็นการใช้อ้างอิงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นในระดับ Global หรือระดับประเทศไทย นั้น ขึ้นอยู่กับเป้าหมาย ซึ่งในการใช้ ดัชนีของต่างประเทศนั้น มีข้อดี คือ 1.เป็นดัชนีที่ ผ่านการกลั่นกรองอย่างเป็นระบบมามากแล้ว ทำให้เราเห็นจุดอ่อน ของเรา เพื่อ มาจำแนกว่าเราอยู่ตรงไหน 2. สามารถวางตำแหน่งของเราได้ถูกในแต่ละดัชนี และ 3. สามารถทำให้เรารู้ว่าเราจะแก้จุดอ่อนนั้นได้ อย่างไร
- มีการศึกษาเรื่องดังกล่าวหลายชิ้นมากแล้ว เพียงแต่รัฐบาลไม่ทำ จึงเสนอให้ใช้เวทีนี้ เป็นการผลักดัน

ผู้แทนจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

- ชี้แจงว่า ตัวชี้วัดที่ทางสถาบัน TIJ ได้ศึกษานั้นยังเป็นเพียงข้อเสนอทางวิชาการ ยัง ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง เป็นเพียงเบื้องต้น (รอฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม) จึงยังไม่ สามารถนำเสนอในเวทีนี้ได้

ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม

- ทางสำนักงานกิจการยุติธรรมนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวชี้วัด แต่เน้นไปที่การทำ ให้บรรลุเป้าประสงค์มากกว่า เพราะเชื่อว่าหากทำบรรลุเป้าประสงค์ได้แล้วนั้น ก็ จะตอบโจทย์ตัวชี้วัดต่างๆ ได้เอง

ผู้แทนมูลนิธิธัมมพัฒน์

- มูลนิธิทำเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้ ศาสตร์ของพระราชา งานที่เกี่ยวข้อง Goal 16 จะเป็นเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน ซึ่งสามารถขอข้อมูลได้

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ผู้แทนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- การทำงานของกรรมการสิทธิมนุษยชน นั้นจะเป็นการขับเคลื่อนเรื่องหลักการปารีส ที่เกี่ยวข้อง 2 เรื่อง 1. การสรรหาผู้แทน 2. หลักการทำงานที่เป็นอิสระ ซึ่งอิสระทั้ง ด้านบุคลากร และงบประมาณ (เพียงพอ) ทั้ง 2 ส่วนมีความก้าวหน้าพอสมควร โดยพิจารณาจากรัฐธรรมนูญที่มีความพยายามแก้ประเด็นนี้ โดยเฉพาะ กระบวนการสรรหา จะเน้นให้มีความหลากหลาย ซึ่งรัฐได้เข้ามาพยายามแก้ไข และน่าจะเป็นทิศทางที่ดีขึ้น

บทที่ 5

ความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16

เกริ่นนำ

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ซึ่งความพร้อมในที่นี้พิจารณาจากความพร้อมด้านองค์ความรู้ด้านข้อมูลสถิติ ด้านกฎหมายและการบังคับใช้ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาคส่วนต่างๆ ด้านทรัพยากร งบประมาณ กำลังคนและศักยภาพบุคลากรทั้งในภาครัฐและนอกภาครัฐ ด้านการมีส่วนร่วมและบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ) ในการบรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโครงการวิจัยดังกล่าวมีระยะเวลาเป็นสำคัญในการดำเนินศึกษาและวิเคราะห์ความพร้อม ดังนั้น คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ผ่าน 3 แนวทาง ได้แก่ ความพร้อมจากแนวทางสภาพปัญหาของการวัดผล ความพร้อมจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล และความพร้อมของข้อมูลที่มีอยู่ โดยหากทั้ง 3 แนวทางมีความพร้อมครบถ้วน การวัดผลในเป้าหมายที่ 16 ก็จะสามารถบรรลุได้ ทั้งนี้ แนวทางทั้ง 3 มีองค์ประกอบและสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 ความพร้อมจากแนวทางสภาพปัญหาของการวัดผลความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16

จากการประชุมในหัวข้อโครงการศึกษาวิจัยการสำรวจ สถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16: การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและ ครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มี ประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับนั้น ที่ประชุมได้ให้ความเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อช่วยให้คณะผู้วิจัยสามารถประเมินความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ได้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

- การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน โดย ภาครัฐควรมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนและให้ประชาชนเป็นผู้พัฒนาสังคมด้วย ตนเอง สู้สังคมที่สงบสุข ปราศจากความเหลื่อมล้ำ ความยากจนและความรุนแรง หากประชาชนเป็นผู้พัฒนา และเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว จะทำให้การพัฒนาประเทศสู่ความสงบสุขมีความยั่งยืนอย่างมากในอนาคต ในช่วงเร็วๆ นี้จะมีการจัดการประชุม ASEAN +3 ในประเทศไทย ซึ่งอาจจะมีการหารือและเกี่ยวข้องกับข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่ 16.5 และ 16.8 ทั้งนี้ ในการวัดผลของประเทศไทยควร

ตรวจสอบตัวชี้วัดจากต่างประเทศที่นำมาเป็นตัวอย่างว่ามีความสอดคล้องกับบริบทประเทศไทยมากน้อยเพียงใด และควรวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่า สิ่งใดเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทยในการพัฒนาตามเป้าหมายที่ 16 เพื่อความชัดเจนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสมและชัดเจนในอนาคต

- การกำหนดตัวชี้วัดในโครงการศึกษาวิจัยนั้น มิได้กล่าวถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมสักเท่าใดนัก หากประชากรมีความขัดแย้งกันจากการแย่งชิงฐานทรัพยากร ก็อาจทำให้สังคมเกิดความไม่สงบสุขได้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีข้อสงสัยว่า ความสงบสุขดังกล่าว หมายถึงความสงบสุขของประชาชนในประเทศไทยเท่านั้น หรือเป็นความสงบสุขที่รวมถึงความสงบสุขของประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านด้วย ทั้งนี้ ข้อมูลความขัดแย้งจากการแย่งชิงฐานทรัพยากรสามารถพัฒนาเป็นตัวชี้วัดหนุนเสริมตัวชี้วัดอื่นๆ ของเป้าหมายที่ 16 เพื่อให้มีความครอบคลุมมากขึ้น

- การเก็บข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นอาจมีความไม่เหมาะสมและคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เนื่องจากคนจนในสังคมนั้นมีโอกาสในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตน้อยกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นสูง นอกจากนี้ ความขัดแย้งในสังคมอาจมีความขัดแย้งระหว่างสิทธิของประชาชนในแต่ละกลุ่มได้ เช่น เอกชนต้องการสร้างโรงงานเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยอ้างสิทธิในการพัฒนา แต่ประชาชนไม่ต้องการโรงงานในพื้นที่ เนื่องจากโรงงานสร้างมลพิษ จึงออกมาประท้วง โดยอ้างถึงสิทธิมนุษยชนของตนเอง ความขัดแย้งด้านสิทธิแบบนี้จะมีแนวทางในการแก้ไขอย่างไร และสิทธิดังกล่าวสามารถดำเนินไปในทิศทางเดียวกันโดยไม่มี ความขัดแย้งได้หรือไม่

- นอกจากความขัดแย้งด้านทรัพยากรระหว่างประเทศแล้ว ยังมีความขัดแย้งด้านมลพิษข้ามพรมแดนอีกด้วย เช่น ปัญหา pollution haven ที่ประเทศพัฒนาแล้วมักนำมลพิษจากประเทศของตนไปทิ้งในประเทศที่ด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา อีกประเด็นหนึ่ง คือ การเก็บข้อมูลบางส่วนในการสร้างตัวชี้วัดอาจมีปัญหาที่ข้อมูลไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ เนื่องจากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ชนบทมักจะเก็บจากการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งความเห็นของกลุ่มคนเหล่านี้อาจไม่สามารถสะท้อนความต้องการของคนยากจนในพื้นที่ชนบทที่แท้จริงได้

- ควรเพิ่มตัวชี้วัดด้านความต่างของวัฒนธรรมในการวิจัยโครงการนี้ด้วย เนื่องจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความคิดที่ต่างกัน และนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนได้ เช่น การไม่ยอมรับการปฏิบัติทางศาสนาพิธีของศาสนาอื่นๆ นอกจากศาสนาที่ตนเองนับถือ เป็นต้น การไม่ยอมรับในวัฒนธรรมอื่นๆ นำไปสู่ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันของคนในสังคม และก่อให้เกิดความขัดแย้ง และอาจจบลงที่ความรุนแรงได้

- ความขัดแย้งด้านทรัพยากรที่เกิดขึ้นนั้น มักเกิดจากความร่วมมือกันของผู้มีอำนาจทางการเมืองกับบริษัทจากต่างประเทศในการทำลายทรัพยากรในประเทศจากการใช้ประโยชน์เกินควร โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การทำการเกษตรของผู้ประกอบการต่างชาติในจังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราดและจังหวัดชุมพร โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ประกอบการเหล่านี้มีนักการเมืองท้องถิ่นหนุนหลังอยู่ด้วย เนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้ได้รับผลประโยชน์จากผู้ประกอบการต่างชาติ เป็นต้น และแม้ว่าข้าราชการจะรู้ว่ามิมีสถานการณ์ทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มดังกล่าว ก็ไม่สามารถจัดการอะไรได้ เนื่องจากโครงสร้างทางกฎหมายและระบบ สังคมราชการไม่ได้มีมาตรการที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากปัญหาดังกล่าวนั้น อีกประเด็นหนึ่งคือ โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นโครงการวิจัยที่มีเป้าประสงค์อยู่หลายเป้าประสงค์ ทางผู้วิจัยสามารถสรุปได้หรือไม่ว่าเป้าประสงค์ใดเป็นเป้าประสงค์ที่ควร ดำเนินการก่อนในการสร้างสังคมสงบสุข และมี การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์แต่ละเป้าประสงค์ไว้ อย่างไรบ้าง

- งานวิจัยดังกล่าวมีหลายเป้าประสงค์ ซึ่งอาจทำให้ผลลัพธ์ของงานวิจัยดังกล่าวเกิด ปัญหาการวิจัยข้ามเป้าหมายได้ ดังนั้น ผู้ทำการวิจัยควรมีการทำแผนการวิจัยในแต่ละเป้าประสงค์ให้เป็นระบบมากขึ้น (mapping) โดยหากผู้วิจัยทำแผนการวิจัยได้ละเอียดก็จะสามารถลดความยุ่งยาก ซับซ้อนของงานวิจัยได้มาก และช่วยเติมเต็มช่องว่างของตัวชี้วัดที่พัฒนาโดยสำนักงานโครงการพัฒนา แห่งสหประชาชาติได้อีกด้วย นอกจากนี้ ในส่วนข้อมูลของตัวชี้วัดที่ไม่มี Metadata นั้น คณะผู้วิจัย ควรเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อปรับปรุงในการทำโครงการวิจัยในครั้งถัดไป

- ปัญหาความไม่พร้อมของระบบวัด ทั้งนี้ เนื่องจาก การออกแบบระบบวัดของหน่วยงาน ต่างๆของไทย มีวัตถุประสงค์ในการออกแบบไว้เพื่อการทำงานและการประเมินที่รักษาสถานภาพของ คนทำงานและหน่วยงาน มากกว่าวัดเพื่อการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ

- ปัญหาเรื่องความพร้อมและตัววัดร่วมของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ในแต่ละ เรื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากการไม่บูรณาการการทำงานกันอย่างแท้จริง จึงทำให้ไม่มีตัวที่เป็นเอกภาพใน ประเด็นหรือเรื่องเดียวกัน ซึ่งส่งผลต่อไปยังเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูลและหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

- ปัญหาความเที่ยงตรงและความทันสมัยของข้อมูลที่มีอยู่อีกประเด็นหนึ่งที่สามารถ สะท้อนถึงความไม่พร้อมได้ด้วย

จากข้อสรุปเบื้องต้น ผนวกกับความเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งปรากฏอยู่ในบทที่ 3 จะพบว่าการวัดผลเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทยยังคงมีปัญหาและขาดความพร้อมอยู่หลาย ประการ ไม่ว่าจะเป็นการไม่มีนิยาม หรือมีนิยามไม่ครอบคลุม หรือมีนิยามที่ไม่ตรงกับบริบทสากล การขาดองค์ความรู้ ปัญหาในการใช้เครื่องมือการวัดผล การเก็บข้อมูลที่อาจจะไม่สะท้อนความเป็น

จริงของประเทศ การขาดงบประมาณ การดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ ไม่ได้เป็นไปเพื่อ วัตถุประสงค์เป้าหมายที่ 16 อย่างแท้จริง การเก็บข้อมูลที่ไม่ต่อเนื่อง การไม่จำแนกข้อมูลตามเพศ อายุ หรือ กลุ่มต่างๆ การทำงานที่ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและการประสานข้อมูลที่หลากหลายให้ เป็นชุดข้อมูลเดียวกัน การเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อนและมีความต่างกันในแง่ของผลลัพธ์ ชั้นความลับและ ความมั่นคงของข้อมูล เป็นต้น ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวมีผลต่อความพร้อมในการดำเนินการของแนวทางที่ เหลืออย่างมีนัยสำคัญ เพราะหากปัญหาไม่ได้ดำเนินการให้คลี่คลายแล้วก็จะส่งผลต่อความเข้าใจใน การจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่งผลให้คุณภาพของข้อมูลไม่เป็นไปตามบริบทสากล

5.2 ความพร้อมจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการจัดเก็บ ข้อมูลเพื่อสร้างความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16

เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560 เวลา 09.00 – 15.30 น. ณ โรงแรม Best Western plus Vanda Grand Hotel ได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหารือรายละเอียดเกี่ยวกับตัวชี้วัด SDGs เป้าหมายที่ 16 ซึ่งในการประชุมดังกล่าวมีหลายหน่วยงานเข้าร่วมประชุม ได้แก่ กรมการปกครอง กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์ กรมองค์การระหว่างประเทศ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย สำนักงาน กิจการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานปลัดสำนัก นายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคณะอนุกรรมการพัฒนา ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน จะทำการกลั่นกรองตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 16 โดย แนวทางการดำเนินการนั้น จะพิจารณาใน 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

- 1) พิจารณาความถูกต้องของคำบรรยายตัวชี้วัด (ภาษาไทย)
- 2) พิจารณาความครอบคลุมของการจัดเก็บข้อมูลของประเทศไทยโดยเปรียบเทียบกับ มาตรฐานสากลใน Metadata ขององค์การสหประชาชาติ
- 3) พิจารณาหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลในแต่ละตัวชี้วัดเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ ของหน่วยงานนั้นๆ

- 4) Metadata ของประเทศไทย
- 5) ปัญหา/อุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อการพัฒนาข้อมูลต่อไปในระยะเวลา 15 ปี ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการประชุมดังกล่าว นอกเหนือจะได้มีการหารือใน 5 ประเด็นหลักข้างต้นแล้ว ยังได้มีการกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบเพื่อสร้างความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 เนื่องจากเห็นว่าเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจสอดคล้องกับเป้าประสงค์ และ/หรือ ตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 16 โดยแบ่งเป็นรายตัวชี้วัดได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1 หน่วยหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบเพื่อสร้างความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16

ตัวชี้วัด	หน่วยหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบเพื่อสร้างความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16
ตัวชี้วัดที่ 16.1.1	สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล โดย กระทรวงสาธารณสุขและกรมการปกครอง เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการให้ข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.1.2	สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล โดย กระทรวงสาธารณสุขและกรมการปกครอง เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการให้ข้อมูล โดยให้มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่ 16.1.1
ตัวชี้วัดที่ 16.1.3	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) สำนักงานกิจการยุติธรรม (สกธ.) และ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ร่วมกันสำรวจและระดมกลุ่มย่อย Violence against Women (VaW)
ตัวชี้วัดที่ 16.1.4	สำนักงานกิจการยุติธรรม (สกธ.) เป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล การสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชน (Victimization Survey)
ตัวชี้วัดที่ 16.2.1	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรม กิจการเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.2.2	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็น หน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล และให้สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงาน สนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.2.3	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรม กิจการสตรีและสถาบันครอบครัวเป็นหน่วยงานหลักในการ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ตัวชี้วัด	หน่วยหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบเพื่อสร้างความพร้อมของ ประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16
	จัดเก็บข้อมูล และให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสำนักงานกิจการ ยุติธรรมเป็นหน่วยงานงานสนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.3.1	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรม กิจการสตรีและสถาบันครอบครัวเป็นหน่วยงานงานหลักในการ จัดเก็บข้อมูล และสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานกิจการ ยุติธรรมเป็นหน่วยงานงานสนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.3.2	กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.4.1	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นหน่วยงานงานหลักใน การจัดเก็บข้อมูล และสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานงาน สนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.4.2	กรมการปกครองและสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานงานหลักใน การจัดเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.5.1	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็น หน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูลและสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และศูนย์ปฏิบัติการ ทุจริต เป็นหน่วยงานงานสนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.5.2	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็น หน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูลและสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ศูนย์ปฏิบัติการทุจริต และสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยเป็นหน่วยงานงาน สนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.6.1	สำนักงานงบประมาณเป็นหน่วยงานงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.6.2	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นหน่วยงานงานหลักใน การจัดเก็บข้อมูล และสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นหน่วยงานงาน สนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.7.1	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นหน่วยงานงานหลักในการ จัดเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.7.2	ยังไม่มีกรหาหรือในรายละเอียดตัวชี้วัดนี้เนื่องจากยังไม่มี Metadata ของ องค์การสหประชาชาติ
ตัวชี้วัดที่ 16.8.1	กระทรวงการต่างประเทศและธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานงาน หลักในการจัดเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.9.1	กรมการปกครองเป็นหน่วยงานงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล และ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ตัวชี้วัด	หน่วยหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบเพื่อสร้างความพร้อมของ ประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16
	สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมกิจการเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงาน งานสนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.10.1	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กร Human Rights Watch เป็น หน่วยงานงานสนับสนุนข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.10.2	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานงานหลักในการจัดเก็บ ข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.a.1	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานงานหลักใน การจัดเก็บข้อมูล
ตัวชี้วัดที่ 16.b.1	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นหน่วยงานงานหลักในการจัดเก็บข้อมูล และศาลยุติธรรม หน่วยงานรับเรื่องร้องเรียน สำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานงานสนับสนุน ข้อมูล

จากตารางข้างต้น สามารถประเมินได้ว่ามีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานที่มีภารกิจและ อำนาจหน้าที่ที่สามารถช่วยให้ประเทศไทยมีความพร้อมในการวัดผลเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่ เพียงพอแล้ว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะทำงานเชิงบูรณาการโดยอาศัยความร่วมมือจาก ภาคส่วนอื่นอยู่บ้าง อาทิ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยซึ่งเข้ามามีบทบาทในการวัดผล ตัวชี้วัดที่ 16.5.2 และองค์กร Human Rights Watch เป็นหน่วยงานงานสนับสนุนข้อมูลในการวัดผล ตัวชี้วัดที่ 16.10.1 แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้ หากต้องจะวัดผลเป้าหมายที่ 16 ซึ่งสะท้อนกับความเป็น จริงมากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าจะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนอื่นๆ (ภาคเอกชน ภาคประชา สังคม ภาควิชาการ ฯลฯ) เหล่านี้ให้เข้ามามีส่วนร่วมการวัดผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของ การจัดเก็บข้อมูลและนำไปสู่ความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ต่อไป

5.3 ความพร้อมของข้อมูลที่มีอยู่เพื่อพิจารณาความพร้อมของประเทศไทยในการ บรรลุเป้าหมายที่ 16

จากการสำรวจตัวชี้วัดของไทยที่มีอยู่ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ของบทที่ 3 คณะผู้วิจัย สามารถนำมาวิเคราะห์และพิจารณาถึงความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ได้ โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์การวิเคราะห์ทั้งสิ้น 6 ประการ ซึ่งอาจจะแบ่งได้ดังนี้

- 1) มีข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดครบถ้วน
- 2) ข้อมูลพร้อมจัดทำตัวชี้วัด แต่ยังไม่มีการประมวลผลเป็นตัวชี้วัด หรือข้อมูลขาดความ ต่อเนื่องในการจัดทำตัวชี้วัด หรือขาดผู้รับผิดชอบประมวลผลข้อมูลเป็นตัวชี้วัด SDGs เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นมาประมวลผลร่วมด้วยกับข้อมูล หน่วยงานตนจึงจะเป็นตัวชี้วัด
- 3) มีข้อมูลบางส่วนในการจัดทำตัวชี้วัด แต่ไม่ครบถ้วน เนื่องจากต้องมีการจัดทำข้อมูล เพิ่ม/ รวบรวม หรือบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่งให้เป็นข้อมูลภาพรวมใน ระดับประเทศ (Integration)
- 4) ตัวชี้วัดยังไม่มียรายละเอียดชัดเจนถึงแหล่งข้อมูลที่จะใช้และรายละเอียดของ การจัดทำข้อมูลของประเทศ ซึ่งต้องประสานความร่วมมือในรายละเอียดเพิ่มเติมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการพัฒนา และจัดทำตัวชี้วัดให้ครบถ้วน ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ (methodology) และสอดคล้องกับกรอบการจัดทำตัวชี้วัดของ สากล
- 5) ขาดข้อมูลในการจัดทำตัวชี้วัด
- 6) ข้อมูลหลายตัวยังไม่มีการจำแนกข้อมูลในระดับพื้นที่และในมิติที่สำคัญ เช่น เพศ อายุ และความพิการ และ
- 7) ไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูล

ทั้งนี้ ตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 นั้นพบว่ามีข้อมูลกระจายตามปัญหาจากการจัดเก็บข้อมูล ข้างต้น ดังนี้

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกกระดับ

ตารางที่ 5.2 เป้าหมายและตัวชี้วัดภายหลังการกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัด

ลำดับความพร้อม	เกณฑ์ในการพิจารณาความพร้อม ของประเทศ	ตัวชี้วัด
1.	มีข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดครบถ้วน	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.3.2 16.5.1 16.5.2 16.7.1 16.9.1 16.10.2 และ 16.a.1
2.	ข้อมูลพร้อมจัดทำตัวชี้วัด แต่ยังไม่มีการประมวลผลเป็น ตัวชี้วัด หรือข้อมูลขาดความต่อเนื่องในการจัดทำตัวชี้วัด หรือขาดผู้รับผิดชอบประมวลผลข้อมูลเป็นตัวชี้วัด SDGs เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นมาประมวลผลร่วม ด้วยกับข้อมูลหน่วยงานตนจึงจะเป็นตัวชี้วัด	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.4
3.	มีข้อมูลบางส่วนในการจัดทำตัวชี้วัด แต่ไม่ครบถ้วน เนื่องจากต้องมีการจัดทำข้อมูลเพิ่ม/ รวบรวม หรือบูรณา การข้อมูลจากหลายแหล่งให้เป็นข้อมูลภาพรวมใน ระดับประเทศ (Integration)	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.3 16.2.2 16.2.3 และ 16.3.1
4.	ตัวชี้วัดยังไม่มีรายละเอียดชัดเจนถึงแหล่งข้อมูลที่จะใช้ และรายละเอียดของการจัดทำข้อมูลของประเทศ ซึ่งต้อง ประสานความร่วมมือในรายละเอียดเพิ่มเติมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการพัฒนา และจัดทำตัวชี้วัดให้ ครบถ้วน ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ (methodology) และสอดคล้องกับกรอบการจัดทำตัวชี้วัดของสากล	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.1 16.4.1 และ 16.4.2
5.	ขาดข้อมูลในการจัดทำตัวชี้วัด	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.7.2 16.10.1 และ 16.b.1
6.	ข้อมูลหลายตัวยังไม่มีการจำแนกข้อมูลในระดับพื้นที่และ ในมิติที่สำคัญ เช่น เพศ อายุ และความพิการ	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.1 16.2.2 16.7.1 และ 16.7.2
7.	ไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูล	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.2 16.2.1 16.6.1 16.6.2 และ 16.8.1

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตารางข้างต้น จะพบว่าคุณภาพของข้อมูลที่มีอยู่ยังขาดความสมบูรณ์ และทำให้ไม่สามารถวัดผลของประเทศบางประการที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ได้ คงมีแต่เฉพาะลำดับความพร้อมที่ 1 ที่สามารถนำมาวัดผลได้โดยเพราะข้อมูลมีการจัดเก็บและครบถ้วนตามบริบทของสากล ในขณะที่ตัวชี้วัดอื่นๆ ยังคงจัดเก็บไม่ครบถ้วนอันเป็นผลมาจากแนวทาง 2 แนวทางข้างต้นที่ได้นำเสนอมาก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตาม แม้ลำดับความพร้อมที่ 1 จะมีความพร้อมในการวัดผลมากที่สุด แต่ไม่ได้หมายความว่ามีความพร้อมที่เพียงพอ ทั้งนี้ อาจจะต้องใช้ข้อมูลอื่นๆ เข้ามาหนุนเสริมให้ข้อมูลมีคุณภาพ และสะท้อนความเป็นจริงอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำที่สุด

5.4 สรุป

การจะประเมินความพร้อมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 16 นั้น ควรจะคำนึง ปัจจัยในหลายๆ ปัจจัย ในที่นี้คณะผู้วิจัยได้อาศัยแนวทาง 3 แนวทางในการประเมิน ได้แก่ ความพร้อมจากแนวทางสภาพปัญหาของการวัดผล ความพร้อมจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล และความพร้อมของข้อมูลที่มีอยู่ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์พบว่า ประเทศไทยยังคงขาดความพร้อมในการวัดผลและบรรลุเป้าหมายที่ 16 เพราะแนวทางทั้ง 3 แนวทาง ยังคงขาดความสมบูรณ์ มีเฉพาะแนวทางที่ 2 ที่ดีพร้อมมากกว่าแนวทางอื่นๆ แต่การบูรณาการร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ยังคงมีข้อจำกัดและยังคงต้องประสานความร่วมมือต่อไปเพื่อทำให้การวัดผลมีประสิทธิภาพและสะท้อนภาพรวมของประเทศในเป้าหมายที่ 16 อย่างถูกต้องและเหมาะสม

บทที่ 6

การจัดลำดับความสำคัญ

เกริ่นนำ

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ต่างๆ ในเป้าหมายนั้น โดยอาศัยผลการศึกษาจากบทก่อนๆ หน้านี้ ทั้งนี้ การจัดลำดับความสำคัญจะแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) จัดลำดับตามการสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย 2) จัดลำดับตามมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที 3) จัดลำดับตามมิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ และ 4) จัดลำดับตามมิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และน่ากังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึงไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ โดยทั้ง 4 ลักษณะอาศัยการประเมินในเชิงคุณภาพของคณะผู้วิจัย ร่วมกับผลการรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย ทั้งนี้ มีรายละเอียดและสาระสำคัญดังนี้

6.1 การสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่ 16

มีผู้เข้าร่วมและตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 18 ราย โดยการสังเคราะห์สถานการณ์การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยเป้าหมายดังกล่าว จะมีคำถามทั้งหมด 23 ข้อ ใน 3 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นสังคมที่สงบสุข (ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 เป้าประสงค์ที่ 2 เป้าประสงค์ที่ 4 และเป้าประสงค์ที่ 5) ประเด็นการเข้าถึงความยุติธรรม (ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 3 เป้าประสงค์ที่ 7 เป้าประสงค์ที่ 9 เป้าประสงค์ที่ 10 เป้าประสงค์เพื่อนำไปปฏิบัติที่ 2) และประเด็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการ (ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 6 เป้าประสงค์ที่ 8 เป้าประสงค์เพื่อนำไปปฏิบัติที่ 1)

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกกระดับ

ตารางที่ 6.1 ประเด็นหลักของเป้าหมายที่ 16

สังคมที่สงบสุข	การเข้าถึงความยุติธรรม	สถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการ
16.1 ลดความรุนแรงทุกรูปแบบ และอัตราการตายที่เกี่ยวข้อง ในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ	16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติ และระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน	16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุก ระดับ
16.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรง และการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก	16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และ มีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ	16.8 ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประชาสังคมกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล
16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการ ส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ	16.9 จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีสูติบัตร ภายในปี พ.ศ. 2573	16.a จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความเป็นอิสระ และสอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles)
16.5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ	16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ	
	16.b สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	

ที่มา: วิเคราะห์โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

จากตารางข้างต้น การประเมินความเห็นจากการประชุม คณะผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมให้ ระดับความสำคัญของบทบาทในการจัดทำตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ (1 หมายถึง ประเทศไทยควรมีบทบาทในการจัดทำตัวชี้วัดเกี่ยวกับประเด็นนี้ในระดับน้อยมาก และ 5 หมายถึง ประเทศไทยควรมีบทบาทในการจัดทำตัวชี้วัดเกี่ยวกับประเด็นนี้ในระดับมากที่สุด) ผล การประเมินสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6.2 คะแนนเฉลี่ยการจัดลำดับความสำคัญในแต่ละตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16

ประเทศไทยควรมีบทบาทในการจัดทำตัวชี้วัดเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้มากน้อยเพียงใด	คะแนนเฉลี่ย
ประเด็นสังคมที่สงบสุข	
1. จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนา	4.29
2. การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง	4.12
3. สัดส่วนของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ	4.06
4. สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง	4.12
5. สัดส่วนของเด็กอายุ 1-17 ปีที่เคยถูกทำร้ายร่างกาย และ/หรือข่มขู่ทางจิตใจโดยผู้ดูแล	4.06
6. จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์	4.65
7. สัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เคยถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ ตั้งแต่อายุ 18 ปี	3.94
8. มูลค่ากระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย	4.00
9. สัดส่วนของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่ถูกยึดได้ ซึ่งมีการบันทึกและติดตาม ตามที่ระบุไว้ใน กฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ	3.18
10. สัดส่วนของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีการให้สินบนหรือถูกเรียกสินบนโดย เจ้าหน้าที่ของรัฐ	4.29
11. สัดส่วนขององค์กรธุรกิจที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้สินบน หรือถูกเรียกสินบน โดย เจ้าหน้าที่ของรัฐ	4.29
ประเด็นการเข้าถึงความยุติธรรม	
1. สัดส่วนของเหยื่อความรุนแรงซึ่งได้ถูกรายงานการกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้	4.00
2. สัดส่วนของผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด	4.06
3. สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และกลุ่ม ประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สถานิติบัญญัติระดับประเทศและท้องถิ่น บริการสาธารณะ และคณะตุลาการ)	3.65
4. สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่อง และกลุ่มประชากร	3.88
5. สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ	3.47

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ประเทศไทยควรมีบทบาทในการจัดทำตัวชี้วัดเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้มากน้อยเพียงใด	คะแนนเฉลี่ย
6. จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมาน ผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริง	4.18
7. จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ	3.76
8. สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ามีสิทธิถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกล่วงละเมิดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	4.06
ประเด็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการ	
1. การใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานคิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว จำแนกเป็น ภาค (หรือจำแนกตามรหัส งบประมาณ หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน)	3.65
2. สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ	4.00
3. สัดส่วนของสมาชิก และสิทธิการออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ	3.47
4. จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความเป็นอิสระและสอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles)	3.35

ที่มา: วิเคราะห์โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ตารางที่ 6.3 ประเด็นที่ประเทศไทยควรจัดลำดับความสำคัญตัวชี้วัดที่ได้คะแนนสูงสุด 5 อันดับแรก

ลำดับที่	ประเด็นที่ประเทศไทยควรมีบทบาทในการจัดทำตัวชี้วัด	ประเด็นหลัก	คะแนนเฉลี่ย
1	จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์	สังคมที่สงบสุข	4.65
2	จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนา	สังคมที่สงบสุข	4.29
3	สัดส่วนของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีการให้สินบน หรือถูกเรียกสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ	สังคมที่สงบสุข	4.29
4	สัดส่วนขององค์กรธุรกิจที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้สินบน หรือถูกเรียกสินบน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ	สังคมที่สงบสุข	4.29
5	จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมาน ผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพแรงงาน และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริง	การเข้าถึง ความยุติธรรม	4.18

ที่มา: วิเคราะห์โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

จากตารางข้างต้น จะพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นพ้องว่าในการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ 16 นั้น มุ่งเน้นไปที่ประเด็นหลักกว่าด้วยเรื่องของสังคมที่สงบสุข ทั้งนี้ อาจจะสะท้อนได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความเร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในขณะนี้

6.2 การจัดลำดับความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 โดยการประเมินในเชิงคุณภาพของคณะผู้วิจัย

ในส่วนของการประเมินในเชิงคุณภาพของคณะผู้วิจัย จะจำแนกออกเป็น 3 มิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) มิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที โดยมิติในส่วนนี้จะวัดจากนโยบาย กฎหมายที่มีอยู่ ตลอดจนความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ซึ่งในส่วนนี้จะสะท้อนถึงความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาท่อนเพื่อป้องกันมิให้มีผลเสียเกิดขึ้นมากและหากปล่อยไว้เนิ่นช้าจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี

(2) มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งมิตินี้ หมายความว่า เป้าประสงค์ใดที่หากบรรลุแล้ว จะเป็นพื้นฐานให้การบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ภายในเป้าหมายที่พิจารณาหรือเป้าหมายอื่นๆ เป็นไปได้ง่ายขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือมีผลก่อให้เกิดปฏิกิริยา ลูกโซ่ไปยังเป้าประสงค์/เป้าหมายอื่นๆ โดยในส่วนนี้จะใช้ระยะเวลาานกว่าจะบรรลุผลสำเร็จ ทั้งนี้ ความเป็นพื้นฐานยังแบ่งแยกย่อยออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความเป็นพื้นฐานในระดับต้น และความเป็นพื้นฐานในระดับรอง โดยระดับต้นหมายถึง มีความสำคัญอย่างโดดเด่นและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระยะยาว และระดับรองหมายถึง มีแนวโน้มว่าจะส่งผลกระทบในด้านบวก ดังนั้นจึงควรนำมาพิจารณาจัดอันดับความสำคัญในระดับต้นๆ เพื่อให้เกิดการทำงานในเรื่องดังกล่าวได้อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งบรรลุผลได้ในที่สุด

(3) มิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และนำกังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึงไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ โดยมิตินี้จะพิจารณาจากสภาพปัญหาที่มีอยู่ภายใต้บริบทของไทยว่าเป็นสถานะเร่งด่วน จำเป็นหรือนำไปสู่การต่อยอดการพัฒนาหรือไม่ ตลอดจนความยากง่ายในการบรรลุผล

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

จากการแบ่งประเภทการจัดลำดับความสำคัญออกเป็น 3 ประเภทข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงแบ่ง เป้าประสงค์ตามมิติต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.4 หน่วยหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบเพื่อสร้างความพร้อมของประเทศไทยใน การบรรลุเป้าหมายที่ 16

การจัดลำดับความสำคัญภายใต้มิติทั้ง 3 ประการ				
เป้าประสงค์และ เป้าประสงค์เพื่อนำไปปฏิบัติ	มิติด้านการให้ผล ลัพธ์ที่รวดเร็วโดย สามารถดำเนินการ ได้ทันที	มิติด้านความสำคัญ และการเป็นพื้นฐาน สำหรับต่อยอดในการ พัฒนา และ/หรือ บรรลุเป้าประสงค์ อื่นๆ		มิติ ที่มี ความ พร้อม อยู่ แล้ว และน่ากังวลน้อย ที่สุดเมื่อเทียบกับ มิติอื่นๆ จึงไม่มี ความจำเป็น เร่งด่วนในการ ดำเนินการ
		ต้น	รอง	
ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่ เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ			✓	
ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุก รูปแบบที่มีต่อเด็ก	✓			
ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรม อย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน		✓		
ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความ แข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสิน ทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้ง ในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี พ.ศ. 2573				✓
ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุก รูปแบบ	✓			
พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ			✓	
สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มี ความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความ เป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ		✓		

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

การจัดลำดับความสำคัญภายใต้มิติทั้ง 3 ประการ				
เป้าประสงค์และ เป้าประสงค์เพื่อนำไปปฏิบัติ	มิติด้านการให้ผล ลัพธ์ที่รวดเร็วโดย สามารถดำเนินการ ได้ทันที	มิติด้านความสำคัญ และการเป็นพื้นฐาน สำหรับต่อยอดในการ พัฒนา และ/หรือ บรรลุเป้าประสงค์ อื่นๆ		มิ ตี ที่ มี ค วาม พ ร้อม อ ยู่ แ ล้ ว และน่ากังวลน้อย ที่สุดเมื่อเทียบกับ มิติอื่นๆ จึงไม่มี ความจำเป็น เร่งด่วนในการ ดำเนินการ
		ต้น	รอง	
ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล				✓
จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีผู้ติบัตร์ ภายในปี พ.ศ. 2573				✓
สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ	✓			
เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม	✓			
ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		✓		

ที่มา: วิเคราะห์โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

6.3 การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 จากผลรวมที่ได้จากทั้ง 2 รูปแบบ

เมื่อนำผลจากข้อ 6.1 และ 6.2 มาผนวกรวมกัน จะพบว่ามุมมองทั้ง 2 ฝ่ายมีความคล้ายคลึงกัน และเห็นไปในทางเดียวกันว่าลำดับการดำเนินการตามเป้าประสงค์ที่ 16 ควรที่จะมุ่งเน้นไปที่ประเด็นสังคมที่สงบสุขและการเข้าถึงความยุติธรรมก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยความจำเป็นเร่งด่วนตลอดจนมีผลกระทบเพราะเป็นพื้นฐานให้การบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ภายในเป้าหมายที่ 16 หรือเป้าหมายอื่นๆ ให้เป็นไปได้ง่ายขึ้น มี ประสิทธิภาพมากขึ้น ในกรณีนี้ คณะผู้วิจัยได้จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 โดยแบ่งออกมาได้ 3 ลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ เป้าประสงค์ที่อยู่ในมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที กับ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับต้นเท่านั้น โดยลำดับที่ 1 ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 2 เป้าประสงค์ที่ 5 เป้าประสงค์ที่ 10 เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 1 เป้าประสงค์ที่ 3 เป้าประสงค์ที่ 7 และเป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 2

ลำดับข้างต้นนี้หากไม่ดำเนินการเป็นอันดับแรกๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อปัญหาต่างๆ และอาจจะลุกลามไปยังปัญหาอื่นๆ เนื่องจากปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาพื้นฐาน ซึ่งหากได้รับการแก้ไขแล้ว ปัญหาอื่นๆ ที่ตามมาก็จะบรรเทาลงหรืออาจจะหมดไปได้ ซึ่งไม่ได้จำกัดเฉพาะเป้าหมายที่ 16 แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ ในประเด็นที่ทำแล้วเห็นผลลัพธ์ได้เร็วจะเป็นการสร้างกำลังใจให้ภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมตระหนักว่าการดำเนินการของตนมีความก้าวหน้าเป็นลำดับ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและจะสร้างพลังให้ตนทำงานต่อไปให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลในเป้าประสงค์อื่นๆ ในระยะยาวได้อย่างสำเร็จ

ลำดับที่ 2 คือ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับรอง ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 และเป้าประสงค์ที่ 6

ในลำดับนี้ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการต่อยอดเป้าประสงค์อื่นๆ เช่นกัน แต่ยังไม่ได้สำคัญหากเทียบกับเป้าหมายพื้นฐานที่ได้กำหนดเอาไว้ในลำดับที่ 1 เพราะมีกลไกและการดำเนินการอยู่บ้างแล้ว เพียงแต่ยังมีข้อจำกัดในการรักษาประสิทธิภาพ ซึ่งต้องใช้เวลาในการสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ แต่ก็ไม่ได้ใช้เวลาเท่าที่พื้นฐานต่อยอดในอันดับแรกที่ยังคงนำ

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

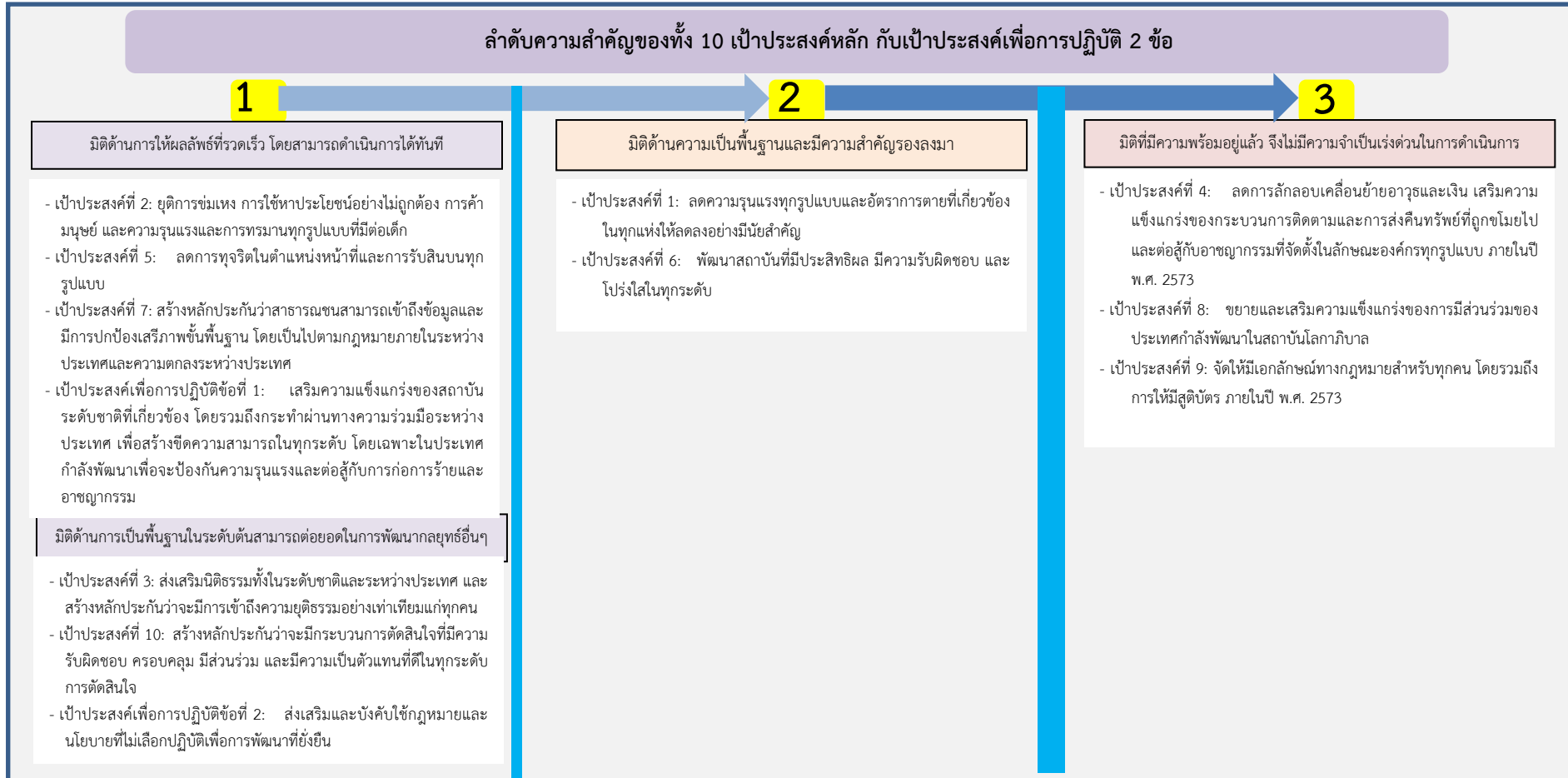
กังวลอยู่ ซึ่งสามารถเริ่มในระยะกลางได้ การไม่ดำเนินการในส่วนนี้เลย ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพ ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันจนเป็นผลมาจากการไร้ซึ่งประสิทธิภาพของเป้าประสงค์ ข้างต้น

ลำดับสุดท้าย คือ มิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และนำกังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึงไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 4 เป้าประสงค์ที่ 8 และ เป้าประสงค์ที่ 9

6.4 สรุป

การจะประเมินความพร้อมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 16 นั้น ควรจะคำนึง ปัจจัยในหลายๆ ปัจจัย ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดอันดับสำคัญโดยอาศัยการประเมินในเชิง คุณภาพของคณะผู้วิจัย ร่วมกับผลการรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย และจำแนก ออกเป็น 4 มิติ คือ 1) จัดลำดับตามการสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมประชุม กลุ่มย่อย 2) จัดลำดับตามมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที 3) จัดลำดับ ตามมิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์ อื่นๆ และ 4) จัดลำดับตามมิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และนำกังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึง ไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ ทั้งนี้ ลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์นั้นได้ปรากฏอยู่ใน ตารางข้างล่างนี้

รูปที่ 6.1 การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 ที่ประเทศไทยควรมุ่งดำเนินการก่อน

ที่มา: วิเคราะห์โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

บทที่ 7

การสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16

เกริ่นนำ

ในบทนี้จะเป็นการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมายเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ประเมินสถานการณ์ภาพรวมเป้าหมายที่ 16 ของประเทศในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยสถานการณ์ในประเทศที่เกิดขึ้นจากกรณีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผ่านสื่อสาธารณะ รายงานสถานการณ์ประเทศไทยและประเทศต่างๆ การวิเคราะห์มุมมองประเทศผ่านนักคิด นักวิเคราะห์ต่างๆ ที่ปรากฏตามแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ จากนั้นจึงได้มีการให้ข้อเสนอแนะอันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันประเทศไทยโดยอาศัยเป้าหมายที่ 16 ในภาพกว้างพร้อมด้วยการสำรวจมุมมองของผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสถานการณ์ในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย เพื่อสนับสนุนการจัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16 ซึ่งมีรายละเอียดและสาระสำคัญดังนี้

7.1 สถานการณ์ภาพรวมเป้าหมายที่ 16 ของประเทศในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา (ระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559) ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ วิกฤตทางด้านสังคม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐ โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาข้างต้นมาจากความอ่อนด้อยประสิทธิภาพในการสร้างสังคมที่สงบสุข เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการมีสถาบันที่มีความรับผิดชอบในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างของภาครัฐที่มีอยู่มีความซ้ำซ้อนไม่บูรณาการ และขาดการถ่วงดุลอำนาจอย่างเหมาะสม ทั้งภายในภาครัฐเองและการเชื่อมโยงกับภาคประชาสังคม (ประชาชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และสื่อ) การขาดความเชื่อมโยงของเป้าประสงค์ของภาครัฐไปสู่ภาคปฏิบัติ ขาดเกณฑ์การคัดกรองผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นการเปิดช่องว่างให้เกิดการแทรกแซงทางการเมือง และทำให้เกิดการใช้ดุลยพินิจในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านั้น ปัญหาดังกล่าวมีส่วนช่วยเปิดโอกาสให้มีการใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่มที่อยู่เหนือจากเป้าหมายการให้บริการภาครัฐที่ควรจะเป็น ทำให้นโยบาย

ขาดประสิทธิภาพเกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงนโยบายและบริการสาธารณะของภาครัฐ รวมทั้ง ปัญหาทางด้านคุณภาพในด้านการให้บริการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่าง แท้จริง นอกจากนี้ ภาครัฐไม่สามารถสร้างความเหมาะสมและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและ สิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า การแก้ไขปัญหา อาชญากรรม ยาเสพติด การค้ามนุษย์ รวมไปถึงการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ดิน และน้ำ ซึ่งในด้าน หนึ่งสะท้อนปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง แท้จริง ในอีกด้านหนึ่งการวางกฎระเบียบข้อบังคับของภาครัฐอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของ ภาคเอกชน โดยก่อให้เกิดภาระต้นทุนที่สูงเกินความจำเป็น ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีปัญหาที่สำคัญอีก ประการหนึ่งคือปัญหาทางด้านความยั่งยืนทั้งความยั่งยืนของระบบการคลังและความยั่งยืนทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยในส่วนแรกจะเกี่ยวข้องกับการขาดการควบคุมการใช้จ่าย งบประมาณให้เกิดวินัยทางการคลัง เช่นการใช้เงินนอกงบประมาณ ในขณะที่ปัญหาในส่วนหลังจะ เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่มีบทบาทที่สำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อ เศรษฐกิจไทย การจัดการทรัพยากรทางทะเลให้เกิดความยั่งยืน และการดูแลจัดการปัญหาการสร้าง ความเสียหายทางธรรมชาติจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงสถานการณ์ภาพรวมที่ เกี่ยวกับเป้าหมายที่ 16 ข้างต้น คณะผู้วิจัยสามารถแยกพิจารณาได้ถึง 10 ประเด็นดังนี้

1) สถานะของประเทศในการขจัดปัญหาการทุจริตยังมีช่องว่างในการพัฒนาในระดับที่สูง องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศค่าคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต ปี 2016 ปรากฏว่า 2 ใน 3 จาก 176 ประเทศทั่วโลก ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน สำหรับประเทศที่ได้ อันดับ 1 ยังคงเป็นประเทศเดนมาร์ก และนิวซีแลนด์ 90 คะแนนเท่ากัน ขณะที่ประเทศจากทวีปเอเชียอย่างสิงคโปร์ รั้งอันดับที่ 7 ได้ 84 คะแนน ในส่วนของประเทศไทยได้ 35 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนนลดลง 3 คะแนน และได้ลำดับที่ 101 จาก 176 ประเทศ ซึ่ง ผลคะแนนดังกล่าวบ่งชี้ว่าประเทศไทยยังคงประสบปัญหาในการจัดการให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การที่ อันดับของประเทศลดลงย่อมมีผลต่อความน่าเชื่อถือของประเทศ และอาจจะเป็นแรงส่งให้ประเทศ ไทยดำเนินการจัดการเรื่องนี้อย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

2) ปัจจุบันเศรษฐกิจไทยมีข้อจำกัดในการพัฒนาเชิงปริมาณ จึงต้องอาศัยการพัฒนาใน มิติเชิงคุณภาพมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาธรรมาภิบาลเพื่อเป็นรากฐานที่สำคัญในการ พัฒนาเศรษฐกิจไทยต่อไป ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้ปริมาณแรงงานเริ่มมี แนวโน้มที่จะลดลงเรื่อยๆ และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทุนต่อการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต (incremental capital output ratio: ICOR) มีค่า 7.02 ณ ปี พ.ศ. 2557 และมีแนวโน้มที่จะเพิ่ม

สูงขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดในการเพิ่มปริมาณของปัจจัยทุน ในขณะที่การขยายตัวของผลิตภาพ การผลิตรวม (total factor productivity: TFP) ลดลงจากร้อยละ 3.32 ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 9 เป็นร้อยละ 2.05 ในช่วงแรกของแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดของการเพิ่มปัจจัย ทางด้านปริมาณในการผลักดันการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้เอง การพัฒนาปัจจัยในด้าน คุณภาพจึงมีบทบาทที่สำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ตัวอย่างเช่น การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนา คุณภาพทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างมี คุณภาพที่จะตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต การสนับสนุนการยกระดับความสามารถ ทางด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม รวมทั้งการแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับของภาครัฐที่เป็นอุปสรรคใน การดำเนินงานของภาคเอกชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการพัฒนาธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐที่จะตอบสนองต่อประเด็นดังกล่าวข้างต้น

3) สังคมมีความแตกแยกจากการเกิดปัญหาการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร การปกครอง ประเทศ หากผู้แทนประชาชนส่วนใหญ่มีการใช้อำนาจตามอำเภอใจ ขาดความเคารพเสียงส่วนน้อย ปราศจากระบบถ่วงดุลตรวจสอบทั้งภายในภาครัฐเองและการเชื่อมโยงกับภาคประชาสังคม ย่อม นำมาซึ่งการใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่มที่อยู่เหนือจากเป้าหมายการให้บริการ ภาครัฐที่ควรจะเป็น และก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงนโยบายสาธารณะของภาครัฐ และ สร้างความเสี่ยงทางการคลังในระยะยาวอีกด้วย ในทางเดียวกันข้าราชการซึ่งเป็นผู้นำนโยบายไป ปฏิบัติก็มีปัญหาการเล่นพรรคเล่นพวกและการสร้างเครือข่ายระบบอุปถัมภ์ขึ้น ทำให้การแต่งตั้งและ เลื่อนตำแหน่งไม่ได้เป็นไปตามความเหมาะสมทั้งในด้านของความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรม มี การใช้ดุลยพินิจเอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องโดยไม่จำเป็นต้องมีความรับผิดชอบ ซึ่ง การขาดธรรมาภิบาลและปัญหาการทุจริตของฝ่ายบริหารเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทาง สังคมในปัจจุบัน

4) บทบาทขององค์กรอิสระมีความสำคัญมากขึ้นในการประเมิน ตรวจสอบ และให้คุณ ให้โทษ องค์กรอิสระเป็นนวัตกรรมที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นกลไกการถ่วงดุลอำนาจ ป้องกัน การแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง รวมทั้งการให้อำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบาย การตรวจสอบ การ ให้คุณให้โทษ ในช่วงที่ผ่านมาองค์กรอิสระมีบทบาทที่เพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจาย เสี่ยง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) มีบทบาทสำคัญใน การออกระเบียบและวางกฎเกณฑ์การประมูลคลื่น 4G ซึ่งทำให้ภาครัฐได้รับค่าสัมปทานรวมมากถึง 151,952 ล้านบาท และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(สำนักงาน ป.ป.ช.) เป็นหนึ่งในองค์กรหลักที่สำคัญของประเทศในการปลูกฝัง ป้องกัน และปราบปรามเพื่อแก้ไขปัญหาปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน เพราะฉะนั้นองค์กรอิสระจึงเป็นกลจักรสำคัญในการพัฒนาและตรวจสอบการบริหารของประเทศ ด้วยเหตุนี้เอง การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรอิสระจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดเพื่อที่จะพัฒนารากฐานของการสร้างระบบธรรมาภิบาลของประเทศให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ตลอดจนคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างแท้จริง

5) ความซับซ้อนทางเศรษฐกิจและสังคมที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องของประเทศทำให้เกิดความต้องการในการจัดการปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม เป็นธรรม และมีความยั่งยืน ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสวัสดิการของสังคม เช่น ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้าทำให้เกิดการแข่งขันในหลายๆ ตลาดเกิดความไม่เท่าเทียมขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้เอกชนมีอำนาจเหนือตลาด และทำให้กลไกตลาดไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคทำให้ประชาชนในฐานะผู้บริโภคถูกเอาเปรียบจากภาคธุรกิจ เมื่อสังคมเกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจย่อมส่งผลกระทบต่อความสงบสุขในสังคม อาทิเช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีปัญหาความไม่เป็นธรรมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งด้านการบริหารจัดการน้ำ ป่าไม้ และที่ดินของรัฐ อีกทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติยังขาดมิติความยั่งยืน เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่มีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ การดูแลจัดการทรัพยากรทางทะเลอย่างเหมาะสมและยั่งยืน รวมไปถึงปัญหาการดำเนินการของธุรกิจเอกชนที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาดังกล่าว ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมไทยปัจจุบัน

6) ปัญหาความซับซ้อนทางเศรษฐกิจและสังคมที่เพิ่มมากขึ้นยังทำให้การบริหารจัดการภาครัฐแบบรวมศูนย์ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจะช่วยก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงได้นั้น จะต้องอาศัยภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งและการพัฒนาภาคีการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นโดยปราศจากการพัฒนาธรรมาภิบาลที่เหมาะสมนำมาซึ่งความสุ่มเสี่ยงของประเทศต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน จึงจำเป็นต้องมีกลไกการตรวจสอบในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นการสร้างเชื่อมโยงของทางภาครัฐกับภาคประชาสังคม และพัฒนาภาคีการตรวจสอบภายในของภาครัฐเอง เช่น การพัฒนาศักยภาพของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค หรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัด เป็นต้น เพื่อให้ประชาสังคมและองค์กรอิสระสามารถเข้า

มาตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของภาครัฐได้ นอกจากนี้ การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นจะเป็น การช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างแท้จริงได้ง่ายขึ้น ทำให้ลด ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนได้

7) การลดลงของอัตราการตายและอัตราการเจริญพันธุ์อย่างต่อเนื่องในหลายทศวรรษที่ ผ่านมามีผลทำให้ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยประชากรวัยสูงอายุจะ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 23.5 หรือประมาณ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2573 สังคม ผู้สูงอายุจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคหลายประการ เช่น ประชากรวัยแรงงานลดลง การออมลดลง และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทยจะยิ่งเพิ่มเติม ปัญหาที่สำคัญทางด้านสาธารณสุขให้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ปัญหาความเหลื่อมล้ำใน การบริการและสวัสดิการทางสาธารณสุขของภาครัฐ ทั้งในด้านการเข้าถึง และความเหลื่อมล้ำระหว่าง สวัสดิการประกันสังคม โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) และสวัสดิการข้าราชการ ซึ่ง บริการของทั้ง 3 กลุ่มนั้นแตกต่างกันมาก รวมทั้งปัญหาคุณภาพของการให้บริการสาธารณสุข

8) ผลการประเมินธรรมาภิบาลเอกชนของประเทศไทยสำหรับธุรกิจที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี ในขณะที่ธุรกิจขนาดกลางและย่อมที่อยู่นอกตลาด หลักทรัพย์ยังทำได้ไม่ดีนัก ผลการประเมินบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกันพบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดีมีเพียงประเด็นด้าน ความรับผิดชอบต่อคณะผู้บริหารและบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่านั้นที่มีคะแนนต่ำกว่า ประเด็นด้านอื่น ๆ ทุกรายก็ดี หากพิจารณาไปยังกลุ่มธุรกิจขนาดเล็กกว่าโดยเปรียบเทียบกันจะ พบว่าธุรกิจขนาดเล็กกว่ามีคะแนนที่ต่ำกว่ากลุ่มที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ในขณะที่ธุรกิจที่อยู่นอก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยังอยู่ภายใต้กฎระเบียบและการตรวจสอบที่ต่ำกว่าธุรกิจที่จดทะเบียน อีกทั้ง ยังพบกรณีปัญหาที่ บริษัทขนาดใหญ่ใช้ความสัมพันธ์และอิทธิพลเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้องของตนที่ขาดธรรมาภิบาล เพื่อให้รอดพ้นจากการถูกลงโทษโดยสถาบันที่กำกับดูแลรับผิดชอบอยู่บ้างในทางปฏิบัติ

9) ประเทศไทยในช่วงปลายแผนพัฒนาฉบับที่ 11 จนถึงช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 12 มี การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ (mega-project) และในมูลค่าการลงทุนดังกล่าวได้มีการ อาศัยการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) อย่างไม่ เคยมีมาก่อน การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการคมนาคมขนส่งของไทย (พ.ศ. 2558-2565) ซึ่งครอบคลุมกรพัฒนารถไฟทางคู่ การสร้าง

เส้นทางคู่มือขนาดร่างมาตรฐาน การพัฒนาท่าอากาศยาน ด่านชายแดน ท่าเรือ ถนนเชื่อมระหว่าง ประเทศ รวมทั้งโครงข่ายเชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพและปริมณฑล รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้นประมาณ 3 ล้านล้านบาท ในวงเงินลงทุนของโครงการทั้งหมดมีลักษณะเป็นการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและ เอกชนคิดเป็น 1.41 ล้านล้านบาท ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาธรรมาภิบาล ขจัดปัญหาการทุจริต สร้าง หลักประกันว่าจะมีการบรรเทาการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็น ตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าประสงค์

10) สังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจการพัฒนาที่ยั่งยืน การมองรอบด้านและการ เชื่อมโยงของปัญหา โดยเป้าหมายที่ 16 เป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะบรรลุผลดังกล่าว ทั้งนี้ บาง ประเด็นปัญหายังมีแนวโน้มที่จะแก้ที่ปลายเหตุหรือเป็นการแก้ปัญหาในระยะสั้น ทำให้ปัญหา เหล่านั้นยังคงมีอยู่ อาจจะมีการเปลี่ยนรูปแบบของปัญหาไปบ้าง แต่รากฐานของปัญหานั้นยังคง เหมือนเดิม เช่น การมีกฎหมายหลายฉบับออกมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา แต่กฎหมาย ดังกล่าวไม่นำไปสู่การปฏิบัติเพราะขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง หรือความอ่อนแอของ สถาบันเอง หรือความเหลื่อมล้ำในสังคมเกิดขึ้นจากความไม่เท่าเทียม การเลือกปฏิบัติ ความยากจน การไม่ได้รับการศึกษาและการไม่เคารพสิทธิมนุษยชน แน่แน่นอนว่าปัญหาหนึ่งปัญหาอาจจะประกอบ กันด้วยหลายๆ ปัจจัย แต่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องได้ ทำให้ การแก้ปัญหายังไม่มีการบูรณาการ ไม่นำไปสู่ความร่วมมือของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง อีกทั้ง จะทำ ให้กลไกของภาคประชาชนในการถ่วงดุลการดำเนินงานทำงานของภาครัฐได้อย่างไม่เต็มที่ ส่วนหนึ่ง เนื่องมาจากการที่ภาคประชาสังคมไม่มีความรู้ในการใช้ข้อมูลหรือไม่มีความรู้ในการใช้ช่องทางการ ตรวจสอบต่างๆ แต่อีกส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ความเข้าใจปัญหาของภาคประชาสังคมที่ต่างกัน ทำให้ ภาคประชาสังคมไม่สามารถรวมเป็นกลุ่มก้อนที่มีพลังในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาาร่วมกันได้ ด้วย เหตุนี้ ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นหนึ่งในอุปสรรคหลักที่ประเทศไทยจะต้องก้าวพ้นหากต้องการจะพัฒนา อย่างยั่งยืน

7.2 การสร้างภูมิคุ้มกันประเทศไทยโดยอาศัยเป้าหมายที่ 16

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพรวมและแนวโน้มความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องสร้างสังคมที่สงบสุข การเข้าถึงความยุติธรรม และสถาบันที่มี ประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการที่ดียิ่งขึ้นโดยจะต้องพัฒนาทั้งทางด้านนิติธรรม ด้าน คุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ ด้านความมีส่วนร่วมและด้าน

ความคุ้มค่า เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพ มีความเป็นธรรม มีความยั่งยืน และมีความเข้มแข็ง ดังนี้

1) การพัฒนาหลักนิติธรรมโดยการออกแบบโครงสร้างระบบราชการและการพัฒนาระบบ การประเมินผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ให้มี ความเหมาะสมต่อการพัฒนาธรรมาภิบาลมากขึ้น การพัฒนาโครงสร้างระบบราชการต้องปรับปรุง โครงสร้างหน่วยงานรัฐเพื่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้หน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งมีอำนาจมากเกินไปและสามารถใช้อำนาจในทางที่ผิดได้โดยปราศจากการตรวจสอบ และยังต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐโดยการนำเอานวัตกรรมต่าง ๆ มา ใช้ เช่น การประเมินผลงานโดยการใช้ตัวชี้วัดร่วม หรือให้หน่วยงานใช้งบประมาณร่วมกัน ใน ขณะเดียวกัน กลไกประเมินกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังต้องมีการพัฒนาระบบการประเมินผล กระทบในการออกกฎหมายและยังต้องมีการละกฎหมายเก่า ๆ เพื่อเป็นการลดความทับซ้อนและ ช่องโหว่ของกฎหมาย ซึ่งจะช่วยให้การปกป้องสิทธิของประชาชนเป็นไปได้ง่ายขึ้น และเมื่อกฎหมายมี คุณภาพดีขึ้น ก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลไกการให้คุณและโทษเหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และพลวัตของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปยิ่งขึ้น

2) การพัฒนาธรรมาภิบาลด้านคุณธรรมจากการพัฒนาระบบจริยธรรมและจรรยาบรรณ ของรัฐ ซึ่งต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงประมวลจริยธรรมเพื่อนำไปใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานความประพฤติ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยปฏิรูประบบมาตรฐานความประพฤติให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่งเสริม กลไกสร้างแรงจูงใจที่มีใช้ตัวเงิน และลดการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารแต่ละหน่วยงานในการตัดสินใจ โดยการสร้างบทลงโทษให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกๆ หน่วยงาน ให้มีหน่วยงานอิสระจากระบบ ราชการเพื่อให้การตัดสินใจของราชการไม่ถูกแทรกแซงจากข้าราชการระดับสูงและฝ่ายการเมือง ยัง ต้องมีการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม นอกจากนี้ยังควร กำหนดให้มีหลักสูตรส่งเสริมจริยธรรมในทุกหน่วยงาน หรือการพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อเข้าถึงข้อมูล ประมวลจริยธรรมและกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนช่วยกันตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่

3) การพัฒนาธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการพัฒนาระบบอื่น ๆ ผ่านการพัฒนาการบริหารจัดการข้อมูลและฐานข้อมูลและการสร้างเสริมกลไกการตรวจสอบผ่าน การตั้งคำถาม ต้องมีการพัฒนากลไกการบังคับใช้กฎหมายการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐ พัฒนากลไก การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูล เพื่อจำแนกข้อมูลที่เปิดเผยได้และข้อมูลที่อ่อนไหวต่อความมั่นคง พัฒนาระบบฐานข้อมูลทั้งเชิงลึก ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของภาครัฐ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

และนโยบายสาธารณะ เช่น ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ ข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงาน ข้อมูล การศึกษาความเป็นไปได้โครงการ ข้อมูลการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง เป็นต้น รวมถึงการอาศัย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูล สร้างกลไกการตรวจสอบฐานข้อมูลโดย หน่วยงานที่เป็นกลาง และพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐเพื่อนำฐานข้อมูล ไปใช้เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายภาครัฐ กลไกการให้คุณและโทษ และสนับสนุนการสื่อสารต่อ สาธารณะอย่างบูรณาการ ทั้งยังควรเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ตั้งคำถาม ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือ ทางอ้อม (การตั้งคำถามผ่านสื่อ หรือองค์กรตัวแทนภาคประชาชน) เพื่อสนับสนุนกลไกการให้คุณและ โทษเพื่อยกระดับผลการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ ทั้งนี้ รัฐจะต้องประกันว่าประชาชนสามารถ เข้าใจโดยสื่อสารด้วยภาษาที่ไม่สร้างความสับสน และเป็นภาระของผู้ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง นั้นๆ จนตัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้เข้าใจและการมีส่วนร่วม

4) การพัฒนาหลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้โดยการสร้างสายความรับผิดชอบ (accountability route) ให้มีความเชื่อมโยงกับประชาชนให้มากขึ้นตามความเหมาะสม โดย กรณีที่สามารถสร้างสายความรับผิดชอบที่สั้นลงได้นั้นควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการภาครัฐหรือ ภาคประชาชนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขององค์กร ประเมินผลงานขององค์กร หรือมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการองค์กรผ่านกระบวนการทางสังคมที่เป็น bottom up process มากขึ้น และ สำหรับกรณีที่ไม่สามารถสร้างสายความรับผิดชอบที่สั้นลงได้นั้นควรมีการพัฒนากรอบตรวจสอบผ่าน องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและพัฒนาธรรมาภิบาลขององค์กรอื่น เช่น การพัฒนากรอบตรวจสอบ ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนถึงสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ เป็นต้น ให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

5) การพัฒนาหลักความมีส่วนร่วมโดยการปรับปรุงมาตรฐานการเปิดให้ประชาชนมี ส่วนร่วม เพื่อให้ตอบโจทย์การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มควรมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบายและโครงการต่างๆ ในทุกขั้นตอน โดยกำหนดกรอบการทำประชาพิจารณ์ กฎระเบียบการสรรหาคณะกรรมการประชาพิจารณ์ ระเบียบการจัดทำและเผยแพร่รายงานการมีส่วน ร่วม ตลอดจนถึงการกำหนดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม อำนาจหน้าที่ของ หน่วยงาน และกลไกการให้คุณให้โทษหน่วยงานอย่างเหมาะสม ในที่นี้ ประชาชนควรที่จะเข้ามามี ส่วนร่วมในการคิดหาคำตอบว่ากระบวนการยุติธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นควรเป็นอย่างไร และที่ สำคัญคือต้องมีแผน เป้าประสงค์ กิจกรรม ตัวชี้วัดที่นำไปสู่การทำให้คนในกระบวนการยุติธรรมและ สังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติตลอดจนพฤติกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกๆ มิติได้อย่างไร

6) การพัฒนาธรรมาภิบาลด้านความคุ้มค่าโดยการพัฒนากลไกการตรวจสอบนโยบาย และโครงการรัฐเพื่อให้โครงการมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงต้นทุนและผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนทางการคลังในระยะยาว และการสร้างระบบประเมินผลที่ศึกษา ความเชื่อมโยงของผลผลิต (output) ที่นำไปสู่ผลลัพธ์ (outcome) และผลกระทบ (impact) ของแต่ละโครงการ และนำผลการประเมินนั้นไปใช้ในการให้ทุนให้โทษ ผ่านการปรับปรุงวิธี การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่เป็นตัวเงิน ผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม และผลกระทบในระยะยาว โดยคำนึงถึงมิติของความเสี่ยงแต่ละโครงการด้วยใน การวิเคราะห์ และควรที่จะมีการจัดตั้งองค์กรอิสระที่ดูแลการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนทางการคลัง (PBO: Parliamentary Budget Office) เพื่อ เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย รวมทั้งการพัฒนากฎระเบียบข้อบังคับเพื่อให้ผู้กำหนด นโยบายไม่สามารถที่จะดำเนินการนอกเหนือกรอบของการตรวจสอบจากประชาชนหรือผู้ที่ได้รับ อำนาจจากประชาชน นอกจากนี้การกำหนดโครงการ/กิจกรรมให้มีมาตรฐานเพื่อที่จะนำไปสู่ เป้าหมาย จะทำให้การประเมินผลการดำเนินการมีประสิทธิภาพ และทำให้กระบวนการจัดสรร งบประมาณสามารถที่จะมุ่งเน้นไปที่โครงการที่มีประสิทธิภาพและมีความสำคัญต่อการสร้างผลลัพธ์ และผลกระทบได้

7) พัฒนาระบบธรรมาภิบาลภาคเอกชนของวิสาหกิจที่ไม่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ และวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) พร้อมกับสนับสนุนการสร้างความร่วมมือภายในภาคเอกชน ด้วยกันเอง และการสร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ โดยการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลของ ธุรกิจนอกตลาดหลักทรัพย์และ SMEs จะช่วยให้ปัญหาการเอาเปรียบผู้บริโภคหรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียอื่นๆ ลดลง และลดความเสี่ยงที่จะเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในอนาคตด้วย ในท้ายที่สุดก็จะส่งผลให้ เกิดความยั่งยืนแก่ตัวของภาคเอกชนไทยเอง ในขณะที่เดียวกัน การสร้างความร่วมมือกับองค์กร ระหว่างประเทศจะช่วยให้ประเทศไทยได้รับการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรม ความรู้ เงินทุน และการรับเอามาตรฐานสากลต่างๆ มาปรับใช้ ส่วนการสร้างความร่วมมือภายใน ภาคเอกชนเองจะเป็นการสนับสนุนให้เกิดการเติบโตของธุรกิจไปพร้อมกันและเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ จะนำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

8) สนับสนุนการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล และสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทมากขึ้น การสร้างความเข้มแข็งให้กับภาค ประชาสังคมจะช่วยให้กลไกตรวจสอบภาครัฐจากภายนอกทำงานได้ดีขึ้น หากภาคประชาสังคมมี ความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลก็จะเกิดแรงจูงใจที่จะเข้ามามตรวจสอบการทำงานของ

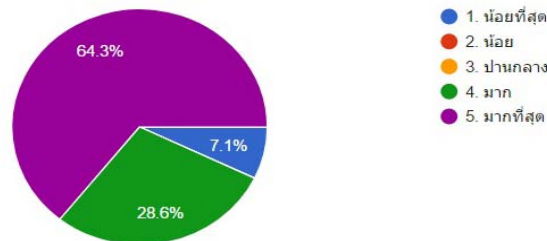
รัฐอย่างจริงจัง ประกอบกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลหรือการใช้ช่องทางต่าง ๆ ในการตรวจสอบภาครัฐ และการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนที่เข้มแข็ง ก็จะช่วยช่วยให้กลไกการตรวจสอบภาครัฐเข้มแข็งยิ่ง ๆ ขึ้นไป เช่นเดียวกัน ควรมีการสนับสนุนให้สื่อและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ ในขณะที่เดียวกันก็ควรพัฒนาระบบของสื่อและตัวขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเองด้วย ทั้งนี้ หากภาคประชาสังคมมีความตื่นตัวเรื่องธรรมาภิบาลก็จะเป็นการสร้างมาตรฐานความประพฤติของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นทางการขึ้น ซึ่งจะเป็แรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

โดยสรุป หากสังคมไทยประสบความสำเร็จในการสร้างภูมิคุ้มกัน (เป้าหมายที่ 16) ทั้ง 8 ประการที่กล่าวถึงข้างต้น ก็จะช่วยทำให้ประเทศไทยมีความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความเสีงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง โดยการพัฒนา ระบบกฎหมายและโครงสร้างของรัฐ รวมถึงการปรับปรุงระบบคุณธรรม ระบบจริยธรรม มาตรฐานด้านความโปร่งใส และการทำให้ภาครัฐมีความรับผิดชอบต่อประชาชน การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา จะช่วยให้เกิดระบบการปกครองที่ดี นำมาซึ่งนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เกิดการพัฒนาทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมีภาคประชาสังคมเป็นฐานในการตรวจสอบถ่วงดุลและกดดันให้ภาครัฐและภาคเอกชนมีการพัฒนาธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

7.3 การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16

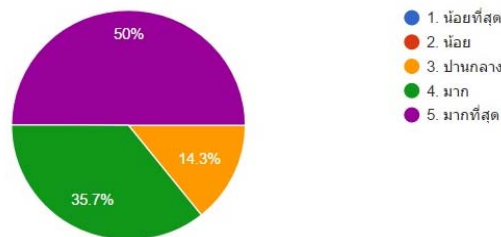
คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมผ่านแบบสอบถามออนไลน์ในประเด็น “สถานการณ์ในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย” ทั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามออนไลน์ทั้งสิ้น 14 ราย โดยแบบสอบถามออนไลน์มีทั้งหมด 5 ข้อ และคำตอบมีระดับความสำคัญ 5 ตัวเลือก ผลการประเมินสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าในปัจจุบัน การพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 นั้นมีความสำคัญต่อประเทศไทยมากน้อยเพียงใด (ข้อ 5 สะท้อนว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มีความสำคัญต่อประเทศไทยมากที่สุด)

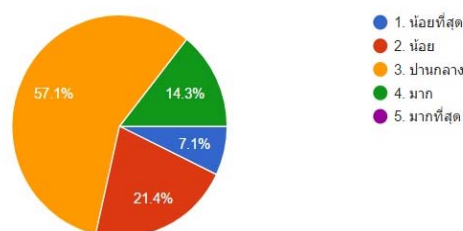
ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ในปัจจุบัน การพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มีความสำคัญต่อประเทศไทยในระดับที่มากที่สุด (ร้อยละ 64.3)

2. ท่านคิดว่าประเทศไทยมีปัญหาและอุปสรรคในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มีมากน้อยเพียงใด (ข้อ 5 สะท้อนว่าในปัจจุบัน ประเทศไทยมีปัญหาและอุปสรรคบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มากที่สุด)

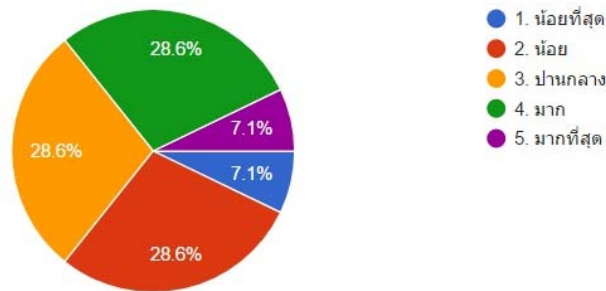
ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีปัญหาและอุปสรรคในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่มากที่สุด (ร้อยละ 50)

3. ท่านคิดว่าประเทศไทยมีกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรฐานต่างๆ ที่บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มากน้อยเพียงใด (ข้อ 5 สะท้อนว่าในปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรฐานต่างๆ ที่บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนมากที่สุด)

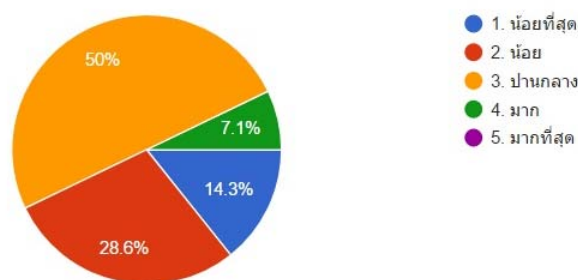
ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมายกฎระเบียบ มาตรฐานต่างๆ ที่บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 57.1)

4. ท่านคิดว่าภาคส่วนต่างๆ นอกเหนือจากภาครัฐ (ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ฯลฯ) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มากน้อยเพียงใด (ข้อ 5 สะท้อนว่าภาคส่วนต่างๆ นอกเหนือจากภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มากที่สุด)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ในปัจจุบัน ภาคส่วนต่างๆ นอกเหนือจากภาครัฐ (ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ฯลฯ) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่หลากหลาย เห็นได้จากผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นประเด็นดังกล่าวในระดับน้อย ปานกลาง และมาก เท่ากัน คือ ร้อยละ 28.6

5. ท่านคิดว่าประเทศไทยมีความพร้อมในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มากน้อยเพียงใด โดยความพร้อม หมายถึงรวมถึง ความพร้อมด้านองค์ความรู้ ด้านข้อมูลสถิติ ด้านกฎหมายและการบังคับใช้ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาคส่วนต่างๆ ด้านทรัพยากร งบประมาณ กำลังคนและศักยภาพบุคลากร ทั้งในภาครัฐและนอกภาครัฐ ด้านการมีส่วนร่วมและบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในการบรรลุเป้าหมาย (ข้อ 5 สะท้อนว่าในปัจจุบัน ประเทศไทยมีความพร้อมในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มากที่สุด)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีความพร้อมในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 57.1) โดยความพร้อม หมายถึงรวมถึง ความพร้อมด้านองค์ความรู้ ด้านข้อมูล สถิติ ด้านกฎหมายและการบังคับใช้ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาคส่วนต่างๆ ด้านทรัพยากร งบประมาณ กำลังคนและศักยภาพบุคลากร ทั้งในภาครัฐและนอกภาครัฐ ตลอดจนด้านการมีส่วนร่วมและบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในการบรรลุเป้าหมาย

จากการสำรวจดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถสะท้อนมุมมองของผู้เข้าร่วมการประชุม กลุ่มย่อยเกี่ยวกับเป้าหมายที่ 16 โดยสรุปได้ว่า เป้าหมายที่ 16 นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทย แต่ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 อยู่ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะประเทศไทยมีกฎหมายกฎระเบียบและมาตรฐานต่างๆ ที่บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 16 ในระดับที่ปานกลางอยู่ อีกทั้ง ภาคส่วนต่างๆ นอกเหนือจากภาครัฐ (ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ฯลฯ) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับ ที่มากขึ้นแตกต่างกันออกไป ทำให้การขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายที่ 16 เป็นไปในระดับปานกลาง ไปจนถึงล่าช้า

7.4 การจัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16

ในส่วนของการสำรวจรายเป้าประสงค์ที่ 16 เพื่อที่จะหามาตรการที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าหมายที่ 16 ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สำรวจโดยแบ่งตามลำดับชั้นความสำคัญทั้งสิ้น 3 ลำดับชั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลำดับที่ 1 ได้แก่ เป้าประสงค์ที่อยู่ในมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการ ได้ทันที กับ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุ เป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับต้นเท่านั้น ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 2 เป้าประสงค์ที่ 5 เป้าประสงค์ที่ 10 เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 1 เป้าประสงค์ที่ 3 และ เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 2 จำแนกตามรายเป้าประสงค์ได้ดังนี้

มิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ทันที

- เป้าประสงค์ที่ 2 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) ความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก ซึ่งที่ผ่าน มาประเทศไทยเผชิญกับปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีรูปแบบที่ต้องจับตามองเป็น พิเศษ ได้แก่ กรณีการค้าบริการทางเพศ กรณีแรงงานบังคับให้ขายดอกไม้ ขอทาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง หรือกรณีกลุ่มแบ่งแยก ดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยยังเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบ วางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนม หรือกรณีภาคอุตสาหกรรมประมง ในการ

- นี้ รัฐบาลได้อาศัยอำนาจมาตรา 44 ในการปราบปรามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐ
- 2) ที่ผ่านมา ประเด็นดังกล่าวมีการให้ความสำคัญในระดับโลก โดยประเทศ สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการจัดทำรายงานการค้ามนุษย์ Trafficking in Persons (TIP) Report ซึ่งเป็นรายงานประจำปีที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ จะต้องจัดทำตามกฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act - TVPA) ค.ศ. 2000 โดยประเมิณสถานการณ์และ การดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกรวม 188 ประเทศ กฎหมาย TVPA ได้รับการอนุมัติโดยรัฐสภาสหรัฐฯ เมื่อปี ค.ศ. 2000 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของสหรัฐฯ โดยมี การจัดตั้งสำนักงานเพื่อการตรวจสอบและต่อสู้กับการค้ามนุษย์ Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons (J/TIP) ขึ้นภายใต้กระทรวง การต่างประเทศสหรัฐฯ มีหน้าที่หลักในการตรวจสอบและป้องกันปัญหาการค้า มนุษย์ทั้งภายในสหรัฐฯ และประเทศต่าง ๆ โดยหนึ่งในหน้าที่หลักของ สำนักงาน TIP Office ก็คือ การจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อรัฐสภาสหรัฐฯ ใน เดือนมิถุนายนของทุกปี และในรายงานการค้ามนุษย์ปี 2559 ประเทศไทยถูกเลื่อน อันดับจากบัญชี 3 สู่ 'บัญชีที่ 2 ต้องจับตา' หลังจากเมื่อปี 2558 อยู่ในบัญชี กลุ่มที่ 3 (Tier 3) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ระดับเลวร้าย ที่สุดอันเป็นผลมาจากผลสืบเนื่องจากความมุ่งมั่นของรัฐบาลนั่นเอง
- เป้าประสงค์ที่ 5 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ สมการคอร์รัปชันอันเป็นผลมาจาก แนวคิดของ Robert Klitgaard²⁶² นักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายสาเหตุ ของการคอร์รัปชันไว้ว่า “คอร์รัปชัน” มาจากผลรวมของการมีอำนาจผูกขาด (Monopoly) กับการใช้ดุลยพินิจ (Discretionary) หักออกด้วยความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ในตำแหน่ง (Accountability) $C = M + D - A$ ดังนั้นหากสามารถลด M กับ D และเสริม A ให้มีประสิทธิภาพก็จะไม่เกิด C อย่างแน่นอน ทั้งนี้ ในการที่

²⁶² R. Klitgaard, Corrupt City: A Practical Guide to Cure and Prevention (Oakland: ICS Press, 2000), pp. 31-34

จะลด M นั้น คือ การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังได้แก่ พรบ. แข่งขันทางการค้า พรบ. อำนาจความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ เป็นต้น ในขณะที่การลด D นั้น สามารถจะกระทำได้โดยการเปิดช่องการใช้วิจารณ์ญาติให้น้อยที่สุด เพราะเป็นเรื่องของอัตวิสัย และพิสูจน์ได้ยากว่าเป็นธรรมและเท่าเทียมหรือไม่ ทั้งนี้ อาจจะทำหลักการทางสถิติซึ่งมีข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์มา ใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างเหมาะสม ในส่วนสุดท้าย คือ การเสริม A นั้น จะต้องมีการปรับกฎหมายที่ให้คุณและให้โทษในการทุจริตอย่างจริงจัง และ ส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลที่โปร่งใส และสามารถเข้าถึงข้อมูล (เป้าประสงค์ที่ 6) รวมทั้งการสร้างกลไกคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ให้ข้อมูล (เป้าประสงค์ที่ 10) ก็ จะช่วยลดปัญหาทุจริตซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันทีเพราะมีกฎหมาย และสถาบัน ในการกำกับดูแลอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและจัดให้มี มาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหรือเบาะแสะอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างแรงจูงใจใน การแจ้งกับเจ้าหน้าที่

- เป้าประสงค์ที่ 10 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) การเปิดเผยข้อมูลตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารควรมีลักษณะเป็น Open government data คือ การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะให้มากที่สุดผ่านการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้น้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ มีการระบุไว้ อย่างชัดเจนว่าข้อมูลใดจำเป็นต้องเปิดเผยบ้าง และข้อมูลเหล่านั้นจะต้องเปิดเผย ให้หมดบนเว็บไซต์โดยไม่ต้องรอคำตัดสินจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถือครองข้อมูล หรือจากคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (ก.ว.ฉ.)
 - 2) ปรับปรุง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร “ราชการ” ให้เป็น พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร “สาธารณะ” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงข้อมูลข่าวสารของภาคเอกชนและ รัฐวิสาหกิจที่สำคัญซึ่งอาจส่งผลดี/ผลเสียต่อสาธารณะด้วย
 - 3) สำหรับกระบวนการวินิจฉัยว่าข้อมูลนั้นควรเปิดเผยหรือไม่ ควรจะปรับใช้มา จากกระบวนการที่ได้มาตรฐานสากล เช่น การประเมินผลได้ผลเสีย (prejudice test) ของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารแห่งสหราชอาณาจักร (Information Commissioner’s Office: ICO) ซึ่งหลักการและกระบวนการวินิจฉัยของ ICO นั้นมีการประกาศชัดเจนบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อสร้างความโปร่งใสในขั้นตอนการพิจารณา เช่น มีการให้ข้อมูลว่าข้อมูลที่เปิดเผยไม่ได้มี

- กึ่งชนิด และข้อมูลเหล่านั้นจะต้องผ่านกระบวนการทดสอบใดบ้างเพื่อพิสูจน์ว่า ควรเปิดหรือไม่ควรเปิดเผย มีการยกตัวอย่างกรณีที่ผลการร้องขอให้เปิดเผย ข้อมูลได้รับการอนุมัติพร้อมแสดงเหตุผลว่าเหตุใดจึงได้รับการอนุมัติ และกรณี ตัวอย่างที่ผลการร้องขอไม่ผ่านการอนุมัติพร้อมเหตุผล
- 4) ควรมีการเพิ่มโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปกปิดข้อมูลให้มีความรุนแรงกว่าโทษของ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เนื่องจากในปัจจุบันโทษ ของผู้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นรุนแรงกว่าโทษของผู้ที่ปกปิดข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีแรงจูงใจที่จะปกปิดข้อมูลข่าวสารมากกว่า
 - 5) ปรับโครงสร้างให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารราชการ (สขร.) เป็น หน่วยงานอิสระมีอำนาจชี้ขาดว่าข้อมูลใดเปิดเผยได้หรือไม่ และมีอำนาจใน การลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยหรือไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร สาธารณะ เนื่องจากในปัจจุบันนั้น สขร. เป็นหน่วยงานราชการในสังกัด สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและไม่มีอำนาจบังคับคำวินิจฉัยด้วยตนเอง แต่ต้องอาศัยอำนาจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในการบังคับ การบังคับให้ เปิดเผยข้อมูลจึงมีความเสี่ยงที่จะถูกแทรกแซงได้
 - 6) ควรมีการปรับปรุงระบบและมาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลให้มีความทันสมัยเพื่อมา รองรับข้อมูลจำนวนมากที่จะต้องเปิดเผยตามหลักการ open government data ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้ข้อมูลสำคัญขาดหายไปและลดเวลาในการสืบค้นให้สั้นลง
 - 7) เพื่อปกป้องสื่อจากการแทรกแซงของรัฐผ่านการให้เงินสนับสนุน รัฐควรมี กฎหมายว่าด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของรัฐเพื่อให้การซื้อโฆษณาของรัฐมี การหวังผลทางการเมืองน้อยลง เช่น ให้มีการกำหนดแผนงานโฆษณา ประชาสัมพันธ์และวงเงินล่วงหน้าในแต่ละปีงบประมาณก่อนการเบิกจ่าย งบประมาณ เพื่อป้องกันไม่ให้รัฐหยุดสนับสนุนสื่อที่วิจารณ์รัฐบาลหรือนำ งบประมาณไปสนับสนุนสื่อที่เป็นฝ่ายเดียวกับตนได้อย่างอิสระ ยิ่งไปกว่านั้น กฎหมายว่าด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของรัฐควรกำหนดให้ภาครัฐจะ สามารถใช้จ่ายเกี่ยวกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้ก็ต่อเมื่อเนื้อหาของ การโฆษณาเกี่ยวข้องกับบทบาทและพันธกิจของหน่วยงาน และการโฆษณานั้น จะต้องไม่มีรูปหรือชื่อของบุคคลผู้ซื้อสื่อปรากฏอยู่ เพื่อป้องกันมิให้รัฐใช้เงิน แผ่นดินไปกับการโฆษณาส่วนตัว

- 8) สำหรับการส่งเสริมบทบาทของสื่อ ควรมีการกำหนดให้บรรณาธิการข่าวของ องค์กรสื่อต่าง ๆ จะต้องแยกออกจากโครงสร้างของฝ่ายธุรกิจและฝ่ายบริหาร ควรมีการสนับสนุนให้ทุกองค์กรสื่อมีการจัดตั้งสหภาพผู้สื่อข่าวเพื่อเพิ่มอำนาจ ให้กับผู้สื่อข่าวในระดับล่างในการต่อรองกับผู้บริหารขององค์กรซึ่งอาจจะถูก แทรกแซงจากภาคการเมืองและภาคธุรกิจ
 - 9) ด้านการพัฒนาบทบาทของสมาคมวิชาชีพสื่อ ควรให้สมาคมวิชาชีพสื่อและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้สื่อข่าว มีกรรมสิทธิ์ เป็นตัวแทนจากภาคส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในวงการสื่อเข้าไปมีส่วนร่วมใน การกำกับดูแลและการจัดอบรมสื่อในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับอัตราส่วนของผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อ เจ้าของสื่อและบรรณาธิการ และ
 - 10) ควรมีการปรับใช้กฎหมายป้องกันการฟ้องร้องเพื่อรีดถอนการมีส่วนร่วมของ สาธารณะ (Anti-Strategic Lawsuit Against Public Participation: Anti-SLAPP) โดยรายละเอียดของกฎหมายอาจเป็นดังนี้ ในขั้นต้น จำเลยจะต้องเป็นผู้ พิสูจน์ก่อนว่าประเด็นที่ตนถูกฟ้องนั้นเป็นประเด็นสาธารณะหรือไม่ หากพิสูจน์ได้ แล้วโจทก์จะต้องพิสูจน์กลับว่าการฟ้องของตนมีมูลอย่างไร ข้อแก้ตัวจำเลยฟังไม่ ขึ้นอย่างไร หากพิสูจน์ไม่ได้หรือพิสูจน์ได้แต่ศาลเห็นว่า การฟ้องของโจทก์ยังคง เป็นไปเพื่อปกป้องประโยชน์ส่วนตัวเพียงอย่างเดียวคดีจะถูกยกฟ้องทันที นอกจากนี้หากโจทก์แพ้คดีโจทก์จะต้องจ่ายค่าใช้จ่ายให้กับจำเลยทั้งหมด และ ทนายฝ่ายจำเลยจะได้ค่าตอบแทนเป็นอัตราส่วนของผลตอบแทนการชนะคดีเพื่อ จูงใจให้ทนายมีแรงจูงใจให้ช่วยจำเลยมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น หากจำเลยพิสูจน์แล้ว ว่าประเด็นที่ตนวิพากษ์วิจารณ์นั้นเป็นประเด็นสาธารณะ ในระหว่างกระบวนการ ฟ้องร้องนั้นโจทก์จะไม่สามารถดำเนินการในประเด็นที่จำเลยวิจารณ์ได้อีก
- เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 1 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) ควรสนับสนุนให้องค์กรอิสระที่มีหน้าที่พัฒนาธรรมาภิบาลของหน่วยงานอื่นมี ความเป็นอิสระอย่างแท้จริงในการดำเนินงาน ซึ่งสามารถสนับสนุนได้ด้วย มาตรการ 2 ประการ คือ หนึ่ง การสร้างความหลากหลายในคณะกรรมการสรรหาและคณะกรรมการองค์กรอิสระ และสอง การปรับปรุงระบบจัดสรร งบประมาณ สำหรับประเด็นด้านความหลากหลายของคณะกรรมการนั้น คณะกรรมการสรรหาและคณะกรรมการองค์กรอิสระเองควรมีความหลากหลาย

มากขึ้น ควรให้ผู้สรรหาและคณะกรรมการขององค์กรอิสระมีที่มาจากหลายสาขา วิชาชีพ นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรอิสระควรที่จะมีความเหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับเพื่อให้องค์กรมีทรัพยากรในการทำงานเพียงพอและ ควรให้ที่มาของงบประมาณมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร โดยอาจทำได้หลาย วิธี เช่น การรับประกันงบประมาณขั้นต่ำที่องค์กรอิสระจะได้ การกำหนดให้ องค์กรอิสระเสนอของบประมาณผ่านรัฐสภาแทนที่จะเสนอขอจากฝ่ายบริหาร หรือการกำหนดงบประมาณโดยอัตราส่วนเทียบเคียงจากภาษีสรรพสามิต รายได้ ประชาชาติ หรือจำนวนประชากร เป็นต้น

- 2) ด้านการสร้างสายความรับผิดชอบต่อประชาชน ควรกำหนดให้องค์กรอิสระเปิดเผย ข้อมูลรายละเอียดการสืบสวนสอบสวนทั้งในอดีตและปัจจุบันเท่าที่ไม่ขัดกับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ แก่สาธารณชนภายในระยะเวลาที่กำหนดตายตัวแน่นอน เพื่อให้ทั่วโลกความรับผิดชอบถูกเชื่อมโยงไปสู่ประชาชนในที่สุด และ
- 3) การเสนอ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.... ซึ่งจะกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของ กรรมการสิทธิมนุษยชน อันจะเป็นการสอดคล้องกับหลักการปารีสที่เกี่ยวข้อง 2 เรื่อง 1. การสรรหาผู้แทน 2. หลักการทำงานที่เป็นอิสระ ซึ่งอิสระทั้งด้าน บุคลากร และงบประมาณ (เพียงพอ) ทั้งซึ่งในร่าง พรบ. ดังกล่าวจะกำหนด กระบวนการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนซึ่งจะเน้นให้มีความหลากหลาย โดยรัฐได้เข้ามาพยายามแก้ไข และน่าจะเป็นทิศทางที่ดีขึ้น

มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานในระดับต้นสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/ หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ

- เป้าประสงค์ที่ 3 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) การสังคายนากฎหมายนั้นจะต้องดำเนินการโดยหน่วยงานกลาง มิใช่ให้ กระทรวงซึ่งดูแลกฎหมายเป็นผู้เสนอขึ้นมา หากประเทศไทยต้องการการชำระ กฎหมายที่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติจะต้องมีหน่วยงานกลางที่เข้ามา ดำเนินการ และต้องมีกระบวนการในการเปิดรับและกลั่นกรองข้อเสนอจาก ภาคธุรกิจและจากสาธารณชนด้วย

- 2) การวางระบบสังคายนากฎหมายจะสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ใน ระยะแรก (Phase I) จะเป็นการวางแผนการปฏิบัติการ (Operational Plan) ซึ่งจะมีรายละเอียดของแผนตั้งแต่เรื่องหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการสังคายนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลักการและแนวทางในการประเมิน กฎหมาย แนวทางในการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้เสียและการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้การดำเนินการมีความโปร่งใส และสุดท้ายคือโรดแมป ในการนำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของกิจกรรม วิธีการ ดำเนินการและงบประมาณที่ต้องใช้ เนื่องจากในการจัดทำแผนดังกล่าว จำเป็นต้องมีการศึกษาแนวนโยบายและหลักการในการประเมินกฎหมาย สภาพแวดล้อมในเชิงสถาบันและในเชิงกฎหมาย กระบวนการและขั้นตอนที่เป็นทางการตลอดจนข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ฯลฯ สำหรับกระบวนการ สังคายนาในระยะที่สอง (Phase II) นั้น จะเป็นการนำพิมพ์เขียวมาปฏิบัติใช้ ขั้นตอนนี้อาจใช้เวลาประมาณ 1-3 ปีขึ้นอยู่กับว่าต้องการให้กระบวนการ ครอบคลุมกฎหมายหลักและกฎหมายรองจำนวนมากน้อยเพียงใด เช่น บาง ประเทศให้ความสำคัญเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ บาง ประเทศให้ความสำคัญแก่กฎหมายด้านภาษี เป็นต้น โดยการดำเนินการใน ระยะที่สองจะมีผลผลิตออกมาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบของผลการประเมินผล กระทบ และความคุ้มค่าของกฎหมายแต่ละฉบับพร้อมข้อเสนอแนะว่าควรมี การปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายเหล่านั้น หรือไม่ อย่างไร
- 3) การกำหนดระยะเวลาและ/หรือการออกแบบการประเมินผลกระทบในการออก กฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ให้มีความเหมาะสม (Right timing/Design) โดยต้องกำหนดให้การทำ RIA เป็นส่วนหนึ่งของ นโยบายที่ต้องทำการปฏิรูป และต้องมีเป้าหมายในการนำ RIA มาใช้อย่างเป็น รูปธรรม รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้แก่หน่วยงานราชการด้วย
- 4) การออกแบบขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำ RIA ให้มีความเหมาะสม (Right method) โดยขั้นตอนแรกต้องกำหนด ขอบเขตของกฎหมาย ที่จะ ประเมินว่าเป็นกฎหมายประเภทใด เนื่องจากปัจจุบันมีการประเมินกฎหมาย เฉพาะในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น ดังนั้น จึงควรขยายขอบเขตให้ ครอบคลุมถึงกฎหมายประเภทที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ร่าง กฎหมายที่เสนอโดยภาคประชาชน และกฎหมายลำดับรอง รวมทั้งกฎระเบียบ

ของหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลด้วย เมื่อกำหนดขอบเขตของกฎหมายที่จะ ประเมินแล้ว ขั้นตอนลำดับต่อไปควรเป็นการกำหนดระยะเวลาในการประเมิน ซึ่งเป็นการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือที่เกี่ยวข้องโดยควรมี การกำหนดให้มีการดำเนินการรวมจำนวน 3 ครั้ง คือ การรับฟังความคิดเห็น “ก่อนการยกร่างกฎหมาย” เพื่อเป็นการตรวจสอบความจำเป็นในการร่าง กฎหมาย การรับฟังความคิดเห็น “เมื่อมีการยกร่างกฎหมายแล้ว” เพื่อ ประเมินผลกระทบทางกฎหมายและทางเลือกอื่นๆ การรับฟังความคิดเห็น “เมื่อมีการปรับปรุงร่างกฎหมายแล้ว” เพื่อพิจารณารายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ของกฎหมาย และขั้นตอนการทำ RIA ลำดับสุดท้ายคือ ต้องกำหนดเนื้อหา สารของการประเมิน และหลักการในการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณชน โดยรูปแบบของเนื้อหาสาระที่จะทำการประเมินหรือวิเคราะห์ผลกระทบใน การออกกฎหมายนั้น ควรกำหนดกรอบหรือเป้าหมายในการประเมินให้ชัดเจน โดยเฉพาะรูปแบบของเรื่องที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ควรกำหนดวิธีการใน การประเมินให้ชัดเจน โดยพิจารณาเฉพาะเรื่องที่สำคัญ โดยวิธีการในการ ประเมินควรดำเนินการในรูปแบบฟอร์มมาตรฐาน (Spreadsheet) แทน คำถามปลายเปิดที่เป็นกากบาท (tick the box) และควรเน้นการประเมินในเชิงคุณภาพโดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นเป็นหลัก ส่วน หลักการในการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณชน สามารถนำหลักของประเทศ ในกลุ่ม OECD มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

- 5) การคัดเลือกองค์กรในการตรวจสอบการทำ RIA ให้มีความเหมาะสม (Right Institution) เพื่อให้คุณภาพของการทำ RIA เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมี หน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการส่งเสริม ติดตาม และการตรวจสอบการประเมิน หรือวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมายโดยเฉพาะซึ่งหน่วยงานดังกล่าวต้องมึ การประสานงานอย่างใกล้ชิดกับภาคเอกชนและภาคประชาชนเป็นอย่างยิ่ง
- 6) หลังการทำการปรับปรุงและแก้ตัวบทของกฎหมายผ่านทางการใช้กระบวนการ RIA แล้ว กฎหมายที่จะทำการออกใหม่ควรมีการตั้งระยะเวลาหรืออายุของ ตัวบทกฎหมาย เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการที่จะออกกฎหมายใหม่ออกมานอกจากนี้การตั้งระยะเวลาของการทบทวนกฎหมาย (การจัดทำกฎหมาย อาทิตย์อัสดง (sunset legislation)) ควรกำหนดให้จริงจังและมีระยะเวลาการ ทำการทบทวนกฎหมายใหม่ที่ชัดเจน

- 7) การกำหนดระยะเวลาของกฎหมายควรกำหนดตามประเภทและความสำคัญของกฎหมายนั้น ๆ ด้วย อาทิเช่นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตไม่ควรมีการกำหนดวันหมดอายุของตัวบทกฎหมายเนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อยจะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ และ
 - 8) นอกจากการกำหนดอายุของตัวบทกฎหมายเองแล้วการจัดทำกฎหมายอาติตย์ อัสตงยังสามารถใช้ในการกำหนดอายุของตัวหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาได้อีกด้วยว่า หน่วยงานนั้น ๆ มีอายุเท่าไร และตั้งมาตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยการกระทำเช่นนี้สามารถทำให้ทางรัฐบาลสามารถกำหนดงบประมาณที่จะอนุมัติ ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น และสามารถลดความซ้ำซ้อนของ การทำงานกันในตัวของหน่วยงานเองอีกด้วย
- เป้าประสงค์ที่ 7 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) ควรให้คณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.) มีอำนาจในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองได้
 - 2) ให้อำนาจ กอสส. มากขึ้นในการให้ข้อมูลให้โทษโครงการ อย่างน้อยต้องมีอำนาจบังคับให้หน่วยงานเจ้าของโครงการออกมายี่แจ่งต่อสาธารณะในกรณีที่เกิดการตัดสินใจของโครงการไม่ตรงกับคำแนะนำของ กอสส. และหากเจ้าของโครงการหรือผู้เกี่ยวข้องปฏิเสธที่จะร่วมมือจะต้องมีการกำหนดความผิดทางอาญาไว้ด้วย
 - 3) กอสส. ควรมีการติดตามผลการดำเนินการของโครงการที่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงเป็นระยะๆ และ กอสส. ควรมีอำนาจให้คำแนะนำใหม่ได้อีกเรื่อยๆ
 - 4) การตัดสินใจปิดหรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงนั้น ให้เป็นไปตามหลักการของ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ
 - 5) หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคนเข้าร่วมทำประชาพิจารณ์ให้ประกาศต่อสาธารณะ โดยควรมีการจัดประเภทผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์เป็นหมวดหมู่ และในกรณีที่มีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมทำประชาพิจารณ์เป็นจำนวนมาก ให้แต่ละหมวดหมู่ส่งตัวแทนเข้าร่วม หรือต้องให้ความสำคัญแก่กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยก่อน

- 6) ควรประกาศรายชื่อผู้มีโอกาสได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการประชาพิจารณ์ออกสู่สาธารณะก่อนจะทำการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ แล้วจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายแสดงความเห็น วิจารณ์และเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการในระยะเวลาหนึ่ง จนเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายแล้วจึงแต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์ชุดดังกล่าว
 - 7) การทำงานของคณะกรรมการประชาพิจารณ์จะต้องอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมทำประชาพิจารณ์และประชาชนทั่วไปในการเข้าถึงข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับโครงการและนโยบายนั้นๆ
 - 8) ให้มีการทำปรับบทบาทและขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ให้อำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ขัดแย้งกับหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการจัดทำบริการสาธารณะ
 - 9) ให้มีการทำการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมาย (RIA) การสังคายนากฎหมายเก่า (Regulatory Guillotine) เพื่อแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกฎหมายลูกที่รับรองหลักการสิทธิชุมชนที่จะออกมาใหม่กับกฎหมายเก่าที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้อำนาจหน้าที่ของ อปท. และความต้องการของชุมชน ไม่ขัดแย้งกับหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น และ
 - 10) ปรับปรุงกฎหมาย พ.ร.บ. เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อลดต้นทุนแก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น
- เป้าประสงค์เพื่อนำไปปฏิบัติที่ 2 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ ศาล องค์กรตรวจสอบ ผู้นำชุมชน ฯลฯ โดยพิจารณาถึงวิธีการที่จะทำให้ความสะดวกขึ้นในการเข้าถึงกลไกแก้ไขความเดือดร้อนที่เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ
 - 2) สร้างแรงจูงใจสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่จัดการเลือกปฏิบัติหรือกลไกรับเรื่องร้องเรียนและวัดผลการดำเนินการขององค์กรด้วย KPI ทั้งนี้ หากองค์กรใดประสบความสำเร็จได้รับงบประมาณเพิ่มเติมในปีถัดไปเพื่อทำงานตอบสนองภารกิจของตนเองต่อไป หรือในกรณีที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ก็จะถูกลดงบประมาณและสะท้อนความน่าเชื่อถือขององค์กรนั้นๆ ในการจัดการกับภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของตน

- 3) การสร้างสันติภาพตามแนวทางสันติวิธี เพราะสันติวิธีจะทำให้เกิดความสงบ ความสามัคคีและความพอใจร่วมกัน ทั้งนี้ต้องสร้างกิจกรรม กระบวนการ /มาตรการต่างๆ นอกเหนือจากการใช้กำลังอาวุธที่คู่ขัดแย้งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยอาจร่วมกับภาคส่วนต่างๆด้วย เพื่อยุติความรุนแรง สร้างสังคมที่ทุกฝ่ายพอยู่ร่วมกันได้
- 4) ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อเชื้อชาติในทุก รูปแบบ (ICERD) โดยรัฐสมาชิกมีหน้าที่นำส่งรายงานฉบับแรก (Initial Report) ภายใน 1 ปีหลังจากที่อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติมีผลบังคับสำหรับประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยลงนามและให้สัตยาบันในปี 2546 (2003) โดยจะต้องส่งรายงานให้คณะกรรมการ ICERD เพื่อตรวจสอบความเป็นไปของการนำ ICERD มาใช้ทุกๆ 4 ปี หลังจากทีส่งรายงานฉบับแรก (Initial report) นอกจากนั้นคณะกรรมการฯ ยังอาจจะร้องขอให้รัฐบาลส่งรายงานเฉพาะ ตามเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ถูกหยิบยกเป็นข้อกังวลนั้นๆ โดยคณะกรรมการฯ จะทำหน้าที่ตรวจสอบการนำอนุสัญญาไปปฏิบัติใช้ ทั้งนี้ในมาตรา 14 ของอนุสัญญากล่าวถึงมาตรการพิเศษในการร้องเรียน (Individual communication) หลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นการสร้างพันธะระหว่างรัฐกับ ประชาชนในรัฐ และกำหนดให้รัฐต้องทำหน้าที่การสร้างความปลอดภัย การปกป้องคุ้มครองการเลือกปฏิบัติ และการทำให้เป็นจริงตามอนุสัญญา

ลำดับที่ 2 คือ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือ บรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับรอง ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 และเป้าประสงค์ที่ 6 จำแนกตามรายเป้าประสงค์ได้ดังนี้

- เป้าประสงค์ที่ 1 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) การสนับสนุนให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ หากประชาชนมีรายได้ที่ดีและได้รับการยอมรับจากสังคม ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ หรือถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง ก็จะช่วยลดพฤติกรรมการก่ออาชญากรรมได้
 - 2) แก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมได้เมื่อพ้นโทษ โดยจัดให้มีการศึกษา การดำเนินพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เนื่องจากการสำรวจพบว่าผู้ต้องขัง

บางรายกระทำความผิด เพราะขาดความยั้งคิด หรือผู้ต้องขังบางรายเกิดภาวะ ความเครียดจากการต้องถูกจำกัดบริเวณ ขาดอิสระภาพ อดทนยอมรับการถูก กักขังไม่ได้ ประกอบกับความแออัดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน จึงต้องพัฒนาจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ เช่น การอบรมผู้ต้องขังโดยใช้ คำสอนของศาสนา การฟื้นฟูจิตใจด้วยวิธีชุมชนบำบัด การจัดกิจกรรมทาง ศาสนา ประเพณี การอบรมวิปัสสนา การอบรมโดยวิทยากร และตัวแทน หน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ด้านจิตวิทยา การจัดกิจกรรมด้านบันเทิง รวมทั้ง การแก้ไขปัญหาชีวิตผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยนักจิตวิทยา และนักสังคม สงเคราะห์ การสร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชน การให้ความช่วยเหลือทาง การเงินและการประกอบอาชีพภายหลังเมื่อพ้นโทษ ตลอดจนจรรยาบรรณ การป้องกันไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ

- 3) การกำหนดบทลงโทษโดยมุ่งผลในการป้องกันก่อให้เกิดการช่มขวัญและตัด โอกาสในการกระทำความผิดบนพื้นฐานของความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และโทษที่เหมาะสม
- 4) การสร้างสันติภาพตามแนวทางสันติวิธี เพราะสันติวิธีจะทำให้เกิดความสงบ ความสมานฉันท์และความพอใจร่วมกัน ทั้งนี้ต้องสร้างกิจกรรม กระบวนการ /มาตรการต่างๆ นอกเหนือจากการใช้กำลังอาวุธที่คู่ขัดแย้งได้ดำเนินการอย่าง ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยอาจร่วมกับภาคส่วนต่างๆด้วย เพื่อยุติความรุนแรง สร้างสังคมที่ทุกฝ่ายพอยู่ร่วมกันได้ ทั้งนี้ กลไกแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทาง การเมืองโดยสันติวิธี ที่มี การกำหนดไว้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (5) ให้มี “กลไกแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทาง การเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งควรมีการจัดทำรายละเอียดในทางปฏิบัติ ถอดบทเรียนจากการทำงานของกลไกที่เคยมีการจัดตั้งมาเพื่อคลี่คลายความ ขัดแย้งในอดีต เพื่อวางแนวทางในการจัดตั้ง กลไกใหม่นี้ให้ได้รับการยอมรับ จากสาธารณะ กำหนดองค์ประกอบที่ครอบคลุมภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง วางกรอบ การทำงานที่จะทำให้กลไกนี้สามารถเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดค่านิยม ของการใช้สันติวิธีและแนวทางปฏิบัติในการป้องกันการใช้ความรุนแรงใน การจัดการความขัดแย้งได้จริง และ

- 5) การบรรลุเป้าประสงค์ในข้อ 3 (หลักนิติธรรม) จะเป็นพื้นฐานมีส่วนช่วยให้บรรลุผลในเป้าประสงค์นี้
- เป้าประสงค์ที่ 6 โดยจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์นี้ คือ
 - 1) กำหนดกฎระเบียบทางการคลังและวิธีการประเมินความคุ้มค่าของโครงการให้เป็นกฎหมายที่ชัดเจน โดยในปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ส่วนหลักๆ คือ พ.ร.บ. ร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน และร่าง พ.ร.บ. การเงินการคลังของรัฐ สำหรับ พ.ร.บ. ร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชนนั้นควรจะระบุถึงมิติของการวิเคราะห์ประเมินความคุ้มค่าอย่างชัดเจน ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการคำนึงถึงมิติทางด้านความเสี่ยงรวมอยู่ด้วย ในส่วนของร่าง พ.ร.บ. การเงินการคลังของรัฐนั้น เป็นกรอบกฎหมายที่จะควบคุมการบริหารจัดการงบประมาณของรัฐบาลไม่ให้ก่อภาระผูกพันทางการคลังในระยะยาวที่มากจนเกินไป เช่น การกำหนดวงเงินขั้นต่ำที่รัฐบาลจะต้องสำรองไว้สำหรับจ่ายหนี้สาธารณะ การกำหนดข้อจำกัดและเพดานในการตั้งงบประมาณส่วนกลาง และการกำหนดข้อจำกัดของรัฐบาลในการบริหารจัดการวงเงินนอกงบประมาณจากรัฐวิสาหกิจและธนาคารของรัฐ
 - 2) โครงการลงทุนขนาดใหญ่ควรมีการสร้างระบบความรับผิดชอบต่อ (accountability) ที่ชัดเจน โดยในส่วนของ การดำเนินการของภาครัฐนั้น ควรเป็นไปอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ ผ่านการเปิดเผยข้อมูลและผลการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการให้แก่สาธารณชนและสื่อมวลชนรวมถึงนักวิชาการ ได้ตรวจสอบ และติดตามความคืบหน้า
 - 3) ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความยั่งยืนทางการคลังซึ่งจัดทำโดยสถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภาควบคู่กับผลการวิเคราะห์วิจัยจากหน่วยงานภาครัฐ
 - 4) ปรับเปลี่ยนประมวลจริยธรรมที่ถูกลำมาใช้ประกอบการพิจารณาการขึ้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งหรือการเข้ารับตำแหน่งให้มีความชัดเจนทั้งหมด และควรอยู่ในรูปของรายการที่บ่งชี้คุณลักษณะของจริยธรรมที่ไม่ดี (negative list) เช่น ไม่ควรกำหนดว่าผู้เข้ารับตำแหน่งเป็นผู้มีจริยธรรมอันดี แต่ควรกำหนดว่าผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องไม่มีญาติพี่น้องดำรงตำแหน่งอยู่ในภาคธุรกิจหรือภาคราชการที่อาจก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่ควร

กำหนดเพียงแค่ว่าผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญใน ด้านที่เกี่ยวข้อง แต่ควรจะกำหนดว่าผู้ดำรงตำแหน่งต้องมีประสบการณ์ทำงาน ในด้านนั้นๆ มากี่ปี ในกรณีของผู้ทรงคุณวุฒิควรมีการกำหนดให้ชัดเจนว่า ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านควรมาจากตัวแทนวิชาชีพใด เป็นต้น

- 5) ควรกำหนดให้มีช่องทางที่ประชาชน ภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ ผู้เกี่ยวข้องสามารถร้องขอให้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลจริยธรรมใหม่ได้ และ เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขควรจะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับกลาง ภาคประชา สังคม และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการยกร่างด้วย เพื่อสร้างความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของประมวลจริยธรรม โดยการออกแบบ ประมวลจริยธรรมนั้นควรเน้นการนำไปปฏิบัติที่ง่ายเป็นหลัก แทนที่จะเน้น ความเป็นอุดมคติ
- 6) กำหนดทุกหน่วยงานต้องเผยแพร่ประมวลจริยธรรมของตนเองบนเว็บไซต์ที่ สามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ประชาสังคมหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถ ใช้ ประมวลจริยธรรมเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ง่ายขึ้น และ
- 7) คณะกรรมการจริยธรรมของแต่ละหน่วยงานนั้นควรจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจาก ภายนอกที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานที่ตนประจำอยู่ หรือในกรณีใกล้ชิด และจำเลยในคดีความที่ตนรับผิดชอบมีความเกี่ยวข้องกับตน คณะกรรมการ ควรจะหมดสิทธิในการวินิจฉัยคดี

ลำดับสุดท้าย คือ มิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และน่ากังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึง ไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 4 เป้าประสงค์ที่ 8 และ เป้าประสงค์ ที่ 9 ซึ่งทั้ง 3 เป้าประสงค์นี้ไม่จำเป็นต้องมีจุดที่น่าจะเป็นคานงัด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าประสงค์เหล่านี้ เนื่องจากมีมาตรการและระบบที่ติดอยู่แล้ว ไม่ น่ากังวล จึงเสนอให้ดำเนินการในลักษณะเดิมต่อไป

7.5 สรุป

จากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมาย เพื่อ บรรลุเป้าหมายที่ 16 คณะผู้วิจัยพบว่า การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา (ระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559) ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในและ

ภายนอกประเทศ วิกฤตทางด้านสังคม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐ โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาข้างต้นมาจากความอ่อนด้อยประสิทธิภาพในการสร้างสังคมที่สงบสุข เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการมีสถาบันที่มีความรับผิดชอบในประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างสังคมที่สงบสุข การเข้าถึงความยุติธรรม และสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการที่ดียิ่งขึ้นโดยจะต้องพัฒนาทั้งทางด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ ด้านความร่วมมือร่วมและด้านความคุ้มค่า เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพ มีความเป็นธรรม มีความยั่งยืน และมีความเข้มแข็ง ทั้งนี้ เพราะจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมผ่านแบบสอบถามออนไลน์ในประเด็น “สถานการณ์ในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย” ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เป้าหมายที่ 16 นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทย แต่ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 อยู่ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะประเทศไทยมีกฎหมายกฎระเบียบและมาตรฐานต่างๆ ที่บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่ปานกลางอยู่ อีกทั้ง ภาคส่วนต่างๆ นอกเหนือจากภาครัฐ (ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ฯลฯ) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่มากน้อยแตกต่างกันออกไป ทำให้การขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายที่ 16 เป็นไปในระดับปานกลางไปจนถึงล่าช้า ด้วยเหตุดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16 เพื่อที่จะหามาตรการที่น่าจะเป็นคาน้ำดี (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะทำให้บรรลุในเป้าหมายที่ 16 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากสังคมไทยประสบความสำเร็จในการสร้างภูมิคุ้ม (เป้าหมายที่ 16) ที่กล่าวถึงข้างต้น ก็จะช่วยให้ประเทศไทยมีความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง โดยการพัฒนาระบบกฎหมายและโครงสร้างของรัฐ รวมถึงการปรับปรุงระบบคุณธรรม ระบบจริยธรรม มาตรฐานด้านความโปร่งใส และการทำให้ภาครัฐมีความรับผิดชอบต่อประชาชน การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา จะช่วยให้เกิดระบบการปกครองที่ดี นำมาซึ่งนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เกิดการพัฒนาทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมีภาคประชาสังคมเป็นฐานในการตรวจสอบถ่วงดุลและกดดันให้ภาครัฐมีการพัฒนาธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

บทที่ 8

สรุป

ในบทนี้จะเป็นสรุปโดยสังเขปจากการศึกษาตั้งแต่บทที่ 2-7 ซึ่งมีรายละเอียดและสาระสำคัญ ดังนี้

ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เป็นคณะกรรมการหลักในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มี คณะอนุกรรมการอยู่ภายใต้ กพย. 3 คณะ ประกอบด้วย 1) อนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน 2) อนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) อนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุน การพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคณะทำงานย่อย อีก 3 คณะทำงาน คือ คณะทำงานที่ 1 รับผิดชอบการบูรณาการการดำเนินงานและจัดลำดับ ความสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะทำงานที่ 2 รับผิดชอบการจัดทำ รายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และ คณะทำงานที่ 3 ปรับปรุงกลไก มาตรการด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการบรรลุภารกิจของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จำเป็น อย่งยิ่งที่จะต้องมีบูรณาการการดำเนินงาน การขับเคลื่อนเป้าหมายต่างๆ เสนอแนะข้อปรับปรุงกลไก มาตรการด้านเศรษฐกิจ สังคมและกฎหมาย และติดตามผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องดำเนินการการจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) ของเป้าประสงค์ (Target) ของแต่ละเป้าหมาย (Goal) และ ระหว่างเป้าหมายด้วยกันเอง ศึกษาวิธีการ (Means) หรือจุดคานงัด (Tipping point) ในการบรรลุเป้าประสงค์และเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนแต่ละข้อ จากนั้นซึ่งมีการจัดทำตัวชี้วัด (Indicator) ในการประเมินการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ และเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยปรับปรุงหรือเพิ่มเติมตัวชี้วัด มีการจัดทำแผนการบรรลุ เป้าหมาย (Roadmap) ของแต่ละเป้าหมาย และบูรณาการแผนดังกล่าว และเมื่อดำเนินการตาม ขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ก็จะต้องมีการจัดทำแนวทางในการประเมินและวัดผล (Measurement and Evaluation) การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในส่วนของนิยามและความหมายของเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่ 16 และ ความสอดคล้องกับบริบทประเทศไทยนั้นมีแค่บางตัวชี้วัดที่ประเทศไทยสามารถจัดเก็บข้อมูล และ วัดผลได้ทันที นอกจากนี้ ในกรณีที่ประเทศไทยจัดเก็บหรือมีข้อมูลที่สามารถวัดผลได้เพียงบางส่วน ก็ จะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดในบริบทของสากลที่กำหนดขึ้นมานั้น บางตัวไม่สามารถวัดผลเป้าประสงค์นั้นๆ ได้ทั้งหมด อาจจะต้องใช้ข้อมูลอื่นใดมาสนับสนุนในการวัดผล ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นอาจจะเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปของตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) มีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) ในกรณีที่เป้าประสงค์นั้นมีความซับซ้อนในการวัดผล ซึ่งในส่วนนี้จะขึ้นอยู่กับประเทศต่างๆ ในการกำหนดขึ้นมาให้เข้ากับบริบทของประเทศนั้นๆ

สถานะปัจจุบันของเป้าหมายที่ 16 ในบริบทของประเทศไทย ขณะนี้มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายดังกล่าวจำนวน 10 ตัวชี้วัด และจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบตัวชี้วัดที่เหลืออีก 13 ตัวชี้วัดว่าเหมาะสมหรือไม่ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัด ในการนี้ มีหน่วยงานรัฐหลายหน่วยงานที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลและตัวชี้วัด โดยกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ดำเนินการหลักในการบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาเสริมเพื่อให้การการวัดผลสอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากล ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นต้น

ในปัจจุบัน สถานการณ์มีข้อมูลตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 ได้มีการรวบรวมและกลั่นกรองข้อมูลที่มีอยู่เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่จัดเก็บดังกล่าวสอดคล้องกับสากลหรือไม่ หรือเป็นเพียงข้อมูลที่ใช้อ้างอิงได้ในระดับประเทศเท่านั้น โดยตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16 ที่รวบรวมและเผยแพร่ในระบบนำเสนอของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แล้วได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 16.3.2 สัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด ตัวชี้วัด 16.9.1 สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ และ ตัวชี้วัด 16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ ทั้งนี้ สถานะของข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ 1) ข้อมูลตัวชี้วัดมีครบถ้วน 2) ข้อมูลตัวชี้วัดมีบางส่วน 3) ยังไม่มีข้อมูลตัวชี้วัดและไม่เสนอตัวชี้วัดแทน 4) ยังไม่มีข้อมูลตัวชี้วัดและเสนอตัวชี้วัดแทน 5) ไม่เกี่ยวข้องกับบริบทประเทศไทย 6) ยังไม่ชัดเจน และ 7) ไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูล (เพิ่มโดยคณะผู้วิจัย) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 นั้นพบว่าไม่มีข้อมูลกระจายตามปัญหาจากการจัดเก็บข้อมูลข้างต้น ดังนี้

ตารางที่ 8.1 เป้าหมายและตัวชี้วัดภายหลังการกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัด

ลำดับความพร้อม	เกณฑ์ในการพิจารณาความพร้อม ของประเทศ	ตัวชี้วัด
1.	มีข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดครบถ้วน	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.3.2 16.5.1 16.5.2 16.7.1 16.9.1 16.10.2 และ 16.a.1
2.	ข้อมูลพร้อมจัดทำตัวชี้วัด แต่ยังไม่มีการประมวลผลเป็น ตัวชี้วัด หรือข้อมูลขาดความต่อเนื่องในการจัดทำตัวชี้วัด หรือ ขาดผู้รับผิดชอบประมวลผลข้อมูลเป็นตัวชี้วัด SDGs เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นมาประมวลผลร่วมกับ ข้อมูลหน่วยงานตนจึงจะเป็นตัวชี้วัด	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.4
3.	มีข้อมูลบางส่วนในการจัดทำตัวชี้วัด แต่ไม่ครบถ้วน เนื่องจาก ต้องมีการจัดทำข้อมูลเพิ่ม/ รวบรวม หรือบูรณาการข้อมูลจาก หลายแหล่งให้เป็นข้อมูลภาพรวมในระดับประเทศ (Integration)	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.3 16.2.2 16.2.3 และ 16.3.1
4.	ตัวชี้วัดยังไม่มีรายละเอียดชัดเจนถึงแหล่งข้อมูลที่จะใช้และ รายละเอียดของการจัดทำข้อมูลของประเทศ ซึ่งต้องประสาน ความร่วมมือในรายละเอียดเพิ่มเติมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถึงแนวทางการพัฒนา และจัดทำตัวชี้วัดให้ครบถ้วน ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ (methodology) และสอดคล้องกับกรอบ การจัดทำตัวชี้วัดของสากล	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.1 16.4.1 และ 16.4.2
5.	ขาดข้อมูลในการจัดทำตัวชี้วัด	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.7.2 16.10.1 และ 16.b.1
6.	ข้อมูลหลายตัวยังไม่มีกรจำแนกข้อมูลในระดับพื้นที่และใน มิติที่สำคัญ เช่น เพศ อายุ และความพิการ	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.1 16.2.2 16.7.1 และ 16.7.2
7.	ไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูล	ประกอบด้วยตัวชี้วัด 16.1.2 16.2.1 16.6.1 16.6.2 และ 16.8.1

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในปัจจุบันเกี่ยวกับเป้าหมายที่ 16 ในบริบทของประเทศไทยนั้น พบว่า **ในต่างประเทศ** ได้มีการกำหนดมาตรฐานและแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลซึ่งจะช่วยให้
วัดผลได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการสำรวจและวัดผลในระดับประเทศที่
มีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ซึ่งริเริ่มโดยภาครัฐ ได้แก่ การประเมินธรรมาภิบาลในประเทศ
(Rwanda Governance Scorecard (RGS) ของประเทศรวันดา การสำรวจกับการเลือกปฏิบัติ
ระดับชาติเรียกว่า National Survey on Discrimination in Mexico ของประเทศเม็กซิโก และ
การวัดผลความเป็นประชาธิปไตยในประเทศ เรียกว่า Measuring Democracy in Indonesia ของ

ประเทศอินโดนีเซีย ตลอดจนการดำเนินการขององค์กรระหว่างประเทศที่ดำเนินการสำรวจทั่วโลก สำหรับ**ในประเทศ**นั้น พบว่ามีหน่วยงานทั้งที่เป็นภาครัฐและไม่ใช่อำนาจรัฐดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 โดยเป้าหมายที่ 16 จะสอดแทรกอยู่ในแผนพัฒนาประเทศ ปรัชญา เศรษฐกิจหรือดัชนีในประเทศต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานและดัชนีชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดัชนีชี้วัดด้านสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561) เป็นต้น นอกจากนี้ ภาคส่วนอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐ ก็ได้มีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น ภาคเอกชน อย่างการก่อตั้งเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประเทศไทย (Global Compact Network Thailand) เพื่อยกมาตรฐานการประกอบธุรกิจโดยเคารพสิทธิมนุษยชนและคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีคล้ายคลึงกับองค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Thailand Business Council for Sustainable Development : TBCSD) แต่มุ่งเน้นไปที่การทำงานมิติสิ่งแวดล้อมมากกว่า และการปราบปรามคอร์รัปชันขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) ภาควิชาการ ที่ได้มีการจัดทำดัชนีต่างๆ เพื่อนำมาวัดผลในระดับประเทศซึ่งมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 16 เช่น ดัชนีชี้วัดคอร์รัปชันโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ดัชนีความเป็นธรรมทางสังคมโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ ดัชนีประสิทธิผลประเทศไทย (Thailand Effectiveness Index – TE Index) สำหรับภาคความร่วมมือระหว่างประเทศนั้น คณะผู้วิจัยพบว่ามีดัชนีบางตัวที่จัดทำโดยภาควิชาการและภาคประชาสังคมที่น่าจะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเป้าหมายที่ 16 บางประการ ได้แก่ แนวทางการจัดทำและการใช้ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้ การวัดผลดังกล่าวสามารถนำมาใช้วัดผลเป้าหมายที่ 16 ในส่วนที่เป็น proxy หรือ ตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) มีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) ในกรณีที่เป้าประสงค์นั้นมีความซับซ้อนในการวัดผลก็ได้

ในส่วนความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 นั้น การจะประเมินความพร้อมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 16 นั้น ควรจะคำนึงปัจจัยในหลายๆ ปัจจัย ในที่นี้ คณะผู้วิจัยได้อาศัยแนวทาง 3 แนวทางในการประเมิน ได้แก่ ความพร้อมจากแนวทางสภาพปัญหาของการวัดผล ความพร้อมจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล และความพร้อมของข้อมูลที่มีอยู่ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์พบว่าประเทศไทยยังคงขาดความพร้อมในการวัดผลและบรรลุเป้าหมายที่ 16 เพราะแนวทางทั้ง 3 แนวทางยังคงขาดความสมบูรณ์ มีเฉพาะแนวทางที่ 2 ที่ดีพร้อมมากกว่าแนวทางอื่นๆ แต่การบูรณาการร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ยังคงมีข้อจำกัด

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

และยังคงต้องประสานความร่วมมือต่อไปเพื่อให้การวัดผลมีประสิทธิภาพและสะท้อนภาพรวมของ ประเทศในเป้าหมายที่ 16 อย่างถูกต้องและเหมาะสม

เมื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่มีข้างต้นทั้งหมด จะนำมาซึ่งการจัดลำดับความสำคัญของ เป้าประสงค์ที่ 16 ผนวกกับการสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดลำดับ ความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 และประเมินในเชิงคุณภาพของคณะผู้วิจัย ซึ่งได้จัดลำดับ ความสำคัญจะแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ 1) จัดลำดับตามการสำรวจความคิดเห็นผ่านแบบสอบถาม ของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย 2) จัดลำดับตามมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการ ได้ทันที 3) จัดลำดับตามมิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ และ 4) จัดลำดับตามมิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และนำกังวลน้อย ที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึงไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ โดยท้ายที่สุดเมื่อนำมา ประมวลผลแล้วคณะผู้วิจัยได้จัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ที่ 16 โดยแบ่งออกมาได้ 3 ลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ เป้าประสงค์ที่อยู่ในมิติด้านการให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วโดยสามารถดำเนินการได้ ทันที กับ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/หรือบรรลุ เป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับต้นเท่านั้น ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 2 เป้าประสงค์ที่ 5 เป้าประสงค์ที่ 10 เป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 1 เป้าประสงค์ที่ 3 เป้าประสงค์ที่ 7 และเป้าประสงค์เพื่อการนำไปปฏิบัติที่ 2

ลำดับที่ 2 คือ มิติด้านความสำคัญและการเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการพัฒนา และ/ หรือบรรลุเป้าประสงค์อื่นๆ ทั้งนี้เฉพาะเป้าประสงค์ที่มีความเป็นพื้นฐานในระดับรอง ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 และเป้าประสงค์ที่ 6 และ

ลำดับสุดท้าย คือ มิติที่มีความพร้อมอยู่แล้ว และนำกังวลน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ จึงไม่ มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 4 เป้าประสงค์ที่ 8 และ เป้าประสงค์ที่ 9

ในส่วนสุดท้าย คือ การสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคมและ กฎหมาย เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ประเมินสถานการณ์ภาพรวมเป้าหมายที่ 16 ของ ประเทศในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างภูมิคุ้มกันประเทศไทยโดยอาศัยเป้าหมายที่ 16 การสำรวจมุมมองของผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสถานการณ์ในการบรรลุการพัฒนาที่ ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย และการจัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16 โดย คณะผู้วิจัยพบว่า การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา (ระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-

2559) ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ วิฤตทางด้านสังคม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหา การบริหารการจัดการภาครัฐ โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาข้างต้นมาจากความอ่อนด้อย ประสิทธิภาพในการสร้างสังคมที่สงบสุข เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการมีสถาบันที่มีความ รับผิดชอบในประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างสังคมที่สงบสุข การเข้าถึงความยุติธรรม และสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและบูรณาการที่ดียิ่งขึ้นโดยจะต้องพัฒนาทั้งทางด้าน นิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ ด้านความมีส่วนร่วม และด้านความคุ้มค่า เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพ มีความเป็นธรรม มีความยั่งยืน และมีความเข้มแข็ง ทั้งนี้ จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมผ่าน แบบสอบถามออนไลน์ในประเด็น “สถานการณ์ในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ของ ประเทศไทย” ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เป้าหมายที่ 16 นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ ประเทศไทย แต่ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 อยู่ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะประเทศไทยมีกฎหมายกฎระเบียบและมาตรฐานต่างๆ ที่บรรลุการพัฒนาที่ ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่ปานกลางอยู่ อีกทั้ง ภาคส่วนต่างๆ นอกเหนือจากภาครัฐ (ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ฯลฯ) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 ในระดับที่มากน้อยแตกต่างกันออกไป ทำให้การขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายที่ 16 เป็นไปใน ระดับปานกลางไปจนถึงล่าช้า ด้วยเหตุดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16 เพื่อที่จะหามาตรการที่น่าจะเป็นคาน้ำจุด (Tipping Point) หรือวิธีการที่ดี (Best practices) ที่จะ ทำให้บรรลุในเป้าหมายที่ 16 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากสังคมไทยประสบความสำเร็จในการสร้าง ภูมิคุ้ม (เป้าหมายที่ 16) ที่กล่าวถึงข้างต้น ก็จะช่วยทำให้ประเทศไทยมีความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับ ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง โดย การพัฒนาระบบกฎหมายและโครงสร้างของรัฐ รวมถึงการปรับปรุงระบบคุณธรรม ระบบจริยธรรม มาตรฐานด้านความโปร่งใส และการทำให้ภาครัฐมีความรับผิดชอบต่อประชาชน การเปิดให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา จะช่วยให้เกิดระบบการปกครองที่ดี นำมาซึ่งนโยบายและโครงการ ต่าง ๆ ของรัฐที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เกิดการพัฒนาทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมีภาคประชาสังคมเป็นฐานในการตรวจสอบถ่วงดุลและกดดันให้ภาครัฐมี การพัฒนาธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “ประวัติกระทรวง,”

http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=4 (สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560).

ก้องเกียรติ อภัยวงศ์. (2546). องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ผลกระทบที่เกิดจากองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย. งานวิจัยตามหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 6, วิทยาลัยการยุติธรรม, สำนักงานศาลยุติธรรม.

กาญจน์ ชีรานนท์. (2544). องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ. งานวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, สำนักงานศาลยุติธรรม.

การต่างประเทศ, กระทรวง. (2558). การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศ: รวมคำบรรยายจากการสัมมนา ณ กระทรวงการต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ.

เกี่ยวกับ องค์การ Freedom House <https://freedomhouse.org/about-us>

เกี่ยวกับ องค์การ Heritage <http://www.heritage.org/index/about>

เกี่ยวกับ องค์การ IMD http://www.imd.org/about/discover-IMD/core_activities.cfm

เกี่ยวกับ องค์การ Legatum Institute <http://li.com/about/about-the-legatum-institute>

เกี่ยวกับ องค์การ MCC <https://www.mcc.gov/about>

เกี่ยวกับ องค์การ World Bank <http://www.worldbank.org/en/about/leadership>

เกี่ยวกับ องค์การต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)

http://www.anticorruption.in.th/2016/th/about1.php#about1_section

เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย <http://www.utcc.ac.th/index.php/aboutUs/index>

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030

โดยมีปรัชญาเศรษฐกิจเป็นแนวทาง <http://www.innoobec.com/wp-content/uploads/2016/11/ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ.pdf>

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2550ก). การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ความเป็นธรรมทางสังคม: ความพยายามชี้วัดและวิเคราะห์ในเชิงตัวเลข

<http://tujournals.tu.ac.th/thammasatjournal/detailart.aspx?ArticleID=1851>

โครงการ DHS Program <http://dhsprogram.com/>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, สำนักงาน. (2550). รายงานการพัฒนาคอนของ ประเทศไทย ปี 2550: เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคอน. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการ พัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย.

เจ้าหน้าที่ องค์กร Bertelsmann Foundation <http://www.bfna.org/page/who-we-are>

เจ้าหน้าที่ องค์กร Freedom House <https://freedomhouse.org/content/our-board-and-staff>

เจ้าหน้าที่ องค์กร Heritage <http://www.heritage.org/about/staff/d/jim-demint>

เจ้าหน้าที่ องค์กร Transparency International

https://www.transparency.org/whoweare/organisation/board_members/5/

เจ้าหน้าที่ องค์กร World Economic Forum <http://www.weforum.org/our-members-and-partners>

ชลัท ประเทืองรัตนดา. สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า. ดัชนีสันติภาพโลกและ สถานการณ์สันติภาพในสังคมไทย

ณัฐพงษ์ ทองภักดี และนพวรรณ ปุสสะรังษี. (ม.ป.ป.). แนวทางการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อ ความพอเพียง. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดร.กมลินทร์ พินิจกุลวล, นายกิตติภูมิ เนียมหอม และร้อยโท พันธุ์รบ ราชพงศา. รายงานวิจัยใน ลักษณะ Quick Research ประเด็นเร่งด่วนของประชาคมอาเซียน เรื่อง การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development).

http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=36035

ดร.กมลินทร์ พินิจกุลวล, นายกิตติภูมิ เนียมหอม และร้อยโท พันธุ์รบ ราชพงศา. รายงานวิจัยใน ลักษณะ Quick Research ประเด็นเร่งด่วนของประชาคมอาเซียน เรื่อง การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development).

http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=36035

ดร.ณิ ไพบูลย์พาณิชย์กุล. สิทธิในการมีเอกสารสิทธิทราบบุคคลในรัฐไทย. คณะนิติศาสตร์.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2548. น. 36.

ดัชนีประสิทธิผลภาครัฐ ก้าวแรกสู่ระบบขับเคลื่อนประเทศไทย สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (IFD) <http://drdancando.com> [ดัชนีประสิทธิผลภาครัฐ-ก้าวแรกสู่ระบบขับเคลื่อนประเทศไทย/](http://drdancando.com)

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI) <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/03/Dr-Saowanee-corruption-seminar-10March2014.pdf>

ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI) http://cebf.utcc.ac.th/upload/index_file/file_th_182d17y2015.pdf

ดูรายนามของบรรดาผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประเทศไทยได้ที่ <http://www.bti-project.org/reports/book-bti-report/>, p.137.

ดูรายละเอียดของช่วงคะแนนและการแสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติได้ที่ http://media.prosperity.com/2015/xls/2015_Variables.xlsx

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และชิปไตย แสละวงษ์. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐและการต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. น. 4-1. เรียกดูข้อมูลองค์กรได้ที่:

<https://www.opensocietyfoundations.org/about/programs/open-society-justice-initiative> (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560)

ทัชชฌาย์ (ฤกษ์สุด) ทองอุไร. (2557). มุมมองต่ออาเซียน (ASEAN Community) ของ ศ. (พิเศษ) ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ทั่วโลกขานรับภาวะผู้นำแบบยั่งยืนต่อยอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. (27 มิถุนายน 2559). เนชั่น สุดสัปดาห์: 32.

นเรศร์ เกษะประกกร. “หลักกฎหมายบุคคล”. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2540) น. 12.

นิยามไว้ใน General Comment ที่ 13 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13_en.pdf

แนวทางการจัดทำและการใช้ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

http://www.tijthailand.org/useruploads/files/25.10.15_web_spread_edit_fah_just_indicatorbook02-finrv2.pdf

บรรเจิด สิงคะเนติ, “หลักประกันสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญใหม่ ”, วารสารกฎหมายปกครอง 17 (สิงหาคม 2541) : 30.

บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552) , หน้า 49.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , 2538) , หน้า 348 - 349.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. (2551). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา.

กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2549). วิธีใหม่แห่งการพัฒนา:

วิธีวิทยาการศึกษาสังคมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

<http://www.utcc.ac.th/index.php/aboutUs/UTCCBoard>

พันธกิจ วิสัยทัศน์และค่านิยม องค์กร Transparency International

https://www.transparency.org/whoweare/organisation/mission_vision_and_value/s/0/

โพสต์ทูเดย์. (2558). อีซูแจกโบเหลือองไทยทำประมงผิดกม.จีแรงแกโน 6 เดือน. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม

2560 <http://www.posttoday.com/biz/gov/360478>

รังสิกร อุปพงษ์. การวิจัยและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล. เสนอสำนักงาน

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. หน้า 5.

http://www.oic.go.th/FILEROOM/CABOICFORM02/DRAWER05/GENERAL/DATA0000/000000_60.PDF

รัฐบาลไทย. (2558). นายกรัฐมนตรีประกาศ “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ.

สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2560

http://www.thaigov.go.th/index.php?option=com_k2&view=item&id=91126:id91126&Itemid=339&lang=th

เราทำอะไร องค์กร World Bank <http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do>

เรียกดูข้อมูลเอกสารได้ที่เว็บไซต์ของ Organization of American State (OAS):

https://www.oas.org/dil/access_to_information_human_Policy_Recommendations_10_Principles_on_the_Right_to_Know.pdf

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,2543)

, หน้า 21.

วัชรพล ประสารราชกิจ หัวข้อ อาชญากรรมข้ามชาติและการบังคับใช้กฎหมายในความรับผิดชอบ

ของเจ้าหน้าที่ตำรวจใน พรสวรรค์ วัฒนางกูร (บรรณาธิการ) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและ

นโยบายความมั่นคง มุมมองไทย ยุโรป และนานาชาติ, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

,2544, หน้า 60

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

วาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 และการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบ

สหประชาชาติ <http://mfa.go.th/main/th/issues/42458-เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ.html>

วิชญ์ เครืองาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2530) , หน้า 640 - 641.

วิสัยทัศน์และพันธกิจของสมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประเทศไทย

<http://www.globalcompact-th.com/about>

ศูนย์ข้อมูลคนหายเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ http://www.backtohome.org/autopage-new/show_page.php?h=7&s_id=13&d_id=13

สถาบันพระปกเกล้า. “สู่ทศวรรษที่ 9 ก้าวใหม่ของระบอบประชาธิปไตยไทย.” การสัมมนา ครั้งที่ 3 เรื่อง “การปฏิรูปประเทศไทย: การต่อต้านการทุจริต”, ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ, 30 สิงหาคม 2557.

สถาบันพระปกเกล้า. คู่มือของสมาชิกรัฐสภาสำหรับปราบปรามการทุจริตฯ. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2543

สภาพัฒนาการแห่งชาติ วาระปฏิรูปพิเศษ 4 : การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ สามารถเข้าถึงได้ที่

http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/parcy/007.pdf

สภาพัฒนาการแห่งชาติ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศไทยและการปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐ สามารถเข้าถึงได้ที่

http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/parcy/001.pdf

สันติ วิลาสักถานนท์. (2552). ธรรมชาติกับการลดปัญหาคอร์รัปชัน ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการเลือกตั้ง. น. 12.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/1421-file.pdf

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.). รายงานการวิจัยคอร์รัปชันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิง., 2544.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), “ความมั่นคง,”

http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatSubDefault_Final.aspx?catid=8 (สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560).

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546: 16

สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. (2550). กระบวนทัศน์ใหม่ของการพัฒนาและแก้ปัญหาความยากจนตาม

แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ฟาอภัย.

เสนห์ จามริก. (2541). เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษา เศรษฐศาสตร์

การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

'หอการค้าไทย'เผยดัชนีคอร์รัปชันไทยดีสุดในรอบ 6 ปี'

<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/736784>

องค์กร Cewarn <http://www.cewarn.org/>

องค์กร Freedom House <https://freedomhouse.org/about-us>

องค์กร Heritage <http://www.heritage.org/about>

องค์กร ILO : <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/lang--en/index.htm>

องค์กร IMD http://www.imd.org/about/discover-IMD/core_activities.cfm

องค์กร IPU : <http://www.ipu.org/wmn-e/world.htm>

องค์กร MCC <https://www.mcc.gov/about>

องค์กร PEFA www.pefa.org. budget.

องค์กร the-monitor <http://www.the-monitor.org/en-gb/home.aspx>

องค์กร Ushahidi <https://www.ushahidi.com>

องค์กร World Bank <http://www.worldbank.org/en/about/history>

องค์กร World Economic Forum <http://www.weforum.org/world-economic-forum>

องค์กร World Justice Project <http://worldjusticeproject.org/who-we-are>

องค์กร World Values Survey <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

องค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน <http://www.tei.or.th/tbcsd/event/170418-tbcsd.html>

องค์กรสากลต่อต้านความเป็นทาส. การค้ามนุษย์สิทธิมนุษยชนกับนิยามใหม่ของการคุ้มครองผู้ตก

เป็นเหยื่อ. กรุงเทพฯ : บริษัท ตาลาภ ครีเอทีฟ ทราเวลเอเจนซี่ จำกัด, 2546, หน้า 23

องค์กร UNESCO <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002301/230101E.pdf>.

องค์กร UNICEF <http://data.unicef.org/child-protection/birthregistration>

องค์กร UNICEF <http://data.unicef.org/child-protection/sexual-violence.html>

องค์กร UNWOMEN : <http://www.unwomen.org/en/what-we-do/leadership-and-political-participation/facts-and-figures>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

อ้างอิงใน วีระพงษ์ บุญโญภาส หัวข้อ ยุโรปกับนโยบายความมั่นคง : อาชญากรรมข้ามชาติทาง เศรษฐกิจ ในเรื่องเดียวกัน, หน้า 62

เอกสาร A/67/L.48/Rev1, 15 January 2013, draft decision submitted by the President of the General Assembly, Open Working Group of the General Assembly on Sustainable Development Goals

ภาษาอังกฤษ

A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights 2nd Edition, Karen Reid, Published in 2004 by Sweet & Maxwell Ltd, "Torture, inhuman and degrading treatment" Page 520.

Adamoli, S., Nicola, A.D., Savona, E.U., & Zoffi, P. (1998). Organised crime around the world. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations (HEUNI).

Analytical Methodologies Utilized by Global Financial Integrity

<http://www.gfintegrity.org/issues/illicit-financial-flows-analytical-methodologies-utilizedglobal-financial-integrity/>

Article 19 : Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

Asian Development Bank (2014). ASEAN Corporate Governance Scorecard: Country Reports and Assessments 2013-2014. Philippines: Asian Development Bank. p. 67.

Basic facts about the UPR

<http://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/BasicFacts.aspx>

Bertelsmann Stiftung - Annual Report 2014

https://www.bertelsmannstiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/Infomaterialien/IN_Annual_Report_2014_06_2015.pdf, p.5.

Bertelsmann Stiftung's Transformation Index (BTI) Methodology http://www.bti-project.org/uploads/tx_itao_download/Methodology_02.pdf, pp.122-124.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

Bertelsmann Stiftung's Transformation Index (BTI): Thailand <http://www.bti-project.org/reports/country-reports/aso/tha/index.nc#chap3>

Board Members องค์การ IMD

http://www.imd.org/about/foundationboard/index.cfm?user_response_subject=&memberName=32

Board of Directors องค์การ MCC <https://www.mcc.gov/about/org-unit/board-of-directors>

Board of Trustees องค์การ Legatum Institute <http://li.com/about/board-of-trustees>

Brown, D., “Good Practice Guidelines for Indicator Development and Reporting”, a contributed paper to the Third World Forum on Statistics, Knowledge and Policy: Charting Progress, Building Visions, Improving Life, 27-30 October 2009, Busan, Korea, : <http://www.oecd.org/site/progresskorea/43586563.pdf>.

Business lays a critical role in advancing peace <http://ccbriefing.corporate-citizenship.com/2014/11/07/business-plays-critical-role-advancing-peace/>

Country Scorecards: Thailand <http://www.heritage.org/index/country/thailand#rule-of-law>

Country Scorecards: Thailand <https://assets.mcc.gov/scorecards/score-fy11-thailand.pdf>

Dam, K. The Law-Growth Nexus: The Rule of Law and Economic Development, Brookings Institution Press, Boston, 2006; และ Trebilcock, M.J. and R.J. Daniels, Rule of Law Reform and Development, Edward Elgar, Cheltenham, 2008.

de Beke, A. O. (2002). “IMF Activities to Promote Good Governance and Combat Corruption—An Overview”.

Dicey, A.V., Introduction to the Study of the Law of the Constitution, Macmillan, London, Chapter 4.

Do business while advancing peace <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/our-work/governance/peace>

Emmers, R. (2003). The threat of transnational crime in Southeast Asia: Drug trafficking, human smuggling and trafficking, and sea piracy. Madrid: UNSCI Discussion Paper Series, May 2003.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

- Emmers, R. (2003). The threat of transnational crime in Southeast Asia: Drug trafficking, human smuggling and trafficking, and sea piracy. Madrid: UNSCI Discussion Paper Series, May 2003.
- Eversole, R. (2011) ‘Community Agency and Community Engagement: Retheorising Participation in Governance’, Journal of Public Policy, 31, pp 51-71, doi: 10.1017/S0143814X10000206.
- Françoise Thibaut , Libertés , Paris , Les cours de droit ,1991 : 124 อ้างถึงใน เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ , หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน , 2547) , หน้า 28.
- Freedom in the World 2015
https://freedomhouse.org/sites/default/files/01152015_FIW_2015_final.pdf
- Freedom of the Press 2015
https://freedomhouse.org/sites/default/files/FreedomofthePress_2015_FINAL.pdf, p.28.
- Freedom Press Methodology <https://freedomhouse.org/report/freedom-press-2015/methodology>
- Freedom World Methodology <https://freedomhouse.org/report/freedom-world-2015/methodology>
- Gallup World Poll <http://www.gallup.com/services/170945/world-poll.aspx>
- Galtung (1967) “Theories of Peace: A synthetic approach to peace thinking” PRIO
- Geneva Declaration on Armed Violence and Development, More Violence, Less Development: Examining the Relationship between Armed Violence and MDG Achievement (Geneva, 2010), p. 4.
- Global Agenda องค์การ World Economic Forum <https://agenda.weforum.org/>
- Global Barometer Study <http://www.jdsurvey.net/gbs/gbs.jsp>
- Global Corruption Barometer 2013
<http://www.wingia.com/web/files/news/61/file/61.pdf>
- Global Corruption Barometer Survey Methodology
<http://www.transparency.org.nz/docs/2013/GCB-2013-Annex-A-Methodology.pdf>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

Goal 16 Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels <https://unstats.un.org/sdgs/files/metadata-compilation/Metadata-Goal-16.pdf>

Goal 16: Promote just, peaceful and inclusive societies
<http://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/>

Goal 16-The Indicators We Want: Virtual Network Sourcebook on Measuring. Peace, Justice and Effective Institutions
<http://www.undp.org/content/dam/norway/undp-ogc/documents/Virtual%20Network%20on%20Goal%2016%20indicators%20-%20Indicators%20we%20want%20Report.pdf>

Guide to the Indicators and the Selection Process, FY 2015
<https://www.mcc.gov/resources/doc/report-guide-to-the-indicators-and-the-selection-process-fy-2015>

High Level Panel on Illicit Financial Flows <http://www.uneca.org/iff>
http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/1421-file.pdf

IMD World Talent Report Methodology
<http://www.imd.org/uupload/imd.website/wcc/methodology.pdf>

In Detail: Global Corruption Barometer 2013
http://www.transparency.org/gcb2013/in_detail

Indonesia Democracy Index 2009
<http://www.undp.org/content/dam/indonesia/docs/IDI%202009%20english.pdf>

Institute for Security Studies and Africa Check, “Fact sheet: South Africa’s Official Crime Statistics for 2013/14”, Africa Check, AFP Foundation, 2014. Available from <http://africacheck.org/factsheets/factsheet-south-africas-official-crime-statistics-for-201314/>.

Institute of Directors (2014). Corporate Governance Report of Thai Listed Companies 2014. Bangkok: Thai Institute of Directors Association.

Institute of Directors (2014). Corporate Governance Report of Thai Listed Companies 2014. Bangkok: Thai Institute of Directors Association.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

International Classification of Crime for Statistical Purposes, ICCS 2015

<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/iccs.html>

International Monetary Fund. Fiscal Affairs Department. (2007). “Manual on Fiscal Transparency” (2007). International Monetary Fund.

Karpowitz, C. F., Mendelberg, T. and Shaker, L. (2012) ‘Gender Inequality in Deliberative Participation’, American Political Science Review, 106 (3), pp. 533-547.

Kauffman, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2006). “A decade of measuring the quality of governance”.

Kleinfeld, R., Competing Definitions of the Rule of Law: Implications for Practitioners, Carnegie Endowment for International Peace, 2005.

Laurence Chandy, Natasha Ledlie and Veronika Penciakova, “ The Final Countdown: Prospects for Ending Extreme Poverty by 2030”, Policy Paper 2013-04, No. 42, Global Views Series (Washington D.C., The Brookings Institution, 2013).

Legatum Limited <https://en.wikipedia.org/wiki/Legatum>

Legatum Prosperity Index 2015

http://media.prosperity.com/2015/pdf/publications/PI2015Brochure_WEB.pdf, p.39.

Legatum Prosperity Index 2016 Methodology

<http://www.prosperity.com/#!/methodology>

Legatum Prosperity Index 2016: Thailand <http://www.prosperity.com/#!/country/THA>

Lijphart, A (1997) ‘Unequal Participation: Democracy's Unresolved Dilemma’. The American Political Science Review, 91 (1), pp. 1-14.

Locke, J., The Second Treatise of Government, 1988, pp.350-353.

McKinsey & Company and Institute of Directors (2002). Strengthening Corporate Governance Practices in Thailand.

Media Development Indicators: A framework for assessing media development

<http://unesdoc.unesco.org/images/0016/001631/163102e.pdf>

Mind the Gap: Purpose, Pain, and the Difference between Torture and Inhuman Treatment

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

National Survey on Discrimination in Mexico 2010

<http://www.conapred.org.mx/userfiles/files/ENADIS-2010-Eng-OverallResults-NoAccss.pdf>

Nigel S. Rodley, “The Definition(s) of Torture in International Law”, 55 Current Legal Problems 465 (2002)

Organisation for Economic Co-operation and Development (2014a). “The Governance of Regulators, OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy”. OECD Publishing. Paris: OECD. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209015-en>

Organisation for Economic Co-operation and Development (2015). Government at a Glance 2015. OECD Publishing, Paris.http://dx.doi.org/10.1787/gov_glance-2015-en. p. 13-17.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Better Life Index, Brazil. <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/brazil/>.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Fragile States 2014: Domestic Revenue Mobilisation in Fragile States (Paris, 2014), p. 17.

Overall Score: Thailand

<http://www.heritage.org/index/visualize?countries=thailand&type=8>

Peace, justice and strong institutions – Why they matter

http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2017/01/16-00055p_Why_it_Matters_Goal16_Peace_new_text_Oct26.pdf

Persons, O. (2006). Corporate governance in Thailand: What has been done since the 1997 financial crisis?. International Journal of Disclosure and Governance, 3 (4). pp. 288-305.

Pritchett, Lant; de Weijer, Frauke. 2011. Fragile States: Stuck in a Capability Trap? Washington, DC: World Bank.

R. Klitgaard, Corrupt City: A Practical Guide to Cure and Prevention (Oakland: ICS Press, 2000), pp. 31-34

Regulatory Quality Indicator <https://www.mcc.gov/who-we-fund/indicator/regulatory-quality-indicator>

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

Report of the Secretary-General on the Rule of Law and Transitional Justice in Conflict and Post-Conflict Societies, S/2004/616

<http://www.un.org/en/ruleoflaw/>

Robert Muggah and Ilona Szabo de Carvalho, “For Brazilians, security is their No. 1 concern”, The Toronto Star’s Commentary Section, 4 June 2014.

http://www.thestar.com/opinion/commentary/2014/06/04/for_brazilians_security_is_their_no_1_concern.html.

Rule of Law Index 2015

http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf

Rule of Law Index Methodology <http://www.heritage.org/index/book/methodology>

Rule of Law Indicator <https://www.mcc.gov/who-we-fund/indicator/rule-of-law-indicator>

Rwanda Governance Scorecard (RGS) 2016

http://www.rgb.rw/fileadmin/templates/Documents_pdf_word_jpeg/Rwanda_Governance_Scorecard_2016.pdf

Shaw, V. (2008). In a time of rapid social change: Organized crime in Asia and the Pacific. International Journal of Social Inquiry, 1(1): 29–46.

Sustainable Development 2016 <http://www.tei.or.th/publications/2016-download/2016-TBCSD-SustainableDevelopment.pdf>

The Charter of Fundamental Rights of the EU Article 4 Prohibition of torture and inhuman or degrading treatment or punishment no one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.

The Global Competitiveness Report 2014–2015

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf

The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet. Synthesis report of the Secretary- General on the post-2015 sustainable development agenda, December 2014 (A/69/700), p.19.

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A%2F69%2F700&Submit=Search&Lang=E.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

The Worldwide Governance Indicators (WGI) project

<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#home>

The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues

<http://info.worldbank.org/governance/wgi/pdf/WGI.pdf>, p.3.

TI Donations Policy and Guidelines

https://www.transparency.org/files/content/ouraccountability/Transparency_International_Donations_Policy.pdf

Transparency International . 2015. “Corruption Perceptions Index 2014.”

<https://www.transparency.org/cpi2014/results>

Transparency International Corruption Perceptions Index 2014

[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014/\\$FILE/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014/$FILE/EY-transparency-international-corruption-perceptions-index-2014.pdf), p.3.

Transparency International, “Corruption Perceptions Index 2014: Full Source Description,” http://www.transparency.org/cpi2014/in_detail

Transparency International, “Corruption Perceptions Index 2014: Technical Methodology Note,”

United Nations and the Rule of Law <http://www.un.org/en/ruleoflaw/>

United Nations Convention against Corruption Signature and Ratification Status as of 12 December 2016

<https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/signatories.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560)

United Nations Development Programme (1997). “Governance for sustainable human development, UNDP policy document”.

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (2009).

“What is good governance?”. United Nations Development Programme (1997).

“Governance for sustainable human development, UNDP policy document”.

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Global Trends 2013

(Geneva, 2014), p. 2.

รายงานขั้นต้น (Inception Report)

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), Global Study on Homicide 2013:

Trends, Contexts, Data (United Nations publication, Sales No. 14.IV.1), p. 43.

United Nations Report, Yearbook on Human Right for 1947 (Lake Success, N.Y. :

United Nations, 1949). p. 439.

United Nations System Task Team on the Post-2015 UN Development Agenda, Peace

and Security: Thematic Think Piece (United Nations Peacebuilding Support

Office, 2012), p. 5.

United Nations, My World survey ได้จาก <http://data.myworld2015.org/>.

United Nations, Report of the Open Working Group of the General Assembly on

Sustainable Development Goals, 12 August 2014 (A/68/970).

<https://sustainabledevelopment.un.org/focussdgs.html>.

WJP Rule of Law Index Methodology <http://worldjusticeproject.org/methodology>

World Bank (1989). “From crisis to sustainable growth - sub Saharan Africa : a long-

term perspective study” . p.60.

World Bank. 2014. “Worldwide Governance Indicators.”

<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#home>.

World Justice Project, “Rule of Law Index 2015,”

http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf, p.165.

World Justice Project, “Rule of Law Index 2015,”

http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf, p.167.

World Justice Project, “Rule of Law Index 2015,”

http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf, p.179.

World Justice Project. 2014. WJP Rule of Law Index 2014 Report. Washington, D.C., p.4.

World trends in freedom of expression and media development

<http://www.unesco.org/new/en/world-media-trends>

2016 Rule of Law Index Questionnaires <http://worldjusticeproject.org/questionnaires>

2016 UNODC Global Report on Trafficking in Persons

<http://www.unodc.org/unodc/data-and-analysis/glotip.html>

ภาคผนวก

รายชื่อหน่วยงานสัมภาษณ์เชิงลึก

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ทั้งสิ้น 8 หน่วยงาน โดยไม่เรียงลำดับ ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์)
3. กระทรวงการต่างประเทศ
4. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
5. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
6. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
7. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
8. กรมราชทัณฑ์

ทั้งนี้ คำถามที่ใช้สัมภาษณ์ ได้แก่

1. องค์กรของท่านมีภารกิจในการมีส่วนช่วยให้บรรลุในเป้าหมายที่ 16 ในเรื่องอะไร และจะสามารถดำเนินการวัดผลโดยวิธีอะไร
2. ท่านใช้เครื่องมืออะไรในการเก็บข้อมูลและวัดผล และให้นำหนักของแต่ละปัจจัยเพื่อคำนวณคะแนนหรือวัดผลในระดับประเทศอย่างไร
3. เกณฑ์การคัดเลือกผู้ตอบคำถามควรเป็นอย่างไร
4. ท่านคิดว่าการวัดผลในเรื่องดังกล่าว สอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้หรือไม่ หากไม่ขาดปัจจัยอะไรบ้างเพื่อให้ได้มาตรฐานสากล
5. ท่านประสบกับปัญหาในการจัดเก็บ รวบรวม จำแนก ตลอดจนการวัดผลหรือไม่ อย่างไร และท่านแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร
6. ข้อมูลที่ท่านดำเนินการนั้น มีหน่วยงานอื่นที่จัดเก็บข้อมูลในลักษณะเดียวกันหรือไม่ หากมีท่านได้บูรณาการข้อมูลไว้ด้วยกันหรือไม่ อย่างไร
7. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำอย่างแท้จริง การดำเนินการของท่านได้เปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร
8. ท่านคิดว่าในบรรดาเป้าประสงค์ทั้งหมดของเป้าหมายที่ 16 ประเด็นใดที่ประเทศไทยควรจะมีมุ่งดำเนินการเป็นอันดับแรก เพราะเหตุใด

เอกสารลงทะเบียนการประชุม

การประชุมระดมความคิด (Focus Group)

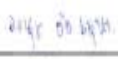

โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและ ทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และ กฎหมาย

สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การส่งเสริมสังคม ที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้าง

สถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

วันพุธที่ 7 มิถุนายน 2560 เวลา 8.30 -12.00 น. ห้องประชุมใหญ่ เอบี ชั้น 2 มุลินธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	ลายเซ็น
ผศ.ดร.คณิงฉิม ศรีบัวเอี่ยม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์	
คุณศุภกัทร โภควณิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์	
ดร.วงษ์ภูมิ วนาสิน	บริษัท ฟินนาเคิล โฮเต็ลส์ แอนด์ รีสอร์ท	
ดร.ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์	
คุณปานจิตต์ แก้วสว่าง	มุลินธิผู้หญิง ***	
คุณกชกร วิสุทธีวสุธาร	มุลินธิฉบับพัฒนา	
คุณปิยวดี คุ้มเดช	มุลินธิฉบับพัฒนา	
คุณณัชฎา คงศรี	ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ (ERTC) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ SDG Move	

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	ลายเซ็น
ผศ.ดร.ณดา จันทร์สม	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)	
คุณธนพร เคชฤทธิ์พิทักษ์	สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ)	
คุณมาตี ธรรมสังกุล	สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพย์สินคดี	
คุณราณี หัสสรังสี	คณาจารย์ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย***	
คุณรมณี กลิ่นบิดา	สำนักงาน ป.ป.ท.	
คุณปิ่นมณัส แสงจันทร์	สำนักงาน ป.ป.ท.	
คุณลดาพร เม่าเหลืองทอง	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	
คุณศศิทิพย์ อ่วมพิบูลกิจ	สำนักงานปลัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
คุณวราวุธ อ่อนอุบล	สำนักงานปลัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
คุณธัญสินี ทิมศรี	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	
คุณเฉลิมขวัญ เจียมประชนรากร	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	ลายเซ็น
คุณจินตนา ศิลปวุฒิ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	
คุณรุ่งฟ้า วัฒนศักดิ์	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	
คุณเฉลิมขวัญ เขียมประชาขรรกร	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	
ธีรดา ฟูมวอ	Centre for Humanitarian Dialogue เข็กริศจิ ภาสกรประวัฑฒัน=ธีรดา ฟูมวอ	
พททช. ดิเรกวิไลพร	สำนักงานกิจการผู้ลี้ภัย	พททช.
พรชอชิง-กมล วัฒน	สหประชาชาติ	
ดร.อัมไพ นงคุนรักษ์	วิจัยสื่อ	

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	ลายเซ็น
ดร.เดือนเด่น นิคมบริรักษ์	ทีดีอาร์ไอ	<i>๒๐ ๒๑</i>
ดร.ณัฐวิภา พิศลยบุตร	ทีดีอาร์ไอ	<i>๒๓ ๒๓</i>
คุณจิรวรรณ สุริยะชาติขยงกุล	ทีดีอาร์ไอ	✓
คุณศิริภรณ์ ชูปเทียน	ทีดีอาร์ไอ	<i>ศิริภรณ์</i>

เอกสารประกอบการประชุม

การประชุมกลุ่มย่อย
โครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ซึ่งยื่นในมณฑลภาคใต้และ ทางเลือกภาคการศึกษา
หรือรัฐภาคี สังกศ และกฎหมาย สำหรับเป้าหมายที่ 16 : การ
ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุก
ภาคส่วนทั้ง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ
อันดีต่อสังคมและครอบคลุมในทุกภาคส่วน

นายจิรวัฒน์ สุทธิชัยดิษฐ์ และคณะ
มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
วันที่ 7 มิถุนายน 2560

TDRI

หลักการและเหตุผล

ตามที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ภายในปี พ.ศ. 2563 โดยประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ภายในปี พ.ศ. 2563 โดยประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ภายในปี พ.ศ. 2563

เป้าหมายที่ 16 เป็นเป้าหมายที่เน้นเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมในทุกภาคส่วนทั้ง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพอันดีต่อสังคมและครอบคลุมในทุกภาคส่วน

TDRI

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมฯ

- เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มของสังคมไทยในบริบทการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เป้าหมายที่ 16 ที่มุ่งส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกภาคส่วนทั้ง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพอันดีต่อสังคมและครอบคลุมในทุกภาคส่วน
- เพื่อจัดทำรายงานสำคัญของเป้าหมายที่ 16 (Target) ของ SDG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ภายในปี พ.ศ. 2563 โดยประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ภายในปี พ.ศ. 2563
- เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เป้าหมายที่ 16 ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมในทุกภาคส่วนทั้ง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพอันดีต่อสังคมและครอบคลุมในทุกภาคส่วน

TDRI

เป้าหมายที่ 16 ในภาพรวม

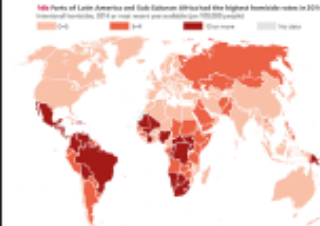
TDRI

ความสำคัญของเป้าหมายที่ 16

- การที่ระบอบการปกครองไม่สุจริตการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่อาจเกิดขึ้นได้ถ้าหากปราศจากการจัดการกับความขัดแย้งและความไม่มั่นคง
- ตลอดระยะเวลาที่ 15 ปีที่ผ่านมา เกิดสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบกระจายไปทั่วโลก
- สังคมที่สงบสุข เป็นธรรมและไม่แบ่งแยกจึงเป็นหัวใจสำคัญอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ประชาชนทั่วโลกต่างก็ต้องการที่จะมีอิสระ ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบ และรู้สึกปลอดภัยในทุกๆด้านชีวิตไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ความเชื่อหรือเพศใดก็ตาม

TDRI

ความสำคัญของเป้าหมายที่ 16

ความรุนแรงและความไม่มั่นคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศไทย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมในทุกภาคส่วนทั้ง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพอันดีต่อสังคมและครอบคลุมในทุกภาคส่วน

TDRi นิยามของเป้าหมายที่ 16

อ้างอิง	ตัวชี้วัด	เชิงบวก	เชิงลบ	หมายเหตุ
16.1 ส่วนต่อหัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่ปรับตามอัตราแลกเปลี่ยนและค่าเงิน และปรับตามราคาผู้บริโภค	16.1.1 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ 16.1.2 ดัชนีการพัฒนามนุษย์	มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ "ปานกลาง" และ "คงที่" และมี "รายได้ประชาชาติต่อหัวที่เพิ่มขึ้น" ในปี 2030 และ "ความเหลื่อมล้ำที่ลดลง" ภายในปี 2030	?	

TDRi นิยามของเป้าหมายที่ 16

อ้างอิง	ตัวชี้วัด	เชิงบวก	เชิงลบ	หมายเหตุ
ความยุติธรรมทางสังคมที่ปรับตามอัตราแลกเปลี่ยนและค่าเงิน และปรับตามราคาผู้บริโภค	16.1 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ 16.1.1 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ 16.1.2 ดัชนีการพัฒนามนุษย์	มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ "ปานกลาง" และ "คงที่" และมี "รายได้ประชาชาติต่อหัวที่เพิ่มขึ้น" ในปี 2030 และ "ความเหลื่อมล้ำที่ลดลง" ภายในปี 2030	?	
ความยุติธรรมทางสังคมที่ปรับตามอัตราแลกเปลี่ยนและค่าเงิน และปรับตามราคาผู้บริโภค	16.1 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ 16.1.1 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ 16.1.2 ดัชนีการพัฒนามนุษย์	มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ "ปานกลาง" และ "คงที่" และมี "รายได้ประชาชาติต่อหัวที่เพิ่มขึ้น" ในปี 2030 และ "ความเหลื่อมล้ำที่ลดลง" ภายในปี 2030	?	

TDRi

ขั้นตอนการกรอกแบบสอบถาม

สถานการณ์ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย

TDRi การกรอกแบบสอบถาม

- เปิดโปรแกรมสืบค้นข้อมูลในโทรศัพท์มือถือ / แท็บเล็ต เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์กรอกแบบสอบถาม
- เข้าสู่หน้าเว็บแบบสอบถาม โดยพิมพ์ URL คือ <http://bit.do/t dri02>

TDRi

สถานการณ์ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย

แบบสอบถามเบื้องต้น 6 ข้อ (ในแต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก)

TDRi

สถานการณ์ในการบรรลุเป้าหมายที่ 16 ของประเทศไทย

จุดเริ่มต้นการกรอกแบบสอบถาม

TDRi เป้าหมายและตัวชี้วัดภายหลังจากฤดูเก็บข้อมูลตัวชี้วัด

ปีงบประมาณ	จำนวนตัวชี้วัด	สถานะข้อมูลตัวชี้วัด			
		ดีเยี่ยม	ดี	พอใช้	ไม่อยู่ในระดับดี
2566	23	10		13	

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม

TDRi

สถานะข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16

TDRi สถานะข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16

ปีงบประมาณ	ไตรมาส	สถานะข้อมูลตัวชี้วัด											
		ดีเยี่ยม	ดี	พอใช้	ไม่อยู่ในระดับดี								
2566	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

■ ดีเยี่ยม
■ งดตรวจสอบ/ ประสานข้อมูล

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม

TDRi หน่วยงานในประเภทที่รับผิดชอบข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16

ปีงบประมาณ	ไตรมาส	หน่วยงาน	สถานะข้อมูลตัวชี้วัด											
			ดีเยี่ยม	ดี	พอใช้	ไม่อยู่ในระดับดี								
2566	1	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	0	0	0	0								
		กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	0	0	0	0								
		กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	0	0	0	0								
		กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	0	0	0	0								

■ ดีเยี่ยม
■ งดตรวจสอบ/ ประสานข้อมูล

TDRi หน่วยงานในประเภทที่รับผิดชอบข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16

ปีงบประมาณ	ไตรมาส	หน่วยงาน	สถานะข้อมูลตัวชี้วัด											
			ดีเยี่ยม	ดี	พอใช้	ไม่อยู่ในระดับดี								
2566	1	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	0	0	0	0								
		กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	0	0	0	0								
		กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	0	0	0	0								
		กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	0	0	0	0								

■ ดีเยี่ยม
■ งดตรวจสอบ/ ประสานข้อมูล

TDRi วัตถุประสงค์หน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูลตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16

วัตถุประสงค์	หน่วยงาน	ไตรมาส
วัตถุประสงค์ที่ 1	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	1
วัตถุประสงค์ที่ 2	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	2
วัตถุประสงค์ที่ 3	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	3
วัตถุประสงค์ที่ 4	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	4
วัตถุประสงค์ที่ 5	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	1
วัตถุประสงค์ที่ 6	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	2
วัตถุประสงค์ที่ 7	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	3
วัตถุประสงค์ที่ 8	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	4
วัตถุประสงค์ที่ 9	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	1
วัตถุประสงค์ที่ 10	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	2
วัตถุประสงค์ที่ 11	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	3
วัตถุประสงค์ที่ 12	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	4

TDRi

เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้การกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัด

TDRi เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้การกลั่นกรองข้อมูลตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดและรายละเอียดตัวชี้วัด	เป้าหมายตัวชี้วัด
ข้อมูลพื้นฐานตัวชี้วัด	เป้าหมาย 16 ตามตัวชี้วัด 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6
ข้อมูลพื้นฐานตัวชี้วัด (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6)	เป้าหมาย 16 ตามตัวชี้วัด 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6
ข้อมูลพื้นฐานตัวชี้วัด (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6) (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6)	เป้าหมาย 16 ตามตัวชี้วัด 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6
ข้อมูลพื้นฐานตัวชี้วัด (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6) (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6)	เป้าหมาย 16 ตามตัวชี้วัด 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6
ข้อมูลพื้นฐานตัวชี้วัด (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6) (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6)	เป้าหมาย 16 ตามตัวชี้วัด 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6
ข้อมูลพื้นฐานตัวชี้วัด (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6) (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6)	เป้าหมาย 16 ตามตัวชี้วัด 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6
ข้อมูลพื้นฐานตัวชี้วัด (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6) (เฉพาะตัวชี้วัดที่ 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6)	เป้าหมาย 16 ตามตัวชี้วัด 16.2.1 16.2.2 16.2.3 16.2.4 16.2.5 และ 16.2.6

ข้อมูลพื้นฐานตัวชี้วัด

TDRi

สภาพปัญหาการจัดทำตัวชี้วัดของประเทศไทยในเป้าหมายที่ 16

TDRi ปัญหาที่พบจากการคัดกรองตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16

- (1) เป้าหมายที่ 16 ตัวชี้วัด 23 ตัวชี้วัดที่ชัดเจน แต่ประเทศไทยมีตัวชี้วัดเพียง 10 ตัวชี้วัด และมีข้อมูลเฉพาะอีก 13 ตัวชี้วัด
- (2) หลายหน่วยงานไม่มีข้อมูลหรือขาดความพร้อม หรือเก็บข้อมูลโดยไม่สมบูรณ์ เช่น ไม่มีการเก็บข้อมูลโดยข้ามภาคและชาย
- (3) ข้อมูลไม่สมบูรณ์หรือมีช่วงระยะเวลาไม่ต่อเนื่อง และบางหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เช่น กรณีการเก็บข้อมูลผู้เสียชีวิตในภาคใต้ จำนวนตามประเภทผู้เสียชีวิต และศาสนา เป็นองค์กร NGO อย่าง Deep South Watch หน่วยงานอื่น ซึ่งไม่ทราบว่าเป็นข้อมูลจากหน่วยงานใด)
- (4) ตัวชี้วัดบางตัวมีความซับซ้อนในการจัดเก็บ เช่น คำว่า "ความขัดแย้ง" ของเขตตอนใต้ และการจัดเก็บข้อมูลนั้นไม่มีวิธีการในการกำหนด ค่าใช้กับหน่วยงานผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (5) ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลขาดต่อเนื่อง เนื่องจากขาดวิธีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน
- (6) มีการเก็บข้อมูลซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานโดยไม่ได้มีการบูรณาการข้อมูล
- (7) ตัวชี้วัดที่มีขอบเขตอยู่ในระดับประเทศ ภูมิภาค และในระดับโลก

TDRi

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

TDRi SDG Move

ขอบคุณครับ หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาส่งข้อมูลมาที่ work@tdri.or.th

รายละเอียดข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขรายงานวิจัย

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
1.		จากร่างรายงานฯ ทำให้สามารถเห็นภาพรวมของที่มาที่ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มาที่ไปจากมติการดำเนินการขององค์กรระหว่างประเทศ (และควรที่จะไปให้ถึงความคิดที่ว่า ถ้าประเทศไทยไม่ดำเนินการจะเกิดผลอะไรขึ้นบ้าง โดยเฉพาะที่จะกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างไร ใครจะได้รับผลกระทบก่อนและใครหลัง) อย่างไรก็ดี แม้จะเข้าใจเกณฑ์การวัดจากองค์กรระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากเกณฑ์การวัดต่างๆ เหล่านั้นถูกพัฒนาขึ้นมาจากบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมที่มีความพร้อมในระดับที่แตกต่างกัน และเป้าประสงค์ของการวัดในแต่ละเกณฑ์ก็แตกต่างกัน เช่น โครงสร้างในทางกฎหมายของประเทศมาจะระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน เช่น การมีระบบกฎหมายพื้นฐานที่เป็นแบบ common law ก็มีความแตกต่างจากประเทศที่มีพื้นฐานของระบบกฎหมายเป็นแบบ code law หรือ โครงสร้างของหลักกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ , สิทธิ-เสรีภาพ ของรัฐและประชาชนที่แตกต่างกัน ดังนั้น การจะเข้าใจหลักเกณฑ์ดังกล่าว จะต้องเข้าใจเชื่อมโยงกับระบบกฎหมายและพัฒนาการของรัฐนั้นๆ ประกอบด้วย	คณะผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ปรากฏอยู่ในส่วนที่ 1.1 หลักการและเหตุผล
2.	1	จากร่างฯ รายงาน สามารถทำให้เห็นความสำคัญของการทำวิจัยครั้งนี้ ได้ดีในระดับที่เป็นเงื่อนไขภาคบังคับ แต่ยังคงอยู่ในระดับวงแคบๆ จำกัดแต่หน่วยงานของรัฐ ความเข้าใจดังกล่าวยังไม่กลายเป็นประเด็นสาธารณะที่จะช่วยขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้มากเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากตัวชี้วัดเกี่ยวกับความยุติธรรมมักเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ ในขณะที่ในประเทศที่ประสบความสำเร็จในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดที่ 16 ในหลายๆ ตัวชี้วัด เกิดจากภาคประชาสังคม อาทิ เช่น ด้านการคุ้มครอง ผู้บริโภค ด้านบริการพื้นฐานทางกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น	คณะผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ปรากฏอยู่ในส่วนที่ 1.1 หลักการและเหตุผล
3.		คำแปลเป้าหมายที่ 16 ขอเสนอให้ตรวจสอบว่าคำแปลที่มีความเป็นทางการ หรือ ที่รัฐบาลใช้ ล่าสุดนั้นเป็นคำแปลของหน่วยงานใด ซึ่งการตรวจสอบอาจเป็นประโยชน์ในแง่ของการนำไปสู่การ กำหนดคำแปลที่เป็นทางการของเป้าหมายที่ทุกหน่วยงานใช้เป็นมาตรฐาน เนื่องจากทางกระทรวงการต่างประเทศได้จัดทำเอกสารที่แปลเป้าหมายที่ 16 ดังนี้ “การสนับสนุน สังคมที่สงบสุขและครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และ สร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และทุกคนสามารถเข้าถึงในทุกระดับ” ใน ขณะเดียวกันก็มีเอกสารของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่แปล เป้าที่ 16 เหมือนกับที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้	คณะผู้วิจัยได้ใช้คำแปลของสำนักงานสถิติแห่งชาติเนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่อ้างอิงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ อีกทั้ง สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นผู้กลั่นกรองข้อมูลและนิยามต่างๆ ของตัวชี้วัดและเป้าประสงค์ เพื่อพิเคราะห์ว่าจะใช้ตัวชี้วัดสากลหรือตัวชี้วัดของไทยที่มีอยู่แล้วเพื่อดำเนินการวัดผล ดังนี้ คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าคำแปลที่ใช้ของสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้นเป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติมากกว่า

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
		“ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และ สร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ”	
4.		ในเรื่องการเลือกใช้คำ “ความปกติสุข” ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า “ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง” ซึ่งนักวิจัยระบุว่า เป็นสิ่งที่เป้าหมายที่ 16 เน้นให้เกิดขึ้น หรือ เป็นหัวใจสำคัญนั้น (ตั้งแต่หน้า 1-3 และจุดอื่นๆ) มีคำถามว่าทำไมจึงใช้คำว่า “ความปกติสุข” ในขณะที่องค์ประกอบที่เป็นประเด็นชี้วัด ในเป้าที่ 16 คือ คำว่า “สงบสุข” ที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า Peace มากกว่าคำว่า “ความปกติสุข”	ก่อนหน้านี้ มีหลายสถาบันที่แปลและใช้คำว่า ปกติสุข ทำให้คณะผู้วิจัยใช้ตาม แต่ต่อมาภายหลังหลายๆ แห่ง เริ่มใช้คำว่า สงบสุข เข้ามาแทนที่ อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยได้ปรับแก้โดยมีการแก้ไขคำดังกล่าวจาก ปกติสุข เป็น สงบสุข แล้ว
5.		ในขอบเขตการศึกษาและแนวทางการดำเนินการศึกษา ข้อ 1.3.5 “ประเมินความพร้อมในการบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน...” มีคำถามว่าจะมีการศึกษา หรือ สำรองเรื่องของกระบวนการในการเข้าร่วมเจรจา กำหนด หรือ ปรับปรุงตัวชี้วัด การจัดทำรายงานและการนำเสนอต่อสหประชาชาติโดย ภาครัฐ เอกชนและประชาสังคม ด้วยหรือไม่	คณะผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการไปถึงขั้นนั้น เนื่องจากการสำรวจดังกล่าวเป็นการสำรวจความพร้อมภายในบริบทของประเทศ ไม่รวมไปถึงการดำเนินการในต่างประเทศโดยภาคส่วนต่างๆ
6.		ในส่วนกรอบแนวคิดที่นำมาศึกษา ในข้อ ข) กรอบแนวคิดว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ระบุว่า จะศึกษา จากเอกสารรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เข้าใจว่าต้องมีการปรับแก้ให้เป็นปัจจุบัน โดยศึกษาจากเอกสาร รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 รวมทั้ง พรป. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะมีการประกาศใช้อีกไม่นาน	เนื่องจากโครงการนี้เริ่มทำสัญญาก่อนที่จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการประกาศใช้ พรป. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อพิจารณาจากกรอบเวลาการทำงานที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้คณะผู้วิจัยไม่อาจที่จะทบทวนเอกสารทั้ง 2 ได้ทันภายในกรอบเวลาของการทำการศึกษาครั้งนี้
7.		สำหรับกรอบนโยบายระดับชาติ อาจพิจารณาศึกษาเพิ่มเติมในมิติด้านความมั่นคง ในนโยบายความ มั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 – พ.ศ. 2564) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ มีการจัดกลุ่มนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ○ นโยบายที่ 1 : เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ○ นโยบายที่ 2 : สร้างความเป็นธรรม ความปรองดองและสมานฉันท์ในชาติ ○ นโยบายที่ 3 : ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ○ นโยบายที่ 9 : เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน 	เอกสารดังกล่าว เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง โดยคณะผู้วิจัยเห็นว่าสาระสำคัญอันปรากฏอยู่ในเอกสารฉบับนี้ไม่ได้มีความแตกต่างใดๆ จากเอกสารอื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 หรือแผนพัฒนาประเทศอื่นๆ ที่คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนไว้แล้ว จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องดำเนินการศึกษาเพิ่มเติม

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
8.	2	<p>จากร่างรายงานสามารถที่จะเห็นแนวทางในการสร้างขอบเขตของค่านิยมในมิติขององค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งจะมุ่งเน้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่กระบวนการยุติธรรม และการสร้างสังคมที่สงบสุขมิได้มีเฉพาะมิติในทางด้านอาญาเท่านั้นที่มีผลต่อการสร้างสังคมที่สงบสุข และหากต้องพัฒนาพัฒนาค่านิยมที่จะสามารถนำมาใช้สำหรับประเทศไทย มิติที่อาจจะต้องพัฒนาขึ้นมาด้วยและมีนัยสำคัญพอๆ กับมิติทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วย คือ นิยามและความหมาย เป้าประสงค์และตัวชี้วัด ที่ครอบคลุมในด้านกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับข้อมูขุมยุติธรรมทางด้านเศรษฐกิจ และกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับใช้อำนาจของรัฐในทางด้านการให้บริการสาธารณะอื่นๆ และเป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำที่สำคัญ (และอาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาต้นทางของตัวชี้วัดอื่นๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา)</p> <p>ดังนั้น เพื่อขยายขอบเขตของค่านิยม ความหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ที่สามารถสะท้อนและปรับใช้กับสถานการณ์กับประเทศไทยได้ จึงควรที่จะเพิ่มเติมแนวคิดในการ review เพิ่มเติมจากแนวคิด 9 แนวคิด เช่น แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม, แนวคิดว่าด้วยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, แนวคิดว่าด้วยการต่อต้านความรุนแรง, แนวคิดว่าด้วยความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อขยายนิยามและความหมายที่จะนำไปสู่การทำให้การประเมินตามเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในฐานะของเครื่องมือในการปรับปรุงองค์กรและระบบการบริหารจัดการสามารถที่บรรลุผลได้ตามความต้องการมากขึ้น และสามารถที่จะเชื่อมโยงเทียบเคียงกับหลักเกณฑ์ในระดับสากลบ้างตัวชี้วัดได้ เช่น ตัวชี้วัดที่เป็นการสะท้อนถึงการมีหลักกฎหมายเพื่อคุ้มครองประชาชนจากการกระทำความผิดต่อชีวิต ดังเช่นความผิดเกี่ยวกับ “การบังคับสูญหาย” ซึ่งไม่มีปรากฏในกฎหมายอาญาของไทยแต่มีการบังคับสูญหายทั้งที่เกิดจากการกระทำของรัฐและทั้งจากเอกชน หรือในกรณีการผลึกภาระหรือการสร้างความเป็นธรรมในรูปแบบต่างๆ ทั้งต่อสภาพแวดล้อมและต่อผู้ใช้งานของภาคธุรกิจภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง เป็นต้น</p>	<p>คณะผู้วิจัยเห็นด้วยที่ว่าเป้าหมายที่ 16 ย่อมจะต้องมีการให้ความหมายที่มากกว่านี้เพื่อให้ครอบคลุมสมบูรณ์อย่างแท้จริง ทั้งนี้ นิยามที่คณะผู้วิจัยทำการศึกษานั้นอาศัยจากองค์ประกอบที่สากลได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งความเห็นในส่วนนี้ไม่ได้ปรากฏอยู่ในตัวชี้วัดแต่อย่างใด คณะผู้วิจัยจึงเสนอว่าหากจะต้องการขยายขอบเขตของค่านิยม ความหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ที่สามารถสะท้อนและปรับใช้กับสถานการณ์กับประเทศไทยได้อย่างแท้จริงนั้น ควรที่จะพัฒนาในขั้นต่อไป ให้กลายเป็น SDGs+ ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้ดำเนินการตามกรอบ SDGs ที่สากลได้กำหนดไว้ เพื่อให้สมบูรณ์และเข้ากับบริบทของประเทศไทยได้อย่างแท้จริงยิ่งขึ้น</p>
9.		<p>การใช้คำว่า “นิติรัฐ” และ “นิติธรรม” ในฐานะความหมายของ Rule of Law ในงานวิจัยมีการ ใช้ทั้งแบบที่เขียนคู่กัน หรือ บางครั้งเขียนคำใดคำหนึ่ง จึงขอเสนอว่าหากจะใช้คำใดคำหนึ่งแทน ให้มีการเขียนกำกับว่าใช้คำใดในบริบทที่ต่างกันอย่างไร</p>	<p>ในงานวิจัยนี้ จะมีการใช้คำว่า นิติรัฐ/นิติธรรม เพราะมีที่มาและความหมายไม่เหมือนกัน โดยส่วนนี้จะใช้คำว่า นิติรัฐ เฉพาะบริบทที่มาจากทบทวนวรรณกรรมในต่างประเทศ และ นิติธรรม ในบริบทที่มาจากทบทวน</p>

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
			วรรณกรรมในประเทศ อย่างไรก็ตาม ในส่วนนี้จะใช้คำว่า “นิติธรรม” เป็นหลักในรายงานวิจัย เนื่องจากเป็นคำที่ได้มีการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย
10.		<p>สำหรับเป้าประสงค์ที่ 16.7 ตัวชี้วัดที่ 16.7.1 สัดส่วนตำแหน่งในสถาบันของรัฐ และ 16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่องและกลุ่มประชากร อาจสามารถวัดได้จากข้อมูลที่มีอยู่บ้างในแง่กลไกที่มีอยู่ในสถาบันทางการเมือง หรือ ควรเสนอให้มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ เพื่อมาพิจารณาว่าควรใช้เป็นตัวชี้วัดหลัก และตัวชี้วัดเสริมตามความเหมาะสมต่อไป ข้อมูลที่น่าจะเป็นประโยชน์ มีดังนี้</p> <p>(1) สัดส่วนของตัวแทนของกลุ่มประชากรในสถาบันทางการเมืองและในกระบวนการนิติบัญญัติ จากแหล่งข้อมูลภายในประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลของรายงานเชิงสถิติขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น ข้อมูล Women in National Parliaments ของสหภาพรัฐสภา Inter-Parliamentary Union (IPU) http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm ที่ทางสหประชาชาตินำไปใช้เป็น ข้อมูลอ้างอิงในการวัดจำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง (Share of seats in parliament - % held by women) ใน UN Human Development Index</p> <p>(2) กรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือทุพพลภาพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 128 ที่ระบุว่าการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภา ผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือ ทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับ บุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวน กรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด</p> <p>(3) สัดส่วนของกลุ่มประชากรในกลไกที่มีอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบาย เช่น ใน คณะกรรมการระดับชาติต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง</p>	คณะผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ โดยมีการเพิ่มเนื้อหาดังกล่าวลงไปในข้อเสนอแนะแล้ว

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
11.		สำหรับตัวชี้วัดที่ 16.10.1 อาจพิจารณาเพิ่มหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลจากภาคประชาสังคม คือ แอมเนสตี้ Amnesty International ซึ่งมีการจัดทำข้อมูลและรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ประจำปี https://www.amnesty.or.th/resources/annual-report/970	คณะผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ โดยมีการเพิ่มเนื้อหาดังกล่าวลงไปใน ข้อเสนอแนะแล้ว
12.		เรื่องการแจ้งเกิดครอบครัวของแรงงานที่มาทำงานในประเทศไทยหรือชาวต่างด้าวหรือไม่	อาศัยข้อมูลจากกรมการปกครอง การแจ้งเกิดรับรองให้กับผู้เกิดในประเทศไทย โดยไม่ได้คำนึงว่าเป็นกลุ่มไหน สัญชาติใด อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวอาจจะไม่ สะท้อนกับความเป็นจริง กรณีที่เด็กที่เกิดนั้นอยู่บนพื้นที่ห่างไกล หรือไม่สามาร เข้าถึงหน่วยงานรับแจ้งเกิดได้ก็อาจจะไม่ได้มีการรับรองจดทะเบียนเด็กกลุ่ม เหล่านี้เอาไว้
13.		หลักสิทธิมนุษยชน สอดคล้องกับ Paris Principle หรือไม่ และอยากเสนอให้ดูที่มาของกรมการสิทธิฯ รวมถึง พรบ.ฯ ฉบับใหม่ว่าส่งผลต่อความเป็นอิสระขององค์กรหรือไม่	คำถามว่า หลักสิทธิมนุษยชน สอดคล้องกับ Paris Principle หรือไม่ นั้นเป็น คำถามที่ไม่เกี่ยวเนื่องกัน เพราะ หลักสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิต่างๆ ที่มนุษย์ทุกคน พึงมี และไม่มีใครพรากสิทธิและคุณค่าในตัวของมนุษย์ผู้หนึ่งไปได้ ในขณะที่ หลักการปารีสเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้สถาบันสิทธิมนุษยชนสามารถทำงานได้มี ประสิทธิภาพ และเป็นอิสระโดยไม่อยู่ภายใต้บังคับของรัฐบาล พรบ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในส่วนของกระบวนการสรรหาคณะกรรมการ สิทธิฯ นั้นจะเน้นให้มีความหลากหลาย ซึ่งรัฐได้เข้ามาพยายามแก้ไข และน่าจะ เป็นทิศทางที่ดีขึ้น ทำให้ความเป็นอิสระขององค์กรมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดี ภายใต้สภาวะการปกครองที่ไม่ปกติ การสรรหาที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของตัวแทนของประชาชนย่อมต้องส่งกระทบต่อความเป็นอิสระอย่างแน่นอน
14.		เรื่องการละเมิดทางเพศของเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่านั้น น่าจะได้มีการเสนอในรายงานได้	เนื่องจากบริบทที่ต่างกันระหว่างประเทศไทยและสากล ในกรณีการใช้เกณฑ์ อายุ ทางกฎหมายของไทยใช้ที่อายุ 15 ปี แต่ทาง SDGs ใช้เกณฑ์อายุที่ 18 ปี ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเสนอว่าหากจะต้องการขยายอายุของเด็กและเยาวชนที่ถูก ละเมิดทางเพศเพื่อสะท้อนและปรับใช้กับสถานการณ์กับประเทศไทยได้อย่าง แท้จริงนั้น ควรที่จะพัฒนาในขั้นต่อไป ให้กลายเป็น SDGs+ ภายหลังจากที่ประเทศ

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
			ไทยได้ดำเนินการตามกรอบ SDGs ที่สากลได้กำหนดไว้ เพื่อให้สมบูรณ์และเข้ากับบริบทของประเทศไทยได้อย่างแท้จริงยิ่งขึ้น
15.		สัดส่วนอาวุธปืนที่กล่าวถึงในตัวชี้วัดที่ 16.4.2 สัดส่วนในการเฝ้าระวังเทียบกับอะไร?	ประเด็นดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจน เพราะไม่รู้ว่าจะวัดผลความก้าวหน้าอย่างไรในแต่ละปีที่มีการวัดผล ทั้งนี้ การวัดผลโดยกำหนดสัดส่วนที่แน่ชัด อาจจะช่วยให้เห็นถึงความก้าวหน้าที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
16.		อยากให้รวมข้อมูลเรื่องการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้วย	มีการกล่าวถึงแล้วอยู่ในบทที่ 2 ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลส่วนนี้โดยองค์กรระหว่างประเทศ อย่าง Human Rights Watch และ Amnesty International
17.		ตัวชี้วัด 16.10.2 Keyword ข้อมูลสาธารณะ มักกล่าวถึง Open Government ซึ่งขึ้นอยู่กับ พรบ.ข้อมูลข่าวสาร และเกี่ยวข้องกับ Open Data	เห็นด้วย ทั้งนี้ การที่ประเทศไทยมีนโยบาย Thailand 4.0 จะเป็นจุดคานงัดที่ดีที่จะทำให้ประเทศไทยมีการเปิด 3 ประการได้แก่ Open Access, Open Government และ Open Data
18.		16.6.1 และ 16.1.2 ข้อมูลที่มีอยู่อาจไม่พอ เพราะการโงกนอยู่ข้างใน	เห็นด้วย คณะผู้วิจัยจึงได้ให้ข้อสรุปว่าบริบทของไทยมีข้อมูลเอาไว้แล้วบ้างบางส่วน และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.1.2 และ 16.6.1 ได้เพียงบางส่วน และจะต้องอาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น
19.		เสนอให้แยกแยะการประเมินความพึงพอใจ ว่ามัน Base on อะไร	แม้ว่าความพึงพอใจกับการบริการสาธารณะเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สามารถนำมาวัดผลธรรมาภิบาลของประเทศ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าความพึงพอใจกับการบริการสาธารณะอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อาทิ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ทั้งนี้หลักการดังกล่าวได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 พรบ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
			<p>บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายดังกล่าวได้วางแนวทางกรอบธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลขึ้น พร้อมทั้งมีการทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ และท้ายที่สุดประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การวัดผลเฉพาะความพึงพอใจกับการบริการสาธารณะที่สากลกำหนดมานั้นจึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวัดผลในเป้าประสงค์ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) หรือตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) ซึ่งมีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) เพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น</p>
20.		การแจ้งเกิดเสนอกลไกของหมอต้าแย เช่น ข้อมูลการทำคลอดชาวกะเหรี่ยง ที่สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานได้	การแจ้งเกิดของประเทศไทยอาศัยการจดทะเบียนเป็นหลัก ข้อมูลอื่นๆ สามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานหรือหลักฐานเพื่อรับรองการเกิดของเด็กในประเทศไทยได้ ทั้งนี้ จะต้องมั่นใจว่ามีผู้แทนของภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมกลไกอื่นๆ เพื่อรับรองความมั่นคงของรัฐและการรับรองสิทธิซึ่งบุคคลจากการเกิดในประเทศไทย
21.		เสนอเรื่องการจดทะเบียนของพ่อแม่ชาวต่างด้าว	คณะผู้วิจัยไม่แน่ใจว่าหมายถึงการจดทะเบียนในเรื่องอะไรของพ่อแม่ชาวต่างด้าว หากเป็นเรื่องการเกิดของเด็กในประเทศไทยที่เกิดจากพ่อแม่ชาวต่างด้าวแล้วนั้น ย่อมมีสิทธิได้รับการจดทะเบียนการเกิดภายใต้แนวปฏิบัติของกรมการปกครอง
22.		การแก้ปัญหาด้วยการไกลเกลี่ย ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้	การไกลเกลี่ยไม่สามารถจะกระทำได้ทุกเรื่อง หากเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง รวมไปถึงการกระทำความผิดกฎหมายย่อมไม่อาจใช้กลไกการไกลเกลี่ยได้อยู่แล้วเพราะต้องห้ามและขัดกับประโยชน์สาธารณะ นอกจากนี้ การไกลเกลี่ยเป็นกระบวนการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความสมัครใจของคู่พิพาทระหว่างกัน หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ยินยอม กระบวนการไกลเกลี่ยย่อมไม่อาจที่จะดำเนินการได้

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
			ต้องใช้กระบวนการระบุข้อพิพาททางอื่น เช่น กระบวนการศาล เป็นต้น
23.		เสนอให้ระบุกลไกเรื่องการเลือกปฏิบัติด้วย	กลไกดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการวัดผลตัวชี้วัดที่ 16.b.1 คณะผู้วิจัยเห็นด้วย
24.	3	ข้อ 3.1.9 “สิทธิในการทำงาน” ให้แก่เป็น “สิทธิ” ทุกที่	คณะผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ โดยมีการแก้ไขคำดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว
25.		สถานการณ์ปัจจุบันในที่น่าจะมีสองมิติ คือ สถานการณ์ที่เกี่ยวกับระบบต่างๆ ของการประเมินและการวัด กับอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ สถานการณ์ของสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงระดับของความรุนแรง และผู้ที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ต่างๆ และดัชนีชี้ให้เห็นมาแล้วในความเห็นต่อหน้า และบทที่ 2 ถึงข้อจำกัดของการดูระบบตัวชี้วัดที่มีอยู่เฉพาะในภาครัฐและตีกรอบแคบเฉพาะในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา(ซึ่งก็เป็นการถูกต้อง) แต่ยังไม่เห็นสภาพรากฐานของปัญหาที่เป็นสถานการณ์จริง (มากกว่าตัวข้อมูลสถานการณ์ที่ได้จากระบบการจัดเก็บที่มีอยู่ในตัวเลขข้อมูลของภาครัฐ) จากประสบการณ์ที่ทำงานอยู่ในภาครัฐทำให้เห็นถึงความไม่จริงของระบบฐานข้อมูล กล่าวคือ ข้อมูลเชิงสถิติ ตัวเลขผลการดำเนินการ ผลการดำเนินการต่างๆ รวมถึงจำนวนงบประมาณ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดต่างๆ เป็นข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ในการของบประมาณ ซึ่งมักจะไม่สะท้อนถึงสถานการณ์จริง หรือไม่สมารถที่จะใช้เป็นตัวชี้วัดเพื่อสะท้อนช่องว่าง ความรุนแรง หรือ รากของปัญหา	สถานการณ์ของสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงระดับของความรุนแรง และผู้ที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ต่างๆ ได้มีการวิเคราะห์เอาไว้แล้วดังปรากฏอยู่ในบทที่ 7 (7.1 สถานการณ์ภาพรวมเป้าหมายที่ 16 ของประเทศในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม) เนื่องจากบทที่ 3 ในที่นี้เป็นเรื่องของสถานะปัจจุบันของข้อมูลที่มีการจัดเก็บข้อมูลในเป้าหมายที่ 16 ซึ่งแน่นอนว่าเป็นหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้เก็บ และมีความเป็นไปได้ว่าข้อมูลดังกล่าว แม้เมื่อจะได้มีการกลั่นกรองแล้ว ข้อมูลเชิงสถิติ ตัวเลขผลการดำเนินการ ผลการดำเนินการต่างๆ รวมถึงจำนวนงบประมาณ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดต่างๆ เป็นข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ในการของบประมาณ ก็อาจจะไม่สะท้อนถึงสถานการณ์จริง หรือไม่สมารถที่จะใช้เป็นตัวชี้วัดเพื่อสะท้อนช่องว่าง ความรุนแรง หรือ รากของปัญหาได้ อย่างไรก็ตาม ในส่วนนี้ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยประสบกับปัญหาที่ชัดเจนในการขาดการบูรณาการของข้อมูลความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในปัจจุบัน และการขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และประชาชนในการกำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่เหมาะสมซึ่งจะได้มีการให้ข้อเสนอแนะอยู่ในบทที่ 7 (7.2 การสร้างภูมิคุ้มกันประเทศไทยโดยอาศัยเป้าหมายที่ 16)
26.		จากรายงานในบทที่ 3 มีหน่วยงานและผู้แทนหน่วยงาน ซึ่งหากพิจารณาจากเอกสาร ข้อมูล ภายในระบบของหน่วยงาน (เช่น กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของกระทรวงยุติธรรม) แล้ว จะเห็นข้อมูลที่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์	เห็นด้วย จึงได้จัดทำข้อเสนอแนะเอาไว้แล้วอยู่ในบทที่ 7 (7.2 การสร้างภูมิคุ้มกันประเทศไทยโดยอาศัยเป้าหมายที่ 16)

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
		<p>มาตรฐานสากล มีแผนในระดับชาติ มีเป้าประสงค์ มีกิจกรรม มีตัวชี้วัดของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งในปัจจุบันเป็นแผนฉบับที่ 3 ซึ่งเป็นการจัดทำตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งสามารถที่จะใช้เป็นจุดอ้างอิง เทียบเคียงที่สำคัญได้ในระดับที่ตีพอสมควร แต่แผนฯ ดังกล่าวที่ไม่ประสบความสำเร็จตามแผน ทั้งๆ ที่ดำเนินการมาเป็นแผนที่ 3 แล้ว มีสาเหตุมาจากหลายๆ ปัจจัย ซึ่ง หากพิจารณาในเชิงของระบบการประเมินตามตัวชี้วัดอาจจะมีสาเหตุมาจาก 1. ความชัดเจนและความมุ่งมั่นของนโยบาย 2. ภารกิจของหน่วยงานที่อาจจะไม่ได้มีภารกิจโดยตรง แต่เป็นหน่วยงานที่จะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อส่งต่อผลผลิตให้หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง ซึ่งเมื่อไม่ได้ส่งต่อผลผลิตให้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงแล้วก็จะทำให้เกิดผลตามตัวชี้วัด 3.ระบบวิธีการบริหารของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่กระจัดกระจาย ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่สอดคล้องต้องกัน รวมถึงตลอดถึงการให้ความสำคัญของผู้บริหารในระดับหน่วยงาน</p>	
27.		<p>ในส่วนของคุณ์สรุปจากการสัมภาษณ์ น่าจะมีการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรูปแบบ ของข้อสรุปในตอนท้ายให้เห็นสถานะของเป้าหมายให้ชัดเจน ซึ่งจะเชื่อมต่อกับบทที่ 4 ในเรื่อง ของการดำเนินการโดยภาคส่วนต่างๆ โดยแยกแยะตามประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ คือ ความเข้าใจในบริบทของเป้าหมายที่ 16 สภาพปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล และข้อเสนอแนะแนว ทางแก้ไขปัญหาต่อไป</p>	<p>คณะผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ โดยมีกรวิเคราะห์และสรุปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว</p>
28.	4	<p>การดำเนินการของภาคส่วนต่างๆ ส่วนใหญ่ที่มีการดำเนินการแล้วในขณะนี้คือหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้เนื่องจากถูกกำหนดให้ต้องทำทั้งนี้เนื่องจากเป็นนโยบายของรัฐบาล แต่เป็นการดำเนินการที่จ่ายอม และเป็นการดำเนินการที่เน้นเชิงปริมาณ (ทั้งนี้เนื่องจากไปผูกโยงกับการได้รับการจัดสรรงบประมาณ) ซึ่งเป็นการถูกต้องเฉพาะบ้างกิจกรรมหรือบางเป้าหมาย แต่สำหรับในตัวชี้วัดที่ 16 การวัดการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม(แบบพื้นที่) หมายถึงการเริ่มต้นที่มีความชัดเจนหรือข้อพิพาทแล้วคู่กรณีสามารถที่จะเข้าถึงความยุติธรรมได้ในระดับใด มีระบบที่สามารถรองรับได้มากนักน้อยเพียงใด ซึ่งจะขัดแย้งกับเป้าหมายในตอนท้ายของเป้าหมายที่ 16 ด้วยที่ต้องการสร้างสังคมที่สงบ ซึ่งเป็นผลมาจากการลดหรือป้องกันความขัดแย้ง ซึ่งจะสามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้จะต้องเปลี่ยนวิธีการวัด และที่สำคัญคือ การดำเนินการต่างๆเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 16 ไม่ได้อยู่ที่การดำเนินการของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จาก ประเด็นด้านการคอร์รัปชันที่มีภาคเอกชนเริ่มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเลือกตัววัด ดังที่ปรากฏในหน้า 4-13 ตัววัด</p>	<p>คณะผู้วิจัยเห็นด้วย และได้สรุปออกมาจากการสัมภาษณ์แล้วในท้ายของบทที่ 3 อย่างไรก็ตาม แม้จะเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐยังมีปัญหาในเรื่องของการบูรณาการและการปราศจากความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ให้เข้ามามีบทบาทในการวัดผลเป้าหมายที่ 16 มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การแก้ปัญหาที่ยังคงไม่ตรงจุดและแก้ได้สำหรับปัญหาเฉพาะหน้า ในขณะที่ต้นตอของปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขนั้น จำเป็นที่จะต้องหามาตรการในการแก้ไขปัญหาระยะยาว ซึ่งได้วิเคราะห์และสรุปเอาไว้แล้วในบทที่ 7 (7.2 การสร้างภูมิคุ้มกันประเทศไทยโดยอาศัยเป้าหมายที่ 16 และ 7.4 การจัดทำข้อเสนอแนะรายเป้าประสงค์ที่ 16)</p>

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
		<p>ที่ 16.3.1 ความรุนแรง 16.3.2 ผู้ต้องขัง ดัชนีการส่งเสริม นิติรัฐ ในหน้า 4-34 และดัชนีเสรีภาพในทางด้านเศรษฐกิจ 4-36 ตามตัวอย่างจากกรณีศึกษา หากจะนำมาปรับใช้ในสังคมไทยควรที่จะเลือกจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นเส้น baseline ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นปัญหาของระบบการวัดผลในเชิงคุณภาพว่าจะต้องปรับเปลี่ยนอย่างไร กล่าวโดยสรุป สำหรับการดำเนินการของภาคส่วนต่างๆเกี่ยวกับเป้าหมายที่ 16 ในปัจจุบัน ในแง่ของการประเมินตัวชี้วัดจะพบว่า 1. ตัวชี้วัดต่างๆ ที่กระจายอยู่ในหน่วยงานต่างๆ อยู่ในลักษณะเบี้ยหัวแตก เน้นปริมาณ ดูตรงที่ได้ทำ ได้บันทึก มีหลักฐานหรือไม่ แต่กลับไม่ได้ดูที่ outcome , impact ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการว่าเป็นอย่างไร 2. เป้าประสงค์ ตัววัด ยังครอบคลุมไม่ถึงอีกหลายๆ มิติที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมและการสร้างสังคมที่สงบสุข 3. ไม่มีการบูรณาการอย่างแท้จริง แม้กระทั่งในระดับการวัด จุดที่วัดก็ยังไม่วัดที่ปลายเหตุ วัดแต่ในเรื่องปลีกย่อย กระทั่ง ไม่ไปวัดที่การแก้ปัญหาตรงต้นตอสาเหตุรากฐาน ดังนั้น จึงทำให้การวัดจึงวัดแต่เรื่องเล็กๆที่จัดการได้และถือเป็นความสำเร็จ ซึ่งถูกต้องในระดับเริ่มต้น แต่เป็นปัญหาอย่างมากในระยะยาว</p>	
29.		<p>ตามขอบเขตการศึกษาข้อ 4 อนึ่ง การสำรวจสถานะ ควรมากกว่าแค่การรายงานตัวชี้วัด ควรมีข้อมูลอื่น ๆ ประกอบจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาในเชิง คุณภาพได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังควรทบทวนการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละเป้าประสงค์เอาไว้ด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ในส่วนการสำรวจการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ และกรอบนโยบายสาธารณะทำได้ละเอียด มีคุณภาพและครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้อง 2) สำหรับข้อ 4.3 การทำดัชนีในภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 16 ขอเสนอเพิ่มเติม ว่า น่าจะสำรวจสถานะของดัชนีเหล่านี้ด้วย <ol style="list-style-type: none"> (1) ดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) และดัชนีสันติภาพเชิงบวก (Positive Peace Index) ของ Institute for Economics & Peace (IEP) - ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเสริมสร้าง ความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ในเป้าหมายที่ 2.2 ว่าด้วยสังคมมีความสมานฉันท์ เป็นค่าดัชนีความไม่เสถียรภาพทางการเมือง ของดัชนีสันติภาพโลก 	<p>คณะผู้วิจัยจะดำเนินการแก้ไขเฉพาะดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) และดัชนีสันติภาพเชิงบวก (Positive Peace Index) ของ Institute for Economics & Peace (IEP) ให้แล้ว สำหรับส่วนที่เหลือ คณะผู้วิจัยมองว่าแม้จะมีการดำเนินการเพิ่มเติม แต่ข้อมูลที่มียังไม่มากพอ หรือยังไม่มี ความก้าวหน้ามากนัก หรือยังจัดทำแล้วเสร็จ จึงไม่อาจจะนำมาวิเคราะห์ได้ แต่อาจจะนำมาใช้เป็นจุดคานงัดในบทที่ 7 ได้</p>

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
		<p>- ดัชนีสันติภาพเชิงบวกได้รับการพัฒนาจากแนวคิด “สันติภาพเชิงบวก” (Positive Peace) ซึ่งหมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดความเคารพและไว้วางใจกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในสังคม มีความสมดุลในเชิงโครงสร้างอำนาจ และมาตรการลดเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง เพื่อป้องกันมิให้ความขัดแย้งถูกยกระดับไปสู่การใช้ความรุนแรง ที่มากกว่าสันติภาพเชิงลบ การลด หรือ ยุติความรุนแรง (Negative Peace) เฉพาะหน้าเพียงเท่านั้น ซึ่งจะเสริมสร้างให้เกิด ความยั่งยืนของการใช้สันติวิธี</p> <p>- ในดัชนีสันติภาพเชิงบวกมีประเด็นชี้วัดที่ใช้ประเมินสถานะทางสังคมที่เอื้อกับการมี สันติภาพที่ยั่งยืน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • รัฐบาลที่บริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Well-functioning government) • สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (Sound business environment) • มีการทุจริตคอร์รัปชันในระดับต่ำ (Low levels of corruption) • มีทุนทางทรัพยากรมนุษย์สูง (High levels of human capital) • มีการไหลเวียนของข้อมูลที่เสรี โปร่งใส (Free flow of information) • ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน (Good relations with neighbours) • การจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม (Equitable distribution of resources) • การยอมรับในสิทธิของผู้อื่น (Acceptance of the rights of others) <p>(2) การสำรวจความคิดเห็นด้านสันติภาพในสังคมไทย เป็นโครงการที่ทางสถาบัน พระปกเกล้ากำลังพัฒนาและทดลองทำแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการ สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในด้านสันติภาพในสังคมไทย</p> <p>(3) ข้อเสนอการปฏิรูปประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยใช้การประเมินเป็นตัวชี้วัด โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ (http://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/drive_law/download/article/article_20160822111221.pdf)</p>	

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
		(4) โครงการการปฏิรูปตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรม (http://www.moj.go.th/view/9571)	
30.	5	ปัญหาความไม่พร้อมของระบบวัด (ทั้งนี้เนื่องจาก การออกแบบระบบวัดของหน่วยงานต่างๆของไทย มีวัตถุประสงค์ในการออกแบบไว้เพื่อการทำงานและการประเมินที่รักษาสถานภาพของคนทำงานและหน่วยงานมากกว่าวัดเพื่อการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ)	เห็นด้วย และได้เพิ่มเข้าไปในบทที่ 5 แล้ว
31.		นอกจากความไม่พร้อมในข้อ 1 แล้ว ยังมีปัญหาเรื่องความพร้อมและตัววัดร่วมของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ในแต่ละเรื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการไม่บูรณาการการทำงานกันอย่างแท้จริง จึงทำให้ไม่มีตัวที่เป็นเอกภาพในประเด็นหรือเรื่องเดียวกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัจจัยเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูลและหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น	เห็นด้วย และได้เพิ่มเข้าไปในบทที่ 5 แล้ว
32.		นอกจากความพร้อมของข้อมูลแล้ว ยังมีปัญหาความเที่ยงและความทันสมัยของข้อมูลที่มีอยู่อีกประเด็นหนึ่งที่สามารถสะท้อนถึงความไม่พร้อมได้ด้วย	เห็นด้วย และได้เพิ่มเข้าไปในบทที่ 5 แล้ว
33.		ตามขอบเขตการศึกษาข้อ 5 โดยซึ่งอาจเน้นไปที่ความพร้อมของภาครัฐเป็นหลัก หากมีข้อมูลของภาคส่วนอื่นๆ ด้วยก็จะเป็นประโยชน์มาก นักวิจัยควรประสานงานขอข้อมูลจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์และตัวชี้วัดนั้นๆ ประกอบกับการทบทวนเอกสาร/วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง)	เห็นด้วย แต่เนื่องจากเวลาเป็นสาระสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้และการเข้าถึงข้อมูลก็เป็นไปอย่างยากลำบาก ทำให้จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมเรื่องนี้ต่อไปในอนาคต
34.		ขอเสนอให้มีการวิเคราะห์การดำเนินงานของกลไกในระดับนโยบาย ในเชิงของประสิทธิภาพของกลไก และกระบวนการทำงานในการประสานงานในระดับสากล และภายในประเทศ (http://www.nesdb.go.th/article_attach/article_file_20170331115900.pdf) คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ในปัจจุบัน ประกอบด้วย (1) คณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (2) คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน	ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพเชิงโครงสร้างและการดำเนินการ เนื่องจากว่าโครงการดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่การศึกษาสถานะปัจจุบันของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับ เป้าหมายที่ 16 เพื่อจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ (Targets) และ เพื่อประเมินสถานะด้านมาตรการที่ภาครัฐและหน่วยงานในภาคส่วนอื่นๆ ดำเนินการอยู่มากกว่าประสิทธิภาพทางโครงสร้างของหน่วยงานที่ขับเคลื่อน ตรงส่วนนี้น่าจะเป็นการจัดทำ SWOT องค์กร ซึ่งอยู่นอกเหนือวิสัยและขอบเขตการทำงานวิจัยของคณะผู้วิจัย
35.	6	สืบเนื่องจากการทำแผนของส่วนราชการ (แม้จะอ้างว่าเกิดจากกระบวนการที่มีส่วนร่วม)แต่ขาดการบูรณาการเชิงระบบ ดังนั้น จึงไม่มีการจัดลำดับความสำคัญว่าเป้าประสงค์ไหนสำคัญในระดับที่เป็น Urgency และไม่มีการเน้นเป้าประสงค์ที่ก่อให้เกิด Impact ผลที่เกิดขึ้นก็คือ การดำเนินการของทุกหน่วยสำคัญเท่ากันหมด จึงส่งผล	การดำเนินการตามหน้า 6-2 มีประโยชน์เพื่อจำแนกช่องว่างที่มีอยู่ผ่าน 3 เสาหลัก นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงเสาหลักนั้นๆ อย่างเป็นทางการในหน้า 6-6 และ 6-7 เป็นการมองโดยอาศัยตัวชี้วัดของสากลเป็นหลัก ไม่ได้มองใน

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
		ให้มีตัววัดที่มีความสำคัญทุกตัว ดังนั้น การจัดลำดับความสำคัญตาม หน้า 6.2 ที่มองเฉพาะมิติทางอาญา ทำให้ไม่เห็นความสำคัญเร่งด่วนของมิติอื่นๆ หรือ ในหน้า 6-6 และ 6-7 เป้าประสงค์ไม่มีช่องที่สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขแล้วส่งผลกระทบต่อ (impact) เพื่อแก้ไขตรงจุดที่สามารถก่อให้เกิดปฏิกริยาลูกโซ่ในการแก้ปัญหาอื่นๆ ซึ่งเป็นการวางจุดเน้นที่ผิดที่ผิดทางหรือไม่	มิติอื่นๆ นอกเหนือจากที่กำหนดตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย คือ การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์ (Targets) ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 16 โดยพิจารณาความสำคัญและความพร้อมของประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายเท่านั้น ในส่วนของเป้าประสงค์ที่สะท้อนถึงผลกระทบและความจำเป็นเร่งด่วนนั้น ถูกนำมาวางจัดอันดับไว้เป็นอันดับแรกๆ และได้มีการอธิบายเอาไว้แล้วใน 6.3
36.		ขอเสนอเพิ่มเติมจุดเน้นในลำดับ/มิติที่ 1) และ 2) ว่าควรมีการอธิบายถึงสภาพปัญหา บริบททั้งใน ประเทศและในระดับสากล ทำไมจึงมีความเร่งด่วนและหากไม่มีการดำเนินการ มีแนวโน้มว่าจะส่งผล กระทบอย่างไร	คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะแล้ว
37.		ขอเสนอเพิ่มเติมว่าควรมีการระบุว่าตัวชี้วัดใด ซึ่งมีความสำคัญในลำดับต้นๆ ที่ยังไม่มีการเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ และในกรณีที่มีข้อมูล แต่ไม่มีการกำหนดตัวชี้วัด ก็ควรมีการเร่งดำเนินการ	ประเด็นนี้ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดอันดับความสำคัญ และข้อมูลส่วนนี้ได้มีการจำแนกออกมาเป็นรายตัวชี้วัดแล้ว ดังปรากฏอยู่ในบทที่ 5 (5.3 ความพร้อมของข้อมูลที่มีอยู่)
38.		น่าจะมีการกำหนดกรอบเวลาของการทำงานตามลำดับความสำคัญทั้ง 3 จากปัจจุบัน จนถึง พ.ศ. 2573	คณะผู้วิจัยไม่ได้จัดทำ phrasing เนื่องจากต้องอาศัยระยะเวลาที่มากกว่านี้ เพื่อกำหนดรายการกิจกรรมในการวัดผลการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกรอบเวลาดำเนินการตามลำดับความสำคัญทั้ง 3 ทั้งนี้ อาจจะต้องไปกำหนดใน Roadmap ของเป้าหมายที่ 16 ต่อไปในอนาคต
39.		การสำรวจความเห็นผ่านแบบสอบถาม ที่มีผู้ตอบ 18 ราย อาจยังไม่ครอบคลุมกลุ่มที่หลากหลายพอ ในการสะท้อนความเห็นในการจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์	เห็นด้วย แต่คณะผู้วิจัยไม่ได้จะสะท้อนว่าความเห็นเพียง 18 รายเป็นความเห็นสะท้อนภาพรวมของทั้งประเทศได้ เป็นเพียงการสำรวจคร่าวๆ จากการประชุมที่มีหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมารวมกันตอบแบบสอบถาม เพื่อนำมาเสริมหนุนการจัดอันดับโดยวัดผลเชิงคุณภาพอื่นๆ เช่น ความเร่งด่วน ความจำเป็นพื้นฐาน ความพร้อมของการดำเนินงาน เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องมีการสำรวจความเห็นทุกภาคส่วนและรายประเทศต่อไปเพื่อความถูกต้องและชัดเจนยิ่งกว่านี้ ในอนาคตผ่าน ใน Roadmap ของเป้าหมายที่ 16

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
40.	7	ควรเริ่มต้นจากกรณีศึกษาและหรือ พื้นที่เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุได้	คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะแล้วแต่เป็นการอ้างถึงโดยกว้าง ไม่เฉพาะเจาะจง โดยอาศัยสถานการณ์ในประเทศที่เกิดขึ้นจากกรณีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผ่านสื่อสาธารณะ รายงานสถานการณ์ประเทศไทยและประเทศต่างๆ การวิเคราะห์มุมมองประเทศผ่านนักคิด นักวิเคราะห์ต่างๆ ที่ปรากฏตามแหล่งข้อมูลที่มีอยู่
41.		การออกแบบระบบวัดที่มาจากเฉพาะทางราชการไม่เพียงพออย่างยิ่ง ส่วนที่ขาดหายไปความที่จะเพิ่มเติมจากกระบวนการทางสังคมที่เป็น bottom up process	เห็นด้วย ในส่วนนี้จึงได้เน้นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันซึ่งปรากฏอยู่ใน 7.2 แล้ว
42.		การจัดทำตัววัดให้เป็นภาษาที่สามารถสื่อสารของสังคมมากกว่าภาษาวิชาการ/ภาษาราชการ	เห็นด้วย ในส่วนนี้จึงได้เน้นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันซึ่งปรากฏอยู่ใน 7.2 แล้ว
43.		สำหรับในกรณีการปรับใช้ให้สอดคล้องกับประเทศไทย โจทย์ควรจะเป็นว่า “ กระบวนการยุติธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ” ควรเป็นอย่างไร และที่สำคัญคือต้องมีแผน เป้าประสงค์ กิจกรรม ตัวชี้วัดที่นำไปสู่การทำให้คนในกระบวนการยุติธรรมและสังคมไทยจะเปลี่ยนแปลง mind set เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกๆ มิติได้อย่างไร	เห็นด้วย ในส่วนนี้จึงได้เน้นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันซึ่งปรากฏอยู่ใน 7.2 แล้ว
44.		ขอเสนอเพิ่มเติมมาตรการที่สามารถนำมาพิจารณาร่วมด้วยเพื่อวางกรอบการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ในด้านการลดความรุนแรง รวมทั้งการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่เกิดจาก เจริญใจ หรือเหตุจูงใจทางการเมือง คือ กลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี ที่มี การกำหนดไว้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (5) ให้มี “กลไกแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งควรมีการจัดทำรายละเอียดในทางปฏิบัติ ถอดบทเรียนจากการ ทำงานของทั่วโลกที่เคยมีการจัดตั้งมาเพื่อคลี่คลายความขัดแย้งในอดีต เพื่อวางแนวทางในการจัดตั้ง กลไกใหม่นี้ให้ได้รับการยอมรับจากสาธารณะ กำหนดองค์ประกอบที่ครอบคลุมภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง วางกรอบการทำงานที่จะทำให้กลไกนี้สามารถเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดค่านิยมของการใช้ สันติวิธีและแนวทางปฏิบัติในการป้องกันการใช้อำนาจรุนแรงในการจัดการความขัดแย้งได้จริง	คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะแล้ว

ลำดับที่	บทที่	รายละเอียด	การปรับแก้
45.		สำหรับเป้าประสงค์ที่ 6 อาจพิจารณามาตรการใหม่ๆ ที่สามารถเป็นจุดคานงัดที่จะทำให้บรรลุ เป้าประสงค์นี้ได้ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดสำหรับการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการเหล่านี้ เช่น จำนวนโครงการก่อสร้างที่เข้าโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (COST) สัดส่วนต่อจำนวน โครงการที่ไม่ได้เข้าโครงการต่อปี ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลได้จากกระทรวงการคลัง และจำนวนข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) ที่มีการลงนามร่วมกัน 3 ฝ่าย ระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐเจ้าของโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการเสนอราคา และผู้สังเกตการณ์ ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลได้จากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง	คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะแล้ว
46.	8	ก่อนอื่นควรที่จะต้องสรุปเป้าหมายที่ 16 ให้ได้ก่อนว่า เป้าหมายที่ 16 ที่สอดคล้องกับบริบทของไทยคืออะไร เพื่อสร้างกรอบคิดในการสร้างค่านิยมและให้ความหมาย ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อเป้าหมายที่ 16 เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมและการสร้างสังคมที่สงบสุข แต่เนื่องจากระบบกระบวนการยุติธรรมมี mind set เพื่อแก้ไขความขัดแย้ง แต่ยังไม่มีการไปแก้ไขที่สาเหตุของปัญหาทั้งปวง และที่สำคัญคือ เมื่อแก้ไขความขัดแย้งแล้วก็ไม่มีกระบวนการในการฟื้นฟูบาดแผลความเสียหายที่เกิดจากความขัดแย้งและที่สำคัญคือระบบกระบวนการยุติธรรมยังขาดความคิดในภารกิจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่ตีพอนในเชิงบทเรียนที่จะไม่ทำให้สังคมต้องเดินขำรอยความขัดแย้งขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งน่าจะเป็นแกนความคิดหลักของระบบการประเมินทั้งหลาย	เห็นด้วยว่าตัวชี้วัดเป้าหมายที่ 16 ไม่ได้สอดคล้องกับบริบทของไทย ยังมีอีกหลายประเด็นที่ตัวชี้วัดยังไม่ถึงขอบเขตของความยุติธรรมและการสร้างสังคมที่สงบสุขในประเทศไทย ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอว่า “ให้อาศัยรายงานตัวชี้วัดตัวแทน (proxy) ในกรณีที่ประเทศไทยจัดเก็บหรือมีข้อมูลที่สามารถวัดผลได้เพียงบางส่วนเพื่อสามารถวัดผลได้เหมาะสมกับบริบทสากลมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดในบริบทของสากลที่กำหนดขึ้นมานั้น บางตัวไม่สามารถวัดผลเป้าประสงค์นั้นๆ ได้ทั้งหมด อาจจะต้องใช้ข้อมูลอื่นใดมาสนับสนุนในการวัดผล ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นอาจจะเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปของตัวชี้วัดหนุนเสริม (supplementary indicator) มีขึ้นมาเพื่อเสริมตัวชี้วัดพื้นฐาน (complementary indicator) ในกรณีที่เป้าประสงค์นั้นมีความซับซ้อนในการวัดผล ซึ่งในส่วนนี้จะขึ้นอยู่กับประเทศต่างๆ ในการกำหนดขึ้นมาให้เข้ากับบริบทของประเทศนั้นๆ” เพื่อนำมาวัดผลและสะท้อนการดำเนินการของภาครัฐ อันจะนำมาซึ่งการกดดันจากภาคส่วนต่างๆ และต่างประเทศส่งผลให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพตลอดจนเพื่อป้องกันการเกิดซ้ำของปัญหาต่างๆ
47.		ในบทสรุปน่าจะมีการกล่าวถึงกลไกที่รับผิดชอบเรื่องการดำเนินงานตามเป้าประสงค์ในระดับของ การตัดสินใจในประเทศ เช่น คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) และกระบวนการที่ประเทศไทย จะต้องเข้าร่วมในระดับสากล เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ 16 ด้วย	คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะแล้ว